

Dva Vavilona

Aleksandar Hislop

Beograd, 2022.

naslov originala

The two Babylons, Alexander Hislop

prevod

grupa prevodilaca

izdavač

Branko Đurić

dizajn korica

Gordana Ardeljan i Slobodan Kranik

štampa

Apollo Graphic Production Beograd

tiraž

20 primeraka

tehnička priprema

Dragan Kršić

Prvo izdanje, Beograd 2022.

Sadržaj

Uvod	7
Poglavlje I: Specifičan karakter dva sistema	9
Poglavlje II: Predmeti obožavanja	16
Odeljak I: Trojstvo u jedinstvu	16
Odeljak II: Majka i dete i poreklo deteta	22
Pododeljak I: Dete u Asiriji	24
Pododeljak II: Dete u Egiptu	39
Pododeljak III: Dete u Grčkoj	45
Pododeljak IV: Smrt deteta	52
Pododeljak V: Oboženje deteta	55
Odeljak III: Majka deteta	67
Poglavlje III: Praznici	80
Odeljak I: Božić i Gospin dan (Blagovesti)	80
Odeljak II: Uskrs	90
Odeljak III: Rođenje svetog Jovana	98
Odeljak IV: Praznik uznesenja blažene device Marije (Velika Gospa)	108
Poglavlje IV: Doktrina i praksa	111
Odeljak I: Preporod krštenjem	112
Odeljak II: Opravdanje delima	124
Odeljak III: Žrtva mise	134
Odeljak IV: Poslednje pomazanje	141
Odeljak V: Čistilište i molitve za mrtve	143
Poglavlje V: Obredi i ceremonije	146
Odeljak I: Idolske procesije	146
Odeljak II: Obožavanje relikvija	151
Odeljak III: Oblačenje i krunisanje kipova	156
Odeljak IV: Brojanica i klanjanje „svetom srcu“	162
Odeljak V: Lampe i voštane sveće	166
Odeljak VI: Znak krsta	171
Poglavlje VI: Verski redovi	178
Odeljak I: Suvereni Pontif	178
Odeljak II: Sveštenici, monasi i monahinje	190

Poglavlje VII: Dva razvojna puta – Istorijski i proročki razmotrena	195
Odeljak I: Velika crvena aždaja	196
Odeljak II: Zver iz mora	210
Odeljak III: Zver iz zemlje	221
Odeljak IV: Ime zveri, broj njenog imena – Nevidljiva glava papstva	228
Zaključak	238
Beleške	246

Uvod

„I na čelu njezinu napisano ime: **tajna, Vavilon veliki, mati kurvama i mrzostima zemaljskima.**” (Otkrivenje 17:5).¹

Postoji velika razlika između ljudskih i Božjih dela, i detaljno istraživanje otkriva, kako nedostatke i nesavršenosti onih prvih, tako i lepotu drugih. Ako stavimo pod mikroskop najfinije uglačanu iglu koja je rezultat ljudskog rada i umetnosti, videćemo mnogo nejednakosti, hrapavosti i nepravilnosti. Međutim, ako pod mikroskop stavimo poljski cvet, rezultat će biti drugačiji. Umesto da se njegova lepota na taj način umanji, otkrićemo nove i još finije slojeve lepote, koji se ne vide golim okom. To će učiniti da cenimo težinu ovih Božjih reči na način na koji inače ne bismo: „Pogledajte na ljiljane u polju kako rastu; ne trude se niti predu. Ali ja vam kažem da ni Solomun u svoj svojoj slavi ne obuče se kao jedan od njih.” (Matej 6:28, 29). Isti zakon primenljiv je i na poređenje *Božje reči* sa najsavršenijim ljudskim delima. Dela ljudskih genija koja izazivaju najveće divljenje imaju svoje mane i nedostatke. Ali što više istražujemo Sveto pismo, što ga detaljnije proučavamo, to više izlazi na videlo njegova savršenost i nove lepote. Naučna otkrića, istraživanja učenih ljudi, i radovi nevernih – sve ovo zajedno doprinosi slici divne harmonije svih delova Svetog pisma, i božanske lepote koja ih objedinjuje.

Ovo se odnosi na Sveto Pismo uopšte, a posebno na proročanstva. Pri svakom okretanju točka providenja proročki simboli dobijaju još izraženije i lepše značenje. Ovo je posebno slučaj sa proročkim jezikom koji čini osnovu i temelj ovog rada. Posvećeni protestanti nikad nisu imali teškoća da identifikuju ženu „koja sedi na sedam gora” i ima na čelu napisano ime: „Tajna, Vavilon Veliki” sa rimskim otpadništvom. „Nijedan drugi grad na svetu nije proslavljen zbog svog položaja na sedam brda kao Rim. Razni paganski pesnici i besednici, bez namere da rasvetljaju proročanstava, opisali su ga na isti način, kao ‘grad na sedam brda.’” Tako ga i Vergilije opisuje: „Rim je postao najlepši grad na svetu i za sebe samog je zidom okružio sedam brda.” Proporcije na isti način govori o Rimu, osim što dodaje još jednu osobinu koja upotpunjuje apokaliptičnu sliku: „Uzvišeni grad na sedam brda, koji upravlja celim svetom”. Njegovo „upravljanje celim svetom” samo je pandan Božjoj izjavi: „Koja vlada nad carevima zemaljskim” (Otkrivenje 17:18). Građani Rima smatrali su da je korišćenje naziva „grad na sedam brda” jednako jasno kao i korišćenje njegovog pravog imena. Zbog toga Horacije i govori o Rimu pominjući samo njegovih sedam brda kada se obraća „bogovima koji su naklonjeni sedam brdima”. Marcijal na sličan način govori o „sedam dominantnih brda”. U kasnijim vremenima, isti način opisivanja je bio u redovnoj upotrebi. Naime, Simah, prefekt grada Rima i poslednji paganski *Pontifex Maximus*, zamenik imperatora, u pismu jednom svom prijatelju, predstavlja drugog prijatelja kao „*De septem montibus virum*” tj. čoveka sa sedam brda, što prema komentatorima znači „*Civem Romanum*”, građanin Rima. S obzirom da su karakteristike Rima jasno označene i definisane, uvek je bilo lako dokazati da se crkva, čije se sedište i uprava nalaze na sedam rimskih bregova, može sasvim prikladno nazvati „Vavilonom”, utoliko više što je Rim bio glavno sedište idolopoklonstva u Novom zavetu, kao što je antički Vavilon

1 Svi biblijski citati su preuzeti iz prevoda Daničić-Kardžić, ukoliko drugačije nije naglašeno.

bio glavno sedište idolopoklonstva u Starom zavetu. Ali skorašnja otkrića u Asiriji, povezana sa već dobro poznatom ali pogrešno shvaćenom istorijom i mitologijom drevnog sveta, dokazuju da sam naziv Vavilon veliki ima mnogo veći značaj. Oдавно je poznato da je papstvo u stvari pokršteni paganizam; ali Bog sada otkriva da je paganizam, koji je Rim krstio, sa svim svojim važnim elementima, *isti paganizam* koji je dominirao doslovnim antičkim Vavilonom u vreme kada je Jahve pred Kirom razbio bronzana vrata i slomio gvozdene prevornice (Isaija 45:2).

Jezik i simboli Otkrivenja su nagovestili ovaj nov i neočekivan uvid u taj vremenski period, koji treba povezati sa crkvom velikog otpada. U apokaliptičnim vizijama, *neposredno pre izvršenja suda nad njom*, Jovan vidi crkvu otpada sa imenom Vavilon veliki „napisanim na njenom čelu” (Otkrivenje 17:5). Kakav značaj ima ime koje je *napisano na čelu*? Zar ovo savim prirodno ne upućuje na to da će, neposredno pre njene osude, njen pravi karakter biti u potpunosti razvijen, tako da će svako ko je vidi, a ko ima i najmanje duhovnog rasuđivanja, morati da prizna da joj u potpunosti odgovara naziv koji joj je Božji Duh dodelio? Njena osuda se očigledno približava, a dok se to dešava, Božje providenje zajedno sa Božjom reči čini da svetlost, koja se širi iz svih krajeva, sve očiglednije ukazuje na to da je Rim zaista Vavilon iz Apokalipse, da srž njegovog sistema, veliki predmeti obožavanja, praznici, doktrina i nauka, obredi i ceremonije, sveštenstvo i njihovi redovi, potiču iz antičkog Vavilona, i konačno da je sam papa istinski predstavnik Valtazara. U sukobu koji se vodio protiv prevlasti rimske crkve često se ostavljalo po strani njeno drsko hvalisanje da je ona majka i ljubavnica svih crkava – jedna jedina Katolička crkva, izvan koje nema spasenja. Ako je ikada postojao izgovor za takav način ophođenja prema njoj, sada je neodrživ. Ako su argumenti koje sam izneo održivi, **njoj u potpunosti mora biti oduzeto ime hrišćanske crkve**. Ona može biti hrišćanska crkva jedino ako je Hristova crkva bila sazvana one noći kada je vavilonski vrhovni sveštenik-car, sa hiljadu svojih kneževa, slavio „bogove zlatne, srebrne, bakarne, drvene i kamene” (Danilo 5:4); onda rimska crkva ima pravo na naziv hrišćanska crkva – i nikako drugačije. Ovo će nekima, bez sumnje, zvučati kao zapanjujuća tvrdnja, ali cilj ovog rada je da se ona potvrdi, a sam čitalac neka prosudi da li sam izneo dovoljno dokaza koji je potkrepljuju.

Specifičan karakter dva sistema

U glavnom dokazu vavilonskog karaktera papske crkve, prva tačka na koju usmeravam pažnju čitaoca jeste lik *tajne*, koji se vezuje kako za savremeni rimokatolički, tako i za drevni vavilonski sistem. Džinovski sistem moralne korupcije i idolo-poklonstva opisan u ovom odlomku pod znakom žene sa „zlatnom čašom u ruci” (Otkrivenje 17:4), koja čini „da se nacije *opiju* vinom njenog razvrata” (Otkrivenje 17:2; 18:3), božanski se naziva „*tajna*, Vavilon veliki” (Otkrivenje 17:5). Da „*tajna bezakonja*”, kako je naziva apostol Pavle u 2. Solunjanima 2:7, ima svoj pandan u Rimokatoličkoj crkvi, to nijedan čovek iskrenog uma, koji je pažljivo ispitao tu temu, ne može lako sumnjati. Ovaj opis je ostavio takav utisak na um velikog ser Metjua Hejla, koji je svakako bio sudija koji se vodio činjenicama, da je govorio da, ako bi apostolski opis bio ubačen u javnu hajku², svaki policajac iz kraljevstva bi mogao da uhapsi rimskog biskupa kao poglavara te „*tajne bezakonja*”, gde god da bi se našao. Pošto je ovde opisani sistem podjednako okarakterisan imenom „*tajna*”, može se pretpostaviti da se oba odlomka odnose na isti sistem. Međutim, jezik primenjen na novozavetni Vavilon, što čitalac lako uviđa, prirodno nas vraća u Vavilon drevnog sveta. Kao što apokaliptična žena u ruci ima *čašu*, kojom opija narode, tako je bilo i sa starim Vavilonom. O tom Vavilonu, dok je bio u svoj svojoj slavi, govorio je Gospod osuđujući ga na propast preko proroka Jeremije: „Vavilon bijaše *zlatna čaša* u ruci Gospodnjoj, kojom opoji svu zemlju; vina njegova piše narodi, zato poludješe narodi.” (Jeremija 51:7). Čemu ta sličnost jezika kod ova dva sistema? Prirodno je zaključiti da stoje u odnosu tipa i antitipa. Kao što se Vavilon Apokalipse okarakterisan imenom „*tajna*”, tako je glavna odlika drevnog vavilonskog sistema bila haldejska „*tajna*”, koja je činila važan deo tog sistema. Sam jezik biblijskog proroka, iako simboličan, izrazito aludira na ove misterije, tj. tajne, kada govori o Vavilonu kao o „zlatnoj *čaši*”. Salverte kaže da su svi koji su želeli da se iniciraju u tim misterijama morali da piju „misteriozna pića”. Ona su se sastojala od „vina, meda, vode i brašna.” Sudeći po zvaničnim sastojcima, a i onima koji su se koristili tajno, nema sumnje da su ta pića bila opojne prirode; i sve dok učesnici ne bi potpali pod njihovu moć, njihovo rasuđivanje zamagljeno i njihove strasti uzbuđene opijajućim gutljajem, oni nisu bili adekvatno pripremljeni za ono što je trebalo da čuju i vide. Ako istražimo šta je bio cilj i namera ovih drevnih „Tajni”, otkrićemo da je postojala čudesna analogija između njih i one „Tajne bezakonja” čije je oličenje Rimaska crkva. Njihov glavni cilj bio je da u užim krugovima, malo po malo, pod pečatom tajnosti i pod zakletvom, uvedu ono što nije bilo bezbedno iznositi odjednom i otvoreno. *Vreme* kada su osnovane to i dokazuje. Haldejske misterije se mogu pratiti sve do dana Semiramide, koja je živela samo nekoliko

² Na engleskom „*Hue and Cry*”. Rana engleska pravna praksa progona zločinca uz povike i zvuke uzbune. Dužnost bilo koje osobe, kojoj je učinjena nepravda ili je otkrila krivično delo, bila je da podigne viku i zaplače, a susedi su morali da dođu i pomognu u potrazi i hapšenju počinioaca. (*prim. prev.*)

vekova posle potopa, i za koju se zna da je na njih prenela zamisli sopstvenog izopačenog i prljavog uma.³

Ta lepa, ali napuštena kraljica Vavilona nije samo bila primer neobuzdane požude i razuzdanosti, već su je u Misterijama, u čijem je formiranju igrala glavnu ulogu, obožavali kao Reu, veliku „majku” bogova, sa tako groznim obredima koji su je poistovećivali sa Venerom, *majkom* svake nečistote, a sam grad u kom je vladala doveden je na loš glas među narodima, kao veliko sedište idolopoklonstva i sakralne prostitucije.⁴

Slika 1. Žena sa čašom iz Vavilona (KITO, *Biblijska enciklopedija*).

Tako je ova haldejska kraljica bila prikladan i izuzetan prototip „Žene” iz Otkrivenja, sa zlatnom čašom u ruci i imenom na čelu: „Tajna, Vavilon veliki, *mati* kurvama i mrzostima zemaljskim” (**Slika 1**)⁵. Apokaliptični simbol žene bludnice sa čašom u ruci bio je izražen čak i u simbolima idolopoklonstva u Grčkoj koji potiču iz drevnog Vavilona; jer je grčka Venera tako prvobitno predstavljena (videti **belešku 1** na kraju knjige), i neobično je da je u naše doba Rimski crkva, čini se po prvi put, izabrala upravo ovaj simbol kao svoje obeležje. Godine 1825, povodom jubileja, papa Lav XII napravio je medalju koja je na jednoj strani imala njegovu sliku, a na drugoj sliku Rimske crkve simbolizovane „Ženom” koja u levoj ruci drži krst, a u desnoj čašu. Oko nje je bilo ispisano: „*Sedet super universum*”, „Geo svet je njen presto” (**Slika 2**). U vreme kada je Semiramida živela, dok je patrijarhalna

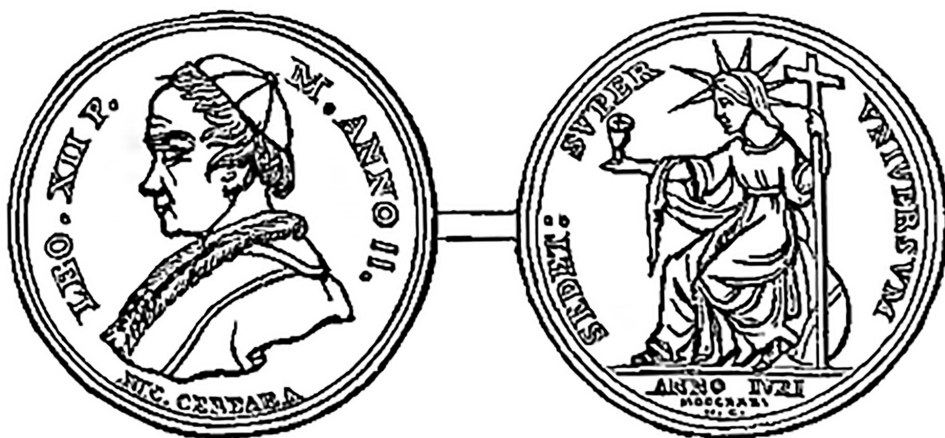
3 AMIJAN MARCELIN, koji se oslanja na JUSTINOVU *Istoriju i Hroniku* JEVSEVIJA iz Cezareje. Jevsevijski kaže da su Nin i Semiramida vladali u doba Avrama.

4 Plinije je ukazano na opis Semiramidine čaše, koja je dospela u ruke pobedonosnog Kira. Njene gigantske proporcije sigurno su je proslavile među Vaviloncima i narodima s kojima su oni trgovali. Bila je teška petnaest talanata, ili preko 540 kilograma. (PLINIJE STARIJI, *Istorija prirode*)

5 Oblik čaše u ruci žene isti je kao i čaša u ruci asirskih kraljeva i takođe se drži na isti način. Videti VO, str. 243, 284.

vera još bila sveža u umovima ljudi, dok je Sim (Šem) još bio živ⁶ i mogao da podstakne umove vernih da se okupe u ime istine i Boga, bilo bi opasno odjednom i javno uspostaviti takav sistem kakav je uvela vavilonska kraljica.

Iz knjige o Jovu znamo da je među patrijarhalnim plemenima koja nisu imala nikakve veze sa Mojsijevim zakonima i praksama, ali koja su se pridržavala čiste vere patrijaraha, idolopoklonstvo u bilo kom obliku smatrano zločinom, i oni koji koji su ga praktikovali bivali su podložni brznoj i upečatljivoj kazni. „Ako sam gledao na sunce” kaže Jov, „kad sjaje, i na mjesec, kad ponosito hodi, i srce se moje potajno prevarilo i ruku moju poljubila usta moja, *i to bi bilo bezakonje za sudije, jer bih se odrekao Boga ozgo*” (Jov 31:26-28).

Slika 2. Žena sa peharom iz Rima, na poledini medaljona (ELIOT, *Hore*, tom IV, str. 30).

Ako je tako bilo u Jovovo vreme, sigurno je to još više važilo u ranijem periodu kada su Misterije ustanovljene. Stoga, ako je trebalo uvesti idolopoklonstvo, naročito tako grozno idolopoklonstvo kakvo je vavilonski sistem sadržavao u svojim nedrima, bilo je neophodno to uraditi krišom i u tajnosti.⁷

Iako su ga uveli oni koji su imali vlast, mogao bi stvoriti odbojnost, a neiskvareni deo čovečanstva mogao bi da pokuša nasilno da ga sruši; u svakom slučaju,

⁶ Za Simovo doba videti 1. Mojsijeva 11:10, 11. Prema ovome, Sim je živeo 502 godine posle potopa, to jest, prema hebrejskom merenju vremena, do 1846. godine p.n.e. Doba Nina, Semiramidinog muža, kako je navedeno u prethodnoj belešci, prema Jevseviju, se poklapa sa Avramovim dobom, a on je rođen 1996. godine p.n.e. Avram je rođen samo oko devet godina pre kraja vladavine Nina (SINKEL). Prema ovom stanovištu, vladavina Nina morala je da se završi prema uobičajenom merenju vremena, otprilike 1987. p.n.e. Klinton, koji je veliki autoritet za hronologiju, postavlja Ninovu vladavinu nešto ranije. U svom *Helenskom kalendaru*, on kaže da je u pitanju godina 2182. p.n.e. Lejerd (*Ninevija i njeni ostaci*) se slaže sa ovim mišljenjem. Kaže se da je Semiramida nadživela svog muža četrdeset dve godine (SINKEL). Kakav god stav usvojili u vezi sa Ninovim dobom, bilo Jevsevijev, bilo onaj do kog su došli Klinton i Lejerd, očigledno je da je Sim živeo dugo nakon Nina i njegove supruge. Naravno, ovaj argument polazi od pretpostavke tačnosti hebrejskog merenja vremena. Za uverljive dokaze o toj temi videti **belešku 2**.

⁷ Uskoro će se videti kakav je jak razlog zapravo postojao za najdublju tajnost po tom pitanju. Vidi Poglavlje II.

da se pojavio odjednom u svoj svojoj odvratnosti, uznemirio bi savest ljudi i osujetio svoj cilj. A taj cilj je bio da se celo čovečanstvo veže u slepom i apsolutnom potčinjavanju hijerarhiji potpuno zavisnoj od gospodara Vavilona. U sprovođenju ovog plana, sveštenstvo je uspostavilo monopol nad celokupnim znanjem, i svetim i svetovnim, deleći ga onima koji su inicirani u „Misterijama” tačno onako kako su smatrali da treba, prema zahtevima interesa velikog sistema duhovnog despotizma koji su sprovodili. Tako su ljudi, svuda gde god se širio vavilonski sistem, bili vezani od glave do pete za sveštenike. Sveštenici su bili jedini čuvari verskog znanja; oni su jedini imali istinsku tradiciju po kojoj su se spisi i simboli javne religije mogli tumačiti; i bez slepog i potpunog potčinjavanja njima, nije moglo da se sazna šta je potrebno za spasenje. Sada, uporedite ovo sa ranom istorijom papstva i sa njegovim duhom i načinom rada u celom svetu. Koliko je poklapanje bilo tačno! Da li je pokvareni sistem vavilonskih „Misterija” započeo u periodu patrijarhalne svetlosti? Taj grešni i nebiblijski sistem koji je dostigao takav nivo razvoja u Rimskoj crkvi, započeo je u periodu još već svetlosti. Počeo je u samo doba apostola, kada je prvobitna Crkva bila u svom začetku, kada su se svuda mogli videti slavni plodovi Pedesetnice, kada su mučenici svojom krvlju svedočili o istini. Čak i tada, kada je Jevanđelje sijalo toliko jako, Duh Božji je dao ovo izričito i jasno svedočanstvo preko Pavla: „*Jer se već radi tajna bezakonja*” (2. Solunjanima 2:7). Za taj sistem bezakonja koji je tada započeo, bilo je božanski prorečeno da će dovesti do velikog otpadništva, koje će biti „otkriveno” na izvanredan način, u dogledno vreme, i trajaće sve dok ga ne uništi Gospod „duhom usta svojih, i iskoreni svetlošću svog dolaska”. Ali kada je prvi put uveden u Crkvu, taj sistem je došao tajno i neprimetno, sa „svom *prevarom* nepravde”. Delovao je „tajanstveno”, sa privlačnim ali lažnim idejama, odvlačeći ljude od jednostavnosti istine kakva je u Isusu. A to je činjeno tajno, iz istog razloga iz kog je idolopoklonstvo tajno uvedeno u drevne Vavilonske misterije; nije bilo sigurno, niti je bilo mudro postupati drugačije. Da se lažni sistem pojavio otvoreno i odjednom u svoj svojoj odvratnosti, revnost prave Crkve, iako nije imala vlast, podigla bi se da njega i sve one koji su ga podržavali ukloni iz hrišćanstva; i to bi zaustavilo njegov napredak. Stoga je uveden tajno, malo po malo, jedna laž za drugom, dok se otpadništvo nastavljalo, a Crkva koja je propadala postajala spremna da to toleriše, sve dok nije dostigao nivo koji vidimo sada, gde je u gotovo svakom detalju sistem papstva potpuna suprotnost sistemu prve Crkve. Imamo veoma upečatljive dokaze, sačuvane čak i od strane samog Rima, u natpisima kopiranim iz rimskih katakombi, o *postepenom* uvođenju svega onoga što je sada najkarakterističnije za Rimsku crkvu, kroz rad „*Tajne bezakonja*”. Te katakombe su obimne iskopine pod zemljom, u okolini Rima, u kojima su hrišćani, u vreme progona tokom prva tri veka, održavali svoja bogoslužjenja, a i sahranjivali svoje mrtve. Na nekim od nadgrobničkih spomenika još uvek se nalaze natpisi koji su u direktnoj suprotnosti sa danas dobro poznatim principima i praksama Rima. Uzmimo samo jedan primer: Ima li danas prepoznatljivijeg obeležja papstva od celibata nametnutog sveštenstvu? Ali, u ovim natpisima imamo nepokolebljiv dokaz da je čak i u Rimu postojalo vreme kada takav sistem sveštenečkog celibata nije bio poznat. Pogledajmo neke natpise, pronađene na različitim grobnicama:

„Basiliju, *prezviteru*, i Feliciti, *njegovoj ženi*. Oni su ovo napravili za sebe.”

„Petronija, žena sveštenika, oličenje skromnosti. Na ovo mesto polažem kosti. Ne lijte suze, dragi mužu i kćeri, i verujte da je zabranjeno plakati za onim koji živi u Bogu.”⁸

Poneke molitve za mrtve, koje su glasile: „Neka Bog okrepi vaš duh”, pokazuju da je već tada Tajna bezakonja počela da deluje; ali natpisi poput gore navedenih isto tako pokazuju da je delovala polako i oprezno – da do perioda na koji se odnose, Rimaska crkva nije otišla do takvih krajnosti kakve nalazimo danas, da potpuno „zabranjuje svojim sveštenicima da se žene”. Rim je lukavo i postepeno postavio temelje svog sistema sveštenstva, na kojima je kasnije trebalo da podigne monumentalnu građevinu. Od samog početka, „Tajna” je bila pečat njegovog sistema.

Ali ova odlika „Tajne” je prionula uz sistem tokom cele njegove istorije. Kada je uspela da priguši svetlost Jevanđelja, zamrači puninu i slobodu Božje blagodati, i odvuče duše ljudi od direktnog i prisnog odnosa sa Jedinim Velikim Prorokom i Prvosveštenikom naše vere, sveštenstvu je pripisana misteriozna moć, koja im je davala „vlast nad verom” naroda – vlast koju su apostoli direktno odbacivali (2. Korinćanima 1:24), ali koja je, u vezi sa ispovedanjem, postala bar isto toliko apsolutistička i potpuna kao ona kakvu je vavilonski sveštenik posedovao nad iniciranim u drevnim Misterijama. Klerikalna moć rimokatoličkog sveštenstva kulminirala je podizanjem ispovedaonice. Ta ispovedaonica je i sama pozajmljena iz Vavilona. Ispovest koja se zahteva od pokolonika Rima potpuno se razlikuje od ispovesti propisane u Božjoj reči. Nalog Svetog pisma u vezi sa ispovedanja glasi: „Ispovedajte, dakle, jedan drugom grehe” (Jakov 5:16), što podrazumeva da sveštenik treba da se ispovedi drugom čoveku, kao i čovek svešteniku, ako jedan od njih zgreši drugome. Ovo nikako nije moglo da poslužiti u svrhe duhovnog despotizma; i zato je Rim, ostavivši Božju reč, pribegao vavilonskom sistemu. U tom sistemu, od svih koji su primani u „Misterije” zahtevano je tajno ispovedanje svešteniku, prema propisanoj formi; i dok se ne ispovedi na takav način, osoba nije mogla bitu u potpunosti inicirana. Salverte ukazuje na ovakvu ispovest zabeleženu u Grčkoj, u obredima čije se poreklo jasno može pratiti do Vavilona: „Svi Grci, od Delfa do Termopila, bili su inicirani u Misterijama hrama u Delfima. Njihovo ćutanje u vezi sa svim što im je naređeno da čuvaju u tajnosti bilo je osigurano strahom od kazni koje su pretile za lažna svedočenja, kao i sveobuhvatnom *ispovešću* koju su budući članovi davali nakon inicijacije – ispovešću zbog koje su oni više strahovali od indiskrecije sveštenika nego što je sveštenik strahovao od njihove indiskrecije.” Ovo ispovedanje pominje i Poter u svojim „Grčkim starinama”, mada to uglavnom nije primećeno. U svom izveštaju o Eleusinskim misterijama, nakon opisivanja pripremnih ceremonija i uputstava pre prijema kandidata za inicijaciju u neposredno prisustvo božanstava, on nastavlja: „Tada bi sveštenik koji bi ih inicirao pozivao Hijerofanta, postavljao određena pitanja, kao na primer, da li su postili itd., na šta su ovi odgovarali u unapred određenoj formi.” Površan čitalac možda neće primećiti ovo „i tako dalje”, ali to je bremenito „i tako dalje” koje sadrži mnogo toga. Ono znači: Da li ste se oslobodili svega što onečišćava? I to ne samo u smislu moralne nečistoće, već u onom veštačkom osećaju čednosti koji paganizam uvek neguje. Da li ste oslobođeni krivice za ubistvo? Jer onaj koji je kriv za ubistvo, čak i slučajno, nije mogao biti primljen dok se ne očisti od krvi, a postojali su određeni sveštenici,

8 Dr. MEJTLEND, *Crkva u katakombama*.

zvani Koes, koji su u takvim slučajevima „slušali ispovesti” i čistili krivicu. Strogost ispitivanja u paganskoj ispovedaonici je očigledno naznačena i u nekim raskalašnim pesmama Propercija, Tibula i Juvenala. Vilkinson u svom poglavlju o „Privatnim postovima i pokorama”, koji su se, kako kaže, „strogo sproveli”, ima nekoliko klasičnih citata u vezi sa „nekim propisima u unapred određenim periodima”, koji jasno dokazuju *odakle* je papstvo uzelo tu vrstu pitanja koja su utisnula karakter razvratnosti u ispovedaonicu, kao što je izloženo na čuvenim stranicama Petera Densa. Izgovor pod kojim se zahtevalo ovo tajno ispovedanje bio je taj da su svečani obredi u koje bi inicirani trebalo da budu primljeni, bili toliko uzvišeni, toliko nebeski, toliko sveti, da nijedan čovek sa savešću opterećenom krivicom i neočišćenim grehom, nije mogao zakonito u njih biti primljen. Dakle, zbog sigurnosti onih koji bi trebalo da budu inicirani, smatralo se neophodnim da sveštenik koji vrši službu temeljno ispita njihovu savest, kako ne bi, dolazeći bez odgovarajućeg čišćenja ranije stečene krivice, izazvali gnev bogova protiv neprosvećenih uljeza. To je bilo izgovor; ali kada znamo suštinski grešnu prirodu, kako tih bogova tako i njihovog obožavanja, ko može da ne vidi da je to bio samo izgovor; da je glavni cilj zahteva da kandidati za inicijaciju priznaju svešteniku sve svoje tajne greške, mane i grehe, bio upravo da ih u potpunosti stavi pod vlast onih kojima su bili povereni njihovi najdublji osećaji duše i najvažnije tajne. Sada je upravo na isti način i u iste svrhe Rim podigao ispovedaonicu. Umesto da zahteva da sveštenici i ljudi, kao što to kaže Sveto pismo, „ispovedaju jedan drugom grehe”, kada jedan sagraši drugome, on zapoveda svima, pod pretnjom propasti, da se ispovede svešteniku⁹, bilo da su sagrašili njemu ili ne, dok sveštenik nije uopšte u obavezi da se ispoveda ljudima.

Bez takvog ispovedanja, u Rimskoj crkvi osoba nije mogla imati pristup sakramentima, kao što ni u vreme paganizma nije mogla bit primljena bez ispovedanja u korist Misterija. Svaki pojedinac, u *tajnosti i u samoći*, daje ovu ispovest svešteniku postavljenom u ime Božje, odevenom u Njegovu vlast, kome je data moć da ispituje savest, da sudi život, da oslobađa ili osuđuje po sopstvenoj proizvoljnoj volji i ugođaju. Ovo je veliki stožer na kome se okreće cela „Misterija bezakonja”, utelovljena u papstvu; i gde god da postoji, on odlično služi svrsi podvrgavanja ljudi ponižavajućem pokoravanju sveštenstvu.

U skladu sa principom iz kojeg je niklo ispovedanje, Crkva, to jest sveštenstvo, tvrdilo je da je jedini čuvar istinske hrišćanske vere. Kako se verovalo da samo haldejski sveštenici poseduju ključ za razumevanje vavilonske mitologije – ključ koji im je predat iz davnine – tako su se rimokatolički sveštenici postavili kao jedini tumači Svetog pisma; samo su oni imali istinsku tradiciju, prenošenu vekovima, bez koje je bilo nemoguće shvatiti pravo značenje Pisma. Stoga su zahtevali slepu veru u svoje dogme; svi ljudi su morali da veruju onako kako je Crkva verovala, dok je Crkva na taj način mogla da oblikuje svoju veru kako je želela. Kako su posedovali vrhovnu vlast nad verom, mogli su otkrivati malo ili mnogo toga, u zavisnosti šta su ocenili kao najkorisnije; princip „*zabranjeno*” u učenju velikih istina

9 BISKUP HEJ, Iskreni Hrišćanin. U ovom delu nalazimo sledeće pitanje i odgovor: „Pitanje: Da li je ovo ispovedanje naših greha neophodno za dobijanje oproštaja? Odgovor: Isus Hrist je odredio da je to *apsolutno neophodno* za oproštaj.” Takođe pogledajte Priručnik siromaha, delo koje se koristi u Irskoj.

o religiji bio je podjednako važan u sistemu Vavilona, kao što je to u romanizmu ili traktarijanizmu današnjeg vremena.¹⁰ Upravo ovo sveštentičko polaganje prava da vlada nad verom ljudi je to koje je „zatvorilo istinu u nepravdi”¹¹ u drevnom svetu, tako da je „mrak pokrio zemlju i tama narode”. To isto polaganje prava od strane rimskih sveštenika je dovelo do mračnog doba, kada je tokom mnogih turobnih vekova Jevanđelje bilo nepoznato, a Biblija zapečaćena knjiga za milione koji su nosili Hristovo ime. U svakom pogledu vidimo kako Rim sa pravom na čelu nosi ime: „*Tajna, Vavilon veliki*”.

10 Čak i među iniciranima postojala je razlika. Neki su primani samo u „Manje misterije”; „Velike misterije” su bile za *nekolicinu* povlašćenih (VILKINSON, *Drevni Egipćani*).

11 Rimljanima 1:18. Najbolji tumači prevode tekst kako je gore naveden. Primećuje se da Pavle izričito govori o neznabošcima.

Predmeti obožavanja

Odeljak I

Trojstvo u jedinstvu

Ako postoji ovakvo opšta podudaranje između sistema Vavilona i Rima, postavlja se pitanje da li se ta slučajnost na tome i završava? Odgovor je: Ne, naprotiv. Dovoljno je da uporedimo drevne Vavilonske misterije sa celim sistemom Rima i videćemo koliko je neizmerno drugi pozajmio od prvog. Ove Misterije bile su dugo obavijene tamom, ali sada ta gusta tama počinje da nestaje. Svi koji su se iole bavili literaturom Grčke, Egipta, Fenikije ili Rima, svesni su mesta koje su „Misterije” zauzimale u tim zemljama, i da, kakve god da su bile razlike u okolnostima, u svim suštinskim aspektima, „Misterije” su u tim različitim zemljama bile iste. Kao što Jeremijine reči, koje su već citirane, ukazuju na to da je Vavilon bio prvobitni izvor iz kojeg su potekli svi ovi sistemi idolopoklonstva, tako su i istraživanja najučenijih istoričara, na čisto istorijskim osnovama, doveli do istog zaključka. Od Zonara saznajemo da je paralelno svedočenje drevnih autora koje je konsultovao dovelo do istog zaključka; govoreći o aritmetici i astronomiji, on piše: „Kaže se da su one došle od Haldeja do Egipćana, a odatle do Grka”. Ako su Egipćani i Grci svoju aritmetiku i astronomiju izvodili iz haldejske, u vreme kada su one u Haldeji bile svete nauke, a sveštenici nad njima imali monopol, to je dovoljan dokaz da su i svoju religiju morali izvesti iz istog okruženja. I Bansen i Lejerd u svojim istraživanjima došli su do suštinski istog rezultata. Bansen kaže da je religijski sistem Egipta izveden iz Azije i „primitivnog carstva u Vavilonu”. Lejerd, iako zauzima nešto povoljnije gledište na sistem haldejskih magova, nego što, uveren sam, istorijske činjenice nalažu, ipak kaže sledeće o tom sistemu: „O velikoj starini ovog primitivnog bogoslužjenja postoji obilje dokaza, a o tome da potiče od stanovnika asirskih ravnica, imamo objedinjeno svedočanstvo svete i sekularne istorije. Dobilo je epitet *savršenog*, i verovalo se da je najstariji od verskih sistema, prethodivši egipatskom”. On dodaje: „Porfirije i Klemens aludiraju na istovetnost mnogih asirskih doktrina i onih iz Egipta”; i u vezi sa istom temom, citira Birča koji govori o vavilonskim cilindrima i spomenicima: „Horoskopski znaci ... nedvosmisleno pokazuju da su Grci izveli svoje pojmove i uređenje zodijaka (i shodno tome svoju mitologiju, koja je bila isprepletana sa horoskopom) iz Haldeje. Istovetnost Nimroda sa sazveždem Orion ne sme se odbaciti”. Uvarov je u svom naučnom radu o eleusinskim misterijama došao do istog zaključka. Nakon što navodi da su egipatski sveštenici preuzeli zasluge za prenošenje prvih elemenata politeizma Grcima, on zaključuje: „Ove činjenice u dovoljnoj meri dokazuju, čak i bez usaglašenosti ideja, da Misterije prenesene u Grčku – i ujedinjene sa određenim brojem lokalnih pojmova – nikada nisu izgubile osobine svog porekla, izvedene iz

kolevke moralnih i verskih ideja Univerzuma. Sve ove zasebne činjenice – sva ova rasuta svedočenja, vraćaju se onom plodnom principu koji stavlja Istok u centar nauke i civilizacije”. Dakle, imamo dokaze da su Egipat i Grčka izveli svoju religiju iz Vavilona, ali takođe imamo i dokaze da je religijski sistem Feničana potekao iz istog izvora. Makrobije pokazuje da je prepoznatljiva karakteristika feničanskog idolopoklonstva morala biti uvezena iz Asirije, a koja je, po klasičnim piscima, obuhvatala i Vaviloniju. „Obožavanje Arhičke Venere”, kaže on, „ranije je cvetalo među Asircima kao i sada među Feničanima”.

Da bismo utvrdili istovetnost između sistema drevnog Vavilona i papskog Rima, moramo da ispitamo koliko se sistem papstva slaže sa sistemom uspostavljenim u vavilonskim misterijama. U sprovođenju takve istrage postoje značajne poteškoće koje treba prevazići; jer, kao i u geologiji, nemoguće je u svim tačkama doći do dubokih, podzemnih slojeva zemljine površine, tako da nije za očekivati da ćemo u svakoj zemlji pronaći potpun i povezan prikaz uspostavljenog sistema. Međutim, kao što geolog ispitivanjem sadržaja raznih pukotina, izdignuća i slično, može sa sigurnošću utvrditi redosled i opšti sadržaj različitih slojeva po celoj zemlji, tako je i sa temom haldejskih misterija. Ono što se želi pronaći u jednoj zemlji dopunjuje se u drugoj; i ono što „iznikne” u različitim pravcima, zapravo u velikoj meri određuje karakter onog što se često ne pojavljuje direktno na površini. Uzimajući, dakle, jedinstvo i vavilonski karakter drevnih misterija Egipta, Grčke, Fenikije i Rima, kao trag koji će nas voditi u našim istraživanjima, idemo korak po korak upoređujući doktrine i prakse dva Vavilona – Vavilona Starog i Vavilona Novog zaveta.

Ovde najpre moram da primetim istovetnost *predmeta obožavanja* u Vavilonu i Rimu. Drevni Vavilonci, baš kao i moderni Rimljani, *rečima* su priznavali jedno božanstvo, i dok su obožavali nebrojena manja božanstva koja su imala određeni uticaj na ljudske poslove, oni su jasno priznali da postoji *jedan* beskrajni i svemogućí Stvoritelj, vrhovni vladar nad svima. Većina drugih naroda je radila to isto. „U ranim vekovima ljudske istorije”, kaže Vilkinson u svojim „Drevnim Egipćanima”, „čini se da je postojanje jedinog i svemogućeg božanstva, koje je stvorilo sve stvari, bilo *univerzalno* verovanje; tradicija je učila ljude istim idejama o toj temi, koju su u kasnijim vremenima prihvatile sve civilizovane nacije”. „Gotska religija”, kaže Malet, „učila je o vrhovnom Bogu, Gospodaru Univerzuma, kome su sve stvari bile pokorne i poslušne”. Drevna islandska mitologija naziva ga „Autorom svake stvari koja postoji, večnim, živim i strašnim bićem; istraživačem skrivenih stvari, bićem koje se nikad ne menja.” Ona ovom božanstvu pripisuje „beskrajnu snagu, bezgranično znanje i neiskvarenu pravdu”. Imamo dokaze da je to isto bila i verovanje drevnog Hindustana. Iako moderni hinduizam prepoznaje milione bogova, ipak indijske svete knjige pokazuju da je prvobitno bilo sasvim drugačije. Major Mur, govoreći o Brahmi, vrhovnom Bogu hinduizma, kaže: „O onome čija je slava tako velika, nema slike” (*Veda*). On „sve osvetljava, sve raduje, onaj od koga su svi potekli; onaj kroz kojeg žive kada se rode i onaj kojem se svi moraju vratiti” (*Veda*). U knjizi „Manuove naredbe”, opisan je kao „Onaj koga samo um može da opazi; čija suština izmiče spoljnim čulima, koji nema vidljive delove, koji postoji od večnosti... duša svih bića, koju nijedno biće ne može da pojmi”. U ovim odlomcima nalazimo

trag panteizma; ali sam jezik koji se koristi svedoči o jednom periodu među Hindusima kada je postojala daleko čistija vera.

Ne samo da su drevni Hindusi uzdizali ideje o savršenoj *prirodi* Boga, već postoje dokazi da su bili svesni Njegovog *milostivog* karaktera Boga, što se otkriva u Njegovim ophođenju sa izgubljenim i grešnim svetom. To se manifestuje u samom imenu „Brahma”, koje su pripisali beskonačnom i večnom Bogu. Bilo je puno nezadovoljavajućih spekulacija u vezi sa značenjem ovog imena, ali kada se pažljivo razmotre različite izjave u vezi sa Brahmom, postaje očigledno da je ime Brahma u stvari hebrejski Rahm, sa prefiksom digame, koji je vrlo čest u sanskritskim rečima izvedenim iz hebrejskog ili haldejskog. Rahm na hebrejskom znači „onaj koji je milostiv ili saosećajan”. Ali Rahm takođe označava i *matericu* ili *utrobu*; kao sedište saosećanja. Kada nalazimo takav jezik koji se primenjuje na Brahm, vrhovnog Boga, to se ne može objasniti na drugi način, osim pretpostavkom da je Brahma imao isto značenje kao i hebrejski Rahm. Tako pronalazimo Boga Krišnu u jednoj od svetih knjiga hinduizma, kako utvrđuje svoje božanske počasti i svoj identitet sa Vrhovnim, koristeći sledeće reči: „Veliki Brahma je moja *materica* i u nju stavljam svoj fetus, i iz njega se rađa čitava priroda. Veliki Brahma je *materica* svih različitih oblika koji su začeti u svakoj prirodnoj materici”. Kako bi se takav jezik mogao primeniti na „Vrhovnog Brahm, najsvetijeg, najvišeg Boga, božansko biće, pre svih ostalih bogova; bez rođenja, moćnog Gospoda, Boga bogova, univerzalnog Gospoda”, ako ne kroz vezu između Rahm „materice” i Rahm „milostivog”? Tako pronalazimo i to da je Brahma isto što i „Er-Rahman”, „Svemilostivi”, titula koji su Turci primenili na Svevišnjeg, i da su Indusi, uprkos njihovoj *sadašnjoj* dubokoj verskoj degradaciji, *nekad* znali da je „najsvetiji, najviši Bog”, ujedno i „Bog milosti”, drugim rečima, da je „pravedan Bog i Spasitelj”. I nastavljajući ovu interpretaciju imena Brahma, vidimo kako se njihovo versko znanje o stvaranju tačno poklopilo sa izveštajem o poreklu svih stvari, kao što je dato u Prvoj knjizi Mojsijevoj. Dobro je poznato da su bramani, da bi se uzdignuli kao sveštenička, polubožanska kasta, kojoj bi svi ostali trebalo da se poklone, mnogo vekova učili to – dok su druge kaste dolazile iz ruku, tela i nogu Brahme, vidljivog predstavnika i manifestacija nevidljivog Brahme, i poistovećeni sa njim – da su *oni jedini* došli iz usta stvaralačkog Boga. Ali u njihovim svetim knjigama nalazimo izjave koje dokazuju da se *nekad* morala podučavati sasvim drugačija doktrina. Tako je u jednoj od Veda, koja govori o Brahmi, izričito rečeno da su „*sva* bića” „stvorena od njegovih *usta*”. U pomenutom odlomku vidimo pokušaj da se stvar mistifikuje; ali, kad se poveže sa značenjem imena Brahma, kao što smo ga predstavili, ko se može dvoumiti oko pravog značenja te izjave, iako je ono suprotstavljeno isključivim i arogantnim pretenzijama bramana? Ona je očigledno značila da je Onaj koji je još od pada objavljen čoveku kao „milostiv i žalostiv” (2. Mojsijeva 34:6) bio poznat u isto vreme i kao Svemoguć, koji je u početku „*reče*, i postade” „*zapovedi*, i pokazase”, koji je sve stvorio „u *reči* sile svoje”. Posle ovoga, svako ko konsultuje časopis „Azijska istraživanja” može uvideti da su sve one moralne gadosti koje čine simbole paganskih hramova u Indiji toliko uvredljivim za oči Svemogućega u veli-

koj meri došle zbog izopačenja ovog božanskog imena za Jedinog Živog i Istinitog Boga, imena koje je trebalo da bude toliko drago grešnim ljudima.¹²

Vavilonsko prepoznavanje božanskog jedinstva bilo je toliko idolopokloničko, da je Jahve, živi Bog, oštro osudio svoj narod što ga je na bilo koji način tolerisao: „Koji se osveštavaju i koji se očišćavaju u vrtovima nakon obreda *Jedinome*,¹³ koji jedu meso svinjsko i stvari gadne i miševe, svi će izginuti, veli Gospod” (Isaija 66:17).

U tom jedinom bogu Vavilonaca, postojale su tri osobe, i da bi simbolizovali tu doktrinu o Trojstvu, koristili su, kao što Lejerdova otkrića dokazuju, jednakostranični trougao, baš kao što to čini rimokatolička crkva danas.¹⁴

U oba slučaja takvo poređenje je degradirajuće za Cara Večnosti, i uklopljeno je da potpuno izopači umove onih koji razmišljaju o tome da postoji ili može postojati bilo kakva sličnost između takve figure i Onoga koji je rekao: „S kim ćete me izjednačiti i isporediti? koga ćete mi uzeti za priliku da bi bio kao ja?” (Isaija 46:5).

Papstvo u nekim od svojih crkava, kao na primer u manastiru zvanom Trinitarijanci iz Madrida, ima sliku Trojedinog Boga sa tri glave na jednom telu.¹⁵ Nešto slično imali su i Vavilonci. Lejerd je u svom poslednjem delu dao primer takvog trojedinog božanstva, koje se obožavalo u drevnoj Asiriji (**Slika 3**).¹⁶ Prateća gra-

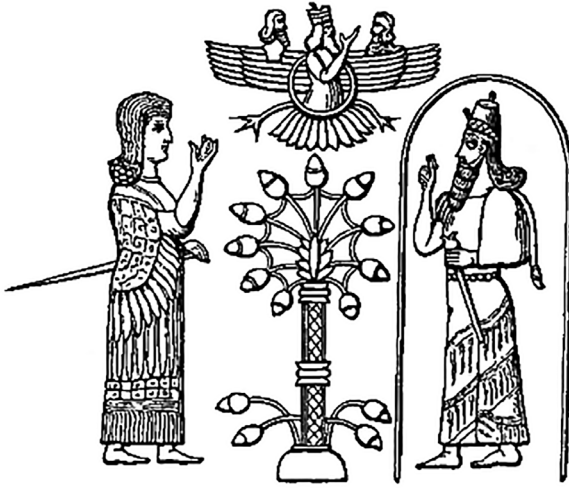
12 Dok je takvo značenje imena Brahma, značenje imena Deva, generičkog imena za „Boga” u Indiji, mu je slično. To ime se obično izvodi iz sanskrita, *Div*, „sejati”, samo drugačiji oblik od *Šiv*, koji ima isto značenje, a koji opet potiče od haldejskog *Ziv*, „svetlost ili sjaj” (Danilo 2:31); i nesumnjivo, kada je obožavanje Sunca nakalemjeno na veru patrijaraha, ime je moglo da sugeriše vidljivi sjaj obožavanog svetla. Ali postoji razlog da se veruje da „Deva” ima mnogo časnije poreklo, i da je zaista potekla iz haldejskog *Thav*, „dobro”, što se u stvari izgovara *Thev*, a u naglašenom obliku je *Theva* ili *Thevo*, „Dobro”. Prvo slovo, predstavljeno sa *Th*, kao što je Donaldson pokazao u svojoj knjizi *Novi Kratil*, često se izgovara *Dh*. Otuda iz *Dheva* ili *Theva*, „Dobro”, prirodno proizilazi sanskritsko *Deva*, ili bez digame, kao što je često slučaj, *Deo*, „Bog”, latinski *Deus* i grčki *Theos*, sa takođe izbačenom digamom u originalnom *Thevo-s*, kao što je *novus* u latinskom *neos* u grčkom. Ovakav pogled naglašava izreku našeg Gospoda (Matej 19:17): „Niko nije *dobar* osim Jednog, a to je (Theos) Bog” – „Dobri”.

13 U našem prevodu stoji „jedan za drugim javno”, u engleskom „iza jednog drveta”, ali u originalu nema reči za „drvo”; a Laut i najbolji orijentalisti priznaju da bi prevod trebalo da glasi „po obredima Ahada”, tj. „Jedinog”. Svestan sam da se neki protive tome da „Ahad” označava „Jedinog”, na osnovu toga što ta reč zahteva član. Ali koliko je to beznačajno, može se videti iz činjenice da se upravo ovaj izraz „Ahad”, i to bez člana, koristi u Ponovljenim zakonima, kada se Jedinstvo Božanstva utvrđuje na najizrazitiji način, „Čuj, Izraelju: Gospod je Bog naš jedini Gospod”, tj. „samo Jehova”. Kada je trebalo da se potvrdi Jedinstvo Božanstva na najodlučniji mogući način, Vavilonci su koristili izraz „Adad”. (MAKROBIJE, Saturnalija)

14 LEJERD, *Vavilon i Ninevija*. Egipćani su takođe koristili trougao kao simbol svog „trostrukog božanstva”.

15 PARKURST, *Hebrejski leksikon*, „Heruvimi”. Iz sledećeg citata iz *Dablinskog katoličkog laika*, veoma uspešnog protestantskog časopisa, koji opisuje papsku sliku Trojstva, nedavno objavljeno u tom gradu, videće se da se nešto slično ovom načinu predstavljanja božanstva pojavljuje bliže nama: „Na vrhu slike je prikaz Svete Trojice. Molimo vas da o tome govorimo sa dužnim poštovanjem. Bog Otac i Bog Sin su predstavljeni kao *čovek* sa *dve glave*, jednim telom i dve ruke. Jedna glava je poput običnih slika našeg Spasitelja. Druga je glava starca iznad koje je trougao. Iz sredine ove figure izlazi Duh Sveti u obliku goluba. Mislimo da je pogled na ovu sliku svakom hrišćaninu bolan i vređa njegova religijska osećanja” (17. jul 1856).

16 *Vavilon i Ninevija*. Neki tvrde da oblik množine Božjeg imena, u hebrejskom jeziku iz Postanja, ne pruža nikakve argumente o doktrini pluralnosti osoba u božanstvu, jer se ista reč u množini

Slika 3.

Slika 4.

vura (**Slika 4**) jednog drugog takvog božanstva, obožavanog među paganima Sibira, sa medaljona iz Carskog kabineta u Sankt Peterburgu, preuzeta je iz Parsonovg *Jafeta* (str. 184). Tri glave su drugačije postavljene u Lejerdovom uzorku, ali oba na sličan način imaju očiglednu nameru da simbolizuju istu veliku istinu, iako su sve takve predstave Trojstva bezuslovno i sasvim unižavale tu ideju, među onima gde su te slike bile zastupljene, u pogledu te uzvišene tajne naše vere.

U Indiji, u jednom od najstarijih pećinskih hramova, vrhovno božanstvo predstavljeno je na sličan način, sa tri glave na jednom telu, pod imenom „Eko Deva Trimurti”, „Jedan Bog, tri oblika”.¹⁷

U Japanu, budisti poštuju svoje veliko božanstvo, Budu, sa tri glave, u istom takvom obliku, pod imenom „San Pao Fuh”. Sve ovo postoji od davnina. Iako prekriveno idolopoklonstvom, priznavanje Trojstva bilo je univerzalno u svim drevnim narodima sveta, što dokazuje koliko je među ljudima bila duboko ukorenjena prvobitna doktrina na ovu temu, koja se tako jasno vidi u Postanju.¹⁸

primenjuje na neznabožačka božanstva. Ali ako je vrhovno božanstvo u gotovo svim drevnim neznabožačkim narodima bilo trojično, jalovost ovog prigovora je očigledna.

17 Pukovnik KENEDI, *Hindu mitologija*. Pukovnik Kenedi se protivi primeni imena Eko Deva na trostrukoј slici u pećinskom hramu na Elefanti, na osnovu toga što to ime pripada samo vrhovnom Brahmi. Ali čineći to, on je potpuno nedosledan, jer priznaje da se Brahma, prva osoba na toј trififormnoj slici, *poistovećuje* sa vrhovnim Brahmom; i dalje, da se izriče prokletstvo nad svima koji razlikuju Brahmnu, Višnuu i Šivu, tri božanstva predstavljena tom slikom.

18 Trostruko prizivanje svetog imena u Jakovljevom blagoslovu, darivanom Josifovim sinovima, veoma je upečatljivo: „I blagoslovi Josifa govoreći: Bog, kome su svagda ugađali oci moji Avram i Isak, Bog, koji me je hranio od kako sam postao do današnjeg dana, Anđeo, koji me je izbavljao od svakog zla, da blagoslovi decu ovu” (1. Mojsijeva 48:15,16). Da anđeo o kome se ovde govori nije bio Bog, Jakov ga nikada ne bi mogao prizvati kao ravnopravnog sa Bogom. U Osiji 12:4-6, „Anđeo koji je izbavljao od svakog zla” Jakova, izričito se naziva Bogom: „u sili svojoj bori se s Bogom; Bori se s anđelom, i nadjača; plaka, i moli Mu se; nađe Ga u Vetilju, i onde govori s nama. Ali je Gospod Bog nad vojskama, Gospod mu je spomen”.

Kada pogledamo simbole na Lejerdovoj trojnoj figuri koju smo već pomenuli, i detaljno ih ispitamo, primećujemo da su vrlo poučni. Lejerd posmatra krug na toj slici kao „vreme bez granica”. Ali simbolično značenje kruga očigledno je drugačije. Krug u Haldeji bio je nula;¹⁹ a nula je takođe označavala „seme”.

Stoga, prema zamisli mističnog sistema Haldeje, koji je u velikoj meri bio zasnovan na dvostrukim značenjima, ono što je, za oči običnih ljudi bilo samo nula, „krug”, za inicirane je bilo „seme”. Posmatrano u ovom svetlu, trojedini amblem vrhovnog asirskog božanstva jasno pokazuje šta je bila prvobitna patrijarhalna vera. Prvo, tu je glava starca, sledeća je nula ili krug za „seme”, i na kraju krila i rep ptice ili goluba²⁰, što pokazuje, mada bogohulno, jedinstvo Oca, Semena ili Sina i Svetog Duha.

Iako je ovo prvobitni način na koji je pagansko idolopoklonstvo predstavljalo Trojedinog Boga, i premda je ova vrsta predstavljanja preživela do Senahirima, ipak postoje dokazi da se u vrlo ranom periodu dogodila važna promena u vavilonskim pojmovima u pogledu božanstva; da su tri osobe postale Večni Otac, Duh Božji utelovljen u ljudskoj majci, i Božanski Sin, plod tog utelovljenja.

19 U engleskom jeziku imamo dokaze da je nula (engleski *zero*) označavala krug među Haldejcima; jer šta je ova cifra, kojoj je naziv nula (*zero*), nego samo krug? I odakle smo mogli da povučemo ovaj termin osim od Arapa, kao što su ga oni, bez sumnje, povukli od Haldejaca, velikih začetnika istovremeno aritmetike, geometrije i idolopoklonstva? Nula (*zero*) je, u ovom smislu, očigledno došla iz Haldejskog, jer „obuhvatiti”, iz čega je, nesumnjivo, izvedeno i vavilonsko ime za veliki vremenski ciklus, nazvan „saros” (BANSEN). Kako je onaj koga su Haldejci smatrali velikim „Semenom” smatran ovaploćenim Suncem, i kako je amblem Sunca bio krug (BANSEN), simboličan odnos između nule, „kruga” i nula „semena” je lako utvrditi.

20 Iz teksta u 1. Mojsijevoj 1:2, da „duh Božji je *lepršao* nad vodom” (to je izraz u originalu), vidi se da je golub vrlo rano bio božanski simbol za Svetog Duha.

Majka i dete i poreklo deteta

Iako je tako bilo u teoriji, prva ličnost Božanstva bila je praktično zanemarena. Kao Veliki Nevidljivi, koji se nije neposredno bavio ljudskim životima, trebalo je da ga „obožavaju samo tišinom”, to jest, mnoštvo ga u stvari uopšte nije obožavalo. Ista stvar se i danas zapaža u Indiji. Iako je Brahma, prema svetim knjigama, prva osoba Hindu trijade, i veroispovest Hindustana se naziva njegovim imenom, ipak nikada nije obožavan, a u celoj Indiji danas jedva da je opstao ijedan od hramova koji su podignuti u njegovu čast. Tako je i u onim evropskim zemljama gde je papski sistem najpotpunije razvijen. U papskoj Italiji, kako putnici tvrde (osim tamo gde je Jevanđelje nedavno zaživelo), svaka pojava obožavanja Večnog i Ne-

Slika 5. Majka i dete iz Vavilona (KITO, *Ilustrovani komentari*, tom IV, str. 31).

Slika 6. Majka i dete iz Indije - Indrani, žena indijskog boga Indre, (*Azijska istraživanja*, tom VI, str. 393).

vidljivog Cara gotovo je izumrla, dok su Majka i Dete glavni predmeti obožavanja. Isto tako je bilo i u drevnom Vavilonu. Vavilonci su u svojoj *popularnoj religiji* na prvom mestu obožavali boginju majku i sina, koji je na slikama i na skulpturama bio predstavljen kao novorođenče ili dete u naručju majke (**Slika 5** i **Slika 6**). Ovo obožavanje Majke i Deteta iz Vavilona se proširilo na sve krajeve zemlje. U Egiptu su Majku i Dete obožavali pod imenima Izida i Oziris²¹. U Indiji, čak i u današnje vreme, kao Isi i Isvara²²; u Aziji kao Kibela i Deoj; u paganskom Rimu kao Fortuna i Jupiter-puer ili Jupiter-dečak; u Grčkoj kao Ceres, Velika majka, sa bebom na prsima, ili kao Irena, boginja mira sa dečakom Plutom u naručju; na Tibetu, u Kini i Japanu jezuitski misionari bili su zapanjeni kad su pronašli pandan Madone²³ i njenog deteta, tako revno obožavanih kao u samom papskom Rimu; Šing Mu, Sveta Majka u Kini, predstavljena je sa detetom u naručju i sjajem oko sebe, baš kao da ju je osmislio rimokatolički umetnik.²⁴

21 BANSEN. Oziris, kao dete najčešće nazivan Horus.

22 KENEDI, *Hinduistička mitologija*. Iako je Isvara Isiin muž, on je takođe predstavljen kao dete na njenim grudima.

23 Samo ime kojim Italijani obično označavaju Bogorodicu, u stvari je prevod jedne od titula vavilonske boginje. Kao što je Baal ili Belus bilo ime velikog muškog božanstva Vavilona, tako se žensko božanstvo zvalo Beltis (HESIHIJE, *Leksikon*). Ovo ime je pronađeno u Nineviji, a odnosi se na „Majku bogova” (VO, *Ninevija i Persepolis*); a u govoru koji se pripisuje Navuhodonosoru, sačuvanom u JEVSEVIJEVOJ *Jevandelskoj pripremi*, obe titule „Belus i Beltis” spojene su kao titula velikog vavilonskog boga i boginje. Grčki Belus, koji je predstavljao najvišu titulu vavilonskog boga, nesumnjivo je bio Baal „Gospodar”. Beltis je, prema tome, kao titula ženskog božanstva bio ekvivalentan „Baalti”, što u prevodu znači „Moja gospa” – na latinskom „Mea Domina”, a u italijanskom je iskvareno u dobro poznato „Madona”. S tim u vezi, može se primetiti da je ime Juno, klasična „Nebeska kraljica”, koja je u grčkom bila Hera, takođe značila „Gospa”, i da je neobična titula Kibebe ili Reje u Rimu takođe bila Domina ili „Dama (Gospa)” (OVIDIJE, *Kalendar*). Takođe, postoji jak razlog da se veruje da je Atena, dobro poznato ime atinske Minerve u Atini, imalo isto značenje. Hebrejski Adon, „Gospod”, sa punktuacijom se izgovara Athon. Imamo dokaze da je ovo ime bilo poznato azijskim Grcima (preko kojih je idolopoklonstvo u velikoj meri došlo u evropsku Grčku) kao Božje ime u obliku „Atan”. Evstatije, u belešci o Dionisijevom *Putovanju*, govoreći o lokalnim imenima u okrugu Laodikeja, kaže: „Atan je bog”. Ženski oblik za Atan, „Gospod”, je Atan, „Gospa”, što je na atičkom dijalektu Atina. Bez sumnje, Minerva se obično predstavlja kao devica. Od Strabona saznajemo da se u Hierapitni na Kritu (za koju Miller kaže da su na novčićima tog grada *Dorani* imali atinske simbole Minerve) za nju govorilo da je majka Koribanata, kog je dobila od Helija ili „Sunca”. Sigurno je da je *egipatska* Minerva, koja je bila prototip atinske boginje, bila majka i nosila naziv „Boginja majka” ili „Majka bogova”.

24 KREB, *Mitologija*. Guclaf je smatrao da je Šing Mu morala biti pozajmljena iz papskog izvora; i ne može biti sumnje da su se u konkretnom slučaju na koji se on odnosi spojile paganska i hrišćanska priča. Ali Ser Dž. F. Dejvis otkriva da kantonski Kinezi pronalaze takvu analogiju između sopstvene neznabožačke boginje Kuan-jin i papske Madone, da ih u razgovoru sa Evropljanima često nazivaju istim imenom. (DEJVIS, *Kina*.) Prvi jezuitski misionari u Kini takođe su pisali u svojim pismima da kineske svete knjige – nedvosmisleno neznabožačke – spominju majku i dete, koji su vrlo slični katoličkoj Madoni i detetu. Jedno od imena kineske Svete Majke je Ma Cupo (u vezi s tim, videti **belešku 3**).

Dete u Asiriji

Postoji razlog da se veruje da ta majka, koju su svi toliko obožavali, originalno bila već pomenuta Semiramida²⁵, koju su obožavali Vavilonci i drugi istočni narodi, i to pod imenom Reja, velika Boginja „Majka“.

Međutim, sva njena slava i pravo da bude obožavana proizašli su od sina. Taj sin, iako predstavljen kao dete u zagrljaju svoje majke, bio je čovek velikog rasta, neizmernih telesnih moći i najfinijih manira. U Svetom pismu ga pronalazimo pod imenom Tamuz (Jezekilj 8:14), ali je među klasičnim piscima uobičajeno poznat pod imenom Bahus, odnosno „Oplakani“.²⁶

Običnom čitaocu ime Bahus ne sugerise ništa drugo osim veselja i pijanstva, ali sada je dobro poznato da su sve gadosti koje su se praktikovale na njegovim orgijama smišljene da bi navodno „pročistile duše“, i to od krivice i nečistoće greha. Čini se da je ovaj oplakani, prikazivan i obožavan kao malo dete u naručju svoje majke, zapravo bio Semiramidin *suprug*, čije je ime Ninus, po kome je poznat u klasičnoj istoriji, doslovno označavalo „Sina“, Kako su Semiramidu, suprugu, obožavali kao Reju, u prepoznatljivom liku velike boginje „Majke“²⁷, spoj nje i njenog muža pod imenom Ninus ili „Sin“ bio je dovoljan da započne specifično obožavanje „Majke i Sina“, široko rasprostranjeno među narodima antike. Ovo je, nesumnjivo, objašnjenje činjenice koja je toliko zbunjivala istraživače u drevnoj istoriji: da se Ninus ponekad naziva *mužem*, a ponekad *sinom* Semiramide.

Ovo, takođe, objašnjava poreklo iste zabune oko odnosa između Izide i Ozirisa, majke i deteta kod Egipćana; jer, kako Bansen objašnjava, Oziris je u Egiptu predstavljen istovremeno kao sin i muž svoje majke; i zapravo je nosio, kao jednu od titula dostojanstva i časti, naziv „Muž majke“²⁸. Ovo još bolje objašnjava već

25 Kada je Ser H. Rolinson pronašao dokaze u Nineviji o postojanju Semiramide oko šest ili sedam vekova pre hrišćanske ere, bio je sklon da zaključi da je postojala samo *jedna* Semiramida. Ali ovo bi narušilo čitavu istoriju. Činjenica da je postojala Semiramida u prvobitno doba sveta je van svake sumnje, iako su se neka dostignuća potonje kraljice očigledno pripisali njenoj pret-hodnici. Gospodin Lejerd se ne slaže sa mišljenjem Ser H. Rolinsona.

26 Od Bakhah „plakati“ ili „jadikovati“. Među Feničanima, kaže Hesihije, „Bakhos znači plač“. Kako su žene plakale za Tamuzom, tako su plakale i za Bahusom.

27 Kao takvu, Reju su Grci zvali Amas. Amas je očigledno grčki oblik od haldejskog *Ama*, „Majka“.

28 BANSEN. Primećuje se da je ime „Muž Majke“, dato Ozirisu, i danas u opštoj upotrebi među nama, iako nema ni najmanje sumnje značenja izraza ili njegovog porekla. Herodot spominje da je, kada je bio u Egiptu, bio zapanjen čuvši tužnu ali zanosnu „Linusovu pesmu“, koju su pevali Egipćani (iako pod drugim imenom), a koje se sećao iz svoje rodne zemlje, Grčke. Linus je bio isti bog kao i grčki Bahus ili Oziris iz Egipta; Homer opisuje dečaka koji peva Linusovu pesmu, dok traje berba (*Ilijada*) i kaže da je ovaj sin opevan u znak sećanja na Linusa, kojeg su psi iskidali na komade. Epitet „psi“ primenjen na one koji su iskidali Linusa na komade, očigledno

pomenutu činjenicu, da je indijski bog Isvara predstavljen kao beba na grudima sopstvene žene Isi, ili Parvati.

Ovaj Nin ili „Sin”, koji je nošen u naručju vavilonske Madone, jasno je opisan tako da ga možemo identifikovati sa Nimrodom. „Ninus, Kralj Asiraca”²⁹, kako je Justin sazeo ono što kaže Trog Pompej, „podstaknut novom strašću, prvi od svih je promenio zadovoljavajuću umerenost drevnog ponašanja željom za osvajanjem. On je bio *prvi koji je ratovao protiv svojih suseda*, i pokorio sve narode od Asirije do Libije, jer još uvek nisu bili upoznati sa veštinama ratovanja”.

Ovaj izveštaj upućuje direktno na Nimroda, i ne može se primeniti ni na koga drugog. Zapis Diodora sa Sicilije u potpunosti se slaže sa tim, i dodaje još jednu osobinu, koja ide još dalje u utvrđivanju identiteta. Ovo je izveštaj: „Nin, najstariji od asirskih kraljeva koji se spominju u istoriji, učinio je velika dela. Budući da je bio po prirodi ratoboran i ambiciozan za slavom koja proizlazi iz hrabrosti u ratu, naoružao je značajan broj mladića koji su bili hrabri i energični poput njega, obučavao ih je dugo, mukotrpnim vežbama i teškoćama, i na taj način ih navikao da podnose ratni umor i da se neustrašivo suočavaju sa opasnostima”. Kako Diodor smatra Nina „najstarijim od asirskih kraljeva” i predstavlja ga kao začetnika ratova koji su neverovatno uzdigli njegovu moć, podčinjavajući *stanovništvo* Vavilonije, dok grad Vavilon još uvek nije postojao, ovo pokazuje da je zauzimao sam položaj Nimroda, o kome Biblija piše da „*prvi bi silan na zemlji*” i da „*početak carstvu njegovom beše Vavilon*”. Kako su se graditelji Vavilona, kada su im se jezici pomešali, rasejali po svoj zemlji i napustili grad i kulu koju su započeli da grade, za Vavilon kao *grad* se ne može reći da je postojao pre Nimrodovog uspostavljanja moći, koje je postavilo temelj i polazišnu tačku njegovog uspeha. U tom pogledu se priče o Ninu i Nimrodu poklapaju. Način na koji je Nin stekao moć je upravo način na koji je Nimrod stekao svoju. Nesumnjivo je da je svoje sledbenike postepeno osposobio za upotrebu oružja, time što ih je navikao na poteškoće i opasnosti lova, i tako ih pripremio da mu pomognu u uspostavljanju vlasti; baš kao što je i Nin svo-

se koristi u mističnom smislu, a posle će se videti koliko ga drugo ime po kome je poznat – Narcis – identifikuje sa grčkim Bahusom i egipatskim Ozirisom. Na nekim mestima u Egiptu, čini se da je za Linusovu ili Ozirisovu pesmu korišćena posebna melodija. Savari kaže da je u hramu Abidosa „sveštenik ponavljao sedam samoglasnika u obliku crkvenih pesama, i da je muzičarima bilo zabranjeno da uđu u hram” (*Pisma*). Strabon, na koga se Savari poziva, boga tog hrama naziva Memnonom, ali od Vilkinsona saznajemo da je Oziris bio veliki bog Abidosa, odakle je evidentno da su Memnon i Oziris bili samo različita imena istog božanstva. Linus ili Oziris, kao „muž svoje majke” u Egiptu se nazivao Kamut (BANSEN). Kada je Grgur Veliki uveo u Rimsku crkvu ono što se danas naziva gregorijanskim napevima, dobio ih je iz haldejskih misterija, koje su ranije uspostavljene u Rimu; rimokatolički sveštenik, Justas, priznaje da su ova pojanja uglavnom bila sastavljena od „lidijskih i frigijskih melodija” (*Klasično proputovanje*), a Lidija i Frigija su u kasnijim vremenima bile među glavnim sedištima tih misterija, od kojih su egipatske bile samo ogranak. Ove melodije bile su svete – muzika velikog boga, i uvodeći ih, Gregur je uveo Kamutovu muziku. I tako se, po svemu sudeći, dogodilo da se ime Oziris ili Kamut („suprug majke”), svakodnevno koristi među nama kao naziv muzičke lestvice; jer šta je Ozirisova melodija, koja se sastoji od „sedam samoglasnika” oblikovanih u pesmu ako ne Gamut – muzička skala?

29 Ime „Asirci”, kao što je već napomenuto, ima široko značenje među klasičnim autorima, podrazumevajući i Vavilonce, kao i same Asirce.

je pratioce osposobio da ga učine prvim od asirskih careva, dugo ih obučavajući „mukotrpnim vežbama i teškoćama”.

Zaključci izvedeni iz ovih svedočenja drevne istorije u velikoj meri ojačani su mnogim dodatnim razmatranjima. U Prvoj knjizi Mojsijevoj 10:11, nalazimo odlomak koji, kada se pravilno razume njegovo značenje, baca jako svetlo na tu temu. Taj tekst glasi ovako: „Iz te zemlje izađe Asur, i sazida Nineviju i Rovot grad i Halah”. To što je Asur izašao iz zemlje Senar ovde se pominje kao nešto izvanredno, iako je celokupna ljudska rasa potekla iz te iste zemlje. Pretpostavlja se da je Asur imao neku vrstu božanskog prava na tu zemlju, i da ga je Nimrod na neki način proterao iz nje, dok ni na jednom drugom mestu u tom kontekstu božansko pravo nije nagovešteno, niti ga je moguće dokazati.

Štaviše, Asur je predstavljen kao onaj koji u *neposrednom susedstvu* Nimroda uspostavlja isto tako moćno kraljevstvo kao što je bilo i Nimrodovo. Asur je sagradio četiri grada, od kojih je za jedan rečeno da je bio „veliki” (stih 12); dok je Nimrod, na osnovu ovog tumačenja, izgradio isto toliko gradova, od kojih nijedan posebno nije okarakterisan kao „veliki”. U krajnjem slučaju, malo je verovatno da bi Nimrod tiho trpeo tako moćnog rivala blizu sebe. Da bi se uklonile takve poteškoće, predloženo je da se stih prevede „iz te zemlje je on (Nimrod) otišao u Asur ili Asiriju”. Prema uobičajenoj upotrebi gramatike, reč u hebrejskom trebalo bi da bude „Asura”, sa oznakom za kretanje na određenom mestu, ali ovde je jednostavno Asur, bez ikakvog znaka kretanja. Uveren sam da je nedoumica koju su komentatori do sada osećali prilikom razmatranja ovog odlomka proizašla iz pretpostavke da u stihovima postoji vlastito ime, mada u stvarnosti ne postoji. Asur je pasivni glagol, koji u svom haldejskom obliku znači „učiniti jakim” i, shodno tome, znači „ojačan” ili „učinjen jakim”. Kada se ovako pročita, ceo pasus je lakše razumeti (stih 10): „A početak njegovog (Nimrodovog) carstva bili su Vavilon, Oreh, Akad i Halni u zemlji Senaru”. *Početak* prirodno podrazumeva neki nastavak i nalazimo ga ovde (stih 11): „Iz te zemlje je izašao, ojačavši, ili kad je ojačao (Asur), i sazidao Nineviju”. To se slaže sa izjavom iz drevne Justinove istorije: „Nin je *učvrstio* veličinu svoje stečene vlasti stalnim širenjem svojih poseda. Potčinio je svoje susede, i kada je pridruženijm novih snaga još više *ojačao*, *krenuo* je protiv drugih plemena, i svaka nova pobeda otvarala mu je put za sledeću; pokorio je sve narode Istoka”. Tako je dakle Nimrod ili Ninus bio graditelj Ninevije; objašnjeno je poreklo imena tog grada kao „stanište Ninusa”³⁰, i istovremeno je objašnjena činjenica da je i do danas naziv glavnog dela ruševina Ninevije Nimrod.

Pretpostavka da je Ninus Nimrod objašnjava ono što je inače neobjašnjivo u zapisima drevne istorije na takav način da to u velikoj meri potvrđuje istinitost same te pretpostavke. Za Ninusa se kaže da je bio sin Belusa ili Bela, koji je poznat kao osnivač Vavilona. Ako je Nin u stvari bio prvi kralj Vavilona, kako bi se moglo reći da je Belus ili Bel, njegov otac, bio njegov osnivač? I jedno i drugo bi moglo biti istina, a to će se i pokazati ako razmotrimo ko je bio Bel, i kojim njegovim delima možemo ući u trag. Ako je Ninus bio Nimrod, ko je bio istorijski Bel? Mora da je bio Hus; jer „Hus rodi i Nevroda” (1. Mojsijeva 10:8); a Hus je generalno predstavljen

30 Nin-neveh, „Stanište Nina”.

kao vođa velikog otpada³¹. Ali opet, Hus je kao Hamov sin bio Her-mes ili Merkur; jer Hermes je samo egipatski sinonim za „Hamovog sina”³².

Hermes je bio veliki izvorni prorok idolopoklonstva; neznabošci su ga prepoznali kao autora svojih verskih obreda i tumača bogova. Ugledni Gezenijus ga poistovećuje sa vavilonskim Neboom, kao proročkim bogom, a Higinije izjavljuje da je bio poznat kao glavni posrednik u pokretu koji je doveo do podele jezika. Ovo su njegove reči: „Tokom mnogo vekova, ljudi su živeli pod vlašću Jove [očigledno ne rimski Jupiter, već Jahve Jevreja], bez gradova i zakona, i svi su govorili jedan jezik. Ali pošto je Merkur tumačio govore među ljudima (odakle se tumač naziva hermeneuta) ista osoba je podelila nacije. Tada je počela nesloga.”³³

Ovde postoji očigledna enigma. Kako bi Merkur ili Hermes mogli imati potrebu da tumače govore čovečanstva kad su „svi govorili jedan jezik”? Da bismo ovo razumeli, moramo da pređemo na jezik Misterija. Pereš na haldejskom znači „tumačiti”; ali su je stari Egipćani i Grci, a često i sami Haldeji, izgovarali na isti način kao i Peres, to jest „podeliti”. Merkur (ili Hermes ili Hus, „Hamov sin”) tada je bio „onaj koji deli ljudske jezike”. Čini se da je on bio kolovođa u izgradnji velikog grada i kule Vavilon. I kao što je poznata Hermesova titula – „tumač bogova” – i nagoveštavala, podstakao ih je, u Božje ime, da nastave svoj drski poduhvat, što je dovelo do toga da jezik ljudi bude podeljen i oni sami rasejani po licu zemlje. U svetlu toga, razmislite o imenu Belusa ili Bela dato Ninusovom, ili Nimrdovom ocu. Iako je grčko ime Belus bilo isto i za Baala i Bela Haldejskog, to su ipak bila dva potpuno različita imena. Oba su bila podjednako često davana istom bogu, ali su imala potpuno različita značenja. Baal je, kao što smo već videli, označavao „Gospoda”, a Bel je označavao „Zbunjivača”. Kada smo pročitali da je Belus, Ninov otac, sagradio ili osnovao Vavilon, može li biti sumnje u kom smislu mu je data titula Belusa? To je moralo biti u smislu Bel „Zbunjivač”. Na ovo značenje imena vavilonskog Bela, postoji vrlo jasna aluzija u Jeremiji 50:2, gde se kaže: „zbunjen je Bel”³⁴, to jest

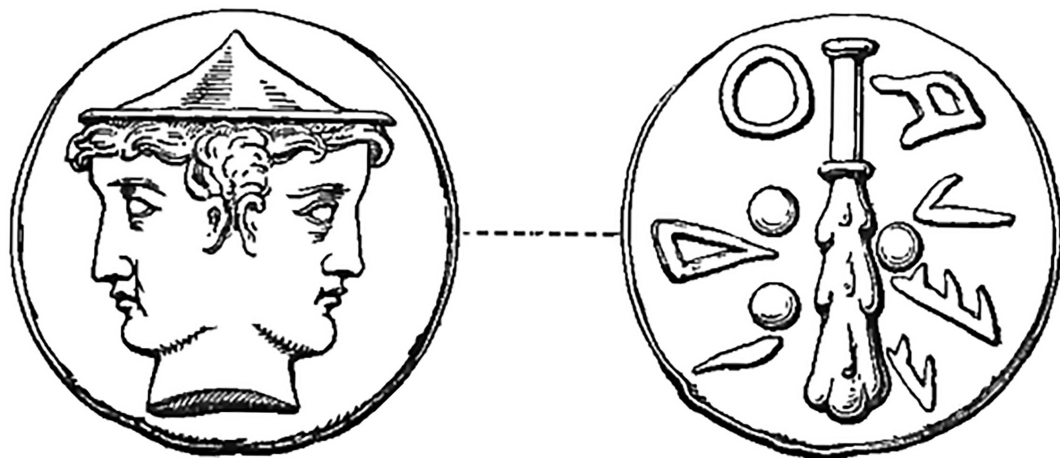
31 Videti GRGUR TURSKI, *O franačkom pitanju*. Grgur Husu pripisuje ono za šta je generalno rečeno da je zadesilo njegovog sina; ali njegova izjava pokazuje ono što je u velikoj meri potvrđeno iz drugih izvora, a to je da se u njegovo vreme verovalo da je Hus imao najistaknutiji udeo u udaljavanju čovečanstva od istinskog obožavanja Boga.

32 Sastav reči Her-mes je, prvo, od „Her”, što je u haldejskom sinonim za Ham, ili Khem, „spaljeni”. Kako je „Her” takođe, poput Ham, označavalo „ono vruće ili goruće”, ovo ime je stvorilo temelj za prikriveno poistovećivanje Hama sa „Suncem” i tako oboženje velikog patrijarha, po čijem je imenu nazvana egipatska zemlja, u vezi sa Suncem. Khem, ili Ham, se pod pravim imenom otvoreno obožavao u kasnijim vekovima u zemlji Ham (BANSEN); ali bi u početku to bilo previše smelo. Međutim, pomoću sinonima „Her”, tome je utrt put. „Her” je ime Horusa, koji se poistovećuje sa Suncem (BANSEN), što pokazuje pravu etimologiju imena koja potiče od glagola do kog sam je sledio. Zatim, drugo, „Mes” je od Mešeh (ili, bez poslednjeg dela, koji može da se izostavi), Meš, „izvući.” U egipatskom jeziku imamo Ms u smislu „proizvesti” (BANSEN, *Hijeroglifski znaci*), što je očigledno drugačiji oblik iste reči. U pasivnom smislu takođe nalazimo da se koristi „Ms” (BANSEN, *Rečnik*). Korensko značenje Mešeh u *Stokovom Leksikonu* dato je latinskim „*Extraxit*”, što bi značilo „vađenje”, u smislu rođenja ili porekla, i pokazuje da postoji veza između generičkog značenja ove reči i rođenja. To izvođenje objašnjava značenje imena egipatskih kraljeva, Ramzesa i Tutmosa, od kojih je prvi očigledno „Sin Ra” ili Sunca; a drugi je na sličan način „Sin Tota”. Iz istog razloga Her-mes je „Sin Hera, ili Hama”, spaljeni – to jest Hus.

33 HIGINIJE, *Priče*. Foronej je u ovo vreme predstavljen kao kralj.

34 Daničić ovaj tekst prevodi sa „posrami se Vil”. (*prim. prev.*)

„Zbunjivač je zbunjen”. Ovidijeva izjava vrlo jasno dokazuje da je Hus bio poznat paganskoj starini u liku Bela, „Zbunjivača”. Izjava na koju se pozivam je ona u kojoj je Janus „bog bogova”³⁵ od koga potiču svi drugi bogovi, za sebe rekao: „Drevni... su me zvali Haos”.

Slika 7. Janus i njegova toljaga.

Prvo, ovo jasno pokazuje da je Haos bio poznat ne samo kao *stanje* zbunjenosti, već i kao „*bog* zbunjenosti.” Drugo, ko još, a da je imalo upoznat sa zakonima haldejskog izgovora, ne zna da je Haos samo jedan od oblika imena Hus ili Kuš?³⁶ Zatim, pogledajte simbol Janusa³⁷ (**Slika 7**) kojeg su „drevni narodi zvali Haos” i videćete kako se tačno poklapa sa Husovim delima, kada se uporedi sa Belom, „Zbunjivačem”. Taj simbol je toljaga, a naziv „toljaga” u Haldeji potiče od same reči koja znači „razbiti u komade ili *rasuti na sve strane*.”³⁸

Podelu jezika izazvao je onaj koji je „razbio” prethodno ujedinjenu zemlju (1. Mojsijeva 11:1) „na komade” i „rasuo” delove na sve strane. Koliko je onda toljaga kao simbol značajna u obeležavanju dela Husa, kao Bela, „Zbunjivača”? A taj značaj biće utoliko očigledniji kada se čitalac okrene hebrejskom jeziku iz Prve knjige Mojsijeve 11:9 i otkrije da je sama reč od koje potiče pojam toljaga ona koja se koristi kada se kaže da su se, kao posledica pomešanih jezika, ljudi „rasuli po celoj zemlji”. Reč koja se tu koristi za rasejavanje po celoj zemlji je Hefuc, koja u

35 Janus se tako zvao u najstarijim himnama Salije. (MAKROBIJE, *Saturnalije*).

36 Ime Kuš je takođe Khus, jer *š* često u haldejskom prelazi u *s*; a Khus u izgovoru postaje Khavos, ili, bez digame, Khaos.

37 Ser VILIJAM BITAM, *Istraživanja etrurske književnosti i antikviteta*, 1842. Etrursko ime na naliku medalje – Bel-atri, „Gospodar špijuna”, verovatno je dato Janusu, aludirajući na njegovu dobro poznatu titulu „Janus Tuens”, koja se može prevesti kao „Janus Videlac” ili „Svevideći Janus”.

38 U Pričama Solomunovim 25:18 malj ili toljaga je „Mefic”. U Jeremiji 51:20, ista reč, bez slova jod, očigledno se koristi za *toljagu* (u našoj verziji prevedena kao malj), jer se upotrebljava da „razbije na komade”. Pogledajte ceo odlomak.

grčkom obliku postaje Hefaizt³⁹, i otuda potiče dobro poznato, ali malo razumljivo ime Hefest, primenjeno na Vulkana, „Oca bogova”.⁴⁰

Hefest je ime kolovođe u prvoj pobuni kao „Onaj koji razbacuje na sve strane”, kao što je Bel ime istog pojedinca kao „Zbunjivača jezika”. Čitalac ovde, dakle, može videti pravo poreklo Vulkanovog čekića, što je samo drugo ime za Janusovu ili Haosovu („Bog zbrke”) toljagu; i na to, kao lomljenje zemlje na komade, postoji prikrivena aluzija kod proroka Jeremije 50:23, gde se za Vavilon, koji se identifikuje sa svojim prastarim bogom, ovako kaže: „Kako se slomi i skrši malj cele zemlje?” Pošto je gradnja kule bio prvi čin otvorene pobune nakon potopa, a Hus je kao Bel bio kolovođa u njoj, bio je, naravno, prvi kome je dato ime Merodah „Veliki pobunjenik”⁴¹, i shodno tome, prema uobičajenom paralelizmu proročkog jezika, nalazimo zajedno oba imena vavilonskog boga, kada se predviđa sud o Vavilonu: „posrami se Vil (Bel), razbi se Merodah” (Jeremija 50:2).

Presuda nad vavilonskim bogom dolazi prema onome što je učinio. Kao Bel, on je „zbunio” celu zemlju, stoga je i *on* „zbunjen”. Kao Merodah, pobunom koju je podstakao, „rasturio” je ujedinjeni svet na komade; stoga je i *sam* „rasturen na komade”. Toliko o istorijskom karakteru Bela, poistovećenog sa Janusom ili Haosom, *bogom* zbunjenosti, sa njegovom simboličkom batinom ili toljagom.⁴²

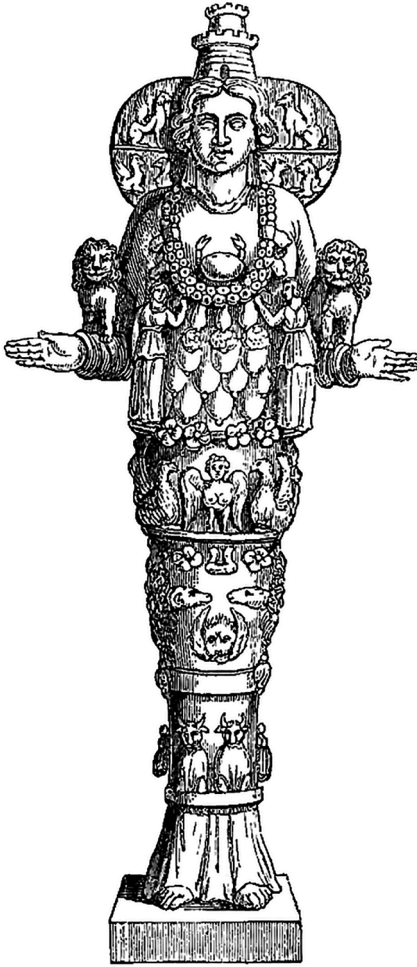
Gradeći, dakle, na ovim zaključcima, nije teško uvideti da je Bel ili Belus, Ninov otac, osnovao Vavilon dok ga je, pak, Nin ili Nimrod izgradio. Iako bi Bel ili Kuš, kao posebno zadužen za postavljanje prvih temelja Vavilona, mogao da se smatra prvim carem, kao što je u nekim primercima „Jevsevijeve hronike” zastupljeno, ipak je očigledno iz svete i iz sekularne istorije da nikada nije mogao vladati kao car vavilonske monarhije; i shodno tome, u jermenskoj verziji „Jevsevijeve hronike”, koja nosi nesporne dokaze ispravnosti i autoriteta, njegovo ime je u potpunosti izostavljeno sa spiska asirskih careva, a Ninus je na prvom mestu, u smislu koji tačno odgovara biblijskom izveštaju o Nimrodu. Prema tome, ako se oslonimo na činjenicu da je Ninus od davnina smatran sinom Belusa ili Bela, i kada smo videli

39 Postoji mnogo slučajeva slične promene. Tako Bocra postaje u grčkom Bostra; a Micraim postaje Mestraim.

40 Vulkan, u klasičnom Panteonu, uobičajeno nije bio na tako visokom mestu, ali u Egiptu su Hefesta ili Vulkana zvali „Ocem bogova” (AMIJAN MARCELIN).

41 Merodah dolazi iz *Mered*, pobuniti se; a *Dakh*, dodata pokazna zamenica, što je čini naglašeno, označava „To” ili „Veliki”.

42 Iako su imena Bel i Hefest imala prethodno pomenuto poreklo, ona nisu bila neprimerena, iako u drugom smislu, za bogove rata koji potiču od Kuša, od kojih je Vavilon stekao svoju slavu među narodima. Ratoborni oboženi carevi Kušove linije bili su poznati po svojoj sposobnosti da unesu *konfuziju* među neprijatelje, da *raseju* njihove vojske i da svojom neukrotivom snagom „*razbiju zemlju na komade*”. Na ovo, bez sumnje, kao i na dela prvobitnog Bela, postoji aluzija u nadahnutim Jeremijinim ukazivanjima na Vavilon. Fizički smisao ovih imena takođe je otelotvoren u toljagi koji je dobio grčki Herkules – sama Janusova toljaga – kada je, u svojstvu sasvim različitim od originalnog Herkula, postavljen kao veliki reformator sveta, pukom fizičkom silom. Kada je predstavljen dvooglavi Janus sa toljagom, dvostruka reprezentacija je verovatno bila namenjena predstavljanju starog Kuša u kombinaciji sa mladim Kušom ili Nimrodom. Ali dvostruko predstavljanje sa drugim svojstvima odnosilo se i na drugog „Oca bogova” (što ćemo kasnije zapaziti), koji je posebno imao veze sa vodom.

Slika 8. Efeska Dijana (KITO, *Ilustrovani komentari*, tom V, str. 205).

Semiramida, prva carica tog grada i kule čiji je vrh trebalo da seže do neba, a koja je proglašena za boginju, sigurno bila prototip boginje koja je „prva napravila kule u gradovima”. Kada pogledamo Efesku Dijanu, nalazimo slične dokaze. Generalno, Dijana je prikazana kao devica i zaštitnica devičanstva; ali Efeska Dijana je bila sasvim drugačija. Bila je predstavljena sa svim atributima Majke bogova (**Slika 8**), i kao Majka bogova, nosila je krunu sa kulom, koju niko ne može da posmatra a da

da je istorijski Bel zapravo Kuš, positovećenost Nina i Nimroda se još više potvrđuje.

Ali kada pogledamo šta se kaže o Semiramidi, Ninusovoj supruzi, dokazi dobijaju dodatni razvoj. Oni nedvosmisleno pokazuju da Ninusova supruga ne može biti niko drugi do Nimrodova supruga, a takođe pokazuju jednog od velikih likova u kome je Nimrod, kada je postavljen za boga, bio obožavan. U Danilu 11:38 čitamo o bogu zvanom *Ala Mahozin*⁴³, tj. „Bogu utvrđenja”.

Ko bi mogao biti ovaj bog utvrđenja, komentatori nisu uspjeli da utvrde. U zapisima antike obično se ne primećuje postojanje bilo kog *boga* utvrđenja; mora se priznati da običan čitalac ne primećuje nijednog takvog boga. Ali svako zna da postoji dosta dokaza o postojanju *boginje* utvrđenja. Ta boginja je Kibela, koja je univerzalno predstavljena sa krunom u obliku kule ili sa utvrđenjem na glavi. Zašto je Reja ili Kibela tako predstavljena? Ovidije postavlja pitanje i sam na njega odgovara: razlog, kaže on, što je kip Kibebe nosio krunu kao kula, bio je „jer ih je ona najpre podigla u gradovima”. Prvi grad na svetu posle potopa (otkada često datira početak samog sveta), koji je imao kule i zidove koji ih opasuju, bio je Vavilon; sam Ovidije kaže da je to bila Semiramida, prva carica tog grada, za koju se verovalo da je „Vavilon opasala zidom od opeke”. Stoga je

⁴³ U King Džejms verziji, Ala Mahozim je alternativno prikazan kao „bog sila” ili „bogovi zaštitnici”. Na potonje tumačenje, postoji ovaj prigovor da je Ala u jednini. Ovo tumačenje ne može biti prihvaćeno; jer Mahozim, ili Mauzim, ne označava „snage” ili „vojske”, već „vojna sredstva”, kako je takođe dato na margini – tj. „utvrđenja”. Stok nam u svom *Leksikonu* daje definiciju Mahoz u jednini, „rober, arx, locus munitus” (utvrda, tvrđava, utvrđeno mesto), a kao dokaz definicije daje sledeće primere: – Sudije 6:26: „I načini oltar Gospodu Bogu svom navrh ove stene” (Mahoz, na margini, „jako mesto”); i Danilo 11:19: „Potom će se okrenuti ka gradovima (Mahoz) svoje zemlje”.

ga odmah ne podseti na Vavilonsku kulu. Ovu Dijanu koja nosi kulu jedan antički tumač tekstova izričito je poistovetio sa Semiramidom.⁴⁴

Kada se, dakle, setimo da je Reja ili Kibela, boginja koja je nosila kulu, zapravo bila vavilonska boginja i da je Semiramida, kada je postavljena boginjom, bila obožavana pod imenom Reja, mislim da neće biti sumnje u pogledu ličnog identiteta „*boginje utvrđenja*”.

Nema razloga da se veruje da je Semiramida (iako su neki tako predstavljali stvar) sama izgradila vavilonske zidove. Imamo izričito svedočenje drevnog istoričara Megastena, koje je sačuvao Abiden, da je „Belus” bio taj koji je „Vavilon opasao zidom”. Budući da je „Bel”, zbunjivač, koji je započeo grad i kulu Vavilon, morao oba ostaviti nedovršenim, to se na njega nije moglo odnositi. Moglo se odnositi samo na njegovog sina Ninusa, koji je nasledio očevu titulu i koji je bio prvi pravi car vavilonskog carstva, i shodno tome, Nimrod. Pravi razlog zašto je Semiramida, Ninusova supruga, stekla slavu dovršavanja utvrđenja u Vavilonu, bio je taj što je bila obožavana od strane drevnih idolopoklonika, te zauzimala uticajan položaj, i pripisane su joj sve osobine koje su pripadale ili je trebalo da pripadaju njenom mužu. Utvrdivši jednu od osobina po kojima je obožavana *supruga*, odatle možemo zaključiti koji je bio karakter *muža*. Lejerd jasno ukazuje na svoje uverenje da je Reja ili Kibela, boginja sa „kula krunom”, bila samo ženski pandan „božanstvu koje predsedava bedemima ili tvrđavama” i da je to božanstvo Ninus ili Nimrod. Imamo još dokaza iz antike koji govore o prvom oboženom vavilonskom caru pod imenom koje ga identifikuje kao Rejinog muža. To ime je Kronos ili Saturn.⁴⁵

Dobro je poznato da je Kronos ili Saturn bio Rejin muž; ali nije tako dobro poznato ko je bio sam Kronos. Traganje za njegovim izvorom dokazalo je da je to božanstvo bilo prvi Vavilonski car. Teofil Antiohijski pokazuje da je Kronos na isto-

44 Antički tumač iz Dionisijevog *Putovanja*, kaže Lejerd (*Ninevija i njeni ostaci*), čini Semiramidu istom kao boginju Artemidu ili Despoinu. Artemida je bila Dijana, a titula Despoine koja joj je dodeljen pokazuje da je u liku Efeske Dijane poistovećena sa Semiramidom; Despoina je grčki naziv za Domina, „Dama”, neobičnu titulu Reje ili Kibele, boginje koja nosi toranj, u starom Rimu. (OVIDIJE, *Kalendar*)

45 U grčkoj mitologiji, Kronos i Reja obično su predstavljeni kao brat i sestra. Nin i Semiramida, prema istoriji, nisu predstavljeni u takvom odnosu; ali ovo nije prigovor stvarnom identitetu Ninusa i Kronosa; jer, prvo, odnosi božanstava u većini zemalja su posebno suprotni – Oziris je u Egiptu predstavljen u različita vremena ne samo kao sin i muž Izide, već i kao njen otac i brat (BANSEN); zatim, drugo, šta god da su oboženi smrtnici mogli biti pre oboženja, nakon što su postali oboženi, došli su u nove veze. Što se tiče obožavanja muža i žene, radi njihovog počasnog statusa, bilo je neophodno da i jedno i drugo budu predstavljeni kao da su istog nebeskog porekla – da su oboje natprirodno deca Božja. Pre potopa, veliki greh koji je uništio ljudski rod bio je taj što su se „Božji sinovi” venčavali sa drugim kćerima, a ne sa kćerima Božjim, „drugim rečima, onima koji duhovno nisu bile njihove „sestre” (1. Mojsijeva 6:2, 3). U novom svetu, dok je preovladavao Nojev uticaj, morala je biti snažno usađena suprotna praksa, jer da je „sin Božji” oženio bilo koga osim kćeri Božje ili njegove sopstvene „sestre” u veri, to je moralo predstavljati *zabludu* i sramotu. Otuda je, iz izopačenosti duhovne ideje, nesumnjivo proizašla ideja da se dostojanstvo i čistota carske loze očuva još netaknutijom kroz brak carske braće i sestara. To je bio slučaj u Peruu (PRESKOT), Indiji (HARDI) i Egiptu (VILKINSON). Otuda i odnos Jupitera prema Junoni, koja je slavljena jer je *soror et conjux* – sestra i supruga – svog muža. Otuda ista veza između Izide i njenog supruga Ozirisa, koja je predstavljena kako „oplakuje svog brata Ozirisa” (BANSEN). Iz istog razloga je i Reja proglašena sestrom svog supruga Kronosa, da bi pokazala svoje božansko dostojanstvo i jednakost.

ku obožavan pod imenima Bel i Bal, a od Jevsevija saznajemo da su prvog od asirskih careva, koji se zvao Belus, Asirci takođe zvali Kronos. Kako kopije originala Jevsevija ne priznaju nijednog Belusa kao prvog asirskog cara pre Ninusa, cara Vavilonaca, to pokazuje da je Ninus – prvi Vavilonski car – u stvari bio Kronos. Međutim, otkrivamo da je Kronos bio car Kiklopa, koji su bili njegova braća, i čije je ime izvedeno od njega,⁴⁶ i da su Kiklopi bili poznati kao „izumitelji gradnje kula”.

Car Kiklopa, „izumiteljja gradnje kula”, zauzeo je položaj koji tačno odgovara položaju Reje, koja je „prva podigla (kule) u gradovima”. Ako je, dakle, Reja, Kronosova *supruga*, bila *boginja* utvrđenja, Kronos ili Saturn, Rejin *suprug*, odnosno Nin ili Nimrod (prvi car Vavilona), morao je biti Ala Mahozin „bog utvrđenja”. (videti **belešku 4**)

Samo ime Kronos dosta potvrđuje ovu tvrdnju. Kronos znači „Rogati”. Kako je rog dobro poznati orijentalni simbol za silu ili moć, Kronos „Rogati” bio je, prema mističnom sistemu, samo sinonim za biblijski epitet koji se primenjivao na Nimroda – naime, Geber, „Moćni” (1. Mojsijeva 10:8), „a on prvi bi silan na zemlji”. Ime Kronos, kao što to čitalac antike dobro zna, primenjuje se na Saturna kao „Oca bogova”. Već smo imali jednog „oca bogova”, čak i Kuša u liku Bela Zbunjivača ili Hefesta „Onoga koji razbacuje na sve strane”. Lako je shvatiti kako bi, kada je počelo oboženje smrtnika, i obožen „moćni” sin Kuša – naročito uzimajući u obzir udeo koji je imao u osmišljavanju celog idolopokloničkog sistema – i otac takođe trebalo da bude obožen, naravno, u svom svojstvu Oca Moćnog i svih besmrtnika koji su ga sledili. Ali, u stvari, tokom našeg istraživanja otkrićemo da je Nimrod bio *pravi* Otac bogova, kao *prvi* od oboženih smrtnika, i da je to u potpunosti u skladu sa istorijskom činjenicom da je Kronos, Rogati ili Moćni, u klasičnom Panteonu poznat pod tim nazivom.

Slika 9. Ilustracija iz HAJDOVE *Religije starih Persijanaca*, odeljak 4, str. 116.

⁴⁶ Jedan narator u EURIPIDOVOM *Orestu* kaže da su „Kiklopi bili tako prozvani od Kiklopa, njihovog cara”. Po ovom naratoru, Kiklopi se smatraju tračkom nacijom, jer su Tračani lokalizovali tradiciju i primenili je na sebe, ali sledeća njegova izjava o *Prometeju* iz Eshila pokazuje da su oni bili u takvom odnosu sa Kronosom, što dokazuje da je on bio njihov car: „Kiklopi ... su bili braća Kronosa, Jupiterovog oca”.

Značenje ovog imena Kronos, „Rogati”, koje se primenjuje na Nimroda, u potpunosti objašnjava poreklo izuzetnog simbola koji se često javlja među skulpturama iz Ninevije, na primer džinovskog *rogatog* čoveka-bika, koji predstavlja velika božanstva u Asiriji. Ista reč koja je označavala *bika*, označavala je i *vladara* ili *princa*.⁴⁷

Otuda je „Rogati bik” označavao „Moćnog princa”, ukazujući pritom na prvog od onih „Moćnih” koji su pod imenom Guebres, Gabrs ili Kabiri zauzimali upadljivo mesto u drevnom svetu, i od kojih su oboženi asirski monarsi prikriveno pronalazili poreklo svoje veličine i moći. To objašnjava razlog zašto je grčki Bahus bio predstavljen sa rogovima i zašto je često oslovljavan epitetom „Bikorogi”, kao jednom od visokih titula svoje časti. Čak i u relativno novije vreme, Togrul Beg, vođa Turaka Seldžuka, koji je došao iz okoline Eufrata, bio je na sličan način predstavljen sa tri roga koja mu rastu iz glave, kao simbol njegove vrhovne vlasti (**Slika 9**). Ovo, takođe, na izvanredan način objašnjava poreklo jednog od božanstava koje

Slika 10. Asirski Herkul ili Zernebogus (LEJERD, *Ninevija i Vavilon*, str. 605).

su obožavali paganski anglosaksonski preci pod imenom Zernebogus. Ovaj Zernebogus bio je „crno, zlonamerno, božanstvo lošeg predznaka”, drugim rečima, tačan pandan popularne ideje o Đavolu, za kog se pretpostavlja da je crn, sa rogovima i papcima. Ovo ime, kad se analizira i poredi sa pratećim duborezom kod Lejerda (**Slika 10**), baca posebno svetlo na izvor popularnog sujeverja u pogledu velikog Neprijatelja. Ime Zer-Nebo-Gus gotovo je čisto haldejsko i čini se da se samo po

⁴⁷ Ime bika ili vladara na hebrejskom je Šor ili Šur, što u haldejskom postaje Tur. Od Tura, u smislu bika, potiče latinski Taurus Bik, i od iste reči, u smislu vladara, Turanus, koji prvobitno nije imao loše značenje. Dakle, u ovim dobro poznatim klasičnim rečima imamo dokaze o delovanju istog principa zbog kojeg su oboženi asirski kraljevi bili predstavljeni u obliku čoveka-bika.

sebi otkriva kao „seme proroka Kuša”. Već smo videli razlog da zaključimo da je Kuš, pod imenom Bel, za razliku od Baala, bio veliki vrač ili lažni prorok koga su obožavali u Vavilonu. Ali nezavisni istraživači su došli do zaključka da su Bel i Nebo bili samo dva različita naziva za istog boga i da su to proročki bogovi. Tako Kito komentariše reči iz Isaije 46:1 „Pade Vil, izvali se Nevo (Nebo)”, pozivajući se na poslednje ime: „Čini se da reč potiče od Niba, izneti proroštvo ili prorokovati; otuda bi značilo „proročište”, pa je moguće, prema tome, ono što Kalme predlaže (*Doslovni komentari*), da je to samo drugo ime za samog Bela ili njegov karakteristični epitet; nije neobično da se u jednom stihu ponavlja ista ideja na dva različita načina”. „Zer-Nebo-Gus”, veliko „seme proroka Kuša”, bio je, naravno, Nimrod jer Kuš je bio Nimrodov otac. Ako se sada vratimo Lejerdu, videćemo kako su ova naša zemlja i Asirija dovedene u blisku vezu. Na duborezu prvo pronalazimo „asirskog Herkula”, to jest „Nimroda giganta”, kako ga nazivaju u verziji Prve Mojsijeve u Septuaginti, bez toljage, koplja ili bilo koje vrste oružja, koji napada bika. Nadvaladavši ga, po-

Slika 11. Ukrasi za glavu sa rogovima.

stavlja rogove bika sebi na glavu, kao trofej pobede i simbol moći, i od tada je heroj predstavljen, ne samo sa rogovima, već od sredine naniže sa nogama i rastavljenim papcima bika. Tako opremljen, predstavlja se kako se okreće protiv lava. Ovo je, po svoj prilici, namenjeno obeležavanju nekog događaja u životu onoga koji je najpre počeo da bude moćan u lovu i ratu i koji je, prema svim drevnim tradicijama, bio izuzetan kako zbog telesne snage, tako i kao vođa divova koji su se pobunili protiv neba. Nimrod, kao Kušov sin, bio je crn, drugim rečima, bio je crnac. „Može li Etiopljanin da promeni kožu? U originalu stoji: „Može li Kušit” učiniti tako? Imajući ovo u vidu, na toj figuri iskopanoj iz Ninevije imamo i prototip anglosaksonskog Zer-Nebo-Gusa, „seme proroka Kuša”, i original crnog Protivnika čovečanstva sa rogovima i papcima. Nimrod je prvobitno bio obožavan u drugačijem svojstvu od

protivničkog, ali među ljudima svetlije puti, kao što su Anglosaksonci, bilo je neizbežno da, ako će se obožavati, to obično mora biti predmet straha; i tako je Kronos, „Rogati”, koji je nosio „rogove” kao simbol svoje fizičke moći i moći vladara, u popularnom sujeverju postao prepoznat kao predstavnik Đavola.

U mnogim, čak i onim dalekim zemljama, rogovi su postali simboli vrhovne moći. *Venac (korona)* ili *kruna*, koja još uvek krasi glave evropskih monarha, čini se da je iz davnina izvedena iz simbola moći koji je usvojio *Kronos* ili *Saturn*, koji je prema Ferekidu, bio „prvi pre svih ostalih koji su ikada nosili krunu”. Čini se da je prva carska kruna bila samo traka na koju su postavljani rogovi. Od ideje moći sadržane u „rogu”, čini se da su čak i podređeni vladari nosili tijaru ukrašenu jednim rogom, u znak svog posrednog autoriteta. Brus, abisinski putnik, daje primere tako odlikovanih abisinskih poglavara, i navodi da mu je rog privukao posebnu pažnju kad je shvatio da se *guverneri provincija* odlikuju ovim ukrasom za glavu (**Slika 11**).⁴⁸

U slučaju suverenih sila, carsku vrpču za glavu ukrašavali su ponekad dvostrukim, a ponekad trostrukim rogom. Dvostruki rog je očigledno bio izvorni simbol moći ili moći suverena, jer na egipatskim spomenicima glave oboženih carskih ličnosti uglavnom nemaju

više od dva roga koji pokazuju njihovu moć. Kako je suverenitet u Nimrodovom slučaju zasnovan na fizičkoj sili, tako su i dva roga bika bila simboli te fizičke sile. U skladu sa ovim, kod Sanhunijatona čitamo da je „Astarta na svoju sopstvenu glavu stavila glavu bika kao amblem carske porodice”. Međutim, uskoro se pojavila još jedna, uzvišenija ideja, a izraz te ideje video se u simbolu *tri roga*. Čini se da je kapa vremenom postala povezana sa carskim rogovima. U Asiriji je troroga kapa bila jedan od „*svetih amblema*”, kao znak da je sila povezana s njom nebeskog porekla – tri roga očigledno ukazuju na moć trojstva. Ipak, imamo naznake da je traka sa

Slika 12. Višnuova kapa sa tri roga (MORIS, tom III, str. 353. London 1793).

⁴⁸ Videti KITO, *Ilustrovani komentari*; tom IV, str. 280-282. Na slici 11, dve muške figure su abisinske poglavice. Dve žene, koje je Kito grupisao zajedno sa njima, su dame sa planine Liban, čije ukrase za glavu sa rogovima Valpol smatra relikvijama drevnog obožavanja Astarte. (Videti i VALPOL, *Ansairi (Asasini)*; tom III, str. 16).

rogovima, bez ikakve kape, u davna vremena predstavljala *venac* ili carsku krunu. Kruna koju nosi hinduski bog Višnu, u svom *avataru* Ribe, samo je otvoreni krug ili traka sa tri uspravna roga, sa čvorom na vrhu svakog roga (**Slika 12**). Svi *avatari* predstavljeni su kao krunisani krunom koja je izgleda napravljena po uzoru na onu koja se sastoji od dijadema sa tri uspravno postavljena šiljka, u čemu Ser Vilijam Džons prepoznaje etiopski ili parćanski venac. Otvorena tijara Agnija, hinduskog boga vatre, u donjem delu prikazuje dvostruki rog, napravljen na isti način kao u Asiriji, dokazujući istovremeno drevni običaj i odakle je taj običaj došao. Umesto tri roga, ovde su tri lista u obliku roga (**Slika 13**); tako je rogata traka postepeno prešla u savremenu dijademu ili krunu sa tri lista heraldičkog ljiljana, ili drugim poznatim trolisnim ukrasima.

Slika 13. Tirski Herkul.

Među severnoameričkim Indijancima očigledno je postojalo nešto potpuno analognu vavilonskom običaju nošenja rogova, jer je svakom plesaču u „plesu bufala” glava bila ukrašena rogovima bufala; vredno je posebno napomenuti da je „Satirski ples”⁴⁹ ili ples Satira u Grčkoj izgleda bio pandan ovoj indijanskoj svečanosti, jer su satiri bili rogata božanstva, i shodno tome, onima koji su imitirali njihov ples i glave su morale biti slične.

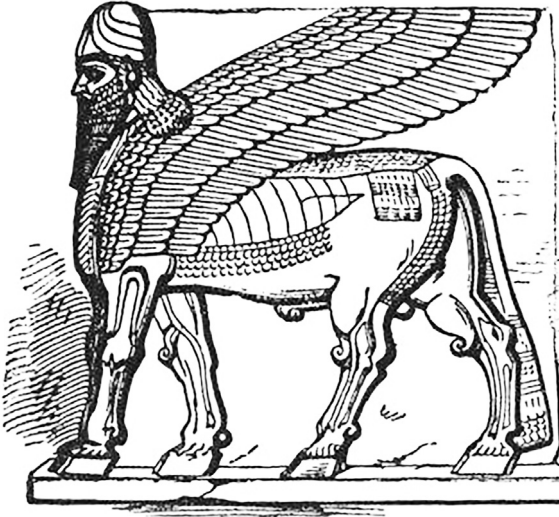
Kada pronademo običaj koji se jasno zasniva na obliku izražavanja i karakteristikama regiona u kome je vladala Nimrodova moć, a koristi se u toliko različitih

država veoma udaljenih jedna od druge, u kojima takav vid izražavanja nije korišćen u *svakodnevnom životu*, možemo biti sigurni da takav običaj nije bio rezultat puke slučajnosti, već da ukazuje na široku rasprostranjenost uticaja koji je išao u svim pravcima iz Vavilona, od vremena kada Nimrod „prvi bi silan na zemlji.”

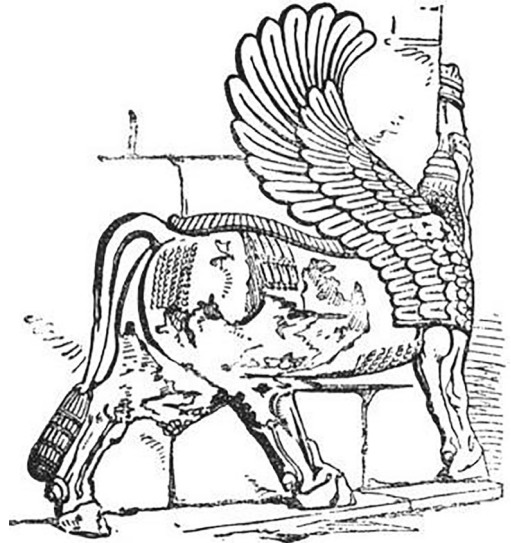
Osim „roga”, postojao je još jedan način na koji je Nimrodova moć simbolizovana. Sinonim za Gebera, „Moćnog” bio je „Abir”, dok je „Aber” takođe označavao „krilo”. Nimrod, kao glava i zapovednik ratnika kojima se okružio, a koji su bili instrumenti uspostavljanja njegove moći, bio je Baal-abirin – „Gospodar moćnih”.

⁴⁹ BRAJANT. Satiri su bili pratioci Bahusa, i „plesali su zajedno s njim” (*Elijanova istorija*). Kad se uzme u obzir ko je Bahus i da je njegov prepoznatljiv epitet „Bikorogi”, rogovi „Satira” će se pojaviti u njihovom istinskom svetlu. Iz određenog mističnog razloga, Satirov rog je obično bio kozji, ali prvobitno je morao biti isti kao Bahusov.

Ali Baal-aberin (izgovara se skoro na isti način) označavao je „krilatog”⁵⁰, i stoga je u simbolu bio predstavljen ne samo kao rogati bik, već istovremeno i kao rogati i krilati bik – što prikazuje ne samo da je i sam bio moćan, već i da je imao moćne pod svojom komandom, koji su uvek bili spremni da sprovedu njegovu volju u delo i da uguše svako protivljenje njegovoj moći. Da bi se prikazao ogroman opseg njegove moći, bio je predstavljen sa velikim i raširenim krilima.

Slika 14. Krilati bik iz Nimruda.

Slika 15. Krilati bik iz Persepolisa.

Za ovaj način predstavljanja moćnih careva Vavilona i Asirije, koji su oponašali Nimroda i njegove naslednike, postoji očigledna aluzija u Isaiji 8:6-8: „Što ovaj narod ne mari za vodu Siloamsku koja teče tiho, i raduje se Resinu i sinu Remalijinu, zato, evo, Gospod će navesti na njih vodu iz reke silnu i veliku, cara Asirskoga i svu slavu njegovu, te će izaći iz svih potoka svojih, i teći će povrhu svih breгова svojih, i navalice preko Jude, plaviće i razlivaće se i doći do grla, i *krila će joj se raširiti* preko svekolike zemlje tvoje, Emanuilo!” Kada pogledamo takve figure kao one koje su ovde predstavljene čitaocima (**Slika 14** i **Slika 15**), sa raširenim krilima velikog raspona, koje simbolizuju asirskog kralja, koliku život i silu daju nadahnutom jeziku proroka! I koliko je jasno da širenje *krila* asirskog monarha, koja je trebalo „*raširiti* preko svekolike zemlje Emanuela”, ima to isto simbolično značenje koje sam pomenuo – ogromno širenje po zemlji sa svojim „moćnicima” ili mnoštvom naoružanih ljudi, koje je vavilonski car trebalo da povede sa sobom u svojoj nadirućoj invaziji! Znanje o načinu na koji su predstavljeni asirski monarsi i o značenju tog predstavljanja daje dodatnu snagu priči o snu Kira Velikog, kako ju je ispričao Herodot. Kir je, kaže istoričar, sanjao sina jednog od svojih prinčeva koji je u to vreme bio u dalekoj provinciji, i u tom snu ga je video sa dva velika „kri-

⁵⁰ Ovo je prema specifičnom orijentalnom idiomu, za koji ima mnogo primera. Dakle, Baal-af, „gospodar gneva”, označava „besnog čoveka”; Baal-lašon, „gospodar jezika”, „elokventan čovek”; Baal-hacim, „gospodar strela”, „strelac”; i na sličan način, Baal-aberin, „gospodar krila”, označava „krilatog”.

la na ramenima, od kojih je jedno zasenilo Aziju, a drugo Evropu”, iz čega je odmah zaključio da taj prinčev sin protiv njega organizuje *pobunu*. Simboli Vavilonaca, čiju je prestonicu Kir zauzeo i čiju je moć nasledio, bili su mu potpuno poznati. Kako su „krila” bila simboli suverene moći, a njihovo posedovanje podrazumevalo *vlast* nad *silom* ili vojskom carstva, lako je uvideti kako bi se bilo kakva sumnja u neloyalnost nekog pojedinca mogla sasvim normalno formirati na ovakav način u snovima onoga koji bi gajio te sumnje.

Samo razumevanje ovog duplog značenja Baal-aberin može da objasni Aristofanovu izjavu, da su na početku sveta *prvo* stvorene „ptice”, a onda *nakon* njihovog stvaranja došla je „rasa blagoslovenih besmrtnih bogova”. Ova pesnikova izjava smatrala se ili ateističkom ili besmislenom, ali ako na jezik primenimo pravi ključ, vidimo da sadrži važnu istorijsku činjenicu. Neka se samo ima na umu da su „ptice”, tj. „krilati”, simbolizovale „gospodare moćnih”, i tada je značenje jasno; naime, da su ljudi *prvo* „počeli biti moćni na zemlji”, a *zatim* da su „gospodari” ili vođe „ovih moćnih” *oboženi*. Poznavanje mističnog smisla ovog simbola takođe objašnjava poreklo priče o Perseju, Jupiterovom sinu, čudesno rođenom od Danaje, koji je činio neverovatne stvari i prelazio iz zemlje u zemlju na krilima koja su mu bila božanski data. Ovo podjednako osvetljava simbolične mitove u vezi sa Belefantom i podvizima koje je učinio na svom krilatom konju, kao i njegov pogubni ishod – koliko se visoko uzdigao u vazduh i kako je strašan bio njegov pad. I Ikara, Dedalovog sina, koji je leteći na krilima zalepljenim voskom iznad Ikarijskog mora prišao previše blizu Suncu i rastopio svoja krila; tako je dato ime moru u koje je navodno pao. Svi mitovi su se odnosili na one koji su išli, ili je trebalo da idu, stopama Nimroda, prvog „Gospodara moćnih”, koji je u tom svojstvu predstavljen kao onaj koji ima krila.

Zanimljivo je da Aristofanovom odlomku koji smo već spomenuli, koji govori o pticama ili „krilatima” koji su stvoreni *pre* bogova, dobijamo i informaciju da onaj od koga potiču i „moćni” i bogovi jeste niko drugi do krilati *dečak* Kupidon.⁵¹

Kupidon, Venerin sin, zauzeo je, što će se kasnije dokazati, u mističnoj mitologiji, isti položaj koji je Nin ili Ninus – „sin” zauzimao kod Reje – majke bogova. Kako je Nimrod nesumnjivo bio *prvi* od „moćnih” posle Potopa, ova Aristofanova izjava, da su od *dečaka-boga*, Kupidona, i samog *krilatog*, proistekle sve ptice ili „krilati”, dok je zauzimao sam položaj Nina ili Ninusa „sina”, pokazuje da su Ninus i Nimrod i u tom pogledu poistovećeni. Iako je ovo očigledno značenje koje pesnik daje, takav je isti, u strogo istorijskom pogledu, zaključak istoričara Apolodora. On navodi: „Ninus je Nimrod”. U skladu sa ovom istovetnošću Nina i Nimroda, na jednoj od najslavnijih skulptura drevnog Vavilona pronalazimo Nina i njegovu suprugu Semiramidu predstavljene kao da aktivno učestvuju u lovu: „Semiramida koja nosi strele” je bila prikladan pratilac „moćnog Lovca pred Gospodom”.

51 Aristofan kaže da su Eros ili Kupidon proizveli „ptice” i „bogove” „*mešajući sve stvari*”. Ovo očigledno ukazuje na značenje imena Bel, koje istovremeno označava „*mešač*” i „*zbunjivač*”. Ovo ime je s pravom pripadalo ocu Nimroda, ali, kako je sin predstavljen kao onaj koji je poistovećen sa ocem, imamo dokaze da je ime nasledno prešlo na sina i druge.

Dete u Egiptu

Kada se okrenemo Egiptu, nalazimo izvanredne dokaze u vezi iste stvari. Justin, kao što smo već videli, kaže da je „Nin pokorio sve narode, čak do Libije”, a samim tim i Egipat. Izjava Diodora sa Sicilije je slična. Egipat je jedna od zemalja koju je, prema njegovim rečima, Ninus potčinio sebi. Tačno u skladu sa ovim istorijskim izjavama, otkrivamo da je ime treće osobe u praiskonskoj trijadi Egipta bilo Konsu. Konsu na egipatskom potiče od reči koja znači „juriti”. Tako ime Konsua, sina Maute, boginje-majke koja je bila ukrašena tako da se identifikuje sa Rejom, velikom boginjom-majkom Haldeje⁵², označava „Lovca” ili boga lova.

Pošto Konsu stoji u istom odnosu sa egipatskom Mautom kao i Ninus sa Rejom, kako titula „Lovac” poistovećuje egipatskog boga sa Nimrodom? Ime Konsu, dovedeno u kontakt sa rimskom mitologijom, ne samo da objašnjava značenje imena u tamošnjem Panteonu, već, kada se objasni, baca svetlost na ovo egipatsko božanstvo i potvrđuje zaključak do koga se već došlo. Ime o kome govorim je ime latinskog boga Konsa, koji je u jednom aspektu bio identifikovan sa Neptunom, ali koji je takođe smatran „bogom tajnih saveta” ili „skrivačem tajni”, koga su smatrali pokroviteljem jahanja, i za koga je rečeno je da je stvorio konja. Ko bi drugi mogao biti „bog tajnih saveta” ili „prikriivač tajni” nego Saturn – bog „misterija” – čije je ime, kako se koristilo u Rimu, značilo „Skriveni”? Konsuov otac, Ohonso (kako su ga još zvali), odnosno Amon, bio je – kako nam Plutarh kaže – poznat kao „Skriveni Bog”. Kako otac i sin u istoj trijadi obično imaju saglasnost karaktera, to pokazuje da je Konsu takođe morao biti poznat po istom onom karakteru Saturna, „Skrivenog”. Ako se latinski Kons, dakle, poklapa sa egipatskim Konsuom, kao bogom „misterija” ili „skrivenih saveta”, može li postojati sumnja da se i Konsu, Lovac, poklapa sa istim rimskim božanstvom kao navodni tvorac konja? Ko će pre dobiti zaslugu za stvaranje konja nego onaj veliki vavilonski lovac, koji ga je bez sumnje upotrebljavao za lov, i tako sigurno dobio pomoć u svojim sukobima sa divljim šumskim zverima? S tim u vezi, neka se čitalac priseti tog bajnog stvorenja Kentaura, polučoveka polukonja, koje se toliko pojavljuje u mitologiji Grčke. To izmišljeno stvorenje, kao što se obično smatra, trebalo je da oda počast čoveku koji je prvi podučavao umeću jahanja.⁵³

52 Mautin prepoznatljiv ukras na glavi bio je lešinar. A ime Reja, u jednom od svojih značenja, označava lešinara.

53 Kao ilustracija principa koji je doveo do stvaranja lika Kentaura, može se navesti sledeći odlomak iz *PRESKOTOVOG Meksika*, koji pokazuje osećanja Meksikanaca kada su prvi put videli čoveka na konju: „On (Kortez) naredio je svojim ljudima (koji su bili konjanici) da usmere koplja ka protivnicima, koje je obuzela panika, jer su bili prestravljeni čudovišnom pojavom, pretpostavljajući da su jahač i konj, koje nikada pre nisu videli, *jedno te isto biće*.”

Slika 16. Kentaur iz Vavilonije (LEJERD, *Ninevija i Vavilon*, str. 250 i BRAJANT, *Likofron*, tom III, str. 245).

slave bio „Moćni lovac”, čije je ime čak i u Mojsijeve dane bilo poslovično (1. Mojsijeve 10:9: „zato se kaže: Dobar lovac pred Gospodom kao Nevrod”), i kada imamo „Strelca” sa njegovim lukom i strelom, u simbolu vrhovnog vavilonskog božanstva, i „Strelca” među znakovima Zodijaka koji potiču iz Vavilona, mislim da možemo sa sigurnošću zaključiti da se ovaj čovek-konj ili konjanik-strelac prvenstveno odnosio na *njega*, i da mu je namera bila da istovremeno ovekoveči sećanje na njegovu slavu kao lovca i njegovu veštinu kao krotitelja konja (videti **belešku 5**).

Kada tako uporedimo egipatskog Konsua, „lovca”, sa latinskim Konsom – bogom konjskih trka, koji je „stvorio konja” i kentaustom iz Vavilona, kome je pripisana čast da bude osnivač jahanja, vidimo da se sve linije spajaju u Vavilonu, i mislim da je jasno odakle je potekao početni egipatski bog Konsu.

Konsu, sin velike boginje majke, izgleda da je obično predstavljen kao odrasli bog. Vavilonsko božanstvo takođe je u Egiptu bilo veoma često predstavljano na

Ali ta kreacija nije bila plod grčke fantazije. Kao i u mnogim drugim stvarima, i Grci su pozajmljivali iz ranijih izvora. Kentaur se nalazi na kovanicama iz Vavilonije (**Slika 16**), što pokazuje da je ideja prvobitno potekla iz tog kraja. Kentaur se nalazi u Zodijaku (**Slika 17**), čija starost seže do najstarijih vremena, i koji potiče iz Vavilona. Kentaur je bio predstavljen u hramu Vavilona – kao što nas vavilonski istoričar Beros jasno uverava – a način na koji o tome govori ukazuje da je tako bilo i u prvobitna vremena. Grci su i sami priznali ovu drevnost i poreklo Kentaura; jer iako je Iksion bio često predstavljan kao Kentaurov otac, ipak oni takođe priznaju da je primitivni Kentaurus bio isti kao Kronos ili Saturn, otac bogova.⁵⁴

Ali videli smo da je Kronos bio prvi kralj Vavilona, odnosno Nimrod; shodno tome, prvi Kentaur je bio to isto. Način na koji je Kentaur bio predstavljen na vavilonskim kovanicama i u Zodijaku, posmatrano u ovom svetlu, veoma je upečatljiv. Kentaur je bio isto što i horoskopski znak *Sagittarius* ili „Strelac”. Ako je osnivač vavilonske

⁵⁴ *Likofron*, BRAJANT. Tu se kaže da je Hiron bio sin „Kentaure, to jest Kronosa”. Ako neko prigovori da je Hiron živio u vreme trojanskog rata, što pokazuje da njegov otac Kronos nije mogao biti otac bogova i ljudi, Ksenofont odgovara „da je Kronos bio Jupiterov brat”. (*O lovu*)

isti način kao u zemlji njegovog rođenja, tj. kao dete u naručju majke.⁵⁵

To je bio način na koji je često prikazivan Oziris, „sin, suprug svoje majke”, a ono što saznajemo o ovom bogu, jednako kao u slučaju Konsua, pokazuje da u svom originalu nije bio niko drugi do Nimrod. Priznaje se da je tajni sistem Slobodnog zidarstva prvobitno utemeljen na misterijama egipatske Izide, boginje majke ili Ozirisove žene. Ali šta je moglo dovesti do sjedinjavanja masonskog tela sa ovim Misterijama? Da se nisu, možda, posebno osvrtnali na arhitekturu i da se bog, kome su se klanjali, nije proslavio zbog uspeha u usavršavanju umetnosti pravljenja utvrđenja i gradnje? Ako je to bi slučaj, s obzirom na odnos u kojem je, kao što smo već

Slika 17. Kentaurec iz Indije.

videli, Egipat stajao prema Vavilonu, na koga bi se tamo prirodno gledalo kao na velikog zaštitnika masonske umetnosti? Snažna pretpostavka je da je taj čovek morao biti Nimrod. On je prvi koji je na ovaj način stekao slavu. Kao dete vavilonske boginje majke, obožavali su ga, kao što smo videli, u liku Ala Mahozima, „Boga utvrđenja”. Oziris je, na sličan način, dete egipatske Madone, podjednako slavljeno kao „snažni poglavar građevina”. Ovog snažnog poglavara građevina prvobitno su obožavali u Egiptu sa svim fizičkim karakteristikama Nimroda. Već sam napomenuo činjenicu da je Nimrod, kao sin Kuša, bio crnac. U Egiptu je postojalo uverenje, koje je zabeležio Plutarh, da je „Oziris bio crn”, što je u zemlji gde je opšti ten bio taman, moralo podrazumevati nešto više od uobičajene tamne nijanse. Plutarh takođe navodi da je Horus, Ozirisov sin, „bio svetle puti” i da je Oziris uglavnom bio predstavljen na takav način. Ali imamo nedvosmislene dokaze o tome da je Oziris, sin i suprug velike egipatske boginje carice, takođe predstavljen kao pravi crnac. Kod Vilkinsona se može naći njegov prikaz (**Slika 18**) sa nepogrešivim karakteristikama pravog Kušita ili crnca. Bansen bi rekao da je ovo samo slučajno uzeto od nekih od varvarskih plemena; ali haljina u koju je odeven ovaj crnački bog govori drugačiju priču. Ta haljina ga direktno povezuje sa Nimrodom. Ovaj Oziris sa crnačkim osobinama obučen je od glave do pete u odelo sa *pegama*, gornji deo je leopardova koža, a donji deo je takođe pegav da se slaže sa gornjim delom. Ime Nimrod⁵⁶ označava „pokoritelj leoparda”.

55 Jedan od simbola kojim je Konsu bio predstavljen, pokazuje da je čak i on poistovećen sa *dete-tom-bogom*; „jer je”, kaže Vilkinson, „na glavi imao pleteni pramen Harpokrata, ili *detinjstvo*”.

56 „Nimr-rod” od *Nimr*, „leopard” i *rada* ili *rad*, „pokoriti”. Prema ustaljenom pravilu u hebrejskom jeziku, kada se dva suglasnika spoje kao dva *r* u *Nimr-rod*, jedan od njih je nestaje. Tako *Nin-neveh*, „Stanište Ninusa”, postaje *Nineveh*. Ime *Nimrod* se obično izvodilo iz *Mered*, „pobuniti se”; ali je uvek bilo poteškoća u vezi sa ovim tumačenjem, jer bi to *Nimrodovo* ime učinilo prilično pasivnim, ne „pobunjenikom”, već „onim protiv koga se pobunilo”. Nema sumnje da je *Nimrod bio pobunjenik* i da se njegova pobuna slavila u drevnim mitovima; ali njegovo ime u tom smi-

Slika 18. Egipatski Oziris (VILKINSON, tom VI, ploča 33).

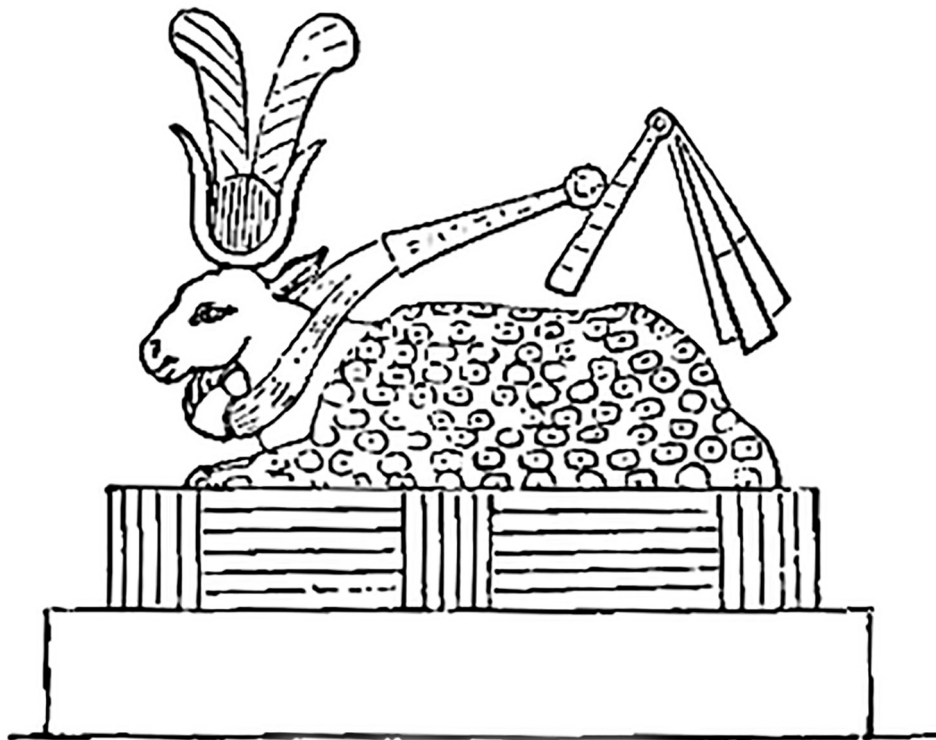
Slika 19. Egipatski prvosveštenik (VILKINSON, tom IV, str. 341, 353).

Čini se da ovo ime implicira da je, kao što je Nimrod stekao slavu potčinjavajući konja, i koristeći ga u lovu, tako je i njegova slava kao lovca uglavnom počivala na tome da je otkrio veštinu da mu leopard pomogne u lovu na ostale divlje zveri. U Indiji se za lov koristila određena vrsta pitomog leoparda; za Bagajeta I, mogulskog cara Indije, zabeleženo je da u svojoj lovačkoj pratnji nije imao samo pse različitih pasmina, već i leoparde, čije su „ogrlice bile ukrašene draguljima”. Reči proroka Avakuma 1:8: „brži od leoparda”⁵⁷, Kito komentariše: „Brzina leoparda je poslovična u svim zemljama u kojima ga ima. Ova i druge osobine leoparda dale su ideju na Istoku da se delimično dresira, da bi mogao biti upotrebljen u lovu ... Leopardi sada retko koriste u lovu u zapadnoj Aziji, osim ako ih ne koriste carevi i guverneri, ali su češći u istočnim delovima Azije. Orozije govori da je car Portugala poslao papi jednog leoparda, koji je izazvao veliko divljenje zbog lakoće kojom je savladavao i ubijao jelene i divlje veprove. Le Bruin spominje leoparda koga je držao paša koji je upravljao Gazom i drugim teritorijama drevnih Filisteja, a kojeg je često koristio u lovu na šakale. Ali u Indiji se najčešće koristi *gopard* ili lovački leo-

slu nije bilo Nimrod, već Merodah, ili, kao kod Rimljana, Mars, „pobunjenik”; ili među Oskima iz Italije, Mamers (SMIT), „Uzročnik pobune”. Da je rimski Mars zaista prvobitno bio vavilonski bog, vidi se iz imena datog boginji koja je nekad bila prepoznavana kao njegova „sestra”, a ponekad i kao njegova „supruga”, tj. Belona, što na haldejskom znači „Oplakivač Bela” (od *Bel* i *onah*, oplakivati). Egipatska Izida, Ozirisova sestra i supruga, predstavljena je na sličan način, kao što smo videli, kako *oplakuje* svog brata Ozirisa. (BANSEN)

57 Daničić je preveo: „brži od risova”. (*prim. prev.*)

pard i na njega se gleda kao na savršenstvo snage.” Ovaj običaj pripitomljavanja leoparda za službu čoveku datira od najranijih vremena primitivne antike. U delima ser Vilijama Džonsa pronalazimo da u persijskim legendama stoji da je Hošang, otac Tahmura, koji je sagradio Vavilon, bio „prvi koji je uzgajao pse i leoparda za lov”. Kako Tahmurac, koji je izgradio Vavilon, ne može biti niko drugi do Nimrod, ova legenda samo pripisuje njegovom ocu ono za šta je on, kao što njegovo ime pokazuje, sam stekao slavu. Budući da je klasičan bog koji nosi lavlju kožu i koji je po tom znaku prepoznat kao Herkul, ubica nemejskog lava, tako bi i bog odeven u kožu leoparda bio prirodno označen kao Nimrod, „potčinitelj leoparda”. Imamo

Slika 20. Tele kao idol iz Egipta.

veoma jasne dokaze da ta leopardova koža koja pripada egipatskom bogu nije bila slučajnost. Vilkinson nam kaže da je u svim svečanim prilikama kada je egipatski prvosveštenik pozivan da vrši službu, bilo neophodno da to učini noseći, kao svoju službenu odeću, kožu leoparda (**Slika 19**). Pošto je univerzalni princip u svim paganskim religijama da prvosveštenik nosi oznake boga kojem služi, ovo ukazuje na značaj koji mu je koža sa pegama morala pridavati, kao simbol samog boga. Uobičajeni način na koji je omiljeno egipatsko božanstvo Oziris *mistično* bio predstavljen bio je u obliku mladog bika ili teleta – tele Apis – od kojeg je pozajmljeno zlatno tele Izraelaca. Postojao je razlog zašto tele nije trebalo često da se pojavljuje

u odgovarajućim simbolima boga kojeg je predstavljao, jer je to tele predstavljalo božanstvo u liku Saturna – „Skrivenog”, jer je „Apis” samo drugo ime za Saturna.⁵⁸

Krava Ator, međutim, kao žensko božanstvo koje odgovara Apisu, dobro je poznata kao „pegava krava” (VILKINSON), i neobično je da su druidi u Britaniji takođe obožavali „pegavu kravu” (DEJVIS, *Druidi*). Iako je retko naći primere oboženog teleta ili mladog bika predstavljenog sa pegama, ipak postoje dokazi da je čak i ono ponekad tako predstavljano. Priložena slika (**Slika 20**) predstavlja to božanstvo, koju je kopirao pukovnik Hamilton Smit „iz originalne kolekcije koju su načinili umetnici Francuskog instituta u Kairu”. Kada utvrdimo da je Oziris, veliki bog Egipta, u različitim oblicima, bio odeven u leopardovu kožu ili odeću sa pegama, i da je odeća sa dezenom leopardove kože bila nezamenljivi deo svete odore njegovog visokog sveštenika, možemo biti sigurni da takva nošnja ima duboko značenje. A koje bi drugo značenje moglo imati, osim da poistoveti Ozirisa sa vavilonskim bogom, koji se slavio kao „krotitelj leoparda” i koga su obožavali čak i dok je bio, kao Ninus, *dete* u naručju svoje majke?

58 Ime Apisa na egipatskom je Hepi ili Hapi, što je očigledno od haldejskog „Hap”, „pokrivati”. Na egipatskom jeziku Hap znači „skrivati”. (BANSEN)

Dete u Grčkoj

Toliko o Egiptu. Prelaskom na Grčku, ne samo da nalazimo slične dokaze, već se ti dokazi umnožavaju. Bog koga su obožavali kao dete u naručju velike Majke u Grčkoj, pod imenima Dionis ili Bahus ili Jakho, drevni istraživači izričito su poistovećivali sa egipatskim Ozirisom. Ovo je slučaj i sa Herodotom, koji je sam sproveo istraživanja u Egiptu, i koji uvek o Ozirisu govori kao o Bahusu. Svedočenje Diodora sa Sicilije ima istu svrhu. „Orfej je”, kaže on, „preneo iz Egipta najveći deo mističnih ceremonija, orgija koje slave Cererina lutanja, i čitavu priču o duhovima donjeg sveta. Obredi Ozirisa i Bahusa su isti; Izida i Cerera potpuno liče jedna na drugu, osim po imenu.” Da povežemo sada Bahusa sa Nimrodom, „ukrotiteljem leoparda”. Leopardi su korišćeni da vuku njegovu kočiju, a on sam je bio predstavljen kao onaj koji je odeven u leopardovu kožu. Njegovi sveštenici su se oblačili na isti način, ili je, kada je koža leoparda bila odbačena, kao sveštenička odora umesto nje korišćena *pegava* koža jelena. Čini se da je upravo taj običaj nošenja pegave jelenske kože uvezen u Grčku iz Asirije, gde je pegavi jelen bio sveti simbol, kao što možemo videti na skulpturama iz Ninevije. Tamo nalazimo božanstvo koje u ruci nosi pegavo lane ili pegavog jelena (**Slika 21**), kao simbol nekog misterioznog značenja. Poreklo značaja koji se pripisuje pegavom jelenu i njegovoj koži očigledno je sledeće: kada je Nimrod kao „ukrotitelj leoparda” počeo da se oblači u kožu leoparda (kao trofej njegove veštine), pegava haljina i izgled je impresionirao maštu onih koji su ga videli; on je ne samo nazvan „Ukrotitelj *pegavog*” (jer to je tačno značenje reči Nimr – naziva za leoparda), već se i sam zvao „Pegavi”. Imamo jasan dokaz o ovoj pojavi kod Damaskija koji nam kaže da su Vavilonci „sina jedinca” velike boginje majke nazvali „Momis ili Moumis.” Momis ili Moumis u Haldeji, poput Nimr, značilo je „Pegavi”. Stoga je bilo jednostavno predstaviti Nimroda simbolom „pegavog jelena”, posebno u Grčkoj i svuda gde je prevladavao govor sličan grčkom. Nimrodovo ime je Grcima bilo poznato kao Nebrod.⁵⁹ Naziv za lane, kao „pegavo”, u Grčkoj je bilo Nebros⁶⁰; tako je sasvim prirodno da Nebros, „pegavo lane”, postane sinonim za samog Nebroda. Ako je grčki Bahus, kako ćemo videti, simbolizovan kao Nebros ili pegavo lane, zašto bi to bilo nego da se prikriveno poistoveti sa Nimrodom?

Imamo dokaze da je za ovog boga, čiji je simbol bio Nebros, bilo poznato da potiče upravo iz Nimrodove loze. Od Anakreonta saznajemo da je Bahusova titula bila Aitiopais – to jest „sin Etiopa”. Ali ko je bio Etiop? Kao što su Etiopljani bili Kuši-

59 U grčkoj Septuaginti, prevedenoj u Egiptu, ime Nimrod je „Nebrod” – odakle je i Nevrod u našem prevodu.

60 Nebros, ime jelena, označava „*pegavog*”. *Nmr* bi u Egiptu takođe postao *Nbr*, jer Bansen pokazuje da su slova *m* i *b* u toj zemlji često bila zamenjivana.

Slika 21. Asirsko božanstvo sa pegavim jelenom (VO, *Ninevija i Persepolis*, poglavlje 8, str. 233).

grane, s druge strane, imamo izričit dokaz da je ona simbol. Ali вреди primetiti da grana nema lišće pomoću kojeg bi se utvrdilo o kojoj se tačno grani radi. Stoga to mora biti generički simbol za granu, tj. simbol grane uopšte; shodno tome, čaša joj je potrebna kao dopuna, da bi tačno odredila o kojoj se grani radi. Dva simbola, dakle, moraju da se čitaju zajedno, i na takav način, upravo su ekvivalentni „Kušovoj grani”, tj. „Potomku ili Kušovom sinu”.⁶¹

Sa Bahusom je povezan još jedan simbol koji ovo još više potvrđuje; to je grana bršljana. Nijedan simbol nije bio toliko karakterističan za obožavanje Bahusa kao ovaj. Gde god su se obavljali Bahusovi obredi, gde god su se slavile njegove orgije, pojavljivala se i grana bršljana. Bršljan je, u jednom ili drugom obliku, bio ključan u ovim proslavama. Vernici su ga nosili u rukama, vezivali oko glava ili čak imali tetovažu lista bršljana na sebi. Kakva je bila upotreba i smisao ovoga? Nekoliko reči će biti dovoljno da se to pokaže. Pre svega, imamo dokaze da je Kisos, grčko ime

ti tako je i Etiop bio Kuš. „Khus je”, kaže Jevsevije, „bio onaj od koga potiču Etiopljani”. Istu stvar svedoči i Josif. Kao otac Etiopljana, Kuš je bio Etiop. Epifanije, misleći na Nimrodovo poreklo, govori ovako: „Nimrod, sin Kuša, Etiopa”. Kako je Bahus bio sin Etiopa ili Kuša, *vizuelno* je predstavljen takvim likom. Kao Nin „Sin”, prikazan je kao mladić ili dete. A prikaz tog mladića ili deteta je uglavnom sa *čašom* u ruci. Ta čaša ga je mnogima predstavljala kao boga pijanog veselja; takvih veselja u njegovim orgijama nesumnjivo je bilo u izobilju. Ali ipak, čaša je uglavnom bila simbolična i predstavljala je *ime* boga. Ime čaše, na svetom jeziku, bilo je khus; tako je *čaša* u ruci mladog Bahusa, sina Etiopa, pokazala da je on *mladi* Kuš ili *sin* Kuša. U priloženom duborezu (**Slika 22**), čaša u Bahusovoj desnoj ruci podignuta je na značajan način, što prirodno sugerise da mora biti simbol; a što se tiče

⁶¹ Svi znaju da je Homerov *odzos Areos* ili „Marsova grana” isto što i „Marsov sin”. Očigledno je da je taj simbol formiran na istom principu. Iz Pausanijine izjave, u kojoj on predstavlja „*dečaka* Kuatosa” koji ima ulogu *nosača* pehara i daje pehar Herkulu (PAUSANIJA, *Korintiaka*), možemo zaključiti da je sama *čaša* u ruci *mladog* Bahusa imala za cilj da ga odredi „kao mladog Kuša” ili „*dečaka* Kuša”. Kuathos je na grčkom „čaša”, a očigledno potiče od hebrejskog Khus, „čaša”, koja u jednom od svojih haldejskih formi postaje Khuth ili Khuath. Sada je dobro poznato da se ime Kuš često nalazi u obliku Kuth, a to ime bi, u određenim dijalektima, bilo Kuath. „Dečak Kuathos” je, dakle, samo grčki oblik „*dečaka* Kuša” ili „*mladog* Kuša”.

za bršljan, bilo jedno od Bahusovih *imena*; dalje, iako je ime Kuš u svom pravilnom obliku bilo poznato sveštenicima u Misterijama, ustaljeni način na koji se ime njegovih potomaka, Kušita, obično izgovaralo u Grčkoj, nije pratio ovaj orijentalni način izgovora i izgovarao se kao „Kisaioi” ili „Kisioi”. Tako Strabon, govoreći o stanovnicima Suze, koji su bili ljudi u Khusistanu ili drevnoj zemlji Kuš, kaže: „Suzijci se zovu Kisioi”⁶², to jest, bez sumnje, Kušiti.

Ako su Kisioi Kušiti, Kisos je Kuš. Zatim, grana bršljana koja je zauzimala tako upadljivo mesto prilikom svih praznika Bahanalija bila je izričit simbol samog Bahusa, jer nas Hesihije uverava da je Bahus, koga je predstavljao njegov sveštenik, u Misterijama bio poznat kao „Grana”. Iz ovoga se, dakle, čini kako je Kisos, grčko ime za bršljan, postalo ime za Bahusa. Kao Kušovog sina i kao onoga ko je poistovećen sa njim, ponekad su ga nazivali očevim imenom – Kisos. Njegov stvarni odnos sa ocem posebno je prikazan pomoću grane bršljana, jer je „grana Kisos”, koja je za proste svet bila samo „grana bršljana”, za inicirane je bila „Grana Kuša”⁶³.

Ovog boga, koji je bio prepoznat kao „potomak Kuša”, obožavali su pod imenom koje ga je, iako mu je odgovaralo u smislu njegovog prostog karaktera kao boga berbe, takođe opisalo kao velikog Utvrđivača. To ime je bilo Basareus, što je u svom dvostrukom značenju istovremeno značilo „Čuvar grožđa ili sakupljač grožđa” i „Onaj koji opasuje zidom”⁶⁴, u ovom poslednjem smislu poistovećujući grčkog

Slika 22. Bahus sa čašom i granom (SMIT, *Klasičan rečnik*, str. 208).

62 STRABON. Kod Hesihija se naziva Kisaioi. Epitet primenjen na zemlju Kuša u Eshilu je Kisinus. Gore navedeno objašnjava jedan od 20 neobjašnjenih titula Apolona. „Kiseus Apolon”, je očigledno „Kušitski Apolon”.

63 Venac ili *traka za glavu* od bršljana imala je očigledno slično simbolično značenje kao i gore spomenuto; na grčkom „Zeira Kisou” to jest „traka ili krug bršljana” ili „seme Kuša”. Formiranje grčkog „Zeire” – pojas ili kružna traka, od haldejskog *Zer* – obuhvatiti, pokazuje da bi Zero – „seme”, koje se takođe izgovaralo *Zeraa*, na nekim grčkim dijalektima, postalo Zeira. Kisos, „Bršljan”, na grčkom zadržava korenski smisao haldejskog Kheša ili Khesa, „pokriti ili sakriti”, odakle je kako se veruje, izvedno ime Kuša, jer je bršljan tipično „pokrivač ili skrivač”. S tim u vezi, može se reći da je druga osoba feničkog trojstva bila Khursorus (VILKINSON), što je očigledno Khus-zoro, „Kušovo seme”. Već smo videli da su Feničani svoju mitologiju izveli iz Asirije.

64 Basareus je očigledno iz haldejskog Bacar, kome i Gezenijus i Parkurst daju dvostruko značenje „sakupljanje grožđa” i „utvrđivanje”. Bacar je omekšan u Bazzar. U smislu „učiniti odbranu nepristupačnom”, Gezenijus navodi Jeremiju 51:53: „Da se Vavilon i *na nebo popne*, i na visini da *utvrdi* (tabacar) silu svoju, doći će od mene na nj zatirači, govori Gospod.” Ovde se očigledno

boga sa egipatskim Ozirisom „snažnim poglavarom građevina” i sa asirskim „Belusom koji je zidom obuhvatio Vavilon”.

Tako iz Asirije, Egipta i Grčke imamo brojne dokaze, koji svi ukazuju da je dete u naručju boginje-majke – u svim ovim zemljama obožavano u samom liku Nynusa ili Nina, „Sina” – bilo Nimrod, sin Kuša. Neka osobina ili događaj možda je pozajmljen od nekog kasnijeg junaka; ali nema sumnje da je to dete Nimrod bilo prototip, veliki original.

Neverovatna razmera obožavanja ovog čoveka ukazuje na nešto vrlo neobično u njegovom karakteru; postoji dovoljno razloga da se veruje da je u svoje vreme bio veoma popularan. Kada je Nimrod postavio sebe za cara, time je napao patrijarhalni sistem i smanjio slobode čovečanstva, ali mnogi su smatrali da im je dodelio beneficije, koje su im u velikoj meri nadoknadile gubitak slobode, a njega ovenčale slavom i ugledom. Do trenutka kada se pojavio, divlje šumske zveri su se množile brže od ljudske rase, i zadavale su velike probleme raštrkanom i zaostalom stanovništvu zemlje, i sigurno su ulivale veliki strah. Takva vrsta opasnosti po život ljudi, kada je stanovništvo malobrojno, nagoveštena je u razlogu koji je dao sam Bog za to što nije odmah proterao osuđene Hananace pred Izraelom, iako je njihovo bezakonje bila preveliko (2. Mojsijeva 23:29, 30): „Neću ih oterati ispred tebe za jednu godinu, da ne opusti zemlja i da se zverje poljsko ne namnoži na tebe. Pomalo ću ih odgoniti ispred tebe dokle se ne namnožiš i zauzmeš zemlju.” Nimrodovi podvizi u lovu na divlje poljske zveri i oslobađanju sveta od nemani, zacelo su mu dodelili svojstvo istaknutog dobrotvora svoje rase. Na ovaj način je, isto koliko i preko grupa koje je obučavao, stekao moć kada je postao *prvi* silan na zemlji; ta moć je nesumnjivo i učvršćena na isti način. Tada je, pre i iznad svega, kao prvi veliki graditelj gradova nakon potopa, okupljajući ljude u mase i okružujući ih zidovima, još više učinio da im omogući da provode dane u sigurnosti, oslobođeni straha kojem su bili izloženi u svom rasejanom življenju, u kojem su uvek morali biti spremni da se upuste u smrtonosan sukob sa divljim zverima da bi odbranili svoj život i život bližnjih. Unutar bedema utvrđenog grada nije postojao strah od takve opasnosti; zbog sigurnosti koju je pružao na ovaj način, ljudi su nesumnjivo smatrali da mnogo duguju Nimrodu. Stoga nije čudo što je ime „moćnog lovca”, koji je istovremeno bio prototip „boga utvrđenja”, postalo poznato ime. Da je Nimrod samo tako stekao slavu, bilo bi dobro. Ali ne zadovoljavajući se samo izbavljanjem ljudi od straha od divljih zveri, on je takođe počeo da radi na tome da ih oslobodi od straha Gospodnjeg, koji je početak mudrosti i u kome se jedino može pronaći istinska sreća. Čini se da je upravo zbog toga stekao naziv „Emancipator” ili „Oslobodilac” kao jednu od titula kojima su ga ljudi rado počastvovali. Čitalac se možda seća imena koje je već bilo spomenuto. To ime je Foronej. Vreme Foroneja je upravo vreme Nimroda. Živeo je otprilike u vreme kada su ljudi koristili jedan govor, kada je počelo mešanje jezika i kada se čovečanstvo rasulo u svim pravcima. Kaže se da je on bio prvi koji je okupio čovečanstvo u zajednice, prvi od smrtnih ljudi koji su vladali, i prvi koji je prineo idolopokloničke žrtve. Ovaj lik ne odgovara ni-

spominju dva velika elementa u snazi Vavilona, prvo njegova kula; drugo, njegova masivna utvrđenja, ili zidovi koji su ga okruživali. Kada je reči Bacar dao značenje, „učiniti *nepristupačnim*”, čini se da je Gezenijus propustio pravilno generičko značenje izraza. Bacar je složeni glagol, od *Ba* – „u” i *Car* – „okružiti”.

kom drugom osim Nimrodu. Ime koje mu je dato u vezi sa njegovim „okupljanjem ljudi” i prinošenjem idolopokloničkih žrtava veoma je značajno. Foronej, u jednom od svojih značenja, i to jednom od najprirodnijih, označava „Otpadnika”.⁶⁵ To ime mu je najverovatnije dao neiskvareni deo Nojevih sinova. Ali to ime je imalo i drugo značenje, a to je „osloboditi”; zato su ga sami njegovi sledbenici prihvatili i proslavili kao velikog „Otpadnika” od iskonske vere, iako je bio prvi koji je uskratio slobode čovečanstvu kao veliki „Oslobodilac”!⁶⁶ I stoga je, u jednom ili drugom obliku, ova titula dodeljivana ovim oboženim naslednicima kao počasna titula.⁶⁷

Sva tradicija od najstarijih vremena svedoči o Nimrodovom otpadništvu i njegovom uspehu u udaljavanju ljudi od patrijarhalne vere i oslobađanju njihovih umova od strahopoštovanja prema Bogu i straha od nebeskih osuda, kojih su morali biti svesni dok je sećanje na potop još uvek bilo sveže. A prema svim principima izopačene ljudske prirode, i ovo je, nesumnjivo, bio jedan od glavnih elemenata njegove slave; jer će se ljudi uvek lako okupiti oko onoga ko može pružiti i najmanji izgled verodostojnosti bilo kojoj doktrini koja će učiti da, u krajnjem ishodu mogu biti uvereni u sreću i u nebo, iako su njihova srca i priroda nepromenjeni i žive bez Boga u svetu.

Koliko je veliku korist Nimrod učinio ljudskom rodu, po proceni bezbožnih ljudi, oslobađajući ih od uticaja prave vere i udaljavajući ih od autoriteta neba, najslikovitije je opisano u jednoj polinežanskoj tradiciji, koja sa sobom nosi svoje dokaze. Džon Vilijams, poznati misionar, navodi jednu od drevnih tradicija ostrvljana Južnih mora: „Nebesa su prvobitno bila toliko blizu zemlje da ljudi nisu mogli da hodaju i bili su primorani da puze. Ovo je smatrano za vrlo ozbiljno zlo; ali na kraju je jedan čovek smislio uzvišenu ideju da nebesa uzdigne na pogodniju visinu. U tu svrhu je uložio svu svoju energiju, i pri prvom naporu je podigao nebesa na vrh nežne biljke zvane Teve, visoke oko četiri stope, i tamo ih ostavio dok se nije osvežio; tada ih je drugim naporom podigao do visine drveta zvanog Kauariki, koje je veliko poput javora. Trećim naporom odneo ih je na vrhove planina; nakon dužeg odmora i najvećeg poslednjeg napora, uzdigao ih je na sadašnju visinu.” Zbog toga je, kao moćan dobročinitelj čovečanstva obožen. Sve do trenutka kada je hrišćanstvo prihvaćeno, obmanuti stanovnici su ga obožavali kao Podizača nebesa. Šta

65 Od Faro, takođe izgovaranog Farang ili Farong, „odbaciti, učiniti golim, odstupiti, osloboditi”. Ova značenja obično se ne daju ovim *redosledom*, ali kako pojam „odbacivanje” objašnjava sva ostala značenja, to opravdava zaključak da je „odbacivanje” generički smisao reči. „*Otpadništvo*” je slično ovom smislu i stoga je jedno od najprirodnijih.

66 Sabinska boginja Feronija očigledno je imala veze sa Foronejem, kao „Oslobodiocem”. Verovalo se da je ona „boginja slobode”, jer su u Teračini (ili Anuksuru) robovi oslobađani u njenom hramu (Servije, *Eneida*), ali i zato što je zabeleženo da su oslobođeni robovi iz Rima jednom prilikom sakupili novac radi prinošenja darova u njenom hramu. (SMIT, *Klasični rečnik*, „Feronija”)

67 Tako čitamo o „Zevsu Afeziju” (PAUSANIJA, *Atika*), to jest o „Jupiteru Oslobodiocu” i o „Dionisu Elevertreju” (PAUSANIJA) ili „Bahusu Izbavitelju”. Izgleda da je ime Tezej imalo isto poreklo, od *nthes*, „olabaviti”, i tako osloboditi (n je izostavljeno). „Tezejev hram” (u Atini) kaže POTER „... imao je privilegiju da bude utočište robovima i svima onima u lošoj situaciji koji su bežali od progona ljudi na vlasti, u znak sećanja na Tezeja koji je, dok je bio živ, *bio pomoćnik i zaštitnik nesrećenih*”.

bi slikovitije moglo opisati položaj čovečanstva ubrzo posle potopa, i postupanje Nimroda kao Foroneja, „Emancipatora”⁶⁸, od ove polinežanske legende?

Dok je stravična katastrofa kojom je Bog pokazao svoju osvetničku pravdu nad grešnicima starog sveta još uvek bila sveža u umovima ljudi, i sve dok su Noje i čestiti među njegovim potomcima nastojali svim srcem da utisnu u um onih nad kojima su imali uticaj lekciju koju je taj značajan događaj trebalo da ih nauči, „nebo”, to jest Bog, moralo je izgledati vrlo blizu zemlji. Održati zajednicu između neba i zemlje, i učiniti je što bližom, morao je biti glavni cilj svih koji su voleli Boga i želeli dobro ljudskoj vrsti. Ali ovo je podrazumevalo obuzdavanje i odbacivanje svih poroka i svih onih „užitaka greha” za kojima prirodni, neobnovljen i neposvećeni um neprestano teži i uzdiše. Svaki grešni um je to sigurno tajno osećao kao stanje nepodnošljivog ropstva. „Jer telesno mudrovanje neprijateljstvo je Bogu, jer se ne pokorava zakonu Božijemu niti može”. On govori Svemogućem: „Idi od nas, jer nećemo da znamo za putove tvoje”. Sve dok je uticaj velikog oca novog sveta bio u uzlaznoj liniji, dok su se njegove maksime uvažavale, a sveta atmosfera okruživala svet, nije ni čudo što su oni koji su bili otuđeni od Boga i pobožnosti doživljavali da su nebo, njegov uticaj i autoritet nepodnošljivo blizu i da u takvim okolnostima „nisu mogli hodati” već samo „puzati”, to jest da nisu imali slobodu „hodati prema željama svojih očiju i mašti svoga srca”. Iz ovog „ropstva” Nimrod ih je oslobodio, emancipovao. Otpadništvom koje je uveo, slobodnim životom koji je razvio među onima koji su se okupili oko njega i odvajajući ih od svetih uticaja koji su ih ranije manje ili više kontrolisali, pomogao im je da od sebe udalje Boga i strogu duhovnost Njegovog zakona. Tako je postao „Podizač nebesa” čineći da se ljudi osećaju i ponašaju kao da je nebo daleko od zemlje, kao da ih ni Bog nebeski „nije mogao videti kroz tamni oblak”, i kao da nije sa nezadovoljstvom gledao prekršioce Njegovih zakona. Svi takvi ljudi su tada osetili da mogu slobodno da dišu i hodaju. Zbog toga, takvi ljudi nisu mogli da ne poštuju Nimroda kao velikog dobročinitelja.

Ko je mogao da zamisli da bi tradicija sa Tahitija mogla da osvetli priču o Atlasu? Ali ipak, kada se Atlas, noseći *nebesa* na svojim ramenima, poveže sa oboženim junakom Južnih mora koji je blagoslovio svet podižući naležuća nebesa koja su ih toliko pritiskala, ko još ne vidi da je jedna priča povezana sa drugom?⁶⁹

68 Značenje ovog imena, Foronej, „Emancipator”, videće se u Poglavlju III, Odeljak I, „Božić”, gde se pokazuje da su robovi imali privremenu *emancipaciju* na njegov rođendan.

69 U polinežanskoj priči se kaže da su nebo i zemlja bili „povezani uzicama”, a da je „prekidanje” ovih uzica bilo prouzrokovano bezbrojnim „vilinim konjicima”, koji su svojim „krilima odigrali bitnu ulogu u tom velikom delu (VILIJAMS). Ne postoji li ovde referenca na Nimrodova 63 „moćnika” ili „krilata”? Oboženi „moćnici” često su bili predstavljeni kao krilate zmije. Videti VILKINSON, vol. IV, str. 232, gde je bog Agatodemon predstavljen kao „krilata zmija”. Među prostim ljudima, sećanje na takvu predstavu moglo bi se sasvim prirodno povezati sa „vilinim konjicem”; kao i svi moćni ili krilati iz Nimrodovog doba, pravog zlatnog doba paganstva, kada su „mrtvi postajali demoni” (HESIOD, *Poslovi i dani*), oni su, naravno, svi na isti način bili simbolizovani. Ako iko sumnja u vezu između mitologije Tahitija i Babela, neka ne zanemari da je ime tahićanskog boga rata bilo Oro (VILIJAMS), dok se Horus (ili Orus), kako Vilkinson naziva sina Ozirisa u Egiptu, koji je svoj sistem nesumnjivo pozajmio od Vavilona, pojavio upravo u tom liku (VILKINSON). Onda bi sećenje „uzica”, koje su povezivale nebo i zemlju, moglo biti samo kidanje saveza kojim je Bog vezao zemlju za sebe kada je, osetivši slatki miris Nojeve žrtve, obnovio svoj savez s njim kao predstavnikom ljudskog roda. Ovaj savez nije se odnosio samo na obećanje zemlji koje ju je osiguralo od još jednog sveopšteg potopa, već je sadržao i obećanje

Dakle, čini se da se Atlas, sa nebesima noslonjenim na široka ramena, ne odnosi, kako su neki pretpostavljali, na puke razlike u astronomskom znanju, ma koliko velike bile, već na sasvim drugu stvar, na ono veliko otpadništvo u kojem su se Divovi pobunili protiv *Neba*, i u kojem je Nimrod, „moćni”,⁷⁰ kao priznati kolovođa, zauzimao istaknuto mesto.⁷¹

U sistemu u čijem je uvođenju Nimrod imao glavnu ulogu, ljudi su navedeni da veruju da je stvarna duhovna promena srca nepotrebna i da bi se, ukoliko je promena nužna, oni mogli obnoviti pukim spoljnim sredstvima. Gledajući na tu temu u svetlu bahanaljskih orgija, koje su, kao što je čitalac video, obeležile Nimrodovu istoriju, očigledno je da je on navodio čovečanstvo da svoje glavno dobro traži u čulnim uživanjima, i da im je pokazao kako da uživaju u zadovoljstvima greha, bez ikakvog straha od Božjeg svetog gneva. U raznim ekspedicijama uvek su ga pratile grupe žena; praćen muzikom i pesmom, igrama i zabavama, i svime što je moglo ugoditi telesnom srcu, potpuno se predao tome da dobije odobravanje i uvažavanje ljudi.

svih duhovnih blagoslova onima koji ga se pridržavaju. Sladak miris u Nojevoj žrtvi odnosio se na njegovu *veru u Hrista*. Kada je, dakle, nakon ugodnog mirisa Nojeve žrtve, „Bog blagoslovio Noja i njegove sinove” (1. Mojsijeva 9:1), to se nije odnosilo samo na trenutne, već i na duhovne i večne blagoslove. Stoga je Bog sve Nojeve sinove, koji su imali Nojevu veru i koji su živeli kako je Noje živeo, uverio u udeo u „večnom zavetu, u svemu dobro uređenom i utvrđenom”. Blagoslovene su veze kojima je Bog povezao ljudsku vernu decu sa sobom – pomoću kojih su nebo i zemlja tako tesno povezani. Oni, pak, koji su se pridružili otpadništvu Nimroda, prekršili su zavet, i odbacujući Božji autoritet u stvari rekli: „Raskinimo sveze njihove i zbacimo sa sebe jaram njihov”. U Vavilonskoj istoriji Berosa postoji vrlo jasna aluzija, iako prikrivena, upravo na ovaj čin prekida zavetne veze između zemlje i neba. Tamo je Belus, to jest Nimrod, nakon što je raspršio iskonsku tamu, rekao da je *razdvojio* nebo i zemlju jedno od drugog i da je uredio svet (BEROS, citirano kod BANSENA). Ove reči su imale za cilj da predstave Belusa kao „*Stvaraoca sveta*”. Ali onda on stvara *novi svet*, jer su stvorenja postojala pre nego što je njegova demijurška moć ispoljena. Novi svet koji je Belus ili Nimrod stvorio, bio je samo *novi poredak stvari* koji je uveo kada se, poništavajući sve božanske uredbe, pobunio protiv *Neba*. Pobuna Divova predstavljena je kao posebna pobuna protiv Neba. Na ovu drevnu svađu između vavilonskih moćnika i Neba ima puno aluzija u Danilovim rečima Navuhodonosoru, kada najavljuje poniženje tog vladara i njegovo naknadno obnavljanje; on kaže: „Carstvo će ti ostati, kad poznaš da *nebesa vladaju*” (Danilo 4:26).

70 U grčkoj Septuaginti, prevedenoj u Egiptu, termin „moćan” primenjen u 1. Mojsijevoj 10:8 na Nimroda, je preveden uobičajenim nazivom za „Diva”.

71 IVAN i KALERI u svom izveštaju o Japanu pokazuju da je tamo bila poznata slična priča onoj o Atlasu, jer kažu da car jednom dnevno „sedi na svom tronu držeći svet i carstvo”. Nešto slično je dodato priči o Atlasu, jer PAUSANIJA kaže da je Atlas takođe bio predstavljen kako drži i *zemlju* i nebo.

Smrt deteta

O načinu na koji je Nimrod umro, Sveto pismo ćuti. Postoji drevna prića da je došlo do nasilnog kraja. Okolnosti tog kraja, međutim, kako ih predstavlja antika, zama-gljene su legendama. Prića kaŹe da je Bog poslao oluju koja je srušila vavlonski toranj i da je Nimrod završio u ruševinama. Ovo ne moŹe biti taćno zato što imamo dovoljno dokaza da je vavilonska kula stajala mnogo posle Nimrodovog vremena. O Ninusovoj smrti sekularna istorija govori na mraćan i misteriozan naćin, a jedan izvor govori o nasilnoj smrti slićnoj onoj koja je zadesila Panteja, Likurga⁷² i Orfeja, za koje se govorilo da su bili rastrgnuti na komade.⁷³

Pošto smo uspostavili Nimrodov identitet kao egipatskog Ozirisa, Nimrodova smrt nam postaje jasnija. Oziris se susreo sa nasilnom smrću, a ta nasilna Oziriso-va smrt bila je centralna tema celog idolopoklonstva u Egiptu. Ako je Oziris bio Nimrod, kao što smo videli, ta nasilna smrt koju su Egipćani tako patetićno Źalili na svojim godišnjim festivalima bila je Nimrodova smrt. Opisi smrti boga koji je oboŹavan u nekoliko misterija u razlićitim zemljama su isti. Izgleda da Platonova izjava pokazuje da se u njegovo doba egipatski Oziris smatrao identićnim sa Tamuzom;⁷⁴ a dobro je poznato da je Tamuz bio isto što i Adonis, ćuveni *lovac*, ćiju je smrt Venera, po prićama, veoma gorko oplakivala.

Kao što su Źene Egipta plakale za Ozirisom, kao što su Fenićanke i Asirke plakale za Tamuzom, tako su u Grćkoj i Rimu Źene plakale za Bahusom, ćije ime, kako smo videli, znaći „Oplakani”. A sada će se, u vezi sa bahanaliskim jadikovkama, vidi-ti vaŹnost odnosa uspostavljenog između Nebrosa, „Pegavog jelena” i Nebroda, „Moćnog lovca”. Nebros ili „pegavi jelen”, bio je Bahusov simbol i predstavljao je Nebroda ili samog Nimroda. U određenim prilikama, u mistićnim proslavama, Ne-bros ili „pegavi jelen”, bio je iskidan na komade, kako saznajemo od Fotija, u znak sećanja na ono što se dogodilo Bahusu⁷⁵ koga je taj jelen predstavljao.

72 Likurga, kojega su obićno prepoznavali kao Bahusovog neprijatelja, Traćani i Frigijci su identi-fikovali sa Bahusom, za kojeg je poznato da je bio rastrgnut na komade.

73 LUIS VIVES, *Komentar Avgustina*. Ninusa, koga pominje Vives, nazivaju „carem Indije”. Reć „In-dija” kod klasićnih pisaca, iako ne uvek, obićno oznaćava Etiopiju ili zemlju Kuša. Tako se Ho-aspes u zemlji istoćnih Kušita naziva „indijska reka” (DIONISIJE AFRIKANAC, *Putovanje*); za Nil Vergilije kaŹe da potiće od „obojenih Indijaca” (*Georgika*), tj. od Kušita ili Afrićkih Etiopljana. Oziris je takođe prema Diodoru as Sicilije (*Biblioteka*), nazvan „poreklom Indijac”. Dakle, ne moŹe biti sumnje da je „Ninus, car Indije” Kušit ili etiopski Ninus.

74 Vidi VILKINSON, *Egipćani*. Platonova izjava pokazuje da je poznati Tot bio savetnik Tamuza, egipatskog cara. Tot je univerzalno poznat kao „savetnik” Ozirisa. Otuda se moŹe zakljućiti da su Tamuz i Oziris isto.

75 Fotije, u poglavlju „Nebridzion” citira Demostena, da su „pegavi jeleni (ili nebroi) rastrzani u komade iz određenog mistićnog ili misterioznog razloga”; i sam nam kaŹe da je „kidanje na

Kidanje Nebrosa „pegavog” na komade potvrđuje zaključak da Bahusova smrt, podjednako kao i Ozirisova smrt, predstavlja Nebrodovu smrt, koga su Vavilonci obožavali upravo pod imenom „Pegavi”. Iako ne nalazimo nijedan izveštaj o misterijama zabeleženim u Grčkoj u znak sećanja na Oriona, džinovskog i moćnog lovca kojeg je Homer proslavio pod tim imenom, ipak je simbolično predstavljeno da je umro na sličan način na koji je umro Oziris, i da je tada prenesen na nebo.⁷⁶

Iz persijskih zapisa poprilično smo uvereni da je Nimrod bio obožen nakon svoje smrti imenom Orion, i postavljen među zvezde. Ovde, dakle, imamo velike i usklađene dokaze, što sve dovodi do jednog zaključka, da je Nimrodova smrt, smrt deteta koga su obožavali u naručju boginje majke Vavilona, bila nasilna.

Kada je ovaj moćni junak, usred svoje slavne karijere, iznenada bio sasečen nasilnom smrću, izgleda da je šok koji je ta katastrofa izazvala bio ogroman. Kada su se vesti proširile po svetu, poklonici zadovoljstva osećali su se kao da je nestao najbolji dobrotvor čovečanstva, a veselje nacija je pomračeno. Glasan je bio vapaj koji se svuda uzdizao do neba među otpadnicima od iskonske vere zbog tako strašne katastrofe. Tada su počela oplakivanja Tamuza, čije se postojanje može se pratiti, ne samo u analima klasične antike, već i u svetskoj literaturi od Ultima Tule⁷⁷ do Japana, a kćeri Izraela su dozvolile da budu uključene u taj greh.

O postojanju takvih oplakivanja u Kini govori V. Gilespi: „Festival zmajevog čamca događa se sredinom leta. To je veoma uzbudljiv period. Pre oko 2000 godina živeo je mladi kineski mandarin Vat-june, koga je narod veoma poštovao i voleo. Na tugu svih, iznenada se udavio u reci. Mnogi čamci su odmah pojurili u potragu za njim, ali njegovo telo nikada nije pronađeno. Od tada, istog dana u mesecu, zmajevi-čamci izlaze u potragu za njim.” „To je nešto”, dodaje autor, „poput Adonisovog tugovanja ili plača za Tamuzom spomenutog u Svetom pismu. Budući da se veliki bog Buda u Kini uglavnom predstavlja kao *crnac*, to može poslužiti za identifikovanje voljenog mandarina čiji se gubitak oplakuje svake godine. Religijski sistem u Japanu umnogome se poklapa sa onim u Kini. Na Islandu i širom Skandinavije postoje slična oplakivanja smrti boga Boldera. Bolder je, zbog izdaje boga Lokija, zlog duha, kao što je napisano u knjizi sudbine, „ubijen iako je nebesko carstvo zavisilo od njegovog života”. Njegov otac Odin je „saznao strašnu tajnu iz knjige sudbine prizivajući Volara iz njegovog podzemnog prebivališta. Svi su bogovi drhtali saznajući za ovaj događaj. Tada je Friga [Odinova žena] pozvala sve stvari, žive i nežive, da polože zakletvu da neće nautiti ili dati oružje protiv Boldera. Vatra,

komade nebrosa (ili pegavih jelena) predstavljalo imitaciju patnje Dionisa” ili Bahusa. (FOTIJE, *Leksikon*)

76 Vidi OVIDIJE, *Kalendar*. Ovidije predstavlja Oriona punog ponosa zbog svoje velike snage, kako se razmeće time da se nijedno biće na zemlji ne može nositi sa njim, posle čega se pojavio škorpion i, po rečima pesnika, „pridružio se zvezdama”. Ime za škorpiona na vavilonskom je Akrab, ali ak-rab, razdvojeno, označava „Velikog tiranina”, što je skriveno značenje škorpiona predstavljenog u zodijaku. Taj znak obeležava onoga ko je pobedio vavilonskog boga i *uništio* sistem koji je uspostavio. Sunce je bilo u Škorpionu kada Oziris je u Egiptu „nestao” (VILKINSON), a zbog tog *nestanak* učinjena je velika žalost. Još jedna tema bila je upletena u smrt egipatskog boga; ali treba posebno primetiti da je, kao što je posledica sukoba sa *škorpionom* bilo to što se Orion „pridružio zvezdama”, isto tako Oziris „*nestao*” kada je *škorpion* bio u uzlaznoj liniji.

77 Ultima Tula je (možda i mitsko) ostrvo severno od Britanije. Obično se koristi u smislu mesta izvan granica poznatog sveta. (*prim. prev.*)

voda, kamenje i biljke bile su vezane ovom svečanom obavezom. Propuštena je samo jedna biljka, imela. Loki je otkrio propust i od tog prezrenog grma napravio fatalno oružje. Među ratnim zabavama Valhale [skup bogova] bilo je bacanje strelica na neranjivo božanstvo, koje je uživalo nudeći svoje začarane grudi njihovom oružju. Na turniru ove vrste, kada je zli duh stavio grančicu imele u ruke slepog Hodera i upravljao njime, strašno proročanstvo je ispunjeno slučajnim bratoubištvo. Posmatrači su zanemeli u čudu, a njihova nesreća je bila još veća zato što se niko, zbog svetosti mesta, nije usudio da ga osveti. Uz suze i jadikovke izneli su beživotno telo na obalu i položili ga na brod, kao pogrebnu lomaču, zajedno sa Nanom, njegovom divnom nevestom, koja je umrla prepuklog srca. Njegov konj i oružje spaljeni su sa njim, što je bio običaj na sahranama antičkih heroja sa severa. „Tada je Friga, njegova majka, bila savladana bolom. Neutešna zbog gubitka svog prelepog sina“, kaže dr. Krajton, „poslala je Hermoda (brzog) u prebivalište Hele [boginje pakla ili paklenih krajeva], da ponudi otkupninu za njegovo puštanje. Mračna boginja je obećala da će ga vratiti pod uslovom da sve na zemlji plaće za njim. Tada su glasnici poslani po celom svetu da vide da li se naređenje poštuje, i da je učinak opšte tuge bio ‘kao da je sveopšte otapanje.’“ Ove dve legende se značajno razlikuju u odnosu na originalnu priču; ali suština priče je ista, što ukazuje na to da su morale poteći iz istog izvora.

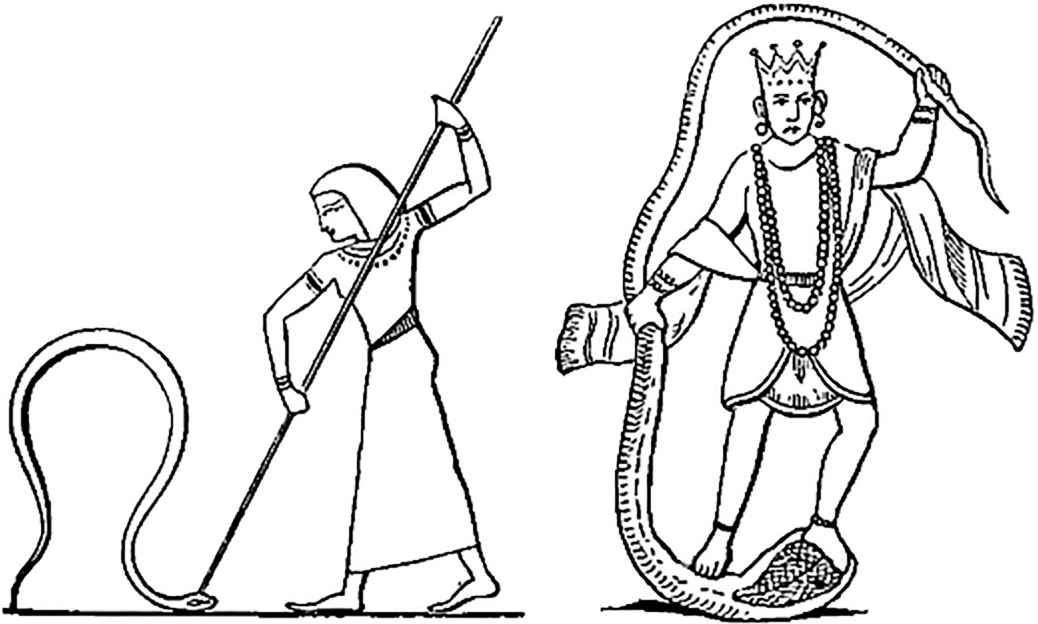
Oboženje deteta

Ako je iko bio zabrinut zbog tragične Nimrodove smrti, onda je to bila njegova žena Semiramida, koja je iz prvobitno skromnog položaja bila podignuta da sa njim deli presto Vavilona. Šta će u ovom novom i nezgodnom položaju učiniti? Da li da se tiho odrekne pompe i ponosa na koji je navikla. Ne! Iako je smrt njenog supruga bila šok za njenu moć, njena odlučnost i neograničena ambicija se nisu predale. Naprotiv, njena ambicija je uzletela još više. Za života, njen muž je bio smatran herojem; u smrti ona će ga obožavati kao boga, kao ženino obećano seme – „Zero-ašta”,⁷⁸ kojem je bilo suđeno da zgnječi zmijsku glavu i pri tome povredi svoju petu.

78 Zero – na haldejskom „seme” – mada smo videli razlog zašto bi trebalo zaključiti da se na grčkom ponekad pojavilo kao Zeira, sasvim prirodno je prešlo i u Zoro, kao što se može videti iz promene Zerubabela (Zorovavelja) u grčkoj Septuaginti u Zoro-babel; otuda je Zuro-ašta, „seme žene”, postalo Zoroaster, dobro poznato ime za predstavnika obožavaoca vatre. Zoroasterovo ime se takođe nalazi kao Zeroastes (ŽAN LEKLER, *O Haldejcima*). Čitalac koji konsultuje temeljni i vrlo učeni rad doktora Vilsona iz Bombaja, o religiji Parsa, otkriće da je Zoroaster postojao mnogo pre tog Zoroastera koji je živio za vreme vladavine Darija Histaspa. U opštoj istoriji najčešće se govori o Zoroasteru iz Baktrije; ali glas antike je jasan i nedvosmislen po pitanju toga da je prvi i veliki Zoroaster bio Asirac ili Haldejac (SUDA) i da je bio osnivač idolopokloničkog sistema u Vavilonu, kao i Nimrod. Isto tako jasno je i kada se kaže da je on stradao nasilnom smrću, kao što je to bio slučaj sa Nimrodom, Tamuzom ili Bahusom. Istovetnost Bahusa i Zoroastera još više dokazuje epitet Pirisporus, koji je dodeljen Bahusu u *Orfičkim himnama*. Kada je prvobitno obećanje u Edemu počelo da se zaboravlja, značenje imena Zero-ašta bilo je izgubljeno za sve koji su poznavali samo *egzoteričnu* doktrinu paganizma; kako je reč „ašta” označavala „vatru” i „ženu” u Haldeji, a Bahusovi obredi imali su mnogo veze sa obožavanjem vatre, reč zero-ašta postala je „seme vatre”; otuda epitet Pirisporus ili Ignigena, „rođen od vatre”, koji se primenjuje na Bahusa. Iz ovog nerazumevanja značenja imena Zero-ašta, tačnije iz njegove namerne izopačenosti od strane sveštenika, koji su želeli da uspostave jednu doktrinu za inicirane, a drugu za neupućene i proste, proizašla je čitava priča o nerođenom detetu Bahusu izbavljenom iz plamena koji je progutao njegovu majku Semele, kada je Jupiter došao u svojoj slavi da je poseti. (Komentar na OVIDIJEVE *Metamorfoze*).

Postojalo je još jedno ime pod kojim je Zoroaster bio poznat i koje je poučno, a to je Zar-adas – Jedino seme (ŽAN LEKLER, *O Haldejcima*). U Vilsonovoj *Religiji Parsa*, dato je ime Zoroalus ili Zarades. Drevni neznabošci, iako su prepoznavali pre svega jednog jedinog vrhovnog Boga, takođe su znali da postoji samo jedno *seme* na kome su počivale sve nade sveta. U skoro svim narodima, veliki bog bio je poznat pod imenom Zero ili Zer – seme, i velika boginja pod imenom Ašta ili Iša – žena; velikog boga Zera često karakteriše neki epitet koji implicira da je „jedini”. Šta može objasniti takva imena ili epitete? Ništa drugo osim 1. Mojsijeve 3:15. Ime Zar-ades ili Zoro-adus, takođe na izvanredan način ilustruje Pavlove reči: „A ne veli: i semenima, kao za mnoga, nego kao za jedno: i semenu tvom, koje je Hristos.”

Vredi primetiti da moderni sistem parsizma datira iz reforme starog obožavanja vatre u vreme Darija Histaspa, koji je odbio obožavanje boginje-majke, i iz imena Zoroaster izbacio reč „žena”; zato u Zendu, svetom jeziku Parsa, poslednji deo imena njihovog velikog reformatora

Slika 23. Egipatska boginja (VILKINSON, tom VI, ploča 42) i indijski Krišna (KOLMAN, *Indijska mitologija*, str. 34) smrskavaju glavu zmiје.

Patrijarsi, i drevni svet uopšte, bili su savršeno upoznati sa velikim praiskonskim obećanjem Edema i dobro su znali da ranjena peta obećanog semena podrazumeva njegovu smrt i da se prokletstvo sa sveta može ukloniti samo smrću velikog Izbavitelja. Ako je obećanje o gaženju zmijske glave zabeleženo u 1. Mojsijevoj dato našim praroditeljima, i ako celo čovečanstvo potiče od njih, onda bi se moglo očekivati da će se neki trag ovog obećanja naći u svim narodima. To je i činjenica. Teško da postoji narod ili pleme na zemlji u čijoj mitologiji to nije zastupljeno. Grci su svog velikog boga Apolona predstavljali kako ubija zmiju Pitona, a Herkula kako davi zmije dok je još bio u svojoj kolevci. U Egiptu, Indiji, Skandinaviji i Meksiku nalazimo jasne aluzije na istu veliku istinu. „Zli duh”, kaže Vilkinson, „protivnika egipatskog boga Horusa često je predstavljen u obliku zmiје, čiju glavu Horus probija kopljem. Istu priču pronalazimo i u indijskoj religiji. Zloćudnu zmiју Kaliju ubio je Višnu, u svom avataru Krišne (**Slika 23**). Za skandinavsko božanstvo Tora rečeno je da je svojim čekićem udario glavu velike zmiје”. „Poreklo ovoga”, dodaje on, „može se naći u Bibliji”. Govoreći o sličnom verovanju među Meksikancima, Hambolt kaže: „Zmija koju je pobedio veliki duh Teotl je, kada preuzme lik jednog od nižih božanstava, otelotvorenje zla – pravi Kakodemon”. U skoro svim slučajevima, kada se tema ispita do kraja, ispostavlja se da je bog koji uništava zmiју predstavljen kako trpi muke i patnje koje se završavaju njegovom smrću. Tako je bog Tor, kada je konačno uspeo da uništi veliku zmiју, u samom trenutku pobe

Zaratuštre, tj. „Seme koje oslobađa”, potiče od Thušt (koren je haldejsko nthš, ali se *n* gubi), „olabaviti ili opustiti”, dakle osloboditi. Takav je infinitiv, a *ra* koji mu je pridodat na sanskritskom, sa kojim Zend ima mnogo sličnosti, je dobro poznata oznaka za izvršioca radnje. Zend Zaratuštra, dakle, čini ekvivalent reči Foronej, „Emancipator”.

predstavljen kako propada od otrovnog izliva njenog daha. Čini se da je to isti način na koji su Vavilonci predstavljali svog velikog uništitelja zmija među likovima svog drevnog panteona. Njegovu misterioznu patnju opisuje grčki pesnik Arat, čiji jezik pokazuje da je, kada je pisao, značenje predstave uglavnom bilo izgubljeno, mada, kada se gleda u svetlu Pisma, to je sigurno bilo duboko značajno:

„Ljudskog obličja, obuzetog bremenom teškim, evo;
 Ipak, sa neznanim imenom ostaje on;
 Niti su znane muke koje tako on trpi;
 Ali pošto na kolena čini se da pada,
 Njega neuki smrtnici Engonasis zovu;
 I dok se veličanstveno njegove strašne ruke šire,
 Pod njim se zmaja jeziva glava valja,
 A nepomično počiva njegovo *stopalo* desno,
 Na kresti sjajnoj nemani koja se grči.”

Ovde predstavljeno sazvežđe poznato je pod imenom „onaj koji kleči”; ali je jasno da se, pošto je „Eugonasis” potekao od Vavilonaca, mora tumačiti ne u grčkom već u haldejskom smislu. Ukoliko se tako tumači, kao što sam postupak ovog lika ukazuje, naslov misterioznog stradalnika je „Zmijolomac” ili onaj koji je smrskao zmiju. Ponekad, međutim, samo uništavanje zmije predstavljalo se kao mnogo lakši proces, jer, čak i tada, smrt je bila krajnji rezultat. Smrt uništitelja zmije opisana je tako da ne ostavlja sumnje odakle je priča potekla. To je naročito slučaj sa indijskim bogom Krišnom, na koga Vilkinson aludira u već pomenutom odlomku. U legendi koja se njega tiče, čitavo prvobitno obećanje u Edemu vrlo je upadljivo otelotvoreno. Prvo je na slikama predstavljen sa nogom na glavi velike zmije, a zatim, nakon što ju je uništio, kaže se da je umro usled pogotka strele u *stopalo*; i, kao u slučaju Tamuza, svake godine se priređuje veliki plač za njegovom smrću. Čak i u Grčkoj, u klasičnoj priči o Parisu i Ahilu imamo vrlo jednostavnu aluziju na taj deo drevnog obećanja koje se odnosi na povređivanje „pete” osvajača. Ahila, jedinog sina boginje, bilo je nemoguće povrediti u bilo koje mesto *osim u petu*, ali ta rana bila je smrtonosna. Tamo je i njegov protivnik nišanio, a smrt je bila rezultat.

Ako postoje takvi dokazi, da su čak i pagani znali da će obećani Mesija umiranjem uništiti smrt, a i onoga koji ima moć smrti, to jest Đavola, koliko je jači morao biti utisak na čovečanstvo uopšte u vezi sa ovom ključnom istinom u ranim dani- ma Semiramide, kada su bili toliko bliže izvoru božanske tradicije. Kada je, dakle, ime Zoroaster, „seme žene”, dato onom koji je stradao usred uspešne karijere lažnog obožavanja i otpadništva, ne postoji sumnja u vezi značenja koje to ime treba da pruži. A činjenica o nasilnoj smrti heroja, koga su njegovi sledbenici poštovali, i koji je učinio toliko da blagoslovi čovečanstvo, da usreći živote i da ga izbavi od straha od gneva koji dolazi, umesto da odvrati ljude od dodeljivanja takve titule, još više je podsticala inače drsku nameru. Sve što je bilo potrebno da bi se podržao plan onih koji su želeli izgovor za dalje otpadništvo od istinitog Boga, je samo da

objave da se, iako je veliki zaštitnik otpadništva postao plen ljudske zlobe, on slobodno ponudio za dobrobit čovečanstva. To je upravo bilo ono što je učinjeno. Haldejska verzija priče o velikom Zoroasteru je da se on molio vrhovnom nebeskom Bogu da mu oduzme život; da je njegova molitva uslišena i da je nestao, uveravajući svoje sledbenike da, ako neguju dužnu pažnju prema njegovom sećanju, carstvo se nikada neće oduzeti od Vavilonaca. Ono što Berosus, vavilonski istoričar, kaže o odsecanju glave velikom bogu Belusu, očigledno ima isti efekat. Belus je, kaže Beros, zapovedio jednom od bogova da mu odseče glavu, da bi se od krvi koja se tako prolila po njegovoj zapovesti i uz njegov pristanak, kada se pomeša sa zemljom, mogla stvoriti nova stvorenja, jer je prvo stvaranje predstavljeno kao neka vrsta neuspeha. Stoga je smrt Belusa, koji je bio Nimrod, poput one pripisane Zoroasteru, predstavljena kao potpuno dobrovoljna, i kojoj se podvrgao za *korist svetu*.

Izgleda da su tajne Misterije postavljene tek kada je trebalo obožavati mrtvog junaka. Izgleda da je prethodni oblik otpadništva tokom života Nimroda bio otvoren i javan. Sada se očigledno osetilo da publicitet ne dolazi u obzir. Smrt velikog kolovođe otpadništva nije bila smrt ratnika ubijenog u bici, već svečano izvršen čin sudske strogosti. A to je dobro utvrđeno izveštajima o smrti i Tamuzu i Ozirisa. Sledi izveštaj o Tamuzu, koji je dao proslavljeni Majmonid, a koji duboko prožima sva haldejska učenja: „Kada je lažni prorok po imenu Tamuz propovedao određenom caru da treba da obožava sedam zvezda i dvanaest znakova Zodijaka, taj car je naredio da se Tamuz ubije strašnom smrću. U noći njegove smrti, sve slike sakupile su se sa svih krajeva zemlje u Vavilonski hram, do velike zlatne slike Sunca koja je visila između neba i zemlje. Ta slika je pala ničice usred hrama, a tako su učinile i sve slike oko nje, dok je pričala sve što se dogodilo Tamuzu. Slike su plakale i jadovale čitavu noć, a ujutro su odletele, svaka ponovo u svoj hram, na sve krajeve zemlje. I otuda je nastao običaj da se tuguje i plače za Tamuzom svake godine, prvog dana meseca Tamuz.” Ovde je, naravno, sva ekstravagancija idolopoklonstva, koja se nalazi u haldejskim svetim knjigama kojima se Majmonid bavio; ali nema razloga da se sumnja u navedenu činjenicu, ni o načinu ni o uzroku Tamuzove smrti. U ovoj haldejskoj legendi stoji da je po zapovesti „određenog cara” ovaj kolovođa u otpadništvu bio ubijen. Ko bi mogao biti taj car koji se odlučno protivio obožavanju nebeske vojske? Iz onoga što je povezano sa egipatskim Herkulom, dobili smo dragoceni podatak vezan na ovu temu. Vilkinson priznaje da je najstariji Herkul, i to zaista primitivan, bio onaj za koga su u Egiptu znali da se „snagom bogova”⁷⁹ (tj. *Duhom*) borio protiv Džinova i pobedio ih.

Pagani su, bez sumnje, kasnije dodelili titulu i lik Herkula onome koga su obožavali kao velikog izbavitelja ili Mesiju, baš kao što su i protivnici paganskih božanstava bili označeni kao „Divovi” koji su se pobunili protiv Neba. Ali neka se čitalac samo podseti ko su bili pravi džinovi koji su se pobunili protiv Neba. Bili su to Nimrod i njegovi sledbenici; „Divovi” su bili „Moćni” kojima je Nimrod bio vođa. Ko je onda najverovatnije predvodio otpor prema otpadništvu od prvobitnog bogoslužjenja? Ako je Šem u to vreme bio živ, što je nesumnjivo bilo tako, zar nije najverovatnije bio on? U skladu sa ovim zapažanjem, pronalazimo da je jedno od imena primitivnog Herkula u Egiptu bilo „Sem”.

79 Ime pravog Boga (Elohim) je množina. Prema tome „snaga bogova” i „Boga” izražena je istim izrazom.

Ako je „Sem” primitivni Herkul, koji je pobedio Divove, i to ne pukom fizičkom silom već „snagom Božjom” ili uticajem Svetog Duha, to se u potpunosti slaže sa njegovim karakterom. Štaviše, to se svršeno slaže sa egipatskim izveštajem o Ozirisovoj smrti. Egipćani kažu da ga je veliki neprijatelj njihovog boga savladao ne otvo-renim nasiljem, već da ga je stupivši u *zaveru* sa sedamdeset i dvoje vodećih ljudi Egipta uhvatio i usmrtio, a zatim isekao njegovo telo na komade i poslao različite delove u različite gradove širom zemlje. Stvarno značenje ove izjave pokazaće se ako bacimo pogled na pravosudne institucije Egipta. Broj sedamdeset i dva bio je broj sudija, civilnih i svetih, koji su prema egipatskom zakonu bili dužni da odrede kakva će kazna biti dodeljena krivcu koji je načinio prestup, kao što je to bio Oziris, pod pretpostavkom da je ovo bilo pravosudno pitanje. Prilikom rešavanja takvog slučaja bila su uključena dva suda. Pre svega tu su bile obične sudije koje su imale moć nad životom i smrću i kojih je bilo ukupno trideset. Zatim, postojao je sud koji se sastojao od četrdeset i dve sudije, koje su, ukoliko bi Oziris bio osuđen na smrt, imale zadatak da donesu odluku o tome da li će njegovo telo biti sahranjeno ili ne, jer je ovaj sud morao da sudi svakome nakon smrti, a pre sahrane.⁸⁰

Kako mu nije dozvoljena sahrana, oba suda bi bila uključena. Dakle, bilo bi tačno sedamdeset i dve osobe, pod predsednikom Tifom, koje bi osudile Ozirisa da umre i bude isečen na komade. Na šta onda upućuje presuda, u vezi sa zaverom, ako ne na to da je veliki suparnik idolopokloničkog sistema koji je uveo Oziris do te mere ubedio sudije o veličini prekršaja koji je počinjen, da su prestupnika osudili na strašnu smrt i sramotu nakon nje, kako bi se zastrašio svako ko bi mogao da krene njegovim stopama. Sečenje mrtvog tela na komade i slanje delova tela u različite gradove paralelno je onome što čitamo u Bibliji o sečenju mrtvog tela levitove ino-če na delove (Sudije 19:29) i slanje po jednog dela u svako od dvanaest izraelskih plemena. Sličan korak preduzima i Saul koji „uze dva vola i iseče ih na komade, i razasla ih u sve krajeve Izrailjeve (1. Samuilova 11:7). Komentatori priznaju da su i levit i Saul postupali po patrijarhalnom običaju prema kome bi osveta bila izvršena nad onima koji se nisu odazvali okupljanju koje je na ovakav ozbiljan način prizvano. To je Saul izjavio kada su delovi zaklanih volova bili poslani među plemena: „Ko ne pođe za Saulom i za Samuilom, ovako će biti sa govedima njegovim. I strah Gospodnji popade narod, te iziđoše jednodušno.” Na sličan način su sedamdeset dva „zaverenika” raskomadane Ozirisove delove poslali među gradove – drugim

80 DIODOR. Diodorove reči, onako kako su navedene u običnim izdanjima, svode broj sudija na „više od četrdeset”, bez tačne naznake koliko ih je zapravo bilo. U *Koalenovski kodeksu* navedeno je da ih je bilo „za dva više od četrdeset”. Zemaljskih sudija, koji su odlučivali o sahrani, prema VILKINSONU, kao i prema BANSENU, bilo je isto koliko i sudija pakla. Spomenici svedoče o tome da je broj ovih sudija bio četrdeset i dva. Samim tim i zemaljskih sudija koji sude oko toga ko će biti sahranjen takođe mora da bude četrdeset i dva. U skladu sa ovim brojem koji se jednako odnosi na sudije ovog sveta i sveta duhova, Bansen, kada je govorio o suđenju preminule osobe u nevidljivom svetu koristi ove reči u gore navedenom pasusu: „Četrdeset dva boga (*broj sudija koji sačinjavaju zemaljski sud za mrtve*) zauzimaju mesta sudija.” I sam Diodor, bilo da je napisao „dva više od četrdeset” ili jednostavno „više od četrdeset”, daje razlog da se veruje da je četrdeset i dva broj koji mu je bio na umu. Kaže da je „čitava priča o duhovima donjeg sveta”, onakva kakvu je Orfej preneo iz Egipta, „prepisana sa ceremonija egipatskih sahrana”, čemu je bio svedok na sudu pre sahrane mrtvih. Ako je, dakle, bilo samo četrdeset i dve sudije među „duhovima donjeg sveta”, to po Diodoru, kako god da protumačimo njegovih reči, dokazuje da je broj sudija u sudu *na zemlji* morao biti isti.

rečima, vrhovne sudije Egipta su ozbiljno poručile: „Ko god da uradi ono što je i Oziris uradio, isto treba i njemu da bude urađeno; tako da i on takođe treba da bude isečen na komade.”

Kada su izopačena religioznost i otpadništvo ponovo zavlitali, ovaj čin u vezi sa kolovođom otpadnika, na koji su autoriteti bili navedeni, i koji je bio usmeren na ukidanje kombinovanog sistema kvazireligioznosti i despotizma koje su uspostavili Oziris ili Nimrod, izazivao je gađenje svih njegovih simpatizera; a zbog svog udela u njemu, glavni učesnik bio je žigosan kao Tifo, ili „Zli”.⁸¹

Uticao koji je ovaj omraženi Tifo izvršio na umove takozvanih „zaverenika”, s obzirom na fizičku silu kojom je Nimrod podržan, morao je biti izuzetno velik, i pokazuje da, iako je njegovo delo u vezi sa Ozirisom prikriveno, i sam je označen mrskim imenom, on nije bio niko drugi do onaj jednostavni Herkul koji je pobedio Divove „snagom Božjom”, ubedljivom snagom svog Svetog Duha.

U vezi sa ovim Šemovim likom, lako se objašnjava mit u kom Adonis, koji je identifikovan sa Ozirisom, strada od kljova divlje svinje.⁸² Kljova divlje svinje bila je simbol. U Svetom pismu se kljova naziva „rog”. Mnogi stari Grci su imali isti pogled.⁸³

Sada kada nam je poznato da se kljova smatra „rogom” u skladu sa simbolizmom idolopoklonstva, značenje kljova vepra, koje su ubile Adonisa, nije teško naći. Rogovi bika koje je Nimrod nosio bili su simbol fizičke moći. Kljove veprova bile su simbol *duhovne* moći. Kako „rog” znači *moć*, tako i kljova, odnosno rog u ustima, znači „snaga u ustima”; drugim rečima, moć ubeđivanja; sama snaga kojom je „Sem”, primitivni Herkul, bio tako snažno obdaren. Čak i iz drevnih tradicija Gela, dobijamo dokaz koji ilustruje ovu ideju moći u ustima, i povezuje je sa tim velikim Nojevim sinom, na kome je posebno počivao blagoslov Svevišnjeg, kako je zabeleženo u Svetom Pismu. Keltski Herkul zvao se Herkul Ogmij, što je na haldejskom „Herkul koji oplakuje”.⁸⁴

81 Vilkinson kaže da su različiti pojedinci u različita vremena nosili ovo omraženo ime u Egiptu. Set (u našem prevodu Sit) je bilo jedno od najzapaženijih imena pod kojim su zvali Tifa ili Zlog, (EPIFANIJE KIPARSKI, *Protiv jeresi*). Set i Šem su sinonimi, oboje podjednako znači „Postavljeni”. Kako je Šem bio mlađi Nojev sin, budući da je bio „brat Jafeta starijeg” (1. Mojsijeva 10:21), i kako mu je prvenstvo bilo božanski dodeljeno, ime Šem, „Postavljeni”, nesumnjivo mu je bilo dato božanskim uputstvom, pri njegovom rođenju ili kasnije, da ga označi, kao što je Set prethodno bio označen kao „dete obećanja”. Čini se da je Šem u Egiptu bio poznat pod imenom Tifo, ne samo pod imenom Set, već i pod svojim imenom. Vilkinson nam kaže da je Tifo okarakterisan imenom koje je imalo značenje, „uništiti i opustošiti” (*Egipćani*). „Pustošiti” je jedno od značenja imena Šem. Tako su Šema, „onog koji je imenovan”, neprijatelji učinili Šemom, Pustošnikom ili Uništiteljem, tj. Đavolom.

82 U Indiji se kaže da je demon sa „veprovim licem” stekao takvu moć svojom predanošću, da je ugnjetavao „poklonike” ili obožavaoce bogova koji su se morali sakriti (MUR, *Panteon*). Čak i u Japanu postoji sličan mit.

83 Pausanija kaže da su neki u njegovo doba smatrali kljove zubima, ali on se snažno, i čini mi se uspešno, zalagao za to da se one smatraju „rogovima”.

84 Keltski stručnjaci izvode ime Ogmus (Ogmij) od keltske reči Ogum, za koju se kaže da označava „tajnu pisanja”. Ali reč Ogum mnogo verovatnije potiče od imena boga, a ne da je ime boga izvedeno od nje.

Nijedno ime ne može da bude prikladnije niti bolje da opisuje Šemovu istoriju od ovog. Izuzev našeg praroditelja Adama, možda nikada nije postojao čovek koji je video toliko tuge kao on. Ne samo da je video ogromno otpadništvo, koje ga je moralo duboko ražalostiti, s obzirom na njegov osećaj za pravednost i da je bio svedok stravične katastrofe potopa; doživeo je da sahrani *sedam generacija* svojih potomaka. Živeo je 502 godine posle potopa, a kako su se životi ljudi ubrzano skraćivali nakon tog događaja, pre njega je umrlo *sedam generacija* njegovih direktnih naslednika (1. Mojsijeva 11:10-32). Kako prikladno ime Ogmij, „Oplakivač ili Ožalošćeni“, za onoga ko je imao takav život! Sada, kako je ovaj „Ožalošćeni“ Herkul predstavljen kao neko ko uništava grozote i ispravlja nepravde? Ne svojim batinom, poput Grčkog Herkulesa, već silom ubeđivanja. Mnoštvo ljudi je predstavljeno kako ga prati, privučeni finim lancima od zlata i ćilibara umetnutim u njihove uši, a ti lanci su mu izlazili iz usta.⁸⁵

Velika je razlika između ta dva simbola – kljova vepra i zlatnih lanaca koji izlaze iz usta, a koji privlače željnu gomilu preko ušiju; oba vrlo lepo ilustruju istu ideju – jačina te ubedljive moći koja je omogućila Šemu da neko vreme izdrži plimu zla koja je naglo navalila na svet.

Šem je imao toliko snažan uticaj na umove ljudi, da ih je naveo da naprave strašan primer od velikog otpadnika, i kada su raskomadani udovi tog otpadnika poslati u glavne gradove, gde je nesumnjivo uspostavljen njegov sistem, ljudi su shvatili da, ukoliko žele da nastave sa idolopoklonstvom, a naročito, da ga razvijaju, pod ovim okolnostima neizbežno je da to nastave u tajnosti. Strah od pogubljenja, koje je pretrpeo neko tako moćan kao što je Nimrod, doveo je do toga da se, bar neko vreme, primeni krajnja opreznost. Nesumnjivo da je u ovim okolnostima započeo taj sistem „Misterije“, koji se, imajući za središte Vavilon, proširio svetom. U tim Misterijama, pod pečatom tajnosti i pod zakletvom, i pomoću svih plodnih resursa magije, ljudi su postepeno vraćeni nazad u sve oblike idolopoklonstva koji su bili javno potisnuti. Tom idolopoklonstvu dodavane su nove osobine koje su ga učinile još bogohulnijim nego ranije. Da su magija i idolopoklonstvo bile sestre bliznakinje, i da su na svet došle zajedno, imamo obilje dokaza. „Za njega (Zoroastera)“, kaže istoričar Justin: „rečeno je da je prvi koji je izumeo magijske veštine, i koji je najrevnosnije proučavao kretanja nebeskih tela“. Zoroaster o kome govori Justin je baktrijski Zoroaster; ali ovo se generalno smatra greškom. Stenli u svojoj *Istoriji orijentalne filozofije* zaključuje da je ova greška proizašla iz sličnosti imena, i da je ono što je pripisano baktrijskom Zoroasteru zapravo pripadalo Haldejcu, „jer se ne može zamisliti da je Baktrijac bio izumitelj onih veština u kojima je Haldejac, njegov savremenik, bio toliko vešt“. Očigledno je pre njega i Epifanije došao do istog suštinskog zaključka. Iz dokaza koji su bili dostupni u njegovo vreme, on

85 Ser V. BITAMOVI *Geli i Kimbri*. U vezi sa ovim Ogmijem, treba zapaziti jedno od imena „Sem“, velikog egipatskog Herkula koji je savladao Divove. To ime je Khon. U *Velikoj etimologiji*, citiranoj kod BRAJANTA, čitamo: „Kažu da se na egipatskom dijalektu Herkules zove Khon“. Uporedite ovo sa VILKINSONOM, gde se *Khon* zove „Sem“. Khon u Haldeji označava „jadikovanje“, a kako je Šem bio Khon, tj. „Sveštenik“ Svevišnjeg Boga, njegov karakter i neobične okolnosti kao Khona „ožalošćenog“ činili bi dodatni razlog zašto bi ga oslovljavali imenom po kojem je bio poznat egipatski Herkul. Ne treba zanemariti da je kod onih koji žele da okrenu grešnike od grešnog puta, vrlo impresivna moć suza. Suze Vajtfileda činile su jedan veliki deo njegove moći; na sličan način, suze Khona, „oplakujućeg“ Herkula, umnogome su mu pomogle da pobedi Divove.

tvrdi da je upravo „*Nimrod* bio taj koji je uspostavio magijske i astronomske nauke, čiji je pronalazak kasnije pripisan baktrijskom Zoroasteru”. Pošto smo videli da su Nimrod i haldejski Zoroaster isti, zaključci drevnih i modernih istraživača haldejske antike u potpunosti se usklađuju. Sada je tajni sistem Misterija pružio ogromne mogućnosti da se pomoću različitih trikova i lukavstvom magije, obmanu čula iniciranih u misterije. Bez obzira na svu brigu i mere predostrožnosti onih koji su sprovodili ove inicijacije, ostalo je dovoljno dokaza da nam pruži vrlo jasan uvid u njihov pravi karakter. Sve je bilo tako podešeno da umove početnika dovede do najvišeg stepena uzbuđenja, da bi, pošto su se potpuno predali sveštenicima, mogli biti spremni da prime bilo šta. Nakon što su kandidati za inicijaciju prošli kroz ispovedaonicu i položili potrebne zakletve, „čudne i neverovatne stvari su se dešavale”, kaže Vilkinson. Ponekad se činilo da se mesto na kome su bili trese oko njih; ponekad je izgledalo blistavo i sijalo kao vatra, a zatim ponovo prekriveno tamom, ponekad ispunjeno grmljavinom i munjama, ponekad zastrašujućim zvukovima i drekom, ponekad su strašna priviđenjima zadivljavala preplašene gledaoce”. Tada im je napokon objavljivan veliki bog, centralni predmet njihovog obožavanja, Oziris, Tamuz, Nimrod ili Adonis, na način koji je najprikladniji za smirivanje njihovih osećanja i pobuđivanje slepe naklonosti. Izveštaj o takvom događaju daje drevni paganin, zaista oprezno, ali ipak na način koji pokazuje prirodu tajne magije kojom je tako očigledno čudo postignuto: „U manifestaciji koja se ne sme otkriti... na zidu hrama se vidi svetlost, koja se u početku pojavljuje na vrlo velikoj udaljenosti. Ona se transformiše, dok se otkriva, u lice koje je očigledno božansko i natprirodno, ozbiljnog izgleda ali ipak sa dozom ljupkosti. Prateći učenja o misterioznoj religiji, Aleksandrinci je poštuju kao Ozirisa ili Adonisa.” Iz ove izjave teško da može biti sumnje da je magijska veština ovde korišćena bila upravo ona koja se sada koristi u modernoj fantazmagoriji. Takva ili slična sredstva korišćena su u najranijim periodima tajnih Misterija, da se pred pogledom živih prikažu oni koji su bili mrtvi. U drevnoj istoriji imamo izjave koje se odnose na vreme Semiramide, što podrazumeva da su se magijski obredi praktikovali upravo u tu svrhu.⁸⁶ Kako se čarobna lampa, ili nešto tome slično, očito koristilo za takav cilj u kasnijim vremenima, razumno je zaključiti da su ista ili slična sredstva bila korišćena u najstarijim vremenima, da se proizvedu *isti* efekti.

⁸⁶ Jedna od izjava na koju se pozivam sadržana je u sledećim rečima Mojsija Horenskog, u njegovoj *Jermenskoj istoriji*, gde opisuje odgovor koji je Semiramida dala prijateljima Areja, kojeg je ubila u bici: „Dala sam zapovest, kaže Semiramida, mojim bogovima da *ližu* Arejeve rane i da ga podignu iz mrtvih. Bogovi su, kaže ona, lizali Areja i prizivali ga u život.” Da je Semiramida zaista učinila ono što je rekla da je učinila, to bi bilo čudo. Efekti magije bili su *lažna* čuda, a Justin i Epifanije pokazuju da su lažna čuda nastala u vreme rođenja idolopoklonstva. Malo je verovatno da bi ona dala takav odgovor onima koje je želela da umilostivi, osim ukoliko se lažna čuda podizanja mrtvih pomoću magijskih veština već nisu praktikovala u doba Semiramide. Jer, s jedne strane, kako je mogla da smisli takav odgovor, a s druge, kako je mogla očekivati da će to imati željeni efekat, ako tada nije postojalo verovanje u nekromantiju? Otkrivamo da su se u Egiptu, otprilike u isto vreme, takve magične veštine morale praktikovati, ako je verovati Manetonu. Prema Josifu, „Maneto kaže da je on [stariji Horus, o kome se očigledno govori kao o čoveku i smrtnom kralju] bio primljen u *prisustvo bogova*, i da je Amenofis želeo istu privilegiju”. Ovo polaganje prava na ulazak u *prisustvo bogova* očigledno je podrazumevalo upotrebu magijske veštine o kojoj se govori u tekstu.

U rukama lukavih i veštih ljudi, ovo je bilo moćno sredstvo obmane onih koji su hteli biti obmanuti, koji su se protivili svetoj duhovnoj religiji živog Boga, i koji su i dalje žudeli za ukinutim sistemom. Bilo je lako onima koji su kontrolisali Misterije, pošto su otkrili tajne koje su tada bile nepoznate većini čovečanstva i koje su bile pažljivo sačuvane, da ljudima pruže ono što je možda izgledalo kao vizuelna demonstracija toga da je Tamuz, koji je bio ubijen i za kim je takvo žaljenje nastalo, još uvek živ i okružen božanskom i nebeskom slavom. Iz usta nekoga tako slavno prikazanog, ili nekog sakrivenog sveštenika koji je u njegovo ime govorio iza kulisaa, šta bi moglo biti previše divno ili previše neverovatno da bi se u to poverovalo? Tako je čitav sistem tajnih Vavilonskih misterija trebalo da proslavi mrtvog čoveka. I kada je jednom uspostavljeno obožavanje jednog mrtvog, sigurno je usledilo obožavanje još mnogih. Ovo osvetljava odlomak iz 106. psalma, gde Gospod prekorevajući Izrael za njihovo otpadništvo kaže: „Pridružili su se Velfegoru i jeli žrtve *mrtvih*”⁸⁷. Samim tim utrt je put za dovođenje svih gadosti i zločina kojih su Misterije postali poprište. Onima koji nisu želeli da zadrže znanje o Bogu, koji više vole neki vidljivi predmet obožavanja, prilagođen čulnim osećanjima njihovog telesnog uma, ništa ne može izgledati kao sigurniji razlog za veru ili praksu nego da čuju svojim ušima zapovest izdatu usred tako slavne manifestacije navodno samog božanstva koje su obožavali.

Tako vešto oblikovan plan dao je rezultate. Semiramida je stekla slavu od svog mrtvog i oboženog muža; vremenom su oboje, pod imenima Reja i Nin, ili „boginja-majka i sin”, obožavani sa neverovatnim entuzijazmom, a njihove slike su svuda postavljane i obožavane.⁸⁸

Gde god je Nimrodova tamnopotost bila prepreka njegovom obožavanju, to se vrlo lako rešavalo. Prema haldejskoj doktrini o seobi duša, bilo je potrebno samo poučiti da se Nin ponovo pojavio u liku posmrtnog sina, svetle puti, koju je natprirodno rodila njegova udovica pošto je otac otišao u slavu. Kako je raskalašan i razuzdan život Semiramidi dao mnogo dece, za koje se ne bi mogao navesti nijedan navodni otac na zemlji, ovakvo opravdanje bi istovremeno posvetilo greh i omogućilo joj da zadovolji one koji nisu bili zadovoljni istinskim obožavanjem Jahvea, a opet možda ne bi voleli da se poklone pred crnačkim božanstvom. Na osnovu svetlosti koju Egipat baca na Vavilon, kao i na osnovu oblika postojećih slika vavilonskog deteta u naručju boginje-majke, imamo sve razloge da verujemo da je to zaista i učinjeno. U Egiptu se govorilo da je *svetli* Horus, sin *crnog* Ozirisa, koji je bio omiljeni predmet obožavanja, u naručju boginje Izide, čudesno rođen kao posledica veze te boginje sa Ozirisom nakon njegove smrti, i zapravo, to je bila nova inkarnacija tog boga da bi se osvetila za njegovu smrt. Čudesno je otkriti da u veoma udaljenim zemljama, i među milionima ljudi danas, koji nikada nisu videli čoveka crne puti, obožavaju boga koji je crnac. Ali ipak, kao što ćemo kasnije videti, među civilizovanim narodima antičkog sveta, Nimrodov ugled je gotovo svuda pao, i on je svrgnut sa svoje prvobitne veličine, izričito *ob deformitatem*, „zbog svoje ružnoće”. Čak je i u samom Vavilonu, posthumno dete, identifikovano

87 U Daničićevom prevodu stoji „i jedoše prineseno na žrtvu mrtvima”. (*prim. prev.*)

88 Čini se da se nije upuštalo u javno idolopoklonstvo sve do vladavine unuka Semiramide, Arioha ili Arija (*Kedrinova sažeta istorija*).

sa ocem, koje je nasledilo svu očevu slavu, a posedovalo je više majčinog tena, postalo omiljeni tip božanskog sina Madone.

Na ovog sina, tako obožavanog u zagrljaju svoje majke, gledalo se kao na onog kome su dodeljeni svi atributi i sva imena obećanog mesije. Kako se Hristos na jevrejskom jeziku Starog zaveta zvao Adonai, Gospod, tako se i Tamuz zvao Adon ili Adonis. Pod imenom Mitra, obožavan je kao „Posrednik”. Kao posrednik i poglavar zaveta blagodati, nazvan je Baal-Berit, gospodar zaveta (Sudije 8:33) – (Slika 24). Na persijskim spomenicima ovaj lik predstavljen je kako sedi na dugi, poznatom simbolu zaveta. U Indiji, pod imenom Višnu, Očuvatelj ili Spasitelj ljudi iako bog, obožavali su ga kao velikog „čoveka-žrtvu”, koji je, pre postanja svetova, ponudio sebe kao žrtvu, jer nije bilo ničeg drugog da se ponudi. Hinduistički sveti spisi uče da je ta misteriozna žrtva, pre svega stvorenog, temelj svih žrtava koje su ikada prinošene od tada.⁸⁹

Slika 24. Baal-Berit, gospodar zaveta (TEVENOT, *Putovanja*, deo II, poglavlje VII, str. 514).

Da li se iko čudi takvoj izjavi koja se nalazi u svetim knjigama paganske mitologije? Zašto bi? Od kada je greh ušao u svet, postoji samo jedan način spasenja i to kroz krv večnog zaveta – način za koji je čitavo čovečanstvo nekada znalo, od dana pravednog Avelja pa nadalje. Kad je Avelj „verom” prineo Bogu žrtvu ugodniju od Kainove, to je bila njegova vera „u krv zaklanog Jagnjeta”, „od postanka sveta”, koje je trebalo u određen čas da se prinese na Golgoti, što je dalo svu „izvršnost” njegovoj žrtvi. Ako je Avelj znao za „krv Jagnjeta”, zašto narodi u Indiji ne bi mogli za to da znaju? Jedna mala reč pokazuje da je čak i u Grčkoj nekada bila poznata vrednost „krvi Božje”, mada je ta vrednost, kako su je opevali njeni pesnici, bila potpuno zamračena i degradirana. Ta reč je Ihor. Svako ko je čitao pesnike klasične Grčke zna da je Ihor izraz koji se posebno pripisuje krvi božanstva. Homer to opisuje:

⁸⁹ U obavljanju svoje dužnosti kao boga *Isclitelja*, za Višnua se kaže da „izvlači trnje tri sveta” (MUR, *Pantheon*). „Trnje” je bilo simbol prokletstva (1. Mojsijeva 3:18).

„Besmrtni je Ihor iz bistre vene potekao,
 Takav potok koji iz ranjenog boga teče,
 Izliv čist, bujica neiskvarena,
 Ni nalik na našu prostu, bolesnu krv zemaljsku.”

Koje je pravo značenje izraza Ihor? Na grčkom nema nikakvo etimološko značenje, ali na haldejskom Ihor znači „dragocenost”. Takva reč, primenjeno na krv božanstva, mogla je imati samo jedno poreklo. Potiče iz velike patrijarhalne tradicije, koja je dovela do toga da se Avelj raduje „dragocenoj krvi” Hristovoj, najdragocenijem daru koji Božanska ljubav može dati grešnom svetu, i koja je krv jedinog pravog „Čoveka-Žrtve”, a istovremeno, i delom i istinom, „Božja krv” (Dela apostolska 20:28). Čak i u samoj Grčkoj, iako je doktrina bila potpuno izopačena, nije bila u potpunosti izgubljena. Bila je pomešana sa lažima i pričama, bila je skrivena od mnoštva, ali je ipak u tajnom mističnom sistemu uvek zauzimala važno mesto. Kao što nam Servije kaže da je glavna svrha Bahusovih orgija „pročišćenje duša”, i kao što je u tim orgijama bilo redovnog prolivanja životinjske krvi u znak sećanja na prolivanje životne krvi velikog božanstva koje je posvećeno u njima, da li bi ovo simbolično prolivanje krvi tog božanstva moglo imati ikakvog uticaja na „pročišćenje” od greha, koje je trebalo da postignu ovi mistični obredi? Videli smo da su patnje vavilonskog Zoroastera i Belusa bile izričito predstavljene kao dobrovoljne i podnete u korist sveta, i to u vezi sa smrskavanjem glave velike zmije, što je podrazumevalo uklanjanje greha i prokletstva. Ako je grčki Bahus bio samo još jedan oblik vavilonskog božanstva, onda su njegove patnje i prolivanje krvi morali biti predstavljeni kao da su podneti u istu svrhu – naime, za „pročišćenje duša”. Sa ove tačke gledišta, hajde da pogledamo dobro poznato ime Bahusa u Grčkoj. Ime mu je bilo Dionisus ili Dionusos. Šta znači to ime? To je do sada prkosilo svakom tumačenju. Ali ako ga posmatramo kroz jezik te zemlje iz koje je sam bog izvorno potekao, značenje je vrlo jasno. *D’ion-nuso-s* označava „*nosioca greha*”,⁹⁰ ime potpuno prikladno liku onoga čije su patnje bile predstavljene kao toliko misteriozne, i na koga se gledalo kao na velikog „pročišćivača duša”.

Ovaj vavilonski bog je u Grčkoj poznat kao „Nosilac greha”, u Indiji kao „čovek-žrtva”, a među budistima Istoka, čiji su izvorni elementi očigledno vavilonski, često je nazivan „Spasiteljem sveta”. Poznato je da su Grci povremeno obožavali vrhovnog boga pod imenom „Zevs Spasitelj”. Smatralo se da se ovo ime odnosi samo na izbavljenje u borbi, ili na neko slično privremeno izbavljenje. Ali kada se zna

⁹⁰ Izraz upotrebljen u 2. Mojsijevoj 28:38, za „nošenje bezakonja”, na zamenički način je „*nsha eon*” (prvo slovo *eon* je *ajin*). Sinonim za *eon*, „bezakonje”, je *aon* (prvo slovo je alef). U Haldeji prvo slovo *a* postaje *i*, i stoga je *aon*, „bezakonje”, *ion*. Tada je nša „podnositi”, u participu aktiva „nuša”. Kako Grci nisu imali „š”, to je postalo nusa. De, ili Da, je pokazna zamenica koja označava „To” ili „Veliki”. I tako je „D’ion-nusa” upravo „Veliki nosilac greha”. Da je klasični paganin imao samu ideju o pripisivanju greha i zamenske patnje, dokazuje ono što Ovidije kaže u vezi sa Olenosom. Kaže se da je Olenos preuzeo na sebe da voljno snosi odgovornost za krivicu za koju je bio nevin. Pod teretom ove pripisane krivice, dobrovoljno preuzete na sebe, Olenos je predstavljen kao onaj ko je pretrpeo takav užas da pogine, budući da je pretvoren u kamen. Pošto je kamen, u koji je Olenos pretvoren, podignut na *svetu* planinu Ida, to pokazuje da su Olenosa sigurno smatrali svetom *osobom*. Stvarni karakter Olenosa, kao „nosioca greha”, može se u potpunosti utvrditi. (videti **belešku 6**)

da je „Zevs Spasitelj” bio samo Dionisova titula, „Bahus koji nosi greh”, njegov lik kao „Spasitelj” pojavljuje se u sasvim drugom svetlu. U Egiptu je haldejski bog bio predmet velike ljubavi i obožavanja, kao bog preko koga su se „dobrota i istina otkrile čovečanstvu”. Smatrali su ga predodređenim naslednikom svih stvari; na dan njegovog rođenja verovalo se da se čuo glas koji je objavljivao: „Gospodar cele zemlje je rođen”. Kao takav, nazvan je „Car careva i Gospodar gospodara”, jer je proslavljeni Sesostris, kao navodni predstavnik ovog boga heroja, dao da mu se upravo ovaj naziv doda na spomenicima koje je podigao, da bi ovekovečio slavu svojih pobeda. Ne samo da je bio slavljen kao veliki „Car Sveta”, već je smatran i Gospodarom nevidljivog sveta i „Sudijom mrtvih”. Smatralo se da se u svetu duhova svi moraju pojaviti pred njegovim strašnim sudom, kako bi im bila dodeljena sudbina. Nalik istinskom Mesiji koji je prorečen pod imenom „Čovek kome je ime bilo grana”, i on je slavljen ne samo kao „Kušova grana”, već i kao „Božja grana” milostivo data zemlji za isceljenje svih bolesti koje je telo nasledilo.⁹¹ U Vavilonu su ga obožavali pod imenom El-Bar ili „Bog Sin”. Pod tim imenom, ga je Beros, haldejski istoričar, predstavio kao drugog na spisku vavilonskih vladara.⁹²

Pod ovim imenom pronađen je na skulpturama Ninevije od strane Lejerda, s tim da ime Bar „Sin”, ima prefiks koji označava El ili „Bog”. Pod istim imenom pronašao ga je ser H. Rolinson, sa imenima „Beltis” i „Blistavi Bar” koja su neposredno jedno pored drugog. Pod imenom Bar, u Egiptu su ga obožavali u najranijim vremenima, mada je u kasnijim vremenima bog Bar degradiran u popularnom Panteonu, kako bi ustupio mesto nekom popularnijem božanstvu. U samom paganskom Rimu, kako svedoči Ovidije, obožavan je pod imenom „Večiti dečak”.⁹³ Na taj način je obični smrtnik, suprotnost „Sina Blagoslovenog”, drsko i direktno uspostavljen u Vavilonu.

91 Ovo je ezoterično značenje Vergilijeve „Zlatne grane” i druidske grančice imele. Dokaz za to će biti dat u *Apokalipsi prošlosti*. Međutim, mogu usput da ukažem na široko obožavanje svete grane. Ne samo da crnci u Africi prilikom obožavanju fetiša, u određenim prilikama, koriste svetu granu (HARD, *Obredi i ceremonije*), već i u Indiji postoje tragovi istog običaja. Moj brat, S. Hislop, misionar Slobodne crkve u Nagpuru, obaveštava me da je pokojni Radža iz Nagpore svake godine, određenog dana, išao u unutrašnjost države da se pokloni grani određene vrste drveta, zvane Apta, koja je zasađena za tu priliku i koja se, pošto primi božanske počasti, iščupa, a lokalni princ lišće podeli među svojim plemića. Na gradskim ulicama prodavale su se brojne grane iste vrste drveta, a lišće se poklanjalo prijateljima pod imenom *sona*, ili „zlatno”.

92 BEROS, citiran u BANSENOVOM *Egiptu*. Naziv „El-Bar” dat je gore u hebrejskom obliku, jer je poznatiji uobičajenom čitaocu engleske Biblije. Haldejski oblik imena je Ala-Bar, što je u Berosovom grčkom Ala-Par, sa uobičajenim grčkim završetkom *os*. Promena Bar u Par na grčkom je upravo po istom principu kao što i *Ab*, „otac”, na grčkom postaje *Appa*, a *Bard* „pegavi”, postaje *Pardos*. Ovo ime Ala-Bar je verovatno Beros dao Niniasu kao legitimnom sinu i nasledniku Nimroda. Da je Ala-Par-os zaista trebalo da odredi suverena koji se zove „Bog Sin” ili „Sin Božji”, potvrđuje i drugo čitanje istog imena koje je dato na grčkom. Tamo se zove Alasparos. Pirsiporus, kako se primenjuje na Bahusa, znači Ignigena ili „Vatreno seme”. Ala-sporos, „Božje seme” samo je sličan izraz formiran na isti način, ime je helenizovano.

93 Da bi se razumelo pravo značenje ovog izraza, mora se imati na umu izuzetan oblik zakletve među Rimljanima. U Rimu je najsvetiji oblik zakletve bio (kako saznajemo od AULA GELIJA) „Jupiterom *kamenom*”. Ovo je ovako besmisleno. Ali prevedite „lapidem” (kamen) natrag na sveti jezik ili haldejski, onda zakletva glasi: „Joveom, Sinom” ili „Joveovim sinom”. *Ben*, što je na hebrejskom Sin, u haldejskom postaje *Eben*, što takođe označava *kamen*, kao što se može videti u izrazu „Eben-ezer”, „Kamen pomoći”. Kad su najučćeniji istraživači antike pokazali da je rimski

Majka deteta

Dok je majka svoju slavu u prvom redu izvlačila iz božanskog lika koji se pripisuje detetu u njenom naručju, vremenom je praktično *zasenila* sina. U početku, po svoj prilici, nije bilo pomisli da se majci pripiše božanstvo. Postojalo je izričito obećanje koje je čovečanstvo nužno navelo da očekuje da će se, u neko vreme, Sin Božji u neverovatnoj poniznosti, pojaviti na ovom svetu kao Sin čovečji. Ali nije postojalo nikakvo obećanje, niti najmanja senka obećanja, koje bi moglo navesti nekoga da pretpostavi da *ženi* ikada treba pripisati attribute koji bi je *podigli* na nivo božanstva. Stoga je malo neverovatno da je, kada je majka prvi put bila prikazana sa detetom u naručju, to imalo za cilj da joj se odaju božanske počasti. Ona je nesumnjivo korišćena uglavnom kao pijedestal za podržavanje božanskog Sina i njegove pojave koju je čovečanstvo trebalo da obožava; za nju bi to bilo dovoljno slave jer je ona, jedina od svih Evinih kćeri, rodila obećano seme – jedinu nadu sveta. Ali dok je ovo, bez sumnje, bila zamisao, u svim idolopokloničkim sistemima jasan je princip da ono što najviše privlači čula mora ostaviti najmoćniji utisak. Sin je, čak i u svojoj novoj inkarnaciji za koju se verovalo da je Nimrod u lepšoj formi, bio izložen samo kao dete u naručju majke, bez neke naročite privlačnosti, a majka je bila predstavljena sa svom umetnošću slikanja i skulpture, da bi se pokazalo što više od te njene neobične lepote. Kaže se da je jednom Semiramidina lepota ugušila rastuću pobunu među njenim podanicima zbog njenog iznenadnog pojavljivanja među njima. Zabeleženo je da je uspomenu na divljenje koje im je u mislima pobudilo njeno pojavljivanje tim povodom ovekovečila statua podignuta u Vavilonu, predstavljajući je u ruhu u kome ih je toliko fascinirala.⁹⁴

Ova vavilonska carica nije se po *karakteru* podudarala samo sa Afroditom iz Grčke i sa Venerom iz Rima, već je zapravo bila istorijski original te boginje koja je u drevnom svetu smatrana upravo otelotvorenjem svega privlačnog u ženskom obliku i savršenstvom ženske lepote. Sanhuniaton nas uverava da su Afroditu ili

Jovis, što je u prošlosti bio nominativ ovog imena, samo oblik hebrejskog Jahve, očigledno je da je zakletva prvobitno bila „Jahvinim sinom”. Ovo objašnjava kako je najsvetčanija i najobavezujuća zakletva imala gore navedeni oblik. Takođe pokazuje na šta se zaista mislilo kada je Bahus, „sin Jovisov”, bio nazvan „Večnim dečakom”. (OVIDIJE, *Metamorfoze*)

94 VALERIJE MAKSIM. Valerije Maksim ne spominje ništa o predstavljanju Semiramide sa detetom u naručju; ali kako je Semiramida obožavana kao Reja, čiji je prepoznatljiviji karakter bio boginja *Majka*, i kako imamo dokaze da se ime „seme *Žene*” ili Zoroaster vraća u najranija vremena, do njenih dana (LEKLER, *O Haldejcima*), to implicira da, ako je u ovo doba postojalo bilo kakvo obožavanje slika, to „seme *Žene*” moralo je zauzimati istaknuto mesto u njemu. U celom svetu *Majka* i dete pojavljuju se u ovom ili onom obliku; nalaze se na ranoegipatskim spomenicima, što pokazuje da je ovo obožavanje moralo imati korene u pradávnim vremenima. Ako bi, dakle, majka bila predstavljena u tako fascinantnom obliku kao sama, mogli bismo biti sigurni da bi joj se pripisala ista lepota zbog koje je proslavljena i kada bi bila izložena sa detetom u naručju.

Venera identične Astarti, a Astartu tumače kao „ženu koja je pravila kule ili opasivala zidove”, tj. Semiramidu. Rimska Venera, kao što je poznato, bila je Kiparska Venera, a istorijski je dokazano da je kiparska Venera izvedena iz Vavilona. Dogodilo se ono što se u ovim okolnostima moglo i očekivati. Ako je dete trebalo obožavati, onda je majku trebalo obožavati još više. U stvari, majka je postala omiljeni predmet obožavanja.⁹⁵

Da bi se opravdalo ovo obožavanje, majka je uzdignuta do božanstva kao i njen sin, a na nju se gledalo kao da joj je suđeno da dovrši to gaženje zmijine glave, što je bilo lako potkrepiti tvrdnjom da je Nin ili Nimrod, veliki Sin, u svom smrtnom životu tek započeo taj proces.

Rimska crkva tvrdi da nije toliko ženino *seme*, koliko *sama* žena, trebalo da zgazi glavu zmije. Prkoseći svim gramatičkim pravilima i zdravoj logici, ona izgovara božansku osudu protiv zmije: „Ona će ti natući glavu, a ti ćeš je ujesti za petu”. Istu frazu su koristili i stari Vavilonci, i simbolično je predstavljali u svojim hramovima. U prethodnoj priči o vavilonskoj kuli ili Belusovom hramu, Diodor sa Sicilije nam kaže da su postojale tri slike velikih božanstava Vavilona; jedna od njih bila je *žena koja drži zmijsku glavu*. Među Grcima je simbolizovana ista stvar – Dijana, čiji je stvarni lik prvobitno bio isti kao lik velike vavilonske boginje, predstavljena je kao da u jednoj ruci nosi zmiju *bez glave*. Kako je vreme odmicalo, a činjenice iz Semiramidine istorije postajale maglovite, rođenje njenog sina smelo je proglašeno čudom: zato je nazvana „*Alma Mater*”⁹⁶, „*Devica Majka*”.

95 Koliko je neverovatna bila mahnjita odanost Vavilonaca prema ovoj carici boginji, dovoljno dokazuje Herodotova izjava o načinu na koji je tražila da je umilostive. Da je čitav jedan narod ikada trebalo da pristane na takav običaj kao što je tamo opisan, pokazuje neverovatnan uticaj koje je njeno obožavanje imalo nad njima. Non, govoreći o istoj boginji, naziva je „Nada celog sveta” (*Dionisiaka* kod BRAJANTA). Bila je to ista boginja, kao što smo videli, koja se obožavala u Efesu, a koju je Demetrije zlatar okarakterisao kao boginju „koju su obožavali cela Azija i svet” (Dela apostolska 19:27). Kolika je bila privrženost ovoj carici boginji, ne samo Vavilonaca, već uopšte drevnog sveta, pokazuje to da je slava o Semiramidinim podvizima u istoriji u potpunosti zasenila podvige njenog supruga Nina ili Nimroda. U vezi sa identitetom Reje ili Kibebe i Venere, videti **belešku 7**.

96 Termin *Alma* je termin koji je Isaija koristio na jevrejskom jeziku Starog zaveta, kada je objavio, 700 godina pre događaja, da Hristos treba da se rodi od device. Ako bi trebalo postaviti pitanje, kako bi ovaj jevrejski termin *alma* (ne u rimskom, već u jevrejskom smislu) mogao naći put do Rima, odgovor je – kroz Etruriju, koja je imala blisku vezu sa Asirijom. Sama reč „mater”, od koje potiče naše „mater” i englesko „mother”, izvorno je jevrejska reč. Dolazi od jevrejskog *Msh*, „izvući”, na egipatskom *Ms*, „izneti” (BANSEN), što u haldejskom obliku postaje *Mt*, odakle egipatska *Maut*, „majka”. *Erh* ili *Er*, kao i na engleskom (a sličan oblik se nalazi i na sanskritu), je „onaj koji čini”, tako da Mater ili Majka označavaju „Onu koja iznosi”.

Može se dodati kao prigovor na gornji prikaz epiteta Alma, što se ovaj termin često primenjuje na Veneru, koja sigurno nije bila devica. Ali ovaj prigovor, iako očigledan, nije realan. Po svedočenstvu Avgustina, koji je i sam bio očevidac, znamo da su rituali Veste, istaknute kao „*device* boginje Rima” pod imenom Tera, bili potpuno isti kao i rituali Venere, boginje nečistoće i razuzdanosti (AVGUSTIN, *O Božjoj državi*). Avgustin na drugom mestu kaže da je Vesta, boginja devica, bila „kod nekih zvana Venera”.

Čak i u mitologiji skandinavskih naroda, pronalazimo izvanredne dokaze da im je *Alma Mater* ili *Devica Majka* prvobitno bila poznata. Jedan od njihovih bogova koji se zvao Hajmdal, koga su opisivali najuzvišenijim terminima, imao je toliko brzu percepciju da je mogao čuti travu koja raste na tlu ili vunu na ovčijim leđima, a njegova truba, kada je duvao u nju, mogla je da se čuje

Da je rođenje Velikog izbavitelja trebalo da bude čudo, bilo je nadaleko poznato mnogo pre hrišćanske ere. Vekovima, neki kažu hiljadama godina pre tog događaja, budistički sveštenici imali su predanje da *Devica* treba da donese dete da blagoslovi svet. Da ovo predanje ne potiče ni iz jednog papskog ili hrišćanskog izvora, vidi se iz iznenađenja koje su osetili i izrazili jezuitski misionari, kada su prvi put ušli u Tibet i Kinu. Ne samo da su pronašli majku i dete koje se obožavalo kao kod kuće, već je ta majka obožavana pod likom koji se tačno podudara sa likom njihove Madone, Virgo Deipara, „*Devica Bogorodica*”⁹⁷, i to u regionima u kojima nisu mogli da pronađu ni najmanji trag da je naš Gospod Isus Hrist ikada bio poznat.

Prvobitno obećanje da bi „*ženino* seme trebalo da zgazi glavu zmije”, prirodno je sugerisalo ideju o čudesnom rođenju. Svešteničko umeće i ljudsko nagađanje pokazali su se lošim u predviđanju ispunjenja tog obećanja. Po svemu sudeći, vavilonska carica je prva kojoj ukazana ova čast. Shodno tome, dodeljene su joj najviše titule. Nazvana je „caricom neba” (Jeremija 44:17, 18, 19, 25).⁹⁸

U Egiptu je nazvana Athor, tj. „Stanište Boga” (BANSEN), kako bi se označilo da je u njoj prebivala sva „punina božanstva”. Da bi se ukazalo na veliku boginju-majku, u panteističkom smislu, istovremeno na Beskonačnu i Svemoguću, i na *Devicu Majku*, ovaj natpis urezan je na jednom od njenih hramova u Egiptu: „Ja sam sve što je bilo i jeste ili će biti. Nijedan smrtnik mi nije sklonio veo. Plod koji sam donela je Sunce.” (Ibid.) U Grčkoj je nosila ime Hesita, a među Rimljanima Vesta, što je samo modifikacija istog imena – imena koje je, iako je uobičajeno shvaćeno u drugom smislu, zaista značilo „*Mesto prebivanja*.”⁹⁹

kroz sve svetove. Nazivali su ga paradoksalnim imenom „sin devet devica” (MALET). Ovo je očigledno enigma. Ali kada se upotrebi izvorni jezik Odinove religije, to jest haldejski, zagonetka je odmah rešena. Na haldejskom „sin devet devica” jeste Ben-Almut-Tešaah. U izgovoru je ovo identično sa Ben-Almet-Išaa, „sin device spasenja”. Taj sin je svuda bio poznat kao „seme spasitelj”, „Zera-hoša” i njegova devičanska majka, za koju su kasnije tvrdili da je „devica spasenja”. Čak je i na samim nebesima Bog Proviđenja primorao svoje neprijatelje da napišu svedočanstvo o velike biblijskoj istini koju je proglasio jevrejski prorok – da će „devica roditi sina i zvaće se Emanuilo”. Sazvežđe Device, kako su priznali najučeniji astronomi, bilo je posvećeno Cereri (Dr. DŽON HIL u svojoj *Uraniji* i gospodin A. DŽEJMISON u svom *Nebeskom atlasu*), koja je ista kao i velika boginja Vavilona, jer Cereru su obožavali s bebom na dojci (SOFOKLE, *Antigona*), kao što je bila i vavilonska boginja. Devica je prvobitno bila asirska Venera, *majka* Bahusa ili Tamuza. Devica je, dakle, bila *Devica Majka*. Isajino proročanstvo su jevrejski zarobljenici preneli u Vavilon i otuda je vavilonskoj boginji dodeljeno novo ime.

97 Pogledati Ser DŽ. F. DEJVISOVU *Kinu* i LAFITANA, koji kaže da su izveštaji koje su papski misionari slali kućama govorili da svete kineske knjige ne govore samo o Svetoj Majci, već o *Devičanskoj* Majci. Za dalje dokaze o ovoj temi videti **belešku 8**.

98 Kada su Aštu ili „ženu”, nazvali „nebeskom caricom”, ime „žena” postalo je najviša počasna titula primenjena na žensku osobu. Ovo objašnjava ono što nalazimo toliko uobičajeno među drevnim narodima Istoka da su carice i najuzvišenije ličnosti oslovljavane imenom „žena”. Na engleskom jeziku „žena” nije laskava titula. Ali ranije se primenjivala na isti način kao i među orijentalnim narodima; reč „carica” (queen) u engleskom izvedena je iz Kvino, što je u drevnom gotskom upravo označavalo ženu.

99 Hestija na grčkom znači „kuća” ili „stan”. Obično se smatra da je ovo sekundarno značenje reči, a da je njegovo primarno značenje „vatra”. Ali izjave date u vezi s hestijom pokazuju da je ime izvedeno od hes ili hese, „da pokrije, da se skloni”, što je sama ideja kuće koja „pokriva” ili „skloništa” od vremenskih neprilika. Glagol hes takođe znači „zaštiti”, „pokazati milost”, a odatle očigledno potiče i karakter hestije kao „zaštitnice molitelja”. Uzimajući hestiju iz hesa, „pokriti”

Hestija ili Vesta se naziva prebivalište božanstva u *Orfičkim himnama*:

„Kći Saturna, damo časna,
 Koja stanuješ usred velikog ognja plamena večnog,
 U tebi su *bogovi* postavili *stanište* svoje,
 Jak i stabilan osnov smrtnoga roda.”¹⁰⁰

Čak i kada se Vesta *identifikuje* sa vatrom, isti lik Veste kao „Mesto stanovanja” i dalje se jasno pojavljuje. Tako ju je i Filolaj, govoreći o vatri usred središta sveta, nazivao „Vesta svemira, *kuća* Jupitera, Majka bogova”. U Vavilonu je titula boginje majke kao Božjeg prebivališta bila Saka, ili u naglašenom obliku Sakta odnosno „šator”. Otuda se danas velike boginje u Indiji, koje poseduju svu moć boga koga predstavljaju, nazivaju „Sakti”, ili „Šator”.¹⁰¹

Slika 25. Golubica i maslinova grančica Asirske Junone
 (BRAJANT, tom III, str. 84).

U njoj se, kao Šatoru ili Hramu Božjem, verovalo da prebiva ne samo sva sila, već i sva blagodat i dobrota. Svaki kvalitet blagosti i milosti je koncentrisan u njoj; i kada je smrt okončala njen put, za nju se govorilo da je obožena i preobražena u

ili „sklonište”, lako se može objasniti sledeća Smitova izjava: „Hestija je bila boginja domaćeg života i davalac svekolike porodične sreće; kao takva verovalo se da prebiva u unutrašnjem delu svake kuće i da je *izumela umetnost gradnje kuća*”. Ako bi „vatra” trebalo da bude prvobitna ideja Hestije, kako je „vatra” ikada mogla da bude „graditelj kuća”? Ali uzimajući Hestiju u smislu naselja ili prebivališta, premda izvedeno od hesa, „zakloniti” ili „prihvatiti”, lako je videti kako bi se Hestija poistovetila sa „vatrom”. Boginja koja se smatrala „Božjim staništem” bila je poznata pod imenom Ašta – „Žena” – dok je Ašta takođe označavala „vatra”; tako bi se Hestija ili Vesta, kako se razvijao vavilonski sistem, lako mogle smatrati „vatrom” ili „boginjom vatre”. Za razloge koji su sugerisali ideju da je Boginja-majka Prebivališta, videti **belešku 9**.

100 TEJLOR, *Orfičke himne: Himna Vesti*. Iako se Vesta ovde naziva Saturnovom *kćerkom*, u svim Panteonima je poistovećuju sa Kibelom ili Rejom – Saturnovom ženom.

101 KENEDI i MUR. Sinonim za Saka „šator” je „Ahel”, koji se sa tačkama izgovara „Ohel”. Iz prvog oblika reči izgleda da je izvedeno ime supruge boga Bude, što je kod KENEDIJA Ahalija, a u MUROVOM *Panteonu*, Ahilija. Iz drugog oblika, na sličan način, izgleda da je izvedeno ime supruge patrijarha Peruanaca, „Mama Oelo”. (PRESKOT, *Peru*) „Mama” su Peruanci koristili u orijentalnom smislu: „Oelo” je, po svojoj prilici, korišćeno u istom smislu.

goluba,¹⁰² da bi izrazili nebesku dobrotu njene prirode, nazvana je „D’Iune”¹⁰³ ili „Golubica” ili bez člana, „Juno” – Junona ime rimske „carice neba”, koje ima potpuno isto značenje. Vavilonci su je obožavali pod *obličjem* goluba kao i u njenom sopstvenom obliku.

Golubica, izabrani simbol ove obožene carice, obično je predstavljena sa maslinovom grančicom u ustima (**Slika 25**), a takođe ona i u svom ljudskom obliku nosi maslinovu grančicu u ruci. Velika je verovatnoća da je ime, po kojem je poznata, izvela na osnovu ovog oblika njenog predstavljanja, jer Z’emir-amit znači „nosilac grane”.¹⁰⁴

Kada je boginja predstavljena kao golubica sa maslinovom grančicom, ne može biti sumnje da se simbol delimično odnosio na priču o potopu; ali u simbolu je bilo mnogo više od pukog sećanja na taj veliki događaj. „Grana” je, kao što je već dokazano, bila simbol oboženog sina, a kada je obožena majka bila predstavljena kao Golubica, šta bi to moglo predstavljati ako ne *njeno* puko poistovećivanje sa Duhom svake blagodati, koji leti, nalik golubu, preko bezdana pri stvaranju; jer su na skulpturama u Nineviji, kao što smo videli, krila i rep goluba predstavljali *trećeg* člana idolopokloničkog asirskog trojstva. U potvrdu ovog stava mora se konstatovati da je asirska „Junona” ili „Devica Venera”, kako su je zvali, identifikovana sa *vazduhom*. Tako Julije Firmikus kaže: „Asirci i deo Afrikanaca žele da *vazduh* ima prevlast među elementima, jer su ga posvetili pod imenom Junona ili Devica Venera”. Zašto je *vazduh* poistovećen sa Junonom, čiji je simbol bio treća osoba asirskog trojstva? Zato što na haldejskom ista reč koja označava *vazduh* označava i „*Svetog Duha*”. Ovo saznanje u potpunosti objašnjava Proklovu izjavu da se „Juno odnosi na stvaranje duše”. Otkuda bi duša – čovečji duh – mogla da ima poreklo, ako ne iz Duha Božjeg. Ona se u „Orfičkim himnama” opisuje u skladu sa ovim likom Junone kao ovaploćenja Božanskog duha, izvora života, a takođe i kao boginje *vazduha*:

„O carska Juno, držanja uzvišenog,
Vazduhom sazdana, božanska, Joveova blažena carice,
 Ustoličena u nedrima *vazduha* plavog,
 Smrtnika rod tvoja je briga stalna;
Hladne oluje, tvoja snaga nadahnjuje samo,
 Koja neguješ *život*, koju želi *život* svaki;
 Pljuskova i *vetrova* majko, od tebe same
 Koja sve stvaraš, smrtni *život* je poznat;
 Priroda sva pokazuje tvoju božansku narav,

102 DIODOR SA SICILIJE. S tim u vezi, čitalac klasičnih dela će se setiti naslova jedne od basni u OVIDIJEVIM *Metamorfozama*. „Semiramida u goluba”.

103 Dione, ime majke Venere, koje se često primenjuje na samu Veneru, očigledno je isto ime kao i gore. Ovidije je Dione, u značenju Venere, jasno primenio na vavilonsku boginju. (*Kalendar*)

104 Od *Ze*, „ovo” ili „to”, *emir*, „grana”, i *amit*, „nosilac”, u *ženskom rodu*. HESIHUJE kaže da je Semiramida ime za „divljeg goluba”. Gore navedeno objašnjenje izvornog značenja imena Semiramida, koje se odnosi na Nojevog divljeg goluba (jer je očigledno bio divlji, pitomi ne bi odgovarao eksperimentu), može objasniti njegovu primenu od strane Grka na *bilo kojeg* divljeg goluba.

A sveopšta vlast tvoja je samo,
Uz glasne udare *vetra*, more uzburkano
I talasaste reke buče, kad ih protreseš ti.”¹⁰⁵

Tako je obožena carica, koju su u svim pogledima smatrali pravom ženom, istovremeno obožavana kao otelotvorenje Svetog Duha, Duha mira i ljubavi. U hramu Hierapolis u Siriji nalazila se čuvena statua boginje Junone, zbog koje dolazi mnoštvo naroda iz svih krajeva sveta. Kip boginje bio je bogato ukrašen, na glavi joj je bila zlatna golubica, a zvali su je imenom svojstvenim toj zemlji, Semeion. (BRAJANT) Šta znači Semeion? Očigledno, to je „Prebivalište”,¹⁰⁶ i „zlatna golubica” na njenoj glavi jasno pokazuje ko je trebalo da prebiva u njoj – čak i Duh Božji.

Kada joj je dodeljena tako transcendentna slava, kada su joj pripisivane tolike pobedničke osobine, i kada su je, pre svega, slike predstavljale ljudima kao Venus Urania – „nebesku Veneru”, koja je svojim obožavaocima pružala spas, carica lepote je popuštala svakoj nesvetoj strasti i svakom izopačenom i senzualnom apetitu. Nije ni čudo što su je svuda oduševljeno obožavali. Pod imenom „Majka bogova”, boginja carica Vavilona postala je predmet gotovo univerzalnog obožavanja. „Majku bogova”, kaže Lekler, „Persijanci, Sirijci i svi kraljevi Evrope i Azije obožavali su uz najdublje versko poštovanje”. Tacit svedoči da se vavilonska boginja obožavala u srcu Nemačke, a Cezar je, kada je napao Britaniju, otkrio da su sveštenici iste te boginje, poznati pod imenom druidi, bili tamo pre njega.¹⁰⁷

Herodot iz ličnog saznanja svedoči da je u Egiptu ova „carica nebeska” bila „najveća i najpoštovanija od svih božanstava”. Gde god je njeno bogoslužjenje uvedeno, neverovatno je kakvu fascinantnu moć je imalo. Zaista, moglo bi se reći da su narodi „opijeni” vinom njenog razvrata. I Jevreji su u dane Jeremije tako mnogo pili iz njene vinske čaše, bili su toliko očarani njenim idolopokloničkim bogoslužjenjem,

105 TEJLOR, *Orfičke himne*. Svaki čitalac mora biti svestan poistovećivanja Junone sa *vazduhom*. Sledeći citat iz Prokla to možda još bolje ilustratruje: „Uticaj naše suverene gospodarice Juno, počevši odozgo, prožima poslednje stvari, a njeno mesto u prostoru pod mesečinom je vazduh; jer je vazduh simbol duše, prema čemu se i duša naziva *duhom*.”

106 Od Ze, „ono”, ili „veliko”, i „Maaon” ili Maion, „prebivalište”, što bi na jonskom dijalektu na kojem je pisao Lucijan, koji je opisivao ovu boginju, prirodno postalo Meion.

107 CEZAR, *Galski rat*. Smatra se da ime druid potiče od grčkog *Drus*, hrast ili keltskog *Deru* koji ima isto značenje; ali ovo je očigledno greška. U Irskoj je naziv za druida Droii, a u Velsu Driv; veza druida sa hrastom bila je više zbog puke sličnosti njihovog imena sa imenom hrasta, nego zato što su iz njega izveli svoje ime. Druidski sistem u svim delovima očigledno je bio vavilonski sistem. Dionisije nas obaveštava da su se na britanskim ostrvima Bahusovi obredi uredno slavili, a Strabon citira Artemidora da bi pokazao da su na ostrvu u blizini Britanije Cereru i Prozerpinu slavili obredima sličnim orgijama sa ostrva Samotrake. Iz izveštaja o druidskoj Keridven i njenom detetu, kasnije će se uočiti (videti poglavlje IV, odeljak III) da je postojala velika analogija između njenog lika i lika velike boginje-majke Vavilona. Takav je bio sistem; naziv Driv ili Droii, koji se primenjuje na sveštenike, u potpunosti je u skladu sa tim sistemom. Ime Zero dato, na jevrejskom ili ranom haldejskom, sinu velike carice boginje, kasnije je u Haldeji postalo Dero. Sveštenik Deroa, „seme”, nazvan je, kao što je slučaj u skoro svim religijama, imenom svog boga; otuda je dokazano da poznato ime „druid” označava sveštenika „Dero” – ženino obećano „seme”. Klasične Hamadrijade očigledno su na sličan način bile sveštenice „Hamed-dero”, „željenog semena”, tj. „čežnje svih naroda”.

da čak i nakon što je Jerusalem bio spaljen i zemlja opustošena zbog toga, nisu mogli biti nagovoreni da odustanu. Dok su boravili u Egiptu kao prognanici, umesto da budu svedoci za Boga protiv paganstva oko njih, bili su posvećeni ovom obliku idolopoklonstva isto kao i sami Egipćani. Jeremiju je Bog poslao da objavi bes protiv njih ako nastave da se klanjaju nebeskoj kraljici; ali su njegova upozorenja bila uzaludna. „Tada”, kaže prorok, „odgovoriše Jeremiji svi ljudi koji znahu da žene njihove kade drugim bogovima, i sve žene, kojih stajaše onde velik zbor, i sav narod što življaše u zemlji misirskoj, u Patrosu, govoreći: Šta nam kaza u ime Gospodnje, nećemo te poslušati; nego ćemo činiti sve što je izašlo iz naših usta kadeći carici nebeskoj i lijući joj nalive, kao što smo činili mi i oci naši, carevi naši i knezovi naši po gradovima Judinim i po ulicama jerusalimskim, jer bijasmo siti hleba i beše nam dobro i zlo ne viđasmo.” (Jeremija 44:15-17). Tako su Jevreji, Božji poseban narod, oponašali Egipćane u njihovoj odanosti kraljici neba.

Obožavanje boginje-majke sa detetom u naručju nastavilo je da se poštuje u Egiptu sve do dolaska hrišćanstva. Da je Jevanđelje došlo u sili među mnoštvo naroda, obožavanje ove boginje-kraljice bilo bi srušeno. Ali generalno je došlo samo po imenu. Zbog toga nije bilo pravog izbacivanja vavilonske boginje, u mnogo slučajeva promenjeno je samo njeno ime. Nazvana je Devicom Marijom, i sa svojim detetom obožavana je sa istim idolopokloničkim osećanjem od strane onih koji ispovedaju da su hrišćani, kao što su to nekada radili otvoreni i neskriveni pagani. Posledica je bila ta da je, kada je 325. godine nove ere sazvan Nikejski sabor da osudi arijansku jeres, koja je negirala istinsko Hristovo božanstvo, ta jeres zaista bila osuđena, ali ne bez pomoći ljudi koji su jasno dali do znanja da žele da se stvarenje izjednači sa Stvoriteljem, da se Bogorodica-majka postavi rame uz rame sa njenim Sinom. Na saboru u Nikeji, kako kaže autor „Nimroda”, „Melkitska grupa” – tj. predstavnici takozvanog hrišćanstva Egipta – „smatrali su da postoje tri osobe u Trojstvu – Otac, Devica Marija i Mesija, njihov Sin”. Govoreći o ovoj zapanjujućoj činjenici, koju je izneo Nikejski sabor, otac Njumen sa ushićenjem govori o ovim diskusijama koje teže ka veličanju Marije. „Stoga”, kaže on, „ova kontroverza je otvorila pitanje koje nije rešeno. Ako tako možemo reći, otkrivena je nova sfera u krugu svetlosti, *kojoj Crkva još nije dodelila stanovnika*. Na Nebu je nastalo čuđenje; presto je viđen daleko iznad svih stvorenih sila, posrednički, zastupnički, arhitijska titula, kruna svetla poput jutarnje zvezde, slava koja izlazi iz večnog prestola, odežda čista kao nebesa i palica vladalačka nad svima. A ko je bio predodređeni naslednik tog veličanstva? Ko je bila ta mudrost, i kako joj je bilo ime, *majka prave ljubavi*, i daleke i svete nade, uzvišena poput palme u Engadiju, jerihonska ruža, stvorena od početka pre sveta, po Božjim savetima, i u Jerusalemu je bila njena snaga? Vizija se nalazi u Otkrivenju, *Žena odevena suncem, i mesec pod njenim nogama, a na glavi joj kruna od dvanaest zvezda*.”¹⁰⁸

„Marijini sledbenici”, dodaje on, „ne prestupaju pravu veru, osim ako oni koji hule na njenog Sina nisu došli do toga. Rimski crkva nije idolopoklonička, osim

108 NJUMEN, *Razvoj*. Inteligentni čitalac odmah će videti apsurdnost primene ove vizije „žene” iz Otkrivenja na Devicu Mariju. Jovan izričito izjavljuje da je ono što je video „znak” ili „simbol” (semeion). Ako je žena ovde doslovna žena, žena koja sedi na sedam brda mora biti to isto. „Žena” je u oba slučaja „simbol”. „Žena” na sedam brda je simbol lažne crkve; žena obučena u Sunce, prave crkve – Nevesta, Jagnjetova žena.

ako je arijanizam pravoverje." Ovo je sama poezija bogohuljenja. Sadrži i argument; ali šta znači taj argument? To samo znači da ako se Hristu prizna da je zaista Bog i dostojan božanske časti, Njegova majka, od koje je uzeo samo Svoju ljudsku prirodu, mora bit smatrana istom takvim, mora se podići daleko iznad nivoa svih stvorenja i treba joj se pokloniti kao saučesniku u trojedinom božanstvu Gospodnjem. Učinili su da Hristova božanska priroda stoji ili pada zajedno sa božanskom prirodom njegove majke. Takvo je papstvo u devetnaestom veku; takvo je papstvo u Engleskoj. Već je bilo poznato da je papstvo u Evropi smelo i ne stidi se u svom bogohuljenju; u Lisabonu se mogla videti crkva sa utisnutim rečima na prednjoj strani: „Devici boginji Loreto, italijanska rasa, odana njenom *božanstvu*, posvetila je ovaj hram". (Časopis profesora GIBSONA, u *Škotskom protestantu*). Ali da li se ikada ranije takav jezik čuo u Britaniji? Ovo je, međutim, samo tačna reprodukcija doktrine drevnog Vavilona u odnosu na veliku boginju-majku. Rimski Madona je, dakle, Vavilonska Madona. „Nebeska kraljica" u jednom sistemu je ista kao „nebeska kraljica" u drugom. Boginja koju su u Vavilonu i Egiptu obožavali kao Šator ili prebivalište Boga, identična je sa onom koju Rim, pod imenom Marija, naziva „Kuća posvećena Bogu", „strašno prebivalište",¹⁰⁹ „Božji dvorac" (*Marijin venac*), „Šator Svetog Duha" (*Vrt duše*), „Hram Trojice" (*Zlatni priručnik u Škotskom protestantu*).

Neki mogu biti skloni da brane takav jezik, govoreći da Sveto pismo čini da svaki vernik bude hram Svetog Duha, i, prema tome, kakva šteta može biti da se govori o Devici Mariji, koja je nesumnjivo bila svetac Božji, pod tim imenom ili nekim sličnim imenima? Tačno je da Pavle kaže: „Ne znate li da ste vi crkva Božija, i Duh Božiji živi u vama" (1. Korinćanima 3:16) To ne samo da je istina, već je velika istina, i to blagoslovena istina koja daje utehu i uklanja žaoku iz svake nevolje, da svaki pravi hrišćanin može iskusiti ono što je sadržano u ovim rečima istog apostola: „Jer ste vi crkve Boga Živoga, kao što reče Bog: Useliću se u njih, i živeću u njima, i biću im Bog, i oni će biti moj narod" (2. Korinćanima 6:16). Takođe moramo priznati, i to rado, da to podrazumeva prebivanje svih lica slavnog božanstva; jer je Gospod Isus rekao, „Ko ima ljubav k meni, držaće reč moju; i Otac moj imaće ljubav k njemu; i k njemu ćemo doći, i u njega ćemo se staniti." (Jovan 14:23). Ali dok se sve ovo priznaje, ispitivanjem će se utvrditi da su papske i biblijske ideje koje prenose ovi izrazi, koliko god naizgled bile slične, u osnovi različite. Kad se kaže da je vernik „hram Božji" ili hram Svetog Duha, značenje je da se „Hristos useli verom u srca vaša" (Efscima 3:17) . Ali kada Rim kaže da je Marija „Hram" ili „Šator Božji", u pitanju je neznabožačko značenje termina – naime, da je zajednica između nje i trojedinog boga zajednica srodna ipostasnoj zajednici između Hristove božanske i ljudske prirode. Hristova ljudska priroda je „Šator Božji", utoliko što je božanska priroda prikrila svoju slavu na takav način, preuzimajući našu prirodu, da se možemo približiti bez silnog straha pred Svetim Bogom. Na ovu slavnu istinu Jovan se poziva kada kaže: „I reč postade telo i useli se (doslovno *načinila šator*) u nas puno blagodati i istine; i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao Jedinorodnoga od Oca." (Jo-

109 *Zlatni priručnik u Škotskom protestantu*. Reč koja se ovde koristi za „Prebivalište" na latinskom jeziku ovog dela je čista haldejska reč – „*Zabulo*", i potiče od istog glagola kao Zavulon (1. Mojsijeva 30:20), ime koje je Lea dala svom sinu, kada je rekla „ako se sada već *priljubi* k meni muž moj".

van 1:14). U tom smislu, Hristos, Bogočovek, je jedini „Šator Božji”. Upravo u tom smislu Rim naziva Mariju „Šatorom Božjim” ili „Svetim Duhom”. Tako govori autor papskog dela posvećenog uzvišenju Bogorodice, u kome su Mariji date sve posebne Hristove titule i prerogativi: „Evo Božjeg šatora, Božje građevine, prebivališta, grad Božji je sa ljudima, i u ljudima i za ljude, za njihovo spasenje, i uzvišenje, i večno proslavljanje ... Da li je savršeno jasno da to važi za svetu crkvu? I na sličan način, za najsvetiju tajnu Gospodnjeg tela? Da li to važi i za svakog od nas, u toliko koliko smo zaista hrišćani? Nesumnjivo; ali ovu tajnu (onakvu kakva postoji) moramo na *poseban način* da sagledavamo u presvetoj Majci našeg Gospoda.” (*Marijin venac*). Zatim autor, nakon što je pokušao da pokaže da se „Marija s pravom smatra Božjim šatorom sa ljudima”, i to u posebnom smislu, drugačijem od onog u kojem su svi hrišćani „hram Božji”, nastavlja sa izričitim povezivanjem nje i ove osobine Šatora: „Zaista je velika korist, jedinstvena je privilegija, da Božja skinija bude sa ljudima, u kojoj ljudi mogu bezbedno da se približe Bogu koji je postao čovek.” (*Ibid.*). Ovde je celokupna posrednička slava Hrista, kao Bogočoveka u kome telesno prebiva sva punina Božanstva, data Mariji, ili se bar deli sa njom. Gornji odlomci preuzeti su iz dela objavljenog pre više od dvesta godina. Da li se papstvo poboljšalo od tada? Da li se pokajalo zbog svog bogohuljenja? Ne, naprotiv. To pokazuje već navedeni citat oca Njumena; ali ima i jačih dokaza. U nedavno objavljenom delu, ista bogohulna ideja se još jasnije otkriva. Dok se Marija naziva „*Kuća posvećena Bogu*” i „*Hram Trojstva*”, sledeći tekst pokazaće u kom smislu se ona smatra hramom Svetog Duha: „Sam Gospod je *nju* stvorio u Duhu Svetom i *izlio je* u sva dela svoja. O Gospo, čuj...” itd. Ovaj zapanjujući jezik očigledno podrazumeva da se Marija *poistovećuje* sa Svetim Duhom, kada govori o *njenom* „izlivanju” na „sva dela Božja”. I to je, kao što smo videli, bio upravo način na koji se gledalo na Ženu, koju su Pagani smatrali „Šatorom” ili Domom Božjim. Gde se takav jezik koristi u odnosu na Bogorodicu? Ne u Španiji; ne u Austriji; ne u mračnim mestima kontinentalne Evrope; već u Londonu, sedištu i centru svetske prosvećenosti.

Bogohulna imena koja je papstvo dalo Mariji nemaju ni jednu trunku temelja u Bibliji, ali se sva mogu naći u vavilonskom idolopoklonstvu. Same osobine i izgled rimske i vavilonske Madone su isti. Do nedavno, kada se Rafael pomalo udaljio od utabane staze, u rimskim Madonama nije bilo ničega jevrejskog, pa čak ni italijanskog. Da su ove slike ili slike Bogorodice namenjene predstavljanju majke našeg Gospoda, prirodno bi bile izlivenne ili u jednom ili u drugom kalupu. Ali nije bilo tako. U zemlji tamnookih lepotica, sa crnim loknama, Madona je uvek bila predstavljena plavih očiju i zlatne kose, tena potpuno drugačijeg od jevrejskog, koji bi prirodno trebalo da pripada majci našeg Gospoda, ali to se tačno slaže sa onim što sva antika pripisuje boginji kraljici Vavilona. U gotovo svim zemljama, velika boginja je opisana sa zlatnom ili žutom kosom, pokazujući da je morao postojati jedan veliki prototip po kome su sve napravljene. „Žutokosa Cereri” kao usamljeni argument možda ne bi imalo nikakve težine, jer bi se u tom slučaju moglo pretpostaviti da je epitet „žutokose” pozajmljen od žita čija je trebalo da bude zaštitnica. Ali mnoge druge boginje imaju isti epitet. Evropa, koju je Jupiter odneo u obliku bika, naziva se „Žutokosa Evropa” (OVIDIJE, *Kalendar*). Minervu Homer naziva „plavookom Minervom”, a Ovidije „žutokosom”; lovkinji Dajani, koja se obično poistovećuje sa Mesecom, Anakreon se obraća kao „žutokosoj kćerki Jupitera”, naziv

koji blede lice srebrnog Meseca sigurno nikada ne bi moglo da sugeriše. Teokrit je Dionu, majku Venere, opisao kao „žutokosu”. Sama Venera se često naziva „Aurea Venera”, „zlatna Venera” (HOMER, *Ilijada*). Indijska boginja Lakšmi, „Majka Univerzuma”, opisuje se da ima „zlatni ten”. (*Azijska istraživanja*). Arijadna, žena Bahusa, nazivana je „žutokosa Arijadna” (HESIOD, *Teogonija*). Ovako Drajden opisuje njenu zlatnu ili žutu kosu:

„U Dianovoj luci grubi gde igraju talasi,
Ležala je lepa napuštena Arijadna;
Od tuge bolesna i od očaja izbezumljena, tamo,
Haljinu je cepala svoju i kosu čupala zlatnu”.

Gorgona Meduza pre transformacije, dok se slavila zbog lepote, podjednako se slavila i zbog zlatne kose:

„Čari je nekad imala Meduza: da ljubav joj steknu
Ljubavnika žudnih trudilo se takmaca mnogo.
Koji su je vid’li, nigde našli nisu
Ljupkije crte, na dražesnom licu;
Al’ iznad svega, duga kosa je njena
U uvojcima zlatnim talasala i sijala milo”.

Sirena, koja se toliko pojavljivala u romantičnim pričama na severu, što je očigledno pozajmljeno iz priče o Atergati, boginji-ribi u Siriji, koju su zvali majkom Semiramide, a ponekad je poistovećivali sa samom Semiramidom, opisana je sa kosom iste vrste. „Elvumen”, što je skandinavsko ime za sirenu, „je plava”, kaže uvod u „Danske priče” Hansa Andersena, „zlatne kose i veoma lepo svira na žičanom instrumentu”. „Često je viđaju kako sedi na površini vode i češlja svoju dugu zlatnu kosu zlatnim češljem”. Čak i kada je Athor, egipatska Venera, predstavljan kao krava, nesumnjivo da se ukaže na ten boginje koji je krava predstavljala, *glava* i *vrat* krave bili su *pozlaćeni* (HERODOT i VILKINSON). Kada se, dakle, zna da su Devicu Mariju najpoznatije slike u Italiji predstavljale sa svetlom puti i zlatnom kosom, i kada je po celoj Irskoj Bogorodica danas gotovo uvek zastupljena na isti način, ko se može odupreti zaključku da je ona morala biti tako predstavljena samo zato što je kopirana iz istog prototipa kao i paganska božanstva?

Ova podudarnost nije samo po pitanju tena, već i karakteristika. Jevrejske crte su svuda dobro poznate i imaju svoje posebne odlike. Ali originalne Madone nemaju ništa od jevrejskih crta ili osobina; to govore i oni koji su lično upoređivali obe, zaključujući da se i u tome, i po tenu, podudaraju sa vavilonskim Madonnama koje je pronašao ser Robert Ker Porter među ruševinama Vavilona.

Postoji još jedna izvanredna karakteristika ovih slika vredna pažnje, a to je oreol, neobični svetlosni *krug* koji često okružuje glavu rimkatoličke Madone. Ovim

krugom takođe su često okružene glave takozvanih Hristovih likova. Kako je ovo nastalo? U slučaju našeg Gospoda, da je Njegova glava bila samo okružena zracima, mogla bi postojati *varka* da je to pozajmljeno iz Jevanđelja, gde se navodi da je na svetoj gori Njegovo lice blistalo od svetlosti. Ali gde u čitavom Novom Zavetu piše da je Njegova glava bila okružena *diskom* ili svetlosnim *krugom*? Ali ono što će se uzalud tražiti u Božjoj reči, lako je naći u umetničkim predstavama velikih bogova i boginja Vavilona. Disk, a posebno *krug*, bili su dobro poznati simboli božanstva Sunca, i uglavnom su prikazivani u simbolici Istoka. Kružnicom ili diskom bila je obuhvaćena glava božanstva Sunca. Isti je slučaj bio

Slika 26. Kirka, kćerka Sunca
(*Pompeji*, tom II, str. 91, 92).

i u paganskom Rimu. Apolon, kao dete Sunca, često je bio tako predstavljan. Boginje koje su tvrdile da su srodne Suncu imale su jednako pravo da budu ukrašene oreolom ili svetlosnim krugom. U *Pompeji* postoji predstava Kirke, „kćeri Sunca“ (**Slika 26**), sa glavom okruženom krugom, na isti način kao što je glava rimske Madone danas okružena. Neka neko uporedi oreol oko glave Kirke, sa onim oko glave papske Device, i videće kako se podudaraju.¹¹⁰

110 Ovo je objašnjenje slike dato u *Pompeji*: „Jedna od njih (slika) je preuzeta iz *Odiseje* i predstavlja Odiseja i Kirku, u trenutku kada junak, nekažnjivo ispiivši začaranu čašu, zahvaljujući protivotrovu koji mu je dao Merkur (poznato je da je Kirka imala 'zlatnu čašu', kao što je imala i vavilonska Venera), izvlači mač i ide prema njoj kako bi se osvetio za svoje drugove“, koji su se, pivši iz njene čašu, petvorili u svinje. Prestravljena, kako je to Homer opisao, boginja se odmah potčinila. Odisej pripoveda:

„Stoga, obor potraži i valjaj se uz drugove svoje,
Reče mi ona, potegoh s bedra
Mač mi oštar, s pogledom smrtnim,
Na nju navalih; a ona, vrisnuv' od straha,
Pod moju dotrča dignutu ruku, uhvativ' brzo kolena moja,
I brzo molećivim glasom, poče ovako:
'Ko si ti, reci'“ itd. – KAUPER, *Odiseja*

„Ova slika“, dodaje autor *Pompeje*, „je izvanredna, jer nas uči o poreklu tog ružnog i besmi-slenog sjaja kojom su glave svetaca često okružene... Ovaj sjaj nazvan je oreol i od Servija saznajemo da je to „svetleća tvar koja okružuje glave bogova“. Ona naročita pripada Kirki, kćeri Sunca. Carevi su je, uz svoju uobičajenu skromnost, preuzeli kao znak svog božanstva. I pod ovim uglednim pokroviteljstvom prešla je, kao i mnoga druga paganska sujeverja i običaji, u upotrebu Crkve“. Kraljevi se krive za to više nego što zaslužuju. Ali nisu toliko kraljevi

Da li bi iko mogao da poveruje da je svo to podudaranje samo puka slučajnost? Naravno, i da je Madona nalikovala Devici Mariji, to nikada ne bi bilo opravdanje za idolopoklonstvo. Ali kada je očigledno da je boginja koja je postavljena u papskoj crkvi da bude vrhovno obožavana od strane vernika, upravo ona vavilonska kraljica koja je postavila Nimroda ili Nina „Sina” kao Hristovog rivala, i koja je u svojoj ličnosti bila inkarnacija svake vrste razvrata, kako mračan pečat to ostavlja na rimokatoličku idolatriju. Da li to što se kaže da je dete koje ona drži i koje treba obožavati nazvano Isusovim imenom, pomože da se gnusni karakter tog idolopoklonstva ublaži? Kada je bila obožavana sa svojim detetom u starom Vavilonu, to dete je bilo nazvano imenom tako svojstvenim Hristu, koje je odlikovalo Njegov slavni karakter onoliko koliko i samo ime Isus. Zvali su ga „Zoro-ašta”, „seme žene”. Ali to nije smanjilo veliki Božji gnev protiv onih koji su se u stara vremena klanjali tom „idolu od revnosti, koji draži na revnost”.¹¹¹

Isto tako, davanje imena Hrista novorođenčetu u naručju rimske Madone ne može tu sliku učiniti manje „idolom od revnost”, manje uvredljivom za Svevišnjeg, manje podesnu da izazove Njegovo veliko nezadovoljstvo, kada je očigledno da se to novorođenče poštuje kao dete one koja je obožavana kao Kraljica neba, sa svim svojstvima božanstva, a istovremeno je bila i „Majka bludnica i gadosti zemlje”. Gospod se u svakom slučaju gnuša obožavanja kipova, ali obožavanje kipova takve vrste mora biti posebno odvratno za Njegovu svetu dušu. Ako su činjenice koje sam izneo tačne, zar je čudno što se takve stravične pretnje upućuju u Božjoj reči protiv rimskog otpadništva, i što su čaše njegovog ogromnog gneva određene da se izliju zbog njegove krivice? Ako su ove stvari istinite, ko će se sada usuditi da zastupa papski Rim, ili da ga nazove hrišćanskom crkvom? Da li bi iko ko je bogobožan i ko čita ove redove odbio da prizna da je samo paganizam mogao inspirisati takvu doktrinu kakvu su proglasili Melkiti na Nikejskom saboru, da se Sveta Trojica sastojala od „Oca, Device Marije, i Mesije njihovg sina”? (*Kvartalni časopis proroštava*, jul 1852.) Postoji li iko ko se ne bi prestravio od takve pomisli? Šta bi onda čitalac rekao o Crkvi koja uči svoju decu da obožavaju takvo Trojstvo kakvo sadrži sledeći tekst?

„Srce Isusovo, obožavam te;
Srce Marijino, preklinjem te;
Srce Josifovo, čisto i pravedno;
U ova tri srca verujem.”¹¹²

zaslužni za unošenje „paganskog sujeverja” u Crkvu, koliko rimski biskup. Videti Poglavlje VII, Odeljak II.

111 Jezekilj 8:3. Bilo je mnogo spekulacija o tome šta bi mogao biti taj „idolu od revnosti”. Ali kada se zna da je glavna karakteristika drevnog idolopoklonstva bilo samo obožavanje Majke i deteta, i to deteta kao utelovljenog Sina Božjeg, sve je jasno. Uporedite stihove 3 i 5 sa stihom 14, i videće te da su „žene koje plaču za Tamuzom” plakale blizu idola od revnosti.

112 *Šta svaki hrišćanin mora znati i raditi*. Autor velečasni J. FURNIS. Objavio Džejms Dafi, Dablin. Gore citirano izdanje ovog Priručnika za papstvo, pored bogohuljenja koje sadrži, sadrži i najnemoralnija načela, poučavajući jasno da je prevara bezopasna, ako se samo zadrži u odgovarajućim granicama. Verujem da je zbog velikog negodovanja koje se protiv njega pokrenulo, ovo izdanje povučeno. Međutim, istinitost gore navedenog odlomka je izvan svake sumnje. Dobio sam od prijatelja iz Liverpula kopiju izdanja koje sadrži ove reči, koje je sada u mom

Ako ovo nije paganizam, šta se može nazvati takvim imenom? A to je Trojstvo koje sada rimokatolici Irske od ranog detinjstva uče da obožavaju. To je Trojstvo koje se predstavlja u najnovijim katehetskima uputstvima kao veliki predmet obožavanja sledbenika papstva. Priručnik koji sadrži ovo bogohuljenje izlazi sa ekspresnim „*Imprimatur*” od „Pola Kalena”, papskog nadbiskupa Dablina. Da li će neko posle ovoga reći da se Rimokatolička crkva i dalje mora zvati hrišćanskom, jer drži doktrinu o Trojstvu? Nju su držali i paganski Vavilonci, i Egipćani, i Hindu-si u današnje vreme, u istom smislu u kojem je drži Rim. Svi su priznali trojstvo, ali da li su obožavali Trojedinog Jehovu, Kralja Večnog, Besmrtnog i Nevidljivog? I da li će neko, nakon ovakvih dokaza, reći da Rim priznaje takvo trojstvo? **Dole, dakle, sa smrtonosnom zabludom da je Rim hrišćanski!** Nekada je takav stav mogao da naiđe na razumevanje; ali svakim danom „Velika misterija” se sve više otkriva u svom pravom karakteru. Ne postoji i ne može biti nikakve sigurnosti za duše ljudi u „Vavilonu”. „Izađite iz nje, narode moj”, je glasna i izričita Božja zapovest. Oni koji se ne povinuju toj zapovesti, čine to na svoju odgovornost.

posedu, prethodno sam ih video u primerku koji je imao velečasni Ričard Smit iz Armaga. Međutim, rimokatolici se ne navode na takvo obožavanje trojstva samo u Irskoj. U brošuri koju su izdali papski sveštenici Sanderlenda, a koji su sada preda mnom, pod naslovom „Pashalna dužnost, crkva Svete Marije, Bišopvermaut, 1859”, „Dragim hrišćanima” je upućena sledeća opomena broj četiri:

„4. I nikada ne zaboravite postupke dobrog hrišćanina, koji vam se tako često preporučuju tokom obnove Misije.

Blagosloveni Isus, Marija i Josif.

Isuse, Marijo i Josife, dajem vam svoje srce, svoj život i svoju dušu.

Isuse, Marijo i Josife, pomozite mi uvek; i u mojoj poslednjoj agoniji,

Isuse, Marijo i Josife, primite moj poslednji dah. Amin.”

Da bi se podstakli pripadnici Rima da izvrše ovo „delo dobrog hrišćanina”, daje se znatan mito. Na strani 30. gore navedenog Furnisovog priručnika, pod naslovom „Pravilo života”, nalazimo sledeći odlomak: „Ujutro, pre nego što ustanete, napravite znak krsta i recite: „Isuse, Marijo i Josife, dajem vam svoje srce i svoju dušu (Svaki put kad izgovorite ovu molitvu, dobićete oprost greha od 100 dana, koji možete dati dušama u Čistilištu)!” Moram da dodam da je naslov Furnisove knjige, kako je gore citiran, naslov primerka gospodina Smita. Naslov primerka koji ja posedujem je „*Šta svaki hrišćanin mora znati*”, London, Ričardson & Sin, 147 Strand. Obe kopije podjednako imaju bogohulne reči navedene u tekstu, i obe imaju „*Imprimatur*” (odobrenje za štampu) od „Pola Kalena”.

Praznici

Odeljak I

Božić i Gospin dan (Blagovesti)

Ako je Rim zaista Vavilon iz Otkrivenja, a Bogorodica u njenim svetilištima postavljena kao sama kraljica neba, zbog čijeg je obožavanja izazvan žestoki Božji gnev prema Jevrejima u Jeremijino vreme, onda je izuzetno važno tu činjenicu utvrditi van svake sumnje. Jer, kad se to jednom utvrdi, svako ko ima strahopoštovanje prema Božjoj reči mora da zadrhti i pri samoj pomisli da se takvom sistemu, bilo pojedinačno ili na nivou naroda, daje i najmanje odobrenje ili podrška. Već je rečeno nešto što poprilično dokazuje identitet rimokatoličkog i vavilonskog sistema, ali na svakom koraku dokaza je sve više, posebno onih koji proizilaze iz poređenja različitih praznika.

Praznici Rima su bezbrojni, ali radi razjašnjenja se može izdvojiti pet najvažnijih – Božić, Gospin dan (Blagovesti), Uskrs, Rođenje svetog Jovana i praznik Velike Gospojine (Uznesenje Presvete Bogorodice). Za svaki od njih se može dokazati da je vavilonskog porekla. Najpre za praznik u čast Hristovog rođenja tj. Božić. Kako to da je taj praznik povezan sa 25. decembrom? U Svetom pismu nema ni reči o tačnom danu Njegovog rođenja, niti u kom je godišnjem dobu rođen. Ono što je tamo zabeleženo upućuje na to da u koje god vreme da se desilo Njegovo rođenje, to nije moglo biti 25. decembra. U vreme kada je anđeo vitlejemskim pastirima najavio Njegovo rođenje, oni su noću napasali svoja stada na otvorenim poljima. Bez sumnje, klima Palestine nije tako oštra, ali čak i tamo, iako je dnevna vrućina poprilična, noćna hladnoća je, od decembra do februara, veoma oštra, pa pastiri Judeje *nisu* imali običaj da svoja stada čuvaju na otvorenom polju *nakon* kraja oktobra.¹¹³

U krajnjem slučaju je, dakle, neverovatno da se Hristovo rođenje moglo dogoditi krajem decembra. Komentatori su izuzetno usaglašeni po ovom pitanju. Pored Barnsa, Dodridža, Lajtfuta, Džozefa Skaligera i Dženingsa, koji svi smatraju da 25. decembar ne bi mogao biti pravo vreme rođenja našeg Gospoda, u svojim „Jevrej-

113 DŽIL, u svom *Komentar*u o Luki 2:8 kaže sledeće: „Postoje dve vrste stoke kod Jevreja... stoka koja boravi u kući i koja leži u gradu; stoka u divljini, koja leži na pašnjacima. O tome jedan od komentatora (MAJMONID) primećuje: 'Ova [stoka] leži na pašnjacima, koji su po selima, tokom svih hladnih i vrućih dana, i ne idu u gradove dok ne krenu kiše.' Prva kiša pada u mesecu marhešvanu, koji odgovara drugom delu našeg oktobra i prvom delu novembra... Stoga izgleda da se Hristos morao roditi pre sredine oktobra, pošto prva kiša još nije pala." KITO, za 5. Mojsijevu 11:14 (*Ilustrovani komentari*) kaže da je „rani dažd (kiša)” na „jesen”, „to jest, u septembru ili oktobru.” Time bi vreme sklanjanja stada sa polja bilo nešto ranije nego što sam naveo u tekstu; ali nema sumnje da to nije moglo biti kasnije nego što je tamo navedeno, po svedočenju Majmonida, čije je poznavanje svega što se tiče jevrejskih običaja dobro poznato.

skim starinama” i proslavljeni Džozef Mid vrlo ubedljivo iznosi isto mišljenje. Nakon dugog i pažljivog istraživanja ove teme on, između ostalih argumenata, navodi i sledeće: „Po Hristovom rođenju, trebalo je da svaka žena i dete odu da plate porez u gradu kome su pripadali, pri čemu su neki morali da pređu dug put; ali bilo je neprikladno takvo putovanje obaviti usred zime, posebno ženama sa decom i samoj deci. Dakle, Hristos nije mogao da se rodi usred zime. Opet, u vreme Njegovog rođenja, pastiri su ležali na otvorenom, van grada, i noću bdeli nad svojim stadima; ali to onda nije moglo biti usred zime. A ako neko misli da zimski vetar u tim krajevima nije bio tako oštar, neka se seti Hristovih reči u jevanđelju: ‘Nego se molite Bogu da ne bude bežanje vaše u zimu...’ (Matej 24:20). Ako je zima bila tako nepogodna za bekstvo, onda nije pogodna ni da pastiri leže u poljima, a da žene i deca putuju.” Zaista, najučćeniji i najiskreniji pisci iz svih grupacija priznaju¹¹⁴ da se dan rođenja našeg Gospoda ne može odrediti,¹¹⁵ i da se u *hrišćanskoj crkvi do 3. veka* nije čulo za takav praznik kao što je Božić, a da do *4. veka* ta praksa nije uznapredovala, niti stekla mnogo poštovalaca.

Kako je onda crkva Rima odredila 25. decembar za Božić? Ovako: mnogo pre 4. veka, a i mnogo pre same hrišćanske ere, među *neznabošcima* se baš u to doba godine slavio praznik u čast rođenja sina vavilonske kraljice neba. Može se ispravno pretpostaviti da je radi pomirenja sa neznabošcima i povećanja broja nominalnih pristalica hrišćanstva, isti praznik usvojila crkva Rima, dajući mu samo Hristovo ime. Ova težnja hrišćana da prave kompromis sa neznaboštvom razvila se veoma rano, a Tertulijan, čak u njegovo vreme, oko 230. godine, gorko jadikuje zbog nedoslednosti Hristovih učenika po ovom pitanju i nasuprot tome ističe strogu vernost neznabožaca sopstvenom sujeverju. „Nama”, kaže on, „kojima su strane subote i mladine i praznici, koji su bili prihvatljivi Bogu, sada su nam učestali Saturnalije, januarski praznici, *Brumalija* i *Matronalija* – pokloni se daju i primaju, novogodišnji darovi se prave uz veselje, a sportovi i banketi se proslavljaju bučno. O, koliko su neznabošci verniji svojoj religiji i koliko posebno paze da ne usvoje nikakvu svečanost od hrišćana.” Ispravni ljudi su se trudili da zaustave tu plimu, ali

114 Arhidakon VUD, u *Hrišćanskom tumaču*, LORIMEROV *Prezbiterijski priručnik*. Lorimer citira ser Pitera Kinga koji u svom *Istraživanju bogoslužjenja prvobitne crkve...* zaključuje da u toj crkvi nije bilo takvog praznika i dodaje: „Čini se neverovatnim da je trebalo da slave Hristovo rođenje kada se nisu slagali oko meseca i dana Njegovog rođenja.” Vidi i velečasni DŽ. RAJL, u njegovom *Komentar*u o Luki, koji priznaje da je vreme Hristovog rođenja sporno, iako se protivili ideji da stada nisu mogla biti na otvorenom polju u decembru, pozivajući se na Jakovljevu žalbu Lavanu: „Danju me ubijaše vrućina a noću mraz” (1. Mojsijeva 31:40). Sada je sva snaga Jakovljeve pritužbe protiv njegovog okrutnog rođaka bila u tome što ga je Lavan naterao da učini ono što niko drugi ne bi učinio i, stoga, ako govori o hladnim zimskim noćima (što, međutim, nije uobičajeno razumevanje ovog izraza), to dokazuje upravo suprotno od onoga što je izneo gospodin Rajl kao dokaz – naime, da *nije* bio običaj da pastiri u zimskim noćima svoja stada čuvaju u poljima.

115 GIZELER, JOVAN ZLATOUSTI (*Upozorenje u Homiliji o danu Hristovog rođenja*) pišući u Antiohiji oko 380. g.n.e., kaže: „Još nije prošlo deset godina otkako smo saznali za ovaj dan.” „Ono što sledi”, dodaje Gizeler, „predstavlja izuzetnu ilustraciju lakoće s kojom su običaji novijeg datuma mogli da poprime karakter onoga što su apostoli ustanovili.” Tako nastavlja Zlatousti: „Među onima koji žive na zapadu to je bilo poznato još od davnina, a stanovnicima od Trakije do Gadira [Kadiz] je od ranije poznat”, to jest, dan rođenja našeg Gospoda, koji nije bio poznat u Antiohiji na Istoku, na samim granicama Svete zemlje, gde je rođen, bio je savršeno poznat u celoj evropskoj regiji na zapadu, od Trakije pa čak do Španije!

se, uprkos svim njihovim naporima, otpadništvo nastavilo, sve dok Crkva, izuzev malog ostatka, nije bila preplavljena neznabožačkim sujeverjem. Van svake sumnje je da je Božić prvobitno bio neznabožački praznik. To godišnje doba i ceremonije kojima se još uvek obeležava, dokazuju njegovo poreklo. U Egiptu je upravo u to vreme, „otprilike u vreme kratkodnevice“, rođen sin Izide, što je egipatska titula za kraljicu neba. Sam naziv pod kojim je Božić popularno poznat u Škotskoj – Jul dan – dokazuje njegovo istovremeno neznabožačko i vavilonsko poreklo. „Jul“ je haldejski naziv za „odojče“ ili „malo dete“;¹¹⁶ a kao 25. decembar su ga naši neznabožački anglosaksonski preci nazivali „Jul dan“ ili „Dečiji dan“, a noć koja mu je prethodila – „majčinska noć“, dosta pre nego što su došli u kontakt sa hrišćanstvom, što dovoljno dokazuje njegov pravi karakter.

Ovaj rođendan je nadaleko i naširoko obeležavan u neznabožačkim carstvima. Uobičajeno se verovalo da ovaj praznik ima samo astronomski karakter, koji se jednostavno odnosio na završetak sunčevog godišnjeg kretanja i početak novog ciklusa. Ali postoje nesumnjivi dokazi da se taj praznik odnosio na nešto mnogo veće od toga – da je obeležavao, ne samo figurativni dan rođenja Sunca u obnavljanju njegovog kretanja, već i dan rođenja velikog Izvavitelja. Među sabejskim Arapima, koji su Mesec, a ne Sunce, smatrali vidljivim simbolom omiljenog predmeta svog idolopoklonstva, isti period je proslavlján kao praznik rođenja. Tako čitamo u Stenlijevoj *Sabejskoj filozofiji*: „24. desetog meseca“, a to je decembar po našem računanju, „Arapí su proslavili rođendan Gospoda – a to je Mesec“. Gospodar Mesec je bio veliki predmet arapskog obožavanja, a taj Gospodar Mesec je, po njima, rođen 24. decembra, što jasno pokazuje da rođenje koje su proslavljali nije imalo nužnu vezu sa kretanjem Sunca. Vredi i posebno napomenuti da, ako je Božić među starim Saksoncima Britanskog ostrva bio obeležavan da se proslavlja rođenje bilo kog Gospoda nad vojskama nebeskim, slučaj je ovde morao biti potpuno isti kao i u Arabiji. Saksonci su, kao što je poznato, *Sunce* smatrali ženskim božanstvom, a Mesec – muškim.¹¹⁷

Stoga, to je morao biti dan rođenja Gospodara Meseca, a ne Sunca, koji su oni slavili 25. decembra, kao što su rođendan istog Gospodara Meseca Arapi slavili 24. decembra. Izgleda da je ime Gospodara Meseca na Istoku bilo Meni, jer se to čini najprirodnijim tumačenjem Božanske izjave u Isaiji 65:11: „A vi, koji ostavljate Gospoda, koji zaboravljate svetu goru moju, koji postavljate sto Gadu i levate naliv Meniju...“ Postoji razlog da se veruje da se Gad odnosi na boga Sunca, a da Meni, slično tome, označava božanstvo Meseca.¹¹⁸

116 Iz enciklopedije EOL, „odojče“. U Škotskoj, barem u nižim krajevima, Jul-kolači se nazivaju i Nur-kolačima. Na haldejskom „nur“ znači „rođenje“. Dakle, Nur-kolači su „rođendanski kolači“. Skandinavске boginje zvane „norne“, koje su deci određivale sudbinu po njihovom rođenju, očigledno su svoje ime dobile od srodne haldejske reči „Nor“, dete.

117 ŠARON TARNER. Tarner citira jednu arapsku pesmu koja dokazuje da su žensko Sunce i muški Mesec bili priznati u Arabiji, kao što su bili priznati i kod Anglosaksonaca.

118 Vidi KITO, tom IV, str. 66, kraj beleške. Ime Gad se očigledno odnosi, u prvom redu, na boga rata, jer označava *napad*, ali ono označava i „onog koji sastavlja/okuplja“. Obe ideje su primenljive na Nimroda, čiji je opšti karakter bio kao kod boga Sunca, jer je on bio prvi veliki ratnik, a pod imenom Foronej, slavjen je zbog toga što je prvi okupio čovečanstvo u društvene zajednice. Ime Meni, „onaj koji broji“, s druge strane, izgleda je samo sinonim za ime Kuš

Meni, ili Manai, znači „Onaj koji broji”. A upravo su po mesečevim promenama meseci brojani: „Stvorio si *mesec* da pokazuje vremena, sunce poznaje zapad svoj.” (Psalam 104:19). Ime „Mesečevog čoveka” ili boga koji je predsedavao nad tim svetlećim telom kod Saksonaca, bilo je Mane, kako se navodi u „Edi”, a Mani u „Voluspi”. Da se tu radilo o rođenju „Gospodara Meseca”, koje se slavilo među britanskim precima na Božić, za to imamo izvanredan dokaz u nazivu koji se u nižim delovima Škotske i danas daje prazniku poslednjeg dana u godini, a koji je izgleda ostatak starog rođendanskog praznika, jer se kolači koji se tim povodom prave zovu Nur-kolači ili Rođendanski kolači. To ime je Hogmanaj. „Hog-Manaj” na haldejskom znači „praznik onoga koji broji”, drugim rečima, praznik Deus Lunusa, ili Mesečevog čoveka. Da bi pokazao vezu između jedne zemlje i druge zemlje, i upornu postojanost starih običaja, vredi napomenuti da Jeronim, komentarišući već citirane Isaijine reči o „postavljanju stola Gadu” i „levanju naliva Meniju”, primećuje da je „bio običaj da se tako kasno u njegovo vreme [u 4. veku], u svim gradovima, posebno u Egiptu i Aleksandriji, postavljaju stolovi i da ih se *poslednjeg dana meseca i godine* napuni raznom luksuznom hranom i peharima sa mešavinom mladog vina, i da su ljudi po njima crtali simbole u zavisnosti od roda te godine”. Egipatska godina je počinjala u drugačije vreme od naše, ali ovo je najbliži mogući način (samo što je vino zamenjeno viskijem) na koji se Hogmanaj još uvek slavi *poslednjeg dana poslednjeg* meseca naše godine u Škotskoj. Ne znam da li su na osnovu bilo čega što se dešavalo u to doba nacrtani neki simboli, ali svi na jugu Škotske su svesni činjenice da, na Hogmanaj ili večer pred Novu Godinu, oni koji poštuju stare običaje postavljaju trpezu – dok zemičke i druge poslastice na trpezi imaju oni koji mogu da ih priušte, a ovseni kolači i sir se iznose pred one koji ovsene kolače vide samo ovom prilikom – a žestoka pića tu zauzimaju važno mesto.

Čak i tamo gde je Sunce bilo omiljeni predmet obožavanja, kao i u samom Vavilonu i drugde, ono je na ovaj praznik obožavano ne samo kao nebesko telo, već i kao utelovljeni Bog. Suštinski princip vavilonskog sistema je bio da je Sunce ili

ili Čus, koje, iako označava „pokriti” ili „sakriti”, znači i „računati ili brojati”. Pravilno značenje imena Kuš je, nemam sumnje, „onaj koji broji” ili „aritmetičar”, jer dok je njegov sin Nimrod, kao „*moćan*”, silom i moći, bio veliki propagator vavilonskog sistema idolopoklonstva, on je, kao Hermes, bio pravi idejni tvorac tog sistema, jer se kaže da je on „učio ljude pravilnom načinu pristupanja Božanstvu kroz molitve i žrtve” (VILKINSON). Pošto su idolopoklonstvo i astronomija bili blisko isprepletani, da bi mu se omogućilo da to uradi efikasno, bilo je neophodno da bude izuzetno vešt u nauci o *brojevima*. Za Hermesa (to jest Kuša) kaže se da je „prvo otkrio brojeve, pa umetnost računanja, geometrije i astronomije, igre šaha i hazarda” (Ibid.); i, po svojoj prilici, s obzirom na značenje imena Kuš, neki su ga nazivali „*Broj oca bogova i ljudi*” (Ibid.). Ime Meni je samo haldejski oblik hebrejskog „Mene”, „onaj koji broji”, jer na haldejskom i često zauzima mesto završnog *e*. Kao što smo uvideli razlog da kod Gezenijusa zaključimo da je Nabu, veliki vavilonski proročki bog, bio upravo isti bog kao Hermes, ovo pokazuje posebno isticanje prvih reči u božanskoj rečenici koja je zapečatila propast Valtarsara, rečima iskonskog Boga: „MENE, MENE, TEKEL, UFARSIN”, što je isto kao da je rečeno „onaj koji broji je izbrojan”. Pošto je *pehar* naročito bio simbol Kuša, otuda mu je izlivan *naliv* kao bogu tog *pehara*, a kako je on bio veliki Prorok, otuda i proricanja za narednu godinu, i koga Jeronim povezuje sa božanstvom o kome govori Isaija. Hermes je u Egiptu kao „onaj koji broji” poistovećen sa Mesecom koji broji mesece. Zvali su ga „Gospodar Meseca” (BUNSEN); a kao „onaj koji deli vreme” (VILKINSON), držao je „palminu granu, simbol godine” (Ibid.) Dakle, onda, ako je Gad bio „božanstvo Sunce”, Meni je sasvim prirodno smatran „Gospodarom Mesecom”.

Val (Baal) jedini Bog. Kada je, dakle, Tamuz obožavan kao utelovljeni Bog, to je podrazumevalo i da je on utelovljenje Sunca. U hinduističkoj mitologiji, za koju se priznaje da je u suštini vavilonska, ovo je veoma jasno vidljivo. Tamo je Surja, ili Sunce, predstavljena kao utelovljena i rođena sa ciljem da potčini neprijatelje bogova, koji, bez takvog rođenja, ne bi mogli biti potčinjeni.¹¹⁹

To onda nije bio samo puki astronomski praznik koji su neznabošci slavili tokom kratkodnevice. Taj praznik se u Rimu zvao praznik Saturna, a način na koji se tamo slavio pokazao je poreklo njegovog nastanka. Gozba je, po Kaligulinoj zamisli, trajala pet dana;¹²⁰ smanjena su ograničenja za *pijanstvo* i veselje, a robovi su bili privremeno emancipovani,¹²¹ i koristili su sve vrste sloboda sa svojim gospodarima.

Upravo se na ovaj način, po Berosu, slavio u Vavilonu ovaj pijani praznik meseca tebeta, koji odgovara našem decembru, drugim rečima, praznik Bahusa. „Bio je običaj”, kaže on, „da tokom pet dana, koliko je praznik trajao, gospodari budu potčinjeni svojim slugama, a jedan od njih je vladao kućom, obučen u purpurnu odoru, kao kralj.” Ovaj sluga u „purpurnoj odori” je nazivan „Zoganom”, „čovekom zabave i raskalašnosti”, i odgovarao je konkretno „Gospodaru nereda”, koji je u mračno doba bio izabran u svim papskim zemljama da predvodi božićne zabave. Božićni pehar za zdravicu imao je svog pandana u vavilonskom „Prazniku pijanstva”, a mnoga druga slavlja koja smo još uvek održavali za Božić, poticala su iz istog kraja. Sveće, u nekim delovima Engleske, paljene na Badnje večer, a koje su se koristile sve dok traje sezona praznika, podjednako su uoči praznika vavilonskog boga palili i neznabošci, da bi mu ukazali čast, jer su upaljene voštane sveće na njegovim oltarima bile jedna od prepoznatljivih karakteristika njegovog obožavanja. Božićno drvo, sada tako uobičajeno među nama, bilo je podjednako uobičajeno u neznabožačkom Rimu i neznabožačkom Egiptu. U Egiptu je to drvo bilo palma, a u Rimu jelka. Palma je označavala neznabožačkog Mesiju, kao Val-Tamara, a jelka kao Val-Berita. Za majku Adonisa, boga Sunca i velikog posredničkog božanstva, rečeno je da se pretvorila u drvo, i da je u tom stanju rodila svog božanskog sina. Ako je majka bila drvo, sin je morao biti prepoznat kao „Čovek-grana”. I to u potpunosti objašnjava stavljanje Božićnog drveta (kod nas badnjak – *prim. prev.*) u vatru na Badnje večer i izgled božićnog drveta sledećeg jutra. Kao Zero-Ašta, „seme žene”, što je označavalo i *Ignigena*, ili „rođenog u vatri”, on je morao da uđe u vatru „majčinske noći”, da bi sledećeg dana bio rođen iz nje, kao „Božja grana” ili Drvo koje ljudima donosi sve božanske darove. Ali može se postaviti pitanje zašto on ulazi u vatru pod simbolom Božićnog drveta? Da bismo ovo razumeli, treba imati na umu da je božansko dete rođeno na kratkodnevicu, kao novo utelovljenje ve-

119 Vidi *Sanskrtka istraživanja* pukovnika VANSJA KENEDIJA. Pukovnik Kenedi, najugledniji naučnik za sanskrt, dovodi bramane iz Vavilona (Ibid.). Primetite da je samo ime Surja dato Suncu nad celom Indijom povezano sa ovim rođenjem. Iako je ta reč izvorno imala drugo značenje, sveštenici su je očigledno poistovetili sa haldejskom „Zero” i podržali ideju *rođenja* „boga Sunca”. Prakritsko ime je još bliže biblijskom nazivu obećanog „semena”. To je „Suro”. Videlo se u prethodnom poglavlju da je i u Egiptu *Sunce* predstavljeno kao *rođeno* od boginje.

120 Kasnije je broj dana Saturnalija povećan na sedam.

121 Ako, kao što smo videli, imamo razlog da verujemo da je Saturn, ili Kronos bio *Foronej*, „Emancipator”, onda je „privremena emancipacija” robova tokom ovog praznika bila u potpunosti u skladu sa njegovim navodnim karakterom.

likog boga (nakon što je taj bog bio isečen na komade), da se za svoju smrt osveti svojim ubicama. Sada je taj veliki bog, odsečen usred svoje moći i slave, bio simbolično predstavljen kao jedno ogromno drvo, bez svih svojih grana, i posečeno skoro do zemlje. Ali velika zmija, simbol Asklepija koji obnavlja život, uvija se oko tog mrtvog stabla (**Slika 27**), i gle, sa strane na gore niče klica mladog drveta – drveta sasvim druge vrste, koje je predodređeno da ga nikada ne poseče neprijateljska sila. Čak je i palma poznati simbol pobeđe. Božićno drvo je, kao što je rečeno, u Rimu uglavnom bilo drugačije drvo, jelka, ali ista ideja koja se odnosila na palmu, odnosila se i na božićnu jelku, jer je to prikriveno simbolizovalo novorođenog Boga kao Val-Berita,¹²² „Gospodara Zaveta” i na taj način predskazalo trajnost i večnost njegove moći, da je, pošto je pao pred svojim neprijateljima, pobeđnički ustao iznad svih njih.

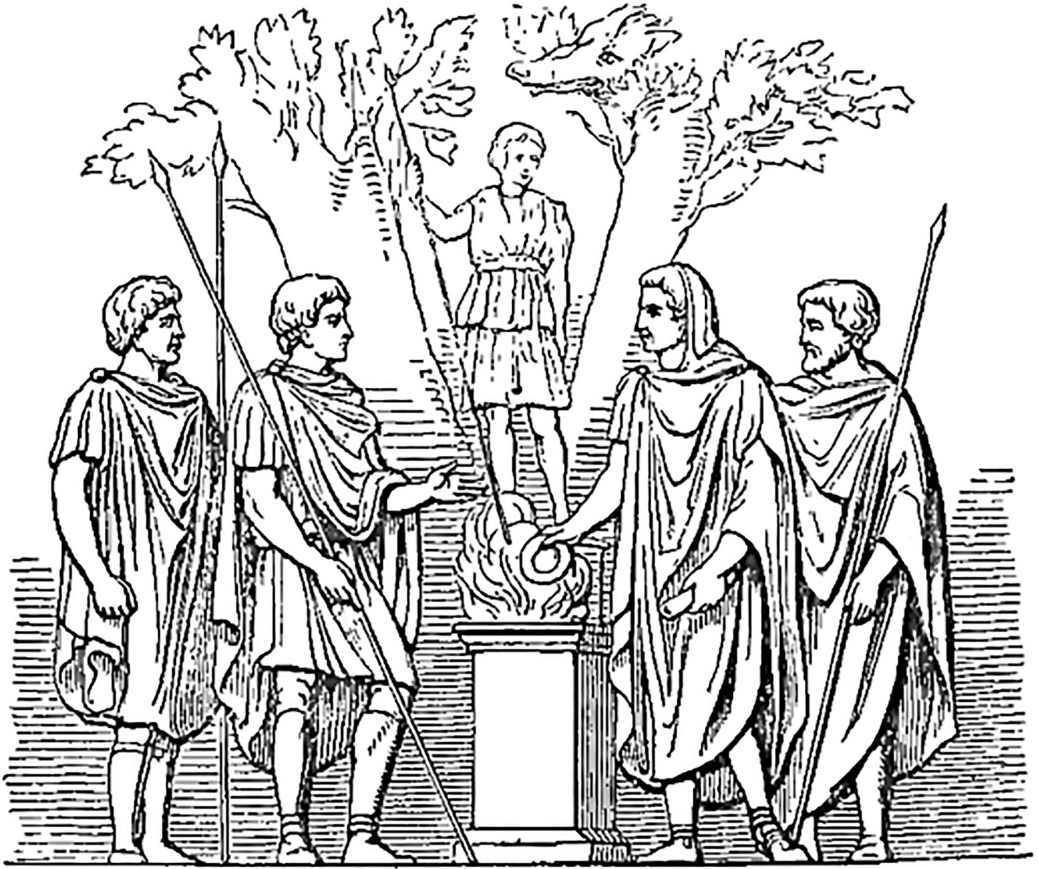

Slika 27. Božićno drvo (MORIS, *Indijske starine*, tom VI, str. 368).

Stoga je 25. decembar dan koji se u Rimu obeležavao kao dan kada se bog pobednik ponovo pojavio na zemlji, držan je na *Natalis invicti solis*, „Rođendan nepobeđenog Sunca”. Božićno drvo je mrtvi deo Nimroda, koji je obožen kao bog Sunce, ali su ga posekli njegovi neprijatelji. Božićna jelka je Nimrod *redivivus* – ubijeni bog je ponovo oživeo. U svetlu gore pomenute izjave o običajima koji još uvek postoje među nama, a čije je se poreklo izgubilo u gomili starina, neka čitalac pogleda jedinstvenu praksu koja se još uvek održava na jugu Škotske na Badnje večer – ljubljenje ispod grane imele. Ta grančica imele u druidskom sujeverju, koja, kao što smo videli, potiče iz Vavilona, predstavljala je Mesiju, „Čoveka granu”. Imela je smatrana božanskom granom¹²³ – granom koja je došla s neba i izrasla na drvetu koje je izniklo iz zemlje.

122 *Val-Beret*, koji se razlikuje samo u jednom slovu od *Val-Berit*, „Gospodar Zaveta”, označava „Gospodara jelke”.

123 U skandinavskoj priči o Bolderu, grana imele se *razlikuje* od oplakivanog boga. Druidski i skandinavski mitovi su se donekle razlikovali. Ali ipak, čak i u skandinavskoj priči, očigledno je da je grani imele pripisana neka čudesna moć, jer je bila u stanju da uradi ono što niko drugi od stvorenja nije mogao da postigne – ubila je božanstvo za koje su Anglosaksonci smatrali da od njega „zavisi carstvo” njihovog „neba”. Sada je sve što je potrebno da se razotkrije ova očigledna nedoslednost – razumeti „granu” koja je imala takvu moć, kao simboličan izraz za *pravog* Mesiju. Grčki Bahuš je očigledno prepoznat kao „*seme zmijske*”, jer se kaže da ga je rodila njegova majka kao posledicu odnosa sa Jupiterom, kada se taj bog pojavio u obliku zmijske. Ako je Bolderov lik bio isti, priča o njegovoj smrti se svodila samo na to, da je „seme zmijske” ubilo „seme žene”. Ova priča, naravno, mora da potiče od njegovih neprijatelja. Ali idolopoklonici su prihvatili ono što nisu mogli sasvim da poreknu, očigledno s namerom da to objasne.

Slika 28. Rimski car Trajan kadi Dijani (KITO, *Ilustrovani komentari*, tom IV, str. 137).

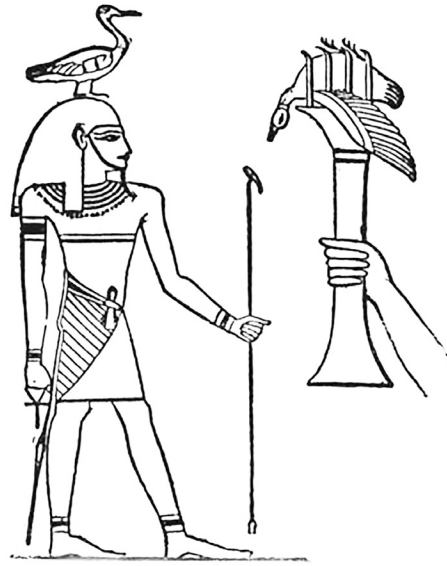
Tako su kalemljenjem nebeske grane na zemaljsko drvo, nebo i zemlja, koje je greh razdvojio, sada spojeni i tako je grana imele postala znak božanskog pomirenja sa čovekom, a *poljubac* je dobro poznati znak pomilovanja i pomirenja. Otkud onda takva jedna ideja? Da ne potiče možda iz Psalma 85:10-11: „Milost i istina srešće se, pravda i mir *poljubiće se*. Istina će niknuti iz zemlje [kao posledica dolaska obećanog Spasitelja] i pravda će s neba priniknuti”? Sigurno je da je taj psalam napisan ubrzo nakon vavilonskog ropstva. Mnoštvo Jevreja je, posle tog događaja, još uvek ostalo u Vavilonu pod vođstvom nadahnutih ljudi, poput Danila, kao deo Božje reči koja je trebalo da im bude prenesena, kao i njihovim srodnicima u Palestini. Vavilon je u to vreme bio centar civilizovanog sveta. I tako je neznaboštvo, koje je kvarilo božanski simbol, kao i uvek do sada, imalo prilike da svoju falsifikovanu izmenjenu istinu pošalje na sve strane sveta, kroz Misterije povezane sa velikim centralnim sistemom u Vavilonu. Tako i sami božićni običaji, koji još uvek postoje, bacaju odjednom iznenađujuće svetlo na otkrovenja milosti koja su učinjena za celu planetu, kao i napore Sotone i njegovih izaslanika da ih učine telesnim i degradiraju.

U mnogim zemljama, vepar je žrtvovan bogu, a priča se da je to bilo zbog povrede koju je vepar naneo bogu. Prema jednoj verziji priče o smrti Adonisa ili Tamu-

za, on je, kao što smo videli, umro od posledica ranjavanja veprovim kljovama. Pričalo se da je frigijski Atis, Kibelin miljenik, čija je priča poistovećena sa pričom o Adonisu, poginuo na sličan način, od kljove vepra. Stoga, Dijana, koja je u popularnim mitovima obično predstavljena samo kao Dijana, žena lovac, u stvarnosti je bila velika majka bogova, često je nosila veprovu glavu, ne kao znak pukog uspeha u poteri, već njene pobeđe nad velikim neprijateljem idolopokloničkog sistema, u kome je ona zauzimala tako upadljivo mesto. Prema Teokritu, Venera se pomirila sa veprom koji je ubio Adonisa, jer je, kada su ga u lancima doveli pred nju, tako patetično tvrdio da nije ubio njenog muža iz zlobe, već slučajno. Ali ipak, u znak sećanja na delo koje je taj mističan vepar učinio, mnogi veprovi su izgubili glavu ili su prineseni na žrtvu uvređenoj boginji. Dijana je kod Smitu predstavljena sa veprovom glavom koja leži pored nje, na vrhu gomile kamenja, a u priloženom duborezu (**Slika 28**), sa rimskim carom Trajanom koji kadi tamjanom toj boginji, dok je glava vepra vrlo istaknuta. Na Božić su kontinentalni Saksonci prineli vepra kao žrtvu Suncu, da bi je pomirili¹²⁴ zbog gubitka njenog voljenog Adonisa.

U Rimu je očigledno postojalo slično poštovanje, jer je vepar bio veliki predmet praznika Saturna, kao što se vidi iz sledećih Marcijalovih reči: „Taj vepar će vam napraviti dobre Saturnalije.”

Stoga je veprova glava još uvek prisutna kao jelo u Engleskoj na božićnoj večeri, iako je razlog za to odavno zaboravljen. Da, „božićna guska” i „Jul kolači” su bili osnovni predmeti u obožavanju vavilonskog Mesije, pošto se to obožavanje praktikovalo i u Egiptu i u Rimu (**Slika 29**). Vilkinson, govoreći o Egiptu, pokazuje da je Ozirisova „omiljena žrtva” bila „guska” i, štaviše, da se „guska nije mogla jesti, osim usred zime”. Što se tiče Rima, Juvenal kaže „da bi Oziris, ako je bio uvređen, mogao biti umiren samo velikom guskom i tankim kolačem.” U mnogim zemljama imamo dokaze da se guski pripisivao sveti karakter. Dobro je poznato da je prestonica Rim, kad su je jednom Gali iznenadili u gluvo doba noći, spasena gakanjem gusaka svetih Junoni, držanih u Jupiterovom hramu. Priloženi duborez (**Slika 30**) dokazuje da je guska u Maloj Aziji bila simbol Kupidona, baš kao što je

Slika 29. Egipatski bog Seb i simbolična guska (VILKINSON, tom VI, ploča 31; a guska na stalku iz istog tom VI, str. 353).

124 Da podsetimo da je Sunce bilo *boginja*. Malet kaže: „Najveću svinju koju su mogli da nabave ponudili su Frigi”, tj. majci ožalošćenog Boldera. U Egiptu su svinje prinošene *jednom godišnje*, na praznik Meseca i Bahusa ili Ozirisa; i samo je njima bilo dozvoljeno da ponude takvu žrtvu. (ELIJAN)

Slika 30. Kupidonova guska (BARKER i EINSVORT, *Kućni bogovi Kilikije*, pogl. IV, str. 220).

je sada rečeno. Taj praznik, koji se zove Gospin dan (Blagovesti), slavi se u Rimu 25. marta, navodno u spomen čudesnog začeca našeg Gospoda u utrobi Device, na dan kada je anđeo poslat da joj objavi tu uzvišenu čast koja će joj biti darovana – da bude majka Mesije. Ali ko bi mogao reći kada je ova vest njoj saopštena? Sveto pismo uopšte ne daje tu vremensku odrednicu, ali to nije ni važno. Ali bilo da je naš Gospod začet ili nošen u utrobi, sam taj dan je sada u papskom kalendaru zapisan kao „Blagovesti Devici”, a koji je u *neznabožačkom* Rimu obeležavan u čast Kibeles, *Majke* vavilonskog Mesije.¹²⁶

bila simbol Seba u Egiptu. U Indiji je guska imala sličan položaj, jer u toj zemlji čitamo o svetoj „braman-skoj guski” ili guski posvećenoj Brami. Konačno, vavilonski spomenici pokazuju da je guska imala sličan mističan karakter u Haldeji, i da je tamo prinošena kao žrtva, kao i u Rimu i Egiptu, jer su tamo sveštenici viđani sa guskom u jednoj ruci, i žrtvenim nožem u drugoj.¹²⁵

Dakle, nema sumnje da je ovaj neznabožački praznik na kratkodnevnicu, drugim rečima na Božić, održavan u čast rođenja vavilonskog Mesije.

Razmatranje sledećeg velikog praznika u papskom kalendaru daje najsnažniju potvrdu ovoga što

125 Vredno je zapaziti kakvo je simbolično značenje prinošenja guske. „Guska je”, kaže Vilkinson, „simboličnim jezikom označavala *dete* ili *sina*”, a Horapolon kaže: „Ona je izabrana da predstavlja *sina*, zbog ljubavi prema svojim mladuncima, budući da je *uvek bila spremna da se prepusti lovcu, da bi oni bili sačuvani*, zbog čega su Egipćani smatrali da je ispravno da poštuju ovu životinju.” (VILKINSON, *Egipćani*). Ovde je, dakle, pravo značenje ovog simbola *sin*, koji se dobrovoljno predaje kao žrtva za one koje voli tj. neznabožački Mesija.

126 AMIJAN MARCELIN, i MAKROBIJE, *Saturnalije*. Gorenavedena činjenica rasvetljava praznik koji se slavio u Egiptu, a o čemu još uvek nije dato zadovoljavajuće objašnjenje. Taj praznik se slavio u znak sećanja na „ulazak Ozirisa u Mesec”. A Oziris je, kao i Surja u Indiji, bio samo Sunce (PLUTARH, *O Izidi i Ozirisu*). S druge strane, Mesec, iako najčešće simbol boga Hermesa ili Tota, bio je i simbol boginje Izide, kraljice neba. Izgleda učeni Bunsen ovo osporava, ali njegova lična priznanja pokazuju da to čini bez razloga. A Jeremija 44:17 izgleda ubedljivo po tom pitanju. Ulazak Ozirisa u Mesec, stoga, predstavlja *Sunce* koje je začela *Izida*, kraljica neba, da bi se on, poput indijske Surje, u svoje vreme mogao roditi kao veliki izbavitelj. Otuda i samo ime Oziris jer, kao što je Izida grčki oblik za „h'iša” tj. „ženu”, tako je Oziris „he-siri” tj. „seme”, kako se danas čita na egipatskim spomenicima. Nema prigovora da se kaže da se Oziris obično predstavlja kao Izidin muž jer, kao što smo već videli, Oziris je istovremeno i *sin* i *muž* svoje majke. Ovaj praznik se u Egiptu uglavnom slavio u martu, baš kao što se Gospin dan, ili prvi veliki praznik Kibeles, slavio istog meseca u neznabožačkom Rimu. Videli smo da je uobičajena titula Kibeles u Rimu bila Domina tj. „dama” (OVIDIJE, *Kalendar*), kao što je u Vavilonu bila Beltis (JEVSEVIJE, *Priprema za jevanđelje*), a odatle, bez sumnje, potiče naziv „Gospin dan” (Blagovesti), kako nam je i preneto.

Sada je očigledno da su Gospin dan i Božić u bliskom odnosu jedan prema drugom. Između 25. marta i 25. decembra ima tačno devet meseci. Ako je, dakle, lažni Mesija začeo u martu, a rođen u decembru, može li iko na trenutak da poveruje da se začeo i rođenje pravog Mesije moglo tako precizno uskladiti, ne samo sa mesecom, već i sa danom? Ovo je neverovatno. Gospin dan i Božić su, dakle, čisto vavilonskog porekla.

Uskrs

Pogledajte zatim Uskrs (koji se na engleskom naziva Easter; čita se „ister” – *prim. prev.*). Šta znači sam engleski naziv „Easter” za praznik Božić? To nije hrišćansko ime, već je haldejskog porekla. „Easter” nije ništa drugo do Astarta, jedna od titula Beltis, kraljice neba, čije je ime, kako su ga izgovarali ljudi iz Ninevije, očigledno bilo identično sa imenom koje se sada uobičajeno koristi u ovoj zemlji (Škotskoj). Lejerd je na asirskim spomenicima otkrio da je to ime Ištar. Obožavanje Bel i Astarte je vrlo rano uvedeno u Britaniju, zajedno sa druidima, „sveštenicima u gajevima”. Neki smatraju da su druidsko obožavanje prvi uveli Feničani, koji su vekovima pre hrišćanske ere, trgovali rudnicima kalaja u Kornvolu. Ali nedvosmisleni tragovi tog obožavanja nalaze se u oblastima Britanskih ostrva, do kojih Feničani nikad nisu stigli, i svuda su ostali neizbrisivi tragovi snažnog uporišta koje je ono moralo imati u ranom britanskom umu. Od Bela se 1. maj još u Almanahu zove Beltein, a među nama još uvek postoje običaji koji su se zadržali, koji dokazuju kako se tačno održavalo obožavanje Bela ili Moloha (jer su obe titule pripadale istom bogu) čak i u severnim delovima ovog ostrva. „Pokojna gospođa Berd iz Fern Tauera, u Pertširu”, kaže pisac u „Napomenama i upitima”, koji je u potpunosti upućen u britanske antikvitete, „ispričala mi je da se svake godine, na Beltein (tj. 1. maj), izvestan broj muškaraca i žena okupljao u drevnom druidskom krugu od kamenja na njenom imanju blizu Krifa. Zapalili bi vatru u centru, a svaka osoba bi u pastirski šešir stavila parče ovsenog kolača. Zatim bi posedali i sa povezom preko očiju svako bi izvukao po jedno parče iz tog šešira. Jedno parče bi prethodno bilo zacrnjeno, i ko god izvuče baš to parče, mora da skoči u vatru u centru kruga i da plati kaznu. Ovo je, u stvari, deo drevnog obožavanja Vala, a osoba na koju je pao žreb, prethodno je spaljena kao žrtva. Sada je to samo prolazak kroz vatru, a plaćanjem kazne se žrtva iskupljuje.” Ako su Vala tako obožavali u Britaniji, neće biti teško poverovati da su njegovu suprugu Astartu obožavali i naši preci, a da se od Astarte, koja se u Nineviji zvala Ištar, aprilske religiozne svečanosti, koje se sada praktikuju, nazivaju „Easter” (izgovara se „ister” na engleskom) – taj mesec se među našim neznačajkim precima zvao „Easter-monath” („mesec ister”). Praznik o kome čitamo u istoriji Crkve, pod imenom „Easter”, u 3. ili 4. veku, bio je sasvim drugačiji praznik od onog koji se danas slavi u rimokatoličkoj crkvi, i *u to vreme* nije bio poznat pod takvim imenom. Zvao se Pasha i, iako ga nisu ustanovili apostoli,¹²⁷ veoma rano su ga slavili mnogi hrišćani, u znak sećanja na Hristovu smrt i vaskrsenje.

127 Sokrat, drevni istoričar crkve, nakon opširnog izveštaja o različitim načinima na koje se „Easter”, tj. Uskrs, obeležavao u različitim zemljama u njegovo vreme, u 5. veku, daje rezime ovim rečima: „Tako mnogo izloženog može izgledati kao dovoljna studija da se dokaže da je proslavljanje praznika „Eastera” svuda počelo više kao običaj nego po bilo kakvoj zapovesti, bilo Hrista ili nekog od apostola.” (*Istorija crkve*) Svi znaju da se naziv „Easter”, koji se koristi u našem (engleskom) prevodu Dela 12:4, ne odnosi na hrišćanski praznik, već na jevrejsku

Taj praznik se prvobitno poklapao sa vremenom jevrejske Pashe, kada je Hristos razapet, što je period, za koji se u Tertulijanovo vreme, krajem 2. veka, verovalo da je bio 23. mart. Taj praznik nije bio idolopoklonički i nije mu prethodio nikakav Veliki (vaskršnji) post. „Trebalo znati”, rekao je Kasijan, monah iz Marseja, pišući u 5. veku, poredeći prvobitnu Crkvu sa Crkvom njegovog vremena, „da obeležavanje četrdeset dana nije postojalo, sve dok je savršenstvo te prvobitne Crkve ostalo neoskrnavljeno.” Odakle onda ovakvo obeležavanje? Četrdesetodnevno uzdržavanje u Vaskršnjem postu je direktno pozajmljeno od obožavalaca vavilonske boginje. Takav post od četrdeset dana, „na proleće svake godine”, još uvek drže Jezidi ili neznabožački obožavaoci Đavola u Kurdistanu, koji su ga nasledili od svojih ranih gospodara, Vavilonaca. Takav Post od četrdeset dana držali su na proleće neznabožački Meksikanci, jer tako čitamo kod Humbolta, gde on daje izveštaj o meksičkim obredima: „Tri dana nakon prolećne ravnodnevice... počeo bi svečani post od četrdeset dana u čast Sunca.” Takav post od četrdeset dana je držan u Egiptu, kao što se može videti u Vilkinsonovim *Egipćanima*. Ovaj egipatski post od četrdeset dana, kako nas izveštava Lendsir u svojim *Sabejskim istraživanjima*, držan je izričito u znak sećanja na Adonisa ili Ozirisa, velikog posredničkog boga. U isto vreme, izgleda da je obeležavano sećanje na silovanje Persefone, i to na sličan način, jer nas Julije Firmikus izveštava da se „četrdeset noći” nastavilo „tugovanje za Persefonom”. A od Arnobija saznajemo da je post koji su neznabošci držali, pod imenom „kastus” ili „sveti” post, hrišćani njegovog vremena smatrali da je prvenstveno bio imitacija dugog posta Cerere, kada je ona mnogo dana odlučno odbijala da jede zbog svoje „prevelike tuge”, odnosno zbog gubitka svoje kćerke Persefone, kada ju je odneo Pluton, bog pakla. Kako su se priče o Bahusu ili Adonisu ili Persefoni, iako prvobitno različite, spajale i međusobno se uklapale, tako da se Bahus zvao Liber, a njegova žena Arijadna, Libera (što je bilo jedno od imena Persefone), vrlo je verovatno da je četrdesetodnevni post nastao kasnije, da bi se odnosio na oboje. Izgleda da je ovaj Veliki post među neznabošcima neizostavno prethodio velikom godišnjem prazniku u znak sećanja na smrt i vaskrsenje Tamuza, koji se slavio naizmeničnim plačom i veseljem, i koji je, u mnogim zemljama, bio znatno kasniji od hrišćanskog praznika, koji se u Palestini i Asiriji obeležavao u junu, pa je stoga nazvan „mesec Tamuza”; u Egiptu – sredinom maja, a u Britaniji – negde u aprilu. Da bi neznabošce pomirio sa nominalnim hrišćanstvom, Rim je, vodeći svoju uobičajenu politiku, preduzeo mere da se hrišćanski i neznabožački praznici objedine i, komplikovanim, ali veštima prilagođavanjem kalendara, uopšte nije bilo teško da se, u ovome i mnogim drugim stvarima, rukuju neznaboštvo i hrišćanstvo – sada već duboko utonulo u idolopoklonstvo. Oruđe u ostvarenju ovog objedinjavanja bio je iguman Dionisije Mali, kome takođe dugujemo, kao što su savremeni hronolozi pokazali, što je datum hrišćanske ere, odnosno rođenje samog Hrista, pomeren za četiri godine u odnosu na istinito vreme. Ostaje pitanje da li je ovo učinjeno iz neznanja ili s namerom, ali gotovo da nema sumnje u činjenicu da je rođenje Gospoda Isusa smešteno skoro četiri godine nakon što se zapravo desilo. Ova promena kalendara u odnosu na „Easter” imala je značajne posledice. To je u Crkvu unelo najgrozniju korupciju i veliko sujeverje u vezi uzdržanja

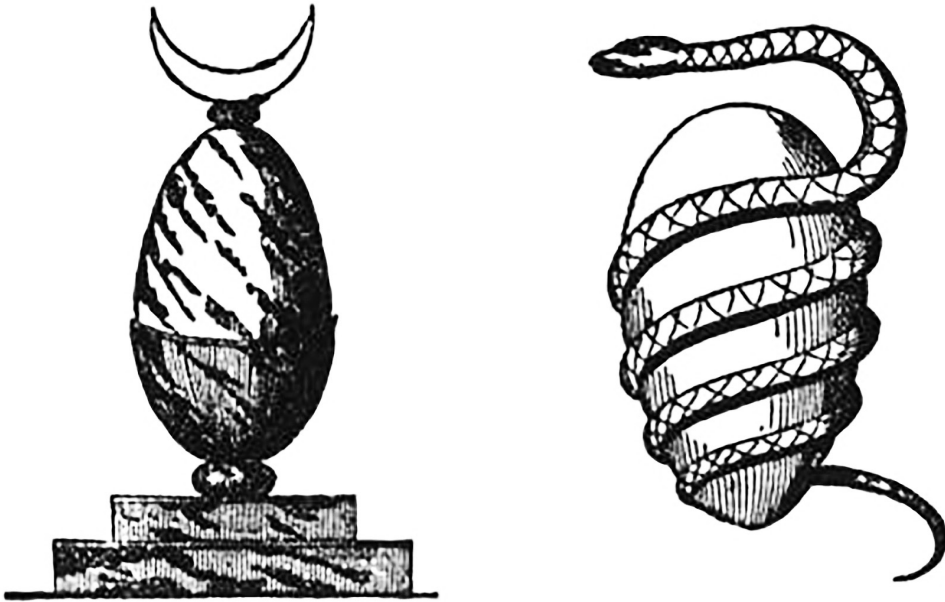
Pashu. Ovo je jedno od svega nekoliko mesta u našoj verziji prevoda Biblije, gde prevodioci pokazuju neopravdanu pristrasnost.

tokom Velikog posta. Neka svako samo pročita o zverstvima koja su se dešavala tokom „svetog posta” ili neznabožačkog Velikog posta, kao što to opisuje Arnobije i Kliment Aleksandrijski, i svakako će pocrveneti zbog hrišćanstva onih koji su bili potpuno upoznati sa svim ovim gadostima, a „sišli su u Egipat za pomoć” da podstaknu klonulu odanost degradirane Crkve i koji nisu mogli da nađu bolji način da je „ožive”, nego pozajmljivanjem od tako zagađenog izvora sa kojim su bili povezani, izvora punog apsurdna i gadosti, dok su rani hrišćanski pisci bili prezirani. To što su hrišćani uopšte razmišljali da uvedu neznabožačko uzdržavanje tokom Velikog posta bilo je znak zla. To je pokazalo koliko su nisko pali, a bilo je uzrok zla. To je neminovno dovelo do dublje degradacije. Prvobitno je, čak i u Rimu, Veliki post, sa prethodnim veseljima Karnevala, bio potpuno nepoznat, a post pre hrišćanske Pashe, koji se smatrao neophodnim, laganim koracima je u tom pogledu došao u sklad sa tim neznabožačkim ritualom. Nije potpuno jasno koliko je trajao post u rimskoj crkvi pre zasedanja Nikejskog sabora, ali iz kasnijeg perioda imamo jasne dokaze da nije prelazilo tri sedmice.¹²⁸

Reči Sokrata, koji piše upravo o ovoj temi, oko 450. g.n.e. su sledeće: „Oni koji naseļjavaju kneževski grad Rim poste zajedno tri sedmice pre Uskrsa, izuzev subotom i na dan Gospodnji.” Ali na kraju, kada se obožavanje Astarte sve više uzdizalo, preduzeti su koraci da ceo haldejski post od šest nedelja, ili četrdeset dana, postane imperativ za sve u zapadnom rimskom carstvu. Put za ostvarenje toga je pripremio Sabor održan u Aureliji u vreme Hormizda, episkopa Rima, oko 519. godine, koji je odredio da se Veliki post svečano održava pre Uskrsa. Nema sumnje da je u cilju izvršenja ovog dekreta, nekoliko dana kasnije, Dionis ponovo prilagodio kalendar. Ovaj dekret nije mogao da se sprovede odjednom. Krajem 6. veka, učinjen je prvi odlučan pokušaj da se nametne poštovanje novog kalendara. U Britaniji je učinjen prvi pokušaj na ovaj način, a tu je takav pokušaj naišao na snažan otpor. Vremenska razlika između hrišćanske Pashe, kako su ga u Britaniji obeležavali domaći hrišćani, i neznabožačkog Uskrsa koji je sproveo Rim, u vreme njegovog sprovođenja, bio je ceo mesec.¹²⁹ I tek je nakon nasilja i krvoprolića, konačno, praznik anglosaksonske ili haldejske boginje uspeo da zameni ono što je držano u čast Hrista.

128 GIZELER, govoreći o Istočnoj Crkvi u 2. veku u vezi pashalnih propisa kaže: „U njemu [prazniku Pashe, u znak sećanja na Hristovu smrt] oni [istočni hrišćani] jedu beskvasni hleb, verovatno kao Jevreji, tokom osam dana... Među njima nema ni traga nekom godišnjem prazniku vaskrsenja, jer se to održavalo svake nedelje” (*Katolička crkva*). U vezi Zapadne Crkve, nešto kasnije – u vreme Konstantina – izgleda je petnaest dana posvećeno religioznim vežbama u vezi hrišćanskog pashalnog slavlja, kao što se vidi iz sledećih odlomaka iz Bingama, koje mi je ljubazno dostavio prijatelj, iako period *posta* nije naveden. Bingam (*Poreklo*) kaže: „Svečanosti Pashe [su] nedelju dana pre i nedelju dana posle uskršnje nedelje – jedna sedmica krsta, druga – vaskrsenja. Stari govore o stradanju i vaskrsenju Pashe kao petnaestodnevnoj svečanosti. Petnaest dana je carstvo odredilo *zakonom*, i to je naloženo univerzalnoj Crkvi... Skaliger pominje Konstantinov zakon, koji nalaže dve nedelje za Uskrs, i prestanak svih pravnih procesa.”

129 KUMIJAN, citirao ga nadbiskup AŠER, *Sažetak*. Oni koji su odgajani da obeležavaju Božić i Uskrs, a koji se ipak svim srcem gnušaju papskog i neznabožačkog idolopoklonstva, možda osećaju kao da ima nečeg „nepovoljnog” u gorenavedenim otkrivenjima u pogledu porekla ovih praznika. Ali trenutak razmišljanja će biti sasvim dovoljan da se odagna takvo osećanje. Oni će videti da, ako je izveštaj koji sam dao istinit, nema koristi da bude ignorisan. Nekoliko činjenica navedenih na ovim stranicama već je poznato neverničkim i socinijanističkim pisci-

Slika 31. Sveto jaje iz Heliopolisa i Tifonovo jaje (BRAJANT, *Mitologija*, tom III, str. 62).

To je istorija Uskrsa. Popularna obeležja koja još uvek prate taj period njenog proslavljanja uveliko potvrđuju svedočanstvo istorije o njegovom vavilonskom karakteru. Vruće zemičke Velikog petka sa oznakom krsta i farbana jaja za Pashu ili Uskršnju nedelju, figurirali su u haldejskim obredima baš kao i danas. Te „zemičke”, poznate i pod tim identičnim imenom (buns – na engleskom), korišćene su za obožavanje nebeske kraljice, boginje Easter (Ister, Astarta), još u vreme Kekropa, osnivača Atine, to jest 1500 godina pre hrišćanske ere. „Jedna vrsta svetog hleba”, kaže Brajant, „koja se nekada nudila bogovima, poticala je iz drevnih vremena i zvala se Boun.” Diogen Laertije, govoreći o tome da je ovaj prinos smislio Empe-

ma, i u ovoj zemlji i na kontinentu, a oni ih koriste na takav način da potkopaju veru mladih i neupućenih u pogledu samih vitalnih elemenata hrišćanske vere. Svakako, onda, to mora biti krajnja posledica da istina treba da istupi u svom sopstvenom svetlu, iako može donekle biti u suprotnosti sa unapred uvreženim mišljenjima, posebno kada ta istina, pravedno razmatrana, toliko teži odjednom da osnaži omladinu koja se diže protiv zavodljivosti papstva i da se potvrde u veri jednom predatoj svetima. Ako je neki neznabožac mogao da kaže: „Volim Sokrata, volim i Platona, ali više volim istinu”, svakako istinski hrišćanski um neće pokazati manje velikodušnosti. Zar ne postoji mnogo toga, čak i u pogledu vremena, što bi trebalo da podstakne ozbiljno ispitivanje, ako se takva prilika nije ukazala, kada je potrebno uložiti napor, čak i veliki napor, da se iz nacionalnog establišmenta na jugu izbrišu ti običaji, i sve ostalo što je tu stiglo iz vavilonskog zlatnog pehara? Postoje ljudi plemenitog uma u crkvi Krenmera, Latimera i Ridlija, koji iskreno vole našeg Gospoda Isusa Hrista, i koji su osetili silu Njegove krvi i upoznali utehu Njegovog Duha. Neka oni, u svojoj osami i na svojim kolenima, postave pitanje svom Bogu i svojoj savesti, da li bi trebalo da se pokrenu u pravoj ozbiljnosti i trudu, svom svojom snagom, dok se takav cilj ne ostvari. Tada bi, zaista, crkva Engleske bila veliki bedem Reformacije – tada bi njeni sinovi razgovarali sa njenim neprijateljima na kapiji – tada bi se ona pojavila pred licem celog hrišćanstva, „jasna kao Sunce, lepa kao Mesec, i strašna kao vojska sa barjacima”. Međutim, ako se ništa efikasno ne učini da se zaustavi kuga koja se širi u njoj, rezultat mora biti katastrofalan, ne samo po nju, već i po celo carstvo.

dokle, opisuje glavne sastojke od kojih je bio sastavljen, govoreći: „On je prineo jedan od svetih kolača zvanih Boun, napravljen od finog brašna i meda.” Prorok Jeremija primećuje ovu vrstu prinosa kada kaže: „Sinovi kupe drva, a ocevi lože ogranj, i žene mese testo, da peku kolače carici nebeskoj...”¹³⁰

Slika 32. Mistično jaje Astarte (LEND SIR, *Sabejska istraživanja*, str. 80; London, 1823).

Vruće zemičke s krstom se sada ne *prinose*, već *jedu* na prazniku Astarte, ali ovo ne ostavlja nikakvu sumnju u njihovo poreklo. I poreklo pashalnih jaja je takođe jasno. Drevni druidi su nosili jaje, kao sveti amblem svog reda. U Dionizijaki, ili misterijama Bahusa, kako se proslavljaju u Atini, jedan deo noćne ceremonije se sastojao u osvećenju jednog jajeta. Hinduističke priče slave svoje zemaljsko jaje zlatne boje. Japanci prave svoje sveto jaje kao mesingano. U Kini se u ovom momentu ofarbana ili oslikana jaja koriste na svetim praznicima, čak kao u ovoj zemlji. U davna vremena, jaja su se koristila u religioznim obredima Egipćana i Grka, a kačena su u mistične svrhe u njihovim hramovima (**Slika 31**). Iz Egipta se ova sveta jaja mogu jasno pratiti do obala Eufrata. Klasični pesnici su puni priča o mističnom jajetu Vavilonaca, a tako je njegovu priču ispričao Egipćanin Higin, učeni čuvar Palatinske biblioteke u Rimu, u vreme Avgusta, koji je bio vešt u svoj mudrosti njegove domovine: „Rečeno je da je jaje čudesne veličine palo sa neba u reku Eufrat. Ribe su ga otkotrljale na obalu, gde su se golubice naselile na njega, izlegle ga i iz njega je izašla Venera, koja je kasnije nazvana sirijskom boginjom”

130 Jeremija 7:18. Izgleda da je engleska reč za zemičku, „bun” izvedena iz same reči koju je ovde upotrebio prorok. Hebrejska reč, sa tačkicama, izgovarala se „kavan”, što na grčkom ponekad postaje „kapan-os” (FOTIJE, *Leksikon*), a, u drugim momentima, „kapon” (NEANDER, u KI-TOVOJ *Biblijskoj enciklopediji*). Prvi pokazuje kako će „kvan”, izgovaran kao jedan slog, preći u latinski *panis*, „hleb”, a drugi, kako će, na sličan način, „kvon” postati Bon ili Bun. Ne treba zanemariti da je uobičajena engleska reč „loa” prošla kroz sličan proces formiranja. Na anglo-saksonskom je to „hlaf”.

– to jest Astartom ili Easter (Ister), i shodno tome, na Kipru, jednom od izabranih mesta obožavanja Venere, ili Astarte, jaje čudesne veličine je bilo predstavljeno u velikoj razmeri (**Slika 32**).

Okultno značenje ovog mističnog jajeta Astarte, u jednom od svojih aspekata (jer je imalo dvostruki značaj), odnosilo se na barku u vreme Potopa, u kojoj je ceo ljudski rod bio zatvoren, kao što je pile zatvoreno u jajetu pre nego što se izlegne. Ako bi neko bio sklon da se zapita kako je uopšte ljudima palo na pamet da koriste tako izuzetan simbol u tu svrhu, odgovor je, kao prvo – sveto jaje neznaboštva, kao što je već naznačeno, koje je dobro poznato kao „jaje sveta”, to jest, jaje u kome je svet bio zatvoren. Svet ima dva različita značenja – on znači ili materijalnu zemlju ili stanovnike zemlje. Poslednje značenje tog izraza viđeno je u 1. Mojsijevoj 11:1: „A bejaše na celoj zemlji jedan jezik i jednake reči”, gde je značenje da su svi ljudi sveta bili takvi. Ako se onda svet vidi zatvoren u jajetu i pluta po vodama, nije teško poverovati, odakle god da je došla ideja o jajetu, da bi jaje koje tako pluta širokim univerzalnim morem moglo biti Nojeva porodica koja je sadržala ceo svet u svojim nedrima. Dalje, primena reči *jaje* na tu barku ide ovako: hebrejski naziv za jaje je Beic, ili u ženskom rodu (jer postoje oba roda) – Beica. Ovo na haldejskom i feničanskom postaje Beit ili Beita, što je na tim jezicima i uobičajen način na koji se izgovara reč *kuća*.¹³¹

Jaje koje je plutao po vodama koje su sadržale svet, bilo je *kuća* koja je plutala po vodama Potopa, sa elementima novog sveta u svojim nedrima. Dolazak jajeta sa neba se očigledno odnosi na pripremu barke po izričitoj Božjoj naredbi, a čini se da se isto to jasno podrazumeva u egipatskoj priči o jajetu sveta, za koje je rečeno da je izašlo iz *usta* velikog boga. Golubovima koji počivaju na tom jajetu nije potrebno objašnjenje. To je, dakle, bilo značenje mističnog jajeta u jednom aspektu. Međutim, kao što je sve što je bilo dobro ili korisno za čovečanstvo bilo predstavljeno u haldejskim misterijama, i kao što je na neki način bilo povezano sa vavilonskom boginjom, tako je i najveći blagoslov za ljudski rod, koji je bio u nedrima barke, smatran Astartom, koja je bila veliki prosvetitelj i dobrotvor sveta. Iako obožena kraljica, koju je Astarta predstavljala, nije stvarno postojala sve do nekoliko vekova nakon Potopa, ipak je kroz doktrinu metempsihoze, čvrsto ustanovljene u Vavilonu, bilo lako navesti njene obožavaoce da poveruju da je u prethodnoj inkarnaciji ona živela u prepotopnom svetu i bezbedno prošla kroz vode Potopa. Rimokatolička crkva je usvojila ovo mistično jaje Astarte i posvetila ga kao simbol Hristovog vaskrsenja. Čak je određen i oblik molitve koji će se koristiti u vezi toga, i papa Pavle V je poučavao svoje sujeverne pobornike da se ovako mole na Uskrs: „Blagoslovi, o Gospode, molimo Te, ovo Tvoje stvorenje od *jaja*, da postane zdrava hrana tvojim slugama, jedući ga u znak sećanja na našeg Gospoda Isusa Hrista...” (*Škotski Gardijan*, april 1844). Pored mističnog jajeta, postojao je još jedan simbol Uskrsa, boginje kraljice Vavilona, i to je bio Rimon ili „nar”. Sa Rimonom ili „narom” u njenoj ruci, ona je često predstavljena na drevnim medaljama, a kuća Rimona, u kojoj je kralj Damaska, gospodar Nemana, Sirijca, služio svom božanstvu, bila je, po svoj prilici, hram Astarte, gde je ta boginja sa Rimonom bila javno obožavana. Nar je plod pun semenki, i zbog toga se pretpostavljalo da je

131 Uobičajena reč „Bet”, „kuća”, u Bibliji bez tačaka je „Bait”, kao što se može videti u imenu Bete-la (Vetilja), datog u 1. Mojsijevoj 35:1, u grčkoj Septuaginti, gde je to „Bait-el”.

Slika 33. Junova sa narom (BRAJANT, tom III, str. 276).

jaciju u njene misterije, može li biti sumnje šta je taj plod imao nameru da označi? Očigledno, to mora biti u skladu sa njenim pretpostavljenim karakterom, mora biti plod „Drveta znanja” – plod tog samog

„Drveta, smrtnog ukusa,
Doneo je smrt na svet i sav naš jad.”

Znanje koje su sledbenici boginje Idaie dobili, bilo je upravo iste vrste kao ono koje je Eva stekla jedenjem zabranjenog ploda, praktično znanje o svemu što je moralno zlo i podlo. Ipak, u ovom liku Astarte, ljudi su naučili da gledaju svoju veliku dobrotvorku kao onu koja za njih stiće znanja i blagoslove vezane za ta znanja, koja bi, inače, uzalud tražili od Njega, koji je Otac svetlosti, od koga dolazi svaki dobar i savršen dar. Papstvo inspiriše isto takvo osećanje u pogledu rimske kraljice neba i navodi svoje poklonike da Evin greh sagledaju u približno istom svetlu u kome ga je i neznaboštvo posmatralo. U kanonu mise, najsvetčanija služba u rimskom molitveniku gde je naglašen greh naših praroditelja, javlja se sledeći

korišćen kao simbol one posude u kojoj su bile sačuvane klice novog stvaranja, koje je trebalo iznova posejati po svetu sa čovekom i životinjama, nakon što je pustoš Potopa prošla. Ali nakon detaljnijeg istraživanja, ispostavilo se da se Rimon ili „nar” odnosi na sasvim drugu stvar. Astarta, ili Kibela, zvala se i Idaia Mater, a sveta gora u Frigiji, najpoznatija po proslavljanju njenih misterija, nazvana je Gora Ida, to jest, na haldejskom, svetom jeziku ovih misterija – Gora *znanja*. „Idaia Mater”, dakle, označava „Majku znanja” – drugim rečima, naša majka Eva, koja je prva poželela „*poznanje* dobra i zla” i zapravo ga je *kupila* po tako strašnoj ceni za sebe i svu njenu decu. Kao što se veoma jasno može pokazati, Astarta je obožavana ne samo kao ova ploćenje Duha Božjeg, već i kao majka čovečanstva (vidi **belešku 10**). Kada je, dakle, majka bogova, i majka *znanja*, predstavljena plodom nara u svojoj pruženoj ruci (**Slika 33**)¹³², pozivajući one koji su se uzdigli na svetu goru za inici-

132 Brajant je gornjoj slici dao naslov „Junova, Kolumba i Roija”, ali od Pausanije saznajemo da ptica na Herinom, ili Junoninom, skiptru nije bila Kolumba ili golubica, nego kukavica (PAUSANIJA, *Korintiaka*, odeljak 17). Odavde proizilazi da, kada je Hera ili Junona tako predstavljena, to nije otelovljenje Božijeg Duha, nego je tako predstavljena kao majka *ljudskog roda*.

izraz: „O blažena pogreško, koja si obezbedila takvog Otkupitelja!” Ideja sadržana u ovim rečima je čisto neznabožačka. To se svodi na ovo: „Hvala Evi, čiji nas je greh zadužio za slavnog Spasitelja.” Istina je da se ideja sadržana u ovome nalazi u istim rečima u Avgustinovim spisima; ali to je ideja potpuno suprotna duhu jevanđelja, koja greh čini još grešnijim, s obzirom na to da mu je potreban takav otkup da bi se oslobodio svog strašnog prokletstva. Avgustin je usvojio mnoga neznabožačka mišljenja, i nikada ih se nije u potpunosti oslobodio.

Kako Rim neguje ista osećanja kao neznaboštvo, tako je usvojio i iste simbole, koliko mu prilike dozvoljavaju. U ovoj zemlji i većini zemalja Evrope, ne raste nar, pa ipak, čak i ovde, sujeverje Rimona se mora nastaviti, koliko je to moguće. Umesto nara se, stoga, koristi pomorandža, pa tako papisti Škotske spajaju pomorandže sa svojim jajima na Uskrs, i isto tako, kada je Gilis, biskup Edinburga, prošao kroz razmetljivu ceremoniju pranja nogu dvanaestorice odrpanih Iraca pre nekoliko godina na Uskrs [ova knjiga je prvi put objavljena 1858. godine – *prim. prev.*], to je završio darujući svakom od njih po dva jaja i pomorandžu.

Ova upotreba pomorandže kao predstavnika ploda edemskog „drveta užasnog kušanja”, nije nikakav savremeni izum. To seže u daleka vremena klasične antike. Vrtovi Hesperida na Zapadu su, po opštem priznanju svih koji su proučavali ovu temu, samo pandan raj u Edemu na Istoku. Opis svetih vrtova, koji se nalaze na ostrvima Atlantika, naspram obala Afrike, pokazuje da se njihovo legendarno mesto u potpunosti slaže sa Zelenortskim ostrvima ili Kanarskim ostrvima, ili nekim iz te grupe; i, naravno, da je taj „zlatni plod” na tom svetom drvetu, tako ljubomorno čuvan, bio nijedan drugi do pomorandža. A sada, neka čitalac obrati pažnju: Prema klasičnoj neznabožačkoj priči, u tom vrtu zadovoljstva, na „ostrvima blagoslovenih”, nije bilo zmije da *kuša* ljude da prekrše svoju dužnost prema svom velikom Dobrotvoru, tako što će jesti plod sa svetog drveta koje je On ostavio da bude test njihove odanosti. Ne, naprotiv. Zmija, koja je bila simbol Đavola, principa zla, neprijatelj čoveka, ona im je *zabranila* da jedu te dragocene plodove – koji su strogo nadzirani, da im se ne dozvoli da ih dotaknu. Herkul, jedan oblik neznabožačkog Mesije – ne prvobitni, već grčki Herkul – žaleći zbog nesrećnog stanja čoveka, ubio je ili pokorio zmiju, to zavidljivo biće koje nije želelo da ljudski rod koristi ono što je neophodno da ih odmah učini savršeno srećnima i mudrima, i što im je darovano, a što bi inače bilo beznadežno van njihovog domašaja. Ovde je, dakle, upravo učinjeno da Bog i Đavo zamene mesta. Jehova, koji je čoveku *zabranio* da jede sa drveta poznanja dobra i zla, simbolično je predstavljen kao zmija, i smatran je sebičnim i zloćudnim bićem, dok je onaj koji je čoveka oslobodio od Jehovinog jarma, i dao mu plod sa zabranjenog drveta – drugim rečima, Sotona pod imenom Herkula – slavi se kao dobri i milostivi Izbavitelj ljudskog roda. Kakva misterija bezakonja! Sada je sve ovo umotano u svetu *pomorandžu* Uskrsa.

Rođenje svetog Jovana

U papskom kalendaru 24. jun, odnosno Ivanjdan, određen je za Praznik rođenja svetog Jovana. Taj isti period bio je podjednako vredan spomena u vavilonskom kalendaru kao jedan od njegovih najslavnijih praznika. Usred leta, ili letnje dugodnevce, počinjao je *mesec* koji se u Haldeji, Siriji i Fenikiji naziva „Tamuz”; a *prvog* dana, to jest, 24. juna ili približno tog datuma, slavio se jedan od velikih prvobitnih praznika Tamuza.¹³³

Iz različitih razloga, u različitim zemljama, drugi periodi su bili posvećeni sećanju na smrt i oživljavanje vavilonskog boga; ali ovo, kao što se može zaključiti iz *naziva* meseca, izgleda da je bilo pravo vreme kada se njegov praznik prvobitno obeležavao u zemlji gde je idolopoklonstvo nastalo. I tako je snažno bilo to verovanje da je ovaj praznik, sa svojim posebnim obredima, obuzeo misli ljudi, da čak i kada su drugi dani bili posvećeni velikim događajima povezanim sa vavilonskim Mesijom, kao što je bio slučaj u nekim delovima naše zemlje, ne bi se moglo dozvoliti da ovo sveto doba prođe bez prikladnog upražnjavanja bar nekih od tih jedinstvenih obreda. Kada je papstvo poslalo svoje izaslanike po Evropi krajem 6. veka da neznabošce okupe u svoje okrilje, u mnogim zemljama je otkrivena naklonost prema ovom prazniku. Šta je trebalo učiniti s tim? Da li je trebalo da se bore protiv toga? Ne. To bi bilo u suprotnosti sa čuvenim savetom pape Grgura I, da se na svaki način prave kompromisi sa neznabošcima, da bi se oni tako uvukli u rimokatoličku crkvu. Gregorijanska politika je brižljivo primenjivana. Tako je dan dugodnevce, koji je neznaboštvo posvetilo obožavanju Tamuza, kao sveti hrišćanski praznik uveden u rimokatolički kalendar.

Ali još uvek je trebalo da se utvrdi pitanje kako će se *zvati* ovaj neznabožački praznik, kad je kršten i primljen u ritual rimskog hrišćanstva? Bilo bi previše smelo nazvati ga starim imenom Bel ili Tamuz, u ranom periodu kada se činilo da je usvojen. Nazvati ga Hristovim imenom bi teško prošlo, jer u Njegovoj istoriji u tom periodu nije bilo ničeg posebnog za spomen. Ali suptilni agenti tajne bezakonja nisu se dali zbuniti. Ako se Hristovo ime nije moglo pogodno povezati sa njim, šta bi moglo da spreči da se nazove imenom Njegovog preteče, Jovana Krstitelja? Jovan Krstitelj je rođen šest meseci pre našeg Gospoda. Kada je, dakle, neznabožački praznik zimskog solsticija jednom osveštan za rođendan Spasitelja, proizašlo je, naravno, da ako Njegov preteča uopšte treba da ima praznik, da on mora biti upravo u to godišnje doba, jer između 24. juna i 25. decembra, to jest, između letnjeg i zimskog solsticija, ima upravo šest meseci. Tako, za potrebe papstva, ništa ne može biti pogodnije od ovoga. Jedno od mnogih svetih imena kojima su Tamuza ili

133 STENLI, *Sabejska filozofija*. U Egiptu je mesec koji odgovara Tamuzu tj. Epep, počinjao 25. juna (VILKINSON).

Nimroda nazivali, kada se ponovo pojavio u Misterijama, nakon što je ubijen, bilo je Oanes.¹³⁴

Ime Jovana Krstitelja, pak, na svetom jeziku koji je usvojila rimska crkva, bilo je Joanes. Da bi praznik 24. juna, tako, odgovarao i hrišćanima i neznabošcima, bilo je potrebno samo nazvati ga Joanesovim praznikom. Tako bi hrišćani pretpostavili da poštuju Jovana Krstitelja, dok su neznabošci još uvek obožavali svog starog boga Oanesa tj. Tamuza. Tako, period u kome se u drevnom Vavilonu slavio veliki letnji praznik Tamuza, se u ovom času obeležava u papskoj crkvi kao praznik Rođenja svetog Jovana. A ta *svečanost* povodom svetog Jovana počinje baš kada je i u Haldeji počinjao tamošnji praznik. Poznato je da je na istoku dan počinjao *uveče*. Tako, iako se 24. označava kao rođenje, ipak, u predvečerje dana svetog Jovana, tj. 23. uveče, počinju proslava i vreme svečanosti.

Sad, ako proučimo same te proslave, videćemo koliko su one čisto neznabožačke i koliko ubedljivo dokazuju svoje pravo poreklo. Velike prepoznatljivije svečanosti svetog Jovana su vatre Letnjeg dana. One se pale u Francuskoj, Švajcarskoj, u rimokatoličkoj Irskoj i na nekim od škotskih ostrva na Zapadu, gde se papstvo još uvek zadržalo. Rasplamsane su po svim krajevima pod uticajem Rima, a plamena obeležja se nose oko njihovih žitnih polja. Tako Bel, u svojim *Slikama s puta*, opisuje vatre sv. Jovana u Bretanji, u Francuskoj: „Svaka *proslava* je obeležena sebi svojstvenim različitim karakteristikama. Ona za sv. Jovana je možda, od svih, najupečatljivija. Tokom dana siromašna deca idu okolo i mole za priloge za paljenje vatre gospodina sv. Jovana, a prema večeri se vatre pale postepeno, jedna za drugom – prva, druga, treća, četvrta. A onda hiljade sjajnih plamenova svetli s vrhova brda, sve dok cela zemlja ne zasija od velike vatre. Ponekad sveštenici zapale prvu vatru na pijaci, a ponekad je zapali anđeo, koji je napravljen da se pomoću mehaničkog uređaja spušta sa vrha crkve, sa plamenom u ruci, da bi zapalio pripremljenu hrpu i posle odleti nazad. Mladi plešu uz ćudljive aktivnosti tih vatri, jer među njima postoji sujeverje da će se, ako zaigraju oko devet vatri do ponoći, venčati sledeće godine. Sedišta su postavljena blizu plamtećih hrpa za mrtve, čiji duhovi bi trebalo da dođu tamo radi melanholičnog zadovoljstva – da još jednom čuju svoje zavičajne pesme i razmisle o živahnim događajima iz svoje mladosti. Fragmenti baklji u tim prilikama bivaju sačuvani kao čini protiv groma i nervnih bolesti, a kruna od cveća, koja bi izdržala glavnu vatru, izazivala je burnu ljubomoru prema onom ko ju je posedovao.” Tako je to u Francuskoj. Okrenimo se sada Irskoj. „Na tom velikom prazniku irskih seljaka, predvečerje sv. Jovana”, kaže Šarlota Elizabet, opisujući taj praznik kome je prisustvovala, „običaj je da se na zalasku sunca te večeri pale ogromne vatre širom zemlje, podignute, poput naših lomača, do velike visine, a te hrpe čine trava, barsko drvo i ostale zapaljive materije koje mogu da se sakupe. Trava daje stabilnu, veliku vatru, barsko drvo – najsajjniji plamen, a izuzetan je

134 BEROS, BANSEN, *Egipat*. Da bismo Nimroda identifikovali kao Oanesa, za koga Beros kaže da se pojavljuje iz mora, imaćemo u vidu da je dokazano da je Nimrod – Bahus. Zatim, dokaz da se Nimrod ili Bahus, nakon što su ga savladali neprijatelji, navodno sklonio u more (videti poglavlje 4, odeljak I). Kada je, dakle, predstavljen kao da se ponovo pojavljuje, bilo je prirodno da se ponovo pojavi u samom liku Oanesa, kao boga-ribe. Jeronim naziva Dagona, dobro poznatog boga-ribe *Piscem moeroris* (BRAJANT) tj. „ribom *tuge*”, što na kraju poistovećuje tog boga-ribu sa Bahusom, „onim koji tuguje”, a identifikacija je potpuna kada nam Hesihije kaže da su neki Bahusa zvali Ihtis ili „Riba”.

efekat ovih velikih svetionika koji sijaju na svakom brdu, izbacujući velike količine dima sa svake tačke horizonta. Rano uveče bi počeli da se okupljaju seljaci, svako u svom najboljem izdanju, blistavi od zdravlja, s licima blistavim od živosti i ushićenja karakterističnih za entuzijaste te zemlje. Nikada nisam videla ništa slično. Bila sam izuzetno oduševljena njihovim lepim, inteligentnim, veselim licima, smelim držanjem muškaraca, i razigranim, ali zaista skromnim ponašanjem devojaka, živahnošću starijih ljudi i divljim veseljem dece. Kad bi se vatra rasplamsala i sjajni plamen buknuo, oni bi neko vreme stajali i posmatrali je licima čudno izobličanim tom neobičnom svetlošću, koja se prvi put javlja pri ubacivanju barskog drveta u nju. Nakon kraće pauze, ljudi bi se povukli da naprave mesta starom slepom gajdašu, samog *oličenja* energije, šaljivog duha i oštroumnosti, koji bi, sedeći na hoklici, sa dobro napunjenim vrčem nadohvat ruke, na gajdama svirao najživlje melodije, i tako bi počeo beskrajni ples. Ali usledilo bi nešto što mi je bilo malo zbunjujuće. Kada je vatra gorela nekoliko sati i zatim se stišala, otpočeo bi neizostavni deo te ceremonije. Kroz nju su prolazili svi prisutni seljaci, a neka od dece su bila bačena preko tih svetlucavih žeravica, dok se ne bi pojavio drveni okvir dug oko četvrt metra, sa konjskom glavom pričvršćenom na jednom kraju, i velikim belim čaršavom nabačenim preko njega, skrivajući drvo i čoveka na čijoj glavi je to bilo. To bi bilo dočekano glasnim povicima 'beli konj', i vešti nosač bi to bezbedno nosio nekoliko puta kroz vatru u smelim skokovima, progoneći prisutne, koji su vrišteći bežali na sve strane. Pitao sam koja je svrha konja i rečeno mi je da on predstavlja 'svu stoku'. Ovde se", dodaje autorka, „staro neznabožačko obožavanje Vala, ako ne i Moloha, otvoreno i univerzalno odvijalo u srcu nominalno hrišćanske zemlje, i od strane miliona ljudi koji su ispovedali hrišćanstvo! Bila sam zbunjena jer tada nisam znala da je papstvo samo jedno lukavo prilagođavanje neznabožačkih idolo-koplonstava sopstvenim planovima.”

Takav je praznik sv. Jovana, kako se danas slavi u Francuskoj i papskoj Irskoj. Takav je način na koji se poklonici Rima pretvaraju da obeležavaju rođenje onoga koji je došao da pripremi put Gospodu, odvrćajući Njegov drevni narod od svih njihovih utočišta od laži, i udaljavajući ga od nužnosti prihvatanja Božjeg carstva, koje se ne sastoji samo od neke spoljašnjosti, već od „pravednosti i mira i radosti u Duhu Svetom”. Videli smo da je sam pogled na obrede kojima se slavi taj praznik, naveo gore citiranu autorku na zaključak da je ono što je videla zaista relikv neznabožačkog obožavanja Vala. Istorija ovog praznika i način na koji se on obeležava, rasvetljavaju jedno drugo. Pre nego što je hrišćanstvo došlo na Britanska ostrva, neznabožački praznik 24. juna se među druidima slavio paljenjem vatre u čast njihovog velikog božanstva, koje je, kao što smo već videli, bilo Val. „Ove letnje vatre i žrtve”, kaže Toland u svom *Izveštaju o druidima*, „[planirano je] da pribave blagoslov za plodove zemlje, koji su sada spremni za sakupljanje, kao i oni od prvog maja, da bi mogli izobilno da napreduju, dok su oni krajem oktobra bili zahvalnost za kraj žetve.” Opet, govoreći o druidskim vatrama usred leta, on tako nastavlja: „Da bismo se vratili našim letnjim vatrama, bio je običaj da gospodar mesta, ili njegov sin, ili neka druga ugledna osoba, u svojim rukama nosi iznutrice žrtvovanih životinja i da to, hodajući bos preko ugljevlja nakon gašenja plamena, odnese pravo druidu, koji je u koži čekao kraj oltara. Ako plemić prođe nezleđen, to se smatralo dobrim znakom i bilo je dočekano glasnim poklicima, ali ako se ozledio,

smatralo se nesretnim i za zajednicu i za njega samog.” „Prema tome, video sam”, dodaje Toland, „ljude kako trče i skaču kroz vatre sv. Jovana u Irskoj. I, ne samo da su ponosni što prolaze neopečeni, već, kao da je to neka vrsta *pročišćenja*, misle da su na neki načni posebno blagosloveni tom ceremonijom, uprkos tome što su bili u potpunom neznanju po pitanju njenog porekla, dok su je nesavršeno sprovodili.” Već smo videli razlog da zaključimo da je Foronej, „prvi od smrtnika koji je vladao” – tj. Nimrod i rimska boginja Feronija – bili međusobno povezani. U vezi vatri „sv. Jovana”, ta veza je još više utvrđena onim što je preneto iz antike u pogledu ova dva božanstva, a istovremeno se rasvetljava poreklo ovih vatri. Foronej je opisan na takav način koji pokazuje da je bila poznata njegova veza sa poreklom obožavanja vatre. Tako Pausanija govori o njemu: „Blizu ove slike [slike Bitona] oni [Argivci] potpiruju vatru, jer ne priznaju da je vatru dao Prometej ljudima, a to otkriće vatre pripisuju Foroneju.” Mora da je bilo nečeg tragičnog u smrti ovog Foroneja koji je otkrio vatru, a koji je „prvi okupio čovečanstvo u zajednice”, jer, nakon što je opisao položaj njegovog groba, Pausanija dodaje: „Zaista, čak i sada obavljaju pogrebne ceremonije za Foroneja”. Ovaj jezik pokazuje da je njegova smrt morala biti proslavljena na neki način kao što je bila Bahusova. Zatim, karakter obožavanja Feronije, koji se poklapa sa obožavanjem vatre, očigledno se vidi u obredima koje su vršili sveštenici u gradu koji leži u podnožju planine Sorakta, nazvane po njoj. „Sveštenici”, kaže Brajant, misleći i na Plinija i Strabona kao svoje autoritete, „bosi su hodali po velikoj količini užarenog uglja i žara.” Ovu istu praksu nalazimo kod Aruna u Vergiliju, koji se obraća Apolonu, bogu Sunca, koji je imao svoje svetište u Sorakti, gde je obožavana Feronija, i koji je stoga morao biti isti kao Jupiter Anksur, njeno savremeno božanstvo, koje se smatralo „mladim Jupiterom”, čak i kao što su Apolona često zvali „mladim Apolonom”:

„O, zaštitniče Soraktinih stanova visokih,
 Febe¹³⁵, međ' bogovima vladajuća silo,
 Kog' služimo prvog; šume cele borova sočnih
 Za tebe su pale i za slavu tvoju sjale.
 Zaštićeni tobom, tabanima svojim bosim,
 Neopaljeni u plamene stupamo i ugljevlje užareno gazimo.”¹³⁶

Tako vatrama sv. Jovana, preko čijeg žarišta su prelazili stari i mladi, može da se uđe u trag sve do „prvog od smrtnika koji je vladao”.

Značajno je da se praznik sa kojim su bili povezani svi bitni obredi obožavanja vatre Vala, nalazi među neznabožičkim narodima, u međusobno najudaljenijim krajevima, upravo u periodu meseca Tamuza, kada se u drevnim vremenima sla-

135 Apolon je takođe poznat kao Feb. Ime Feb se često poetski koristi i za Sunce. (*prim. prev.*)

136 DRAJDEN, *Vergilijeva Eneida*. Kaže se da se „mladi Apolon”, kada je, „rođen da uvede zakon i red među Grke”, pojavio u Delfima „tačno usred leta”. (MILER, *Dorani*)

vio ovaj vavilonski bog. Kod Turaka, ramazanski post, koji, kako kaže Hurd, počinje 12. juna, praćen je paljenjem kandila.¹³⁷

U Kini, gde se Festival zmajevih čamaca slavi na takav način da se, kako se živo prisećaju oni koji su mu prisustvovali, plače za Adonisom, svečanost počinje usred leta. U Peru, za vreme vladavine Inka, održavao se praznik Rajmi, najveličanstveniji praznik Peruanaca, kada je svake godine, baš u istom tom periodu, sunce iznova palilo svetu vatru pomoću udubljenog ogledala od poliranog metala. Redovno, na dan dugodnevice, prvo je, u znak žalosti, bilo „tri dana opšteg posta i nije se smela paliti vatra u njihovim stanovima“, a zatim je četvrtog dana žalost pretvorena u radost, kada su se kralj Inka i njegov dvor, praćeni celim stanovništvom Kuska, okupili u ranu zoru na velikom trgu da pozdrave izlazak sunca. „Nestrpljivo su“, kaže Preskot, „posmatrali dolazak tog božanstva, i čim su njegovi prvi žuti zraci udarili u tornjeve i najuzvišenije zgrade te prestonice, iz okupljenog mnoštva se prolomio poklič radosti, praćen pesmama pobeđe, a divlja melodija varvarskih instrumenata je bila sve glasnija i glasnija, dok je njegova svetla kugla, koja se uzdizala iznad planinskog venca prema istoku, obasjavala u punom sjaju njegove poklonike.“ Da li je ovo naizmenično tugovanje i veselje, upravo u vreme kada su Vavilonci tugovali i radovali se Tamuzu, moglo biti slučajno? Kako je Tamuz bio utelovljeno božanstvo Sunca, lako je uvideti kako takvo tugovanje i veselje treba povezati sa obožavanjem Sunca. U Egiptu je Praznik upaljenih svetiljki, u kome su mnogi već bili primorani da uoče pandan prazniku svetog Jovana, bio jasno povezan sa tugom i radošću za Ozirisom. „U Saisu“, kaže Herodot, „oni pokazuju grob onoga za koga ne mislim da je u redu da ga spomenem ovom prilikom“. Ovo je nepromenljiv način na koji ovaj istoričar govori o Ozirisu, u čije je tajne bio upućen, kada iznosi izveštaje o bilo kom od obreda njegovog obožavanja. „Nalazi se u svetom ograđenom prostoru iza hrama Minerve, a blizu zida tog hrama, čiju celu dužinu zauzima. Oni se sastaju i u Saisu, da bi prineli žrtvu tokom određene noći, kada svako *na otvorenom* zapali nekoliko svetiljki oko svoje kuće. Te svetiljke se sastoje od malih čaša napunjenih solju i uljem, u kojima pluta fitilj koji gori celu noć. Ovaj praznik se zove Praznik upaljenih svetiljki. Egipćani koji nisu u mogućnosti da prisustvuju, takođe obeležavaju tu žrtvu i zapale svetiljke kod kuće, tako da se, ne samo u Saisu, već *i širom Egipta, dešava to isto osvetljavanje*. Oni određuju jedan sveti razlog za taj praznik koji se slavi te noći i za poštovanje koje imaju prema njemu.“ Vilkinson, citirajući ovaj Herodotov odlomak, izričito poistovećuje ovaj praznik sa tugovanjem za Ozirisom i uverava nas da se „smatralo da je od najveće važnosti ukazati čast tom božanstvu pravilnim obavljanjem ovog obreda.“

Među Jezidima, obožavaocima Đavola u modernoj Haldeji, isti taj praznik se slavi tog dana, sa verovatno skoro istim obredima, koliko to okolnosti dozvoljavaju, kao i pre više hiljada godina, kada je u istim tim krajevima obožavanje Tamuza bilo u svoj svojoj slavi. Ovako slikovito gospodin Lejerd opisuje praznik ove vrste kojem je i sam prisustvovao: „Kako je sumrak zamirao, fakiri, ili niži redovi

137 HERD, *Obredi i ceremonije*. Vreme koje je Herd ovde dao, samo po sebi, ne bi bilo odlučujuće kao dokaz poklapanja sa periodom prvobitnog praznika Tamuza, jer prijatelj koji živi tri godine u Carigradu me obaveštava da se, kao posledica neslaganja turske i solarne godine, ramazanski post proteže uzastopno kroz sve različite mesece u godini. Činjenica o godišnjem osvetljenju u vezi verskih obreda je, međutim, nesumnjiva.

sveštenika, obučeni u smeđu odoru od grubog sukna, tesno pripijenu uz telo, i sa crnim turbanima na glavama, izlazili su iz groba, svaki noseći svetlo u jednoj ruci, a u drugoj posudu sa uljem, sa smotuljkom pamučnog fitilja. Punili su i ukrašavali svetiljke postavljene u niše zidova dvorišta, razbacane po građevinama po obodima dolina, pa čak i po izolovanim stenama, i u šupljim stablima drveća. Činilo se da su bezbrojne zvezde svetlucale na crnim stranama planine i u mračnim udubljenjima šume. Dok su se sveštenici probijali kroz gomilu da bi izvršili svoj zadatak, muškarci i žene su provlačili svoju desnu ruku kroz plamen, i protrljavši desnu obrvu tim delom koji je bio *očišćen svetim elementom*, pobožno su ga prinosili usnama. Neki koji su nosili decu u naručju, mazali su ih na sličan način, dok su drugi pružali ruke da ih dodirnu oni koji su imali manje sreće od njih pa nisu mogli da dospeju do plamena... Kako je noć odmicala, oni koji su se okupili – a sada ih je sigurno bilo skoro pet hiljada ljudi – zapalili su baklje koje su nosili sa sobom dok su lutali šumom. Efekat je bio magičan: različite grupe su se slabo razlikovale kroz mrak – muškarci koji su žurili tamo-amo, žene sa svojom decom, sedeći na krovovima kuća, i gomila koja se okupljala oko prodavaca, koji su izložili svoju robu na prodaju u dvorištu. Hiljade svetiljki su se reflektovale u fontanama i potocima, svetlucale među lišćem drveća i plesale u daljini. Dok sam posmatrao ovu nesvakidašnju scenu, odjednom se utišao huk ljudskih glasova, a iz doline se čuo jedan zvuk, svečan i *melanholičan*. Ličio je na neko veličanstveno pojanje koje sam godinama ranije slušao u katedrali u jednoj dalekoj zemlji, muziku *tako dirljivu a tako slatku*, kakvu nikada ranije nisam čuo na Istoku. Glasovi muškaraca i žena bili su pomešani u harmoniji sa mekim notama mnogih frula. U odmerenim intervalima, tu pesmu je prekidao glasan udarac činela i daira, a oni koji su se nalazili u krugu grobnice, tada su se pridružili toj melodiji... Daire, koje su udarane istovremeno, samo su u intervalima prekidale pesmu sveštenika. Kako je vreme odmicalo, oni su ih sve češće udarali. Pevanje je postepeno ustupilo mesto jednoj živahnoj melodiji, koja se, povećavajući jačinu, konačno izgubila u zbruci zvukova. Daire su udarane izuzetnom energijom – frule su nizale bujicu nota – glasovi su bili povišeni do najvišeg tona – muškarci napolju su se pridružili toj vidi – dok su žene činile da stene odzvanjaju piskavim *tahlilom*.”

„Muzičari su, prepuštajući se uzbuđenju, bacali svoje instrumente u vazduh, naprezali udove, savijajući ih na sve strane, sve dok iscrpljeni nisu pali na zemlju. Nikad nisam čuo strašnije viku od ove koja je nastala u toj dolini. Bila je ponoć. Sa čuđenjem sam posmatrao neobičnu scenu oko sebe. Tako su se verovatno davno slavili misteriozni obredi Koribanta, kada su se oni sreli u nekom posvećenom gaju.” Lejerd ne navodi u kom se periodu godine održavao ovaj praznik, ali njegov jezik ostavlja malo sumnje da ga nije smatrao praznikom Bahusa, drugim rečima, vavilonskog Mesije, čija su tragična smrt, a potom i povratak u život i slavu, činili kamen temeljac drevnog neznaboštva. Taj praznik je javno održan u čast šeika Šemsa, ili Sunca, i šeika Adija, ili „Princa večnosti”, oko čije *grobnice* se, pak, održavala svečanost, baš kao i Praznik svetiljki u Egiptu u čast boga Sunca, Ozirisa, koji je slavljen u krugu grobnice tog boga u Saisu.

Čitalac ne može da ne primeti da su na ovom jezidskom prazniku muškarci, žene i deca „*očišćeni*” dolaskom u kontakt sa „*tim svetim elementom*” vatre. U obredima Zoroastera, velikog haldejskog boga, vatra je zauzimala upravo isto mesto. Bila je

postavljena kao suštinski princip u njegovom sistemu, da će „onaj koji se približi vatri primiti svetlost od božanstva” (TEJLOR, *Jamblih*) i da će „preko božanske vatre sva uprljanost nastala generacijama biti očišćene” (PROKLO, *Timej*). Zbog toga su kroz vatru vodili „sinove svoje i kćeri svoje Molohu” (Jeremija 32:35), da bi ih očistili od prvobitnog greha, i kroz ovo očišćenje, mnoge bespomoćne bebe su postale žrtve ovog krvožednog božanstva. Kod neznabožačkih Rimljana, ovo čišćenje prolaskom kroz vatru se podjednako obeležavalo, „jer”, kaže Ovidije, sprovođenjem te prakse, „vatra pročišćava i pastira i ovce”. Među Hindusima je vatra od pamtiveka obožavana zbog njene efikasnosti očišćenja. Tako Kolbruk predstavlja nekog poklonika koji se, prema svetim knjigama, obraća vatri: „Pozdrav tebi [o vatro!], koja uzimaš prinose, koja sijaš, koja blistaš, neka tvoj povoljni plamen sažee naše neprijatelje; budi, kao čistač, povoljna po nas.” Ima nekih koji održavaju „večnu vatru” i svakodnevno joj se pobožno posvećuju, i u „izvršavanju sakramenata bogova” svakog dana joj prinose svoje molbe: „Vatro, ti okajavaš greh protiv bogova. Neka ova žrtva bude delotvorna. Ti okajavaš greh protiv čoveka, okajavaš greh protiv *manesa* [duhova umrlih]; ti okajavaš greh protiv moje duše; ti okajavaš ponovljene grehe; ti okajavaš svaki greh koji sam počinio, hotimično ili nenamerno. Neka ova žrtva bude delotvorna.” I među druidima se vatra slavila kao čistač. Tako, u jednoj druidskoj pesmi čitamo: „Oni su slavili hvalu svetih u prisustvu *očišćujuće vatre*, koja je stvorena da se uznese u visinu” (DEJVIS, *Druidi*, „Pesma Suncu”). Ako se, zaista, u druidska vremena očekivao blagoslov od paljenja vatri, i od toga da, ili mladi ili stari, ili ljudi ili stoka, prolaskom kroz vatru jednostavno dožive očišćenje od greha koji je prionuo uz ljudska bića i sve stvari povezane sa njima, onda se verovalo da se to dešava zbog ovog prolaska kroz vatru. Očigledno je da to isto verovanje o „očišćavajućoj” delotvornosti *vatre* imaju i rimokatolici Irske, kada su toliko revni, da i sebe i svoju decu provlače kroz vatru svetog Jovana.¹³⁸ Toland svedoči da se ove vatre pale kao „*pročišćenje*”, i da svi koji su pažljivo ispitali ovaj predmet moraju doći do istog zaključka.

Ako je Tamuz, kao što smo videli, bio isto što i Zoroaster, bog drevnih „obožavalaca vatre”, i ako je njegov praznik u Vavilonu tako precizno sinhronizovan sa praznikom rođenja svetog Jovana, kakvo je čudo što se taj praznik još uvek slavi užarenim „Valovim vatrama” i što predstavlja tako vernu kopiju onoga što je Jehova davno osudio u svom drevnom narodu kada su kroz vatru vodili „sinove svoje i kćeri svoje Molohu”? Ali ko bi od onih koji bilo šta znaju o jevanđelju, ovaj praznik nazvali hrišćanskim? Papski sveštenici, ako i ne poučavaju otvoreno, barem dopuštaju svojim obmanutim sledbenicima da veruju, kao što je to čvrsto verovao svaki drevni obožavalac vatre, da fizička vatra može da očisti krivicu i nečistotu greha. Kasnije će se razmotriti kako ovo usmerava umove njihovih neprosvećenih podanika ka jednoj od najmonstruoznijih, ali unosnoj bajci njihovog sistema.

Ime Oanes je moglo biti poznato samo posvećenicima kao ime neznabožačkog Mesije, a u početku je bila potrebna izvesna mera opreza u uvođenju neznaboštva u Crkvu. Ali, kako je vreme odmicalo, kako je jevanđelje postajalo nejasno, a tama bila sve veća, isti oprez više nikako nije bio toliko potreban. Shodno tome, otkrivamo da u mračnim vremenima neznabožački Mesija nije doveden u Crkvu na puki

138 „Video sam roditelje”, rekao mi je pokojni lord Dž. Skot u pismu, „kako *teraju* svoju decu da prođu kroz Valove vatre.”

prikriveni način. Otvoreno i javno, pod svojim poznatim klasičnim imenima Bahus i Dionis, on je kanonizovan i postavljen da ga obožavaju „verni”. Da, Rim, koji se izjašnjava da je prevashodno Hristova Nevesta, jedina Crkva u kojoj se može naći spasenje, bestidnom drskošću je velikom neznabožačkom protivniku Sina Božjeg, *pod njegovim pravim imenom*, dao mesto u njenom kalendaru. Čitaocu preostaje samo da se okrene rimokatoličkom kalendaru i otkrije da je ovo doslovna činjenica, a otkriće da je 7. oktobar određen da se slavi u čast „svetog mučenika Bahusa”. Bez sumnje, Bahus je *bio* „mučenik”, umro je nasilnom smrću, izgubio je život zbog religije, ali religija za koju je umro je bila religija obožavalaca vatre. On je ubijen, kao što smo videli kod Majmonida, zato što je upražnjavao obožavanje nebeske vojske. Ovog zaštitnika nebeske vojske i obožavanja vatre (jer su to dvoje uvek išli ruku pod ruku), papski Rim je kanonizovao. A da je ovaj „sveti Bahus mučenik” bio identičan neznabožačkom Bahusu, bogu pijanstva i razvrata, očigledno je iz *vremena održavanja njegovog praznika*, jer 7. oktobar sledi ubrzo po završetku berbe. Na kraju berbe, na jesen, stari neznabožački Rimljani su slavili ono što se nazivalo „Seoskim festivalom” Bahusa, i otprilike u to vreme nastaje papski praznik „Sveti Bahus mučenik”.

Kao što je haldejski bog bio primljen u rimski kalendar pod imenom Bahus, tako je i kanonizovan pod svojim drugim imenom Dionis. Neznabošci su imali običaj da obožavaju istog boga pod različitim imenima i, shodno tome, nezadovoljni Bahusovim praznikom, pod imenom po kojem je bio najčešće poznat u Rimu, Rimljani su, nesumnjivo, da bi udovoljili Grcima, dva dana kasnije njemu u čast slavili jedan seoski praznik pod imenom Dionis Elevterej, jer su ga pod tim imenom obožavali u Grčkoj. Taj „rustičan” (seoski) praznik je kratko nazvan Dionizije ili, potpunije izražavajući svoj cilj, preimenovan je u „Festum Dionisi Eleutherei rusticum” tj. „seoski praznik Dionisa Elevtereja” (BEG, *Priručnik o papstvu*). Papstvo je u svojoj prevelikoj revnosti za svece i obožavanje svetaca, zapravo podelilo Dionisa Elevtereja na dva dela, napravilo dva zasebna sveca *duplog imena* od jednog neznabožačkog božanstva. I više od toga, napravilo je trećeg, nevinim epitetom „Rusticum” koji, čak i među neznabošcima, uopšte nije imao nikakve pretenzije na božanstvo. I tako se dešava da pod datumom 9. oktobar čitamo ovaj zapis u kalendaru: „Praznik svetog Dionizija¹³⁹ i njegovih drugova, svetog Elevtera i svetog Rustika.”

Ovaj Dionizije, koga je papstvo tako divno snabdelo dvojicom saputnika, je čuveni sveti Denis, svetac – zaštitnik Pariza. Poređenje istorije ovog papskog sveca i neznabožačkog boga, dosta će rasvetleti tu temu. Sveti Denis, nakon što mu je odrubljena glava i bačen u Senu, kako kaže legenda, nakon plutanja po površini njene vode, na zaprepašćenje gledalaca, uzeo je glavu u ruku i tako odmarširao sa njom do mesta sahrane. U znak sećanja na tako zadivljujuće čudo, u katedrali svetog Denisa u Parizu, tokom mnogih vekova se po pravilu pevala himna koja je sadržala sledeći stih:

„Leš je odmah ustao;
Truplo je odnelo odvojenu glavu,

139 Iako je Dionis bilo pravo klasično ime tog *boga*, ipak u postklasičnom ili narodskom latinskom jeziku, njegovo ime je Dionizije, baš kao i u slučaju rimskog sveca.

A na tom putu ga je vodila legija anđela.”

(SALVERTE, *Okultne nauke*)

Najzad su čak i papisti počeli da se stide takvog apsurdna koji se slavi u ime religije, a 1789. godine je ukinuta „služba svetog Denisa”. Ali pogledajte, međutim, dalji tok događaja. Svet je već neko vreme ponovo nazadovao u mračno doba. Rimokatolički trebnik, od kojeg su u Francuskoj odustali, papska vlast je u poslednjih šest godina [ova knjiga je prvi put objavljena 1858. godine – *prim. prev.*] ponovo nametnula Galikanskoj crkvi, sa svim njenim lažnim legendama. Između ostalog katedrala svetog Denisa se ponovo obnavlja i zahteva se da se staro bogoslužjenje obnovi u svoj svojoj skaradnosti. Kako je uopšte moglo ljudima da padne na pamet da izmisle tako jednu monstruožnu legendu? Poreklo toga se ne mora tražiti daleko. Crkva Rima predstavljala je svoje kanonizovane svece, za koje se govorilo da su stradali od mača, kao bezglave slike ili statue sa odsečenom glavom u ruci. „Video sam”, kaže Uzeb Salverte, „svetu Klaru u jednoj crkvi u Normandiji, svetog Mitru u Arlu, a u Švajcarskoj sve vojnike tebanske legije predstavljene sa svojim glavama u ruci. Sveti Valerije je tako predstavljen u Limožu, na kapiji katedrale, i na drugim spomenicima. Veliki pečat ciriškog kantona predstavlja, u istom takvom stavu, svetog Feliksa, svetu Regulu i svetog Esuperancija. Svakako *postoji* poreklo te pobožne legende koja govori o ovim mučenicima, kao što su sveti Denis i mnogi drugi.” Ovo je bilo *neposredno* poreklo priče o mrtvom svecu koji je ustao i hodao sa svojom glavom u ruci. Ali ispostavilo se da je upravo ovaj način predstavljanja pozajmljen iz neznaboštva, i to tako da papskog svetog Denisa iz Pariza poistovećuje sa neznabožačkim Dionisom, ne samo iz Rima, već i iz Vavilona. Dionis ili Bahus, u jednom od svojih preobražaja, predstavljen je kao „riba s jarčevim rogovima”, i ima razloga za verovanje da je upravo u ovom obliku imao ime Oanes. U ovom obliku u Indiji, pod imenom „Souro”, što je očigledno „seme”, kaže se da je učinio mnoge čudesne stvari (O Oanesu i Souru videti **belešku 11**). U persijskom horoskopu on nije bio samo mistično predstavljen kao Jarac, već i u ljudskom obliku, a zatim upravo onako kako je papstvo predstavilo svetog Denisa. Slede reči drevnog pisca koji opisuje ovaj lik u persijskom horoskopu: „Jarac, treća dekada. *Pola figure je bez glave, jer mu je glava u ruci.*” Nimrodu je odsečena glava, i u znak sećanja na tu činjenicu, a što su njegovi obožavaoci toliko oplakivali, njegova slika u horoskopu je tako predstavljena. U nekim verzijama njegove priče, pripovedano je da je ta odsečena glava radila čudesne stvari, baš kao što je činilo beživotno truplo svetog Denisa. Brajant je u ovoj priči o Orfeju dokazao da je to samo malo obojena varijanta priče o Ozirisu.¹⁴⁰

140 BRAJANT. Samo ime Orfej je upravo sinonim za Bela, ime velikog vavilonskog boga, koje je, iako prvobitno dato Kušu, postalo nasledno u liniji njegovih oboženih potomaka. Bel znači „pomešati”, kao i „pobrkati”, a „Orv” na hebrejskom, koji na haldejskom postaje Orf, takođe označava „pomešati”. Ali „Orv” ili „Orf” znači i „vrba”, pa stoga, u potpunom skladu sa mističnim sistemom, nalazimo da je Orfejev simbol kod Grka bila vrba. Tako, Pausanija, nakon što govori o predstavi Akteona, kaže: „Ako ponovo pogledate donje delove te slike, videćete posle Patrokla, Orfeja kako sedi na brdu, sa harfom u levoj ruci, a u njegovoj desnoj je *lišće vrbe*”. I opet, malo dalje, kaže: „Predstavlja se naslonjen na deblo ovog drveta.” Listovi vrbe u desnoj Orfejevoj ruci i vrba na koju se oslanja, dovoljno pokazuju značenje njegovog imena.

Kao što je Oziris u Egiptu isečen na komade, tako je i Orfej rastrgan u Trakiji. Budući da su osakaćeni udovi ovog poslednjeg bili razbacani po polju, njegova glava, koja je lebdela na Hebrusu (reka Marica – *prim. prev.*), davala je dokaz o čudnom karakteru onoga koji ju je posedovao. Vergilije kaže:

„Tada, kad glava mu s lepih ramena odvojena,
Vodama isprana, na Hebrusu nošena,
Čak i tada drhtavi glas njegov nevestu svoju zaziva,
Poslednjim glasom: ‘Euridika’, doziva;
‘Euridika’, od stene i rečne obale se odziva.”

Ovde postoji raznolikost, ali usred te raznolikosti postoji očigledno jedinstvo. U oba slučaja, glava rastavljena od beživotnog tela zauzima prvi plan te slike. U oba slučaja, to čudo je povezano sa rekom. Kada se praznici „Sveti Bahus mučenik” i „Sveti Dionizije i Elevter” tako izvanredno slažu sa *vremenom* kada su se slavili praznici neznabožačkog boga vina, bilo po imenu Bahusa ili Dionisa ili Elevtereja, i kada su načini predstavljanja modernog Dionizija i drevnog Dionisa očigledno isti, dok se legende o obojici tako upadljivo usklađuju, ko može sumnjati u pravi karakter tih rimokatoličkih praznika? Oni nisu hrišćanski. Oni su neznabožački. Oni su nedvosmisleno vavilonski.

Praznik uznesenja blažene device Marije (Velika Gospa)

Ako ono što je već rečeno pokazuje telesan kurs papskog Rima na račun istine, okolnosti tokom praznika Uznesenja blažene device Marije još više pokazuju smelu grešnost i bogohuljenje te Crkve, s obzirom na to da doktrina u vezi ovog praznika, što se tiče papstva, nije uspostavljena u mračno doba, već tri veka nakon Reformacije, usred toliko dične svetlosti devetnaestog veka. Doktrina na kojoj se zasniva ovaj praznik Uznesenja je sledeća: Devica Marija nije doživela truljenje, telom i dušom je uznesena na nebo, a sada joj je data sva vlast na nebu i na zemlji. Ova doktrina je bestidno priznata pred licem britanske javnosti, u nedavnom pastoralu papskog nadbiskupa iz Dablina. Ona je sada dobila pečat papske nepogrešivosti, ovaploćena u nedavnom bogohulnom dekretu koji proglašava „bezgrešno začće”. Nemoguće je da rimski sveštenici u Svetom pismu nađu i trunku opravdanja za takvu doktrinu. Ali u vavilonskom sistemu, ova priča je već bila spremna, načinjena za njihovu upotrebu. Tamo se učilo da je Bahus otišao u pakao, izbavio svoju majku od paklenih sila i pobedonosno je poveo sa sobom u raj.¹⁴¹

Ova legenda se proširila svuda gde se širio vavilonski sistem i, shodno tome, na današnji dan Kinezi slave, kao što su to činili od pamtiveka, praznik u čast Majke, koju je njen sin spasio od vlasti smrti i groba. Ovaj praznik Uznesenja se u rimokatoličkoj crkvi održava 15. avgusta. Kineski festival, zasnovan na sličnoj legendi, i proslavljan fenjerima i lampionima, kao što je pokazao ser Dž. F. Dejvis u svom veštom i živopisnom izveštaju o Kini, podjednako se slavi i u avgustu. Kada je majka neznabožačkog Mesije postala proslavljena kao „*Uznesena*”, tada je, pod imenom „*Golubica*”, bila obožavana kao utelovljenje Duha Božjeg, sa kojim je poistovećena. Kao takva, smatrana je izvorom sve svetosti i velikim „*Čistiteljem*” i, naravno, bila poznata kao „*Devičanska*” majka, „*čista i netaknuta*” (PROKLO, u TEJLOROVOJ *Belešci o Jamblihu*). Pod imenom Prozerpina (sa kojom je bila poistovećena, iako se vavilonska boginja prvobitno razlikovala od nje), dok je slavljena, kao *majka* prvog Bahusa, i poznata kao „*Plutonova počasna žena*”, takođe se oslovljava u „*Orfičkim himnama*” kao

141 APOLODOR. Videli smo da je velika boginja, koju su u Vavilonu obožavali kao „*Majku*”, u stvari bila *žena* Nina, velikog boga, prototipa Bahusa. U skladu sa ovim, nalazimo donekle sličnu priču ispričanu o Arijadni, Bahusovoj ženi, kao što je to priča o njegovoj majci Semele. „*Odeća Tetide*”, kaže Brajant, „sadržala je opis nekih značajnih dostignuća u prvim vekovima, i poseban izveštaj o oboženju Arijadne, koja je opisana, šta god da je njeno značenje, da ju je *Bahus nosio ka nebesima*.” Slična priča je ispričana o Alkmene, majci grčkog Herkula, koji se prilično razlikovao, kao što smo videli, od primitivnog Herkula, i bio je samo jedan od oblika Bahusa, jer je bio „*veliki pijanac*”; a „*herkulovski pehari*” su poslovični (MILER, *Dorani*). Kaže se da je majka ovog Herkula vaskrsla. „*Jupiter [Herkulov otac] je*”, kaže Miler, „*podigao Alkmenu iz mrtvih i odveo je na ostrva blagoslovenih, kao suprugu Radamanta*”.

„Pomagač godišnjih doba, suštinska blistavost,
svevladajuća *Devica*, koja nosi nebesku svetlost.”

Ko god da je napisao ove himne, što se više ispituju, to je očiglednije, kada se uporede sa najstarijom doktrinom klasične Grčke, da su njihovi autori razumeli i temeljno se pridržavali istinske teologije neznaboštva. O činjenici da je Prozerpina bila tada obožavana u neznabožačkoj Grčkoj, iako je dobro poznato da je žena Plutona, boga pakla, pod imenom „Sveta Devica”, nalazimo Pausaniju kako opisuje vrt Karnazija i daje sledeće svedočanstvo: „Ovaj vrt sadrži statu u Apolona Karneja, Merkura koji nosi ovna i Prozerpine, kćerke Cerere, koja se zove ‘*Sveta Devica*.’” Čistota ove „Svete Device” nije se sastojala samo u slobodi od stvarnog greha, već se posebno odlikovala svojim „bezgrešnim začecem”, jer Proklo kaže: „Ona se zove Srž, kroz čistotu svoje suštine i njenu *neokaljanu* transcendentnost u njenim *pokolenjima*.” Da li su ljudi zapanjeni nedavnim dekretom? Nema pravog razloga za čuđenje. Dekret je izdat samo u sleđenju neznabožačke doktrine koja je ranije usvojena i protkana čitavim sistemom Rima do svojih logičnih posledica, a Bogorodica rimokatoličanstva je konačno zvanično proglašena, u svakom smislu te reči, apsolutno „*bezgrešnom*”.

Posle svega ovoga, da li je moguće sumnjati da je rimokatolička Bogorodica sa detetom u naručju i vavilonska Bogorodica jedna te ista boginja? Poznato je da se rimokatolička Bogorodica obožava kao boginja, i da je vrhovni predmet obožavanja. Neće li se, dakle, hrišćani Britanije pobuniti zbog ideje da i dalje podržavaju ovo monstruozno vavilonsko neznaboštvo? Koja bi hrišćanska zajednica mogla da toleriše da njen predstavnik izglasa novac ove protestantske nacije za podršku takvom bogohulnom idolopoklonstvu?¹⁴²

Da umovi ljudi nisu bili pravno zaslepljeni, oni bi drhtali pri samoj pomisli da na sebe preuzmu krivicu koju je ova zemlja, podržavanjem korupcije i grešnosti Rima, godinama navlačila na sebe. Nije li Božja reč, najsnažnijim i najstrašnijim izrazima, osudila novozavetni Vavilon? I zar nije jednako rečeno, da će oni koji *učestvuju* u vavilonskim *gresima*, *učestvovati* u vavilonskim *pošastima*? (Otkrivenje 18:4)

Krivicu idolopoklonstva mnogi smatraju relativno malom i beznačajnom. Ali nebeski Bog tako na to ne gleda. Koja je zapovest od svih deset ograđena najsvečanijim i najstrašnijim sankcijama? Druga zapovest: „Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga što je gore na nebu, ili dole na zemlji, ili u vodi ispod zemlje. Nemoj im se klanjati niti im služiti, *jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj, koji pohodim grehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga kolena, onih koji mrze na mene.*” (2. Mojsijeva 20:4-5) Ove reči je Bog izgovorio svojim usnama, i On ih

¹⁴² Za žaljenje je što izgleda da hrišćani uopšteno imaju tako malo osećaja za težinu sadašnje krize Crkve i sveta, i za dužnost koju kao Hristovi svedoci imaju da kažu, i to *praktično*, protiv javnih greha nacije. Ako bi želeli da budu podstaknuti na energičnije ispunjavanje dužnosti u ovom pogledu, neka pročitaju odlično i pravovremeno napisano kratko delo, koje je nedavno izašlo iz štampe, pod naslovom *Originalno tumačenje Otkrivenja*, gde su izjave iz Otkrivenja u pogledu karaktera, života, smrti i vaskrsenja dva svedoka kratko ali ubedljivo obrađene.

je svojim prstom ispisao na kamenim pločama: ne kao uputstvo samo Avramovim potomcima, već svim plemenima i generacijama čovečanstva. Nijedna druga zapovest nema takvu pretnju kao ova. Dakle, ako je Bog zapretio da će pohoditi greh idolatrije iznad svih ostalih grehova, i ako smatramo da nas, kao narod, pritiskaju Božji teški sudovi, dok upravo sam ovaj greh više ka nebu protiv nas, zar ne bi trebalo da se ozbiljno preispitamo da li, među svim našim ostalim gresima kao naroda, a kojih je mnogo i koji su veliki, ovo možda nije „glavni uzrok našeg prestupa?” Pa šta ako se mi sami ne klanjamo drveću i kamenju? Ipak, ako mi, koji se izjašnjavamo sasvim suprotno, ohrabrujemo, negujemo i održavamo upravo to idolopoklonstvo, kojem je Bog tako strašno zapretio svojim gnevom, naša krivica, umesto da bude manja, utoliko je veća, jer je to greh protiv svetlosti. Ove činjenice su sada očigledne svima. Poznato je da je 1845. godine antihrišćansko idolopoklonstvo pripojeno Britanskom Ustavu, na način na koji to nije bilo vek i po pre toga. Isto je poznato da je od tada ovaj narod doživeo niz sudova. Da li bi onda ovaj sticaj okolnosti trebalo da smatramo samo slučajnim? Ne treba li u tome pre da vidimo ispunjenje pretnje koju je Bog izrekao u Otkrivenju? Ovo je u ovom trenutku jedna izuzetno praktična tema. Ako naš narod u ovome nije prepoznao svoj greh, ako se ne pokajemo zbog toga, ako ga ne uklonimo iz našeg života, ako, potpuno suprotno, nastavimo da ga povećavamo, ako sada po prvi put od Revolucije, dok uspeh našeg oružja tako očigledno zavisi od Boga nad vojskama, mi Njega direktno vređamo slanjem idolopokloničkih sveštenika u naše redove, onda, iako imamo postove u celom narodu, bezbrojne dane poniznosti, sve to ne može biti prihvaćeno. Oni nam mogu obezbediti samo privremeni predah, ali možemo biti sigurni da se „neće odvratiti gnev njegov, nego će ruka njegova još biti podignuta” (Isaija 9:12).¹⁴³

143 Gore navedeni pasus se prvi put pojavio u proleće 1855. godine, kada je ovo carstvo mesecima začuđeno gledalo „užasne i srceparajuće” katastrofe na Krimu, prouzrokovane prostom činjenicom da zvaničnici u tom dalekom regionu „nisu mogli da pomognu”, tada je najzad bio određen dan poniznosti. Čitalac može da proceni da li su događaji koji su se od tada *desili* učinili gore navedeno obrazloženje zastarelim. Nekoliko godina bez kazni, koje su protekle otkako je Indijski ustanak, sa svim njegovim strahotama, ugušen, pokazuju koliko dugo Bog trpi. Ali ako se to Njegovo dugo trpljenje prezre (što se očigledno desilo, pri čemu se krivica samo povećavala), krajnji ishod mora biti utoliko strašniji.

Doktrina i praksa

Kada je Lineker, ugledni lekar, ali i fanatičan rimokatolik, tokom vladavine Henrija VIII u prvi put počeo da se upozna sa Novim zavetom, nakon što ga je neko vreme čitao, odbacio ga je i, s nestrpljenjem i velikom zakletvom, uzviknuo: „Ili ova knjiga nije istinita, ili mi nismo hrišćani.“ On je odmah uvideo da su sistem Rima i sistem Novog zaveta direktno suprotstavljeni jedan drugom, i niko ko nepristrasno upoređuje ta dva sistema, ne može doći do bilo kakvog drugog zaključka. Prelazak s Biblije na trebnik je kao prelazak iz svetlosti u tamu. Dok jedan govori „Slava na visini Bogu, i na zemlji mir, među ljudima dobra volja“, drugi upija sve što je sramotno za Svevišnjega, a pogubno za moralno i duhovno blagostanje čovečanstva. Kako je došlo do toga da papstvo prihvati takve pogubne doktrine i prakse? Da li je Biblija bila toliko nejasna ili dvosmislena da su ljudi prirodno upali u grešku da pretpostavljaju da se, po njoj, od njih zahteva da veruju i praktikuju upravo suprotno od onoga kako treba? Ne. Doktrina i praksa papstva nikada nisu izvedeni iz Biblije. Činjenica je da gde god ono ima moć, čitanje Biblije stavlja pod svoju kontrolu, pa ili taj najlepši dar nebeske ljubavi preda plamenu ili ga zatvara pod ključ. Ali to još uvek može ubedljivije da se utvrdi. Pogled na glavne stubove papskog sistema dovoljno će dokazati da njegova doktrina i praksa, u svim suštinskim aspektima, potiču iz Vavilona. Neka čitalac sada ispita dokaze.

Preporod krštenjem

Dobro je poznato da je preporod krštenjem prvo i osnovno u papskom Rimu i da stoji na samom pragu rimskog sistema. Prema Rimu, krštenje je u tu svrhu toliko važno da se, s jedne strane, proglašava kao „apsolutna neophodnost za spasenje”,¹⁴⁴ toliko da novorođenčad koja umiru bez njega ne mogu biti primljena u slavu. A s druge strane, njegova svojstva su tako velika, da je u svim slučajevima nepogrešivo proglašeno da nas ono „preporuča novim duhovnim rođenjem, čineći nas Božjom decom”. To se proglašava „*prvim* vratima na koja ulazimo u okrilje Isusa Hrista, *prvim* sredstvom kojim primamo blagodat pomirenja s Bogom. Stoga se zasluge Njegove smrti krštenjem primenjuju na naše duše u tako velikoj meri, da u potpunosti udovoljavamo Božju pravdu za sve zahteve protiv nas, bilo zbog prvobitnog, bilo zbog našeg greha.”

Dakle, ova doktrina je u oba aspekta apsolutno u suprotnosti sa Pismom. U oba slučaja je čisto neznabožačka. To je protivno Svetom pismu, jer je Gospod Isus Hristos izričito izjavio da bebe, bez i najmanjeg poštovanja krštenja ili bilo kakvog spoljašnjeg obreda, *mogu* biti primljene u slavu nebeskog sveta: „Ostavite decu i ne zabranjujte im dolaziti k meni; *jer je takvih carstvo nebesko.*” (Matej 19:14) Jovan Krstitelj, dok je još bio u majčinoj utrobi, bio je toliko ispunjen radošću zbog dolaska Spasitelja da je, čim je Marijin pozdrav stigao do ušiju njegove majke, on kao još nerođena beba „zaigrao u utrobi njenoj” (Luka 1:41). Da je to dete umrlo pri rođenju, šta bi ga moglo isključiti iz „nasledstva svetih u svetlosti” za koje je pouzdano i „rođeno”? Ipak, rimokatolički biskup Hej, u suprotnosti sa samim principom Božje reči, ne okleva da napiše sledeće: „Pitanje: Šta biva sa malom decom koja umiru bez krštenja? Odgovor: Ako bi malo dete bilo pogubljeno Hrista radi, to bi za njega bilo *krštenje u krvi* i odvelo bi ga na nebo. Ali, osim u ovom slučaju, pošto bebe nisu sposobne da imaju želju za krštenjem, uz sve ostale potrebne karakteristike, ako ne budu krštena vodom, *one ne mogu otići na nebo.*” Pošto ova doktrina nikada nije potekla iz Biblije, odakle ona potiče? Iz neznaboštva. Čitalac klasičnih dela ne može a da se ne seti gde je i u kakvoj melanholičnoj nevolji Eneja, kada je posetio predele pakla, pronašao duše nesrećnih beba koje su umrle pre nego što su primile, da tako kažem, „crkvene obrede”:

„*Pred kapijama* plač beba novorođenih,
Koje je sudbina razdvojila od majki nežnih njihovih,
Na uši mu udari.”

144 Biskup HEJ, *Iskreni hrišćanin*. Postoje dva izuzetka od ove izjave – slučaj nevernika preobraćenog u neznabožačkoj zemlji, gde je nemoguće imati krštenje, i slučaj mučenika „krštenog”, kako se kaže, „u svojoj krvi”. Ali u svim drugim slučajevima, bilo da se radi o mladim ili starim ljudima, ta neophodnost je „apsolutna”.

Ove jadne bebe, da bi veličale vrlinu i delotvornost mističnih neznabožačkih obreda, isključene su iz Jelisejskih polja, raja neznabožaca, i u svom najbližem okruženju nemaju boljeg društva od okrivljenih samoubica:

„Do njih su oni, mestom i kaznom,
Što duše svoje rasipno baciše,
Budale, utučene u svom stanju jadnom,
I gnušajuć se života mučnog, svoju sudbu pokvariše.”¹⁴⁵

Tako velika stvar zbog *izostavljenog* krštenja. A zatim, što se tiče njegove *pozitivne* delotvornosti, ova papska doktrina je istovremeno u suprotnosti sa Pismom. Postoje deklarirani protestanti koji drže doktrinu preporoda krštenjem, ali Božja reč o tome ne govori ništa. Biblijsko učenje kaže, *ne* da krštenje *daje* novorođenje, već da je ono određeno sredstvo za označavanje i *zapečaćenje* tog novog rođenja tamo gde ono već postoji. U tom smislu, krštenje je na istom terenu kao i obrezivanje. A šta kaže Božja reč o delotvornosti obrezanja? Kaže sledeće, govoreći o Avramu: „I primi znak obrezanja kao pečat pravde vere koju imaše u neobrezanju.” (Rimljanima 4:11). Obrezanje nije trebalo Avrama da *učini* pravednim. On je već bio pravedan pre nego što je obrezan. Ali trebalo ga je *proglasiti* pravednim, da se njegovoj svesti da veći dokaz da je tako. Da Avram nije bio pravedan *pre* svog obrezanja, njegovo obrezanje mu ne bi moglo biti pečat, ne bi moglo dati potvrdu za ono što nije postojalo. Dakle, kod krštenja je to „pečat pravde vere” koju je taj čovek „imao pre krštenja”, jer je rečeno: „Ko uzveruje i pokrsti se, spašće se” (Marko 16:16). Tamo gde vera postoji, ako je ona istinska, dokaz je novog srca, *preporodne prirode*, i samo na ispovedanje te vere i preporoda u slučaju punoletne osobe, ta osoba se prima za krštenje. Čak i u slučaju novorođenčadi, koja ne mogu da ispovedaju veru ili svetost, krštenje nema za cilj da ih preporodi ili *učini* svetima, već da ih *proglasi* „svetima”, u smislu da su sposobni da posvećeno, još u detinjstvu, služe Hristu, kao što je ceo izraelski narod, usled odnosa po telu sa Avramom, bio „svet Gospodu”. A da nisu, u tom prenesenom smislu „sveti”, ne bi bili podobni za krštenje, koje je „pečat” svete države. Ali Biblija ih proglašava „svetima”, kao posledicu njihovog porekla od verujućih roditelja, pa čak i tamo gde je samo jedan od roditelja verujući: „Jer se posveti muž nekršten ženom krštenom, i posveti se žena nekrštena od muža krštenoga; jer inače deca vaša bila bi nečista, a sad su sveta.” (1. Korinćanima 7:14). Oni su kršteni zbog te „svetosti”, i svečane izjave o tome, sa svim odgovornostima koje idu sa njom. Ta „svetost” se, međutim, veoma razlikuje od „svetosti” nove prirode. I, iako je sam čin krštenja, biblijski posmatrano i ispravno primenjeno, u ruci dobrog Božjeg Duha, važno *sredstva* u činjenju te „svetosti” slavnom realnošću, u najvišem smislu te reči, ipak u svim slučajevima nužno ne osigurava duhovni preporod. Bog može, ali ne mora, kako nađe za shodno, dati novo srce, pre krštenja, na krštenju ili nakon krštenja. Ali očigledno je da hiljade onih koji su kršteni na ispravan način još uvek nisu i pre-

¹⁴⁵ *Vergilije*, DRAJĐENOV prevod. Između novorođenčadi i samoubica umešala se jedna druga klasa, to jest, oni koji su na zemlji nepravedno osuđeni na smrt. Za ove postoji nada, ali ne i za bebe.

porođeni, i još uvek su u potpuno istom položaju kao i Simon vrač, koji je, nakon što ga je Filip kanonski krstio, proglašen da je „u grkoj žuči i svezi nepravde” (Dela 8:23). Doktrina Rima je, međutim, da su svi koji su kanonski kršteni, koliko god u neznanju, koliko god u nemoralu, ako crkvi samo nedvosmisleno iskažu veru, i predaju svoju savest sveštenicima, bivaju preporođeni koliko god je moguće, a deca koja izlaze iz vode krštenja bivaju potpuno očišćena od nečistoće prvobitnog greha. Zato i nalazimo jezuitske misionare u Indiji kako se hvale da su obratili hiljade ljudi, samo time što su ih krstili, samo na osnovu njihovog priznanja da se potčinjavaju papskom Rimu, bez i najmanjeg prethodnog uputstva, ostavljajući ih u potpunom neznanju o istinama hrišćanstva.

I ova doktrina o preporodu krštenjem potiče iz Vavilona. Nekima je možda sumnjivo da je ideja o preporoda uopšte bila poznata u neznažbožackom svetu, ali ako samo odu u Indiju, otkriće danas fanatične Hinduse čije uši nikada nisu čule hrišćanske poruke, a koji su upoznati s tim pojmom, tom idejom kao i mi. Bramani se hvale da su „dvaput rođeni” ljudi i da su, kao takvi, sigurni u večnu sreću. Isti slučaj je bio i u Vavilonu. Tamo je novorođenje dodeljivano krštenjem. U haldejskim misterijama, *pre* nego što bi se bilo kakvo uputstvo moglo primiti, bilo je potrebno da se osoba koja se inicira pre svega podvrgne krštenju u znak slepe i nedvosmislene poslušnosti. Nalazimo različite drevne autore koji direktno svedoče o činu ovog krštenja i o njegovoj nameri. „U određenim svetim obredima neznažbožaca”, kaže Tertulijan, misleći posebno na obožavanje Izide i Mitre, „inicijacija se postiže krštenjem.” Izraz „inicijacija” jasno pokazuje da se on odnosio na tajne ovih božanstava. Ovo krštenje se vršilo potapanjem, a izgleda da je to bilo prilično grub i težak proces, jer nalazimo da je onaj koji je prošao kroz pročišćujuće vode i druge neophodne pokore, „*ukoliko bi preživeo*, bio bi primljen u poznanje tih tajni.” Suočenje sa ovim iskušenjem zahtevalo je ne malo hrabrosti iniciranih. Međutim, postojao je veoma jak razlog onih koji su se krštavali da se tome podvrgnu, jer im je, kako nas uverava Tertulijan, zauzvrat obećan „*preporod* i pomilovanje za sva njihova krivokletstva”. Poznato je da su naši neznažbožacki preci, obožavaoci Odina, praktikovali obrede krštenja, što, u pogledu prihvaćene svrhe njihove primene, pokazuje da su, prvobitno, u najmanju ruku morali da veruju da su se prirodna krivica i iskvarenost njihove novorođene dece mogli oprati prskanjem, škropljenjem vodom, ili njihovim potapanjem u jezerima ili rekama čim se rode. Da, s druge strane Atlantika, u Meksiku, ista ta doktrina preporoda krštenjem bila je u punoj snazi među domorocima, kada su se Kortezi i njegovi ratnici iskricali na njihovu obalu. Ceremonija meksičkog krštenja, koju su sa čuđenjem posmatrali španski rimokatolički misionari, tako je upečatljivo opisana u Preskotovom *Osvajanju Meksika*: „Kada je sve neophodno za krštenje bilo spremno, okupili su se svi detetovi rođaci, bila je tu i babica, koja je vršila obred krštenja.¹⁴⁶ U ranu zoru bi se sastali svi zajedno u dvorištu kuće. Nakon izlaska sunca, babica bi, uzevši dete u naručje, zatražila malu zemljanu posudu s vodom, dok bi oni oko nje, usred dvorišta postavljali ukrase pripremljene za krštenje. Da bi izvršila obred krštenja, ona bi se okrenula licem prema zapadu i odmah počela da prolazi kroz određene ceremonije... Nakon toga bi poškopila detetovu glavu vodom, govoreći: ‘O, dete

146 Budući da je krštenje apsolutno neophodno za spasenje, Rim ovlašćuje i babice za obavljanje krštenja. U Meksiku su babice izgleda bile „sveštenice”.

moje, uzmi i primi vodu Gospodara sveta, koja je naš život, koja se daje za povećanje i obnavljanje našeg tela. *To je za pranje i očišćenje.* Molim da ove nebeske kapi uđu u tvoje telo i tamo se nastane, da bi uništile i uklonile od tebe svo zlo i greh koji ti je dat pre postanka sveta, pošto smo svi pod njegovom vlasti.' ... Ona bi zatim oprala detetovo telo vodom i govorila ovako: 'Kad god da dođeš, ti koji si povredio ovo dete, ostavi ga i idi od njega, jer ono sada ponovo živi i *nanovo je rođeno.* Sada je iznova očišćen, i naša majka Čalčiutlikve [boginja vode] ga donosi na svet.' Pomolivši se ovako, babica bi uzela dete u obe ruke i, podigavši ga ka nebu, rekla: 'O, Gospode, ti vidiš ovde stvorenje svoje, koje si poslao u svet, ovo mesto tuge, stradanja i pokajanja. Podari mu, Gospode, svoje darove i nadahnuće, jer si ti veliki Bog, a s tobom je velika boginja.'"

Ovo je *opus operatum* (*posao obavljen – prim. prev.*) bez greške. Ovo je i preporod krštenjem i egzorcizam,¹⁴⁷ temeljni i potpuni, koliko god bilo koji rimski sveštenik ili ljubitelj traktarijanizma može da poželi.

Pita li se čitalac – koji dokazi postoje da je Meksiko ovu doktrinu izveo od Haldeja? Dokazi su ubedljivi. Iz Humboltovih istraživanja otkrivamo da su Meksikanci slavili Vodana kao osnivača svoje rase, baš kako su i naši preci činili. Može se dokazati da je Vodan ili Odin skandinavski – Adon vavilonski (vidi **belešku 12**). Iz sledećeg citata će se videti da je Vodan iz Meksika to isto: „Prema drevnim tradicijama koje je sakupio biskup Fransis Nunjes de la Vega”, kaže Humbolt, „Vodan iz Čijapasa [Meksiko] je bio unuk tog čuvenog starca, koji se u vreme velikog Potopa, u kome je stradao veći deo ljudskog roda, spasio pomoću jednog splava, zajedno sa svojom porodicom. Vodan je sarađivao u izgradnji jedne velike građevine koju su ljudi gradili da bi dosegli nebo. Izvođenje ovog nepromišljenog projekta je prekinuto. Svaka porodica je od tada počela da govori na nekom drugom jeziku. A veliki duh Teotl je naredio Vodanu da ode i naseli zemlju Anahuak.” Ovo svakako dokazuje odakle je prvobitno nastala meksička mitologija, kao i poreklo doktrine preporoda krštenjem, koju su Meksikanci držali zajedno sa egipatskim i persijskim obožavaocima haldejske kraljice neba. Prestkot je, međutim, doveo u sumnju poreklo ove tradicije, jer se previše poklapa sa biblijskom istorijom da bi se u nju moglo lako verovati. Ali ugledni Humbolt, koji je ovo pažljivo ispitaio i koji nije imao predrasude koje bi ga omele u pravilnom zaključivanju, izražava svoje puno uverenje u ispravnost toga, a čak i sa Prestkotovih zanimljivih stranica se to može dokazati u svakoj suštinskoj pojedinosti, sa jednim izuzetkom – u vezi imena Vodan, koje on ne pominje. Ali, na sreću, nesumnjiva je činjenica da je to ime nosio neki proslavljeni heroj među navodnim precima meksičke rase, zbog jedinstvene okolnosti da su Meksikanci imali jedan od svojih dana koji se zvao Vodanov dan, baš kao što ga i mi imamo [engleski Wednesday – sreda]. Ovo je u vezi svih okolnosti veoma upečatljiv dokaz, istovremeno i jedinstva ljudske rase, kao i veoma rasprostranjenog širenja sistema koji je započeo u Vavilonu.

Ako se postavi pitanje – kako je došlo do toga da su sami Vavilonci usvojili takvu doktrinu kao što je preporod krštenjem, imamo objašnjenje i za to. U vavilonskim

147 U rimokatoličkoj ceremoniji krštenja, prvo što sveštenik čini je da istera đavola iz deteta koje će biti kršteno ovim rečima: „*Odstupi od njega, nečisti duše, i ustupi mesto Svetom Duhu Utešitelju.*” (*Iskreni Hrišćanin*). U Novom zavetu nema ni najmanjeg nagoveštaja o takvom egzorcizmu koji prati hrišćansko krštenje. Ovo je čisto neznaboštvo.

Slika 34. Bog sa dve glave
(BRAJANT, tom III, str. 84).

inaugurisasi, bilo ga je neophodno predstaviti na jedan ili neki drugi način kao poistovećenog sa velikim patrijarhom, koji je bio Otac svih i koji je imao tako čudesnu istoriju. Stoga u legendama o Janusu nalazimo, pomešane sa drugim stvarima koje potiču iz sasvim drugog izvora, izjave ne samo u vezi toga da je on „Otac sveta”, već i da je „pronalazač brodova”, što je očigledno pozajmljeno iz Nojeve istorije. Stoga se ovde, na osnovu imponantnog načina na koji je on predstavljen na slici, sa sigurnošću može zaključiti da je inspirisan prvenstveno istorijom o velikom prepotopnom patrijarhu, o čijem integritetu i *dvostrukom* životu Pismo govori na jedan poseban način: „Noje beše čovek pravedan i bezazlen *svog*ega veka” (1. Mojsijeva 6:9), odnosno u svom životu pre Potopa i u životu posle njega. Čitava mitologija Grčke i Rima, kao i Azije, puna je istorije i Nojevih dela, koje je nemoguće pogrešno razumeti. U Indiji je legenda o bogu Višnuu, „Čuvaru”, koji je slavan zato što je čudesno sačuvao jednu pravednu porodicu u vreme kada je ceo svet potopljen, ne samo da je priča o Noju, upotpunjena njegovom legendom, već se koristi njegovim imenom. Višnu je samo sanskrtski oblik haldejskog „Iš-nuh”, „čovek-Noje” ili „čovek *odmora*”. U slučaju Indre, „kralja bogova” i *boga kiše*, koji je očigledno samo još jedan oblik istog boga, to ime se nalazi u tačnom obliku Išnua. Sama legenda o Višnuu, koja pretenduje da ga čini ne samo stvorenjem, već vrhovnim i „večnim bogom”, pokazuje da ovo tumačenje tog imena nije puka neosnovana mašta. Tako se on slavi u „Matsija Purani”: „Sunce, vetar, etar, sve bestelesne stvari, bili su apsorbirani u njegovoj božanskoj suštini – i Univerzum koji se troši, večni i svemoćni bog, poprimivši drevni oblik, misteriozno je *ležao* na površini tog (univerzalnog) okeana. Ali niko nije u stanju da zna da li je to biće tada bilo vidljivo ili nevidljivo, niti kako je bilo sveto ime te osobe, ili šta je uzrok njegovog tajanstvenog *dremeža*. A niko ne može da kaže koliko dugo je on *ležao* dok nije začeo misao o delovanju. Jer, niko ga nije video, niko mu nije prišao, i niko ne može da pronikne u misteriju njegove stvarne suštine.” (pukovnik KENEDI, *Hindu mitologija*). U skladu sa

misterijama, sećanje na Potop, na barbu i na velike događaje u Nojevom životu, pomešano je sa obožavanjem nebeske kraljice i njenog sina. Noje, koji je živeo u dva sveta, pre i posle Potopa, nazvan je „Difej” ili „dvaput rođeni”, i predstavljen je kao bog sa dve glave koje gledaju u suprotnim smerovima – jednom starom i jednom *mladom* glavom (Slika 34). Iako smo videli da je dvoglavi Janus u jednom aspektu upućivao na Kuša i njegovog sina Nimroda, koji su smatrani jednim bogom u dvostrukom svojstvu, kao Vrhovni i Otac svih oboženih „moćnih”, ipak, da bi za njega stekao sam autoritet i poštovanje koje je neophodno da ga pravilno konstituiše za poglavara velikog sistema idolopoklonstva kojeg su otpadnici

ovom drevnom legendom, Višnu se i dalje predstavlja kako *spava* četiri meseca svake godine. Sada povežite ovu priču sa imenom Noja, čovekom „Odmora”, i sa njegovom ličnom istorijom tokom perioda Potopa, kada je svet uništen, kada je četrdeset dana i četrdeset noći svuda bio kaos, kada se nisu pojavili ni Sunce, ni Mesec, ni svetlucava zvezda, kada su se pomešali more i nebo, i kada je sve bilo samo jedan široki univerzalni „okean”, u čijim je nedrima plutao ovaj patrijarh. Tada nije bilo drugog čoveka da mu „priđe”, osim onih koji su bili s njim u barki. „Misterija njegove stvarne suštine je proniknuta” odjednom, „sveto ime te osobe” je utvrđeno, a njegovo „misteriozno dremanje” je u potpunosti objašnjeno. Dakle, gde god se Noje slavi, bilo pod imenom Saturn, „skriveni”, – jer se to ime odnosilo na njega kao i na Nimroda, zbog toga što je bio „sakriven” u barci, u „dan Gospodnjeg žestokog gneva” – ili „Oanes” ili „Janus”, „čovjek mora”, on je generalno opisan na takav način da pokazuje da su ga smatrali Difejom, „dvaput rođenim”, ili „preporođenim”. „Dvaput rođeni” bramani, koji su i bogovi na zemlji, samom titulom koju preuzimaju za sebe, pokazuju da je bog koga *predstavljaju* i na čije prerogative polažu pravo, bio poznat kao „dvaput rođeni” bog. Veza „preporoda” sa Nojevom istorijom, dolazi sa posebnim dokazom u izveštajima koji su nam predati o Misterijama koje su se proslavljale u Egiptu. Najučeniji istraživači egipatskih antikviteti, uključujući ser Gardinera Vilkinsona, priznaju da je priča o Noju pomešana sa pričom o Ozirisu. Izidin brod i Ozirisov *kovčeg*, koji plutaju na vodi, jasno ukazuju na taj izuzetan događaj. Bilo je različitih perioda, na različitim mestima u Egiptu, kada se oplakivala sudbina Ozirisa. Jedno vreme se više govorilo o ličnoj istoriji „moćnog lovca pred Gospodom”, a u drugo vreme – o strašnoj katastrofi kroz koju je Noje prošao. Na velikom i svečanom prazniku pod nazivom „Nestanak Ozirisa”, očigledno je da je sam Noje tada trebalo da bude izgubljen. Vreme kada je Oziris bio „zatvoren u svom kovčegu” i kada je taj kovčeg pušten da pluta po vodi, kako navodi Plutarh, tačno se slaže sa periodom kada je Noje ušao u barku. To vreme je bilo „17. dana meseca Atira, kada je prestalo izlivanje Nila, kada su noći postale duže a dani se skraćivali”. Mesec Atir je bio drugi mesec posle jesenje ravnodnevice. U to vreme je počinjala građanska godina Jevreja i patrijaraha. Prema ovoj izjavi, tada je Oziris „zatvoren u kovčeg” 17. dana drugog meseca te patrijarhalne godine. Uporedite ovo sa biblijskim izveštajem o Nojevom ulasku u barku i videte koliko se oni izvanredno slažu (1. Mojsijeva 7:11, 13): „Kad je bilo Noju šest stotina godina, te godine *drugoga meseca, sedamnaesti dan* toga meseca, taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana... Taj dan uđe u kovčeg Noje...” I period za koji se verovalo da je Oziris (inače Adonis) bio zatvoren u svom kovčegu, tačno je bio isti kao kad je Noje bio zatvoren u barci, godinu dana.¹⁴⁸

Plutarhove izjave pokazuju da, budući da je Oziris na ovom prazniku smatran *mrtvim* i pokopanim kada je stavljen u njegovu barku ili kovčeg i predat dubini, to novo stanje je smatrano stanjem „novog života” ili „*preporoda*”, kada je konačno ponovo izašao iz njega.¹⁴⁹

148 APOLODOR. TEOKRIT, *Idila*. Teokrit govori o Adonisu koga je Venera oslobodila iz Aherona, ili paklenih krajeva, nakon što je tamo bio godinu dana. Ali, kako je ta scena postavljena u Egiptu, očigledno je da on govori o Ozirisu, jer je on bio Adonis Egipćana.

149 PLUTARH, *O Izidi i Ozirisu*. U liku Ptah-Sokari-Ozirisa on je bio predstavljen kao „*sahranjen*” u vodu. U svom sopstvenom liku, jednostavno kao Oziris, imao je još jednu, sasvim drugačiju sahranu.

Čini se da postoje svi razlozi za verovanje da je Bog putem barke i potopa zapravo patrijarhalnim svecima, a posebno pravednom Noju, predočio živopisnu tipisku predstavu sile krvi i Hristovog Duha, istovremeno ih spasavajući od gneva i čisteći od svakog greha – što je za one koji su stvarno verovali predstavljalo najradosniji „pečat” i potvrdu vere. Izgleda da Petar, govoreći o ovom događaju, jasno aludira na to kada kaže: „Za spomen toga i nas sad spasava krštenje.” (1. Petrova 3:21). Kakvu god prvobitnu istinu držali haldejski sveštenici, oni su je potpuno izopačili i iskvarili. Oni su svesno previdali činjenicu da je Noja njegova „pravednost vere” koju je „imao *pre*” Potopa bezbedno nosila kroz osvetničke vode te strašne katastrofe i izvela ga iz utrobe barke novim rođenjem u jedan novi svet, kada je iz te barke, koja je počivala na gori Araratu, pušten iz dugog zatočeništva. Naveli su svoje sledbenike da veruju da će ih samo prolazak kroz vode krštenja i učinjene pokore povezane s tim, sami po sebi učiniti da budu kao drugi otac čovečanstva, „Difej”, „dvaput rođen” ili „preporođen”, i da će im to dati sve privilegije „pravednog” Noja, i dati im to „novo rođenje” (palingenesia) za koje im je savest govorila da im je toliko potrebno. Papstvo deluje na potpuno istom principu. I upravo iz istog izvora je izvedena njegova doktrina preporoda krštenjem, o čemu je toliko pisano i vođeno toliko polemika. Pustite ljude da se raspravljaju koliko god žele, ali će se ispostaviti da je ovo, i samo ovo, pravo poreklo ove nebiblijske dogme.¹⁵⁰

Čitalac je već video kako je Rim verno kopirao neznabožački egzorcizam u vezi krštenja. Sve ostale neobičnosti rimokatoličkog krštenja, kao što je upotreba soli, pljuvačke, krizme ili pomazanja uljem, i obeležavanja čela znakom krsta, podjednako su neznabožačke. Neki od evropskih zagovornika Rima su *priznali* da barem neke od njih ne potiču iz *Pisma*. Tako Jodokus Tiletanus iz Levena, braneći doktrinu „nepisane tradicije”, ne okleva da kaže: „Nismo zadovoljni onim što apostoli ili jevanđelje objavljuju, ali kažemo da, kako pre tako i posle, postoje različita pitanja po važnosti i težini koja su prihvaćena i primljena iz doktrine koja nigde nije navedena u pisanoj formi. Jer mi blagosiljamo vodu kojom krštavamo i ulje kojim pomazujemo, a, osim toga, i onog koji je kršten. Recite mi, molim vas, iz kog smo Svetog pisma to naučili? Nije li to iz neke tajne i nepisane uredbe? I dalje, šta, prema učenju Svetog pisma treba da pomažemo uljem? Recite mi, molim vas, otkud to da dete treba tri puta da umočimo u vodu? Ne proizilazi li to iz ove skrivene i neobelodanjene doktrine, koju su naši preci primili bez ikakvih ispitivanja, i još uvek se toga pridržavaju?” Ovaj učeni bogoslov iz Levena, naravno, tvrdi da je „skrivena i neobelodanjena doktrina” o kojoj govori bila „nepisana reč” koja se prenosila trasom nepogrešivosti, od Hristovih apostola pa do njegovog vremena. Ali, nakon onoga što smo već videli, čitalac će verovatno imati drugačije mišljenje o izvoru iz koga je ta skrivena i neobjavljena istina morala doći. I zaista, sam otac Njumen priznaje, u pogledu „svete vode” (to jest, vode koja je natopljena „solju” i osveštana) i mnogih drugih stvari koje su bile, kako kaže, „sama sredstva i dodaci za obožavanje demonu” – da je sve to „neznabožačkog” porekla i „posvećeno kada je Crkva to sve usvojila”. Kakvo opravdanje, onda, kakvo ublažavanje on može ponu-

150 Bilo je značajnih spekulacija o značenju imena Šinar, koje se odnosi na oblast čiji je glavni grad bio Vavilon. Zar gore navedene činjenice ne bacaju svetlo na to? Šta je očiglednije od samog izvođenja ovog imena iz „šene” tj. „ponoviti” i „naar” tj. „detinjstvo”? Zemlja „Šinar” je, prema ovom mišljenju, samo zemlja „Preporoditelja”.

diti za takvo jedno neobično usvajanje? Evo ovakvo: Crkva je imala „pouzdanje u moć hrišćanstva da se odupre zarazi zla” i da to može da preobrazi u „evanđeosku upotrebu”. Sa kojim pravom je Crkva imala takvo „pouzdanje”? Kakvo zajedništvo mogu imati svetlost i tama? Kakva je saglasnost između Hrista i Belijala? Neka istorija Crkve svedoči o toj taštini i bezbožnosti takve nade. Neka napredak naših istraživanja rasvetli ovo. U sadašnjoj fazi postoji samo jedan od pratećih obreda prilikom krštenja na koje ću se osvrnuti – upotreba „*pljuvačke*” u tom obredu. A ispitivanje samih reči ovog rimokatoličkog obreda u njegovoj primeni, dokazaće da je njegova upotreba prilikom krštenja *moralna* proizaći iz Misterija. Sledi izveštaj o njegovoj primeni, kako ga daje biskup Hej: „Sveštenik izgovara još jedan egzorcizam, a na kraju, sa malo *pljuvačke*, dodiruje uho i nozdrve osobe koja se krsti, govoreći: ‘Efeta, to jest, otvori se u *slatki miris*, ali beži Đavole, jer je sud Božji blizu.’” Čitalac će sigurno odmah zapitati kakva je moguća, zamisliva veza između *pljuvačke* i „*slatkog mirisa*”. Ako se tajna doktrina haldejskih misterija stavi rame uz rame sa ovom izjavom, videće se da, koliko god ta fraza izgledala apsurdno i besmisleno, nije slučajno što su izrazi „*pljuvačka*” i „*slatki miris*” spojeni zajedno. Već smo videli koliko je neznaboštvo bilo temeljno upoznato sa osobinama i delom obećanog Mesije, iako je sve to poznavanje ovih velikih tema korišćeno u svrhu kvarenja umova ljudi i njihovog održavanja u duhovnom ropstvu. Treba uvideti da, kao što su oni bili svesni *postojanja* Svetog Duha, tako su, intelektualno, bili podjednako dobro upoznati sa Njegovim *delom*, iako je njihovo znanje o toj temi bilo isto tako iskvareno i degradirano. Servije u svojim komentarima na Vergilijevu *Prvu Georgiku*, nakon citiranja dobro poznatog izraza „*Mystica vannus lacchi*”, „*mistična Bahusova lepeza*”, kaže da je ta „*mistična lepeza*” simbolizovala „*očišćenje duša*”. Kako bi ta lepeza mogla biti simbol očišćenja duša? Odgovor je da je ta lepeza bila sredstvo za pravljenje „*vetra*”,¹⁵¹ a na haldejskom, kao što je već primećeno, jedna te ista reč označava „*vetar*” i „*Svetog Duha*”.

Nema sumnje da je „*vetar*” od samog početka bio jedan od božanskih patrijarhalnih simbola kojima je predstavljena snaga Svetog Duha, čak i kada je naš Gospod Isus Hristos rekao Nikodimu: „*Duh* diše gde hoće¹⁵², i glas njegov čuješ, a ne znaš otkuda dolazi i kuda ide; tako je svaki čovek koji je rođen od *Duha*.” (Jovan 3:8). Dakle, kada je Bahus bio prikazan sa „*mističnom lepezom*”, to je trebalo da ga proglasi moćnim, onim sa kojim je „*ostatak Duha*”. Odatle je došla ideja o očišćenju duše pomoću vetra koji na ovaj način, prema Vergilijevom opisu, predstavlja uklanjanje nečistoće i prljavštine greha:

„Zbog ovog su pokore razne naložene,
A neke su da na *vetru* izbele okačene.”

151 Očigledna je aluzija na „*mističnu lepezu*” vavilonskog boga, u propasti Vavilona, o čemu piše u Jeremiji 51:1, 2: „Ovakvo govori Gospod: evo, ja ću podignuti na Vavilon i na one koji žive usred onih koji ustaju na me *vetar* koji mori. Poslaću na Vavilon *vijače* koji će ga *razvejati* i zemlju njegovu isprazniti.”

152 U King Džejms verziji, koju Hislop ovde citira, stoji da „*vetar duva gde hoće*”. U grčkom tekstu piše da „*duh* (πνεῦμα) *duva* (πνέω) gde hoće”, što je svojvrnsna igra reči zbog zajedničkog korena za reči *duh* i *duvati*. (*prim. prev.*)

Slika 35. Kupidon sa vinskim peharom i Bahusov venac od bršljana (Pompeji, tom II, str. 150).

jasno je iz izveštaja koji on daje u svojim priznatim obrazloženjima o razlogu za pomazivanje *ušiju* pljuvačkom. Razlog za pomazivanje *ušiju* „pljuvačkom”, kaže biskup Hej, je taj što se „blagodaću krštenja uši naše duše otvaraju da čujemo Božju reč i *nadahnuće Njegovog Svetog Duha*”. Ali može se postaviti pitanje kakve veze ima „pljuvačka” sa „slatkim mirisom”? Odgovaram: Sama reč „Rekh”, koja je označavala „Svetog Duha” i bila vidljivo predstavljena „pljuvačkom”, bila je blisko povezana sa „Rikh”, što znači „miomiris” ili „slatki miris”. Dakle, poznavanje Misterija daje smisao i dosledno značenje kabalističkoj izreci koju je papski krstitelj uputio osobi koja će se krstiti, kada mu se ta „pljuvačka” namaže po nosu i ušima, što inače ne bi imalo nikakvog smisla – „*Efeta, otvori se u slatki miris*”. Iako je ovo bila prvobitna skrivena istina iza „pljuvačke”, ipak je ceo duh neznaštva bio toliko suprotstavljen duhovnosti patrijarhalne religije i zaista nameravao da je učini ništavnom i da ljude potpuno odvuče od nje, dok se pretvara da je poštuje, tako da je među mnoštvom ljudi magična upotreba „pljuvačke” postala simbol najvećeg sujeverja. Teokrit pokazuje sa kakvim ponižavajućim obredima je ona bila pomešana na Siciliji i u Grčkoj. A Persije tako prezire narod Rima svog vremena jer se oslanja na to radi sprečavanja uticaja „zlog oka”:

„Sujeverja naša tu su s početka života naših;
Odvratna stara baba il’ neki od rođaka bliskih,

153 Čitalac će se setiti da je Jupiter, kao „Jupiter puer”, tj. „Jupiter dečak”, bio obožavan u rukama boginje Fortune, baš kao što je Nin bio obožavan u rukama vavilonske boginje ili Horus u rukama Izide (videti *poglavlje II, odeljak II*). Osim toga, budući da je Jupiterov sin, Kupidon je kao Vejovis – to jest, kako saznajemo od Ovidija (tom III, str. 179, u belešci na *Kalendar*, knjiga III, stih 408) „Mladi Jupiter” – bio predstavljan, kako se vidi na gornjoj slici, ne samo sa Bahusovim vinskim peharom, nego i sa vencem od bršljana oko njega, osobenim znakom istog božanstva.

154 Od reči „flo”, „ja dišem”.

Otuda su sveštenike Jupitera – koji je prvobitno bio samo još jedan oblik Bahusa (**Slika 35**)¹⁵³ – nazvani Flamenima,¹⁵⁴ to jest onima koji dišu, duvaju ili darivaocima Svetog Duha, koji duvaju na svoje sledbenike.

„Pljuvačka” je u Misterijama bila samo još jedan simbol za istu stvar. U Egiptu, kroz koji je vavilonski sistem prošao do zapadne Evrope, naziv „čistog ili očišćujućeg Duha” bio je „Rekh” (BANSEN). Ali „Rekh” je značio i „pljuvačka” (PARKURST, *Leksikon*), tako da se pomazivanje nosa i ušiju onih koji se iniciraju „pljuvačkom”, prema tom mističnom sistemu, smatralo pomazanjem „očišćujućim Duhom”. Da je Rim usvajanjem „pljuvačke” zapravo oponašao neki haldejski obred u kome je „pljuvačka” bila određeni simbol „Duha”,

Tek rođenu bebu uzima iz kolevke,
 I pravi najpre osveštanje od pljuvačke;
 Zatim u ispljuvak srednji prst gurne,
 Trlja na slepoočnice, čelo i usne,
 Praveć' se da magije silu ništi,
 Dejstvom svoje gadne nečisti." – DRAJDEN

Iako smo do sada videli da je papsko krštenje samo reprodukcija haldejskog, treba primetiti još jednu stvar koja ovu demonstraciju čini potpunom. Suština toga je sadržana u sledećoj strašnoj kletvi koja je sevnula nad čovekom koji je počinio neoprostivi prestup napuštanja rimokatoličke crkve. U njoj su objavljeni oštri i teški razlozi za to: „Neka ga prokune Otac, koji je stvorio čoveka! Neka ga prokune Sin, koji je patio radi nas! Neka ga prokune *Sveti Duh, koji je patio zbog nas u krštenju!*” Ne prestajem da ukazujem na to koliko je takvo prokletstvo apsolutno i potpuno suprotstavljeno celom duhu Jevanđelja. Ali ono na šta želim da skrenem pažnju čitaocu je zapanjujuća izjava da je „Sveti Duh patio za nas u krštenju”. Gde

Slika 36. Simboli Nimroda (BRAJANT, tom III, str. 303) i Baal-Berita (BRAJANT, tom III, str. 338).

bi se u celom Svetom pismu moglo naći opravdanje za takvu jednu tvrdnju kao što je ova, ili bilo šta što bi moglo makar da sugeriše na to? Ali neka se čitalac vrati na vavilonski izveštaj o ličnosti Svetog Duha i količina bogohuljenja sadržana u tom opisu će mu biti očigledna. Prema haldejskoj doktrini, kada je Semiramida, supruga Nina ili Nimroda, uzdignuta do božanstva, pod imenom kraljice nebeske, počela je, kao što smo videli, da bude obožavana kao Junona, „Golubica” – drugim rečima, utelovljenje Svetog Duha. A kada je njen muž, zbog svoje bogohulne pobune protiv nebeskog veličanstva, bio pogubljen, neko vreme to je bila nevolja i za nju. Fragmenti drevne istorije koji su dospeli do nas, daju izveštaju o njenoj strepnji i bekstvu, da bi se spasila od svojih protivnika. U mitološkim legendama, ovaj beg je

mistično predstavljen u skladu sa onim što se pripisivalo njenom mužu. Grčki pesnici su Bahusa, koga su savladali njegovi neprijatelji, predstavljali kako je našao utočište u dubinama okeana (**Slika 36**)¹⁵⁵. Tako nam Homer kaže:

„U mahnitom stanju, dok Bahus je besneo slepo,
Teraše Likurg njegove drhtave i zbunjene trupe,
Preko ravnica prostranih Nusa. U žurbi su bili,
Bacili oruđe svoje su sveto i bežali
U rasapu strašnom. Bahus je gledao
Beg za begom, u užasu se divljem izgubio,
U dubinu uronio. Tetida tu je u naručju svom
Primila njega, drhteći u tom dešavanju kobnom.”

Kao što smo videli, u Egiptu je Oziris, poistovećen sa Nojem, bio predstavljen kako prolazi kroz vode, kada ga je savladao njegov veliki neprijatelj Tifon, ili „Zli”. Pesnici su Semiramidu predstavljali kao učesnika u njegovoj nevolji, a koja na isti način traži sigurnost. Već smo videli da je, pod imenom Astarte, za nju rečeno da je izašla iz čudesnog jajeta pronađenog kako pluta po vodama Eufrata. Manilije, u svojoj *Astronomskoj poetici*, priča šta ju je navelo da u ovim vodama nađe sklonište. „Venera je zaronila u vavilonske vode”, kaže on, „da bi se klonila besa zmijonogog Tifona”. Kada je Venera Uranija ili Diona, „nebeska golubica”, u velikoj nevolji zaronila u ove vode Vavilona, treba primetiti šta je to značilo prema haldejskoj doktrini. Ni manje ni više nego treba reći da se to Sveti Duh otelotvorio u velikoj nevolji ulazeći u ove vode, i da su te vode sa svrhom mogle biti odgovarajuće, ne samo za privremeno prebivanje Mesije usred njih, već i delovanjem Duha koji je na taj način, *krštenjem*, dodeljen obožavaocima haldejske Bogorodice, za davanje novog života i preporoda. Imamo dokaze da je pročišćujuće dejstvo vode, koja je u neznabožačkom poštovanju imala toliku delotvornost u čišćenju krivice i preporodu duše, delimično izvedena iz prolaska posredničkog boga, boga Sunca i boga vatre, kroz ove vode za vreme njegovog poniženja i boravka u njima. A papstvo danas zadržava sam taj običaj koji je proizašao iz tog ubeđenja. Što se tiče neznaboš-

155 Prva slika razdvojenog bika je samo drugačiji simbol od onog koji predstavlja moćno drvo presečeno nadvoje (videti *Božić i Gospin dan*). Takvo drvo predstavlja Nimroda kao „moćnog” isečenog na delove usred svoje sile i slave. Razdvojeni čovek-bik simbolizuje ga kao „princa” koji je isečen na isti način, budući da je isti naziv za princa i za bika. Riba pored bika pokazuje pretpostavljenu promenu koju je pretrpeo, kada su ga ubili njegovi neprijatelj. Priča o Melikertu koji je sa svojom majkom Ino bačen u more i postao morski bog (SMIT, *Klasični rečnik*, „Atamant”, str. 100) je samo drugačija verzija priče o Bahusu, jer je Ino bila pomajka Bahusa (SMIT, *Klasični rečnik*, „Dionis”, str. 226). Na drugom medaljonu Melikart, pod imenom Palemmon, predstavljen je kako pobedonosno jaše na ribi, pošto je završio svoje patnje, sa svojim znakom jele ili bora, simbolom Baal-Berita, „gospodara zaveta”. Poredeći sa onim što smo ranije rekli o božićnoj jelki, ovo pokazuje kako je jela po osobinama poistovećena sa božićnom jelkom. Naziv *gela* iznad razdvojenog bika i ribe je dvoznačan. Ako se primenjuje na ribu, to potiče od *gela*, „likovati ili poskočiti od radosti”, kao što to rade delfini ili neke druge ribe u moru, a ako se primenjuje na božanstvo, kojeg predstavljaju i riba i bik, to potiče od *gela*, „otkriti”, jer je to božanstvo bilo „Onaj koji otkriva dobrotu i istinu” (VILKINSON, tom IV, str. 189).

tva, sledeći odlomci iz Potera i Ateneja govore dovoljno jasno: „Svaka osoba”, kaže prvi od njih, „koja je došla na svečane žrtve [Grka] bila je očišćena vodom. Zbog toga se na ulazu u hramove obično stavljao sud pun svete vode.” Kako je ova voda postala sveta? Ona je bila „osveštana”, kaže Atenej, „tako što je u nju stavljena *zapaljena baklja* uzeta sa oltara.” Ta *zapaljena baklja* je bila izričiti simbol boga vatre, i pri njenoj svestlosti, tako neophodnoj za osveštanje „svete vode”, lako možemo videti otkuda je došao jedan veliki deo svojstva očišćenja „vode bučnog mora”, za koju se smatralo da je tako delotvorna u čišćenju krivice i nečistoće greha,¹⁵⁶ da je čak i bog Sunce u tim vodama našao utočište.

Ovaj isti metod se koristi u rimokatoličkoj crkvi za osveštanje vode za krštenje. Nesumnjivo svedočanstvo biskupa Heja ne ostavlja nikakvu sumnju po ovom pitanju: „Ona” [voda u krstionici], kaže on, „je blagoslovena uoči Pedesetnice, jer je Duh Sveti taj koji daje vodama krštenja moć i delotvornost posvećenja naših duša, i zato što je krštenje Hristovo ‘Duhom Svetim i vatrom’ (Matej 3:11). Pri blagosiljanju tih voda, *zapaljena baklja* se stavlja u krstionicu.” Ovde se, dakle, vidi da je rimokatolička *preporađajuća* voda krštenja posvećena baš kao što je bila *preporađajuća* i *očišćavajuća* voda neznabožaca. Kakvu korist ima biskup Hej kad kaže, sa stavom posvećenja sujeverja i „činjenjem otpadništva verodostojnim”, da se to radi „da predstavi vatru božanske ljubavi, koja se toj duši upućuje krštenjem i svetlošću dobrog primera, koji treba da pokažu svi koji su kršteni.” Ovako izgleda sasvim lepo primenjeno, ali i dalje ostaje činjenica da dok je rimokatolička doktrina u pogledu krštenja čisto neznabožacka, u ceremonijama povezanim sa papskim krštenjem se i danas praktikuje jedan od suštinskih obreda drevnog obožavanja vatre, kao što su praktikovali i obožavaoci Bahusa, vavilonskog Mesije. Dok Rim održava sećanje na boga vatre koji prolazi kroz vode i daje im svojstvo, tako i kada govori o „Svetom Duhu koji *pati* zbog nas u krštenju”, na sličan način se obeležava deo koji je neznaboštvo dodelilo vavilonskoj boginji kad je zaronila u te vode. Jadi Nimroda ili Bahusa, kada je bio u vodama, bili su veliki. Jadi njegove žene, u kojoj je Sveti Duh čudesno boravio, bili su isti. Jadi Bogorodice, dok je bila u tim vodama, bežeći od Tifonovog besa, bile su porođajne muke u kojima su se deca rađala Bogu. I tako, čak i na dalekom Zapadu, Čalčiulikve, meksička „boginja vode” i „majka” svih prepороđenih, bila je predstavljena kako čisti novorođeno dete od prvobitnog greha i „ponovo ga donosi na svet”. A u Vavilonu se idolopoklonički obožavao Sveti Duh u obliku „golubice”. U istom tom obliku, i sa jednakim idolopoklonstvom, Sveti Duh se obožava u rimokatolicizmu. Kada, dakle, čitamo, suprotno svakom principu Svetog pisma, da je „*Sveti Duh patio zbog nas u krštenju*”, sigurno sada mora biti jasno ko je taj Sveti Duh kojem je to namenjeno. To nije ništa drugo do Semiramida, utelovljenje požude i svake nečistoće.

156 „Sve ljudske nedaće”, kaže Euripid u jednom poznatom pasusu, „more ispere.”

Opravdanje delima

Obožavaoci Nimroda i njegove kraljice su smatrani preporođenim i očišćenim od greha krštenjem, a krštenje je dobilo svoje svojstvo kroz patnje ova dva velika vavilonska božanstva. Ali ipak, u pogledu opravdanja, prema haldejskoj doktrini, oni moraju svojim delima i zaslugama samih ljudi biti opravdani i prihvaćeni kod Boga. Sledeće primedbe Kristija u njegovim zapažanjima priloženim Uvarovim *Eleusinskim Misterijama*, pokazuju da je to tako: „Gospodin Uvarov je sugerisao da je jedan od velikih ciljeva Misterija da se palom čoveku predstavi sredstvo njegovog povratka Bogu. Ovo sredstvo su bile katarzične vrline (tj. vrline kojima se otklanja greh), čijom primenom bi telesni život trebalo da bude pobeđen. Prema tome, Misterije su nazvane Teletae, 'savršenstva', jer je trebalo da izazovu savršenstvo života. Oni koje su one očistile, nazivani su Teloumenoi i Tetelesmenoi, odnosno 'dovedeni... do savršenstva', što je zavisilo od napora pojedinca." U *Metamorfozama* Apuleja, koji je i sam bio uveden u misterije Izide, nalazimo ovu istu doktrinu o ljudskim zaslugama jasno izloženu. Tako je i sama ta boginja predstavljena kako se obraća junaku njegove priče: „Ako se nađeš *zaslužan* za zaštitu mog božanstva *marljivom poslušnošću, religioznom odanošću i neprikosnovenom čednošću*, shvatićeš da je meni i samo meni moguće da produžim tvoj život izvan granica koje mu je odredila tvoja sudbina." Kada ista osoba dobije dokaz o navodnoj naklonosti božanstva, posmatrači onda izražavaju svoje čestitke: „Srećan od Herkula! I tripud blagosloven što je nevinošću i poštenjem svog prošlog života, *zaslužio* tako posebno pokroviteljstvo neba." Tako je bilo u životu. Na samrti, takođe, veliki pasoš za nevidljivi svet još uvek je bio zasluga samih ljudi, mada je ime Oziris, kao što ćemo uskoro videti, dato onima koji su otišli u veri. „Kada su tela uglednih ličnosti" [u Egiptu], kaže Vilkinson citirajući Porfirija, „balsamovana, izvadili su creva i stavili ih u posudu, nad kojom je (nakon što su obavljani neki drugi obredi za mrtve) jedan od onih koji su balsamovali u ime pokojnika izgovarao prizivanje Sunca". Ta formula je, prema Eufantu, koji ju je preveo sa originala na grčki, bila sledeća: „O, ti Sunce, naš suvereni gospodar, i sva božanstva koja ste dali život čoveku, primite me i dajte mi prebivalište kod večnih bogova. Tokom celog svog života sam savešno obožavao bogove koje me je otac naučio da obožavam. Uvek sam poštovao svoje roditelje, koji su rodili ovo telo. Nikoga nisam ubio. Nisam nikoga prevario, niti sam bilo kako naudio bilo kom čoveku." Stoga su zasluge, poslušnost ili nevinnost čoveka bili glavna molba. Doktrina Rima u pogledu ključnog člana opravdanja grešnika je ista. Naravno, ovo bi samo po sebi dalo malo dokaza u pogledu pripadnosti oba ova sistema, vavilonskog i rimokatoličkog, jer je od Kainovih dana pa nadalje, doktrina o ljudskim zaslugama i samoopravdanju svuda bila prirodna u srcu izopačenog čovečanstva. Ali, u vezi ove teme vredi zapaziti da je ona u ta dva sistema *simbolizovana* na potpuno isti način. U papskim legendama se uči da sveti arhanđeo Mihailo drži vagu Božje pravde i da su na dva suprotna tasa te vage

stavljene zasluge i mane umrlih da bi to bilo pošteno izmereno, jedno naspram drugog, i da, u zavisnosti od toga da li vaga preteže na povoljnu ili nepovoljnu stranu, oni mogu biti opravdani ili osuđeni, u zavisnosti od slučaja. Haldejska doktrina opravdanja, kako saznajemo iz egipatskih spomenika, simbolizovana je na potpuno isti način, samo što je u Hamovoj zemlji vaga pravde u rukama boga Anubisa umesto arhandela Mihaila, i da su dobra i loša dela izgleda izmerena odvojeno, i da je o svakom napravljen zaseban zapis. Tako, kada se oba sumiraju i vaga se smiri, u skladu sa tim bi bila izrečena presuda. Vilkinson navodi da su Anubis i njegove vage često zastupljeni i da u nekim slučajevima postoji izvesna razlika u *detaljima*. Ali iz njegovih izjava se jasno vidi da je *princip* u svemu isti. Sledi izveštaj koji on daje o jednoj od ovih scena suda, pre ulaska mrtvih u raj: „Kerber je prisutan kao čuvar kapija, blizu kojih je postavljena vaga pravde, a Anubis, koji rukuje vagom, nakon što je na jedan tas stavio vazu koja predstavlja dobra dela pokojnika, a na drugi lik ili simbol istine, nastavlja da utvrđuje njegove zahteve za prijem. Ako se, nakon vaganja utvrdi da mu nedostaje dobrih dela, biva odbačen, a Oziris, sudija mrtvima, naginjući svoje žezlo u znak osude, izriče mu presudu i osuđuje njegovu dušu da se vrati na zemlju u obliku svinje ili neke nečiste životinje... Ali ako su u *zbiru* njegovih dela koja zabeleži Tot [koji stoji sa strane da obeleži rezultate različitih Anubisovih vaganja] njegove vrline do sada *prevlađuju*, to mu daju pravo na ulazak u dvore blaženog, Horsa, koji uzima u svoju ruku Totovu ploču, uvodi ga u prisustvo Ozirisa koji, u svojoj palati, u pratnji Izide i Neftide, sedi na svom prestolu usred voda, iz kojih raste lotos, koji na svojim otvorenim cvetovima nosi četiri duha Amentija.” Isti način simbolizovanja opravdanja delima očigledno je bio u upotrebi u samom Vavilonu i, prema tome, postojala je velika snaga u božanskom rukopisu na zidu, kada je Valtasaru stigla propast: „Tekel, izmeren si na merila, i našao si se lak” (Danilo 5:27). U Parsi sistemu, koji je u velikoj meri pozajmljen iz Haldeje, u potpunosti je razvijen princip merenja dobrih dela u odnosu na loša. „Tri dana nakon raspada”, kaže Vo u svojoj *Nineviji i Persepolisu*, dajući izveštaj o Parsi doktrinama u pogledu mrtvih, „duša bi trebalo da se kreće oko svog glinenog stana, nadajući se ponovnom spajanju. Četvrtog dana se pojavljuje anđeo Seroh i odvodi je do mosta Činevad. Na ovom mostu, za koga tvrde da povezuje nebo i zemlju, sedi Anđeo pravde, da izvaga postupke smrtnika. Kada dobra dela prevladaju, dušu na mostu susreće jedan blistavi lik koji kaže: ‘Ja sam tvoj dobri anđeo. Prvobitno sam bio čist, ali tvoja dobra dela su me učinila još čistijim’. I prelazeći rukom preko vrata te blažene duše, vodi je u raj. A ako bezakonja pretegnu, dušu tada susreće jedna grozna avet koja zavija: ‘Ja sam tvoj zli duh. Bio sam nečist od samog početka, ali su me tvoja zlodela učinila nečistijim. Kroz tebe ćemo ostati jadni do vaskrsenja.’ Grešna duša tada biva odvučena u pakao, gde sedi Ahriman da se ruga njoj i njenim zlodelim.” Takva je doktrina parsizma. Isti je slučaj u Kini, gde biskup Hurd, dajući izveštaj o kineskim opisima paklenih oblasti i likovima koji se na njih odnose, kaže: „Jedan od njih uvek predstavlja grešnika u paru tasova vage, sa njegovim bezakonjima na jednom tasu, i dobrim delima na drugom.” „Srećemo se sa nekoliko takvih prikaza”, dodaje on, „u grčkoj mitologiji.” Tako ser Dž. F. Dejvis opisuje funkcionisanje principa u Kini: „U radu o jednoj napomeni o moralu, pod nazivom *Ispitane zasluge i mane*, nekom čoveku je naređeno da za sebe svakog dana vodi račun nekog dužnika i poverioca, i da na kraju godine podvuče

crtu. Ako je balans u njegovu korist, on služi kao temelj zaliha zasluga za narednu godinu, a ako je protiv njega, mora se eliminisati budućim dobrim delima. Dati su razni spiskovi i uporedne tabele kako dobrih, tako i loših postupaka u nekoliko životnih okolnosti. Dobročinstvo je veoma naglašeno najpre u odnosu prema čoveku, a zatim prema životinjama. Uzrokovanje tuđe smrti se računa da ima vrednost sto na strani mana, dok se jedan čin milosrdne pomoći računa kao jedan na strani dobrih dela... Spasiti život neke osobe se svrstava u delo suprotno činu njegovog oduzimanja, a kaže se da će ovo zaslužno delo čoveku produžiti život za dvanaest godina.”

Iako je takav način opravdanja, s jedne strane, po samoj prirodi te stvari, krajnje obeshrabrujuć, s druge strane, nikada usled toga ne bi mogao da ga prihvati bilo koji čovek čija je savest probuđena, i koji ima bilo kakav čvrst osećaj utehe ili sigurnost u pogledu svojih izgleda u večnom svetu. Ko bi ikada mogao da kaže, koliko god da je dobar, da li će „*zbir* njegovih dobrih dela” biti ili neće biti protivteža količini greha i prestupa koje bi njegova savest mogla da osudi? Koliko je veoma različit biblijski, bogoliki plan „opravdanja verom” i samo „verom, bez dela zakona”, apsolutno bez obzira na ljudske zasluge, jednostavno i isključivo kroz „pravdu Božju verom Isusa Hrista, u sve i na sve koji veruju” (Rimljanima 3:22), koja odjednom i zauvek izbavlja i čini da „nema osuđenja” za one koji prihvate ponuđenog Spasitelja, i koji su verom životno sjedinjeni s Njim. Nije volja našeg Oca koji je na nebesima da Njegova deca na ovom svetu uvek budu u nedoumici i tami u pogledu ključne tačke njihovog večnog spasenja. Čak i pravi svetac, bez sumnje, može neko vreme, ako zatreba, da bude u teškim iskušenjima, ali to nije prirodno, normalno stanje zdravog hrišćanina, onoga koji poznaje puninu i slobodu blagoslova Jevanđelja mira. Bog je postavio najčvršći temelj za sav svoj narod da kaže, zajedno sa Jovanom: „I mi *poznasmo* i verovasmo ljubav koju Bog ima k nama” (1. Jovanova 4:16), ili sa Pavlom: „Jer *znam jamačno* da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sile, ni sadašnje, ni buduće, ni visina, ni dubina, ni druga kakva tvar može nas razdvojiti od ljubavi Božje, koja je u Hristu Isusu Gospodu našem” (Rimljanima 8:38, 39). Ali to ne mogu reći svi oni koji „gledaju da svoju pravdu utvrde” (Rimljanima 10:3), koji traže, u bilo kom obliku, da budu opravdani delima. Takva sigurnost, takva uteha, može doći samo iz jednostavnog i verujućeg oslanjanja na slobodnu, nezasluženu blagodat Božju, datu u Hristu i *zajedno* sa Njim, neizrecivi dar Očeve ljubavi. To je učinilo da Luterov duh bude, kako je on sam izjavio, „slobodan kao poljski cvet”, kada je potpuno sam otišao na Skupštinu u Vormsu, da se suprotstavi svim tamošnjim prelatima i vladarima, koji su se sakupili da osude tu doktrinu koju je on zastupao. To je bilo ono što je u svakom vremenu nateralo mučenike da sa takvim uzvišenim herojstvom odu ne samo u zatvor nego i u smrt. To je ono što oslobađa dušu, vraća istinsko dostojanstvo čovečanstva i seče u korenu sve nametljive pretenzije sveštenstva. Samo to može da proizvede život dečije pokornosti Božjem zakonu i zapovestima iz ljubavi i iz srca. A kad priroda zakaže, i kada je smrt blizu, može omogućiti siromašnim, krivim sinovima čovečijim, sa najdubljim osećajem nedostojnosti, da ipak kažu: „Gde ti je, smrti, žalac? Gde ti je, pakle, pobjeda? ... A Bogu hvala koji nam daje pobjedu kroz Gospoda našega Isusa Hrista.” (1. Korinćanima 15:55, 57).

Dakle, u svakom vremenu, i neznabožačkom i papskom, duhovni despotizam je uvek bio neprijateljski nastrojen prema takvom pouzdanju u Boga, i takvom uverenju u spasenje. Njegov glavni cilj je oduvek bio da odvoji duše svojih zagovornika od direktnog i neposrednog odnosa sa živim i milostivim Spasiteljem, a samim tim i od uveravanja u Njegovu naklonost, da podstakne osećaj neophodnosti ljudskog posredovanja i tako se učvrsti na ruševinama nade i sreće ovog sveta. Uzimajući u obzir pretenzije papstva na apsolutnu nepogrešivost, i natprirodne moći koje pripisuje svojim sveštenicima u pogledu preporoda i oproštenja grehova, moglo se, naravno, pretpostaviti da će sve njegove pristalice biti ohrabrene da se raduju zbog stalnog uveravanja u njihovo lično spasenje. Ali, činjenica je upravo suprotna. Posle svih hvalisanja i visokih pretenzija papstva, stalna sumnja na temu spasenja čoveka do kraja njegovog života usađuje se kao dužnost, jer je Tridentiski sabor odlučno, kao stavku vere, odredio: „Da *niko* ne može nepogrešivim uverenjem znati da je *dobio* Božju blagodat.” Upravo ovaj rimokatolički dekret, iako je direktno suprotan Božjoj reči, zapečatio je svoje uzvišene tvrdnje pečatom prevare, jer, ako nijedan čovek koji je preporođen njihovim krštenjem, i koji je oslobođen od greha, još uvek ne može imati neko *pouzdanu uverenje* da mu je *data* „Božja blagodat”, koliko može vredeti njegov *opus operatum*? Ipak, ovo je „mudro smišljeno” u nastojanju da svoje poklonike zadrži u stalnoj sumnji i neizvesnosti u pogledu njihovog konačnog stanja. U neznabožačkom sistemu, samo je sveštenik bio taj koji je uopšte mogao da se pretvara da predviđa rad Anubisove vage, a u ispovedaonici je, s vremena na vreme, bila neka vrsta oponašajućeg ponavljanja užasnog vaganja koje će se odigrati u poslednjoj sceni suda pred Ozirisovom sudskom stolicom. Tu je sveštenik sedeo i sudio o dobrim i lošim delima pokajnika. I kako su njegova moć i uticaj bili u velikoj meri zasnovani na pukom principu ropskog straha, on bi se postarao da se vaga generalno okrene u pogrešnom smeru, da bi pokajnici mogli biti podređeni njegovoj volji u pravljenju odgovarajuće količine dobrih dela da bi pomerili vagu na suprotnu stranu. Budući da je sveštenik bio veliki sudija toga šta bi ta dela trebalo da budu, njegov interes je bio da odredi šta je najpotrebnije za sebično veličanje samog sebe ili slave svog sveštenečkog reda, a ipak da tako izvaga i odmeri zasluge i mane, da se ne samo čoveku samom uvek ostavi da uspostavi veliku ravnotežu, već i njegovim naslednicima. Da je nekom čoveku bilo dozvoljeno da unapred veruje i bude potpuno siguran u slavu, sveštenici bi mogli biti u opasnosti da im se otme njihova uloga, koju su imali nakon nečije smrti – nešto protiv čega su morali da se zaštite. Rimokatolički sveštenici su u svakom pogledu oponašali sveštenike Anubisa, boga merila. U ispovedaonici, kada imaju neki cilj koji žele da postignu, oni grehe i prestupe ispovedioca prikazuju dosta teškim. A onda, kad imaju pred sobom uticajnog ili moćnog ili bogatog čoveka, neće mu dati ni najmanju nadu dok velika suma novca, osnivanje neke opatije ili nešto drugo za šta su se opredelili, ne pomeri vagu na drugu stranu. U čuvenom pismu Per Lašeza, ispovednika Luja XIV od Francuske, daje se izveštaj o metodi koji je primenjen da se dobije saglasnost tog razuzdanog monarha na opoziv Nantskog edikta, čime su njegovim nevinim podanicima, hugenotima, nanete tolike svireposti. Vidimo da je strah od vage svetog Mihaila delovao na postizanje željenog rezultata: „Mnogo puta od tada”, kaže uspešni jezuita, govoreći o strašnom grehu za koji je taj kralj bio kriv, „mnogo puta od kada sam ga imao na ispovesti, *govorio sam mu o stra-*

hotama pakla i naveo ga da uzdiše, plaši se i drhti, pre nego što bih mu dao oprost. Po tome sam video da mi je on još uvek naklonjen i voljan da bude pod mojom vlašću. Zato sam pred njega postavio pokvarenost njegovih dela pričajući mu celu priču, kako je to bilo zlo i da se to ne može oprostiti dok on ne uradi nešto dobro da *uravnoteži* to i iskupi se za zločin. Nakon toga bi me konačno pitao šta mora da uradi. Rekao bih mu da mora da iskoreni sve jeretike iz svog carstva.” Ovo je bio „dobar potupak” koji je stavljen na *vagu* svetog arhanđela Mihaila, da bi se njegov zločin „*uravnotežio*”. Ovaj kralj, grešan kakav je bio, pristao je na to protiv svoje volje. „Dobar postupak” je učinjen, „jeretici” su istrebljeni, a kralju je oprošteno. Ali ipak, oprost nije bio samo to, već je, kada je krenuo po celoj zemlji, trebalo još mnogo toga da se uradi pre nego što vaga bude mogla dobro da se podesi. Tako i neznaboštvo i papstvo „trguju ljudskim dušama” (Otkrivenje 18:13) – jedan sa vagonom Anubisa, drugi sa vagonom svetog Mihaila, tačno odgovaraju božanskom opisu Jefrema u njegovom otpadništvu: „Trgovac je Jefrem, u ruci su mu merila lažna, milo mu je da čini krivo.” (Osija 12:8). Anubis je kod Egipćana bio potpuno isto što i Merkur kod Grka – „bog lopova”. Sveti Mihailo, u rukama papskog Rima, odgovara potpuno istom liku. Pomoću njega i njegove vage i njihove doktrine o ljudskim zaslugama, oni su učinili da ono što nazivaju domom Božjim ne bude ništa drugo do „razbojnička jazbina”. Otimati ljudima novac je loše, ali je beskrajno gore prevariti i u pogledu njihovih duša.

Da bi obezbedili svoje opravdanje, drevni neznabošci su morali da na Anubisovu vagu stave ne samo takozvana dobra dela, već i dela uzdržavanja i samokažnjavanja, koja su vršili sami nad sobom, da bi sprečili gnev bogova. Vaga svetog Mihaila je strogo morala uvek da se uravnoteži na isti način. Rimokatolički sveštenici uče da kada je greh oprošten, *kazna* se time ne uklanja u potpunosti. Koliko god savršeno bilo oprosteno koje Bog preko sveštenika može da da, ipak ostaje kazna, veća ili manja, koju ljudi moraju da podnesu, i to da bi „*zadovoljili Božju pravdu*”. Više puta je pokazano da čovek ne može da učini ništa da zadovolji Božju pravdu, da je toj pravdi beznadežno dužan, da „nema” apsolutno „čime da plati”. I više od toga, da nema potrebe da pokušava da plati i jednu paru jer je, u ime svih koji veruju, Hristos okončao prestup, okončao greh i zadovoljio *sav* prekršeni zakon u vezi svega što je taj zakon mogao da zahteva. Papski Rim insistira na tome da svaki čovek mora biti kažnjen za svoje grehe i da Bog *ne može biti zadovoljan*¹⁵⁷ bez stenjanja i uzdaha, ranjavanja tela i bezbrojnih pokora prestupnika, ma koliko je njegovo srce slomljeno i ma koliko je on skrušen.

Dalje, jednostavno gledajući Sveto pismo, ovaj izopačeni zahtev za samokažnjavanjem onih za koje je Hristos učinio *potpuno* i *savršeno* pomirenje, mogao bi izgledati krajnje strano, ali gledajući stvarni lik boga kojeg je papstvo svojim obmanutim poklonicima postavilo za obožavanje, onda to nije ni najmanje čudno. Taj bog je Moloh, bog varvarstva i krvi. Moloh označava „kralja”, a Nimrod je bio prvi nakon Potopa koji je narušio patrijarhalni sistem i postavio se za „kralja” nad svojim bližnjima. U početku su ga obožavali kao „otkrivača dobrote i istine” ali je

¹⁵⁷ Biskup HEJ, *Iskreni hrišćanin*. Reči biskupa Heja su: „Ali On apsolutno zahteva da se pokajničkim delima *kaznimo* zbog naše šokantne nezahvalnosti i zadovoljimo božansku pravdu zbog zloupotrebe Njegove milosti.” Ustanovljeni načini „kažnjavanja”, kao što je poznato, upravo su takvi kakvi su opisani u tekstu.

postepeno njegovo obožavanje odgovaralo njegovom mračnom i pretećem licu i tenu. Ime Moloh prvobitno nije sugerisalo ništa od okrutnosti ili terora, ali sada dobro poznati obredi povezani sa tim imenom su ga vekovima učinili sinonimom za sve ono što je najodvratnije u srcu čovečanstva, i dovoljno opravdavaju Miltonov opis (*Izgubljeni raj*):

„Prvi Moloh, kralj strašni, umazan krvlju
 Žrtava ljudskih i roditelja suza,
 Mada, zbog bubnjeva buke i दौरa glasnih,
 Njihove dece plač se ne ču, koja kroz vatru behu prošla
 K idolu groznom njegovom.”

U skoro svakoj zemlji je preovladalo krvavo bogoslužjenje. „Užasna okrutnost”, ruku pod ruku sa odvratnim sujeverjem, ispunila je ne samo „mračna mesta na zemlji”, već i oblasti koje su se hvalile svojim prosvetljenjem. Grčka, Rim, Egipat, Fenikija, Asirija i naša sopstvena zemlja pod divljim druidima, u jednom ili drugom periodu svoje istorije, obožavali su istog boga i na isti način. Ljudske žrtve su bile njegove najprihvatljivije žrtve. Jauci i stenjanje ljudi su bili najslađa muzika u njegovim ušima. Verovalo se da su mučenja ljudi radovala njegovo srce. Njegov lik je, kao simbol „veličanstva”, nosio *bič*, a bičevima su njegovi poklonici na nekim od njegovih festivala morali nemilosrdno da se bičuju. „Nakon ceremonija žrtvovanja”, kaže Herodot, govoreći o prazniku Izide u Busirisu, „čitav se sabor, od više hiljada ljudi, bičevao. Ali u čiju čast su to činili, nemam pravo da otkrijem.” Ovu rezervu Herodot uglavnom ima zbog poštovanja svoje zakletve kao iniciranog čoveka, ali kasnija istraživanja ne ostavljaju nikakvu sumnju u pogledu boga „u čiju čast” su se bičevali. U neznabožačkom Rimu, obožavaoci Izide su imali istu praksu u čast Ozirisa. U Grčkoj, Apolon, delski bog, koji je bio isto što i Oziris,¹⁵⁸ umiren je

158 Već smo videli da je egipatski Horus bio samo jedno novo utelovljenje Ozirisa ili Nimroda. Herodot naziva Horusa imenom Apolon. Diodor sa Sicilije takođe kaže da se „Horus, Izidin sin, tumači kao Apolon”. Čini se da Vilkinson jednom prilikom dovodi u pitanje ovaj identitet Horusa i Apolona. Ali on na drugom mestu priznaje da je priča o Apolonovoj „borbi sa zmijom Pitonom očigledno izvedena iz egipatske mitologije”, što je aluzija na predstavu Horusa kako probija zmiju kopljem. Iz različitih razmatranja može se pokazati da je ovaj zaključak tačan: 1) Horus, ili Oziris, bio je bog Sunca, kao i Apolon. 2) Oziris, koga je predstavljao Horus, bio je veliki Otkrivač. Pitijski Apolon je bio bog proricanja. 3) Oziris, u liku Horusa, rođen je kada je za njegovu majku rečeno da je progonjena zlobom svojih neprijatelja. Latona, Apolonova majka, bila je begunac iz sličnog razloga kada je Apolon rođen. 4) Za Horusa je, prema jednoj verziji mita, rečeno, kao i za Ozirisa, da je isečen na komade (PLUTARH, *O Izidi*). U klasičnoj priči o Grčkoj, ovaj deo mita o Apolonu je uglavnom držan u pozadini, a on je bio predstavljen kao pobednik u sukobu sa zmijom. Ali čak i tamo se ponekad priznavalo da je pretrpeo nasilnu smrt, jer je Porfirije rekao da ga je zmija ubila, a Pitagora potvrdio da je video njegovu grobnicu u Triposu, u Delfima (BRAJANT). 5) Horus je bio bog rata. Apolon je bio predstavljen na istin način kao što je veliki bog bio predstavljen kod Lejerda, sa lukom i strelom, koji je očigledno bio vavilonski bog rata, a Apolonova dobro poznata titula „Arcitenens” – „nosač luka”, što je očigledno pozajmljeno iz tog izvora. Fas nam kaže da je Apolon smatran pronalazačem umetnosti gađanja lukom, što ga poistovećuje sa Strelcem, čije smo poreklo već videli. 6) Najzad, od Ovidija (*Metamorfoze*) saznajemo da je Apolon, pre nego što se sukobio sa Pitonom,

sličnim pokorama mornara koji su posetili njegovo svetište, kako to saznajemo iz sledećih Kalimahovih stihova u njegovoj himni Delosu:

„Zvukove tvoje čim dosegnu, odmah
Spuštaju jedra i svu opremu brodsku.
Vežan je brod; a posada ne sme
Da napustiti tvoje granice svete, dok ne prođu
Pokoru strašnu; bičem što para
Šibani triput oko tvog oltara.”

Pored bičevanja, bilo je i rezanja tela, što se od njegovih obožavalaca zahtevalo kao obred pomirenja. „U svečanom slavlju Misterija”, kaže Julije Firmik, „sve stvari je trebalo uraditi po redu, koje su mladi ili činili ili *trpeli* prilikom njegove smrti.” Oziris je isečen na komade. Stoga, da bi oponašali njegovu sudbinu, koliko god živi ljudi to mogu da čine, morali su da seku i ranjavaju svoja tela. Stoga, kada su se Valovi sveštenici prepirali sa Ilijom da zadobiju naklonost njihovog boga i podstaknu ga da učini željeno čudo za njih, „oni stadoše vikati iza glasa, i parati se nožima i šilima po svom običaju, dokle ih krv ne obli” (1. Carevima 18:28). Čini se da su u Egiptu starosedoci, iako slobodni u upotrebi biča, štedeli nož. Ali i tamo je bilo ljudi koji su i sami oponašali komadanje Ozirisa. „Egipatski Karijanci se”, kaže Herodot na već citiranom mestu, „još strože odnose prema ovoj svečanosti, jer se mačevima seku po licu” (HERODOT). Za ovu praksu, nema sumnje, postoji direktna aluzija u zapovesti Mojsijevog zakona: „Za mrtvacem ne režite tela svojega” (3. Mojsijeva 19,28).¹⁵⁹ To rezanje tela se uglavnom praktikuje u obožavanju hinduističkih božanstava, kao obredi pomirenja ili zaslužne pokore. Poznato je da su se praktikovale u obredima Belone,¹⁶⁰ „sestre” ili „supruge rimskog boga rata, Marsa”, čije ime, „oplakivač Bela”, jasno dokazuje poreklo njenog muža, do koga su Rimljani toliko težili da stignu prateći svoje rodoslove.

Oni su takođe u najdivljoj formi učestvovali u gladijatorskim predstavama, u kojima je rimski narod, sa svom svojom civilizacijom kojom su se hvalili, toliko uživao. Jadnici koji su bili osuđeni da učestvuju u ovim krvavim predstavama, uglavnom to nisu činili svojom voljom. Ali ipak, princip po kome su te predstave izvođene, bio je isti kao onaj koji je uticao na Valove sveštenike. Slavili su to kao žrtve pomirenja. Od Fusa saznajemo da su „gladijatorske predstave bile svete” za Saturna, a kod Avsonija čitamo da „amfiteatar za sebe traži svoje gladijatore, kada krajem decembra svojom krvlju *umilostivljuje* Sina nebeskog koji nosi srp.” O ovom odlomku, Just Lipsije, koji ga citira, komentariše ovako: „Ovde ćete primetiti

koristio svoje strele samo na jelenima lopatarima, običnim jelenima itd. Sve to dovoljno dokazuje njegovo suštinsko poistovećivanje sa moćnim *Vavilonskim lovцем*.

159 Verovalo se da je svaka osoba koja je umrla u veri poistovećena sa Ozirisom i nazvana njegovim imenom. (VILKINSON)

160 „Belonini sveštenici”, kaže Laktancije, „nisu žrtvovali krv bilo koga drugog, već svoju, ramena probijenih kopljima, a sa obe ruke vitlali su golim mačevima, trčeći i skačući gore-dole kao ljudi.”

dve stvari, i da su se gladijatori borili na Saturnalijama i da su to činili radi umirivanja i *umilošćavanja* Saturna.” „Razlog za to bi”, dodaje on, „trebalo da bude taj što Saturn nije među bogovima neba, već među bogovima pakla. Plutarh, u svojoj knjizi ‘Sažeci’ kaže da su ‘Rimljani na Kronosa gledali kao na podzemnog i paklenog boga.’” Nema sumnje da je ovo do sada tačno, jer je ime Plutona samo sinonim za Saturn, „Onaj koji je skriven”.¹⁶¹

Ali ipak, u svetlu stvarne istorije istorijskog Saturna, nalazimo zadovoljavajući razlog za varvarski običaj koji je toliko osramotio grb Rima u svoj svojoj slavi, kao gospodara sveta, kada je toliko mnoštvo ljudi bilo „iskasapljeno radi rimskog praznika.”

Kada se setimo da je i sam Saturn bio isečen na komade, lako je videti kako je nastajala ideja da mu se prinese žrtva dobrodošlice – tako što će se ljudi na njegov rođendan postaviti da seku jedni druge na komade, kako bi umilostivili njegovu naklonost.

Praksa takvih pokora, dakle, od strane onih neznabožaca koji su sami sebe sekli i parali, imala je za cilj da pomiluje i ugodi svom bogu, i da tako prikupi zalihu zasluga koja bi mogla da govori u njihovu korist na vagi Anubisa. Pokore u papstvu ne služe samo tome da zadovolje isti cilj već su one, u velikoj meri, identične. Ne znam, zaista, da li oni koriste *nož* kao što su to radili Valovi sveštenici, ali je izvesno da oni na prolivanje sopstvene *krvi* gledaju kao na najzaslužniju pokoru, koja im stiče veliku naklonost kod Boga i briše mnoge grehe. Neka čitalac pogleda u manastiru Loh Derg, u Irskoj, kako hodočasnici na golim kolenima puze preko oštrih stena i ostavljaju krvave tragove za sobom, i neka kaže kakva je suštinska razlika između toga i sečenja samog sebe noževima. Međutim, po pitanju bičevanja, pristalice papstva su bukvalno pozajmile Ozirisov bič. Svi su čuli za flagelante, koji se javno bičuju na praznicima rimokatoličke crkve i koji se smatraju velikim svecima. U ranim vekovima hrišćanstva, takva bičevanja su smatrana čisto i potpuno neznabožačkim. Atenagora, jedan od ranih hrišćanskih apologeta, ismeva neznabošce jer misle da se greh može iskupiti ili Bog umilostiviti na bilo koji takav način. Ali sada, na visokim mestima u papskoj crkvi, takve prakse se smatraju velikim sredstvom za zadobijanje Božje naklonosti. Na Veliki petak, u Rimu, Madridu, i u drugim glavnim sedištima rimskog idolopoklonstva, mnoštvo se okuplja da prisustvuje predstavama bičevanja svetaca, koji se šibaju sve dok krv ne poteče u potocima iz svakog dela njihovog tela. Oni se pretvaraju da to čine u čast Hrista, na praznik koji se navodno obeležava u znak sećanja na Njegovu smrt, baš kao što su Ozirisovi obožavaoci činili isto na praznik na kome su jadikovali zbog njegovog gubitka.¹⁶²

Ali može li bilo koji čovek najmanjeg hrišćanskog prosvetljenja da veruje da uzvišeni Spasitelj može takve obrede smatrati odavanjem počasti Njemu, a na kojima se prezire Njegovo savršeno pomirenje, i predstavlja kao da je Njegovoj „dragocenoj krvi” potrebno da se *dopuni* onom koja se uzima iz leđa jadnih i obmanutih

161 Ime Pluton očigledno potiče od „Lut”, sakriti, što sa prefiksom egipatskog određenog člana postaje „P’Lut”. Grčka reč „bogatstvo”, „nešto *skriveno*”, očigledno je formirana na isti način. Had je samo drugi sinonim za to isto ime.

162 Sveštenici Kibeles u Rimu primenjivali su ovu istu praksu.

grešnika? Takve žrtve su bile sasvim prikladne za obožavanje Moloha, ali su sušta suprotnost osposobljavanju ljudi da služe Hristu.

Ne samo u jednoj tački, već u višestrukim aspektima, ceremonije „Velike sedmice” u Rimu, kako se to naziva, podsećaju na obrede velikog vavilonskog boga. Što više posmatramo ove obrede, to ćemo više biti zapanjeni čudesnom sličnošću koja postoji između njih i onih koji se održavaju na egipatskom Prazniku upaljenih svetiljki i drugim ceremonijama obožavalaca vatre u različitim zemljama. U Egiptu se *veliko osvetljavanje* dešavalo pored Ozirisovog groba u Saisu. U Rimu, u „Velikoj sedmici” Hristov grob se takođe povezuje sa blistavim osvetljenjem upaljenih sveća. Na Kritu, gde je bila izložena Jupiterova grobnica, ta grobnica je bila predmet obožavanja Krićana. U Rimu, ako poklonici ne obožavaju takozvani Hristov grob, oni obožavaju ono što je sahranjeno u njemu. Kao što ima razloga da se veruje da je neznabožački Praznik upaljenih svetiljki obeležavan u znak sećanja na drevno bogoslužje, tako postoji i jedna ceremonija u Rimu u Velikoj sedmici, što je nesumnjivo čin obožavanja vatre, kada je *vatreni krst* glavni predmet obožavanja. Ovu ceremoniju ovako slikovito opisuje jedna autorka *Rima u 19. veku*: „Efekat zapaljenog vatreneog krsta okačenog na kupolu iznad ispovedaonice ili groba svetog Petra, noću je bio zapanjujuće blistav. Prekriven je nebrojenim svetiljkama, koje deluju kao jedan plamen vatre... Crkva je bila prepuna ogromnog mnoštva ljudi svih staleža i iz svih zemalja, od kraljevske porodice do najprostijeg prosjaka, i svi su oni zurili u ovaj jedan predmet. Za nekoliko minuta, papa i svi njegovi kardinali bi sišli u crkvu svetog Petra, a u sobi koju je za njih čuvala švajcarska straža, ostareli pontif... bio je ispružen u tihom divljenju pred tim *vatrenim krstom*. Duga povorka kardinala je klečala pred njim, a njihove sjajne haljine i prateći delovi skutova činili zapanjujući kontrast poniznosti njihovog stava.” Šta može biti jasnije i nedvosmislenije od ovog čina obožavanja vatre? Pogledajte ovo u vezi sa činjenicom koja je navedena u sledećem odlomku iz istog dela, i kako jedno baca svetlo na drugo: „Na Veliki četvrtak su počele naše muke [zbog ogromne gužve]. Na taj katastrofalan dan, mi smo otišli pre devet u Sikstinsku kapelu... i videli procesiju koju su predvodili niži redovi sveštenstva, a pratili su je kardinali u vrhunskim odorama, noseći dugačke voštane sveće u rukama. Na kraju je išao papa, koji je hodao ispod jedne grimizne nadstrešnice, nepokrivene glave, noseći hostiju u kutiji. A ovo je, kao što znate, pravo telo i krv Hristova, nošeno iz Sikstinske kapele kroz središnji hol u kapelu Paulina, gde je odloženo u grobnicu pripremljenu da ga primi ispod oltara... Nikada nisam mogla da shvatim zašto je Hristos trebalo da bude sahranjen pre svoje smrti jer, pošto se raspeće nije dogodilo do Velikog petka, izgleda čudno da bude sahranjen u četvrtak. Ali Njegovo telo se u svim crkvama Rima gde se vrši ovaj obred, polaže u grobnicu u četvrtak popodne, i tamo ostaje do subote u podne, kada, iz nekog njima poznatog razloga, On treba da ustane iz groba usred topovske paljbe, trubljenja trube i zvonjave zvona, koja su bila pažljivo vezana još od zore Velikog četvrtka, da Đavo ne uđe u njih.” Obožavanje vatreneog krsta na Veliki petak momentalno objašnjava anomaliju koja je, inače, toliko zbunjujuća – da Hristos treba da bude sahranjen u četvrtak, a da vaskrsne iz mrtvih u subotu. Ako je praznik Velike sedmice zaista, kao što njegovi obredi najavljuju, jedan od starih praznika Saturna, vavilonskog boga vatre, koji je, iako bog pakla, ipak bio Foronej, veliki „Izbavitelj”, sasvim je prirodno da bog papskog

idolopoklonstva, iako nazvan Hristovim *imenom*, treba da ustane iz mrtvih na svoj dan – *Dies Saturni* ili „Dan Saturna”.¹⁶³

Dan ranije se peva *Miserere* (imaj milosti – *prim. prev.*) sa tako neodoljivom osećajnošću, da malo ljudi to može ravnodušno slušati, a mnogi se čak i obeznane od uzbuđujućih emocija. Šta ako je ovo, u suštini, samo stara Linova pesma, o čijem veoma dirljivom i melanholičnom liku Herodot tako upečatljivo govori? Sigurno je da veliki deo osećajnosti *Misererea* zavisi od doprinosa *soprana* u njenom pevanju. Podjednako je sigurno da Semiramida, koja je bila istorijski izvor ovog boga čija se tragična smrt tako patetično slavila u mnogim zemljama, kao njegova supruga uživa slavu, kao što je i bila izumitelj ove prakse iz koje je proizašlo *soprana pevanje*.

Bičevanja koja čine važan deo pokora koje se dešavaju u Rimu u veče Velikog petka, činila su podjednako važan deo u obredima tog boga vatre, iz kojeg je, kao što smo videli, papstvo pozajmilo toliko mnogo. Ova bičevanja, dakle, tokom te „Velike sedmice”, u vezi sa drugim svečanostima tog perioda, dodatno svedoče o stvarnom karakteru tog boga, čiju smrt i vaskrsenje Rim tako slavi. Kada se to razmatra, neobično je da su, na veoma visokim pozicijama onoga što se naziva katoličkim hrišćanstvom, suštinski obredi koje vidimo u današnje vreme zapravo isti oni obredi starih haldejskih obožavalaca vatre.

163 Gornji izveštaj se odnosio na ceremonije kojima je ova autorka bila svedok 1817. i 1818. godine. Čini se da je od tada došlo do neke promene, izazvane verovatno samom pažnjom koju je ona skrenula na gore pomenutu grubu anomaliju, jer me je grof Vlodajski, nekadašnji rimokatolički sveštenik, koji je posetio Rim 1845. godine, obavestio da se te godine vaskrsenje dogodilo, ne usred dana, već u devet sati uveče u subotu. Ovo je možda trebalo da smanji očiglednu nedoslednost između rimokatoličke prakse i biblijskih činjenica. I dalje ostaje činjenica da se vaskrsenje Hristovo, kako se slavi u Rimu, dešava ne na Njegov dan – „Dan Gospodnji” – već na Dan Saturna, boga vatre!

Žrtva mise

Ako su preporod krštenjem, kao obred inicijacije u Rimsku crkvu, i opravdanje delima – poreklom haldejski, onda to ništa manje nije ni princip oličen u „beskrvnoj žrtvi” mise. Imamo vrlo jasne dokaze koji pokazuju vavilonsko poreklo ideje o toj „beskrvnoj žrtvi”. Od Tacita saznajemo da se krv nije smela prinositi na oltare pafijske Venere. Žrtve su korišćene za potrebu Haruspeka, da bi se predviđanja u vezi nekog događaja mogla videti posmatranjem iznutrica ovih žrtava. Ali oltari ove pafijske boginje su morali biti čisti od krvi. Tacit pokazuje da je Haruspek iz hrama pafijske Venere uveden iz *Kilikije*, zbog njegovog poznavanja njenih obreda, da bi se oni mogli propisno obavljati prema navodnoj volji te boginje, a Kilikijci su imali posebna znanja o njenim obredima. Tars, glavni grad Kilikije, sagradio je Senaherib, asirski kralj, izrazito oponašajući Vavilon. Njegova religija bi po prirodi stvari odgovarala istom, a kada na Kipru nalazimo „beskrvnu žrtvu”, gde je tamošnji sveštenik došao iz Kilikije, to je, u datim okolnostima, samo po sebi čvrsta pretpostavka da je „beskrvna žrtva” tamo stigla preko Kilikije iz Vavilona. Ova pretpostavka je u velikoj meri osnažena onim što saznajemo od Herodota – da je neobičan i odvratniji običaj Vavilona u prostituisanju devica u čast Milite, primećen i na Kipru, u čast Venere. Ali pozitivno Pausanijino svedočenje čini ovu pretpostavku izvesnošću. „Blizu ovoga”, kaže taj istoričar, govoreći o hramu Vulkana u Atini, „je hram nebeske Venere, koju su prvo obožavali Asirci, a posle njih Pafijci na Kipru, i Feničani koji su naselili grad Askalon u Palestini. Ali Kiterejci su poštovali ovu boginju pošto su njene svete obrede naučili od Feničana.” Asirska Venera – to jest, velika boginja Vavilona – i Kiparska Venera, bili su jedno te isto i, stoga, „beskrvni” oltari ove pafijske boginje pokazuju karakter obožavanja svojstvenog vavilonskoj boginji, od koje je i potiče. U tom pogledu se boginja-kraljica Haldeje razlikovala od svog sina, koji je obožavan u njenom naručju. *On* je, kao što smo videli, predstavljen kao onaj koji uživa u krvi. Ali *ona*, kao majka blagodati i milosrđa, kao nebeska „Golubica”, kao „nada celog sveta” (BRAJANT), imala je odbojnost prema krvi i bila je predstavljena kao dobroćudan i nežan lik. Shodno tome, u Vavilonu je nosila ime Milita, to jest, „Posrednica”¹⁶⁴.

Svako ko čita Bibliju i vidi kako ona izričito kaže da, kao što postoji samo „jedan Bog”, tako postoji samo „jedan posrednik boga i ljudi” (1. Timotiju 2:5), mora da se čudi kako je to ikada moglo ući u bilo čiji um da Mariji, kao što to čini rimokatolička crkva, podari ulogu „Posrednice”. Ali uloga koja se pripisuje vavilonskoj boginji, kao Militi, daje dovoljno razloga za ovo. U skladu sa ovom ulogom posrednice,

164 Milita je isto što i Melita, ženski rod od Melic, „posrednik”, koji u haldejskom postaje Melit. Melic je reč koja se koristi u Jovu 33:23, 24: „Ako ima glasnika, *tumača* (hebrejski Melic, *posrednik*), jednoga od tisuće, koji bi kazao čoveku dužnost njegovu, tada će se smilovati na nj, i reći će: izbavi ga da ne otide u grob; našao sam otkup.”

ona je nazvana Afrodita – to jest, „pokoriteljka gneva”¹⁶⁵ – koja je svojim čarima mogla da umiri grudi ljutog Jova (Jupiter), i umekša najgrublje duhove bogova ili smrtnika. U Atini su je zvali Amarusija (PAUSANIJA) – to jest, „majka milostivog prihvatanja”.¹⁶⁶

U Rimu su je zvali „Bona Dea”, „dobra boginja”, a tajne ove boginje su se slavile u posebnoj tajnosti. U Indiji je boginja Lakšmi, „Majka Univerzuma”, supruga Višua, takođe predstavljena kao osoba sa najmilostivijim i najprijatnijim raspoloženjem, a to raspoloženje je naznačeno na isti način kao i u slučaju ove vavilonske boginje. „Na praznicima Lakšmije”, kaže Kolman, „*ne prinose se krvne žrtve*”. U Kini se veliki bogovi, od kojih zavisi konačne sudbina čovečanstva, popularno smatraju predmetima straha. Ali boginja Kuanjin, „boginja milosrđa”, koju kantonski Kinezi smatraju da je jednaka Devici Rima, opisana je kako okom saosećanja gleda na krivce i interveniše da spasi jadne duše čak i od muka, na koje su u svetu duhova bili osuđene. Stoga su joj Kinezi posebno naklonjeni. Ovaj lik boginje-majke očigledno je zračio na sve strane iz Haldeje. Sada, dakle, vidimo kako je došlo do toga da papški Rim Hrista predstavlja kao „Jagnje Božje”, krotkog i poniznog srca, koji nikada nije prelomio trske stučene i nije ugasio zapaljenu sveštila, koji je svakom ožalošćenom pokajniku govorio reči najslađeg ohrabrenja, koji je plakao nad Jerusali-mom, koji se molio za svoje ubice – kao strogog i neumoljivog sudiju, pred kojim bi grešnik „mogao da puzi u prašini, a ipak da nikada ne bude siguran da će njegove molitve biti uslišene”. S druge strane, Marija je predstavljena u najpobedonosnijem i najprivlačnijem svetlu, kao nada krivaca, kao veliko utočište grešnika. Kako to da se za Njega kaže da je „zadržao pravdu i sud za sebe”, ali da je svu milost predao svojoj Majci! Najstandardnija dela pobožnosti u Rimu prožeta su upravo ovim principom – uzdižući saosećanje i blagost majke na štetu karaktera ljubavi Sina. Tako, sveti Alfons Liguori kaže svojim čitaocima da grešnik koji se usudi da dođe direktno Hristu, može to da učini sa strahom i strepnjom od Njegovog gneva. Ali neka koristi samo posredovanje Device kod njenog Sina, i ona će „*pokazati*” tom Sinu „*grudi iz kojih je sisao*” (*Katolički laik*, jul 1856.), i Njegov gnev će se odmah smiriti. Ali gde se u Božjoj reči mogla naći takva ideja? Svakako ne u odgovoru Gospoda Isusa ženi koja je uzviknula: „Blago utrobi koja te je nosila, i sisama koje si sisao!” A Isus joj je odgovorio: „*Blago* i onima koji slušaju Božju reč, i drže je” (Luka 11:27, 28). Nema sumnje da je ovaj odgovor dao dalekovidi Spasitelj, da bi se u samom korenu proverila svaka ideja slična onoj koju je izrazio Liguori. Ipak, ova ideja, koja se ne nalazi u Svetom pismu, koju Sveto pismo izričito odbacuje, bila je široko rasprostranjena u oblastima neznaboštva. Tako u hinduističkoj religiji nalazimo tačno paralelnu predstavu u vezi boga Šive i njegove žene Kali, kada se taj bog pojavio kao malo dete. „Šiva se”, kaže Lainga Puran, „pojaviо kao dete na groblju, okružen duhovima. Kada ga je videla, Kali (njegova žena) ga je uzela i, *milujući ga, dala mu svoje grudi*. Sisao je taj nektar, ali kad se *naljutio*, Kali ga je, da bi ga *umirila, privila na svoja nedra*, igrala je sa svojim goblinima i demonima među

165 Od haldejskog – „af”, „gnev” i „radah”, „pokoriti”. „Radite” je nedvosmisleno ženski rod.

166 Od „Ama”, „majka” i „Reca”, „ljubazno prihvatiti”, što je u aktivnom participu „Ruca”. Pausanija izražava svoju zbuđenost u pogledu značenja imena Amarusija, primenjenog na Dijanu, rekavši: „Nikada nisam mogao da nađem nekoga ko bi mogao da pruži zadovoljavajuće objašnjenje u vezi tog imena”. Sveti jezik jasno pokazuje šta to znači.

mrtvima, dok on nije bio *zadovoljan i oduševljen*, a Višnu, Brama, Indra i svi bogovi su, klanjajući se, snažno hvalili boga bogova, Kal i Parvati.” Kali je u Indiji boginja uništenja. Ali čak i u mitu o toj boginji uništenja, nalazimo predstavu o moći boginje *majke* koja smiruje uvređenog boga načinom koji jedino odgovara *smirivanju* zlovoljnog deteta. Ako ova hinduistička priča pokazuje svog „boga bogova” u tako ponižavajućem svjetlu, koliko je uzvišenija papska priča za Božjeg Sina, predstavljajući Ga kao onoga koga je potrebno da *smiruje* njegova majka, izlažući mu „grudi koje je sisao”? Sve se to radi samo da bi se uzvisila Majka, kao *milostivija* i *saosećaj-nija* od njenog slavnog Sina. To je upravo bio slučaj u Vavilonu – i ovom liku boginje kraljice tačno su odgovarale njene omiljene žrtve. Stoga, vidimo žene iz Judeje koje su predstavljene kako jednostavno kade, izlivaju nalive i peku *kolače* nebe-

Slika 37. Cerera, majka Bara, „sina” i majka Bara, „žita”.

skoj carici (Jeremija 44:19). Kolači su bili „beskrvna žrtva” koju je ona tražila. Tu „beskrvnu žrtvu” njeni sledbenici ne samo da su prinosili, nego su se, kada su bili primljeni u više Misterije, pričestili, ponovo joj se zaklevši na vernost. U 4. veku, kada je u hrišćanskoj crkvi počelo obožavanje nebeske kraljice, pod imenom Marija, uneta je i ova „beskrvna žrtva”. Epifanije navodi da je ta praksa prinošenja i jedenja toga započela među ženama Arabije, a tada se dobro znalo da je to preuzeto od neznabožaca. Sam oblik te beskrvne žrtve papskog Rima (hostije) može da ukaže na njeno poreklo. To je mali, tanak, *okrugao* kolač, a rimokatolička crkva stavlja veliki naglasak na sam *okrugli oblik*. Upotrebiću jezgrovit jezik Džona Noksa u vezi boga-kolača: „Ako se, praveći *okrugao oblik* kolača neki od njih slomi, onda drugi njegov kolega-kolač dobija tu čast da postane bog, a loš kolač koji je ispucao ili napukao, koji je nekada imao nadu da će postati bog, mora biti dat bebi da se igra s njim.” Šta je moglo da navede papstvo da toliko insistira na „*okruglom obliku*” svoje „beskrvne žrtve”? Jasno je da nema nikakve veze sa božanskim obredom Večere našeg Gospoda, jer se u svim izveštajima o tome ne spominje *oblik* hleba koji je naš Gospod uzeo kada ga je blagoslovio, prelomio i dao svojim učeni-

cima, govoreći: „Uzmite, jedite, ovo je telo moje... ovo činite meni za spomen” (1. Korinćanima 11:24). Ne postoje nikakve naznake o obliku jevrejskog pashalnog hleba, jer u Mojsijevim knjigama nisu data uputstva u vezi s tim. Međutim, važnost koju papski Rim daje *okruglom obliku* tog kolačića mora imati neki razlog, a taj razlog će se naći, ako pogledamo oltare Egipta. „Tanak, *okrugao* kolač”, kaže Vilkinson, „nalazi se na svim oltarima.” Skoro svaka jota ili naslov u egipatskim bogoslužjenjima imali su simbolično značenje. Taj *okrugli disk*, tako čest u svetom znamenju Egipta, simbolizovao je *Sunce*. Kada se Oziris, božanstvo Sunca, utelovio i rodio, nije to bilo samo zato da bi dao svoj život kao *žrtvu* za ljude, već da bi mogao biti i život i *nega* ljudskih duša. Opšte je poznato da je Izida bila original grčke i rimske Cerere. Ali treba primetiti da su Cereru obožavali ne samo kao nekoga ko je *otkrio* pšenicu, već i kao „*Majku žita*”. Dete koje je rodila bilo je He-Siri, „Seme”, ili, kako su ga najčešće zvali u Asiriji, „Bar”, što istovremeno znači „*Sin*” i „*žito*” (**Slika 37**)¹⁶⁷. Neupućeni su možda poštovali Cereru zbog dara fizičkog žita koji je hranio njihova *tela*, ali inicirani su je obožavali zbog jednog višeg dara – za hranu koja neguje njihove duše – jer im je dala taj hleb Božji koji silazi s neba – za život ovog sveta, od kojeg „ako ga čovek jede, nikada neće umreti”. Da li neko zamišlja da je to samo jedna puka *novozavetna* doktrina, da je Hristos „hleb života”? Nikada nije bilo, nikada nije moglo biti duhovnog života ni u jednoj duši od početka ovog sveta, bar od izgnanstva iz Edena, koji se nije napajao i održavao stalnim hranjenjem svoje vere u Sina Božjega, „jer bi volja očina da se u nj useli sva punina” (Kološanima 1:19), „i od punosti njegove mi svi uzesimo blagodat za blagodaću” (Jovan 1:16). Pavle nam kaže da je mana koju su Izraelci jeli u pustinji za njih bila tip i živi simbol „hleba života” (1. Korinćanima 10:3). „Svi su oni jeli isto *duhovno* jelo”, tj. jelo koje je trebalo ne samo da podrži njihov prirodni život, već da im ukaže na Onoga koji je bio život njihovih duša. Kliment Aleksandrijski, kome smo u velikoj meri zahvalni za sva otkrića koja su, u moderno doba učinjena u Egiptu, izričito nas uverava da su „po svom *skrivenom karakteru*, enigme Egipćana bile *veoma slične onima kod Jevreja*”. Imamo jasan i odlučan dokaz da su inicirani neznabošci zapravo verovali da „*žito*” koji je Cerera dala ovom svetu nije „*žito*” ove zemlje, već božanski „*Sin*”, preko koga se jedino može uživati u duhovnom i večnom životu. Sada sledi izveštaj koji su druidi dali o svom velikom božanstvu, u obliku „*žita*”. To božanstvo je bilo predstavljeno kao da je, u prvi mah, iz nekog razloga, izazvalo nezadovoljstvo Cerere i bežalo u strahu od nje. U tom svom strahu, „ono je uzelo oblik ptice i uzletelo u vazduh. Taj element mu nije pružio utočište, jer ga je *Gospa*, u obliku kopca, sustigla i samo što se nije obrušila na njega. Drhteći od straha, primetio je gomilu čistog žita na zemlji, pao usred toga i poprimio oblik *jednog zrna*. Keridven [britanska Cerera] je uzela oblik crne kokoške s visokom krestom, spustila se u to žito, iščeprkala ga, prepoznala i progutala. I, kako istorija kaže, bila je trudna s njim devet meseci, a kad ga je rodila, shvatila je da je tako *lepa beba*, pa nije imala želju da je ubije.” („Pesma o Taliesinu”, DEJVIS, *Britanski druidi*). Ovde je očigledno da se to *zrno žita* izričito poistovećuje sa „*ljupkom bebom*”, iz čega očigledno sledi da je Cerera, koja je neukima i neupućenima bila poznata samo kao

167 Klas žita na gornjem medaljonu (BRAJANT, tom V, str. 383) je pored Cerere, ali ga uobičajeno ona drži u svojoj ruci. Bog na drugoj strani medaljona predstavlja isto što i klas (videti *Oboženje deteta*, u vezi sa Beltis i Blistavim Barom).

Majka „Bara”, „Žita”, iniciranima bila poznata kao Majka „Bara”, „Sina”. I sada će čitalac moći da shvati potpuni značaj simbolike „Device sa klasom u ruci”. Taj *klas pšenice* u ruci Device je samo još jedan simbol za *dete* u *naručju* Devičanske Majke.

Slika 38. Obožavanje Sunca u Egiptu (MORIS, *Indijske starine*, tom III, str. 309).

Sunca je bio pričvršćen u zlatnom plamenu na zidu, kako bi se svi koji su ušli mogli pokloniti pred njim. Peonci iz Trakije su bili obožavaoci Sunca. Oni su u svom bogoslužjenju obožavali sliku Sunca u vidu diska na vrhu visokog stuba. U obožavanju Vala, kao što su praktikovali idolopoklonički Izraelci u danima njihovog otpadništva, podjednako je primećeno i obožavanje slike Sunca. Zapanjujuće je otkriveno da je slika Sunca, kojoj se klanjao otpadnički Izrael, podignuta *iznad oltara*. Kada je dobar kralj Josija pokrenuo reformaciju, čitamo da su njegove sluge u obavljanju tog dela postupile ovako (2. Dnevnika 34:4): „Jer pred njim raskopaše *oltare* Valima, i *likove sunčane* koji bejahu na njima iseče.” Benjamin iz Tudele, veliki jevrejski putnik, daje upečatljiv izveštaj o obožavanju Sunca, koje opstaje među Kušitima na Istoku, i u novija vremenima, gde nalazimo da se slika Sunca, čak i u njegovo vreme, obožavala na oltaru. „Postoji jedan hram”, kaže on, „Kušovog potomstva,

Ovaj Sin, koga je simbolisalo „žito”, bio je utelovljeno božanstvo *Sunce*, prema svetom proročanstvu velike boginje Egipta: „Nijedan smrtnik nije podigao moj veo. Plod koji sam donela je *Sunce*” (BUNSEN, *Egipat*). Šta je onda prirodnije, ako je ovo utelovljeno božanstvo simbolično prikazano kao „*hleb Božji*”, nego da ga se predstavlja kao „*okrugao kolač*”, da bi se poistovetio sa Suncem? Da li je ovo samo mašta? Neka čitalac prouči sledeći odlomak od Hurda, u kome on opisuje ukrase rimokatoličkog oltara, na koji je položen sakrament ili osveštan tanki kolačić, i tada će moći da proceni: „Srebrni tanjir, u obliku *Sunca*, pričvršćen je nasuprot *sakramentu* na oltaru koji, uz svetlost sveća, izgleda sjajno.” Šta to „sjajno *Sunce*” radi tamo, na oltaru, naspram „*sakramenta*” ili *okruglog kolačića*? U Egiptu je *disk* Sunca bio predstavljen u hramovima, a vladar i njegova žena i deca su bili prikazani kako ga obožavaju. U blizini malog grada Babaina, u Gornjem Egiptu, još uvek postoji jedna pećina, prikaz žrtvovanja Suncu, gde se vide dva sveštenika kako se klanjaju slici Sunca, kao na priloženom duborezu (**Slika 38**). U velikom vavilonskom hramu, zlatna slika Sunca je bila izložena da bi je Vavilonci obožavali. U hramu Kusko, u Peruu, disk

zavisnog od sazvežđa. Oni obožavaju Sunce kao boga, i cela zemlja, na pola kilometra oko njihovog grada, ispunjena je njemu posvećenim velikim oltarima. Oni ustaju u ranu zoru i napuštaju grad da čekaju izlazeće Sunce, čija je *slika osveštana na svakom oltaru*, ne nalik čoveku, već kao *sunčeva kugla*, uokvirena magičnom veštinom. Ove kugle se, čim Sunce izađe, zapale i odzvanjaju velikom bukom, dok svi koji su tamo, muškarci i žene, drže kadionice u rukama i kade Suncu." Iz svega ovoga se vidi da je slika Sunca iznad, ili na oltaru, bila jedan od priznatih simbola onih koji su obožavali Vala ili Sunce. A ovde, u takozvanoj hrišćanskoj crkvi, sjajna srebrna ploča, „u obliku *Sunca*“, tako je postavljena na oltar, da svako ko se klanja tom oltaru mora da se pokloni u poniznom poštovanju pred tom slikom „*Sunca*“. Odakle je, pitam, to moglo doći, nego iz drevnog obožavanja Sunca ili obožavanja Vala? I kada je tanki kolačić tako postavljen da srebrno „*Sunce*“ stoji ispred „*okruglog*“ kolačića, čiji je „*okrugao oblik*“ toliko važan u rimokatoličkoj Misteriji, šta to može značiti nego samo da se pokaže onima koji imaju oči da vide, da je sam „kolačić“ samo još jedan simbol Vala ili Sunca. Ako se božanstvo Sunca u Egiptu obožavalo kao „Seme“, ili u Vavilonu kao „Žito“, upravo je tako obožavan taj kolačić u papskom Rimu. „Hlebe izabranog, imaj milosti prema nama“, jedna je od predviđenih molitvi rimokatoličke litanije, upućena tom kolačiću, tokom mise. I barem jedan od strogih zahteva u pogledu načina na koji treba jesti taj kolačić je isti kao što je bio nametnut u starom obožavanju vavilonskog božanstva. Oni koji se njime pričešćuju obavezno su dužni da poste. Ovo je veoma strogo propisano. Biskup Hej, objašnjavajući zakon na tu temu, kaže da je neophodno „da postimo od ponoći, da ne bismo ništa uneli u stomak od dvanaest sati uveče, pre nego što primimo pričest. Ni hranu, ni piće, ni lek.“ Uzimajući u obzir da je Gospod naš Isus Hristos ustanovio svetu pričest odmah nakon što su se Njegovi učenici pričestili na praznik Pashe, tako strogi zahtev posta bi morao izgledati veoma neobjašnjivo. Ali pogledajte ovu odredbu u vezi „beskrvne žrtve“ mise u svetlu Eleusinskih Misterija, i ona se odmah objašnjava – jer je tamo prvo pitanje postavljeno onima koji su tražili inicijaciju bilo: „Da li postite?“ (POTER, *Eleusinija*), i ako se na to pitanje nije odgovorilo potvrdno, do inicijacije nije moglo doći. Nema sumnje da je post u određenim okolnostima hrišćanska dužnost, ali ni slovo ni duh onoga što je Bog ustanovio ne zahtevaju nijedno ovako strogo pravilo kao ono gore navedeno. Propisi u vezi sa vavilonskim Misterijama jasno pokazuju odakle je ovaj zahtev zaista došao.

Iako je bog kojeg je iznedrila Izida ili Cerera, i koji joj je ponuđen pod simbolom tankog okruglog kolačića, kao „hleba života“, u stvarnosti bilo žestoko, užareno Sunce, ili strašni Moloh, ipak je u toj žrtvi sav njegov užas prikriven, a sve odbojno je bačeno u senku. U tako postavljenom simbolu on je ponuđen dobroćudnoj Majci, koja milosrdem ublažava presudu i na koju se odnose svi duhovni blagoslovi. Nakon što ga ta majka blagoslovi, on se vraća da se njim goste, kao kolačem života i kao hranom za duše njenih obožavalaca. Tako je ta Majka smatrana omiljenim božanstvom. I tako, takođe, i iz potpuno sličnog razloga, rimokatolička Bogorodica u potpunosti, kao „Majka blagodat i milosrđa“, zasenjuje svog Sina.

U pogledu neznabožackog karaktera „beskrvne žrtve“ mise, već smo dosta videli. Ali još postoji nešto što treba razmotriti, u čemu će delovanje tajne bezakonja biti još jasnije. Na tom kolačiću su slova koja vredi pročitati. To su slova I.H.S. Šta znače

ova mistična slova? Za jednog hrišćanina, ova slova su predstavljena kao „*Iesus Hominum Salvator*”, „Isus, Spasitelj ljudi”. Ali neka neki rimski obožavalac Izide (jer je u doba careva u Rimu bilo bezbroj Izidinih obožavaoca) baci pogled na njih. Kako će ih on pročitati? On će ih, naravno, čitati prema svom dobro poznatom sistemu idolopoklonstva: „*Izida, Horus, Seb*”, to jest, „Majka, Dete i Otac bogova”, drugim rečima „Egipatsko trojstvo”. Može li čitalac da zamisli da je ovo dvostruko značenje slučajno? Svakako ne. Isti taj duh koji je pretvorio praznik neznabožackog Oanesa u praznik hrišćanskog Joanesa (Jovana), zadržavajući istovremeno svo svoje drevno neznaboštvo, vešto je isplanirao inicijale I.H.S. da odaju *privid* hrišćanstva, dok u stvarnosti neznaboštvo ima svu *suštinu* dužnog poštovanja.

Kada su žene u Arabiji počele da usvajaju ovaj kolačić i prinose „beskrvnu žrtvu”, svi pravi hrišćani su odjednom videli pravi karakter njihove žrtve. Tretirali su ih kao jeretike i žigosali ih imenom koliridijanci, od grčkog naziva za kolač koji su koristili. Ali Rim je uvideo da se jeres može pretvoriti u korist i zato je papstvo podržalo praksu prinošenja i jedenja te „beskrvne žrtve”, iako je to osudio veći deo Crkve. A sada je jednostavan, ali najdragoceniji sveti obred, Večera koju je ustanovio sam naš Gospod, potisnut u svim granicama rimokatoličke zajednice.

Usko povezano sa žrtvom mise je predmet transupstancijacije, ali će to biti razmatrano u sledećoj fazi ovog ispitivanja.

Poslednje pomazanje

Poslednja služba koju papstvo obavlja za žive ljude je davanje „poslednjeg pomazanja”, da ih pomažu u ime Gospodnje, nakon što se ispovede i razreše od greha, i tako pripreme za njihovo poslednje putovanje koje se ne može videti. Izgovor za ovo „pomazanje” umirućih ljudi navodno se uzima iz Jakovljeve naredbe u vezi poseta bolesnicima. Ali kada se dotični odlomak citira na ispravan način, videće se da takva praksa nikada nije mogla proizaći iz apostolovog uputstva – morala je doći iz sasvim drugog izvora. Jakov kaže: „Boluje li ko među vama, neka dozove starešine crkvene, te neka čitaju molitvu nad njim, i neka ga pomažu uljem u ime Gospodnje. I molitva vere pomoći će bolesniku, i *podignuće ga* Gospod.” (Jakov 5:14, 15). Sada se vidi da su ova molitva i miropomazanje bili namenjeni ozdravljenju bolesnika. Veliki Car i Poglavar, Gospod, je svojim apostolima podario čudesne moći da bi postavili temelje hrišćanske crkve. Namera je bila da te moći budu samo za neko vreme i bile su predviđene da „prestanu”, kako su to izjavili sami apostoli koji su ih koristili (1. Korinćanima 13:8). Te moći su svakodnevno primenjivale „starešine Crkve”, u vreme kada je Jakov pisao svoju poslanicu, i to za *isceljenje* ljudskih tela, kao što je to činio i sam naš Gospod. To „poslednje pomazanje” papskog Rima, kako sam izraz kaže, *nije* namenjeno ni za šta od toga. Namera nije da se leče bolesnici niti da se oni „*podizū*”, jer *nema* nikakvog nagoveštaja da se ovaj obred obavlja sve dok ne nestane *svaka nada u oporavak*, a smrt je na vidiku, pred samim vratima. Pošto je predmet ovog pomazanja sušta suprotnost biblijskom pomazanju, ono mora da dolazi iz sasvim drugog izvora. Taj izvor je isti onaj iz kojeg je papstvo, kao što smo već videli, prihvatilo toliko neznaboštva u svoje odvratno naručje. Poslednje pomazanje očigledno potiče iz haldejskih misterija. Među brojnim imenima vavilonskog boga bilo je i ime „Beel-samen”, „Gospodar neba”, što je ime Sunca ali i, naravno, boga Sunca. Ali Beel-samen takođe ispravno označava „Gospodara ulja” i očigledno je zamišljen kao sinonim za božansko ime „Mesija”. Kod Herodota nalazimo izjavu koju samo ovo ime može u potpunosti da objasni. Tamo je predstavljena žena koja je sanjala da joj je Sunce pomazalo oca. Da bi Sunce trebalo bilo koga da pomaže svakako nije ideja koja bi mogla sama po sebi da se izvede. Ali kada se vidi da ime „Beel-samen”, „Gospodar neba”, takođe označava „Gospodara ulja”, lako je uvideti kako bi se ta ideja mogla pojaviti. Ovo takođe objašnjava činjenicu da je telo vavilonskog Bela bilo prikazano kao sačuvano u njegovom grobu u Vavilonu do Kserksovog vremena, kako lebdi u ulju (LEKLER, *Orijentalna filozofija*). A iz istog razloga, bez sumnje, u Rimu je „kip Saturna” bio „napravljen šupljim i ispunjen uljem” (SMIT, *Klasični rečnik*).

Maslinova grančica, za koju smo već videli da je bila jedan od simbola haldejskog boga, očigledno je imala isto simbolično značenje, jer, kao što je maslina bila drvo ulja, tako je maslinova grančica simbolično označavala „sina ulja” ili „pomazanika” (Zaharija 4:12-14). Otuda razlog što su Grci, dolazeći pred svoje bogove sa stavom

poniznih molitelja koji umanjuju njihov gnev i mole ih za naklonost, u hram često dolazili noseći maslinovu grančicu u ruci. Kako je maslinova grančica bila jedan od priznatih simbola njihovog Mesije, čija je velika misija bila da pomiri Boga i čovjeka, tako su, noseći ovu grančicu pomazanika svedočili da su u ime tog pomazanika oni došli da traže mir. Sada su obožavaoci ovog Beel-samena, „Gospodara neba” i „Gospodara ulja”, bili pomazani u ime svog boga. Nije bilo dovoljno što su bili pomazani „pljuvačkom”. Bili su pomazani i „magijskim uljima” najmoćnije vrste. Ta ulja su bila sredstvo za unošenje takvih droga u njihov telesni sistem koje su služile da uzbude njihovu maštu i dodaju snagu magičnim napicima koje su primali, kako bi bili spremni za vizije i otkrivenja koja će im biti data u Misterijama. Ova „pomazanja”, kaže Salverte, „bila su izuzetno česta u drevnim ceremonijama... Pre nego što su se obratili proročičtu Trofonija, utrljavali su ih uljem po celom telu. Ova priprema je svakako doprinela da se proizvede željena vizija. Pre nego što su primljeni u Misterije indijskih mudraca, Apolonije i njegov pratilac su bili istrljani uljem toliko moćnim *da su se osećali kao da su okupani vatrom.*” Ovo je navodno bilo pomazanje u ime „Gospodara neba”, da ih pripremi da u viziji budu primljeni u njegovo strašno prisustvo. Isti razlog koji je tražio takvo pomazanje pre inicijacije u ovom predstavljenom prizoru, po prirodi stvari bi još snažnije zahtevao posebno „pomazanje” kada je pojedinac pozvan, ne u viziji, već u stvarnosti, da se suoči sa „Misterijom misterije”, u svom ličnom ulasku u nevidljivi i večni svet. Tako se neznabožački sistem prirodno razvio u „poslednje pomazanje” (*Kvartalni žurnal proročanstva*, januar, 1853). Poklonici tog sistema su pomazani za svoje poslednje putovanje, da bi dvostrukim uticajem sujeverja i moćnih stimulansa unesenih u telo, na jedini način na koji je to bilo moguće, njihovi umovi mogli biti ojačani protiv osećaja krivice i nastupajuće smrti. Iz ovog i samo ovoga izvora, bez sumnje je došlo „poslednje pomazanje” papstva, koje je bilo potpuno nepoznato među hrišćanima sve dok korupcija nije daleko uznapredovala u Crkvi.¹⁶⁸

168 Biskup GIBSON kaže da to u Crkvi nije bilo poznato hiljadu godina. (*Zaštita od papstva*)

Čistilište i molitve za mrtve

Međutim, „poslednje pomazanje” je, na kraju krajeva, opterećenoj duši bilo samo jedno bedno utočište, kada se smrt približi. Nije čudo, dakle, da je još nešto bilo potrebno onima koji su primili sve što je sveštenik navodno mogao da udeli, da bi ih utešio po pitanju večnosti. Stoga je doktrine o čistilištu posle smrti i o molitvama za mrtve našla svoje mesto u svakom sistemu, osim u Bibliji. Gde god da pođemo, u drevna ili moderna vremena, otkrićemo da neznaboštvo ostavlja nadu posle smrti grešnicima, koji su u vreme svog odlaska bili svesni da su neprikladni za prebivalište blagoslovenih. U tu svrhu je izmišljeno neko srednje stanje u kojem, pomoću čistilišnih muka, u budućem svetu može biti očišćena krivica, koja u vreme smrti nije mogla biti uklonjena, a duša će biti spremna za konačno blaženstvo. U Grčkoj je doktrinu o čistilištu zagovarao jedan od najvećih filozofa. Platon tako, govoreći o budućem sudu mrtvima, pruža nadu u konačno oslobođenje za sve, ali tvrdi da, od „onih kojima se sudi”, „neki” *prvo* moraju „da odu u podzemno mesto suđenja, gde će *izdržati kaznu koju su zaslužili*”, dok će se drugi, usled povoljne presude, odmah uzdići na pouzdano mesto na nebu i „provodiće svoje vreme na način na koji su živeli u ljudskom obliku”. U neznabožačkom Rimu čistilište je podjednako bilo predstavljeno umovima ljudi. Ali izgleda da se tamo nije pružala nada da će se bilo ko osloboditi njegovih bolova. Stoga Vergilije, opisujući njegova različita mučenja, govori ovako:

„Nit' puzeći um u stanju nije,
Vezanih udova u mraku ćelije,
Rodna nebesa da traži, nit' nebesko dobro da mu je.
Ni smrt sama oprati ne može ljage njihove sasvim;
Al' nečistoća, koja se skupljala dugo, u duši čak osta im
Poroka oni nose ostatke okorelog,
Na svakom licu vide se belezi greha bestidnog.
Zbog ovog su pokore razne naložene,
A neke su da na *vetru* izbele okačene.
U vodu neke su uronjene, *druge u vatri pročišćene*,
Sav talog dok se ne isuši i svaka rđa nestane.
Duhove svoje svi imaju, i te nose duhove.
Čisteć' se tako neki u ove idu stanove,
I jelisejski vazduh blagi širokih polja dišu.
Onda, srećni da li su oni, kad trajanjem vremena,

Kora otpadne svakog učinjenog zločina.
Od ljage njihove opšte ni mrlja ostala nije.
Al' etar duše čisti preostaje."

U Egiptu je usvojena približno ista doktrina čistilišta. A kada je um običnog naroda jednom primio ovu doktrinu čistilišta, tada su se otvorila vrata za sve vrste sveštenečkih iznuda. Molitve za mrtve uvek idu ruku pod ruku sa čistilištem, ali nijedna molitva ne može biti potpuno delotvorna bez uplitanja sveštenika, a sveštenečke funkcije se ne mogu obavljati ako za njih ne postoji *posebna plata*. Stoga, u svakoj zemlji nalazimo neznabožačko sveštenstvo koje „proždire kuće udovica” i pravi posao od nežnih osećanja žalosnih rođaka, kojima je stalo do besmrtnosti sreće voljenih koji su umrli. Sa svih strana postoji jedno univerzalno svedočanstvo o tegobnom karakteru i *izdacima* ove posthumne posvećenosti. Jedno od ugnjetavanja pod kojim uzdišu siromašni rimokatolici u Irskoj jeste posebno periodično posvećivanje, za koje su dužni da plate, kada smrt odnese jednog od članova njihovog doma. Ne samo da postoje pogrebne službe i pogrebne dažbine za upokojenje preminulog u vreme sahrane, već sveštenik redovno posećuje porodicu u istu svrhu, što podrazumeva velike troškove, počev od onoga što se naziva „mesečni pomen”, odnosno služba u ime umrlog kada protekne mesec dana od smrti. Nešto veoma slično ovome je bio jasan slučaj u staroj Grčkoj, jer, kaže Miler u svojoj *Istoriji Dorana*: „Argivci su prinostili žrtve trideseti dan [posle smrti] Merkuru kao onome koji sprovodi mrtve.” U Indiji su veoma teške Šradha službe, ili pogrebne brige za pokoj mrtvih. Da bi se obezbedila odgovarajuća efikasnost ovih usluga, „donacije stoke, zemlje, zlata, srebra i drugih stvari” treba da daje sam čovek kad se približava smrti ili, „ako je preslab, neko drugi u njegovo ime” (*Azijska istraživanja*). Gde god da pogledamo, slučaj je skoro isti. U Tartariji su „Gurjumi, ili molitve za mrtve veoma skupe”, piše u *Azijskom žurnalu*. U Grčkoj je, kaže Suidas, „najveća i najskuplja žrtva bila tajanstvena žrtva zvana Telete”, žrtva koja je, prema Platonu, „prinošena za žive i mrtve, i trebalo je da ih oslobodi od svih zala za koja su poročni bili odgovorni kada napuste ovaj svet”. U Egiptu zahtevi sveštenika za pogrebne dažbine i mise za mrtve daleko od toga da su bile beznačajne. „Sveštenici su”, kaže Vilkinson, „naterali ljude da troše velike sume na proslavu pogrebnih obreda, a mnogi, koji su jedva imali dovoljno da nabave potrepštine za život, bili su željni da uštede nešto za troškove svoje smrti. Jer, pored procesa balsamovanja, koji je ponekad koštao talanat srebra¹⁶⁹ ili oko 250 funti engleskog novca, sama grobnica je kupljena uz ogroman trošak, a na parceli pokojnika su postavljani brojni zahtevi za služenje molitve i drugih službi za dušu.” „Ceremonije su se”, kako kaže na drugom mestu, „sastojale od žrtve slične onima koje se prinose u hramovima, zavetovane za pokojnika za jednog ili više bogova (kao što su Oziris, Anubis i drugi povezani sa Amentijem). Tamjan i nalivi su takođe bili prinošeni, a ponekad je pročitana i molitva, dok su rođaci i prijatelji bili prisutni kao ožalošćeni. Svoje molitve su čak spojili sa molitvama sveštenika. Sveštenik koji je služio na sahrani izabran je iz reda visokog sveštenstva, koji je nosio kožu leoparda, ali je jedan od

169 Talanat srebra je iznosio oko 34 kg, a po nekima njegova težina se kretala i preko 40 kg. (*prim. prev.*)

sveštenika nižeg reda obavljao razne druge obrede nad mumijama, pre nego što su, nakon te ceremonije, spuštene u grobnicu. U stvari, nastavili su da služe u intervalima, *sve dok je porodica plaćala njihovu predstavu.* Takva je bila praksa doktrine o čistilištu i molitvama za mrtve među potvrđenim neznabošcima. Po čemu se to suštinski razlikuje od prakse te iste doktrine u papskom Rimu? Postoje isto iznuđivanje, u jednom kao i u drugom slučaju. Doktrina o čistilištu je čisto neznabožačka i ne može ni za trenutak da stoji u svetlu Svetog pisma. Za one koji umiru u Hristu, čistilište *nije, niti može* biti potrebno, jer „krv Isusa Hrista, sina Njegova, očišćava nas od *svakoga* greha” (1. Jovanova 1:7). Ako je ovo tačno, gde onda može postojati potreba za nekim drugim čišćenjem? S druge strane, za one koji umiru bez lične zajednice sa Hristom, i shodno tome su neoprani, neopravdani, nespaseni, nema drugog očišćenja. Jer, „ko ima sina Božijega ima život; ko nema sina Božijega *nema* života” (1. Jovanova 5,12) i nikada ga *ne može* imati. Proučavajte Pismo i otkrićete da je, u pogledu svih koji „*umiru u svojim gresima*”, odredba Božja nepovratna: „Ko čini nepravdu, neka čini još nepravdu; i ko je pogan, neka se još pogani” (Otkrivenje 22:11). Stoga je čitava doktrina o čistilištu jedan sistem čiste bestidne neznabožačke prevare, sramoćenje Boge, obmanjivanje ljudi koji žive u grehu sa nadom da će se iskupiti posle smrti, i varanje ljudi u vezi njihove imovine i spasenja. U neznabožačkom čistilištu su vatra, voda i vetar bili predstavljeni (kao što se može videti iz Vergilijevih redova) kao kombinacija kojom se čistila nečistoća greha. U papskom čistilištu, još od vremena pape Grgura, sama *vatra* je bila jedno veliko sredstvo za čišćenje (*Rimokatolički katehizam*). Dakle, dok su čistilišne vatre budućeg sveta samo sprovođenje principa oličenog u rasplamsanim i pročišćavajućim vatrama Vala uoči svetog Jovana, one čine još jednu kariku u identifikaciji sistema Rima sa sistemom Tamuza ili Zoroastera, velikog boga drevnih obožavalaca vatre.

Sada, ako sve ovo – krštenje, opravdanje delima, pokora kao zadovoljenje Božje pravde, beskrvna žrtva mise, poslednje pomazanje, čistilište i molitve za mrtve – potiče iz Vavilona, koliko se opravdano sistem Rima može nazvati vavilonskim? I ako je već dati izveštaj istinit, kakvu zahvalnost treba da izrazimo Bogu što smo, u blagoslovenoj Reformaciji, oslobođeni sistema kao što je ovaj! Kako je blaženo osloboditi se verovanja u takva utočišta laži, koja ne mogu da uklone greh kao što ni „krv junčija i jarčija ne može uzeti greha” (Jevrejima 10:4). Kako je blagosloveno osećati da krv Jagnjegova, primenjena Božjim Duhom na najprljaviju savest, potpuno čisti od mrtvih dela i od greha! Kako žarka treba da bude naša zahvalnost kada znamo da u svim našim iskušenjima i nevoljama možemo hrabro da izađemo pred presto blagodati, ne u ime nekog stvorenog bića, već u ime Božjeg večnog i voljenog Sina. A taj Sin je prikazan kao najnežniji i najsažaljiviji Prvosveštenik, koji je *dirnut* osećajem naše nemoći, koji je u svim iskušenjima bio kušan kao i mi, a ipak je bez greha. Svakako da pomisao na sve ovo, dok izaziva dirljivo sažaljenje prema obmanutim robovima papske tiranije, treba da nas natera da čvrsto stojimo u slobodi kojom nas je Hristos oslobodio, i da ni mi ni naša deca nikada više ne budemo upleteni u jaram ropstva.

Obredi i ceremonije

Odeljak I

Idolske procesije

Oni koji su u Istoriji reformacije Džona Noksa čitali izveštaj o poslednjoj idolskoj procesiji u glavnom gradu Škotske, ne mogu lako da zaborave tragikomediju kojom se ona završila. Svetlost jevanđelja se do tog trenutka uveliko proširila, zbog čega su papski idoli gubili svoju draž, a odbojnost naroda prema njima svuda je rasla. „Kipovi su”, kaže autor, „krišom uklanjani širom zemlje, a u Edinburgu se nalazio taj veliki kip pod nazivom Sveti Giles¹⁷⁰ [svetac zaštitnik grada], koji je najpre potopljen u Severni Loh, a potom spaljen, što je izazvalo priličan metež u gradu.” Biskupi su od Gradskog veća zahtevali „da im vrate starog svetog Gilesa, ili da (o vlastitom trošku) naprave novi kip”. Članovi Veća ono prvo nisu mogli, a ovo drugo su apsolutno odbili da učine, jer su sada bili uvereni da je idolopoklonstvo greh. Međutim, biskupi i sveštenici držali su se i dalje svojih idola, te su, kako se bližila proslava Dana svetog Gilesa, prilikom koje su nekada kip sveca nosili u svečanoj povorci kroz grad, odlučili da daju sve od sebe kako bi se uobičajena procesija održala uz što više pompe. U tu svrhu, pozajmili su od franjevačkih „sivih” fratara „figurinu idola”, koju su ljudi s podsmehom nazvali „mladi sveti Giles”, a koja je bila napravljena da posluži umesto starog kipa. Dostižnog dana, kaže Noks, „okupili su se sveštenici, fratri, kanonici... sa dobošima i trubama, barjacima i gajdama. A procesiju u čast tog praznika povelala je ni manje ni više nego sama kraljica namesnica sa svim svojim duhovnicima. Kretali su se zapadnom stranom grada, pa su se spustili Haj Stritom, sve do Kano krsta.” Dok je kraljica bila prisutna, sve se odvijalo u skladu sa željama sveštenika i njihovih pristalica. Ali, čim se njeno veličanstvo povuklo na večeru, neki iz gomile koji su na ceo događaj gledali s neodobravanjem, „prišli su idolu, kao da hoće da pomognu oko njegovog nošenja, a onda su, uzimajući ga na svoja ramena, počeli da ga drmusaju misleći da će pasti. To su, međutim, sprečili gvozdeni klinovi [kojima je kip bio pričvršćen]. A onda je neko povikao: 'Dole sa idolom, dole s njim!' – i on je bez odlaganja srušen. Oni koji su podržavali sveštenike u prvi mah su se malo pobunili, ali kad su videli slabost njihovog boga – jer ga je neko uhvatio za pete i razbio mu glavu o pločnik – ostavili su tog Dagona bez glave i ruku, vajkajući se: 'Eh, naš mladi sveti Gilese, tvoj otac bi podneo četiri takva udarca!' Videvši sve to, sveštenici i fratri počeli su da beže, reklo bi se, brže nego onomad kod Pinki

170 Sveti Giles ili Sveti Egidije (grč. Αιγίδιος, lat. Aegidius, fra. Gilles) je hrišćanski svetac, pustinjač iz 6. veka, poreklom iz Grčke, koji je postao popularan u Provansi i Škotskoj. (*prim. prev.*)

Kluga¹⁷¹. A onda je iznenada došlo do takvog okršaja kakav se retko viđa među tom vrstom ljudi unutar ovog carstva. Popadali su krstovi, poletele sveštenečke tunike, a okrugle kape ostale su bez svojih ukrasa. Sivi fratri su zinuli, crni fratri su huktali, sveštenici su dahćući bežali, i srećan je bio onaj koji se prvi domogao kuće. Jer, do tako iznenadnog okršaja nikad ranije nije došlo unutar generacije Antihrista u ovom carstvu.”

Među ljudima koji su počeli da proučavaju i cene Božju reč, takva idolska povorka nije mogla da izazove ništa osim negodovanja i podsmeha. Ali u papskim zemljama, među ljudima koji su svesno držani u mraku, takve procesije su spadale u omiljena sredstva koja je Rimski crkva koristila kako bi svoje pristalice vezala za sebe. Duge povorke sa kipovima koje su ljudi nosili na ramenima, sa sveštenicima u raskošnoj odeći, monasima i monahinjama različitih redova u svojim posebnim odorama, uz dodatak zastava koje su lepršale i uzbudljivih zvukova instrumentalne muzike, ako ih ne biste suviše izbliza zagledali, bile su sasvim prigodne da „vešto zabave” svetovni um, da udovolje ljubavi prema živopisnom, i još kad bi se emocije probuđene na takav način opisale pobožnim i produhovljenim rečima, onda su mogle dobro da posluže i ciljevima duhovnog despotizma. Shodno tome, papstvo se oduvek u obilnoj meri služilo takvim pompeznim svečanostima. U radosnim prilikama, nastojalo je da živahnost i ushićenje koje takvi trenuci izazivaju posveti službi svojim idolima, a u vremenima tuge, služila se istim sredstvima da izmami još bolnije jauke u mnoštvu koje se tiskalo u tim povorkama, kao da je sama glasnoća vapaja trebalo da odvraća negodovanje pravedno uvređenog Boga. Izgleda da je Grgur, koji se obično naziva Velikim, bio prvi koji je te verske procesije na velika vrata uveo u Rimsku crkvu. Godine 590, kada je Rim, pod silnom Božjom rukom, stradao od kuge, on je podsticao narod da se javno udružuje u molitvama Bogu, određivši da se zorom sastaju u sedam različitih grupa, prema starosti, polu i položaju, pa da hodaju u sedam različitih povorki, čitajući litanije ili molitve, dok se svi ponovo ne sastanu na jednom mestu. Tako su i činili – išli su pevajući, izgovarali molitvu: „Gospode, smiluj nam se”, i nosili sa sobom, kako Baronijus navodi, po Grgurovoj izričitoj naredbi, kip Bogorodice. Sama zamisao o takvim procesijama bila je uvreda za Veličanstvo neba. Ona je podrazumevala da Bog, koji je Duh, „posmatra telesnim očima”, i da bi, poput običnih smrtnika, mogao biti ganut impozantnom slikovitošću takvog prizora. A i u praksi, kao eksperiment, to je imalo slab uspeh. U roku od jednog sata, usred procesije, osamdesetoro ljudi je palo na zemlju i izdahnulo. Pa ipak, to se sada među Britancima smatra za „još izvrsniji put”, kad je reč o odvratanju Božjeg gneva u vreme stradanja naroda. „Da je ta nesreća”, kaže dr Vajzman, govoreći o indijskim katastrofama,¹⁷² „zadesila naše pretke u katoličkim danima, videli bismo kako ulicama ovog grada [Londona] pokajničke procesije prolaze u svim pravcima, glasno plaćući kao David kada je kuga pogodila njegov narod.” Međutim, da bi ta aluzija na Davida imala ikakvu važnost ili značenje, moralo bi se dokazati da je David, u vreme kuge, bio na čelu neke takve „pokajničke povorke”. Ali dr Vajzman zna, ili bi trebalo da zna, da David nije

171 Bitka kod Pinkija, poznata i kao bitka kod Pinkie Kluga (Pinkie Cleugh), odigrala se 10. septembra 1547. godine na obali reke Esk u blizini Maselburga u Škotskoj. Bio je to katastrofalan poraz za Škotsku, i ostao je zapamćen kao „Crna subota”. (*prim. prev.*)

172 Indijska pobuna u Kanpuru 1857. godine. (*prim. prev.*)

činio ništa slično, da njegovo pokajanje ni u kom slučaju nije bilo izraženo u vidu takvih procesija, a pogotovu ne idolskih procesija, kao „u katoličkim danima naših predaka”, na koje smo pozvani da se vratimo. To pozivanje na Davida je, prema tome, puka prevara, smišljena da zavede one koji Bibliju ne čitaju pažljivo, stvarajući utisak da su takve „pokajničke procesije” imale u Svetom pismu neki osnov na koji bi se mogle osloniti. Časopis *Tajms*, komentarišući tu preporuku papskog velikodostojnika, pogađa u srž problema. „Ta istorijska ideja”, kaže se u članku, „vrlo je raširena, i stara koliko pamćenje doseže. Nalazimo je kod Homera – povorka Hekabe¹⁷³ i žena iz Troje ka svetištu posvećenom Minervi, na hramskom brdu tog grada.” Bilo je to vreme velikog straha u Troji, kada je Diomed sa neodoljivom snagom gazio sve pred sobom, i kad je izgledalo da se pad tog gordog grada bliži. Da bi se sprečila neizbežna propast, trojanska kraljica je primila božanski nalog

„Da sazvanu svitu povede
Prvih gospa Troje do Minerve hrama.”

Hekaba je tako i postupila:

„Ona sama ... dugu vodi litiju.
Svitom svečanom, lagano napreduju.
Ubrzo stižu do kule najviše Iliona,
Nad kojom se diže Palade kupola strašna,
Antenora žena, Teano čestita, tu ih dočekuje
Kao Palade sveštenica i vrata raskriljuje.
Dignutih ruku i očiju suznih,
Kupola je puna vapaja molećivih.”

Dakle, to je presedan za „pokajničke procesije” – u potpunosti ukorenjen u idolopoklonstvu, i uzaludno je tražiti ga u istoriji Davida ili bilo koga drugog od starozavetnih svetaca. Verske procesije, a posebno procesije sa kipovima, bilo trijumfalne ili pokajničke, isključivo su paganski običaj. Doduše, u Božjoj reči nalazimo dva primera verskih procesija koje su se odigrale uz Božju saglasnost. Međutim, kada se njihov cilj uporedi sa javno deklarisanim ciljem i karakterom rimskih procesija, vidi se da između njih nema nikakve sličnosti. Dva slučaja koja navodim su sedmodnevno obilaženje oko Jerihona i procesija prilikom prenošenja Božjeg kovčega iz Kirjat-Jarima u Davidov grad. U prvom slučaju, mada su verski simboli bili prisutni, te procesije nisu bile zamišljene kao čin bogoslužjenja, već kao čudesan način vođenja rata, koji je garantovao uplitanje božanske sile. U drugom slučaju, radilo se jednostavno o premeštanju kovčega zaveta, simbola prisustva Jehove, sa mesta gde je, po Božjem dopuštenju, dugo ležao u mraku, na mesto koje je sam Gospod odabrao za svoje prebivalište. U takvoj jednoj prilici bilo je sasvim pri-

173 Hekaba je bila kraljica Troje. Prema grčkoj mitologiji, bila je ćerka Dime i njegove žene Eunojine, i supruga kralja Prijama tokom trojanskog rata. (*prim. prev.*)

kladno i ispravno da se taj prenos izvrši uz sve elemente verske svečanosti. To su bili sporadični događaji koji nemaju baš ničeg zajedničkog sa rimokatoličkim procesijama, a koje su, pak, nezaobilazan deo papskih ceremonija. I samo Sveto pismo, mada ne pominje verske procesije kao deo istinskog bogoslužjenja, u više navrata pominje paganske procesije, uz to još praćene kipovima, i vrlo živopisno razotkriva ludost onih što očekuju bilo kakvo dobro od bogova koji se ne mogu premestiti sa mesta na mesto, osim ako ih neko ne prenese. Govoreći o vavilonskim bogovima, prorok Isaija kaže sledeće: „Prosipaju zlato iz torbe i mere srebro na vagi, plaćaju zlataru da načini od njega boga, pred kojim padaju i klanjaju se. *Među ga na rame i nose ga*, i postavljaju ga na mesto njegovo, te stoji i ne miče se s mesta svojega; ako ga ko zove, ne odziva se niti ga izbavlja iz nevolje njegove” (Isaija 46,6.7). Takve povorke, sa idolom nošenim na ljudskim ramenima, izuzetno su snažno dočarane na skulpturama iz Ninevije. One istovremeno pružaju upečatljivu ilustraciju proročkog jezika, i otkrivaju stvarno poreklo papskih procesija. U Egiptu je zapažena ista praksa. U „hramskim povorkama”, piše Vilkinson, „bilo je uobičajeno da se statua glavnog božanstva, u čiju čast se procesija odvijala, nosi zajedno sa statuama faraona i njegovih predaka, koje su na isti način nošene na ljudskim plećima.” I ne samo da se te procesije uopšteno poistovećuju sa vavilonskim sistemom, već postoje dokazi o tome da one vode poreklo od onog istog pogubnog događaja u istoriji Nimroda, koji je već toliko zaokupio našu pažnju. U vezi s tim, Vilkinson primećuje: „Diodor pominje etiopski festival Jupitera, kada je njegova statua nošena u procesiji, verovatno u znak sećanja na navodno sklanjanje bogova u tu zemlju, što je”, kako kaže, „možda bila uspomena na bekstvo Egipćana s njihovim bogovima”. Diodorov odlomak, na koji se Vilkinson poziva, ne govori mnogo o razlozima iz kojih su statue Jupitera i Junone (jer on pominje Junonino svetište kao i Jupiterovo) svake godine nošene u Etiopiju, a zatim, pošto bi izvesno vreme tamo ostale, ponovo vraćane u Egipat. Međutim, kada to uporedimo sa drugim antičkim tekstovima, razlog postaje jasno uočljiv. Evstatije beleži da su tokom tog festivala, „prema nekima, *Etiopljani* donosili statue Zeusa i drugih bogova iz velikog Zevsovog hrama u Tebi. S tim kipovima oni su u određenom periodu obilazili Libiju, proslavljajući veličanstveni praznik posvećen dvanaestorici bogova”. Budući da se taj festival nazivao etiopskim, i da su Etiopljani bili ti koji su odnosili idole, a zatim ih vraćali nazad, zaključujemo da su to morali biti etiopski idoli. A kao što smo videli, Egipat je jedno vreme bio pod vlašću Nimroda, a samim tim i Kušita ili Etiopljana. S obzirom da je idolopoklonstvo za izvesno vreme bilo ugušeno u Egiptu, šta bi predstavljalo to odnošenje idola u Etiopiju, zemlju Kušita, koje se svečano obeležavalo svake godine, ako ne prirodan ishod tog privremenog gašenja idolopoklonstva, običaja koji je Nimrod uspostavio? U Meksiku nalazimo izveštaj o svojevrsnom pandanu tom etiopskom festivalu. Tamo su, u određenom periodu, statue bogova iznošene iz zemlje u žalosnoj povorci, kao da su se opraštali od njih, a onda bi, posle izvesnog vremena, bile ponovo vraćene uz veliko slavlje i radost. U Grčkoj nailazimo na vrlo sličan praznik, koji se povezuje sa etiopskim praznikom u Egiptu s jedne strane, dok se s druge strane može dovesti u najtešnju vezu sa pokajničkom povorkom pape Grgura. Tako kod Potera nalazimo da on najpre govori o „festivalu u Delfima u znak sećanja na Apolonovo *putovanje*”, a potom, u vezi sa praznikom poznatim kao Apolonija, čitamo sledeće: „O Apolonu u Egija-

leji u vezi sa ovim događajem: Apolon, postigavši pobjedu nad Pitonom, otišao je u Egijaleju u pratnji svoje sestre Dijane, ali su oni *odatle, uplašeni, pobjegli na Krit*. Posle toga je među Egejcima izbila epidemija kuge, i oni su, pošto su im proroci savetovali da umire ta dva uvređena božanstva, poslali *sedam* dečaka i isto toliko devica da ih mole da se vrate. [To je pravi začetak 'sedmostruke litanije' pape Grgura.] Apolon i Dijana su prihvatili njihove pobožne molbe, ... i tako je nastao *običaj* da se izabrani dečaci i devojčice pozivaju da povedu svečanu povorku, kao da žele da vrate Apolona i Dijanu, i to se nastavilo sve do Pausanijinog vremena." Borba između Pitona i Apolona u Grčkoj zapravo je pandan onoj između Tifoa i Ozirisa u Egiptu, odnosno, između Sima i Nimroda. Tako vidimo stvarno značajne i poreklo tog etiopskog festivala, tokom kojeg su Etiopljani odnosili bogove iz egipatskih hramova. Taj festival očigledno je sezao do vremena kada, nakon što je Nimrod pogubljen, idolopoklonstvo nije smelo da se pokaže nigde osim među odanim pristalicama „moćnog lovca“ (kojih je još bilo u njegovom plemenu – plemenu Kuša), i kada su idolopoklonici uz veliki plač i jadikovke pobjegli sa svojim bogovima na ramenima, skrivajući se gde su stigli. Kao uspomena na suzbijanje idolopoklonstva i žalosne posledice koje su se zbog toga očekivale, prvi deo festivala, kao što rasvetljavaju otkrića iz Meksika i Grčke, sastojao se od povorke ožalošćenih, a onda se tugovanje pretvaralo u radost, u znak sećanja na srećan povratak prognanih božanstava na nekadašnji uzvišen položaj. Zaista dostojno poreklo „sedmostruke litanije“ pape Grgura i papskih procesija.

Obožavanje relikvija

Ništa nije karakterističnije za rimokatolicizam od obožavanja relikvija. Gde god bi se otvorila kapela, ili osveštao hram, to se nije moglo propisno dovršiti bez moštiju nekog svetitelja ili svetice, čime bi se tom objektu davala svetost. Mošti svetaca i trule kosti mučenika čine veliki deo bogatstva Crkve. U vezi sa takvim relikvijama praktikovane su najgrublje prevare, a o njihovim čudotvornim moćima smišljane su najbesmislenije priče, i to od strane crkvenih otaca visoko cenjenih u hrišćanskim redovima. Čak je i Avgustin, sa svom svojom filozofskom oštrinom i revnošću protiv nekih oblika lažne doktrine, bio duboko zaražen duhom idolopoklonstva koji je vodio ka obožavanju relikvija. Treba samo pročitati kako on završava svoj čuveni „Božji grad”, i shvatiti da nije nikakvo čudo što ga je Rim proglasio za sveca, i postavio da bude obožavan od strane njegovih poklonika. Uzmimo samo par primera iz tih priča kojima su se potkrepljivale preovlađujuće obmane tog vremena: „Kada je biskup Projektije doneo mošti svetog Stefana u grad koji se zove Akve Tibiltine, narod je došao u velikom mnoštvu da im oda počast. Među njima je bila i jedna slepa žena. Ona je molila ljude da je odvedu do biskupa koji je imao svete mošti. Pošto su oni to učinili, biskup joj je dao cveće koje je imao u ruci. Žena ga je uzela i stavila na svoje oči, nakon čega joj se vid odmah vratio, tako da je brzo prošla ispred svih ostalih, ne tražeći više da je vode.” U Avgustinovo vreme formalno „obožavanje” moštiju još nije bilo uspostavljeno, ali su se mučenici kojima su te mošti navodno pripadale već prizivali u molitvama, i to uz svesrdno odobravanje biskupa od Hipona, kao što sledeća priča jasno pokazuje: „Ovde u Hiponu”, govorio je on, „živeo je siromašni pobožni starac, po imenu Florencije, koji se bavio krojenjem. Taj čovek je jednom prilikom izgubio kaput, i pošto nije mogao da kupi drugi, otišao je do crkve Dvadeset mučenika u ovom gradu, i naglas im se molio, preklinjući ih da mu pomognu da nabavi novu odeću. Gomila budalastih momaka koja ga je čula, pratila ga je u povratku, rugajući se i zapitkujući da li se molio mučenicima za pedeset penija da bi kupio kaput. Siromah je ćutke krenuo svojoj kući, ali dok je prolazio pored mora, ugledao je veliku ribu na pesku koja je još uvek je dahtala. Ljudi koji su tu bili prisutni, dopustili su starcu da uzme ribu, koju je on odneo izvesnom Katozu, kuvaru i dobrom hrišćaninu, a on ju je od njega kupio za trista penija. Starac je nameravao da za taj novac kupi vunu, koju bi njegova žena mogla da isprede i sašije mu odeću. Ali kada je kuvar rasekao ribu, u njenom stomaku je našao zlatni prsten. Savest mu je nalagala da ga odnese siromahu od koga je kupio ribu, što je on i učinio, sve vreme mrmljajući: ‘Gle kako te dvadeset mučenika obukoše!’”¹⁷⁴

174 (*O državi Božijoj*) Priča o ribi i prstenu je stara egipatska priča. (VILKINSON) Katoz, „dobri hrišćanin”, očigledno je bio oruđe sveštenika, koji su mogli sebi *priuštit* da mu daju prsten da stavi u trbuh ribe. Čudo bi privuklo poklonike u crkvu Dvadeset mučenika, što bi navelo vodu na njihovu vodenicu i uveliko im se isplatilo.

Tako je veliki Avgustin uveo obožavanje mrtvih ljudi i poštovanje njihovih čudotvornih moštiju. Izgleda da su „budalasti momci”, koji su se „rugali” krojačevoj molitvi, ipak imali više razuma od „pobožnog starog krojača”, pa i od samog biskupa. Dok su deklarirani hrišćani u petom veku na takav način utirali put za obožavanje svih vrsta rita i trulih kostiju, u paganskim carstvima je isto obožavanje cvetalo vekovima pre nego što su se hrišćanski sveti i mučenici uopšte pojavili na svetlu. U Grčkoj je sujeverje prema moštima, a posebno prema kostima obožavanih junaka, predstavljalo upadljiv sastavni deo narodnog idolopoklonstva. Dela Pausanije, učenog grčkog antikvara, puna su primera takvog sujeverja. Tako čitamo da je lopatična kost Pelopsa, pošto je prošla kroz razne peripetije, proglašena od strane proročišta u Delfima za božansko sredstvo namenjeno izbavljenju Helena od kuge koja ih je zadesila. Ona je, kao sveta relikvija, „predata na staranje” čoveku koji ju je izvukao iz mora i njegovom potomstvu posle njega. Kost trojanskog princa Hektora čuvane su kao dragocenost u Tebi. „Oni” [Tebanci], piše Pausanija, „tvrde da su njegove [Hektorove] kosti tu donete iz Troje kao rezultat sledećeg proročanstva: 'Tebanci, vi koji nastanjujete Kadmov grad, ako želite da živite u svojoj zemlji, blagosloveni posedovanjem besprekornog bogatstva, donesite iz Azije u svoju postojbinu kosti Hektora, Prijamovog sina, i poklonite se tom junaku s poštovanjem, prema nalogu Jupitera.'” Mogli bi se navesti i mnogi drugi slični primeri iz dela istog autora. Jer, verovalo se da tako brižljivo čuvane i poštovane kosti poseduju čudotvorne moći. I budistički sistem se, od svojih najranijih perioda, oslanjao na relikvije, koje su činile čudesa u najmanju ruku podjednako dobro kao i mošti svetog Stefana ili „dvadeset mučenika”. Tako se u „Mahavamsi”¹⁷⁵, jednom od velikih standarda budističke vere, spominje čuvanje Budinih moštiju: „Onaj koji bi pobedio u nadmetanju, pošto bi dovršio posao koji je trebalo obaviti nad posudom sa relikvijama, sazvaio bi skupštinu sveštenika, i obratio im se sledećim rečima: 'Radovi koje je trebalo da obavim nad posudom sa relikvijama, završeni su. Sutra ću položiti mošti. Gospodo, imajte na umu te mošti.'” Ko nije čuo za „sveti ogrtač iz Trevesa” i njegovo izlaganje pred narodom?¹⁷⁶ A čitaoci će se, na osnovu sledećeg, uveriti da je i sveti ogrtač Bude bio izložen na sličan način: „Zatim je, (nećak Naga Radže) koristeći svoj natprirodni dar, skočio do visine sedam stabala palmire, i ispruživši ruku, doveden je do mesta Dupatupo (ili svetilišta) gde je ležala odora koju je ostavio Buda kada je, kao princ Sidarta, stupio u sveštenstvo, i koja je sada bila čuvana u svetilištu... i izložena pred narodom.” Ta „sveta odora” Bude nesumnjivo je u očima vernika bila podjednako autentična, i imala je isto pravo na obožavanje kao i „sveti ogrtač” iz Trevesa. Ali, sličnost tu ne prestaje. Prošlo je samo godinu ili dve otkako je papa svom voljenom sinu, Franji Josifu Austrijskom, poklonio „zub” Svetog Petra, kao znak svoje posebne naklonosti i poštovanja. A ispostavilo se da su i zubi Bude bili podjednako traženi među njegovim obožavaocima. „Kralju Deva...”, govorio je budistički misionar, koji je bio poslat na jedan od glavnih

175 Mahavamsa ili „Velika hronika”, poznata i kao „Velika dinastija”, predstavlja najvažnije pojedinačno delo šrilankanskog porekla (napisano na pali jeziku). Budistički monasi Mahavihare čuvali su taj istorijski zapis istorije Šri Lanke počev od 3. veka p.n.e. (*prim. prev.*)

176 Sveta relikvija za koju se veruje da je bešavna odora (poznata i kao sveta odora, sveta tunika, sveti ogrtač, časna odora i hiton Gospodnji) koju je Isus nosio tokom ili neposredno pre raspeća, prikazana je u katedrali u Trevesu, na reci Mozela, u Nemačkoj, gde privlači mnogo hiljada hodočasnika. (*prim. prev.*)

dvorova na Cejlonu da od radže zatraži relikviju ili dve. „Kralju Deva, ti poseduješ relikvije, desni *kutnjak* (Bude), kao i desnu ključnu kost božanskog učitelja. Gospodaru Deva, ne oklevaj u pitanjima koja se tiču spasenja zemlje Lanke.” Potom je čudesna delotvornost tih moštiju opisana na sledeći način: „Spasitelj sveta (Buda) je, čak i nakon što je dostigao Parinibanan, ili konačno oslobođenje (tj. posle svoje smrti), pomoću telesnih relikvija izvršio, *nebrojena dela do krajnjeg savršenstva*, za duhovnu utehu i svetovno blagostanje čovečanstva. A tek dok je bio živ, šta to Pobjednik (Jeius) nije mogao da učini?” U delu *Azijska istraživanja* nalazimo jednu tvrdnju u vezi sa Budinim moštima, koja nam na izvanredan način otkriva pravo poreklo budističkog obožavanja relikvija. Ta tvrdnja glasi: „Kosti i udovi Bude bili su razbacani po celom svetu, poput kostiju Ozirisa i Jupitera Zagreja. Prva dužnost njegovih potomaka i sledbenika bila je da ih sakupe, a zatim polože u grobnicu. Iz osećaja sinovske odanosti, u spomen na tu žalosnu potragu, svake godine se održavala fiktivna potraga, sa svim mogućim obeležjima patnje i tuge, sve dok sveštenik ne bi objavio da su svete mošti konačno pronađene. To se i danas praktikuje u nekoliko tatarskih plemena budističke veroispovesti. A izlaganje kostiju Sina Duha nebeskog svojstveno je Kinezima i nekim plemenima u Tartariji.” Ovde je, dakle, očigledno da je obožavanje relikvija samo deo ceremonija uspostavljenih u znak sećanja na tragičnu smrt Ozirisa ili Nimroda. On je, kao što će se čitaoci setiti, bio raskomadani na četrnaest delova, koji su potom razaslani u različite oblasti zahvaćene njegovim otpadništvom i lažnim bogoslužjenjem, da bi poslužili *kao upozorenje* svima koji bi hteli da slede njegov primer. Međutim, kada su otpadnici povratili svoju moć, prvo što su učinili bilo je da krenu u potragu za tim razbacanim *moštima* velikog kolovođe idolopoklonstva, i polože ih u grob uz sva obeležja odanosti i obožavanja. Plutarh tu potragu opisuje ovako: „Pošto je bila upoznata s tim [komadanjem Ozirisa], Izida je još jednom krenula u potragu za razbacanim delovima tela svog muža, koristeći čamac napravljen od trske papirusa, da bi se lakše kretala kroz niži i močvarni deo zemlje. Jedno od objašnjenja za postojanje više različitih Ozirisovih grobnica u Egiptu je taj što je ona, gde god bi otkrila neki od njegovih razbacanih udova, dotični zakopavala na licu mesta. Drugi pak smatraju da se tu radilo samo o lukavstvu kraljice, koja je u svakom od tih gradova podigla grobnicu svom mužu, kako Tifo, u slučaju da savlada Horusa u predstojećoj borbi, ne bi mogao da nađe njegov pravi grob. Izida je uspela da povрати sve delove Ozirisovog tela, izuzev jednog koji su progutale ribe *Lepidotus*, *Fagrus* i *Oksirinhus*, zbog čega se Egipćani gnušaju ovih riba. Da bi to ispravila, ona je posvetila falus i ustanovila svečani praznik u sećanje na njega.” To otkriva ne samo poreklo obožavanja moštiju, već takođe pokazuje da njihovo *umnožavanje* pretenduje na najcenjenije starine. Ako, dakle, Rim može da se pohvali sa šesnaest ili dvadeset svetih ogrtača, sedam ili osam ruku svetog Mateja, dve ili tri glave svetog Petra, to je isto mogao i Egipat kad je reč o moštima Ozirisa. Egipat je bio *prekriven* grobovima svog stradalog boga, i mnoge noge, ruke i lobanje, za koje se sve tvrdilo da su autentične, bile su izložene u različitim grobnicama, kako bi ih obožavali egipatski vernici. I ne samo da su te egipatske relikvije smatrane svetim same po sebi, već su, kako se verovalo, *posvećivale i samo tlo* na kom su pokopane. Na tu činjenicu ukazuje Vilkinson, na osnovu sledeće Plutarhove izjave: „Hram tog božanstva u Abidosu bio je takođe izuzetno cenjen. Egipćani su to mesto smatrali toliko sve-

tim, da su pojedinci koji su živeli daleko od njega tražili, i verovatno s teškoćom dobijali, dopuštenje da poseduju grob u okviru njegove nekropole, kako bi, nakon smrti, *mogli da počivaju u zemlji posvećenoj grobnicom* tog velikog i tajanstvenog božanstva." Ako su mesta na kojima su mošti Ozirisa sahranjivane bila smatrana tako neobično svetim, lako se može zaključiti da je to prirodno vodilo ka pojavi *hodočašća*, tako čestih među paganima. Čitaocima nije potrebno posebno naglašavati kakve zasluge papski Rim pripisuje takvim *hodočašćima* na grobove svetaca i kako je, u srednjem veku, jedan od najomiljenijih načina spiranja grehova bio hodočašće do katedrale Santjaga de Kompostele u Španiji, ili na Gospodnji grob u Jerusalimu. Međutim, u Svetom pismu nema ni najmanjeg traga nečemu takvom, kao što bi bilo hodočašće na grob nekog sveca, mučenika, proroka ili apostola. Sam način na koji je Gospod smatrao prikladnim da ukloni Mojsijevo telo, sahranivši ga negde u ravninama Moava, tako da niko nikad ne sazna gde mu je grob, očigledno je bio smišljen s ciljem da obeshrabri svaku pomisao na takvo *hodočašće*. S obzirom na to *odakle* su Izraelci došli, na egipatske ideje kojima su bili zadojeni, kao što se pokazalo u incidentu sa zlatnim teletom, i na visoko poštovanje koje su nesumnjivo gajili prema Mojsiju, nemoguće je ne zapaziti koliko je mudro bilo to što je Bog sakrio njegovo telo. Jer, u zemlji u kojoj je Izrael tako dugo boravio, u određeno doba godine održavala su se velika i pompezna *hodočašća*, često praćena bezočnim preterivanjima. Herodot izveštava da je, u njegovo vreme, mnoštvo koje je svake godine išlo na hodočašće u Bubastis brojalo i do 700 000 duša, i da se tom prilikom ispijalo više vina nego u bilo koje drugo doba godine. Vilkinson pominje slično hodočašće na ostrvo File: „Pored proslave tajanstvenih događaja koji su se odigrali na Fileu, u određeno vreme održavala se i velika ceremonija, kada su sveštenici u svečanoj procesiji posećivali njegovu grobnicu i ukrašavali je cvećem. Plutarh čak tvrdi da je, u bilo kom drugom periodu, svaki pristup ostrvu bio zabranjen, da ni ptica nije mogla da preleti, niti riba da dopliva blizu tog *svetog tla*." Po svemu sudeći, u toj procesiji nisu učestvovali samo sveštenici iz neposrednog okruženja grobnice, već se zaista radilo o jednom opštenarodnom *hodočašću*. Jer, prema rečima Diodora, „grob Ozirisa na Fileu duboko poštuju svi sveštenici širom Egipta." Kad je reč o obožavanju relikvija u Asiriji i Vavilonu, nema tako detaljnih podataka, ali ih ima dovoljno kako bi se pokazalo da su mošti vavilonskog boga, koji je u Egiptu obožavan pod imenom Oziris, i u zemlji njegovog porekla poštovane na isti sujeveran način. Već smo videli da je, nakon smrti vavilonskog Zoroastera, rečeno da je on svoj život položio dobrovoljno kao žrtvu i da je „zadužio svoje sunarodnike da *sačuvaju njegove ostatke*”, uveravajući ih da će od poštovanja ili zanemarivanja te zapovesti koju je izgovorio na samrtni, zavisiti sudbina njihovog carstva. I, shodno tome, od Ovidija saznajemo da je „Busta Nini”, ili „Ninov grob”, dugo vekova posle toga, bio jedan od spomenika Vavilona. Poređenjem smrti i navodnog vaskrsenja lažnog mesije sa smrću i vaskrsenjem onog istinitog, nakon što se on zaista pojavio, otkrivamo da između njih postoji vrlo značajan kontrast. Kad je lažni mesija umro, njegovi udovi su bili odsečeni, a njegove kosti razasute po zemlji. Kad je došlo do smrti pravog Mesije, Providenje je sve tako uredilo da se njegovo telo sačuva u celosti, i da se precizno ispuni proročka reč: „Kost Njegova da se ne prelomi.” I opet, kada je lažni Mesija navodno vaskrsao, to se dogodilo u *novom* telu, dok je staro telo sa svim udovima napušteno, što pokazuje da to vaskr-

senje nije bilo ništa drugo do pretvaranje i laž. Međutim, kad je pravi Mesija „posvedočen silno za Sina Božijeg Duhom svetinje po vaskrsenju iz mrtvih”, pokazalo se da je njegov grob, mada strogo čuvan od strane naoružanih neverujućih rimskih vojnika, potpuno prazan, a njegovo mrtvo telo nikad kasnije nije pronađeno, niti je iko ikad tako nešto tvrdio. Vaskrsenje Hristovo, dakle, počiva na potpuno različitim osnovama u odnosu na vaskrsenje Ozirisa. Od Hristovog tela, naravno, po prirodi stvari, nisu ostale nikakve mošti. Rim je, međutim, da bi očuvao vavilonski sistem, nadoknadio taj nedostatak pomoću moštiju svetaca. I tako, sada mošti Svetog Petra i Pavla, Svetog Tomasa Beketa i Svetog Lorenza O’Tula, u papskom bogoslužjenju zauzimaju potpuno isto mesto kakvo su imale mošti Ozirisa u Egiptu ili Zoroastera u Vavilonu.

Oblačenje i krunisanje kipova

U rimokatoličkoj crkvi odevanje i krunisanje kipova ne predstavlja nebitan deo verskih ceremonija. Kipovi svetaca se ne prikazuju, poput običnih statua, u odeći od istog materijala od kog su i sami načinjeni, već ih, s vremena na vreme, oblače u odeću kakvu nose živi ljudi od krvi i mesa. Na njihove ukrasne tkanine često se troše velike svote novca, i smatra se da oni koji im poklanjaju skupocenu odeću, time zadobijaju znake njihove naklonosti i stiču velike zasluge. Tako na jednoj *spomen-ploči*, istaknutoj u septembru 1852. godine, nalazimo pohvalu vojvodi i vojvotkinji od Monpansjea, ne samo zbog dobročinstva koje se sastojalo u „davanju 3000 reala milostinje siromašnima”, već posebno, i *povrh svega*, zbog pobožnosti iskazane „*darivanjem Bogorodice veličanstvenom haljinom od zlatne tkanine, sa belom čipkom i srebrnom krunom.*” Otprilike u isto vreme o pobožnosti raskalašne kraljice Španije posvedočilo je slično dobročinstvo, kada je ona pred noge Nebeske carice položila na dar haljinu i dragulje koje je prethodno nosila prilikom jedne svečane službe zahvalnosti, kao i odeću koju je imala na sebi kad ju je ranio atentator Merino. „Na ogrtaču su”, prema pisanju španskog magazina *Espanja*, „bili vidljivi tragovi ranjavanja, i njegova hermelinska obloga bila je umrljana dragocenom krvlju Njenog Veličanstva. U korpi (u kojoj je odeća doneta) nalazili su se i dragulji koji su krasili glavu i grudi Njenog Veličanstva. Među njima je bio dijamantski korset, tako fino izrađen i tako blistav da se činilo da je načinjen od jednog kamena.” Sve je to veoma detinjasto i predstavlja ljudsku prirodu u prilično ponižavajućem svetlu, a u stvari je preuzeto iz starog paganskog bogoslužjenja. Isto odevanje i ukrašavanje bogova praktikovalo se u Egiptu, a samo je pojedinim svetim osobama bilo dopušteno da učestvuju u tako visokoj službi. Tako na kameanu iz Rozete nalazimo da su te svete službenike isključivo činili: „Prvosveštenici, proroci i oni koji imaju pristup aditonu¹⁷⁷ za *odevanje bogova*,... okupljeni u hramu u Memfisu, ustanovili su sledeću uredbu.” „*Odevanje bogova*” zauzimalo je podjednako važno mesto u verskim obredima drevne Grčke. Tako nalazimo da Pausanija pominje poklon uručen Minervi: „Kasnije je Laodika, kćer Agapenorova, poslala veo u Tegeu, Minervi Alei”. Epigram [posveta] uz taj dar istovremeno ukazuje na poreklo Laodike:

„Laodika, sa Kipra, božanska,
U očeva svojih prostrane zemlje,
Veo ovaj – Minervi prinos – šalje.”

177 Aditon (starogrčki: ἄδιτον, „najdublje svetište”, u koje se „ne sme ući”) ili aditum (latinski) bilo je zabranjeno područje unutar grčkog ili rimskog hrama. (*prim. prev.*)

Tako je isto i Hekabi, trojanskoj kraljici, u već pomenutom slučaju, kad je ulicama Troje povela pokajničku procesiju do Minervinog hrama, naloženo da ne ide praznih ruku, već da sa sobom, kao najprihvatljiviju ponudu, ponese:

„Plašt najveć' što imaš međ' odelu svom,
Izrade najbolje, od zlata po tom”

Plemenita dama je doslovce poslušala:

„Frigije kraljica u bogate svoje odaje iđaše,
Gde zadah dragocen mirisa skupih se diše;
Haljina tamo ne proste veštine;
Svakoga dela od deva sidonskih izvezene,
Iz Sidona blagog Paris mladi štono ih nosaše,
Na obalama tirskim Helena što diraše.
Tu, dok oči pažljive kraljice motre
Nijanse razne i razne teksture,
Što nadalek' blista veo odabra,
I sjajno što blješti k'o zvezda jutra.”

Prema tome, neosporno je da u izražavanju pobožnosti postoji zapanjujuća sličnost između vladarke Troje i španske kraljice. E sada, u drevnom paganizmu je to oblačenje bogova bilo obavijeno izvesnom tajnovitošću. To što je bogovima i boginjama toliko godilo da ih obuku, bilo je zato što je nekada u njihovoj istoriji postojao period kad im je odeća bila preko *potrebna*. Da, može se jasno utvrditi, kao što je već nagovešteno, da su veliki bog i velika boginja paganizma, uz sve pojedinosti njihove lične istorije upredene u prastari idolopoklonički sistem, na kraju bili obožavani i kao utelovljenje naših praroditelja, koje je tragičan pad lišio prvobitne slave, zbog čega je bilo neophodno da božanska ruka pokrije njihovu golotinju odećom posebno pripremljenom za njih. Ne možemo ovde ulaziti u detaljnije dokazivanje te tvrdnje, ali treba uzeti u obzir i Herodotove zapise u vezi sa jednom godišnjom ceremonijom koja se održavala u Egiptu. Tom prilikom se ubijao ovan, a *otac bogova* se zaogrtao njegovom kožom. Taj zapis treba uporediti sa bogonadahnutim izveštajem iz knjige Postanje, u vezi sa odevanjem „oca čovečanstva” u odeću od ovčije kože. A posle svega što smo razmotrili u vezi sa obožavanjem mrtvih, može li biti ikakve sumnje u to šta se zapravo obeležavalo tom godišnjom svetkovinom u Egiptu? I sam Nimrod, pre nego što je isečen na komade, bio je razodeven. Ta njegova razgoličenost poistovećuje se sa Nojevom, a konačno i Adamovom golotinjom. On je svoje patnje, kako se tvrdilo, *dobrovoljno* podneo za dobrobit čovečanstva. Tako se i njegova golotinja, a samim tim i golotinja „oca bogova”, čije utelovljenje je on bio, takođe smatrala *dobrovoljnim* poniženjem. A onda, kad se njegova patnja završila i poniženje prošlo, na odeću koja mu je daro-

vana gledalo se kao na posebno svetu i dostupnu ne samo njemu, već i svima koji su upućeni u njegove tajne. U verskim obredima posvećenim vavilonskom bogu, i razgolićenje i odevanje, predstavljeno kao nešto što je on doživio u prošlosti, ponavljalo se na svim njegovim poklonicima kako bi, prema tvrdnjama Firmikusa, i oni sami prošli kroz to što je njihov bog pretrpeo. Oni bi najpre, nakon odgovarajuće pripreme uz pomoć magijskih obreda i ceremonija, bili dovedeni u stanje potpune razgolićenosti u najdubljem delu hrama. To saznajemo na osnovu sledeće Proklove tvrdnje: „U okviru presvete tajne, kaže se da mistici najpre nailaze na mnogooblična bića (tj. demone), koja su zbačena pred bogove. Ali oni, prilikom ulaska u unutrašnje delove hrama, nepomični i zaštićeni tajanstvenim obredima, iskreno primaju u svoje srce božansko prosvetljenje i, *potpuno razodeveni* uzimaju učešća, kako kažu, u božanskoj prirodi.” A kada bi ti vernici, tako „prosvetljeni” sudeonici u „božanskoj prirodi”, nakon što su „lišeni svoje odeće”, bili ponovo odeveni, ta odeća koju su dobijali smatrala se posebno svetom i pripisivana su joj izuzetna svojstva. „Odeća od kože” kojom je otac čovečanstva bio božanskom rukom pokriven nakon što je postao tako bolno svestan svoje golotinje, bila je, kako priznaju svi razumni teolozi, tipičan simbol slavne Hristove pravednosti – „haljine spasenja” položene „u sve i na sve koji veruju” (Rimljanima 3:22). A odeća koju su vernici oblačili posle skidanja svog predašnjeg odela, očigledno je bila *falsifikat* te „haljine”. „Odeća onih koji su inicirani u eleusinske tajne”, prema rečima Potera, „smatrana je svetom i delotvornom u sprečavanju takvih zala kao što su čari i uroci. Zato nikad nije odbacivana dok se potpuno ne pohaba.” I naravno, ako je bilo moguće, ljudi su u tim „*svetim odeždama*” i sahranjivani. Herodot nas, govoreći o Egiptu, iz kog su i potekle sve te tajne, izveštava da je „religija” propisivala odeću mrtvima. Verovanje u delotvornost tih „svetih odevnih predmeta” kao sredstva spasenja i izbacivanja od zla u nevidljivom i večnom svetu, zauzimala je istaknuto mesto u mnogim religijama. Tako i Parsi, čiji verski sistem počiva na elementima poreklom iz haldejskog zoroasterizma, veruju da „*sadra* ili *sveti prsluk*” u suštini služi tome da „sačuva dušu pokojnika od nesreća koje izaziva Ahriman” ili Đavo, i sve koji zanemaruju upotrebu tog „*svetog prsluka*” predstavljaju kao napaćene duše, koje „ispuštaju najstrašnije i najužasnije krike” zbog muka koje im zadaju „sve vrste gmizavaca i štetočina što ih napadaju svojim zubima i bodljama, ne puštajući ih da predahnu ni na trenutak.” Šta je to uopšte moglo navesti ljude da takva svojstva pripišu „*svetom prsluku*”? Ako priznamo da je to samo iskrivljena verzija „svete odeće” koju su obukli naši praroditelji, onda je sve jasno. To takođe objašnjava sujeverno osećanje u papstvu, inače sasvim neobjašnjivo, koje je mnoge ljude u mračnom srednjem veku navelo da se, od straha zbog suda koji dolazi, brane time što su zahtevali da budu sahranjeni u monaškoj odeći. „Sahranjivanje u odbačenoj fratarskoj odori, praćeno pisanom potvrdom da je pokojnik upisan u monaški red, smatralo se sigurnim izbacivanjem od večite osude! U satiričnoj srednjovekovnoj poemi *Piers the Ploughman's Creed* (*Stubovi oračevog kreda*),¹⁷⁸

178 *Piers the Ploughman's Creed* je anonimna srednjovekovna aliterativna poema od 855 redova, koja predstavlja snažnu društvenu i religioznu satiru o četiri reda milosrdnih fratara, i otkriva pesnikove izrazite simpatije prema Lolardima. Sačuvana su dva kompletna rukopisa ovog dela iz 14. veka i dva rano štampana izdanja. Na osnovu postojećih dokaza, smatra se da je nastalo u periodu između 1393. i 1401. godine. (*prim. prev.*)

opisan je fratar koji se ulaguje siromahu da bi mu uzeo novac, obećavajući da će ga, ukoliko da prilog za njegov manastir,

'Sam Sv. Franjo umotati u svoj ogrtač,
Predstaviti ga Trojstvu i moliti se za njegove grehe!'

Na osnovu istog sujeverja, engleski kralj Jovan bez Zemlje sahranjen je u monaškoj mantiji. Uostalom, ni mnogi drugi pripadnici kraljevskih i plemićkih porodica, pre nego što su „život i besmrtnost” bili ponovo „izneti na videlo” tokom Reformacije, nisu uspevali da smisle nikakav bolji način da, pred smrt, pokriju svoje ogoljene i uprljane duše, osim da se umotaju u odeću nekog monaha ili fratara, isto tako nesvetog kao što su bili i sami. Sve to pribegavanje laži u vezi sa odećom svetaca u papstvu i bogova u paganizmu, kad se dođe do njegovog izvora, pokazuje da čovek, još od kad je greh ušao u ovaj svet, oseća stalnu potrebu za pravednošću većom od svoje sopstvene kojom bi se pokrio, i da je postojalo vreme kad su sva plemena na zemlji znala da je jedina pravednost koja im u tome može pomoći zapravo „pravednost Božja” – i to onog Boga koji se „javi u telu”.

Usko povezan sa „oblačenjem kipova svetaca” je i običaj njihovog „krunisanja”. Tokom poslednja dva veka u papskoj crkvi sve više se proslavljaju praznici povodom krunisanja „svetih kipova”. Tako je u Firenci pre par godina, uz neuobičajenu pompu i svečanost, „krunisan” kip Bogorodice sa detetom u naručju. Taj običaj je takođe proizašao iz činjenica koje se povezuju sa istorijom Bahusa ili Ozirisa. Kao što je Nimrod bio prvi kralj posle Potopa, tako je i Bahus slavljen kao prvi koji je nosio krunu.¹⁷⁹

Međutim, kao što mu je, kad je pao u ruke svojih neprijatelja, oduzeta sva slava i moć, tako mu je oduzeta i kruna. Posebno se u Egiptu obeležavao „Pad krune sa Ozirisove glave”. Ta kruna se u različita vremena predstavljala na razne načine, a u najpoznatijem mitu o Ozirisu predstavljena je kao „venac od melilota”. Melilot je vrsta trolista ili deteline, a detelina je u paganskom sistemu bila jedan od simbola Trojstva. Među traktarijancima se detelina danas koristi u istom simboličkom smislu u kom se to dugo činilo u papstvu, odakle ga je puseizam¹⁸⁰ i pozajmio. Tako, na jednom bogohulnom papskom prikazu, vidimo da onaj koga nazivaju Bo-

Slika 39. Papska slika „Boga” sa listom deteline.

179 PLINIJE STARIJI, *Istorija prirode*. Pod imenom Saturn, isto se pripisuje Nimrodu.

180 Puseizam je učenje engleskog teologa Edvarda Pusija i njegovih saradnika iz Okfordskog pokreta. (*prim. prev.*)

gom Ocem (iz 14. veka) nosi krunu sa tri vrha, pri čemu se na svakom od njih nalazi list bele deteline (**Slika 39**). Ali još mnogo pre pojave traktarijanizma i rimokatolicizma detelina je bila sveti simbol. List deteline je očigledno bio simbol od velike važnosti među starim Persijancima, pa tako nalazimo da ga i Herodot pominje kada opisuje obrede persijskih magova: „Ako neko (od Persijanaca) namerava da prinese žrtvu bogu, on dovodi životinju do posvećenog mesta. Zatim, pošto iseče žrtvu na delove, kuva njeno meso i polaže ga na najnežnije bilje, posebno na *trolist*. Kad sve to učini, mag – a bez maga se ne može prineti nijedna žrtva – otpeva svetu himnu.” U Grčkoj je detelina, ili *trolist*, na ovaj ili onaj način, takođe zauzimala značajno mesto. Merkurov štap, sprovodnik duša, kome je pripisivana tolika moć, nazivan je „Rabdos Tripetelos” ili „*trolisni štap*”. Među britanskim druidima list bele deteline bio je visoko cenjen kao simbol njihovog trojedinog Boga, a pozajmljen je iz istog vavilonskog izvora kao i ostatak njihove religije. Melilotov, ili *trolisni venac*, kojim je dakle bila vezana glava Ozirisa, predstavljao je krunu Trojstva – krunu koja mu je stavljena na glavu kao predstavniku Besmrtnoga. Bila je to „Kruna cele zemlje”, u skladu sa božanskim glasom koji je prilikom njegovog rođenja objavio: „Gospodar cele zemlje je rođen.” Ali, kao što mu je taj „melilotov venac”, ta kruna sveopšte vladavine, pred smrt „pala s glave”, tako mu je, kad je ustao u novi život, kruna morala biti ponovo stavljena na glavu, i njegova sveopšta vladavina je svečano proglašena. Otuda, dakle, potiče običaj svečanog krunisanja statua tog velikog boga, a takođe i polaganje „venca” na njegov oltar, kao znaka njegove obnovljene „vladavine”. Međutim, kao što je veliki bog krunisan, bilo je potrebno da se i velikoj boginji ukaže ista čast. Zato je Bahus, prema predanju, kada je svoju ženu, Arijadnu, odneo na nebo, u znak visokog dostojanstva koje joj je darovano, stavio krunu na njenu glavu. A sećanje na to krunisanje žene vavilonskog boga sačuvano je do današnjeg dana u vidu poznatog sazvežđa pod nazivom *Ariadnoea corona* ili „Arijadnina kruna”. To je nesumnjivo pravi izvor papskog obreda krunisanja Bogorodičinog kipa.

Na osnovu činjenice da je melilotov venac zauzimao tako upadljivo mesto u mitu o Ozirisu, i da je „venac” položen na njegov oltar, a grobnica „okrunjena” cvećem, nastao je običaj, toliko raširen među paganima, da se oltari bogova ukrašavaju „vencima” svih vrsta i velikim obiljem cveća. Ali osim tog, postojao je i drugi razlog za ukrašavanje oltara cvećem. Kada je u

„Tom svetlom Eninom polju,
Prozerpina, skupljajući cveće,
I sama kao najlepši cvet od strane mračnog Disa,
Pokupljena je bila;”

I svo cveće koje je skupila u svoje krilo bilo je izgubljeno, a gubitak koji je svet time pretrpeo nije izmamio samo njene suze, već je i u Misterijama oplakan kao

gubitak posebne vrste, gubitak koji nije samo nju lišio duhovne slave, već je uništio plodnost i lepotu same zemlje.¹⁸¹

Međutim, veruje se da je Nimrodova žena, pod imenom Astarta ili Venera, taj gubitak više nego nadoknadila. Jer, kad je sveti „venac” svrgnutog boga trijumfalno vraćen na njegovu glavu i njegove oltare, oporavljeno cveće koje je Prozerpina izgubila položeno je na te oltare uporedo s njim, u znak zahvalnosti toj majci milosti i dobrote za lepotu i blagoslove koje je zemlja dugovala njenom posredovanju i ljubavi. Posebno je to bio slučaj u paganskom Rimu. Oltari su raskošno ukrašavani cvećem. Dakle, iz tog izvora je papstvo pozajmilo običaj ukrašavanja oltara cvećem, a preko papstva, puseizam u protestantskoj Engleskoj nastoji da ga uvede i kod nas. Međutim, imajući u vidu njegovo poreklo, ljudi i sa najmanjom iskrom hrišćanskog osećaja sigurno bi se postideli od same pomisli na tako nešto. To nije samo protivno istinskom evanđelju, koje od onih što se klanjaju Bogu, koji je Duh, zahteva da mu se klanjaju „u duhu i istini”, već predstavlja i direktno poistovećivanje sa onima koji se raduju *obnavljanju* paganstva i *protive se* obožavanju jedinog živog i istinitog Boga.

181 OVIDIJE, *Metamorfoze*. Ovidije govori o suzama koje je Prozerpina prolila kada je, s njene odeće poderane od vrha do dna, sve cveće koje je skupila palo na zemlju, kao da hoće da ukaže samo na prostodušnost devojčkog uma. Ali to je očigledno samo za neupućene. Jadikovke Cerere, usko povezane s padanjem tog cveća, i *kletva* nad zemljom koja je neposredno usledila, ukazuju na nešto sasvim drugo. Ali u to ovde ne mogu da ulazim.

Brojanica i klanjanje „svetom srcu”

Svima je poznato koliko su rimokatolici rigorozni u vezi sa upotrebom brojanica, i kako vernici mehanički izgovaraju molitve nad njihovim kuglicama. Brojanica, međutim, nije izum papstva. Ona potiče iz daleke prošlosti i gotovo je sveopšte prisutna među paganskim narodima. Brojanica je korišćena kao sveti predmet među drevnim stanovnicima Meksika. Uobičajena je njena upotreba i među braćmanima Hindustana, što se u hinduističkim svetim knjigama uvek iznova navodi. Tako i prvo pominjanje brojanice nalazimo u izveštaju o smrti Šivine žene, Sati: „Pošto je čuo za to, Šiva se onesvestio od tuge. A onda je, čim se opravio, pohitao na obale nebeske reke, i tamo je ugledao telo svoje voljene Sati, kako leži obučeno u bele haljine, sa brojanicom u ruci, blistavo i sjajno kao uglačano zlato.” Na Tibetu se brojanica koristi od pamtiveka, kao i među milionima ljudi na Istoku koji se pridržavaju budističke vere. Sledeći citat iz dela ser Džona F. Dejvisa, pokazuje kako se ona koristila u Kini: „Od tartarske religije lama, brojanica od 108 perli postala je deo ceremonijalne odežde povezane sa devet nivoa službenog ranga. Činila ju je ogrlica od kamenja i korala približno veličine golubijeg jajeta, koja se spuštala do pojasa, a odlikovala se različitim perlicama u skladu sa statusom nosioca. Postoji mala brojanica od osamnaest perli, nižeg reda, pomoću kojih bonze (budistički monasi) broje svoje molitve potpuno isto kao u rimokatoličkom ritualu. Laici u Kini ponekad ih nose oko ručnog zgloba, namirisane mošusom, i nazivaju ih *Heang-ču* ili 'mirisne perle'.” U azijskoj Grčkoj brojanica se koristila često, kao što se može videti na kipovima efeske Dijane. Po svojoj prilici, isto je bilo i u paganskom Rimu. Ogrlice koje su rimske dame nosile nisu bile samo ukrasne trake oko vrata, već su se spuštale preko grudi, baš kao i moderne brojanice, a naziv koji su dobile otkriva njihovu svrhu – „*monila*”, uobičajena reč za ogrlicu, nije značila ništa drugo do „podsetnik”. Kakav god da je bio prvobitni izgovor za uvođenje takvih „brojanica” ili „podsetnika”, sama ta zamisao je potpuno paganska.¹⁸² Pretpostavka je da se određeni broj molitava mora redovno ponavljati. Time se zanemaruje veliki Božji zahtev za našim srcem, a ljudi se navode na pomisao da je sve samo forma i rutina, i „da će za mnoge reči svoje biti uslišeni” (Matej 6:7).

U rimokatoličku crkvu odskora je uvedena nova vrsta iskazivanja pobožnosti, u kojoj perle imaju važnu ulogu, i koja ukazuje na dalje, postojano napredovanje papstva u pravcu starog vavilonskog paganizma. Pri tom mislim na „brojanicu svetog srca”. Nije prošlo mnogo vremena od kad je prvi put uvedeno obožavanje „svetog srca”, a sada je to svuda omiljeni vid obožavanja. Tako je bilo u drevnom Vavilonu, što se vidi na osnovu vavilonskog sistema kakav se pojavio u Egiptu. Tamo se

182 Izgleda da i engleska reč za brojanicu – „rosary” potiče od haldejskih izraza: „ro” – „misli” i „šareh” – „upravitelj”.

takođe obožavalo „sveto srce“. „Srce“ je bilo jedan od svetih simbola Ozirisa, kada je nanovo rođen kao Harpokrat, ili božansko dete,¹⁸³ u naručju svoje majke Izide.

Njemu je plod egipatske Perseje bio posebno svet, zbog njegove sličnosti sa „*ljudskim srcem*“. Zato se to božansko dete često prikazivalo sa srcem ili srololikim plodom Perseje u jednoj ruci (**Slika 40**). Sledeći citati iz kritike Džona Bela u vezi sa kolekcijom antikviteta jedne galerije slika u Firenci, ukazuju da je božanstvo u liku dečaka bilo predstavljeno i na drugim mestima, takođe u antičko doba, na isti način. Govoreći o statui Kupidona, on kaže da je to „lep, punačak, krupan, zaobljen dečak, finih, razigranih pokreta, koji *zamahuje unazad bacajući srce*“. I tako se taj bog-dečak počeo poštovati kao „bog srca“, odnosno, kao Kupidon ili bog ljubavi. A da bi se to božansko dete poistovetilo s njegovim ocem, „moćnim lovcem“, prikazivali su ga i sa „lukom i strelom“. Rečima pesnika, za zabavu neukih ljudi, taj razigrani bog-dečak dočaravan je kao onaj koji svojim zlatnim strelama nišani ljudsko srce. Međutim, njegov stvarni karakter, kao što prethodna izjava pokazuje, i kao što s razlogom možemo zaključiti, daleko je ozbiljniji i sasvim je druge vrste. On je „ženino seme“. Venera i njen sin Kupidon, dakle, nisu niko drugi do Madona i njeno dete. Sagledavši to pitanje u takvom svetlu, otkrivamo stvarnu težinu i značenje reči koje Vergilije stavlja u usta Veneri, kad se ona obraća mlađanom Kupidonu:

Slika 40. Kupidon sa simboličnim „srcem“ (*Pompeji*, tom II, str. 177).

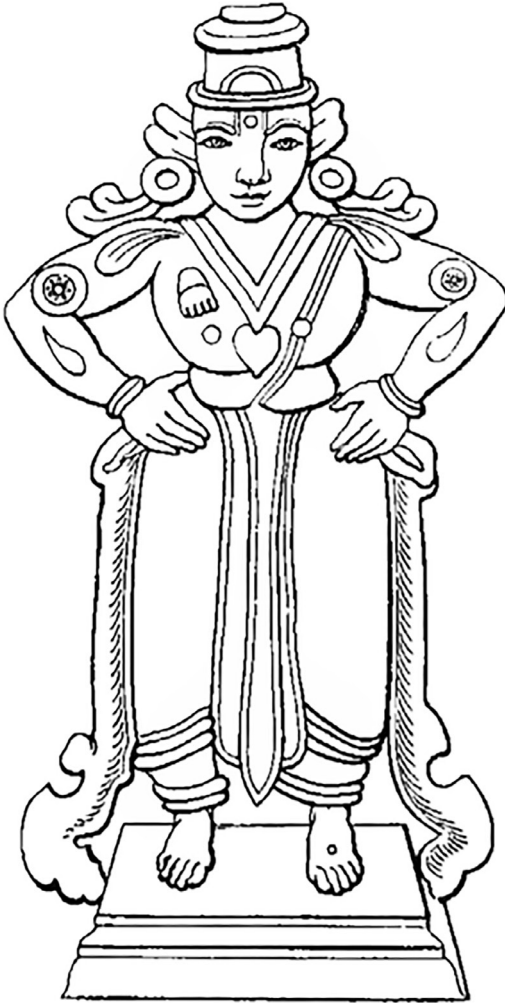
„Sine moj, *snago moja*, koji sam svojom silom moćnom
Gromovnika kontrolišeš na tronu strašnom njegovom,
Tebi hrli mati tvoja veoma ojađena,
I na tvoju pomoć i veru računa.“

Na osnovu onoga što smo već videli u pogledu *moći* i *slave* Boginje Majke, zasnovane u potpunosti na božanskom karakteru koji se pripisuje njenom *Sinu*, čitalac ne može da ne uvidi odakle zapravo potiče to što se Sin naziva „*snagom*“ svoje Majke. A budući da je taj bog-dečak, čiji je simbol bilo srce, prepoznat kao bog detinjstva, to sasvim lepo objašnjava jedan od karakterističnih običaja Rimljana. Kenet nam u svojim *Starinama* govori da su rimski mladići u svojim nežnim godinama nosili zlatni ukras oko vrata, koji su nazivali *bula*,¹⁸⁴ a koji je bio šupalj i u

183 Ime Harpokrat, kako je pokazao Bansen, označava „Horus, dete“.

184 Bula, amajlija koja se nosila kao medaljon, davana je muškoj deci u starom Rimu devetog dana od rođenja. Slični predmeti nađeni su u slojevima iz kasnog bronzanog doba Irske. (*prim. prev.*)

obliku *srca*. Barker, u svom delu o Kilikiji, potvrđuje da je rimska bula imala oblik srca, i dalje navodi da je „bilo uobičajeno da se dete prilikom rođenja nazove po nekoj božanskoj ličnosti, koja bi trebalo da ga uzme pod svoju zaštitu”, ali i da se to „ime nije zadržavalo nakon detinjstva kada se i bula ostavljala”. Ko je onda najverovatnije bio taj bog pod čije starateljstvo su rimska deca stavljana, pod jednim ili drugim od njegovih mnogobrojnih imena, a čiji su izraziti simbol nosila, i koji je, mada priznat kao veliki i moćni bog rata, *isto tako* voleo da se prikazuje i u svom omiljenom liku malog deteta?

Slika 41. Višnu sa simboličnim srcem (MUR, Panteon, ploča 11, slika 6).

Po svemu sudeći, poštovanje „svetog srca” proširilo se i na Indiju, jer se tamo Višnu, bog-posrednik, u jednom od svojih pojavnih oblika – sa tragom rane na *stopalu* od koje je umro, zbog čega se svake godine oplakuje – prikazuje sa *srce*m obešenim na grudima (**Slika 41**). Postavlja se pitanje: Kako to da je „srce” postalo priznati simbol Deteta velike Majke? Odgovor glasi: „Srce” je na haldejskom „Bel”. Jer, kao što su u početku, nakon poraza idolopoklonstva, gotovo svi najvažniji elementi haldejskog sistema uvođeni pod velom, tako se, pod istim velom, i dalje skrivaju od pogleda neupućenih, nakon što je prvi razlog – strah – odavno prestao da deluje. Dakle, poštovanje „svetog srca” bilo je, skriveno iza simbola, zapravo obožavanje „Svetog *Bela*”, moćnog boga Vavilona, koji je mučenički umro za idolopoklonstvo, jer se smatralo da je Harpokrat, ili Horus, bog-dete, zapravo novorođeni Bel. Da je to zaista tako, dokazuje Tejlor u beleškama koje je priložio uz svoj prevod *Orfičkih himni*. „Dok je Bahus”, piše on, „posmatrao sebe”, sa divljenjem, „u ogledalu, titani su ga rastrgali na komade, a onda su, još uvek nezadovoljni tom okrutnošću, prvo skuvali njegove ostatke u vodi, a zatim ih pržili na vatri. Ali dok su jeli njegovo meso, pripremljeno na takav način, Jupiter je, uznemiren dimom, i shvativši

surovost tog dela, poslao grmljavinu na Titane, a Bahusove posmrtno ostatke predao Apolonu, njegovom bratu, kako bi mogli da budu dolično sahranjeni. Pošto je to obavljeno, Dionisije (tj. Bahus), (čije *srce* je tokom njegovog komadanja Minerva šćepala i sačuvala), putem *novorođenja* ponovo se pojavio. A budući da je njegov iskonski život i integritet obnovljen, on je kasnije pridodat broju bogova.”

Nesumnjivo je da to, na upečatljiv način, ukazuje na čudnu *svetost* Bahusovog srca, i na činjenicu da obnovljenje njegovog *srca* označava upravo ono što smo i nave-
li – naime, novo rođenje ili novu inkarnaciju Nimroda ili Vala. Međutim, kada se
Val ponovo rodio kao dete, on je, kao što smo videli, predstavljen kao inkarnacija
Sunca. Otuda, da bi se ukazalo na njegovu povezanost sa užarenim, plamtećim
Suncem, „sveto srce” se često predstavljalo kao „srce od *plamena*”. Dakle, „Sveto
srce” rimokatolicizma se zapravo poštuje kao plameno srce, što se može videti na
brojanicama posvećenim tom obredu. Od kakve je onda koristi „Sveto srce”, kojem
se papski Rim klanja, nazivati imenom „Isus”, kada takva služba nije samo u ma-
terijalnom smislu pozajmljena iz obreda posvećenih vavilonskom antihristu, već
ni svojstva koja se pripisuju tom „Isusu”, nisu svojstva živog i ljubljenog Spasitelja,
već drevnog Moloha ili Vala?

Lampe i voštane sveće

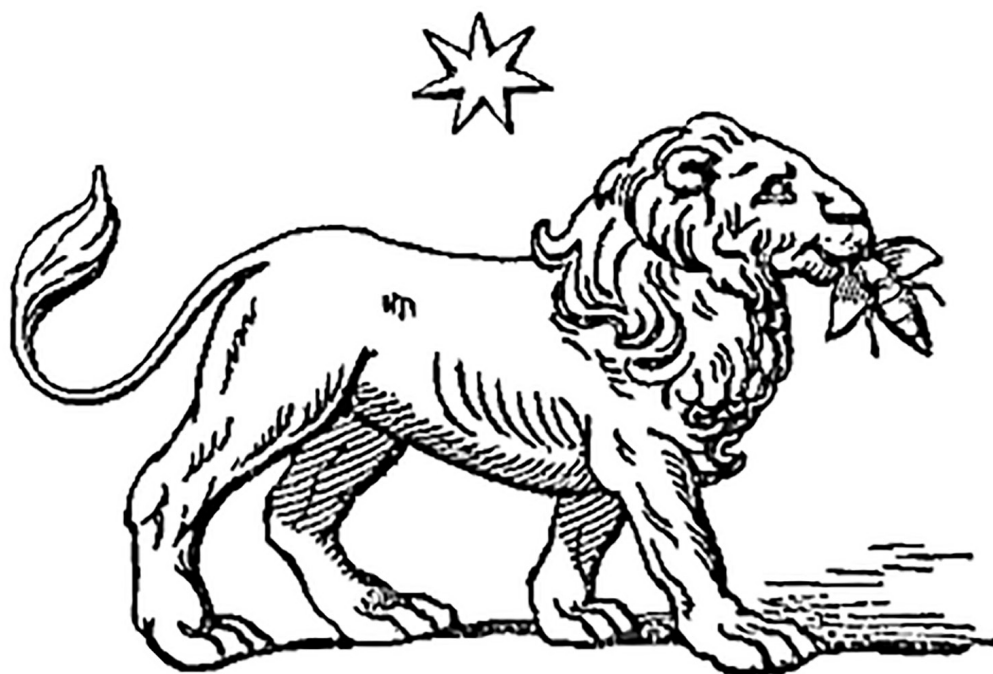
Druga posebnost papskog bogoslužjenja je upotreba lampi i voštanih sveća. Ako su Madona i dete smešteni u nišu, oni moraju imati neku lampu da gori pred njima. Ako treba održati misu, čak i usred bela dana, na oltaru moraju biti upaljene voštane sveće. Ako treba oformiti veliku procesiju, ona ne može biti valjana i potpuna bez upaljenih sveća koje ukrašavaju tu pobožnu predstavu. Upotreba ovih lampi i sveća dolazi iz istog izvora kao i svo ostalo papsko praznoverje. Isti razlog iz kog je „srce“, kada je postalo simbol utelovljenog Sina, bilo predstavljeno kao srce u *plamenu*, doveo je i do toga da goruće lampe i upaljene sveće budu deo obožavanja tog Sina, jer se tako, po uhodanim obredima zoroasterizma, obožavao bog Sunca. Kada bi, kao što se zahtevalo, svaki Egipćanin iste noći zapalio lampu na otvorenom, pred svojom kućom, bilo je to ukazivanje poštovanja Suncu, koje je prikrilo svoju slavu zaogrnuvši se ljudskim obličjem. Jezidi iz Kurdistanu do današnjeg dana proslavljaju svoj godišnji praznik „plamtećih svetiljki“, takođe u čast šeiku Šemsu, odnosno Suncu. Ono što se u tim posebnim prilikama činilo u većim razmerama, činilo se takođe i u manjim razmerama, prilikom ličnog bogoslužjenja, kada su lampe i sveće paljene pred likom omiljenog božanstva. U Vavilonu je ta praksa bila izuzetno raširena, kao što saznajemo od pisca apokrifne *Baruhove knjige*. „Oni (Vavilonjani)“, piše on, „pale više svetiljki svojim bogovima nego sebi samima, mada ti bogovi ne mogu da vide ni jednog od njih i bezosećajni su kao grede na njihovim kućama“. U paganskom Rimu zapažena je ista praksa. Tako saznajemo da je Licinije, paganski car, pre nego što je ušao u bitku sa svojim suparnikom, Konstantinom, sazvao savet svojih prijatelja u gustoj šumi i tu je prineo žrtve svojim bogovima, „paleći voštane sveće“ pred njima. Istovremeno im je, u svom govoru, dao nagoveštaj, da će, ako mu ne daruju pobjedu protiv Konstantina, njegovog i njihovog zajedničkog neprijatelja, biti prinuđen da prestane da im služi i da pali „voštane sveće u njihovu čast“. U neznabožačkim procesijama u Rimu voštane sveće su takođe imale veliku ulogu. „Tim svečanostima“, tvrdi dr Midlton, pozivajući se na Apelija kao na autoritativan izvor, „često je prisustvovao glavni magistrat u raskošnoj odeći, okružen sveštenicima u tunikama i *sa voštanim svećama u rukama*. Hodajući u svečanoj povorci, nosili su statue svojih bogova, odevene u najbolju odeću. Za njima je obično išla najistaknutija omladina dotičnog mesta, u belim lanenim ogrtačima, pevajući himne u čast bogova čije su praznike proslavljali, praćeni gomilom ljudi svih vrsta, koji su pripadali istoj religiji – i svi su nosili baklje ili *voštane sveće* u rukama“. Taj običaj paljenja lampi i sveća na dnevnoj svetlosti bio je potpuno i isključivo paganski, da su hršćanski pisci, poput Laktancija iz četvrtog veka, nalazili za shodno da razotkrivaju apsurdnost te prakse i podsmevaju se Rimljanima „zbog paljenja sveća bogovima, kao da oni žive u mraku“. Da je takav običaj u to vreme stekao ikakvo uporište među hrišćanima, Laktancije ga ne bi ismevao na taj način, kao praksu svojstvenu paganizmu. Ali

ono što je bilo strano hrišćanskoj crkvi početkom četvrtog veka, ubrzo je počelo da se uvlači u nju, i sada predstavlja jednu od najizrazitijih osobenosti te zajednice koja se hvali da je „majka i gospodarica svih Crkava”.

Mada papski Rim u svojim svetim obredima koristi i lampe i voštane sveće, očigledno je ipak da ovim drugim (tj. svećama) pridaje neku istaknutiju vrednost, mimo svih ostalih izvora osvetljenja. Tako se na Badnje večer, sve do Sabora u Trentu, nad uskršnjim svećama izgovarala sledeća molitva: „Prizivajući te u tvojim delima, ove svete Badnje večeri, najponiznije prinosimo tvom Veličanstvu ovu žrtvu – naime, plamen neoskrvrnen telesnom mašču, neokaljan nesvetim uljem, nepotpaljen bilo kakvim nesvetim žarom. U poslušnosti proizašloj iz savršene odanosti, prinosimo ovaj plamen *voštane sveće*, zapaljen da gori u čast tvog imena. Zato se ta veličanstvena tajna i čudesan sakrament ove svete večeri moraju veličati uz dužne i zaslužene pohvale.” Sasvim je verovatno da je, u prvobitnom idolopokloničkom sistemu iz kog je Rim preuzeo taj ritual, zaista *postojala* neka, kako se tu kaže, okultna „tajna” skrivena iza „*voštanih sveća*”, s obzirom na skoro sveopštu zastupljenost voštanih sveća u svetim obredima naroda iz najudaljenijih krajeva. Među Tunguzanima, u blizini Bajkalskog jezera u Sibiru, „*voštane sveće* se iznose pred Burhane”, bogove ili idole te zemlje. Na Molučkim ostrvima (u Indoneziji) voštane sveće se koriste u obredima posvećenim Nitu ili Đavolu, koga ti ostrvljani obožavaju. Prema pisanju Herda, „okupilo bi se dvadesetoro ili tridesetoro ljudi, koji bi prizivali Nita udarajući u mali osveštani bubanj, dok bi dvoje ili više njih palilo voštane sveće i izgovaralo nekoliko tajanstvenih reči, kojima su verovali da mogu da ga prizovu.” Na Cejlonu je upotreba voštanih sveća bila neizostavni deo verskih obreda. „Neki vernici na Cejlonu”, piše isti autor, „mada nisu sveštenici, podižu kapele za sebe, ali su obavezni da u svakoj od njih imaju kip Bude, da pred njim pale *voštane sveće* i da ga ukrašavaju cvećem.” Tako sveopšte rasprostranjena praksa mora da je potekla iz nekog praiskonskog izvora, i da je u osnovi imala neki mistični smisao. Voštana sveća u stvari je bila *simbol*, kao i mnogo toga drugog sa čim smo se već sreli, čija namena je bila da vavilonskog boga prikaže u jednoj od njegovih bitnih uloga – kao velikog Posrednika. Čitaoci klasičnih antičkih dela možda će se setiti da se jedan od bogova pradavne antike zvao Uranos (Ouranos)¹⁸⁵, to jest „Prosvetitelj”.

Upravo u toj ulozi je Nimrod obožavan kada je proglašen za božanstvo. Smatralo se da on, kao bog-Sunce, osim što obasjava materijalni svet, takođe i prosvetljuje

185 Od *Aor* ili *Our*, „svetlo” i *an* „postupati po” ili „načiniti”. *Ouranos* je, dakle, „Prosvetitelj”. Tog Uranosa je Feničanin Sanhuniaton, nazvao Eliunovim *sinom* – tj. sinom „Svevišnjeg” (SANHUNIATON). Uranos je, u fizičkom smislu, onaj koji svetli, „Sjajni”, a po Hezihiju, to je ekvivalentno imenu *Kronos*, koje ima isto značenje, jer *Krn*, glagol od koga potiče, znači „isturiti robove” ili „poslati zrake svetlosti”. Prema tome, dok se epitet *Kronos*, ili „Rogati”, prvenstveno odnosio na fizičku snagu Nimroda kao „moćnog” kralja, kada je on obožen i proglašen za „Gospodara neba”, ime *Kronos* se još uvek primenjivalo na njega, ali u novom značenju kao „Onaj koji isijava” ili „Davalac svetlosti”. Razlika koju Hesiod pravi između Uranosa i *Kronosa* nije argument protiv njihovog stvarnog, suštinskog identiteta kao *paganskih* božanstava, jer Herodot tvrdi da je Hesiod bio umešan u „*izmišljanje* teogonije” za Grke, što podrazumeva da su bar neki detalji te teogonije morali proizaći iz njegove lične mašte. A kad se to preispita, otkriva se da je, kada se veo alegorije ukloni, Hesiodov „Uranos”, mada predstavljen kao jedan od paganskih bogova, u osnovi zapravo „Bog nebeski”, živi i istiniti Bog.

Slika 42. Mitrin lav sa pčelom u svojim ustima
(HAJD, *O drevnoj veri Persijanaca*, str. 133).

ljudske *duše*, jer je prepoznat kao onaj koji otkriva „dobrotu i istinu”. Međutim, na osnovu Starog zaveta, ništa manje nego na osnovu Novog, očigledno je da je „Reč Božja” pravo i lično ime našeg Gospoda Isusa Hrista, kao Onoga koji nam otkriva Božje misli i osećanja. Da bi se bog-Sunce poistovetio sa Onim koji nam otkriva Božanstvo, on je, mada pod imenom Mitra, predstavljen skulpturom lava, koji između usana ima *pčelu* (Slika 42). Pčela između *usana* boga-Sunca trebalo je da ukáže na njega kao na „Reč”, jer *dabar*, haldejski izraz za „pčelu”, znači takođe i „reč”, a smeštanje te pčele između *usana* ne ostavlja nikakvu sumnju u to koju zamisao je ona trebalo da predoči. Namera je bila da se nametne verovanje kako je Mitra (koji je, prema Plutarhu, obožavan kao Mesites, „Posrednik”), u svojoj ulozi Uranosa, „Prosvetitelja”, bio niko drugi do Onaj slavni za koga evanđelista Jovan svedoči: „U početku bješe riječ, i riječ bješe u Boga, i Bog bješe riječ. Ona bješe u početku u Boga... U njoj bješe život, i život bješe *vidjelo ljudima*” (Jovan 1:1-4). Gospod Isus Hristos je oduvek bio onaj koji nam otkriva Božanstvo, a kao takav je morao biti poznat i patrijarsima. Jer, isti evanđelista malo dalje kaže: „Boga niko nije vidio nikad: jedinorodni sin koji je u naručju očinom, on ga *javi*” (Jovan 1:18), to jest, On Ga je *otkrio*. Pre nego što je Spasitelj došao, drevni Jevreji su Mesiju ili Sina Božjeg obično pominjali pod imenom *Dabar* ili „Reč”. To se vidi na osnovu teksta iz trećeg poglavlja Prve knjige Samuilove. U prvom stihu tog poglavlja kaže se: „*Reč* Gospodnja beše retka u ono vreme, i ne javljahu se utvare”, to jest, kao posledica Ilijevog greha, Gospod mu se više nije otkrivao u vizijama, kao što je to inače činio pred prorocima. Ali, kad je Gospod pozvao Samuila, obnovljena je ta „utvara”, od-

nosno vizija Boga Izraelovog (mada ne preko Ilija), što potvrđuje poslednji stih (st. 21) trećeg poglavlja: „I Gospod se stade opet *javljati* u Silomu, jer se Gospod *javlja* – še Samuilu u Silomu rečju Gospodnjom.” Mada je Gospod govorio Samuilu, taj jezik je podrazumevao više od govora. U nekim prevodima se doslovno kaže: „Gospod se *pojavi*o” – tj. bio je *viđen*. Kada se Gospod *otkrio*, i kad ga je Samuilo video, kaže se da je to bilo „Rečju Gospodnjom” (Dabar). A da bi „Reč Gospodnja” bila vidljiva, to bi morala biti utelovljena „Reč Božja”, to jest Hristos.¹⁸⁶

To je očigledno bilo prvobitno ime pod kojim je On bio poznat. Nije li onda čuderno što je Platon drugu ličnost svog Trojstva nazivao imenom Logos, što je samo prevod izraza „Dabar” ili „Reč”? E sada, svetlost voštane sveće, kao svetlost *Dabar*-a, odnosno „pčele”, uvedena je kao zamena za svetlost *Dabara*, odnosno „Reči”. Tako su se otpadnici odvratili od „Istinske svetlosti” i umesto nje postavili senku. Jasno je da je zaista tako, jer, govoreći o Saturnu, Krab kaže, „na njegove oltare stavljane su upaljene voštane sveće, jer je Saturn izveo ljude iz tame greha na svetlost istine”. U azijskoj Grčkoj, vavilonski bog je očigledno prepoznat kao „Reč koja daje svetlost”, jer je tu *pčela* zauzimala položaj koji je vrlo jasno ukazivao na nju kao na simbol Onoga koji otkriva Boga. Tako Miler, pozivajući se na simbole povezane sa obožavanjem Dijane efeske, piše sledeće: „Njen stalni simbol je pčela, koja se inače ne pripisuje Dijani ... Sam prvosveštenik zvao se Esen, ili *kralj-pčela*.” Karakter tog prvosveštenika otkriva karakter boga koga je on predstavljao. Titula koja se pripisivala Dijani, boginja koja nosi toranj, bila je naravno ona ista koja se oduvek pripisivala vavilonskoj boginji. S druge strane, činjenica da je prvosveštenik označavan kao kralj-pčela, otkriva da je pčela koja se pojavljuje na Dijaninim medaljonima bila, zapravo, samo još jedan simbol za njeno dete, odnosno „Ženino seme”, predstavljeno kao *Dabar*, ili „Reč” koja prosvetljuje ljudske duše. Da je to ona ista „tajna” koja se skriva iza voštanih sveća što gore na oltarima papstva, veoma značajne dokaze nalazimo upravo u njihovim sopstvenim objašnjenjima. Jer, na istom mestu na kome govori o „tajni” voštane sveće, Rim govori i o pčeli koja taj vosak proizvodi: „Imajući u vidu našu začuđenost pri razmatranju porekla te supstance, odnosno voštane sveće, nužno se nameće potreba da visoko uzdignemo poreklo pčela, jer one ... skupljaju cveće nogama, ali cveće time nije povređeno; ne rađaju mlade, već ih legu kroz *usta*, kao što je Hristos (divan primer) potekao iz *usta* svog Oca”.¹⁸⁷

186 Posle vavilonskog ropstva, kako pokazuju haldejski Targumi ili parafraze Starog zaveta, Hrista su obično nazivali „Rečju Gospodnjom”. U tim Targumima, izraz za „Reč” je „Mimra”. Ali ta reč, mada je sinonim za onu koja se koristi u hebrejskim spisima, u njima se nikada ne pominje. Umesto nje se koristi reč *Dabar*. To je bilo tako dobro poznato, da u prevodu Jovanovog evanđelja na hebrejski, u Bagsterovoj Poliglotskoj Bibliji, prvi stih glasi ovako: „U početku beše Reč (Dabar)”.

187 *Prikaz poslanice DR. ŽENSJENA HARVEA iz Luvena* – Ovo delo, koje se obično naziva *The Beehive of the Roman Church (Pčelinjak rimske crkve)*, sadrži original navedenog teksta na latinskom jeziku. Dotični odlomak može se naći u najmanje dva rimokatolička molitvenika, koja su, međutim, sada vrlo retka – jedan je štampan u Beču 1506. godine, i sa njim je upoređen i verifikovan citat u tekstu, a jedan je štampan u Veneciji 1522. Oba ta datuma prethodila su početku Reformacije. Čini se, međutim, da je pomenuti odlomak uklonjen iz narednih izdanja, jer nije mogao da se održi pred pažljivim preispitivanjem kojem je, upravo pod uticajem Reformacije, bilo podvrgnuto sve što se ticalo religije. Tako ceremonije blagosiljanja sveća nema u *Rimskom pontifikalu* (knjizi obreda – *prim. prev.*) u Edinburškoj advokatskoj biblioteci, ali

Ovde je očigledno da se Hristos naziva „Rečju Božjom”, a kako bi uopšte ijedna mašta mogla da izmisli paralelu kakva je sadržana u tom odlomku, da nije bilo te dvosmislenosti (igre reči, dvoznačnosti) izraza *dabar* u značenju „pčela” i *dabar* u značenju „reč”. U već citiranom papskom delu, *Pancarpium Marianum (Raznovrsna marijanska žetva)*,¹⁸⁸ nalazimo da se Gospod Isus izričito pominje pod imenom Pčela. Osvrćući se na Mariju, u poglavlju pod naslovom „Rajska slast”, autor kaže sledeće: „U tom raju hranila se nebeska pčela, odnosno *utelovljena Mudrost*. Tu je našla to bogato saće, pomoću kog je sva gorčina ovog iskvarenog sveta pretvorena u slast.” Time se Gospod Isus na bogohulan način predstavlja kao neko ko je od svoje majke crpeo sve što mu je bilo neophodno da bi blagoslovio svet! Da li se tako nešto ikada moglo naći u Bibliji? Ne. To se moglo naći samo na onom izvoru na kom je pomenuti autor naučio da „utelovljenu Mudrost” naziva imenom Pčela. Budući da dvosmislenost na osnovu koje je to ime počelo da se primenjuje na Gospoda Isusa postoji samo u vavilonskom jeziku, to pokazuje odakle njegova teologija potiče, a pruža i dokaz da je cela ta molitva za blagoslov nad voštanim svećama morala biti izvučena iz vavilonskog molitvenika. Nesumnjivo je da čitaoci na svakom koraku sve više uviđaju istinitost božanskog naziva datog ženi što sedi na sedam gora – „Tajna, Vavilon veliki”!

je nalazimo u *Rimskom pontifikalu*, Venecija, 1542, i *Rimskom pontifikalu*, Venecija, 1572. U opisu ceremonije blagosiljanja sveća u rimskom molitveniku, štampanom u Parizu 1677. godine, nalazi se i velika pohvala pčeli, koja podseća na odlomak naveden u tekstu. Uvođenje tako neobičnog izraza u versku ceremoniju vrlo je davnog datuma, i može se jasno pratiti do njegovog italijanskog izvora. Jer, u rečima papskog biskupa Enodija, koji je u šestom veku predvodio jednu italijansku eparhiju, nalazimo pandan tome. Tako se u molitvi za „uskršnju sveću” izričito navodi razlog njenog prinošenja – jer pomoću pčela koje proizvode vosak od kog je ona načinjena, zemlja poprima sliku onoga što je *karakteristično za nebo*, i to u pogledu samog načina *stvaranja*. Naime, pčele su sposobne da, „na osnovu svojstava bilja, izlegu svoje mlade kroz *usta*, uz mnogo manji utrošak vremena u odnosu na sva druga stvorenja, koja to čine na uobičajen način”. Ta molitva sadrži istu ideju kao i molitva u navedenom tekstu. A njeno poreklo može se objasniti samo na jedan način – ona je nesumnjivo preuzeta iz haldejske liturgije.

188 *Raznovrsna marijanska žetva: Serija od sedam različitih naslova (Pancarpium Marianum: Septemplici Titulorumserie Distinctum)*. Autor Žan David (1545-1613) bio je belgijski jezuita. Kao plodan autor i propovednik, bio je veoma cenjen u svoje vreme. (*prim. prev.*)

Znak krsta

Postoji još jedan simbol unutar rimokatoličkog bogoslužjenja koji treba uzeti u obzir, a to je znak krsta. U papskom sistemu, kao što je poznato, znak krsta i raspelo su sve u svemu. Nijedna molitva se ne može izgovoriti, nijedno bogoslužjenje održati, nijedan korak preduzeti, bez česte upotrebe znaka krsta. Na krst se gleda kao na veliku amajliju, sigurno utočište u svako doba opasnosti, i nesavladivi štit od sila tame u svakom času iskušenja. Krst se obožava uz sve počasti koje pripadaju samo Svevišnjem. I svako pominjanje krsta, u biblijskom smislu, kao „drveta prokletstva“, u ušima odanog rimokatolika predstavlja smrtnu uvredu. Međutim, tvrdnja da takvo sujeverno osećanje prema znaku krsta, takvo obožavanje s kakvim papski Rim pristupa drvenom ili metalnom krstu, proizašlo iz Pavlove izreke: „Ne daj Bože da se ičim drugim hvalim, osim krstom Gospoda našega Isusa Hrista“ (Galatima 6:14) – to jest, iz doktrine o Hristu raspetom – puki je apsurd, plitko izvrtnje i obmana. Magična svojstva koja se pripisuju takozvanom znaku krsta i obožavanje koje mu se iskazuje, ni u kom slučaju ne potiču iz tog izvora. Isti znak krsta koji papski Rim sada obožava korišćen je i u vavilonskim Misterijama. U paganizmu je korišćen u iste magijske svrhe i ukazivane su mu iste počasti. Ono što se sada naziva hrišćanskim krstom, prvobitno nije bio nikakav hrišćanski simbol, već mistično Tau Haldejaca i Egipćana. Njegov izvorni oblik u stvari je veliko slovo T – početno slovo imena Tamuz – koje se na hebrejskom pisalo potpuno isto kao na drevnom haldejskom, kako je to pronađeno na novčićima i pisalo se kao pod 1 na priloženom duborezu (**Slika 43**), a na etrurskom i koptskom kao pod 2 i 3. To mistično Tau upisivalo se prilikom krštenja na čela onih koji su inicirani u Misterije,¹⁸⁹ i korišćen je kao najsvetiji simbol na sve moguće načine.

A da bi se Tamuz poistovetio sa Suncem, Tau se ponekad pridodavalo sunčevom krugu, kao na slici pod 4, a ponekad se i *umetalo* u krug, kao pod 5. O tome da li malteški krst, koji rimski biskupi dodaju svom imenu kao znak svog biskupskog dostojanstva, predstavlja u stvari slovo T, još se i može diskutovati, ali nema nikakve sumnje u to da je on izraziti simbol Sunca. Lejerd ga je pronašao među svetim simbolima u Nineviji u takvom kontekstu koji ga je naveo da ga poistoveti sa Suncem. Mistično Tau, kao simbol velikog božanstva, nazivano je „znakom života“, i nosilo se na srcu kao amajlija. Bio je iscrtan na službenoj odeći sveštenika, na isti način na koji se to čini u rimokatolicizmu. Kraljevi su ga nosili u ruci, kao znak svog dostojanstva i božanski dodeljene vlasti. Vestalke u paganskom Rimu nosile su ga okačenog o svoje ogrlice, kao što to sada rade monahinje. To su činili i Egipćani, kao i mnogi varvarski narodi s kojima su oni dolazili u dodir, o čemu svedoče egipatski spomenici. U vezi sa načinom ukrašavanja u nekim od tih plemena,

189 TERTULIJAN, *Propisi za jeretike*. Rečnik koji Tertulijan koristi upućuje da su oni koji su krštenjem inicirani u Misterije primali na čelo isti znak kao i njegovi hrišćanski zemljaci u Africi, koji su u to vreme prilikom krštenja počeli da uzimaju na sebe znak krsta.

Slika 43. T u obliku krsta ili Tau drevnih naroda.

1 - KITO, *Biblijska enciklopedija*, tom I, str. 495.

2 - Ser V. BETAN, *Etrurija*, tom I, str. 54.

3 - BANSEN, tom I, str. 450.

4 i 5 - STIVEN, *Centralna Amerika*, tom II, str. 344, ploča 2.

Vilkinson piše sledeće: „Pojas je ponekad bio bogato ukrašen, muškarci kao i žene nosili su minduše, a često su imali *mali krst* okačen o ogrlicu ili okovratnik tunike. Ovo poslednje nije bilo karakteristično samo za njih. Isti simbol dodavao se, ili je bio utkan, u odeći plemena Rot-n-no, a njegovi tragovi mogu se zapaziti i među živopisnim ukrasima plemena Rebo, što pokazuje da je on bio u upotrebi *još u petnaestom veku pre hrišćanske ere*” (**Slika 44**). Teško da postoji pagansko pleme u kom krst nije pronađen. Obožavali su ga i paganski Kelti mnogo pre Hristovog utelovljenja i smrti. „Činjenica je”, piše Moris, „koliko god neobična toliko i dobro potkrepljena, da su druidi imali običaj da u svojim gajevima odaberu najimpozantnije i najlepše drvo kao simbol božanstva kom su se klanjali. Pošto bi odsekli grane, dve najveće od njih bi pričvrstili na najviši deo debla, tako da su se pružale sa obe strane poput ruku čoveka. Tako su one zajedno sa stablom obrazovale **ogroman krst**, a na kori bi na nekoliko mesta bilo ucrtano slovo Tau”. U Meksiku se krst obožavao vekovima pre nego što su rimokatolički misionari kročili na njihovo tlo. Tamo su podizani veliki kameni krstovi, verovatno u čast „boga kiše”. Krst – tako naširoko obožavan i smatran svetim – bio je nedvosmisleni simbol Bahusa, vavilonskog mesije, koji je prikazivan sa trakom oko glave pokrivenom krstovima (**Slika 45**)¹⁹⁰. Taj simbol vavilonskog boga i danas se poštuje na širokim prostranstvima Tartarije, gde preovlađuje budizam, a način na koji je predstavljen među njima pokazuje upadljivu sličnost sa izrazima kojima se i Rim služi kad govori o krstu. „Krst”, kaže pukovnik Vilford u *Azijskim istraživanjima*, „mada se ne obožava među Baudama ili budistima, omiljeni je simbol i predmet među njima. To je zapravo krst manihejaca, iz koga izbijaju lišće i cveće. Taj krst, koji olistava i cveta (a donosi i plod, kako mi je rečeno), naziva se božanskim drvetom, drvetom bogova, drvetom života i znanja, koje rađa sve ono što je dobro i poželjno, a posađeno je u zemaljskom raju” (**Slika 46**)¹⁹¹. Uporedite to sa načinom na koji rimokatolici go-

190 Ova slika je samo uvećana glava sa *slike 22*, kako bi krstovi mogli jasnije da se vide.

191 Gornja dva crteža su paganski barjaci istočnih varvarskih naroda (Brajant, *Mitologija*, tom III, str. 327). Crni krst u sredini je „sveto egipatsko Tau ili Znak života” (VILKINSON, tom V, str. 283). Donja dva crteža su budistički krstovi (*Azijska istraživanja*, tom X, str. 124).

vore o krstu, i videćete koliko tu ima podudarnosti. U poglavlju „Služba krsta”,¹⁹² on se naziva „drvetom života”, a vernicima se preporučuje da mu se obraćaju sledećim rečima: „Pozdravljam te, o krste, pobedonosno drvo, istinsko spasenje sveta! Među drvećem nema nijednog poput tebe u listu, cvetu i pupoljku ... O krste, naša jedina nado, umnoži pravednost pobožnih i oprosti prestupe krivih.”¹⁹³

Slika 44. Drevni pagani ukrašeni krstovima (VILKINSON, tom I, str. 376).

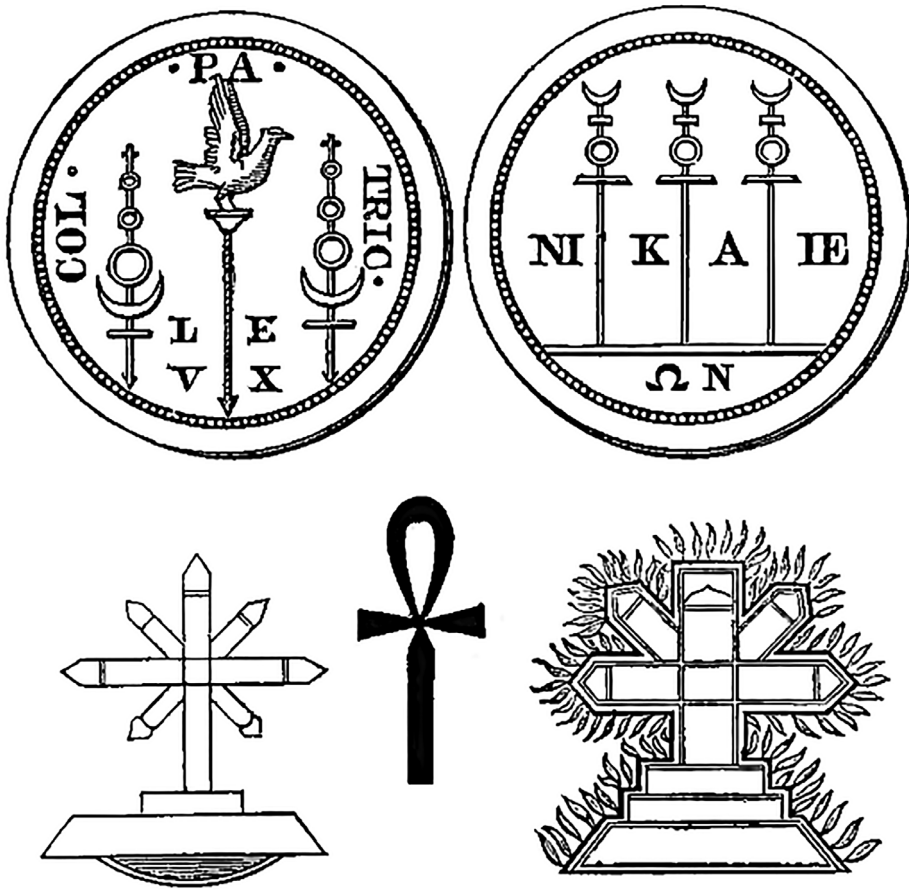
Slika 45. Bahuš sa povezom za glavu na kojem su krstovi.

Može li iko, čitajući evanđeoski narativ o raspeću, uopšte poverovati da bi on ikada mogao da preraste u takvo preterivanje o „listu, cvetu i pupoljku”, kakvo postoji u rimskoj službi? Međutim, kada se uzme u obzir da je budistički, poput vavilonskog krsta, bio priznati simbol Tamuza, koji je takođe bio poznat i kao grančica imele, ili „Sveiscelitelj”, onda se lako može videti zašto je taj sveti Inicijal trebalo da bude predstavljen kao prekriven lišćem, i zašto ga je papski Rim, pošto ga je usvojio, nazvao „lekem koji čuva zdravlje, leči bolesne i čini ono što ljudska sila sama po sebi nikad ne bi mogla”.

192 *Officium Sanctae Crucis* (Služba svetog krsta) preuzeta je iz *Knjige sati* (*Book of Hours*). „Knjiga sati” spada u popularne srednjovekovne knjige sa religioznim motivima. To je najčešći tip preživelog srednjovekovnog oslikanog rukopisa. Kao i svaki rukopis, svaka *Knjiga sati* jedinstvena je na ovaj ili onaj način, ali većina sadrži sličnu kolekciju tekstova, molitava i psalama za hrišćansko bogoslužje, često sa odgovarajućim ukrasima. (*prim. prev.*)

193 To je čak pretvoreno u stihove od strane romanizatora unutar Engleske crkve i objavljeno pre par godina, zajedno sa mnogo toga drugog iz istog izvora, u delu pod naslovom *Devotions on the Passion* (*Molitve o Stradanju*). Društvo *Londonski zapis* je, aprila 1842. godine, objavilo sledeće stihove, kao primerak onoga što su ti „vuci u ovčjem odelu” pripremili za članove Engleske crkve:

„O krstu verni, ti nenadmašno drvo,
Nijedna šuma ne daje kao ti
List, cvet i pupoljak;
Slatko je drvo, slatko je breme,
I slatki su nokti koji se zarivaju u tebe,
O, ti slatko drvo!”

Slika 46. Različiti primeri paganskih krstova.

E sada, taj paganski simbol se, po svemu sudeći, prvi put uvukao u hrišćansku crkvu u Egiptu i, uopšteno govoreći, u Africi. Izjava Tertulijana, otprilike sredinom trećeg veka, pokazuje koliko je u to vreme crkva u Kartagini već bila zaražena tim starim kvascem. Upravo se Egipat, koji nikad nije ni bio temeljno evangeli-zovan, pokazao kao kolovođa kad je reč o uvođenju tog paganskog simbola. Prvi oblik onoga što se naziva *hrišćanskim krstom*, nađen na tamošnjim *hrišćanskim* spomenicima, nesumnjivo je paganski Tau ili egipatski „znak života”. Neka čitaoci pažljivo razmotre sledeću izjavu ser G. Vilkinsona: „Može se pomenuti još interesantnija činjenica u vezi sa tim simboličnim slovom (Tau) – naime, da su ga rani hrišćani u Egiptu usvojili umesto krsta, koji ga je *kasnije* zamenio, time što su ga stavljali u zaglavlje natpisa na isti način kao i krst *u kasnijim vremenima*. Mada se dr Jang donekle ustručavao da poveruje u izjavu ser A. Edmonstona, da on zauzima istu poziciju u grobnicama velike Oaze, ja mogu da potvrdim da je to zaista tako, i da su brojni natpisi, sa znakom *Tau* u zaglavlju, do današnjeg dana sačuvani na ranohrišćanskim spomenicima.” Očigledno, smisao te tvrdnje je da, u Egiptu, najraniji oblik onoga što se od tada *nazivalo* krstom, nije bilo ništa drugo do „*crux ansata*” ili „znak života”, koji su nosili Oziris i svi egipatski bogovi. *Ansa* ili „drš-

ka” je naknadno uklonjena, tako da je on postao jednostavno Tau, ili običan krst, kako i danas izgleda. Dakle, oblik u kom se on prvobitno koristio na grobovima, ni u kom slučaju nije upućivao na raspeće Nazarećanina, već je jednostavno bio rezultat vezanosti za stare, omiljene paganske simbole, koja je uvek snažna kod onih koji, i nakon prihvatanja hrišćanskog imena i veroispovesti, još uvek ostaju, u velikoj meri, pagani u srcu i duši. To je u stvari pravo poreklo obožavanja „krsta”.

To će se, nesumnjivo, učiniti veoma čudnim i prosto neverovatnim onima koji su crkvenu istoriju čitali onako kako se to uveliko čini – čak i među protestantima – kroz rimokatoličke naočare. Pogotovu će to zvučati neverovatno onima koji se sećaju čuvene priče o čudesnom pojavljivanju krsta pred Konstantinom dan uoči odlučujuće pobede na Milvijskom mostu, koja je bila od presudne važnosti za sudbinu paganizma i nominalnog hrišćanstva. Ako bi ta priča, kako se obično pripoveda, bila istinita, to bi nesumnjivo ukazivalo na božansko odobravanje kad je reč o poštovanju krsta. Međutim, kad se ta priča detaljno preispita, prema njevoj uobičajenoj verziji, pokazuje se da je zasnovana na zabludi – i to na zabludi u koju je čak i tako valjan čovek kao što je Milner sebi dopustio da upadne. Milnerov izveštaj glasi ovako: „Marširajući iz Francuske prema Italiji, u pohodu protiv Maksencija – pohodu koji je mogao ili da ga uzdigne ili uništi, Konstantin je bio ophrvan strepnjom. Osećao je potrebu da ga neki bog zaštiti. Bio je najnaklonjeniji hrišćanskom Bogu, ali je želeo neki uverljiv dokaz o njegovom stvarnom postojanju i sili. Međutim, niti je znao kako da do tog dokaza dođe, niti je mogao da se pomiri sa ateističkom ravnodušnošću u koju je zapalo tako mnogo vojskovođa i junaka njegovog vremena. Molio se, preklinjao sa takvom vatrenošću i upornošću, i Bog ga nije ostavio bez odgovora. Dok je tog popodneva marširao sa svojom vojskom, na nebu se pojavio znak krsta – vrlo blistav, sjajniji od Sunca, sa natpisom: ‘Ovim pobeđuj’. I njegovi vojnici bili su zapanjeni tim prizorom, a on je nastavio da razmišlja o njemu dok nije pala noć. A onda mu se Hristos ukazao u snu sa istim znakom krsta, i uputio ga da taj simbol koristi kao svoju vojnu zastavu.” Tako je pisao Milner. Međutim, što se tiče tog „pobedonosnog krsta”, dovoljno je nekoliko reči kako bi se pokazalo da je priča o njemu krajnje neutemeljena. Ne smatram da je neophodno osporavati samu činjenicu o davanju nekakvog čudesnog znaka. Tom prilikom je možda postojala, a možda i nije, „*dignus vindice nodus*”, odnosno kriza vredna božanskog mešanja. Ne ulazim u to da li je tu bilo ili nije bilo ičega van uobičajenog toka događaja. Ali želim da kažem – pod *pretpostavkom* da je Konstantin u toj stvari postupio dobronamerno, i da je na nebu zaista *bilo* neke čudesne pojave – da to što je on video nije bio znak krsta, već nešto sasvim drugo, a to je Hristovo *ime*. U prilog toj tvrdnji imamo svedočenje Laktancija, koji je bio tutor Konstantinovog sina Krispa, i najraniji autor koji daje bilo kakav izveštaj o tome. Osim toga, tu je i neosporni dokaz sa samih Konstantinovih zastava, koje su do nas dospele u vidu medalja i kovanog novca iz tog vremena. Svedočenje Laktancija je dosta ubedljivo: „Konstantin je u snu upozoren da na štitovima svojih vojnika načini Božji nebeski znak, i da tako krene u bitku. On je postupio kao što mu je bilo naloženo, te je slovom X sa umetnutim slovom P označio *Hristovo* ime na njihovim štitovima. Noseći taj znak, njegova vojska se latila mača.” Slovo X bilo je samo početno slovo Hristovog *imena*, što je odgovaralo grčkom „hi” (χ). Ako je, dakle, Konstantin postupio onako kako mu je naloženo kada je načinio „Božji

nebeski znak” u obliku „slova X”, onda je to „slovo X”, što je video na nebesima, bilo simbol za „*Hrista*”, a ne znak krsta. U vezi sa nadaleko čuvenom Konstantinovima ratnom zastavom, *Labarum*,¹⁹⁴ kako se pravilno naziva, imamo svedočenje Ambrozija, poznatog milanskog biskupa, da je ona načinjena na osnovu principa sadržanog u Laktancijevoj izjavi, jednostavno da bi se prikazalo Iskupiteljevo ime. On je naziva: „*Labarum, hoc est Christi sacratum nomine signum*”, odnosno: „*Labarum, to jest zastava posvećena Hristovim imenom*”.¹⁹⁵

Dakle, nema ni najmanje aluzije na bilo kakav krst – i ni na šta drugo osim jednostavnog Hristovog imena. Što se tiče izveštaja Laktancija i Ambrozija, kada proučimo Konstantinovu zastavu, nalazimo da su oba potpuno potkrepljena. Nalazimo da ta zastava, osim što je nosila reči: „*Hoc signo victor eris*”, „Pomoću ovog znaka bićeš pobednik”, za koje se tvrdi da su caru upućene sa neba, nije na sebi imala ništa u obliku krsta, već samo „slovo X”. U rimskim katakombama, na hrišćanskom spomeniku „Sinfoniji i njenim sinovima”, postoji jasna aluzija na priču o Konstantinovo viziji. Ali ta aluzija takođe pokazuje da je slovo X, a ne krst, bilo smatrano „nebeskim znakom”. Na vrhu natpisa nalaze se sledeće reči: „*In Hoc Vinces [Ovim ćeš pobediti] X*.” Ništa osim slova X se tu ne navodi kao „pobednički znak”. Nesumnjivo, postoje i primerci Konstantinove zastave koja sadrži to „slovo X”. Zastava je visila sa kraće horizontalne prečke pričvršćene za koplje. U vreme kada je Jevsevijski Kesarijski pisao, praznoverje i otpadništvo već su učinili svoje, te se on veoma trudio da stvori utisak kako je ta prečka bila sastavni deo Konstantinove zastave. To je, međutim, očigledno pogrešno. Ta prečka nije bila ništa novo, ništa svojstveno Konstantinovima barjacima. Tertulijan pokazuje da se takva prečka nalazila i mnogo ranije na veksilumu,¹⁹⁶ rimskom paganskom vojnom stegu, koji je nosio zastavu, i korišćen je jednostavno u svrhu isticanja zastave. Ako je, dakle, ta prečka bila „nebeski znak”, onda nije bilo potrebe da neki glas sa neba naredi Konstantinu da je napravi, niti bi njeno pravljenje i prikazivanje izazvalo posebnu pažnju posmatrača. Nema nikakvih dokaza da je čuveni natpis „Ovim ćeš pobediti” imao bilo

194 *Labarum* (grč. λάβραρον) ili Hristov monogram, bio je *veksilum* (vojna zastava ili barjak), prepoznatljiv po simbolu (✠), Hi Ro, odnosno, prikazom prva dva slova u imenu Hristos (grčki Χριστός) – Hi (χ) i Ro (ρ). Prvi put ga je upotrebio rimski car Konstantin Veliki. Veksilum se sastojao od zastave obešene o prečku na štapu ili koplju. Naziv *labarum* primenjivao se i na originalnu zastavu ili vojni steg koji je koristio Konstantin Veliki, i na mnoge druge zastave koje su nastale po ugledu na nju u kasnoantičkom svetu, a i nakon toga. (*prim. prev.*)

195 *Ambrozijeva poslanica caru Teodosiju o predlogu za obnovu paganskog oltara Pobede u rimskom Senatu*. Pitanje *labaruma* izazivalo je mnoge nedoumice zbog nepoznavanja značenja reči. Brajant (Briant) pretpostavlja (a i mene je ranije vodila ta pretpostavka) da se to odnosilo na barjak koji nosi polumesec i krst, ali ne iznosi dokaze za tu pretpostavku. Što se mene tiče, sada sam zadovoljan što se nijedan takav dokaz ne može naći. Naziv *labarum*, za koji se generalno smatra da potiče sa Istoka, kada se posmatra kao orijentalna reč, odmah otkriva svoje značenje. Očigledno je da potiče od kombinacije izraza *lab*, „treperiti” ili „kretati se tamo-amoo” i *ar*, „biti aktivan”. Ovako protumačena, reč *labarum* označava jednostavno barjak ili zastavu, koja „leprša tamo-amoo” na vetru, što se u potpunosti slaže sa jezikom kojim se Ambrozije služi kada je *označava* kao „zastavu posvećena Hristovim imenom”.

196 Veksilum (*Vexillum*) je bio predmet sličan zastavi koji su jedinice u drevnoj rimskoj vojsci koristile kao vojni steg. Na veksilumu je tkanina bila prebačena preko vodoravne prečke okačene na štap, za razliku od većine modernih zastava kod kojih je platno direktno pričvršćeno na vertikalni štap. (*prim. prev.*)

kakve veze s tom poprečnom letvom, ali zato nalazimo najubedljivije dokaze da se legenda odnosila upravo na slovo X. Dakle, da to X nije bilo znak krsta, već početno slovo Hristovog imena, očigledno je na osnovu toga što je grčko slovo P, ekvivalentno latinskom R, bilo umetnuto u sredinu, tako da je njihov spoj obrazovao HR. Konstantinova zastava bila je, dakle, samo Hristov *monogram*. Bilo da je taj izum došao sa neba ili zemlje, bilo da ga je predložila božanska ili ljudska mudrost – pod pretpostavkom da je Konstantin bio iskren u svom ispovedanju hrišćanske vere – na njemu nije bilo ničega više osim doslovnog izraza onog istog uverenja koje je psalmista izrazio rečima: „U ime Boga svojega dignućemo zastavu” (Psalam 20:5). Prikazivanje tog imena na zastavama carskog Rima bilo je nešto apsolutno novo, a pogled na *njega* je, bez ikakve sumnje, podstakao hrišćanske čete u Konstantinovo vojsci da se bore vatrenije nego inače i pobede na Milvijskom mostu.

U zapažanjima koja sam dosad izneo, polazio sam od pretpostavke da je Konstantin postupao kao hrišćanin sa dobrim namerama. Njegove dobre namere se, međutim, mogu dovesti u pitanje. I sam gajim izvesne sumnje da je slovo X *možda* trebalo da ima jedno značenje za hrišćane, a drugo za pagane. Jer, izvesno je da se slovo X smatralo simbolom boga Hama u Egiptu, i kao takvo je bilo izloženo na grudima njegovog kipa. Kakav god stav zauzimali u pogledu Konstantinove iskrenosti, navodni božanski nalog da se poštuje znak krsta u potpunosti pada vodu. Što se tiče slova X, nema nikakve sumnje da su ga hrišćani, ne znajući ništa o tim tajnim spletkama i naumima, uglavnom smatrali ekvivalentnim imenu „*Hristos*”, kao što i Laktancije tvrdi. U tom smislu, on nije bio preterano privlačan za pagane koji su, čak i pri obožavanju Horusa, oduvek bili naviknuti da koriste mistično tau ili krst kao „znak života”, ili magičnu amajliju koja je čuvala sve što je dobro i terala sve što je zlo. Kada je, dakle, nakon Konstantinovog obraćenja, mnoštvo pagana nagrnulo u Crkvu, slično polupaganima u Egiptu, ono je sa sobom donelo i svoju sklonost ka starom simbolu. Kao posledica toga, u kratkom vremenskom periodu, budući da se otpadništvo nastavilo, upotreba slova X, koje samo po sebi nije bilo neprirodan simbol Hrista, istinskog Mesije, i koje se nekada smatralo takvim, potpuno se izgubila, dok je Tau, znak krsta, nesporni simbol Tamuza, lažnog mesije, svuda bio zastupljen *umesto* njega. Tako su, „znakom krsta”, Hrista ponovo razapeli oni koji su se predstavljali kao Njegovi učenici. Dakle, ako su sve to istorijske činjenice, nije li čudno što se „znak krsta” u rimokatoličkoj crkvi uvek i svuda viđa, kao istaknuti predmet sujeverja i zablude? A zapravo u rimskim obredima i ceremonijama ima još mnogo više toga, što bi se moglo izneti radi pojašnjenje naše teme. Ali i ovoliko je dovoljno.¹⁹⁷

197 Ako su iznete napomene utemeljene, onda sigurno nije u redu da se znak krsta, odnosno amblem Tamuza, koristi prilikom obreda hrišćanskog krštenja. U periodu Revolucije, Kraljevska komisija, imenovana za ispitivanje obreda i ceremonija Engleske crkve, koja među svojim članovima broji *osam* ili *deset* biskupa, snažno je preporučila da se upotreba krsta, kao skretanje ka praznoverju, napusti. Ako je u to vreme data takva preporuka, i to od strane autoriteta koje su članovi Engleske crkve dužni da poštuju, koliko bi pre ta preporuka trebalo da se sprovodi danas, s obzirom na novu svetlost koju je Proviđenje bacilo na tu temu!

Verski redovi

Odeljak I

Suvereni Pontif

Dar službe je jedan od najvećih darova koje je Hristos ponudio svetu. Upravo s tim u vezi, psalmista, predviđajući Hristovo vaznesenje, tako uzvišeno govori o blaženim plodovima njegovog dela: „Ti si izašao na visinu, doveo si roblje, primio *darove za ljude*, a i za one koji se protive da ovde nastavaš, Gospode Bože!” (Psalam 68:18; Efescima 4:8). Rimska crkva je prilikom svog osnivanja dobila božanski dar biblijske službe i vladanja. Vernost njenih pripadnika proćula se „po svemu svetu”. Njena dela pravednosti bila su izdašna i mnogobrojna. Međutim, u zao ćas, vavilonski element je primljen u njenu službu, i od tada, ono što je trebalo da bude blagoslov, postalo je prokletstvo. Od tada, umesto da posvećuje ljude, crkva postaje sredstvo za njihovo demoralisanje i pretvaranje u „sinove paklene” dvostruko veće nego što bi bili da su ostali prepušteni sebi samima.

Ako neko zamišlja da ima ikakve okultne i misteriozne vrline u apostolskom nasleđu, koja se prenosi preko papstva, onda neka ozbiljno razmotri stvarni karakter naredbi samog pape, njegovih biskupa i sveštenika. Od pape naniže, može se pokazati da su svi oni deo sistema koji je u osnovi vavilonski. Kardinalski kolegijum, sa papom na ćelu, samo je pandan paganskom kolegijumu pontifa, s njegovim „pontifeks maksimusom” ili „suverenim pontifom”, koji je postojao u Rimu od najranijih vremena, i za koji se zna da je sastavljen po uzoru na veliki prvobitni Savet pontifa u Vavilonu. Papa *sada* pretenduje na vrhovnu vlast u Crkvi kao naslednik Petra, kome je navodno naš Gospod isključivo poverio ključeve Carstva nebeskog. Međutim, važna ćinjenica je da, *dok* papi nije dodeljena ta titula, koja se *hiljadama* godina vezivala za moć ključeva Janusa i Kibele,¹⁹⁸ takav zahtev za prevlast, niti bilo šta približno tome, nikad nije bio javno iznet s njegove strane *na osnovu toga što je posedovao ključeve dodeljene Petru*.

Rimski biskupi su zaista veoma rano poćeli da pokazuju ponosan i ambiciozan duh, ali se tokom prva tri veka njihov zahtev za prevlašću zasnivao jednostavno na dostojanstvu njihovog sedišta, kao prestonice Rimskog sveta. Međutim, kada je sedište carstva premešteno na Istok, a Konstantinopolj zapretio da pomraći slavu Rima, morao se potražiti novi osnov za oćuvanje dostojanstva rimskog biskupa. Taj novi osnov naćen je oko 378. godine, kada je papa postao naslednik ključeva koji su bili simbol dva poznata paganska božanstva u Rimu. Janus je nosio ključ i Kibela je nosila ključ. I to su ta dva ključa koja papa nosi na rukama kao znak

198 Tek u drugom veku pre hrišćanske ere u Rim je uvedeno obožavanje Kibele, *pod tim imenom*, ali je ista boginja, pod imenom Kardeja, sa *‘snagom ključa’* obožavana u Rimu, zajedno sa Janusom, vekovima ranije (OVIDIJE, *Kalendar*).

svoje duhovne prevlasti. Kako je došlo do toga da na papu gledaju kao na nekoga ko poseduje moć tih ključeva, razmotrićemo u nastavku. Ali da je on, prema opštem shvatanju, stekao pravo na tu moć u navedenom periodu, sasvim je sigurno. A onda, pošto je, po proceni *pagana*, stekao položaj predstavnika Janusa i Kibebe, te otuda i pravo da nosi njihove ključeve, papa je uvideo da će pogled na njih održavati zabludu, samo ako uspe da ubedi *hrišćane* da je zapravo *Petar jedini* imao vlast nad ključevima, i da je on Petrov naslednik. Na taj način, čak i ako bi svetovno dostojanstvo Rima kao *grada* propalo, njegovo lično dostojanstvo kao rimskog *biskupa* bilo bi utvrđeno jače nego ikad. I on je, očigledno, prema toj strategiji i postupio. Dopusšteno je da prođe neko vreme, a onda, pošto je delovanje tajne bezakonja pripremiло put za to, papa je po prvi put javno istakao svoju prevlast, utemeljenu na ključevima poverenim Petru. Otprilike 378. godine uzdigao se na položaj koji mu je, u očima *pagana*, obezbedila moć dotičnih ključeva. A 432. – ne pre toga – javno se pozvao na pravo posedovanja Petrovih ključeva. To je, nesumnjivo, zapanjujuća podudarnost. Čitaoci će se verovatno zapitati kako je moguće da ljudi prihvate jednu tako neutemeljenu, drsku tvrdnju. Na to pitanje, reči Svetog pisma daju sumoran, ali adekvatan odgovor: „Jer ljubavi istine ne primiše, da bi se spasli. I zato će im Bog poslati silu prevare, da veruju laži” (2. Solunjanima 2:10, 11). Malo koja laž je tako očigledna, pa ipak, vremenom, u nju se uveliko poverovalo. I sada, kao što se Jupiterov kip u Rimu poštuje kao kip samog Petra, tako se vekovima pobožno veruje da ključevi Janusa i Kibebe predstavljaju ključeve istog apostola.

Mada ništa osim verske zaslepljenosti ne može objasniti lakovernost hrišćana koji su te ključeve smatrali obeležjem vlasti koju je Hristos, preko Petra, dao isključivo papi, nije teško uvideti zašto su se *pagani* još spremnije okupili oko pape kad su čuli da on svoju moć duguje posedovanju *Petrovih* ključeva. Ključevi koje je papa nosio *bili* su ključevi „Petra”, veoma bliskog paganima iniciranim u haldejske Misterije. Tvrdnja da je apostol Petar ikada bio biskup Rima, uvek se iznova pokazuje kao neistinita. Mogućnost da je on ikada čak i kročio u Rim, u krajnjem slučaju, veoma je mala. Priča o Petrovoj poseti tom gradu ne počiva na nekom autoritarnijem izvoru nego što je spis jednog autora s kraja drugog ili početka trećeg veka – naime, pisca dela pod nazivom *Klimentovo delo*, koji nam s velikom ozbiljnošću pripoveda kako je, prilikom posete Rimu, apostol izazvao Simona Vrača, koga je tu zatekao, da pruži dokaz o svojim čudesnim, magijskim moćima. Vrač je, navodno, odmah poleteo u vazduh, a Petar ga je takvom brzinom spustio da je ovaj slomio nogu. Svi ugledni istoričari su listom odbacili tu priču o navodnom susretu apostola sa vračem, zbog nedostatka dokaza utemeljenih na svedočenju savremenika. A budući da tvrdnja o Petrovoj poseti Rimu počiva na istom autoritetu, to ona stoji ili pada zajedno s njim, ili se, u najmanju ruku, može smatrati krajnje sumnjivom. Ali, za razliku od Petra *hrišćanina*, može se bez ikakve sumnje pokazati da je, neposredno pre hrišćanske ere, a i ranije, u Rimu postojao „Petar”, koji je zauzimao najviši položaj u *paganskom* sveštenstvu. Sveštenika koji je iniciranim objašnjavao Misterije ponekad su nazivali grčkim imenom Hierofant, ali na izvornom haldejskom, pravom jeziku Misterija, njegova titula, kada bi se izgovorila bez znakova interpunkcije, glasila je „Petar” – odnosno, „Tumač”. Ništa nije bilo prirodnije od

toga da on, koji otkriva ono što je skriveno, iznoseći ezoterična učenja Misterija, bude odlikovan ključevima božanstava čije tajne je protumačio.¹⁹⁹

Dakle, vidimo kako su ključevi Janusa i Kibeke postali poznati kao ključevi Petra, „tumača” Misterija. Da, imamo najjače dokaze da su, u zemljama veoma međusobno udaljenim, a koje su veoma daleko od Rima, ti ključevi među iniciranim paganima bili poznati, ne samo kao „ključevi Petra”, već i kao ključevi Petra povezani sa Rimom. U Eleusinskim misterijama u Atini, kada su kandidati za inicijaciju upućivani u tajna učenja paganizma, objašnjenja tih učenja čitana su im iz knjige koju su nazivali „Knjiga Petroma”, odnosno, kako se tvrdilo, knjige načinjene od kamena. Međutim, to je očigledno bila samo igra reči, u skladu sa uobičajenim duhom paganizma, koja je imala za cilj da zabavi neupućene. Priroda ovog slučaja, jednako kao i istorija Misterija, potvrđuju da ta knjiga nije mogla biti ništa drugo do „Knjiga Pet-Roma”, odnosno „Knjiga Velikog tumača”, drugim rečima, Hermesa Trismegista, velikog „Tumača bogova”. U Egiptu, od kog je Atina preuzela svoju religiju, Hermesove knjige su smatrane božanskim izvorom svih istinskih saznanja o Misterijama.²⁰⁰ Dakle, u Egiptu se na Hermesa gledalo upravo kao na Velikog tumača, ili „Peter-Roma”.²⁰¹ A u Atini je Hermes, kao što je dobro poznato, zauzimao potpuno isto mesto,²⁰² te je, na svetom jeziku, morao biti poznat pod istim imenom.

Zbog toga je sveštenik, koji je u ime Hermesa objašnjavao Misterije, morao biti okićen ne samo Petrovim ključevima, već i ključevima „Peter-Roma”. Sada, dakle, čuvena „Knjiga o kamenu” počinje da se pojavljuje u sasvim novom svetlu. I ne samo to, već počinje da baca novo svetlo i na jedan od najmanje rasvetljenih i veoma zbunjujućih aspekata papske istorije. Iskrene proučavaoce istorije oduvek je čudilo kako je uopšte došlo do toga da se ime Petar povezuje sa *Rimom* na način na koji se to činilo od četvrtog veka naovamo – kako je toliki broj ljudi iz toliko različitih zemalja naveden da poveruje u to da je Petar, „apostol *obrezanih*”, odstupio od

199 Turske muftije, ili „tumači” *Kurana*, izvode svoje ime od istog glagola od kog potiče reč *miftah*, ključ.

200 U nastavku navodimo izvore tvrdnji iznetih u tekstu: „Jamblih kaže da je Hermes (u Egiptu) bio bog sveukupnog nebeskog znanja, koje je on prenosio svojim sveštenicima, te ih je i ovlastio da svoje komentare zapisuju pod njegovim imenom” (VILKINSON). I opet, prema čuvenim izveštajima o egipatskom Merkuru, on je navodno ... podučavao ljude kako da se na pravi način, molitvama i žrtvama, približe božanstvu (VILKINSON). Izgleda da je Hermes Trismegistus smatran novom inkarnacijom Tota i da je posedovao veće počasti. Egipćani su, kako tvrdi Kliment Aleksandrijski, prema knjigama tog Hermesa gajili duboko poštovanje, i nosili ih u svojim verskim povorkama (KLIMENT ALEKSANDRIJSKI, *Stromata*).

201 U Egiptu je reč „Petr” korišćena upravo u tom smislu. Videti: BANSEN, *Hijeroglif*, gde se kaže da *Ptr* znači „pokazati”. Tumač se nazivao *Hierofantes*, što u sebi sadrži samu ideju o „pokazivanju”.

202 Atinski ili grčki Hermes slavi se kao „Izvor pronalazaka... Osim toga, on dušama daje *mathesis*, otkrivajući volju oca Jupitera, a to postiže kao anđeo ili glasnik Jupitera... Pokrovitelj je raznih disciplina, jer se izum geometrije, logike i govora pripisuje upravo tom bogu. On, dakle, predsedava svim vrstama erudicije, izvodeći nas iz ovog smrtnog bitisanja do smislene suštine, i upravljajući različitim skupinama duša” (PROCLO, *Komentari o Alkibijadu Prvom*; TEJLOR, *Orfičke himne*). Grčki Hermes smatrao se suštinskim otkrivačem ili tumačem svega što je božansko, tako da se reč *hermeneutika*, poreklom od njegovog imena, i danas koristi da označi „tumačenje” (HIGINIJE).

svog božanskog zvanja i postao biskup *neznabožačke* Crkve, pa čak i duhovni vođa u Rimu – a da pritom nije nađen nijedan ubedljiv dokaz da je on uopšte ikad bio u Rimu. Ali knjiga „Peter-Roma” objašnjava ono što je inače potpuno neshvatljivo. Postojanje jednog takvog naslova bilo je suviše dragoceno da bi ga papstvo previdelo. Jer, prema svojoj uobičajenoj politici, ako bi im se ukazala zgodna prilika, oni bi se potrudili da je iskoriste za veličanje sebe. A ta prilika im se ukazala. Kada je papa došao, kao što jeste, u blisku vezu s paganskim sveštenstvom – kada su oni napokon potpali, kao što ćemo videti, pod njegovu vlast – šta je moglo biti prirodnije od težnje ne samo ka pomirenju paganizma i hrišćanstva, već i ka tome da paganski „Peter-Roma” sa svojim ključevima postane „Petar iz Rima”, i da taj „Petar iz Rima” bude upravo onaj apostol kome je Gospod Isus Hristos dao „ključeve Carstva nebeskog”? Tako je, na osnovu puke igre reči, došlo do stapanja suštinski različitih ličnosti i pojmova, a hrišćanstvo i paganizam su izmešani da bi se zadovoljila ogromna ambicija jednog zlog sveštenika. I tako je sada za otpale, zaslepljene hrišćane papa bio predstavnik apostola Petra, dok je istovremeno za pagane bio predstavnik Petra, tumača njihovih čuvenih Misterija. Prema tome, papa je bio izraziti pandan „Janusu, bogu sa dva lica”. O, kakav smisao to daje biblijskom izrazu koji se primenjuje na papstvo: „Tajna bezakonja”!

Čitaoci sada mogu jasno da vide kako je Veliko papsko državno veće veliki, koje pomaže papi u upravljanju Crkvom, dobilo svoj naziv Kardinalski zbor. Pojam kardinal izvodi se iz reči *cardo*, što znači šarka. Janus, čiji ključ papa nosi, bio je bog vrata i šarki, a nazivao se još i *Patulcius* i *Clusius* – „Onaj koji otvara i zatvara”. To je imalo bogohulno značenje, jer su ga u Rimu obožavali kao „velikog posrednika”. Koji god važan posao da je bio u pitanju, i koje god božanstvo je trebalo prizvati, poziv se pre svega morao uputiti Janusu, koji je bio priznat kao „bog nad bogovima”, u čijoj su se tajanstvenoj božanskoj prirodi stapale ličnosti oca i sina, i bez koga se nijedna molitva nije mogla čuti – niti su se „vrata neba” mogla otvoriti. Bio je to isti bog čiji je kult preovlađivao u Maloj Aziji u vreme kada je naš Gospod, preko svog sluga Jovana, poslao sedam apokaliptičkih poruka crkvama osnovanim u tom regionu. U jednoj od tih poruka On posredno ukorava bogohulno odavanje počasti tom lažnom božanstvu, i potvrđuje svoje isključivo pravo na moć koja se uglavnom pripisivala Njegovom suparniku. Tako u Otkrivenju piše: „I anđelu Filadelfijske crkve napiši: tako govori sveti istiniti, koji ima ključ Davidov, *koji otvori i niko ne zatvori, koji zatvori i niko ne otvori*” (Otkrivenje 3:7). Dakle, tom Janusu, Posredniku, koga su obožavali u Maloj Aziji, a jednako tako, od najranijih vremena, i u Rimu, pripadala je vladavina nad svetom. I „sva vlast na nebu, zemlji i moru”, prema paganskim shvatanjima, bila je dodeljena njemu. Tvrđilo se da on u svom karakteru ima „*jus vertendi cardinis*” – „moć okretanja šarke” – otvaranja nebeskih vrata, odnosno, otvaranja i zatvaranja vrata mira ili rata na zemlji. Tako je i papa, pošto je postavljen za prvosveštenika Janusa, takođe preuzeo „*jus vertendi cardinis*” „moć okretanja šarke” – otvaranja i zatvaranja u bogohulnom paganskom smislu. U početku se ta moć polako i oprezno isticala. Ali pošto se temelj, iz veka u vek, postojano utvrđivao, na njemu se uzdigla nadmoćna struktura sveštenečke vlasti. A pagani su, uvidevši da hrišćanstvo kakvo se ispovedalo u Rimu, u skladu s papskim uputstvima, krupnim koracima grabi ka neznaboštvu, bili više nego zadovoljni što su priznali papi takvu moć, i rado su ga podsticali da se, korak po korak,

uzdigne do pune visine bogohulnih pretenzija koje priliče predstavniku Janusa – pretenzija koje su, kao što je opšte poznato, jednoglasnim pristankom zapadnog otpadničkog hrišćanstva prepoznate kao svojstvene zvanju rimskog biskupa. Međutim, da bi se papi omogućilo uzdizanje do pune vlasti koju sada poseduje, bila je potrebna i saradnja drugih. Kako mu je moć rasla, a vlast se širila, posebno nakon što je postao suvereni vladar, Janusov ključ je postao pretežak za njegovu ruku, i bilo mu je potrebno da neko s njim podeli moć „šarke”. Zato su njegovi tajni savetnici, njegovi visoki državni zvaničnici, koji su zajedno s njim vladali nad Crkvom i svetom, dobili dobro poznatu titulu „kardinala” – sveštenika „šarke”. Tu titulu su ranije nosili visoki zvaničnici rimskog cara, koji je, kao „pontifeks maksimus”, i sam bio predstavnik Janusa, i koji je svoja ovlašćenja prenosio na sopstvene sluge. Čak i za vreme vladavine Teodosija, hrišćanskog cara Rima, titulu kardinala nosio je njegov premijer. Ali sada su ime i moć koje je ona podrazumevala već odavno nestali među svim građanskim zvaničnicima i ovozemaljskim vladarima. Samo su oni koji su pomagali papi u rukovanju Janusovim ključem – u otvaranju i zatvaranju – mogli da dobiju titulu kardinala ili sveštenika „šarke”.

Već sam napomenuo da je papa postao predstavnik Janusa, koji je očigledno bio niko drugi do vavilonski mesija. Ako čitaoci samo uzmu u obzir bogohulne tvrdnje papstva, videće u kojoj meri je ono verna kopija svog originala. U zemljama u kojima je vavilonski sistem bio najpotpunije razvijen, nalazimo suverenog pontifa vavilonskog boga obdarenog atributima koji se sada pripisuju papi. Zar se ne kaže za papu da je „*Bog na zemlji*”, „Zamenik Boga” i „Namesnik Isusa Hrista”? Na isti način je i vladar Egipta, koji je bio suvereni pontif,²⁰³ po rečima Vilkinsona, duboko poštovan kao „*predstavnik božanstva na zemlji*”.

Da li je tačno da se papa smatra „nepogrešivim” i da li se Rimaska crkva, shodno tome, hvali da je oduvek bila i ostala „nepromenjena i nepromenljiva”? Isto je važno i za haldejskog pontifa i sistem koji je on zastupao. Prema tvrdnjama pisca kog smo upravo citirali, verovalo se da suvereni pontif „*ne može da pogreši*”,²⁰⁴ te se, u skladu s tim, iskazivalo „najdublje poštovanje svetosti starih uredbi”. Otuda je, nesumnjivo, potekao i običaj da se „zakoni Miđana i Persijanaca ne mogu menjati”. Da li je istina da papa prima izraze obožavanja kardinala? Car Vavilona je, kao pontif vladar, obožavan na sličan način.²⁰⁵

203 Vilkinson ukazuje da je faraon imao pravo da donosi zakone i upravlja svim poslovima koji su se ticali *religije* i države, što dokazuje da je bio suvereni pontif.

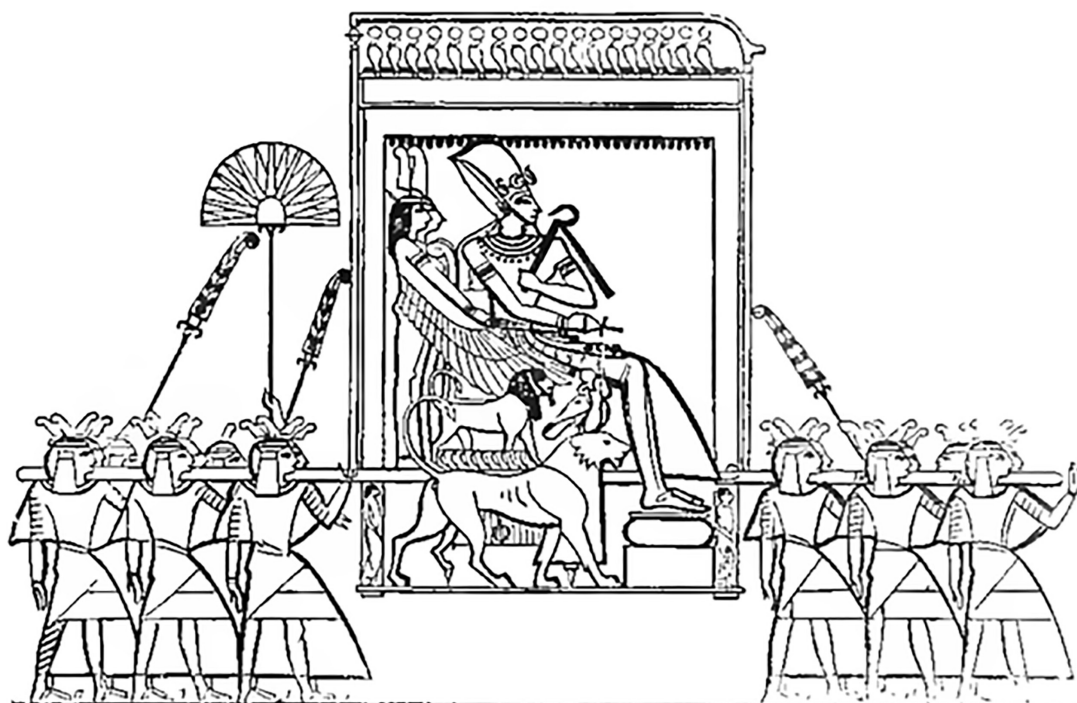
204 (VILKINSON, *Egipćani*) „Nepogrešivost” je prirodno proishodila iz narodnih verovanja koja su se ticala odnosa suverena prema bogovima. Jer, kako kaže Diodor sa Sicilije, govoreći o Egiptu, verovalo se da je faraon „učesnik u božanskoj prirodi”.

205 Na osnovu tvrdnji Lejerda (*Ninevija i njeni ostaci; Ninevija i Vavilon*), izgleda da je, poput egipatskog faraona, koji je bio „verski poglavar i vladar države”, to isto bio i car Asirije, što je uključivalo i Vavilon. Imamo dokaze da je on bio obožavan. Na svetim reljefima je prikazano kako mu se njegovi podanici klanjaju, što ne bi bilo moguće da nije bio obožavan na taj način. Dakle, i obožavanje koje je zahtevao Aleksandar Veliki očigledno je poticalo iz istog izvora. Bilo je to direktno oponašanje obožavanja koje se ukazivalo persijskim carevima, a koje je Aleksandar zahtevao i za sebe. Od Ksenofonta imamo dokaze da je taj persijski običaj potekao iz Vavilona. Kada je Kir ušao u Vavilon, Persijanci su mu *prvi* put odali počast izrazima obožavanja. Jer, „pre toga”, tvrdi Ksenofont (*Kirovo vaspitanje*), „niko od Persijanaca nije obožavao Kira”.

Zar nisu kraljevi i ambasadori bili dužni da ljube papinu *papuču*? I to je oponašanje istog obrasca. Jer, kao što profesor Gosen tvrdi, citirajući Strabona i Herodota, „kraljevi Haldeje nosili su na nogama *papuče* koje su pokoreni vladari morali da *ljube*”. Zar se papa ne oslovljava sa „Vaša svetosti”? Tako se obraćalo i paganskom pontifu u Rimu. Ta titula je izgleda bila zajednička *svim* pontifima. Simah, poslednji paganski predstavnik rimskog cara, kao suvereni pontif, obraćajući se jednom od svojih savremenika i kolega-pontifa, prilikom unapređenja koje se upravo spremao da preuzme, izjavio je: „Čujem da je *vaša svetost (sanctitatem tuam)* naziv u skladu sa svetim pismima.”

Tako su, dakle, Petrovi ključevi sada vraćeni pravom vlasniku. I Petrova stolica bi takođe morala ići zajedno s njima. Jer, ta nadaleko čuvena stolica potiče iz istih krajeva kao i ukršteni ključevi. Isti razlog koji je naveo papu da preuzme haldejske ključeve prirodno ga je naveo da zauzme i neupražnjenu stolicu paganskog pontifeksa maksimusa. Budući da je pontif, na osnovu svog zvanja, bio i hijerofant, odnosno tumač Misterija, to se i sedište njegove službe moglo proglasiti „Petrovom” stolicom, kao što su i paganski ključevi mogli da se nazovu „Petrovim ključevima”, pa su tako i nazvani. Pravo poreklo nadaleko čuvene Petrove stolice vidi se na osnovu sledeće činjenice, o čemu piše Bauer: „Rimokatolici su do 1662. godine dobili, kako su mislili, jak dokaz da je Petar, ne samo uzdigao tu stolicu, već i da je i sedeo na njoj. Jer, upravo te godine je dotična stolica javno izložena i učinjena dostupnom obožavanju vernika, i to baš 18. januara, na praznik u čast pomenute stolice. Međutim, dok su je čistili s namerom da je postave na neko vidno mesto u Vatikanu, na njoj se, na nesreću, pojavilo dvanaest Herkulovih podviga!” I tako su ipak morali da je gurnu negde u stranu. Sledbenici papstva su bili dosta zbunjeni tim otkrićem, ali su pokušali da na to gledaju u najboljem mogućem svetlu. Đakomo Bartolini u svom delu *Svete rimske starine*, u vezi sa okolnostima tog otkrića tvrdi sledeće: „Naše bogoslužjenje, ipak, nije bilo pogrešno postavljeno, jer nije bilo posvećeno drvetu, već knezu među apostolima, svetom Petru”, za koga se smatralo da je sedeo na njoj. Šta god čitaoci mislili o takvom izgovoru za obožavanje stolice, sigurno je da će, s obzirom na sve što smo dosad videli, ipak shvatiti da je prastara priča o Petrovoj stolici potpuno razvejana. Ni u moderno doba papski Rim uopšte nije imao sreće s Petrovom stolicom. Jer, čak i nakon što je ona prva, sa dvanaest Herkulovih podviga, morala biti odbačena, zbog nemogućnosti da podnese svetlost koju je Reformacija izlila na tamu Svete stolice, druga, koja je izabrana da je zameni, samo je još više razotkrila smešne prevare papstva. Naime, prethodna stolica je bila pozajmljena od neznabožaca, a sledeća je, izgleda, bila ukradena od muslimana. Jer, kad su francuski vojnici, pod vođstvom generala Bonaparte, zauzeli Rim 1795. godine, na njenoj poledini su, na arapskom jeziku, pronašli ovu dobro poznatu rečenicu iz Kurana: „Nema boga osim Alaha, a Muhamed je njegov prorok”.

Ali, papa nema samo stolicu na kojoj *sedi*, već i jednu na kojoj ga *nose*, veoma pompezno i svečano, na ljudskim ramenima, kada ide u posetu crkvi Svetog Petra ili bilo kojoj drugoj crkvi u Rimu. Jedan očevidac na sledeći način opisuje takvu svečanu povorku, održanu na Dan Gospodnji u sedištu papskog idolopoklonstva: „Spolja je dopirao zvuk bubnjeva. Puške vojnika zveketale su udarajući o kamene pod Božjeg doma, kada bi ih, po nalogu svojih oficira, oslanjali na tlo, uprtili

Slika 47. Egipatskog kralja-pontifa (pod baldahinom) ljudi nose na ramenima (VILKINSON, tom VI, ploča 76).

na ramena, ili držali u rukama. Koliko se to razlikuje od subote, od vere, od prikladne pripreme za primanje službe krotkog i poniznog Isusa! A onda se, između dva reda naoružanih vojnika, krećući se polako, pojavila duga povorka crkvenih zvaničnika – biskupa, kanonika i kardinala – kao prethodnica rimskom pontifu, koga su nosili na pozlaćenju stolici, u svečanoj odeždi koja je blistala poput Sunca. Nosilo ga je dvanaest muškaraca obučenih u grimiz, a neposredno ispred njih, išla je nekolicina koji su nosili krst, papsku mitru, trostruku krunu i druga obeležja papskog autoriteta. Dok su ga nosili na ramenima, usred gomile koja se razdvajala da ih propusti, iznad glave su mu, u vidu nadstrešnice, senku pravile dve ogromne lepeze, načinjene od paunovog perja, koje su nosili dvojica pratilaca.” Tako to i danas izgleda kad je reč o suverenom pontifu Rima, osim što je njegova državna stolica često, povrh lepeze, što je u stvari „tajanstvena Bahusova lepeza”, takođe pokrivena i baldahinom. A sada, osvrnimo se jedno tri hiljade godina unazad, i pogledajmo kako je to izgledalo kada je suvereni pontif Egipta išao u posetu hramu svog boga. „Kada bi stigli pred hram”, piše Vilkinson, „stražari i kraljevski pratio-ci, izabrani da predstavljaju celu vojsku, ulazili su prvi ... Vojni orkestri su svirali melodije omiljene u narodu. Mnoštvo vojnih zastava različitih odreda, barjaci koji leluju na vetru, blistavi sjaj oružja, neizmerno mnoštvo naroda, impozantan izgled visokih tornjeva propileja,²⁰⁶ ukrašenih zastavama jarkih boja, što vijore iznad krovnog venca – sve je to sačinjavalo prizor koji bi se teško, rekli bismo, mogao uporediti sa bilo kojom prilikom u bilo kojoj zemlji. Najupečatljiviji deo te

206 Propileji – monumentalno predvorje hrama. (prim. prev.)

pompezne svečanosti bila je briljantna procesija monarha, koga su glavni državni zvaničnici, ili nosili na njegovom vladarskom sedištu, pod raskošnim baldahinom, ili je hodao pešice, u senci bogate flabele²⁰⁷ i lepeza od lelujavog perja.” Ovde dodajemo duborez iz Vilkinsonove kolekcije (**Slika 47**), koji zauzima centralni deo jedne njegove ploče posvećene takvoj egipatskoj povorci, kako bi čitaoci mogli sopstvenim očima da se uvere koliko se ta paganska ceremonija podudara sa poznatim papskim procesijama.

Slika 48. Asirski Dagon sa mitrom u obliku riblje glave (LEJERD, Vavilon i Ninevija, str. 343).

Toliko o Petrovoj stolici i Petrovim ključevima. Što se tiče Janusa, čiji ključ je papa uzurpirao, kao i ključ njegove žene ili majke Kibebe, on je bio poznat i pod imenom Dagon. Janus, dvoglavi bog, „koji je živio u dva sveta”, poštovao se u Vavilonu kao božanska inkarnacija Noja. Predstavljao se kao Dagon, bog-riba, i smatrao se božanskom manifestacijom čuvenog patrijarha, koji je tako dugo živio u vodama potopa. A papa, kao što nosi ključ Janusa, isto tako nosi i mitru Dagona. Iskopavanja u Nineviji dokazala su to van svake sumnje. Papska mitra se potpuno razlikuje od mitre Arona i ostalih jevrejskih prvosveštenika. Njihova mitra je ličila na turban. Međutim, dvoroga mitra, koju papa nosi kad sedi na visokom oltaru u

²⁰⁷ Flabelum – u hrišćanskoj liturgijskoj upotrebi je lepeza izrađena od metala, kože, svile, pergamenta ili perja, koja služi tome da udalji insekte od osvećenog Tela i Krvi Hristove i od sveštenika, a takođe i za iskazivanje časti. Svečana upotreba takvih lepeza datira još iz drevnog Egipta, a jedan primerak je pronađen u grobnici Tutankamona. (*prim. prev.*)

Rimu i prima obožavanje kardinala, upravo je mitra kakvu je nosio Dagon, bog-riba drevnih Filistejaca i Vavilonaca. Dagon se u staro vreme prikazivao na dva načina. Ponekad je prikazivan kao polu-čovjek polu-riba, pri čemu je gornji deo njegovog tela bio u potpunosti ljudski, dok je donji deo bio u vidu ribljeg repa. Prema drugim prikazima, da upotrebimo reči Lejerda, „glava ribe formirala je *mitru* iznad čovekove glave, dok je njen ljuskavi, lepezasti rep padao kao ogrtač, ostavljajući izložene ljudske udove i stopala.” Lejerd u svom poslednjem delu prikazuje Dagona u tom drugom obliku, koji ovde predstavljamo čitaocima (**Slika 48**). Svako ko prouči tu mitru i uporedi je sa onom papinom, kakva je prikazana u Eliotovom delu *Hore*, može bez ikakve sumnje zaključiti da je pontifeksova mitra izvedena iz istog izvora. Razjapljena čeljust ribe koja se nadvija nad glavom čoveka u Nineviji nedvosmisleni je pandan rogovima papine mitre u Rimu. Tako je bilo na Istoku, najmanje petsto godina pre hrišćanske ere. Po svemu sudeći, isto je bilo i u Egiptu. Vilkinson, govoreći o ribi vrste *siluris*, kaže „da se jedan od duhova egipatskog

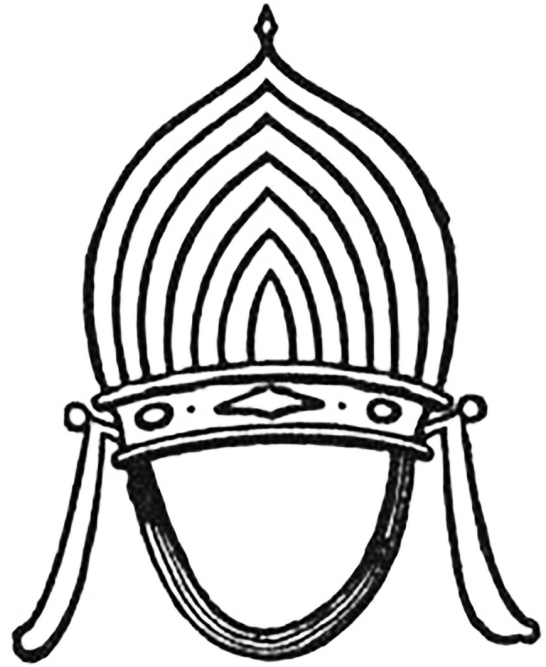

Slika 49. Malteški Bog sa sličnom mitrom (BRAJANT, tom V, str. 384).

Panteona pojavljuje u *ljudskom obličju*, sa glavom te ribe”. Na zapadu, u kasnijem periodu, nalazimo dokaze da su mitru u vidu riblje glave pagani odvojili od tela ribe, te su samo takvu mitru koristili za ukrašavanje svog velikog boga Posrednika. Na nekoliko malteških paganskih novčića taj bog, sa dobro poznatim atributima Ozirisa, predstavljen je bez ikakvih drugih tragova ribe osim mitre na njegovoj glavi (**Slika 49**), što je vrlo slično obliku mitre kakvu papa, odnosno rimski biskup danas nosi. Čak i u Kini, ista praksa nošenja mitre sa ribljom glavom, nekada je očigledno preovlađivala. Pravi pandan papske mitre, kakvu je nosio kineski car, opstao je do modernog doba. „Da li je poznato”, pitao me je u privatnom razgovoru jedan načitani autor, „da su kineski carevi, kao vrhovni sveštenici nacije, vekovima imali običaj da se jedanput godišnje mole i blagosiljaju narod, obučeni u sveštenu odeću i sa mitrom na glavi, istom kakvu rimski biskupi nose već više od 1200 godina? To je činjenica.” Kao dokaz te tvrdnje prilažemo sliku kineske carske mitre

(Slika 50), koja je s prednje strane prilično verna kopija papske biskupske mitre. Čitaoci bi morali imati na umu da je čak i u Japanu, još udaljenijem od Vavilona nego što je Kina, jedno od božanstava bilo predstavljeno istim simbolom moći koji je pretežno bio zastupljen u Asiriji – rogovima bika – i zvalo se „bikoglavi princ neba”. Ako se takav simbol Nimroda, odnosno Kronosa – „Rogatog”, mogao naći u Japanu, onda ne treba da nas čudi što se simbol Dagona može naći u Kini.

Osim toga, postoji još jedan simbol papske moći koji se ne bi smeo prevideti, a to je pontifikalni štap. Otkud štap? Odgovor na to je, na prvom mestu, da ga je papa ukrao od rimskih augura. Čitaoci klasičnih dela možda se sećaju da su rimski auguri, kada bi konsultovali nebesa, odnosno, pravili prognoze na osnovu posmatranja neba, koristili jedno sredstvo kojim su obavezno bili opremljeni. To sredstvo kojim su oni označavali deo neba na kom su vršili svoja osmatranja, na jednom kraju je bio zakrivljen i nazivao se *lituus*. Taj „lituus”, ili zakrivljeni štap rimskih augura, tako je očigledno identičan sa pontifikalnim štapom, da se ni sami rimokatolički autori, pišući u srednjem veku, u vreme kada prurušavanje nije bilo potrebno, nisu ustručavali da, kao sinonim za štap, koriste termin „lituus”. Tako jedan katolički pisac opisuje izvesnog papu ili rimskog biskupa kao „*mitra lituoque decorus*” – ukrašenog mitrom i augurovim štapom, što je značilo da je bio „ukrašen mitrom i štapom”. Međutim, taj lituus, ili gatalačka palica rimskih augura, bio je, kao što je poznato, pozajmljen od Etruraca, koji su ga opet, zajedno sa svojom religijom, preuzeli od Asiraca. Kao što se rimski augur odlikovao svojim zakrivljenim štapom, tako su i haldejski sveštenici i gatari, pri vršenju svojih magijskih obreda, uglavnom bili opremljeni zakrivljenim štapom. Taj magijski zakrivljeni štap može se pratiti direktno do prvog vavilonskog kralja, to jest Nimroda, koji je, prema tvrdnjama vavilonskog pisca, Berosusa, prvi koji je nosio titulu kralja-pastira. Na hebrejskom, odnosno haldejskom iz Avramovog vremena, „Nimrod – Pastir” zapravo je Nimrod „He-Roe”, a od te titule „moćnog lovca pred Gospodom” potiče nesumnjivo i sam izraz „heroj”, ali i svo to obožavanje heroja koje je od tog vremena preplavilo svet. Razumljivo je da su i Nimrodovi oboženi naslednici uglavnom bili predstavljeni sa zakrivljenim štapom u ruci. U Lejerdovim delima može se videti taj štap u još ukrašenijem obliku, gotovo identičan sa papskim žezlom kakvo se

Slika 50. Žrtvena mitra kineskog cara, kao Pontifeksa Maksimusa nacije.

Slika 51. Vavilonski štap (KITO, *Biblijska enciklopedija*, tom I, str. 272. Videti takođe: KITO, *Ilustrovani komentari*, tom IV, str. 31, gde je data druga slika iz Vavilona sa sličnim štapom).

danas nosi.²⁰⁸ Takav je bio slučaj u Vavilonu i Nineviji, kao što očuvani spomenici pokazuju. Na priloženoj slici iz Vavilona (**Slika 51**) prikazan je štap u grubljoj formi. Takav je bio slučaj i u Egiptu, nakon što je tamo uspostavljena vavilonska vlast, o čemu svedoče statue Ozirisa s njegovim štapom. I *sam* Oziris je često prikazivan kao štap iznad kog se nalazi oko.²⁰⁹

Takav je slučaj i među afričkim crncima, čiji se bog, po imenu Fetiš, predstavlja u obliku štapa, kao što se vidi na osnovu sledećih reči Harda: „Oni postavljaju Fetiše ispred svojih vrata, a ta navodna božanstva se prave u obliku *čaklji* ili *kuka* koje obično koristimo da bismo protresli voćke.” Takav je u ovom trenutku slučaj i na Tibetu, gde lame ili terosi, prema rečima jezuite Huka, nose štap kao znak svog statusa. Takav je slučaj čak i u dalekom Japanu, gde u opisu idola velikog hrama

208 *Ninevija i Vavilon*. Čini se da Lejerd smatra da je dotični predmet, koji nosi kralj, „odeven kao prvosveštenik u svojoj ritualnoj odeždi”, u stvari srp. Međutim, svako ko ga pažljivije ispita, videće da je reč o štapu, ukrašenom klinovima, kao što je čak i sad uobičajeno kad je reč o papskom štapu, samo što se ono, umesto da se drži uspravno, drži spušteno nadole.

209 Dobro poznati naziv „faraon”, titula egipatskih vladara – pontifa, samo je egipatski oblik hebrejske reči „He-Roe”. Faraon koji se pominje u Postanju (1. Mojsijevoj) u stvari je „Phe-Roe”. *Phe* je egipatski određeni član. Egipćani se nisu gnušali *pastira*, već *Roi-Can*, „čuvara stoke” (1. Mojsijeva 46:34). Uzeta bez člana, reč *Roe*, što znači „pastir”, očigledno je original francuske reči *Roi* – „kralj”, od koje se izvodi i pridev *royal* – „kraljevski”. A od reči *Ro*, koja znači „delovati kao pastir”, i koja se često izgovara kao *Reg* (što uz dodatak *sh*, poprima značenje „Onaj koji jeste” ili „koji čini”) – potiče reč *Regah*, „Onaj koji deluje kao pastir”, od koje su nastali latinski izrazi *rex* (kralj) i *regal* (kraljevski).

Miako, duhovne prestonice, nalazimo sledeću izjavu: „Njihove glave su ukrašene zracima slave, a neki od njih imaju *pastirske štapove* u svojim rukama, čime se ističe da su oni čuvari čovečanstva protiv svih podlosti zlih duhova.” Dakle, papski štap, koji on nosi kao simbol svoje službe, kao veliki pastir ovčama, nije ni manje ni više nego augurov zakrivljeni štap ili magični štap sveštenika Nimroda.

A šta na sve to kažu poklonici apostolske sukcesije? Šta oni sada misle o svojim hvaljenim redovima koji potiču od *Petra iz Rima*. Sigurno imaju mnogo razloga da budu ponosni na njih. Ali, pitam se, šta bi rekli i stari paganski sveštenici koji su pozornicu sveta napustili dok su se hrišćanski mučenici još borili protiv njihovih bogova i, umesto da se poistovete s njima, „nisu marili za život svoj do same smrti”, kad bi videli sadašnje stanje takozvane Crkve evropskog hrišćanstva? Šta bi rekao i sam Valtazar, kad bi mu bilo moguće da „ponovo izađe na svetlost mesečine”, da uđe u baziliku Svetog Petara u Rimu, i ugleda papu tokom neke od njegovih ceremonija, uz svu tu slavu i pompu? Sigurno bi pomislio da je ušao u neki od svojih čuvenih hramova, i da se sve odvija isto kao onda u Vavilonu, one nezaboravne noći, kad je sa zaprepašćenjem posmatrao kako tajanstvena ruka ispisuje na zidu: „Mene, mene, tekel, ufarsin” (Danilo 5:25).

Sveštenici, monasi i monahinje

Ako je glava bolesna, mora da su bolesni i udovi. Ako je papa u suštini paganin, šta bi se drugo moglo očekivati od njegovog sveštenstva? Ako oni svoje redove izvode iz potpuno zatrovanog izvora, onda i ti redovi moraju odražavati zatrovanost izvora iz kojeg potiču. To se može zaključiti i bez nekih posebnih dokaza. Ipak, dokazi u vezi sa paganskim karakterom papskog sveštenstva podjednako su nedvosmišljeni kao u slučaju samog pape. Pod kojim god svetlom da se posmatra, to postaje potpuno očigledno.

Postoji direktna suprotnost između karaktera Hristovih učenika i papskog sveštenstva. Kada je Hristos poslao svoje apostole u svet, naložio im je da „pasu Njegove ovce” – da hrane Njegove „jaganjce”, i to Božjom rečju, koja svedoči o Njemu i sadrži reči večnog života. Međutim, kada papa zaređuje svoje sveštenstvo, on ih obavezuje da *zabranjuju*, osim u posebnim prilikama, čitanje Božje reči „na prostom jeziku”, to jest, na jeziku koji narod može da razume. On im, istina, dodeljuje službu, ali kakvu? Ona je formulisana ovim zapanjujućim rečima: „Primitite moć da prinosite žrtve za žive i za mrtve.” Ima li goreg bogohuljenja od toga? Šta bi moglo više da omalovaži Hristovu žrtvu, koju je On *jednom* prineo, i kojom je „učinio zauvek savršenima one koji se posvećuju”? (Jevrejima 10:14). To je prava i prepoznatljiva uloga papskog sveštenstva. Prisećajući se da mu je istim rečima, kad je zaređen za sveštenika, dato upravo to ovlašćenje, Martin Luter je, mnogo godina kasnije, sa jezom izrazio čuđenje što „zemlja nije otvorila svoja usta i progutala onoga koji je izgovorio te reči, kao i onoga kome su upućene”. Žrtva koju je papsko sveštenstvo ovlašćeno da prinosi kao „istinsku žrtvu pomirenja” za grehe živih i mrtvih, u stvari je samo „beskrvna žrtva” mise, koja je prinošena u Vavilonu mnogo pre nego što se u Rimu uopšte čulo za nju.

A prva kojoj je prinošena „beskrvna žrtva” mise bila je Semiramida, drevna haldejska „carica neba”. I mada je ona sama po sebi, kao što smo već videli, bila pravo oličenje nečistote, ipak se, pod njenim uticajem, najveće poštovanje ukazivalo upravo onoj vrsti svetosti koja s prezirom gleda na Božju svetu uredbu o braku. Misterije kojima je upravljala sadržale su prizore najstrašnijeg razvrata, a ipak su se viši redovi njenog sveštenstva obavezivali na življenje u celibatu, što se smatralo životom posebne i naglašene svetosti. Dakle, ma koliko to čudno izgledalo, antički izvori toj napuštenoj carici pripisuju izum sveštenečkog celibata, i to u njegovom najstrožem obliku. U nekim zemljama, kao što je Egipat, ljudska priroda je ipak uspela da se izbori za svoja prava, te je, i pored vavilonskog sistema koji je uglavnom zadržan, jaram celibata ukinut, a sveštenicima je dopušteno da stupaju u brak. Međutim, svakom istoričaru je poznata činjenica da je obožavanje Kibebe, vavilonske boginje, u paganski Rim uvedeno u svom prvobitnom obliku, sa celibatnim sveštenstvom. Budući da je papa za sebe prisvojio veliki deo onoga što je bilo svojstveno obožavanju te boginje, on je, crpeći iz istog izvora, za sve-

štenstvo pod svojom vlašću takođe uveo obavezu celibata. Uvođenje takvog principa u hrišćansku crkvu bilo je jasno prorečeno kao jedan od znakova krajnjeg otpadništva: „Duh razgovetno govori da će u poslednja vremena odstupiti neki od vere slušajući lažne duhove i nauke đavolske, u licemerju laža, žigosanih na svojoj savesti, koji *zabranjuju ženiti se*” (1. Timotiju 4:1-3). To je imalo pogubne posledice. Podaci iz zemalja u kojima je uveden celibat sveštenika pokazuju da ih je to, umesto da doprinese njihovoj *čistoti*, samo gurnulo u najdublji nemoral. Istorija Tibeta, Kine i Japana, gde je vavilonski princip sveštenečkog celibata preovlađivao od pamtiveka, svedoči o gnusobama koje su iz njega proizašle. Preterivanja kojima su se Bahusovi sveštenici, praktikujući svoje Misterije, odavali u neznabožačkom Rimu, bila su takva da se Senat osetio pozvanim da ih protera izvan granica Rimske republike. I u papskom Rimu su iz sveštenečkog celibata proistekle iste gadošti, povezane sa pokvarenošću i iskvarenim sistemom ispovedaonice, tako da oni koji su tu temu proučavali, nisu mogli da se ne zadive neverovatnom prikladnošću imena koje je božansko providenje dalo tom sistemu – kako u doslovnom tako i u prenesenom smislu: „Vavilon Veliki, *majka bludnicama i mrzostima zemaljskim*” (Otkrivenje 17:5).²¹⁰

Od mnoštva činjenica na tu temu, dovoljno je navesti samo jednu, o kojoj svedoči ugledni rimokatolički istoričar De Tu. Kada je papa Pavle V pomislio da ukine javne kuće u „Svetom gradu”, rimski Senat je podneo molbu da se to ne čini, jer je postojanje takvih mesta bilo jedino što je *sprečavalo sveštenike da zavode njihove žene i kćeri!!*

Osim svega navedenog, rimokatolički sveštenici su, prilikom rukopoloženja, primali još jedno karakteristično obeležje, a to je sveštenečki postrig (brijanje temena glave). Postrig je bio prvi deo ceremonije rukopoloženja, i smatrao se najvažnijim elementom među redovima rimskog sveštenstva. Tako, na primer, kada su Pikti, starosedeoci Škotske, posle dugih borbi, konačno potpali pod vlast rimskog biskupa, prihvatanje tog postriga od strane njihovih sveštenika, kao postriga Svetog Petra, postalo je vidljivi simbol njihovog potčinjavanja. Neitan, kralj Pikta, okupivši plemiće sa svog dvora i vođe crkve, obratio im se sledećim rečima: „Preporučujem celom sveštenstvu mog kraljevstva da primi postrig.” A onda je kraljevska vlast, kako nas Bede izveštava, bez odlaganja sprovela tu važnu revoluciju. Poslati su agenti u svaku provinciju, tako da su svi sveštenici i monasi naterani da prime *kružni postrig*, prema rimokatoličkoj modi, i tako se potčine Petru, „najblaženijem knezu apostola”. „Bio je to pečat”, kaže Merl d’ Obinj, „koji su im pape utisnule – ne na čelo, već na teme. Kraljevski proglas i par poteza makazama doveli su Škote, poput stada ovaca, pod štap pastira sa Tibra.” Budući da je Rim pridavao toliku važnost postrigu, mogli bismo se zapitati kakvo je bilo njegovo značenje? Bila je to, za one koji su mu se potčinili, vidljiva inauguracija kao sveštenika Bahusa. U hrišćanstvu za postrig nema ni najmanjeg osnova. To je zaista bio „postrig Petra”, ali ne Petra Galilejca, već haldejskog „Petra”, „Petra” drevnih Misterija. *On* je bio sveštenik sa postrigom, jer je takav bio i bog čije je Misterije otkrivao. Vekovima pre hrišćanske ere, Herodot je o vavilonskom postrigu govorio sledeće: „Arapci ne pri-

²¹⁰ Velečasni Sejmor izveštava da je 1836. godine ukupan broj porođaja u Rimu iznosio 4373, od čega je ne manje od 3160 bilo napuštenih beba! Na kakvo razuzdano ponašanje to ukazuje! – M. H. Seimour, „Moralne posledice Rimskog sistema”, *Večeri s rimokatolicima*.

znaju nijednog drugog boga osim Bahusa i Uranije (tj. carice neba), i tvrde da im je kosa ošišana na isti način kao i Bahusova. A oni je seku u *kružnom obliku*, brijući gornji deo glave." Šta je onda moglo dovesti do pojave tog postriga Bahusa? Sve u njegovoj istoriji bilo je mistično i predstavljeno simbolima, na način koji niko sem iniciranih to nije mogao razumeti. Jedna od pojedinosti koje su zauzimale najvažnije mesto u Misterijama, bilo je sakaćenje kojem je on podvrgnut kada je ubijen. U znak sećanja na to, svake godine je gorko oplakivan, kao „Rosh-Gheza” – „unakaženi princ”. Ali „Rosh-Gheza” je takođe označavao „ošišanu ili obrijanu glavu”. Zato je i on sam predstavljan sa nekom vrstom postriga, a i njegovim sveštenicima su, iz istog razloga, prilikom zaređenja, glave šišane ili brijane. Širom sveta, gde god se može naći ikakav trag haldejskog sistema, uvek se uporedo s njim nailazi na postrig ili brijanje glave. Sveštenici Ozirisa, egipatskog Bahusa, uvek su se odlikovali brijanjem glave. U paganskom Rimu, u Indiji, pa čak i u Kini, prepoznatljivi znak vavilonskog sveštenstva bila je obrijana glava. Tako je Gautama Buda, koji je živio najmanje 540 godina pre Hrista u Indiji, prilikom uspostavljanja budizma, koji se proširio do najudaljenijih predela na Istoku, prvo obrijao glavu, iz poslušnosti prema, kako je on verovao, božanskoj zapovesti, a zatim se potrudio da i drugi oponašaju njegov primer. Jedno od imena pod kojima je bio poznat bilo je „Obrijana glava”. „*Obrijana glava*”, kaže jedan od Purana, „da bi mogao da izvršava naređenja Višna, obrazovao je nekolicinu učenika *obrijanih glava* poput sebe”. Velika starost tog običaja vidi se na osnovu zakona koji je protiv njega postojao još u Mojsijevim knjigama. Jevrejskim sveštenicima bilo je izričito zabranjeno da se „načine ćelavi” (3. Mojsijeva 21:5), što je dovoljan dokaz da je, već u Mojsijevo vreme, običaj „brijanja glave” bio poznat. U Rimskoj crkvi glave običnih sveštenika samo su se *šišale*, glave monaha ili redovnog sveštenstva su se *brijale*, ali su obe grupe podjednako, prilikom svog posvećenja, dobijale *kružni postrig*, čime su se, bez ikakve sumnje, poistovećivale sa Bahusom, „unakaženim princom”.²¹¹

211 Već smo pokazali da je među Haldejcima pojam „nula” istovremeno označavao „krug” i „seme”. „Suro”, „seme”, u Indiji, kao što smo videli, predstavljalo je utelovljeno božanstvo Sunca. Kada bi to seme bilo prikazano u ljudskom obliku, da bi se poistovetilo sa Suncem, označavalo se krugom, poznatim simbolom godišnje putanje Sunca. Tako je nordijski bog Tor prikazivan sa blistavim krugom na prsima. (VILSON, *Religija Parta*). U Persiji i Asiriji krug je ponekad oslikavan na grudima, ponekad oko struka, a ponekad u ruci boga Sunca (BRAJANT i LEJERD, *Ninevija i Vavilon*). U Indiji se prikazivao na vrhu prsta (MUR, *Panteon*, „Višnu”). Tako je krug postao simbol novorođenog Tamuza ili „semena”. Dakle, *kružni postrig* Bahusa trebalo je, nesumnjivo, da ukaže na njega kao na „nulu” ili „seme”, odnosno, velikog izbavitelja. A svetlosni *krug* oko glave na takozvanim slikama Hrista, očigledno je bio samo drugačiji oblik iste pojave, pozajmljen iz istog izvora. Ceremonija postriga, piše Moris, govoreći o vršenju tog obreda u Indiji, „bila je stara praksa sveštenika Mitre, koji su svojim *postrizima oponašali solarni disk*” (*Starine*). Kako je bog Sunca bio veliki *oplakivani* bog i kosa mu je bila ošišana u *kružnom obliku*, tako su se i sveštenici koji su ga oplakivali šišali na sličan način. I tako su, u različitim zemljama, oni koji su jadikovali za mrtvima i odsecali kosu u njihovu čast, činili to u *kružnom obliku*. Tragove o tome nalazimo u staroj Grčkoj, kao što se vidi u Sofoklovoj *Elektri*, a i Herodot jasno svedoči da se to praktikovalo među Skitima, u svom izveštaju o jednoj carskoj sahrani među tim narodom. „Telo je”, piše on, „uronjeno u vosak. Zatim su ga položili na kočiju i preneli u drugi okrug, gde su osobe koje su ga prihvatile, kao kraljevskog Skita, odsekle sebi deo uha i *obrijale glavu u kružnom obliku*” (*Istorija*). A budući da je papa, kao veliki predstavnik lažnog mesije, i sam primio *kružni postrig*, to se i svi njegovi sveštenici, da

Dakle, ako su rimokatolički sveštenici uzeli ključeve znanja i sakrili Bibliju od ljudi, ako su rukopoloženi da prinose haldejsku žrtvu u čast paganske carice neba, ako su se, po haldejskom zakonu, obavezali na celibat, što ih gura u razvrat, ako su, ukratko, svi oni prilikom svog posvećenja obeleženi prepoznatljivim znakom sveštenika haldejskog Bahusa, s kojim se pravom, s kojim se mogućim pravom, mogu nazivati slugama Hristovim?

Ali Rim nema samo svoje takozvano redovno svetovno sveštenstvo. On takođe ima, kao što svi znamo, i razne druge verske redove. U njegovoj službi je nebrojena vojska monaha i monahinja. A gde se u Svetom pismu može naći i najmanji nalog za tako nešto? Međutim, u religiji vavilonskog mesije ti redovi su uspostavljeni od najranijih vremena. U tom sistemu bilo je monaha i monahinja u izobilju. Na Tibetu i u Japanu, gde je haldejski sistem rano uveden, još uvek se mogu pronaći manastiri, i to sa istim katastrofalnim posledicama po moral kao i u papskoj Evropi.²¹²

U Skandinaviji, sveštenice Freje, koje su uglavnom bile kraljevske kćeri, čija je dužnost bila da čuvaju sveti oganj, i koje su se obavezivale na večno devičanstvo, bile samo jedan od redova monahinja. U Atini su postojale device koje su izdržavane o javnom trošku, i koje su bile strogo posvećene samačkom životu. U paganskom Rimu su vestalke imale istu dužnost kao i sveštenice Freje, i zauzimale su sličan položaj. Čak je i u Peruu, za vreme vladavine Inka, postojao isti sistem. Tako upadljiva analogija kao da ukazuje da vestalke iz Rima, opatice iz redova papstva i svete device iz Perua moraju poticati iz zajedničkog izvora. Ovako Preskot opisuje peruanske ženske manastire: „Još jednu svojevrsnu analogiju sa rimokatoličkim institucijama predstavljaju device Sunca – Izabrane – kako ih zovu. To su bile mlade devojke posvećene službi božanstvu, koje su u nežnom dobu odvođene iz svojih domova i uvođene u manastire, gde su stavljane pod starateljstvo određenih starijih nadzornica, *mamakona*,²¹³ koje su i osedele među tim zidovima. Njihova dužnost bila je da čuvaju sveti oganj preuzet tokom ceremonije Raimi. Od trenutka kada bi ušle u tu ustanovu, bile su odsečene od svake komunikacije sa svetom, čak i sa svojom porodicom i prijateljima... Ali, teško nesrećnoj devojci koja bi bila uhvaćena u nekoj intrizi! Prema strogom zakonu Inka, ona bi bila *živa sahranjena*.”

Upravo takva je bila sudbina i rimskih vestalki, ukoliko bi se dokazalo da su prekršile svoj zavet. Ipak, ni u Peruu, ni u paganskom Rimu obavezivanje na devičanstvo nije bilo tako strogo kao u papstvu. Nije bilo trajno, pa samim tim ni toliko

bi se poistovetili sa istim sistemom, podvrgavaju istom *kružnom* postrigu, kako bi i oni u svom domenu bili obeleženi kao predstavnici istog lažnog mesije.

212 Ima nekih, čak i među protestantima, koji govore o izvesnim blagodetima manastira u teškim vremenima, kao da oni vrše štetan uticaj samo kad zapadnu u „oronulost i korupciju"! Međutim, nametnuti celibat, koji leži u osnovi monaškog sistema, predstavlja samu *suštinu* otpadništva, božanski okarakterisanog kao „tajna bezakonja”. Neka takvi protestanti ponovo pročitaju 1. Timoteju 4:1-3, i sigurno nikad više neće tvrditi da gnusobe manastira potiču samo od njihovih „oronulosti”!

213 Reč *mamakona*, „Majka sveštenica”, gotovo je na čistom hebrejskom, a potiče od *am*, „majka” i *kon*, „sveštenik”, samo sa završetkom za ženski rod. Čak i reč „mama” na našem, a i na drugim jezicima, zapravo je duplirana hebrejska reč *am*. U Irskoj je uobičajeni naziv i titula igumanije „Prečasna majka”. S druge strane, *monahinja* (*nun*) je haldejska reč. Ninus, *sin* na haldejskom je ili *nin* ili *non*. Ženski rod od *non*, „sin” je *nona*, „ćerka”, što je samo papski kanonski naziv za „časnu sestru”, dok je *nonus* u stara vremena bio naziv za monaha na Istoku (GIZELER).

demorališuće. Nakon izvesnog vremena, monahinje su mogle da budu oslobođene iz svog zatočeništva i da se udaju, za šta one u rimskoj crkvi nisu imale apsolutno nikakvu nadu. Međutim, ono što je očigledno u svim tim slučajevima, to je da se sve te ustanove zasnivaju na izvorno istom principu. „Čovek ostaje zapanjen”, dodaje Preskot, „kad naiđe na tako veliku sličnost među obredima američkih Indijanaca, starih Rimljana i modernih katolika.”

Preskot smatra da je teško objasniti tu sličnost, ali jedna kratka izjava proroka Jeremije, koju smo naveli na početku ovog istraživanja, u potpunosti je objašnjava: „Vavilon je bio zlatna čaša u Gospodnjoj ruci, koja je opila *svu zemlju*” (Jeremija 51:7). To je „kamen iz Rozete” koji je već doprineo da se toliko tajnih bezakonja papstva iznese na videlo, a predodređen je da i dalje dešifruje mračne tajne svakog sistema paganske mitologije koji je postojao na ovom svetu, ili još uvek postoji. Za tvrdnju koju nalazimo u ovom tekstu može se dokazati da je doslovna činjenica. Može se dokazati da je idolopoklonstvo cele zemlje isto, da je sveti jezik svih naroda u osnovi haldejski, da su *veliki bogovi* skoro svih zemalja i podneblja poznati pod vavilonskim imenima, i da je sav paganizam ljudskog roda zapravo samo zlobno i namerno, ali u najvećoj mogućoj meri očigledno izvrtanje prvobitnog jevanđelja, propovedanog najpre u Edemu, zatim preko Noja, a onda prenetog celom čovečanstvu. Taj sistem, izmišljen u Vavilonu, a zatim raširen do svih krajeva zemlje, menjao se i razvodnjavao u raznim zemljama i epohama. *Sada je još samo u papskom Rimu ostao u izvornom obliku i skoro celovit.* Međutim, usred sve te prividne raznolikosti paganstva, postoji zapanjujuće jedinstvo i istovetnost, što svedoči o verodostojnosti Božje reči. Zbacivanje sveukupnog idolopoklonstva sada ne može biti daleko. Ali pre nego što idoli pagana konačno budu bačeni krticama i slepim miševima (Isaija 2:20), uveren sam da će oni sami pasti i pokloniti se „Caru Gospodu”, da bi svedočili o Njegovoj slavnoj istini, i jednim gromkim i skladnim pokličom priznali da spasenje, slava, čast i moć pripadaju Onome koji sedi na prestolu i Jagnjetu u veke vekova.

Dva razvojna puta – Istorijski i proročki razmotrena

Do sada smo istoriju dva Vavilona razmatrali uglavnom kroz detalje. Sada ćemo je razmatrati kao razvoj dva organizovana sistema. Idolopoklonički sistem drevnog Vavilona prolazio je kroz različite faze u različitim periodima svoje istorije. S druge strane, i u proročkom opisu modernog Vavilona očigledno postoji uspon različitih sila u različito vreme. Da li između ta dva razvojna procesa postoji ikakva tipološka povezanost? Da, postoji. Kada istoriju drevnog vavilonskog paganizma povežemo sa proročkim simbolima koji predskazuju organizovano delovanje idolopoklonstva u papskom Rimu, utvrdićemo da ona baca isto toliko svetlosti na ovakvo viđenje te teme, koliko i na ono koje nam je dosad zaokupljalo pažnju. Sile bezakonja koje deluju u okviru modernog Vavilona, posebno su dobro opisane u 12. i 13. poglavlju knjige Otkrivenje. To su: 1. Velika crvena aždaja, 2. Zver koja izlazi iz mora, 4. Zver koja se pomalja iz zemlje i 4. Ikona zveri. Prilikom ispitiivanja svih ovih simbola utvrdićemo da, u pogledu razvoja i redosleda događaja, paganizam starozavetnog Vavilona pruža tačan tipološki prikaz paganizma novog Vavilona.

Velika crvena aždaja

Taj strašni neprijatelj istine posebno je dobro opisan u Otkrivenju: „I pokaza se drugi znak na nebu, i gle, velika crvena aždaha...” (Otkrivenje 12:3). Postoji opšta saglasnost da je to prvi veliki neprijatelj koji je u evanđeoska vremena napao hrišćansku Crkvu. Ako uzmemo u obzir izraze kojima je ta aždaja opisana i dela koja joj se pripisuju, utvrdićemo da postoji velika analogija između nje i prvog neprijatelja Boga i svih ljudi, koji je delovao protiv drevne Crkve Božje ubrzo nakon Potopa. Sam izraz aždaja (zmaj), prema asocijacijama koje se s njim trenutno povezuju, dosta je prikladan da zavede čitaoca, jer mu priziva u sećanje strašne krilate zmajeve iz legendi mračnog srednjeg veka. Međutim, u vreme kada je nastao taj nadahnuti opis, izraz aždaja, ili zmaj, nije imao takvo značenje među piscima kako sekularnih tako ni svetih spisa. „Aždaja Grka”, piše Pausanija, „bila je samo velika zmija”, a kontekst pokazuje da je to upravo slučaj u Otkrivenju. Jer, ono što se u trećem stihu naziva „aždaja”, u četrnaestom se jednostavno pominje kao „zmija” (Otkrivenje 12:3, 14). Zatim, reč prevedena kao „crvena”, u stvari znači „vatrena”, tako da „crvena aždaja” zapravo označava „vatrenu zmiju” ili „zmiju od vatre”. Upravo to je centralni pojam prvog oblika idolopoklonstva, koje se, pod pokroviteljstvom Nimroda, pojavilo u drevnom svetu. Moglo bi se reći da je „vatrena zmija”, u ravnicama zemlje Senar, bila glavni predmet obožavanja. Postoje veoma čvrsti dokazi da je otpadništvo među Nojevim sinovima otpočelo upravo obožavanjem vatre, i to u vezi sa simbolom zmije.

Već smo u više navrata videli da se vatra obožavala kao sredstvo prosvetljenja i pročišćenja. Tako je bilo od samog početka, a antički izvori upućuju na Nimroda kao na *začetnika* tog kulta vatre. Identitet Nimroda kao Nina već je dokazan, a on je i pod imenom Nin takođe predstavljen kao začetnik te prakse. U fragmentima Apolodora navodi se kako je „Nin naučio Asirce da se klanjaju vatri”. S druge strane, Sunce, kao veliki izvor svetlosti i toplote, obožavalo se pod imenom Val (Baal). Činjenica da se Sunce pod tim imenom obožavalo u najranijim vekovima istorije sveta, ukazuje na drsku prirodu samih početaka otpadništva. O obožavanju Sunca i drugih nebeskih tela ponekad se govori kao o nečemu sasvim razumljivom, u šta je ljudski rod mogao vrlo lako i potpuno nevino da se uplete. Ali šta otkrivaju činjenice? Prema prvobitnom jeziku čovečanstva, Sunce se nazivalo „šemeš” – to jest, „sluga” – i to ime mu je, bez sumnje, božanski dato, kako bi svet imao na umu veliku istinu da je nevidljivi Stvoritelj, koliko god sjajna bila ta nebeska sfera, namio da ona služi njegovim stvorenjima na zemlji. Ljudi su to znali, a ipak su, s punim znanjem o tome, slugu stavili na mesto Gospodara, Sunce nazvali Valom – to jest Gospodom – i klanjali mu se u skladu s tim. To je značenje Pavlovih reči: „Kad poznaš Boga, ne proslaviš ga kao Boga”, nego „pretvoriš istinu Božiju u laž, i većma poštovaš i poslužiš tvar nego tvorca, koji je blagosloven vavek” (Rimljanima 1:21, 25). Dakle, početak obožavanja Sunca i nebeske vojske bio je greh

protiv svetlosti – drzak, izazivački greh protiv neba. I kao što je Sunce na nebesima postalo glavni predmet obožavanja, tako se i *vatra* obožavala kao njegov predstavnik na zemlji. Vitruvije aludira upravo na to iskonsko obožavanje vatre kada tvrdi da su se „ljudi najpre organizovali u države i zajednice sastajući se oko vatre”. I to je sasvim u skladu sa onim što smo već utvrdili u vezi sa Foronejem, koji se poistovećuje sa Nimrodom, i koji je bio poznat ne samo kao „pronalazač vatre”, već i kao prvi koji je „okupljao ljude u zajednice”.

Uporedo sa Suncem, kao velikim bogom vatre, bilo je zastupljeno i obožavanje zmije, koja se svojevremeno poistovećivala s njim (**Slika 52**). „U mitologiji drevnog sveta”, piše Oven, „zmija je svuda bila simbol Sunca”. U Egiptu, jedan od najčešćih simbola Sunca, ili boga Sunca, bio je disk oko koga je obmotana zmija. Prvobitni razlog za to poistovećivanje verovatno se ogledao upravo u tome što se smatralo da, kao što Sunce prosvetljuje *fizički* svet, tako zmija prosvetljuje *duhovni*, jer je dala ljudima „znanje o dobru i zlu”. Naravno, to ukazuje na ogromnu izopačenost kolovođa jednog takvog sistema, s obzirom na vremenski period kad je sve započelo, ali izgleda da je to zaista bilo pravo značenje tog poistovećivanja. U svakom slučaju, imamo dokaze, i biblijske i sekularne, za činjenicu da je obožavanje zmije počelo uporedo sa obožavanjem Sunca i vatre. Nadahnuta Pavlova izjava na tu temu deluje ubedljivo. On kaže da ljudi, kada su spoznali Boga, „*ne proslaviše ga kao Boga* niti mu zahvališe, nego zaludeše u svojim mislima, i potamne nerazumno srce njihovo. Kad se građahu mudri, poludeše, i pretvoriše slavu večnoga Boga u obličje smrtnoga čoveka i ptica i četvoronožnih životinja i gadova (odnosno *zmija*)” (Rimljanima 1,21-23). To se potpuno podudara sa svetovnom istorijom. Među svetovnim piscima, Sanhuniaton, Feničanin, za koga se smatra da je živio otprilike u vreme Isusa Navina, tvrdi sledeće: „Tot je bio prvi koji je nešto od božanske prirode pripisivao zmiji i zmijskom rodu, u čemu su ga sledili Feničani i Egipćani. Jer, on je tu životinju procenio kao *najduhovniju* od svih gmizavaca, kao biće *vatrene* prirode, utoliko što pokazuje neverovatnu brzinu, krećući se duhom, bez ruku i nogu... Štaviše, dugovečna je i ima sposobnost *obnavljanja svoje mladosti*... kao što je Tot zabeležio u svetim knjigama, na osnovu čega je ta životinja uvedena u svete obrede i Misterije.”

Tot je, to treba imati na umu, bio savetnik Tamuza, to jest, Nimroda. Na osnovu te tvrdnje, dakle, zaključujemo da je kult zmije bio deo Nimrodovog prvobitnog

Slika 52. Obožena zmija ili Vatrene zmija, sa feničanskog novčića (MORIS, *Indijske starine*, tom VI, str. 386; London, 1796).

otpadništva. „*Vatrena priroda*” zmije, na koju se aludira u predhodnom citatu, bila je slavljena i opevana od strane paganskih poeta. Tako Vergilije, „pozivajući se”, kako primećuje autor *Pompeja*, „na božansku prirodu koja se pripisuje zmijama”, opisuje svetu zmiju koja je izašla iz groba Anhisa, kada je njegov sin Eneja prinosio žrtvu pred njim, i to takvim izrazima koji dočaravaju istovremeno jezik Feničana i „*Vatrenu zmiju*” iz sledećeg odlomka:

„Jedva je završio, kad, šarenila gordog,
Poče da klizi zmija iz dela grobnog;
Obimna tela išla je ona na koluta sedam velikih,
Širina leđa beše joj plava, posvuda šare od krljušti zlatnih.
Krećuć se, tako, s navoja svojih, deluje
Kao *vatra što se kotrlja i travu spaljuje.*”

Nije, dakle, nikakvo čudo, što je kult vatre bio spojen sa kultom zmije. Zmija, kao ona koja svake godine „obnavlja svoju mladost”, bila je dopadljivo predstavljena onima koji su tražili izgovor za idolopoklonstvo, kao prikladan simbol Sunca, velikog obnovitelja, koji svake godine obnavlja lice prirode, i kome su se, nakon njegovog oboženja, klanjali kao velikom Obnovitelju ljudskih *duša*.

U poglavlju koje razmatramo (Otkrivenje 12), „velika vatrena zmija” predstavljena je sa svim kraljevskim obeležjima. Sve njene glave ukrašene su „krunama i dijademama”. Isto tako se i u Egiptu vatrena zmija, ili zmija Sunca, na grčkom zvala *Bazilisk*, to jest, „*kraljevska zmija*”, da bi se poistovetila sa Molohom, čije ime, mada obuhvata i pojam *vatre i krvi*, u stvari znači „*kralj*”. *Bazilisk* je među Egipćanima, ali i mnogim drugim narodima, oduvek bio smatran „sušt看 veličanstvom i gospodstvom”. Kao takav, njegov lik su na glavi smeli da nose samo egipatski vladari i niko drugi. Sunce poistovećeno s tom zmijom zvalo se „*P'ouro*”, što je označavalo ujedno i „*vatru*” i „*kralja*”, a upravo od tog imena potiče epitet „*puros*”, „*vatrena*”, koji se pripisivao „*velikoj sedmoglavoj zmiji*” iz našeg teksta.²¹⁴

Tako je Sunce, veliki bog vatre, poistovećeno sa zmijom. Ali on je imao i svog ljudskog predstavnika, a to je bio Tamuz, za kojim su kćeri Izraelove plakale. Drugim rečima, bio je to Nimrod. Već smo se upoznali sa identitetom Nimroda i Zoroastera. Naime, Zoroaster nije bio samo poglavar haldejskih Misterija, već, kao što je opšte poznato, i osnivač kulta vatre (videti **belešku 13**). A titula koju je Berosus dao Nimrodu, kao prvom od vavilonskih vladara, ukazuje na isto. Ta titula je Alorus, odnosno „*bog vatre*”. Budući da je Nimrod, „*bog vatre*”, bio i Molk-Geber, tj. „*moćni kralj*”, isto kao što je bio i *prvi* koga su zvali Moloh, ili Kralj, i prvi koji je bio „*silan*” (*Geber*) na zemlji, odjednom vidimo kako je nastao izraz „*provođenje kroz vatru Molohu*”, i zašto se bog vatre među Rimljanima zvao „*Mulkiber*”.²¹⁵

214 Reč *puros* u tekstu *ne isključuje* ideju o „*crvenom*”, jer je bog Sunca bojen u *crveno* da bi se poistovetio sa Molohom, koji je istovremeno bio bog *vatre i krvi* (VILKINSON). Međutim, njegovo osnovno značenje je *vatra*.

215 Često se čitalo i kao Mulciber (OVIDIJE, *Umetnost ljubavi*). Izvedeno je iz epiteta „*Geber*”. Parsi, ili obožavaoci vatre u Indiji, još uvek se zovu „*Guebres*”.

Međutim, čini se da je on obožen tek nakon svoje smrti. A onda je, retrospektivno, obožavan kao dete Sunca ili inkarnirano Sunce. Međutim, tokom svog života nije imao viši cilj od toga da bude Vol-Kan, odnosno sveštenik Vala, iz čega očigledno potiče drugo ime rimskog boga vatre – Vulkan. U istoriji Vulkana sve se tačno slaže sa istorijom Nimroda. Vulkan je bio „najružniji i najopakiji” od svih bogova, a Nimroda su po celom svetu predstavljali sa crtama lica i tenom crnca. Mada je Vulkan bio toliko ružan, da su ga, kad je potražio ženu, „sve prelepe boginje odbacivale sa užasom”, ipak „Sudbina, neopoziva, umešala se i donela uredbu po kojoj je najlepša među boginjama [Venera] bila sjedinjena sa najneuglednijim od bogova”. Isto tako je Nimrod, uprkos crnim i kušitskim crtama, imao za svoju caricu Semiramidu, najlepšu među ženama. Vulkanova žena se isticala svojim neverstvom i razuzdanošću, a ista je bila i supruga Nimroda.²¹⁶ Vulkan je bio vođa i poglavar Kiklopa, odnosno „kraljeva plamena”.²¹⁷

Nimrod je bio vođa obožavalaca vatre. Vulkan je bacao munje pomoću kojih je izazvao pravu pustoš među neprijateljima bogova. Čini se da je i Nin, ili Nimrod, u svojim ratovima sa kraljem Baktrije vodio sukobe na sličan način. Od Arnobija saznajemo da se u ratovima Asiraca pod Ninom protiv Baktrijanaca, borbe nisu vodile samo mačem i telesnom snagom, već magijom i sredstvima preuzetim iz tajnih uputstava Haldejaca. Kada se zna da su, istorijski Kiklopi, prema istoričaru Kastoru, već postojali u periodu Saturna ili Belusa, prvog kralja Vavilona, i kada znamo da je Jupiter (koji je obožavan u istom liku kao Nin, „dete”), u borbi protiv Titana, „dobijao pomoć od Kiklopa” u vidu „blistavih munja i gromova”, onda imamo prilično jasnu predstavu o magijskim veštinama izvedenim iz haldejskih Misterija, koje je Nin upotrebio protiv baktrijskog kralja. Postoje dokazi da su sveštenici haldejskih Misterija sve do kasnog perioda znali sastav zastrašujuće grčke vatre, koja je gorela pod vodom, i čija je tajna izgubljena. I nema sumnje da je Nimrod, dok se uspinjao na vlast, koristio takve ili slične naučne tajne, koje su posedovali samo on i njegovi saradnici.

U ovim i drugim pojedinostima, koje tek treba razmatrati, postoji potpuna podudarnost između Vulkana, boga vatre u Rimu, i Nimroda, boga vatre u Vavilonu. Klasični Vulkan bio je opšte poznati bog vatre kao fizičkog elementa. Međutim, obožavanje vatre je najšire prihvaćeno upravo u svom duhovnom aspektu, kao sredstvo koje čisti i obnavlja ljudsku dušu. Moć, popularnost i veština Nimroda, kao i zavodljiva priroda njegovog verskog sistema, omogućili su mu da svoje lažno učenje proširi nadaleko, što vidimo na osnovu činjenice da je bio poznat i pod imenom Fajeton (videti **belešku 14**) – onaj ko je na samoj ivici da „zapali celi svet”, odnosno (bez poetske metafore) da čitavo čovečanstvo uvuče u greh obožavanja vatre. O izuzetnoj rasprostranjenosti kulta vatre u ranim razdobljima sveta svedoče brojne legende i činjenice koje se mogu naći u raznim zemljama, u skoro svakom podneblju. Tako u Meksiku starosedeooci pričaju da je u prvobitno vre-

216 Nimrod je, kao sveopšti vladar, bio je Khuk-hold, „kralj sveta”, i s tim u vezi, nosio je rogove bika kao simbol svoje moći. Otuda i poreklo izreke „nabiti nekom rogove” (koristi se kao idiom za prevarenog muža kome neverna žena simbolički nabija rogove, što je aluzija na Nimrodovu razvratnu suprugu).

217 Kuklops, od Khuk, „kralj” i Lohb, „plamena”. Slika velikog boga bila je predstavljena sa tri oka, od kojih je jedno bilo na čelu; otuda i priča o Kiklopu sa jednim okom na čelu.

me, neposredno posle prvog doba, svet spržen vatrom. Ali, s obzirom da je njihova istorija, poput egipatske, pisana simbolima, jasno je da se to mora shvatiti u simboličnom smislu. U Indiji postoji legenda sa istim značenjem, mada u donekle različitoj formi. Bramani kažu da je, u davnoj prošlosti, jedan od bogova zračio tako nepodnošljivim sjajem, da je „svojim blistavim zracima, sjajnijim od hiljadu svetova dovodio čitav svemir u opasnost”²¹⁸, i da bi posledice toga bile najstrašnije moguće, da se drugi, moćniji bog nije umešao i odsekao mu glavu.

U druidskim trijadama starih britanskih bardova postoji jasna referenca na isti događaj. Oni su tvrdili da je u praiskonsko doba „nastala vatrena oluja koja je rascepila zemlju nadvoje, sve do velikog bezdana”, iz kog se niko nije izvukao, osim „izabrane družine koja se zatvorila u obor sa jakim vratima”, zajedno sa velikim „patrijarhom poznatim po snažnom integritetu”, što je očigledno bio Šem, vođa vernih, koji je sačuvao njihov „integritet” onda kada su mnogi doživeli brodolom vere i dobre savesti. Sve te priče upućuju na isti vremenski period i pokazuju koliko je moćan bio taj vid otpadništva. Papsko čistilište i vatre uoči svetog Jovana, koje smo već razmatrali, kao i mnoga druga predanja i običaji koji još uvek postoje, samo su ostaci istog drevnog praznoverja.

Treba zapaziti, međutim, da je „velika crvena aždaja” ili „velika ognjena zmija”, prikazana kako stoji pred ženom koja ima krunu od dvanaest zvezda, to jest, pred istinskom Božjom crkvom, „*da joj proždere dijete kad rodi*” (Otkrivenje 12:4). To se potpuno slaže sa likom velikog predvodnika kulta vatre. Nimrod, kao predstavnik vatre koja proždire ljudske žrtve, a posebno decu, smatran je, otuda, velikim proždiračem dece. Mada je, prilikom svog prvog oboženja, predstavljen kao Nin, ili dete, ipak je, kao prvi među ljudima koji je obožen, zapravo bio stvarni otac svih vavilonskih bogova, te je, shodno tome, u tom liku kasnije i bio poštovan širom sveta.²¹⁹

Kao otac bogova, o čemu smo već govorili, bio je poznat pod imenom Kronos, a prema opšte poznatoj, klasičnoj priči o Kronosu, on je „*gutao svoje sinove čim bi se rodili*”. Dakle, takva analogija postoji između tipa i antitipa. Ta legenda ima još šire i dublje značenje, ali, primenjena na Nimroda, odnosno „Rogatog”, samo ukazuje na činjenicu da su, kao predstavniku Moloha ili Vala, novorođenčad bila najprihvatljivija žrtva na njegovom oltaru. U vezi s tim, postoji obilje tužnih zapisa iz antičkog doba. „Feničani su”, izveštava Jevsevije, „svake godine svoju voljenu, prvorodenu decu žrtvovali Kronosu ili Saturnu, a i stanovnici Rodosa su to često činili.” Diodor sa Sicilije navodi kako su Kartaginjani jednom prilikom, kada su bili opkoljeni od strane Sicilijanaca i bolno pritisnuti, da bi ispravili svoju grešku, kako su mislili, jer su se pomalo udaljili od drevnog običaja Kartagine, na brzinu su „izabrali dve stotine svoje najplemenitije dece i javno ih žrtvovali” tom bogu. Ima indicija da se ista praksa upražnjavala i u Britaniji u vreme druida. Znamo da

218 (SKANDA PURAN i PADMA PURAN, u delu KENEDIJA *Hinduska mitologija*, p. 275). U mitu je to božanstvo predstavljeno kao peta glava Brahme. Ali budući da se da se za tu glavu tvrdi da je, pregledajući Vede koje su pisale i o ostale četiri glave Brahme, stekla znanje koje je to božanstvo učinilo tako nepodnošljivo oholim, to pokazuje da se za njega moralo smatrati da ima posebnu individualnost.

219 Fajeton, mada je bio dete Sunca, takođe se naziva ocem bogova (LAKTANCIJE, *O lažnoj religiji*), dok je u Egiptu za oca bogova važio Vulkan (AMIJAN MARCELIN).

su prinosisi ljudske žrtve svojim krvavim bogovima. A ima dokaza i da su vodili „sinove svoje i kćeri svoje Molohu”, tako da je veoma verovatno i da su ih prinosisi na žrtvu. Jer, kad uporedimo dva odlomka iz Knjige proroka Jeremije nalazimo da su te dve pojave bile deo jednog istog sistema – praksa prinošenja žrtava Molohu bila je isto što i klanjanje Valu. „I sagrađiše visine Valu da sažižu sinove svoje ognjem na žrtve paljenice Valu... I sagrađiše visine Valu što su u dolini sina Enomova da vode sinove svoje i kćeri svoje Molohu, što im ja ne zapovedih niti mi dođe na um, da bi činili taj gad, i tako Judu navodili na greh.” (Jeremija 19:5; 32:35). Bog kome su se druidi klanjali bio je Val, kao što pokazuju goruće Valove vatre, a citirani odlomci iz Knjige proroka Jeremije dokazuju da su Valu na žrtvu prinošena (tj. žrtvovana) *deca*. Ali u tom prinošenju je postojala još jedna stavka, a to je jedenje mesa žrtve. Kada se „plod tela” na takav način prinosisio na žrtvu, bilo je to „radi greha duše”. A jedno od načela Mojsijevog zakona, načelo nesumnjivo proisteklo iz vere patrijaraha, bilo je da sveštenik mora da unese u sebe, to jest, da jede od onoga što je prineto kao žrtva za greh (4. Mojsijeva 18:9, 10; samo što je u slučaju patrijaraha to bilo meso žrtvovanih životinja za razliku od običaja Valovih i Molohovih sveštenika). Zato se i od sveštenika Nimroda ili Vala neizostavno zahtevalo da jedu ljudske žrtve, te je izraz „Kahna-Bal”,²²⁰ „Valov sveštenik”, postao ustaljena reč za one koji jedu ljudsko meso – kanibal.²²¹

Prema drevnim predanjima, otpadnici koji su se pridružili Nimrodovoj pobuni, ratovali su protiv vernih među Nojevim sinovima. Snaga i brojnost bili su na strani obožavalaca vatre, ali je na strani Šema i vernih bila moćna sila Božjeg Duha. Zato su mnogi bili osvedočeni u svoj greh i sprečeni u svojim zlodelim, a pobeda je, kao što smo videli, pripala svetima. Nimrodovoj moći došao je kraj,²²² a samim tim, bar za izvesno vreme, i obožavanju Sunca, kao i vatrene zmije povezane s njim.

220 „Kahna” je naglašeni oblik reči *Kahn*. *Kahn* znači „sveštenik”, a *Kahna* je „određeni sveštenik”.

221 Od istoričara Kastora (u jermenskom prevodu JEVSEVIJA) saznajemo da su pod Belom ili Belusom, odnosno Valom, živeli Kiklopi. S druge strane, komentatori Eshila navode da su ti Kiklopi bili braća Kronosa, koji se takođe, kao što smo već videli, nazivao Bel ili Val. Oko na njihovom čelu pokazuje da je to ime prvobitno bilo ime velikog boga, jer je ono i u Indiji i Grčkoj označavalo osobinu vrhovnog božanstva. Dakle, Kiklopi su bili predstavnici tog Boga – drugim rečima, sveštenici Bela ili Vala. Ispostavilo se da su ti Kiklopi bili veoma dobro poznati kao kanibali. Postoji izreka: „*Referre ritus Ciclopum*” – „Da se vrate obredi Kiklopa”, to jest, da se oživi praksa jedenja ljudskog mesa (OVIDIJE, *Metamorfoze*).

222 Ratovi *divova* protiv *neba*, o kojima su govorili drevni paganski pisci, odnosili su se prvenstveno na taj rat protiv *svetih*, jer ljudi ne mogu ratovati s Bogom drugačije, osim napadima na Božji narod. Drevni pisac Eupolem, prema navodima Jevsevija (*Priprema za Jevandelje*), tvrdio je da su upravo graditelji vavilonske kule bili ti *divovi*. Ta izjava u velikoj meri potvrđuje zaključak do kog smo i sami došli, jer smo pokazali da su „moćni” Nimrodovi zapravo bili „divovi” antike. Epifanije beleži da je Nimrod bio kolovođa među ovim divovima i da se „pod njim sprovodila zavera, pobuna i tiranija”. Silom prilika, verni mora da su najviše stradali, jer su se najviše suprotstavljali njegovim ambicioznim i svetogrđnim spletkama. Iz svega navedenog, imamo sasvim dovoljno razloga da zaključimo kako se Nimrodova vladavina završila nekom stravičnom katastrofom. Jedna Sinkelova izjava posebno potvrđuje zaključke do kojih smo već došli u vezi sa prirodom te katastrofe. Govoreći o načinu na koji je plan izgradnje kule osujećen (*Hronografija*), on tvrdi sledeće: „Ali Nimrod je i dalje tvrdoglavo ostajao (kad se većina ostalih graditelja kule razišla) i boravio na tom mestu. Ni silom nije mogao biti izvučen iz kule, jer je još uvek imao vlast nad velikim brojem ljudi. Otuda, kako saznajemo, pošto je kula, pod udarima silovitih vetrova popustila, i on je, po pravednoj Božjoj presudi, ostao smrvljen

A istina je bila upravo onakva kao što je Otkrivenje prikazuje u antitipu: „velika aždaja”, ili vatrena zmija, „zbačena bi na zemlju, i anđeli njezini zbačeni biše s njom” (Otkrivenje 12:9). To jest, vođa kulta vatre je, zajedno sa svim svojim saradnicima i pristalicama, zbačen sa položaja moći i slave do kog se uzdigao. Bilo je to vreme kada je čitav klasičan grčki Panteon bogova bio prinuđen da beži i da se skriva od gneva svojih protivnika. U Indiji su u to vreme Indra – vrhovni bog, Suriya – bog Sunca, Agni – bog vatre, i svi ostali buntovnici hinduističkog Olimpa, bili proterani s neba, te su lutali po zemlji, ili se skrivali po šumama, neutešni i na ivici da „umru od gladi”. Bio je to trenutak kada je Fajetona, u trenutku kada se, vozeći sunčanu kočiju, spremao da zapali ceo svet, vrhovni Bog oborio i zbacio na zemlju, dok su njegove sestre, kćeri Sunca, neutešno jadikovale za njim, kao što su i „žene plakale za Tamuzom”. Bilo je to onda kada je, kao što će se čitaoci uveriti, Vulkan, ili Molk-Geber, klasični „bog vatre”, tako sramotno zbačen s neba, što on sam priznaje kod Homera, govoreći o gnevu Cara nebeskog, što je u tom slučaju morao biti Bog Svevišnji:

„Njegove sam moći osetio nenadmašne,
Strmoglavo dole bačen s nebeske visine;
Krugovima brzim padah dana celog,
Nit' dodirnuh zemlju do sutona samog.
Bez daha padoh, izgubljen usled kretanja što vrtloži.
Sintijci me digli na Limnosa plaži.”

Stihovi u kojima se Milton osvrće na isti događaj, mada mu daju nešto drugačiji smisao, još lepše opisuju razmere tog sunovrata:

„U zemlji Ausoniskoj
Mulkiber, ljudi ga zvali; i kako je pao,
Pričaju, s neba. Jupiter besni baci ga dole
Preko zidina kristalnih pravo. Od jutra
Do podne padaše, od podneva do večeri rosne,
Letnjeg dana; sa zalaskom Sunca,
Sa vrha bačen, k'o zvezda što pada.
Na Lemnos, ostrvo egejsko.”
(Džon Milton, *Izgubljeni raj*).

pod njom.” Mada to nije moglo biti doslovno tačno, jer je kula stajala još dugo vremena, ipak postoje brojna predanja koja govore u prilog tome da je kulu, kojom je Nimrod hteo da se proslavi, *vetar* srušio, što daje razlog za pretpostavku da u toj priči, kada se *pravilno shvati*, ima nešto istine. Ako je shvatimo figurativno, uzimajući u obzir da ista reč koja označava *vetar* označava i *Božji Duh*, onda postaje vrlo verovatno da je njeno pravo značenje u stvari sledeće: Nimrodov grandiozni plan da se, biblijskim jezikom rečeno, „i na nebo popne” (Jeremija 51:53), i „među zvezde da metne gnezdo svoje” (Avdija 1:4), bio je za neko vreme srušen Božjim Duhom, te je, kao što smo već zaključili, tom prilikom i sam postradao.

Te reči vrlo upečatljivo pokazuju strahovit pad Molk-Gebera, ili Nimroda, „moćnog kralja”, koji je „iznenada oboren s vrhunca svoje moći, i u trenutku lišen svog carstva i svog života”.²²³

Vrlo jasna aluzija na to svrgavanje postoji u tekstu proroka Isaije koji govori o vavilonskom caru i njegovom padu: „Kako pade s neba, zvezdo danice, kćeri zorina!” (Isaija 14:12). Vavilonski car se pretvarao da je predstavnik Nimroda ili Fajetona, a prorok mu je tim rečima najavio da će i sam biti zbačen sa svog uzvišenog položaja, kao što je zbačen i bog na kog se ugledao. U klasičnoj priči o Fajetonu kaže se da je on bio progutan munjom (a i Eskulap je, kao što ćemo videti, umro istom smrću). Ali munja je tu puka metafora *Božjeg gneva*, kojim su okončani njegov život i njegovo carstvo. Kad se prouči istorija, i kad se odvoji sve ono što je slikovito i figurativno, ispostavlja se, kao što smo se već uverili, da je on pravosnažno *ubijen mačem*.²²⁴

Takvim jezikom se služe proročanstva, i to u potpunosti odgovara karakteru, delima i sudbini drevnog „tipa”. Ali, kako se to poklapa sa antitipom? Da li je sila paganskog carskog Rima – ona koja je prva progonila Hristovu Crkvu, čiji su vojnici stajali oko groba samog Božjeg Sina, da bi ga, ako je moguće, progutala čim ustane kao *prvorodeni iz mrtvih*²²⁵ da vlada svim narodima – u stvari bila predstavljena kao „vatrena zmija”?

223 Grčki pesnici govore o dve propasti Vulkana. U jednom slučaju srušio ga je Jupiter, a u drugom Junona. Kada ga je Jupiter zbacio, bilo je to zbog pobune. Kad je Junona to učinila, jedan od razloga koji se posebno izdvaja bila je njegova „nakaznost”, odnosno ružnoća (HOMER, *Himna Apolonu*). A evo kako se to poklapa sa pričom o Nimrodu: Prvo je bio lično zbačen, kada je, po Božjem ovlašćenju, ubijen. A onda je Junona srušila njegovu statuu, jer je carica neba nagrdila njegov lik, kako bi utrla put jednom lepšem (pravednijem) detetu.

224 Mada je, prema uvreženom shvatanju, Orfej bio *rastrgnut na komade*, i za njega se priča da ga je ubila munja (PAUSANIJA, *Beotija*). Prema jednom mitu, i Zoroaster je stradao od munje (SUDA), te se, u skladu s tim, tvrdi kako je on svoje sunarodnike pozivao da ne čuvaju svoje telo već svoj „*pepeo*”. Međutim, smrt od munje je tu, očigledno, puka simbolika.

225 To rođenje muškog deteta, kakvo je u prethodnom pasusu opisano, razlikuje se od uobičajenog načina na koji se o tome govori. Ali neka čitaoci razmisle da li stav koji sam zauzeo ispunjava sve zahteve datog slučaja. Mislim da će se malo ko složiti sa mišljenjem gospodina Eliota, da je to muško dete bio Konstantin Veliki, i da se u trenutku kada je hrišćanstvo, u njegovoj ličnosti, selo na carski presto Rima, ispunilo obećanje da će to dete, koje je žena usred takvih muka rodila, biti „uzeto k Bogu i prestolu Njegovu”. Kada je Konstantin došao do carstva, Crkva je zaista, kao što je prorečeno u tekstu Danilo 11:34, „dobila malu pomoć”, ali to je bilo sve. Konstantinovo hrišćanstvo bilo je vrlo sumnjive prirode. Pagani u njemu nisu videli ništa što bi ih sprečilo da ga, nakon smrti, uvrste među svoje bogove (EUTROPIJE). Ali, čak i da je bilo išta bolje, opis tog ženinog potomka previše je uzvišen da bi se primenio na Konstantina ili bilo kog hrišćanskog cara koji ga je nasledio na prestolu. Muško dete, rođeno da „vlada gvozdenom palicom nad svim narodima”, nedvosmisleno je Isus Hristos (videti Psalam 2:9; Otkrivenje 19:15). Pravi vernici, koji su jedno s Njim kao Njegovi podređeni, učestvuju u toj časti (Otkrivenje 2:27), ali jedino Hristu *s pravom* pripada taj prerogativ, i mislim da je tu očigledno reč o Njegovom rođenju. Međutim, neki od onih koji se zalažu za to gledište, nanose veliku štetu sopstvenoj stvari, tvrdeći da se taj odlomak odnosi na Njegovo *doslovno* rođenje u Vitlejemu. Kada se Hristos rodio u Vitlejemu, Irod je nesumnjivo nastojao da ga poseče, a on je bio podanik Rimskog carstva. Ali nije on to hteo iz nekakvog poštovanja prema Cezaru, već jednostavno iz straha po sopstveno dostojanstvo kao vladara Judeje. Sam Cezar je tako malo saosećao sa pokoljem vitlejemske dece, da je zabeleženo kako je Avgust, čuvši za to, primetio samo da je „bolje biti Irodova svinja nego njegovo dete” (MAKROBIJE, *Saturnalije*). Zatim, čak

Ništa ne bi moglo razumnije i logičnije sve to da objasni. Među mnogim gospodarima i mnogim bogovima koje su obožavali u carskom gradu, dva velika predmeta obožavanja bili su „večni oganj”, koji je neprestano goreo u hramu Veste, i sveta epidaurska zmija. U paganskom Rimu su kult vatre i kult zmije ponekad bili odvojeni, ponekad spojeni, ali oba su zauzimala istaknuto mesto u rimskom verskom sistemu. Vatra Veste smatrala se jednom od velikih zaštitnica Carstva. Navodno je Eneja iz Troje doneo tu vatru, koju mu je poverio duh Hektora, i koju su s ljubomornom brigom čuvali vestalske device, a njima su, opet, zbog te dužnosti, ukazivali najviše počasti. Hram u kome se čuvala, kaže Avgustin, „bio je najsvećtiji i najpoštovaniji od svih rimskih hramova”. Na vatru koja se tako ljubomorno čuvala u tom hramu i od koje je, kako se verovalo, toliko toga zavisilo, gledalo se na isti način kao među starim vavilonskim obožavaocima vatre. Ona se smatrala sredstvom pročišćenja, tako da su u aprilu mesecu svake godine, tokom Palilije, svetkovine u čast boginje Pales, i ljudi i stoka u tu svrhu provođeni kroz vatru. Na zmiju iz Epidaura, koju su Rimljani obožavali zajedno sa vatrom, gledalo se kao na božanski prikaz Eskulapa, deteta Sunca. Eskulap, koga je ta sveta zmija predstavljala, očigledno je samo drugo ime za velikog vavilonskog boga. Njegova sudbina bila je potpuno ista kao i Fajetonova. Govorilo se da ga je munja pokosila zbog vaskrsavanja mrtvih. Jasno je da se to nije moglo dešavati u fizičkom smislu, niti se moglo verovati u tako nešto. Ali, posmatrano u duhovnom smislu, verovalo se da je on ljude koji su umrli u svojim prestupima i gresima podizao u novinu

i kad bi se prihvatilo da je Irodov krvavi pokušaj da poseče novorođenog Spasitelja simbolizovao rimsku aždaju, koja „stajala pred ženom koja šćaše da se rodi” (Otkrivenje 12:4), gde su ostali elementi koji bi odgovarali tvrdnji da to dete, da bi se spasilo od aždaje, „bi uzeto k Bogu i prijestolu njegovu” (Otkrivenje 12:5)? Bežanje Josifa i Marije sa detetom u Egipat ni u kom slučaju ne odgovara tom opisu. Štaviše, treba posebno naglasiti da je Gospod Isus, kada se rodio u Vitlejemu, zapravo rođen, u veoma važnom smislu, *samo* kao „*judejski car*”. „Gdje je car Judejski što se rodio?” (Matej 2:2) – pitali su mudraci koji su došli sa Istoka da Ga potraže. Čitavog svog života On se nije pojavljivao ni u jednom drugom svojstvu, a kada je umro, natpis na Njegovom krstu glasio je: „Ovo je Isus, car judejski”. To nije bila slučajnost. Apostol Pavle nam kaže da je „Isus Hristos bio sluga *obrezanja* istine radi Božije, da utvrdi obećanje ocevima” (Rimljanima 15:8). Sam naš Gospod je to jasno potvrdio. „Ja sam poslan”, rekao je On Sirofeničanki, „samo k izgubljenijem ovcama doma Izrailjeva” (Matej 15:24). Odašiljajući učenike tokom svoje lične službe, naložio im je: „Na put neznabožaca ne idite, i u grad Samarijanski ne ulazite” (Matej 10:5). Tek nakon što je postao „prvenac iz mrtvih” (Otkrivenje 1:5) i, na osnovu svoje pobede nad grobom, „posvedočen silno za sina Božijega” (Rimljanima 1:4), proglašen je za „sina, koji će pasti sve narode” (Otkrivenje 12:5). Tek tada je On, spremajući se za vaznesenje na nebo, rekao svojim učenicima: „Dade mi se svaka vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučite *sve narode*” (Matej 28:18, 19). Upravo je sam naš Gospod, u noći pre nego što je izdan, dao jasne aluzije na to slavno „rođenje” iz groba, i na porođajne muke Njegove Crkve koje će mu prethoditi: „Zaista, zaista vam kažem da ćete vi zaplakati i zaridati, a svet će se radovati; i vi ćete žalosni biti, ali će se vaša žalost okrenuti na radost. *Žena kad rađa trpi muku; jer dođe čas njezin*: ali kad rodi dete, više se ne opominje žalosti od radosti, jer se rodi *čovjek* na svet. *Tako i vi dakle imate sad žalost*; ali ću vas opet videti, i radovaće se srce vaše, i vaše radosti niko neće uzeti od vas” (Jovan 16,20-22). Tu se tuga apostola i, naravno, cele Crkve koja je s njima saosećala tokom tih časova tame, upoređuje s mukama žene koja se porađa, a njihova radost, kada budu ponovo ugledali svog Spasitelja nakon vaskrsenja – sa radošću majke koja je bezbedno donela na svet čoveka. Može li onda biti ikakve sumnje u to šta znači simbol koji je pred nama, u kom je prikazana žena u porođajnim mukama koja se sprema da „rodi muško, sina, koji će pasti sve narode”, i gde se kaže da to „dete njezino bi uzeto k Bogu i prestolu njegovu” (Otkrivenje 12,5)?

života. Upravo to je i Fajeton navodno činio kad je oboren zbog paljenja sveta. U vavilonskom sistemu postojala je simbolična smrt, kroz koju su svi inicirani morali da prođu, pre nego što bi dobili novi život koji je podrazumevao obnavljanje, i to tako što bi izjavili da su prešli iz smrti u život. Kao što je prolazak kroz vatru značio i očišćenje od greha i sredstvo obnavljanja, isto je važno i za podizanje iz mrtvih, zbog čega je Fajeton oboren. Jer, kao što je Eskulap bio dete Sunca, tako je bio i Fajeton.²²⁶

Da bi se taj odnos simbolički prikazao, glava Eskulapa je na slikama uglavnom bila okružena zracima. Papa na isti način okružuje glave na navodnim Hristovim slikama, ali pravo značenje tih zraka je očigledno svima koji su upućeni bilo u literaturu ili umetnost Rima. Tako je čuveni rimski pesnik Vergilije pisao:

„A sada se, s pompom, kraljevi mira javiše;
Četiri konja Latina kočije vukoše,
Dvanaest zraka zlatnih oko njegovih igra hramova,
Kao oznaka od boga dâna porekla njegova.”

„Zlatni zraci” oko glave Eskulapa trebalo je da označe isto, da ga istaknu kao dete Sunca ili utelovljeno Sunce. A „zlatni zraci” oko glava na slikama i kipovima koji se povezuju sa Hristovim imenom, imali su za cilj da paganima stave do znanja da ih mogu bezbedno obožavati, kao što obožavaju kipove svojih dobro poznatih božanstava, samo sada pod drugim imenom. Eskulap je, u vreme smrtonosne kuge, bio pozvan iz Epidaura u Rim. Tako je taj bog, u vidu velike zmije, ušao u brod koji je trebalo da ga preveze u Rim i, pošto je bezbedno stigao do Tibra, svečano je inaugurisan kao bog čuvar Rimljana. Od tog vremena pa nadalje, privatno kao i javno obožavanje

Slika 53. Slika koja zajedno prikazuje rimsko obožavanje vatre i obožavanje zmije (Pompeji, tom II, str. 105).

²²⁶ Prema jednom mitu, rođenje Eskulapa bilo je identično sa rođenjem Bahusa. Njegovu majku je progutala munja, ali je dete izbačeno od nje, kao što je i Bahuš bio izvučen iz plamena u kom je izgorela njegova majka (DŽON LEMPRIJE).

epidaurijske zmije – zmije koja predstavlja utelovljeno božanstvo Sunca, drugim rečima, „vatrenu zmiju” – postalo je gotovo sveopšte. Skoro u svakoj kući mogla se naći „sveta zmija” od neke bezopasne vrste. „Te zmije bi se ugnezdile oko domaćih oltara”, piše autor *Pompeja*, „i izlazile bi, poput pasa i mačaka, da ih posetioci pomaze i udele im nešto hrane. Za stolom bi se šunjale oko pehara gostiju, a po vrućem vremenu dame su ih koristile kao žive šalove i uvijale ih oko vrata da se rashlade... Te svete životinje ratovala su protiv pacova i miševa, tako da je bar jedna vrsta štetočina držana pod kontrolom, ali budući da su vodile miran život i da ih niko nije ugrožavao, toliko su se namnožile da su, poput ‘majmuna iz Benaresa’, postale prava napast. Česti požari u Rimu bili su jedino što ih je moglo obuzdati.” Čitaoci će, na osnovu priloženog duboreza (**Slika 53**), moći da steknu bližu sliku o rimskim kultovima vatre i zmije koji su istovremeno odvojeni i spojeni. U razloge takvog dvostrukog predstavljanja tog božanstva ovde ne možemo da ulazimo, ali je, na osnovu već citiranih reči Vergilija, očigledno da su figure sa glavama okruženim zracima predstavljale boga vatre ili božanstvo Sunca, a ono što zaslužuje posebnu pažnju je činjenica da su ti bogovi vatre *crni*,²²⁷ što ih povezuje sa etiopskim ili *crnim* Fajetonom, dok su ti isti crni bogovi vatre bili, kao što i sam autor *Pompeja* priznaje, predstavljeni sa dve ogromne zmije.

Ako je, dakle, to obožavanje svete zmije Sunca, velikog boga vatre, bilo opšte prihvaćeno u Rimu, koji bi simbol mogao živopisnije da dočara idolopokloničku moć paganskog carskog Rima od „velike vatrene zmije”? Nema sumnje da je upravo s ciljem da se to istakne, i sama carska zastava – zastava neznabožackog rimskog cara, kao pontifeksa maksimusa, poglavara velikog sistema obožavanja vatre i zmije – bila u vidu zmije uzdignute na visoki stub, i obojena tako da je prikaže kao prepoznatljiv simbol kulta vatre (videti **belešku 15**).

Pošto se hrišćanstvo u Rimskom carstvu širilo, došlo je do sukoba između sila svetlosti i tame: „Mihailo i anđeli njegovi udariše na aždahu, i bi se aždaha i anđeli njezini. I ne nadvladaše, i više im se ne nađe mjesta na nebu. I zbačena bi aždaha velika, stara zmija... Zbačena bi na zemlju, i anđeli njezini zbačeni biše s njom” (Otkrivenje 12:7, 8). „Velika stara zmija” bila je zbačena kada je Gracijanovim dekretom paganstvo ukinuto u celom Rimskom carstvu – kada su ugašene vatre Veste i oduzeti prihodi vestalskim devicama – kada je rimski car (koji je, i nakon više od jednog i po veka ispovedanja hrišćanstva, i dalje bio „pontifeks maksimus”, poglavar rimskog idolopoklonstva, i kao takav se, u svečanim prilikama, uvek pojavljivao okićen svim idolopokloničkim obeležjima paganizma), pod pritiskom savesti, ukinuo sopstvenu funkciju. Dok je Nimrod bio lično i *doslovno* ubijen mačem, Šem je mačem Duha nadvladao *sistem* obožavanja vatre, i pridobio srca ljudi u toj meri, da je on jedno vreme bio potpuno ugašen. Na isti način je vatrema aždaja Rimskog carstva zadobila smrtonosnu ranu od mača, i to od *mača* Duha, koji je Božja reč. Na osnovu svega što smo dosad videli, postoji tačna analogija između tipa i antitipa.

Međutim, to nije jedina analogija koja postoji. Kada se istorijski zapisi pretraže do kraja, ispostavlja se da je – u trenutku kada je poglavar paganskog idolopoklonstva u Rimu „ubijen mačem”, tako što je ukinuta funkcija pontifeksa maksimusa

227 „Sva lica na njegovim gravurama (ŠARLA FRANSOA MAZOA) prilično su crna” (*Pompeji*). U Indiji je dete Krišna (naglašeno *crni* bog), u naručju boginje Devaki, prikazivano sa vunastom kosom i karakterističnim crtama crnačke ili afričke rase (videti **Sliku 54**).

– poslednji rimski *pontifeks maximus* zapravo bio stvarni, legitimni i jedini predstavnik Nimroda i njegovog idolopokloničkog sistema koji je tada postojao.

Da bismo to razjasnili, potrebno je da se nakratko osvrnemo na rimsku istoriju. Rim je, zajedno sa celom zemljom, u vrlo ranom periodu svoje istorije uveliko pio iz vavilonske „zlatne čaše“. Međutim, mimo svih ostalih naroda, on je sa vavilonskim idolopoklonstvom imao vezu koja ga dovodi u poseban i jedinstven položaj. Naime, mnogo pre Romula, jedan predstavnik vavilonskog „mesije“, istog imena, podigao je sebi hram kao bog i palatu kao car, na jednom od onih brežuljaka što će se naći unutar zidina tog grada, koji je Remu i njegovom bratu bilo suđeno da osnuju. Na brežuljku Kapitol, kasnije tako čuvenom, veličanstvenom i uzvišenom mestu rimskog bogoslužjenja, bio je u dalekoj prošlosti podignut grad Saturnija, u čast Saturna, velikog haldejskog boga. Zatim je došlo do neke revolucije – ukinuti su vavilonski idoli i strogo je zabranjeno klanjanje bilo kakvom kipu.²²⁸ I tako, kada su blizanci osnivači danas svetski poznatog grada podigli svoje skromne zidine, grad i palata njihovog vavilonskog prethodnika već su dugo ležali u ruševinama.

Na razrušeno stanje tog svetog grada, još iz dalekog Evanderovog doba, osvrnuo se i Vergilije. Pozivajući se na Enejinu navodnu posetu tom drevnom italijanskom vladaru, on kaže sledeće:

„Dve ruina gomile ugleda tada, gde stajahu nekada,
S obe strane reke, dva raskošna grada;
Od Saturnije i Janikule što osta;
I imena osnivača svojih zadržahu oba mesta.”

Međutim, toj smrtnoj rani koja je na takav način zadata haldejskom sistemu, bilo je suđeno da zaceli. Naime, jedna grupa Etruraca, izuzetno privrženih haldejskom idolopoklonstvu, došla je, prema nekima iz Male Azije, prema drugima iz Grčke,

Slika 54. Hinduska boginja Devaki sa odojčedom Krišnom na svojim grudima (MUR, ploča 59).

²²⁸ PLUTARH (*Istorija Nume Pompilija*) navodi da je Numa zabranio pravljenje idola, i da je tokom 170 godina nakon osnivanja Rima bilo zabranjeno postavljanje kipova u rimskim hramovima.

i naselila se u neposrednoj blizini Rima. Na kraju su bili pripojeni Rimskoj državi, ali mnogo pre nego što je došlo do tog političkog sjedinjenja, izvršili su veoma snažan uticaj na religiju Rimljana. Njihova upućenost u gatanje, proricanje, i sveukupnu nauku, stvarnu ili navodnu, koju su njihovi gatari i vračari pripisivali isključivo sebi, pribavila im je od samog početka poštovanje Rimljana. Postoji opšta saglasnost o tome da su svoje poznavanje gatanja i vraćanja, što je zauzimalo veoma istaknuto mesto u svakom krupnijem javnom poslu u kom su učestvovali, Rimljani uglavnom preuzeli od Toskanaca, odnosno naroda Etrurije. U početku nikome osim starosedeoćima te zemlje nije bilo dopušteno da obavlja službu Haruspiksa, koji je vršio sve obrede suštinski povezane sa žrtvovanjem. Dolazilo je do ratova i sporova između Rima i Etruraca, a ipak su mladići iz najviših plemićkih porodica u Rimu odlazili u Etruriju da se upoznaju sa svetim znanjima koja su tamo cvetala. Posledica je bila ta da su se Rimljani, pod uticajem tih ljudi čije mišljenje su oblikovali obožavaoci drevnih idola, ponovo vratili velikom delu idolopokloničkih običaja koje su ranije odbacili. Mada je Numa – koji je, prema predanju, bio drugi kralj Rima i naslednik Romula – prilikom uspostavljanja verskog sistema, dugo odolevao preovlađujućem raspoloženju svog vremena i zabranjivao obožavanje kipova, ipak su se, kao posledica savezništva između Rima i Etrurije u vezi sa svetim pitanjima, stvorili uslovi za ukidanje te zabrane. Kolegijum pontifa, koji je on uspostavio, vremenom je postao uglavnom etrurski kolegijum, pa je i vrhovni pontif, koji je predsedavao tim kolegijumom, i kontrolisao sve javne i privatne verske obrede rimskog naroda u svim bitnim pitanjima, bio u duhu i praksi etrurski pontif.

Ipak, vrhovni pontif Rima, čak i nakon pripajanja etrurskog idolopoklonstva rimskom sistemu, bio je samo izdanak velikog izvornog vavilonskog sistema. Bio je predani poklonik vavilonskog boga, ali nije bio njegov legitimni predstavnik. Sedište pravog, legitimnog vavilonskog pontifa nalazilo se izvan granica Rimskog carstva. To sedište, nakon Valtazarove smrti i proterivanja haldejskog sveštenstva iz Vavilona od strane medo-persijskih careva, nalazilo se u Pergamu, gde je kasnije osnovana jedna od sedam azijskih crkava.²²⁹ Tu se, samim tim, vekovima nalazio „Sotonin presto” (Otkrivenje 2:13). Tu je, pod pokroviteljstvom oboženih kraljeva Pergama,²³⁰ bilo njegovo omiljeno prebivalište, tu se Asklepije, u liku zmije, obožavao uz mahnite orgije i svakakvo preterivanje, što je na drugim mestima bilo donekle ograničeno.

229 BARKER i EINSVORT, *Kućni bogovi Kilikije*. Barker piše: „Poraženi Haldejci pobešli su u Malu Aziju i uspostavili svoj centralni kolegijum u Pergamu.” Frigija, koja je bila značajno središte kulta Kibele i Atisa, nalazila se u sastavu kraljevine Pergam, kao i Mizija. A za Mizijce se, u delu *Uskršnja hronika*, tvrdi da potiču od Nimroda. Tu doslovno stoji: „Nimrod, lovac i div – od kog potiču Mizijci”. Lidija, iz koje su, prema Liviju i Herodotu, potekli Etrurci, takođe je bila u sastavu istog kraljevstva (videti SMIT, *Klasični rečnik*).

230 Kraljevi Pergama, u čijim su oblastima haldejski vrači pronašli utočište, očigledno su zauzeli upražnjeno mesto Valtazara i njegovih prethodnika. Pozdravljeni su kao predstavnici starog vavilonskog boga. To je očigledno na osnovu izjava Pausanije, koji najpre navodi reči proročice po imenu Fenis u vezi sa Galima: „Ali božanstvo će ipak ozbiljnije pogoditi one koji žive blizu mora. Međutim, za kratko vreme Jupiter će im poslati branioca, voljenog sina bika, kojeg je odgojio Jove, koji će uništiti sve Gale.” A zatim, on te reči komentariše ovako: „Fenis, u tom proročanstvu, pod sinom bika podrazumeva Atala, kralja Pergama, koga je Apolonovo proročište nazvalo Taurokeron”, to jest „bikorogi”. Ta titula data od strane delfijskog boga, dokazuje da je Atal, u čijoj su zemlji magovi imali svoje sedište, bio postavljen i priznat kao Bahuš, vođa

Rimski pontif u početku nije imao neposredne veze sa Pergamom i tamošnjom hijerarhijom, ali su vremenom rimski i pergamski pontifikat poistovećeni. Sam Pergam je postao sastavni deo Rimskog carstva, kada je Atal III, poslednji od njegovih kraljeva, sve oblasti kojima je vladao testamentom ostavio rimskom narodu, 133. godine p.n.e. Neko vreme nakon pripajanja Pergama rimskim teritorijama, nije bilo nikoga ko je mogao u punom smislu polagati pravo na svo dostojanstvo koje se vezivalo uz staru titulu kraljeva Pergama. Izgleda da je u početku čak i vlast rimskih pontifa bila ograničena, ali kada je Julije Cezar, koji je prethodno izabran za pontifeksa maksimusa, kao car, postao i vrhovni građanski vladar nad Rimljanima, tada su njemu, kao poglavaru Rimske države i religije, dodeljena sva ovlašćenja i funkcije *istinskog legitimnog vavilonskog pontifa*, i on se našao u poziciji da se pozove na to pravo. Tada je on, po svemu sudeći, u sebi objedinio pravo na božansko dostojanstvo Atala, i na kraljevstvo koje je Atal zaveštao Rimljanima. Jer, njegova poznata lozinka „*Venus Genetrix*“, koja je značila da je Venera majka julijanske rase, izgleda je trebalo da ga proglasi za „sina“ velike boginje, kakvim je smatran i „bikorogi“ Atal.²³¹

Od tada se on, u određenim prilikama, pri vršenju svoje visoke pontifikalne službe, pojavljivao, naravno, u svoj pomp i vavilonske nošnje, kao i sam Valtazar, u grimiznim haljinama, sa Nimrodovim štapom u ruci, noseći mitru Dagona i ključeve Janusa i Kibebe.²³²

Tako se to nastavilo, kao što smo već naveli, čak i pod takozvanim hrišćanskim carevima, koji su olakšanje za svoju savest nalazili u tome što su postavljali nekog paganina da ih zameni u obavljanju *direktnijih* idolopokloničkih službi (taj zamenik je, međutim, delovao u njihovo ime i po njihovom ovlašćenju), sve do vladavine Gracijana, koji je, prema dokazima koje iznosi Gibon, prvi odbio da obuče idolopokloničku pontifikalnu odeću i da vrši službu pontifa. Na osnovu svega iznetog, možemo zaključiti da ukidanjem paganstva u Rimskom carstvu, prestankom službe pontifeksa maksimusa, i zbacivanjem svih velikodostojnika paganstva s njihovih položaja uticaja i moći, koje su još uvek u izvesnoj meri mogli da zadrže, očigledno, nije bila zbačena samo velika crvena aždaja iz Rima, već i velika crvena aždaja iz Vavilona. Bilo je to samo ponovno rušenje, u simboličnom smislu, prvog i jedinog legitimnog naslednika Nimroda – isto ono što se dogodilo i njemu samom, kada je strahota njegovog pada izmamila uzvik: „Kako si pao s neba, o, Lucifere, sine jutra“!

magova. Tako je upražnjeno mesto Valtazara ponovo popunjeno, a prekinuti lanac haldejskog nasleđa obnovljen.

231 Najverovatniji razlog za oboženje careva, koje se nastavilo u kontinuitetu od dana Divus Juliusa, ili „oboženog Julija“, bilo je to što su smatrani predstavnicima „bikorogog“ Atala, istovremeno u svojstvu pontifa i suverena.

232 Da je *ključ* bio jedan od simbola korišćenih u Misterijama, čitaoci će pronaći konsultovanjem Tejlorovog dela *Beleške o orfičkoj himni Plutonu*, gde se o tom božanstvu govori kao o „čuvaru ključeva“. Dakle, pontif je, kao „Hierofant“, bio „obučen i okičen simbolima velikog Stvoritelja sveta, čija zamena je, prema Misterijama trebalo da bude“ (MORIS, *Starine*). Praiskonski bog – bog Stvoritelj bio je mistično predstavljen kao dvopolan, biće koje u svojoj ličnosti kombinuje oba pola, tako da je istovremeno bio i Janus i Kibela. Kao onaj koji je čuvao Misterije tog dvostrukog božanstva, bilo je prirodno da pontif nosi oba ta ključa. I sam Janus, kao i Pluton, često je bio prikazivan sa više ključeva.

Zver iz mora

Sledeći veliki neprijatelj na kog nam se skreće pažnja jeste „zver iz mora”: „I stadoh na pesku morskome,” kaže Jovan, „i vidjeh zvijer gdje izlazi iz mora, koja imaše sedam glava, i rogova deset, i na rogovima njezinijem deset kruna, a na glavama njezinijem imena hulna” (Otkrivenje 13:1). Sedam glava i deset rogova ove zveri, kao kod velikog zmaja, pokazuju da je to u suštini ista sila, ali je sticajem okolnosti pretrpela određene promene. U starom vavilonskom sistemu, posle obožavanja boga vatre, brzo se prešlo na obožavanje boga vode ili mora. Jer, kao što je svet prethodno bio u opasnosti da izgori, tako je kasnije bio u opasnosti da bude potopljen. U jednoj meksičkoj priči tvrdi se da je upravo tako i bilo. Svet je prvo, kažu oni, uništen vatrom, a zatim vodom. Druidska mitologija donosi isti izveštaj. Bardovi potvrđuju da je, posle strahovite vatrene oluje, koja je rascepila zemlju, ubrzo usledilo izbijanje jezera Lion, kada su se vode ponora izlile i „preplavile čitav svet”. U Grčkoj se srećemo sa istom pričom. Diodor sa Sicilije izveštava da se u dalekoj prošlosti „u Frigiji pojavilo čudovište po imenu Egida, koje je bljuvalo vatru. Tako je, šireći se duž planine Taurus, požar spalio šume sve do Indije, a zatim je, krećući se unazad, zahvatio šume planine Liban i proširio se sve do Egipta i Afrike. Konačno ga je zaustavila Minerva. Frigijci su dobro pamtili taj *požar* i *potop* koji je *usledio*.” I Ovidije, u svojoj priči o preobražaju Kiknusa, pravi jasnu aluziju na činjenicu da je obožavanje vatre brzo zamenjeno obožavanjem vode. On tu govori o *kralju* Kiknusu, bliskom prijatelju Fajetona, pa samim tim i obožavaocu vatre, koji je, nakon smrti svog prijatelja, *zamrzeo vatru* i, okrenuvši se, *iz straha*, suprotnom elementu – *vodi*, pretvorio se u labuda. U Indiji, veliki potop, koji zauzima upadljivo mesto u njenoj mitologiji, očigledno ima isto simboličko značenje, mada je i priča o Noju pomešana sa svim tim. Jer, upravo su tokom potopa „izgubljene Vede”, ili svete knjige, ponovo pronađene, i to zaslugom velikog *boga* u obličju *ribe*. A do „gubitka Veda” došlo je, očigledno, u vreme te strašne katastrofe za bogove, kada je, prema Puranama, veliki neprijatelj tih bogova, po imenu Durgu, „ukinuo sve religiozne ceremonije, tako da su bramani, iz straha, *prestali da čitaju Vede*, ... vatra je izgubila svoju snagu, a prestrašene zvezde povukle su se iz vidokruga” – drugim rečima, kada su idolopoklonstvo, kult vatre i obožavanje nebeske vojske bili suzbijeni. Kada se okrenemo samom Vavilonu, i tu nalazimo skoro isti izveštaj. Prema Berosusu, potop se navodno odigrao *nakon* vremena Alorusa, ili „boga vatre”, to jest Nimroda, što pokazuje da je on i tu simbolično predstavljen. Iz tog potopa je izašao Dagon, bog-riba, ili bog mora. Poreklo kulta Dagona, kako pokazuje Berosus, zasniva se na legendi da je u dalekoj prošlosti, kad su ljudi ogrezli u varvarstvo, došla *zver po imenu Oanes iz Crvenog mora*, ili Persijskog zaliva – polučovek, poluriba – koji je civilizovao Vavilonce, učio ih umetnosti i nauci i upućivao u politiku i religiju. Dakle, kult Dagona uveli su isti oni – Nimrod je, naravno, izuzet – koji su prethodno naveli svet na obožavanje vatre. Preko Misterija, koje su

tada ustanovljene, i u kojima se u prvom momentu nesumnjivo ispoljavala najveća antipatija prema propisanom obožavanju vatre, oni su nastojali da povrate svoju moć i uticaj, prikazivanjem groznih scena Potopa, u kojima je Noje predstavljen pod imenom Dagon ili bog-riba – scena za koje čitav ljudski rod, kako zbog same prirode događaja, tako i zbog zajedničke veze sa drugim ocem čovečanstva – nije mogao a da ne oseti duboko interesovanje. Izumitelji tih Misterija uvideli su da će, ako uspeju da vrate ljude idolopoklonstvu u bilo kom obliku, uskoro moći da obnove čitav sistem koji je srušen. I tako, čim se ukazala prilika, Tamuz je predstavljen kao onaj koji je dozvolio da bude ubijen za dobro čovečanstva. Napravljena je razlika između dobrih i loših zmija, te se jedna vrsta predstavljala kao Agatodemon, ili dobro božanstvo, a druga kao Kakodemon, ili zlo božanstvo.²³³

Nakon toga, nije bilo teško postepeno navesti ljude da poveruju kako Tamuz, mada je sve na to ukazivalo, nije bio pokrovitelj kulta zmije, već glavni neprijatelj Apofisa, velike zloćudne zmije koja je zavidela sreći čovečanstva, pa čak i da je on zapravo bio to ženino seme kome je bilo suđeno da zgazi zmiji na glavu. Uz pomoć metempsihoze²³⁴ bilo je lako poistovetiti Nimroda sa Nojem, pa čak i stvoriti utisak kako se veliki patrijarh, u liku svog omiljenog potomka, milostivo udostojio da se ponovo utelovi – kao Dagon, da bi mogao da vrati ljudima blagoslove koje su izgubili kad je Nimrod ubijen. Ono što je izvesno, to je da se u haldejskim Misterijama, gde god one bile uspostavljene, Dagon obožavao u liku koji je predstavljao i jednog i drugog.

U prethodnom sistemu, osnovni način pročišćenja bio je pomoću vatre. *Sada* je voda bila ta kojom je trebalo da se ljudi čiste. Tada je začeto učenje o novorođenju putem krštenja, povezano, kao što smo videli, sa prolaskom Noja kroz vode Potopa. Tada je počelo obožavanje svetih izvora, jezera i reka gde god oni bili na zemlji, što se može pratiti ne samo među Parsima (sledbenicima Zoroastera) koji, uporedo sa vatrom, obožavaju i Kaspijsko more, i među Indusima, koji obožavaju prečišćujuću vodu Ganga, i koji su umiruće članove svojih porodica ostavljali da se udave u njenom toku, smatrajući da im je to propusnica za nebo. Isto to vidimo u papskoj Irskoj, gde se, osim sveopšteg poštovanja svetih izvora, praktikuju i godišnja hodočašća u Loh Derg, kako bi se gresi sprali u njenim blagoslovenim vodama. Takođe se održalo i popularno sujeverje o vešticama, što se jasno vidi iz dobro poznatog Barnsovog stiha:

„Tekuću vode ne usuđuju se da pređu.”

Toliko o obožavanju vode. Međutim, tome je uskoro pridodato i staro obožavanje vatre. U Misterijama su ta dva načina pročišćenja spojena. Mada se, radi obnovljenja, vršilo krštenje vodom, i pročišćenje vatrom se ipak smatralo neophodnim.²³⁵

233 VILKINSON: U Egiptu je Ureus ili Cerastes bila dobra zmija, a Apofis zla.

234 Verovanja da duša – psiha – može da se prenese iz jednog tela u drugo – *prim. prev.*

235 Ime Tamuz, koje se primenjivalo na Nimroda, ili Ozirisa, potpuno odgovara Alorusu – „bogu vatre”, i dato mu je, po svoj prilici, kao velikom pročistitelju vatrom. „Tamuz” je izvedeno od *tam*, „učiniti savršenim” i *muz*, „vatra”, što označava „Vatru – usavršitelja” ili „vatru koja usavršava”. Na to značenje njegovog imena, kao i na karakter Nimroda kao *Oca* bogova, aludira

Još dugo nakon što je uvedeno novorođenje putem krštenja, deca su i dalje bila „vođena kroz oganj Molohu”. To dvostruko pročišćenje vatrom i vodom upražnjavalo se u Meksiku, među sledbenicima Vodana, a bilo je uobičajeno i u starom, paganskom Rimu.²³⁶ Vremenom je gotovo svuda, širom paganskog sveta, obožavanje vatre i zmije Nimroda, mada je svojevremeno ukinuto, ponovo uspostavljeno u novom obliku, sa svim njegovim starim i još mnogim pridodatim gadostima.

Što se tiče tog boga mora, kad je njegov kult u potpunosti obnovljen, kad je ugušeno svo to strašno protivljenje, on je obožavan i kao veliki bog rata. Premda je „umro za dobrobit čovečanstva”, sada kad je ponovo ustao, postao je apsolutno nepobediv. U znak sećanja na tu novu inkarnaciju, o čemu je već bilo reči, u pagan-

jedan zoroastrijski stih koji glasi: „Sve što postoji je potomstvo *jedne vatre*. Otac je sve usavršio i sve je predao drugom umu, kojeg svi narodi nazivaju prvim” (KORI, *Fragmenti*). Ovde se vatra proglašava *Ocem* svih, jer je sve njeno *potomstvo*, a naziva se i „*usavršiteljem* svega.” „*Drugi um*” je očigledno dete koje je zamenilo Nimrodov lik kao predmet obožavanja. Pa ipak je posredovanje Nimroda, kao prvog od bogova i boga vatre, bilo neophodno za „usavršavanje” ljudi. Otuda, nesumnjivo, potiče i verovanje u vatre Čistilišta, neophodne da bi se duše ljudi konačno „usavršile”, i očistile od svih greha što su sa sobom ponele u nevidljivi svet.

236 OVIDIJE, *Kalendar*. Pošto sam pažljivim ispitivanjem posrednih dokaza došao do zaključka da je verovanje u pročišćenje vatrom izvedeno iz kulta vatre Adona, ili Tamuza, i da se pominjanje voda odnosilo na Nojev potop, veoma me je zainteresovalo kad sam kod Ovidija pronašao izričitu tvrdnju da je takvo verovanje zaista postojalo u Rimu u njegovo doba. Pomenuvši razne maštovite razloge za dvostruko pročišćenje vatrom i vodom, on zaključuje sledeće: „Ja lično u to ne verujem, ali ima nekih koji tvrde da je jedan namenjen uspomeni na Fajetona, a drugi na potop Deukaliona.”

Ako neko, ipak, i dalje smatra malo verovatnim da je obožavanje Noja u drevnom svetu moglo da se izmeša sa obožavanjem Carice nebeske i njenog sina, neka dobro otvori oči za ono što se u tom pogledu odvija u Italiji ovih dana [1856. godine]. Lord Džon Skot mi je, kao potvrdu stavova iznetih na ovim stranicama, ljubazno poslao sledeći članak, objavljen u časopisu *Morning Herald*, 26. oktobra 1855: „*Nadbiskupova molitva patrijarhu Noju – papstvo u Torinu*: Tokom nekoliko uzastopnih godina, berba u Toskani bila je gotovo sasvim uništena usled širenja izvesne bolesti. S tim u vezi, nadbiskup Firence je došao na ideju kako da zaustavi preteću pošast – tako što je svoje molitve upućivao – ne Bogu – već patrijarhu Noju! On je upravo i objavio zbirku koja sadrži osam vrsta molitava, upućenih toj uglednoj ličnosti drevnog zaveta: ‘Presveti patrijarhu Noje!’ – reči su jedne od tih molitava, ‘Ti koji si tokom svog dugog života uzgajao vinovu lozu, i snabdevao ljudski rod tim dragocenim napitkom, koji ublažava žeđ, vraća snagu i oživljava duh svakog od nas, udostoji se da pogledaš na našu lozu, koju smo, po ugledu na tebe, do sada gajili. I, dok budeš gledao te usahle stabljike, uništene strašnom najezdom gamadi, koja pre berbe uništava plod (kao teška kazna za mnoštvo bogohuljenja i drugih greha koje smo počinili), sažali se na nas i, klanjajući se pred uzvišenim prestolom Boga, koji je obećao svojoj deci plodove zemlje i obilje žita i vina, pomoli Mu se u naše ime. Obećaj Mu u naše ime, da ćemo se, Božjom blagodaću, kloniti puteva poroka i greha, da nećemo više zloupotrebljavati Njegove svete darove, i da ćemo savesno poštovati Njegov sveti zakon i zakon naše svete Majke, Katoličke crkve’, itd. Zbirka se završava novom molitvom upućenom devici Mariji, koja se zaziva sledećim rečima: ‘O, bezgrešna Marijo! Pogledaj naša polja i vinograde, i ako smatraš da zaslužujemo tako veliku uslugu, ukloni, molimo te, ovu strašnu pošast, koja nas je zadesila zbog naših greha, koja čini naša polja neplodnim i lišava našu lozu blagoslova berbe’, itd. Članak sadrži vinjetu na kojoj je patrijarh Noje prikazan kako rukovodi poslovima berbe, kao i obaveštenje nadbiskupa kojim se odobrava četrdeset dana odlaganja obaveza svima koji budu pobožno recitovali dotične molitve. – *Hrišćanska vremena*.” S obzirom na toliko stepen paganizma koji je tu ispoljen, plemeniti Gospod bi već mogao da primeti da se ovaj svet vratio sasvim unazad, i da je obožavanje starog boga Bahusa u potpunosti obnovljeno!

skom Rimu se 25. decembar, inače Božić, proslavljao kao „*Natalis Solis invicti*” – „Rođenje nepobedivog Sunca”. Isto tako smo videli da je i samo ime rimskog boga rata identično sa imenom Nimroda, jer su Mars i Mavor, dva dobro poznata imena rimskog boga rata, očigledno samo rimski oblici haldejskog Mar ili Mavor, što znači „pobunjenik”. Tako je strašan i nepobediv bio Nimrod kada se ponovo pojavio kao Dagon, zver iz mora! Ako se čitaoci osvrnu na ono što piše u Otkrivenju, videće potpuno isto: „I videh jednu od glava njezinih kao ranjenu na smrt, i rana smrti njezine izleči se. I čudi se sva zemlja iza zveri, i pokloniše se zmiji, koja dade oblast zveri. I pokloniše se zveri govoreći: ko je kao zver? i ko može ratovati s njom?” (Otkrivenje 13:3). Dakle, takva analogija postoji, u svakom pogledu, između jezika proročanstva i drevnog vavilonskog tipa.

Da li, onda, u verskoj istoriji Rimskog carstva nakon pada starog paganizma, nalazimo bilo šta što bi odgovaralo tome? Da, nalazimo, u svakom pogledu. Tek što je paganizam legalno ukinut, večna vatra Veste ugašena, a stara zmija zbačena sa prestola moći na kom je tako dugo bezbedno sedela, učinjeni su najenergičniji pokušaji da on povрати svoj uticaj i autoritet. Pošto je uvideo da progonstvo hrišćana, kao takvo, ne bi uspeo da uništi crkvu koju simbolizuje žena odevena u Sunce, promenio je taktiku: „I ispusti zmija za ženom iz usta svojih vodu kao reku, da je utopi u reci” (Otkrivenje 12:15). Simbol koji je tu upotrebljen izuzetno je upečatljiv. Da se radilo o *vatrenom* zmaju, očekivalo bi se da će on, u skladu sa popularnim mitovima, za ženom bljuvati vatru. Ali nije bilo tako. To što je on izbacio iz usta bila je – *bujica vode*. Šta bi to moglo da znači? Pominjanje vode koja izlazi iz zmajevih *usta*, mora da se odnosilo na doktrinu, i to, naravno, *lažnu* doktrinu. A da li je, ipak, postojalo nešto još konkretnije od toga? Samo jedan pogled na stari vavilonski tip pokazaće da je voda izbačena iz usta zmije morala biti *voda novorođenja putem krštenja*. Upravo u to vreme, kada je staro paganstvo suzbijeno, doktrina o novorođenju ljudi putem krštenja, koja se ranije pojavila u hrišćanskoj crkvi, pretila je da se poput potopa razlije po celom Rimskom carstvu.²³⁷

Upravo tada su našeg Gospoda Isusa Hrista počeli da nazivaju popularnim imenom Ihtis,²³⁸ odnosno „Riba”, očigledno da bi ga poistovetili sa Dagonom. Od kraja četvrtog veka pa nadalje, učilo se da je onaj ko je opran u krstionici time nanovo rođen, i da je postao čist poput netaknutog snega.

Ta poplava nije tekla samo iz usta Sotone, stare zmije, već i iz usta onoga koga su rimski pagani prepoznali kao vidljivu glavu starog rimskog paganizma. Kada je ukinuto rimsko obožavanje vatre, videli smo da je bila ukinuta i funkcija pontifeksa maksimusa, predvodnika tog paganskog kulta. Bila je to smrtna rana na jednoj od glava velike crvene aždaje. Međutim, ta glava jedva da je i zadobila svoju smrtnu ranu, a već je počela da zaceljuje. Naime, samo nekoliko godina nakon njenog ukidanja, paganska titula pontifa ponovo je uspostavljena, i to od strane istog

237 Imamo dokaze da je otprilike od 360. godine naše ere, do vremena cara Justinijana, oko 550. godine, ta doktrina objavljivana, i da je našla čvrsto uporište među hrišćanima.

238 IHTIS (grč. ἰχθύς: ihtus – riba) je simbol koji je u Crkvi korišćen kao akronim za izraz: „Isus Hristos, Božji Sin, Spasitelj”. Rano usmeno predanje, koje je kasnije poprimilo i pisani oblik, govori da je u vreme progona hršćana u Rimskom carstvu riba korišćena kao hršćanski znak raspoznavanja, budući da grčka reč ἰχθύς u sebi krije početna slova izraza Ἰησοῦς (Isus) Χριστός (Hristos) Θεοῦ (Božji) υἱός (Sin) σωτήρ (Spasitelj). (*prim. prev.*)

cara koji ju je ukinuo, i dodeljena je, sa svim paganskim obeležjima koja uz nju idu – rimskom biskupu – koji je, od tog trenutka pa nadalje, postao glavni akter potapanja hrišćanstva, najpre pogubnom doktrinom o novorođenju putem krštenja, a onda i svim drugim doktrinama paganizma proizašlim iz drevnog Vavilona. Kada je ta paganska titula dodeljena rimskom biskupu, to nije bilo samo neko počasno zvanje, već titula koja je pružala izuzetnu moć. Autoritetu rimskog biskupa u tom novom svojstvu, kao pontifu, udruženog sa „pet ili sedam drugih biskupa” kao njegovih savetnika, bili su potčinjeni svi ostali biskupi, pa čak i mitropoliti stranih crkava u širokim regionima Zapada, i u Galiji ništa manje nego u Italiji. A onima koji su odbijali da se potčine njegovim pontifikalnim odlukama sledile su kazne. Velika opasnost nadvila se nad pitanjima istine i pravde s obzirom da je takva moć, carskim autoritetom, dodeljena rimskom biskupu, i to takvom koji je bio spreman da se potpuno preda širenju lažne doktrine. Međutim, koliko god da je velika bila ta opasnost, prava Crkva, Nevesta, Jagnjetova žena (ukoliko se takva Crkva mogla naći u granicama Zapadnog carstva), bila je čudesno zaštićena. Ta Crkva je jedno vreme bila čuvana od opasnosti, ne samo zahvaljujući planinskim utočištima, gde su zaklon našli mnogi njeni odani članovi, poput Jovinijana,²³⁹ Vigilantija,²⁴⁰ Valdenžana²⁴¹ i drugih sličnih njima – u divljini među Kotijskim Alpima i drugim osamljenim predelima Evrope, već i zahvaljujući značajnom delovanju Božjeg providenja u njihovu korist. O tom delovanju Providenja zapisano je sledeće: „I otvori zemlja usta svoja, i proždre reku koju ispusti zmija iz usta svojih” (Otkrivenje 12:16). Šta znači taj simbol da „otvori zemlja usta svoja”? U svetu prirode, kad zemlja otvori svoja usta, dolazi do zemljotresa, a „zemljotres”, prema figurativnom jeziku Otkrivenja, kao što je opšte poznato, ukazuje jednostavno na veliko političko previranje. I kad proučimo istoriju dotičnog perioda, zaista vidimo da su činjenice u potpunoj saglasnosti s tom pretpostavkom. Ubrzo nakon što je rimski biskup postao pontif, i kao takav se revnosno založio da u Crkvu uvede paganizam, započela su politička previranja u građanskom Rimu, koja nisu prestala sve dok

239 Jovinijan (latinski: Jovinianus; umro oko 405. godine), bio je protivnik hrišćanske askeze u 4. veku. Osuđen je kao jeretik 393. godine. Podaci o njemu potiču uglavnom iz spisa svetog Jeronima sažetih u dve knjige, *Adversus Jovinianum* (*Protiv Jovinijana*). Jeronim ga je nazivao „Epikurinom hrišćanstva”. Džon Henri Njuman je Erijusa od Sebaste, Jovinijana i Vigilantija nazvao pretečama protestantizma iz četvrtog veka i uporedio ih sa „Lutherom, Kalvinom i Cvinglijem”. (*prim. prev.*)

240 Vigilantije, hrišćanski prezviter, proslavljen kao autor dela koja nisu sačuvana, a u kojima je pisao protiv niza katoličkih praksi, koje su inspirisale jednu od najžustrijih Jeronimovih polemičkih rasprava. Rođen je oko 370. godine u Kalagurisu (sadašnja Sveta Martorija) u Akvitaniji. (*prim. prev.*)

241 Valdenžani su bili pristalice protoprotestantske crkvene tradicije koja je započela kao asketski pokret unutar zapadnog hrišćanstva pre Reformacije. Prvobitno poznat kao „siromašni ljudi iz Liona”, pokret se krajem dvanaestog veka proširio na Kotijske Alpe u današnjoj Francuskoj i Italiji. Osnivanje Valdenžana pripisuje se Petru Valdu, bogatom trgovcu koji je prodao svoje imanje oko 1173. godine, i počeo da propoveda apostolsko siromaštvo kao put do savršenstva. Valdenžanska učenja su dolazila u sukob sa Katoličkom crkvom, tako da su od 1215. godine proglašeni jereticima. Bili su podvrgnuti intenzivnom progonu, suočavali se sa organizovanom i opštom diskriminacijom, i malo bili uništeni u 17. veku. U 16. veku, Valdenžani su izvršili snažan uticaj na ranog švajcarskog reformatora Hajnriha Bulingerera. Pošto su se upoznali sa idejama drugih reformatora koje su bile slične njihovim, stopili su se sa ostalim protestantima. Od 12. septembra 1532. i formalno su deo kalvinističke tradicije. (*prim. prev.*)

se sam okvir tog carstva nije slomio i raspao na komade. Međutim, duhovna moć papstva bila je čvrsto uspostavljena nad svim narodima Zapada, još mnogo pre tog vremena. Jasno je da se odmah nakon što je Damas, rimski biskup, primio svoju pontifikalnu vlast, prorečeni „otpad“ (1. Timotiju 4:3), bar što se Rima tiče, uveliko proširio. U to vreme je muškarcima bilo „zabranjeno da se žene“²⁴² i „naređeno im je da se uzdržavaju od hrane“.

Tada je, uz lažnu doktrinu o grehu, uvedena i lažna svetost, i ljudi su navedeni da poveruju kako su sve krštene osobe nužno i novorođene. Da je Zapadno rimsko carstvo ostalo pod upravom jednog svetovnog vladara, rimski biskup bi, podržan od tog vladara, mogao vrlo brzo da zarazi sve delove carstva paganskim obmanama koje je očigledno propagirao. Uzimajući u obzir okrutnost s kojom se, prema Jovinijanu i svim ostalima koji su se protivili paganskim doktrinama u vezi sa brakom i apstinencijom, poneo rimski pontif, uz podršku imperijalne sile, lako je uvideti kako bi ozbiljne posledice po pravu duhovnu istinu u Zapadnom carstvu mogle uslediti da je tom stanju stvari bilo dopušteno da se razvija svojim prirodnim tokom. Međutim, tada se veliki Gospodar Crkve umešao. „Pobuna Gota“ i pljačka Rima od strane Alarika Gota 410. godine, zadali su takav udarac Rimskom carstvu, da je to do 476. godine dovelo do potpunog pada i sloma carske vlasti. Mada je rimski biskup, u skladu sa politikom koja je prethodno uspostavljena, carskim ediktom iz 445. godine, bio zvanično priznat za „poglavara svih zapadnih crkava“, pri čemu je svim biskupima naređeno „da drže i poštuju kao zakon sve što rimski biskup nađe za shodno da proglasi i naredi“, ipak su previranja u carstvu, a ubrzo potom i krah same carske vlasti, u velikoj meri poništili pogubne efekte tog edikta. Zemlja je tada „otvorila usta“ – drugim rečima, raspad Rimskog carstva na toliki broj nezavisnih državnica bio je koristan za istinsku religiju, i sprečio da poplava zabluda i pokvarenosti, koje su svoj izvor imale u Rimu, poteče tako brzo i stigne tako daleko koliko bi inače mogla. Kada su mnoge pojedinačne volje u različitim zemljama zamenile onu *jednu* carevu volju, na koju se suvereni pontif oslanjao, njegov uticaj je u velikoj meri neutralizovan. „Pod tim okolnostima“, kaže Gizeler, misleći na uticaj Rima u različitim kraljevstvima, na koje je carstvo bilo izdvojeno, „pape se nisu mogle direktno mešati u crkvene poslove, a njihova komunikacija sa zvaničnom crkvom neke zemlje u potpunosti je zavisila od raspoloženja lokalnog vladara.“ Papstvo je konačno uspelo da prevaziđe posledice tog „zemljotresa“, tako da su zapadna kraljevstva bila teško pogođena poplavom zabluda i laži koja je izašla iz usta aždaje. Ipak, rušenje carske vlasti, koja je tako zdušno podupirala duhovni despotizam Rima, pružilo je istinskoj Crkvi na Zapadu jedan poduži period relativne slobode, što inače ne bi mogla da ima. Mračno doba nastupilo bi dosta ranije i mrak bi bio još gušći, *da nije bilo Gota* i Vandala i političkih previranja koja su pratila njihove upade. Oni su bili podignuti da kazne otpadničku zajednicu, a *ne* da progone svece Višnjega, mada su i oni povremeno trpeli zajedničku nevolju. Ruka Proviđenja se ipak jasno vidi, u tome što je, u tako kritičnom trenutku, zemlja otvorila usta i pomogla ženi.

Da se vratimo, međutim, u nezaboravni period kada je pontifikalna titula dodeljena rimskom biskupu. Okolnosti pod kojima je ta paganska titula dodeljena papi

242 Celibat sveštenstva uveo je Siricius, rimski biskup, 385. godine (GIZELER).

Damasu bile su takve da bi vera i integritet i boljeg čoveka od njega lako posustali. Mada je paganstvo zvanično bilo ukinuto u Zapadnom carstvu Rima, ipak ono je u gradu na Sedam brežuljaka i dalje bujalo, u toj meri da ga Jeronim, koji ga je dobro poznao, pišući o Rimu u tom periodu, naziva „slivnikom svih sujeverja”. Posledica je bila ta da je carski edikt o ukidanju paganstva, koji se u celom carstvu poštovao, u samom Rimu bio samo mrtvo slovo na papiru. Simah, prefekt grada, najviše patricijske porodice, kao i narodne mase bili su fanatično odani staroj religiji, pa je, shodno tome, i car smatrao prikladnim da, uprkos zakonu, povlađuje idolopoklonstvu Rimljana. Koliko je snažan bio uticaj paganstva u carskom gradu, čak i nakon što je vatra Veste ugašena, a državna podrška Vestalkama ukinuta, čitaoci mogu da zakluče na osnovu sledećih Gibonovih reči: „Kip i oltar Pobeđe bili su, doduše, uklonjeni iz zgrade senata, ali je car ipak poštedeo statue bogova izložene na javnim mestima. Četiri stotine dvadeset i četiri hrama ili kapele i dalje su bili otvoreni, kako bi zadovoljili verske prohteve naroda, a dim koji se u svakoj četvrti Rima dizao sa idolopokloničkih žrtava vređao je delikatna osećanja hrišćana.” Tako je snažno bilo paganstvo u Rimu, čak i nakon povlačenja državne podrške oko 376. godine. Ali pogledajmo šta se događa samo pedesetak godina kasnije. Ime paganizma gotovo je u potpunosti nestalo, u toj meri da mladi Teodosije, u ediktu izdatom 423. godine, koristi ove reči: „Pagani koji su preostali, mada sad već možemo reći da ih uopšte i nema”. Zapažanja Gibona u vezi s tim veoma su upečatljiva. Mada u potpunosti priznaje da, uprkos carskim zakonima donetim protiv paganizma, „nikakve naročite poteškoće” nisu bile nametnute „sektašima koji su lakoverno primili Ovidijeve priče i tvrdoglavo odbijali čuda evanđelja”, on izražava čuđenje zbog brzine kojom je među Rimljanima došlo do potpunog prelaska iz paganizma u hrišćanstvo. Komentarišući period od 378. godine, kada je biskup Rima proglašen za pontifa, pa sve do 395. godine, on piše: „Propast paganizma u doba Teodosija, možda je jedini primer totalnog *istrebjenja* bilo kog drevnog i popularnog sujeverja, i stoga zaslužuje da ostane upamćen kao jedinstven događaj u istoriji ljudske misli.”... Pošto se osvrnuo na naglu promenu senata, on nastavlja ovako: „Poučni primer porodice Anicijan [u prihvatanju hrišćanstva] ubrzo je sledio ostatak plemstva... Građani koji su se izdržavali vlastitim radom i stanovništvo koje je zavisilo od javne darežljivosti, ispunjavali su crkve Laterana i Vatikana u vidu neprekidne gomile pobožnih prozelita. Uredbe senata, kojima je zabranjeno obožavanje idola, stupile su na snagu zahvaljujući *opštoj saglasnosti* Rimljana. Nekadašnji sjaj prestonice je prilično izbledeo, a usamljeni hramovi mogli su se tu i tamo videti, prezreni i prepušteni propadanju. Rim se potčinio jarmu Jevanđelja... Naraštaj koji je stasao u svetu, nakon proglašenja carskih zakona, bio je *privučen* pod okrilje katoličke crkve, a pad paganizma bio je tako *brz*, tako *neosetan*, da samo dvadeset i osam godina nakon smrti Teodosija [starijeg], njegovi bleđi i sitni tragovi nisu više bili vidljivi oku zakonodavca.” Čemu se mogla pripisati ta velika i nagla promena? Da li je razlog bio taj što se Reč Gospodnja propovedala i što je imala otvoren put? A opet, šta je značio taj novi aspekt koji je Rimsku crkvu počela da poprима? Jer, koliko god da je paganizam *spolja* nestajao iz Crkve, u istoj srazmeri se *iznutra* pojavljivao u njoj. Paganska odeća za sveštenike, paganski festivali za narod, neznabožačke doktrine i ideje svih vrsta bile su svuda u modi. Svedočenje istog istoričara, koji je tako odlučno govorio o brzom prelasku

Rimljana na ispovedanje Jevanđelja, nije ništa manje odlučno ni kad je reč o ovom pitanju. U svom izveštaju o Rimskoj crkvi, pod naslovom „Uvođenje paganskih ceremonija”, on govori ovako: „Kako su se verska pitanja postepeno svodila na nivo mašte, uvodili su se obredi i ceremonije koji su najsnažnije mogli da utiču na telesna čula. Da su početkom petog veka Tertulijan ili Laktancije iznenada vaskrsli iz mrtvih, kako bi prisustvovali prazniku posvećenom nekom popularnom svecu ili mučeniku, oni bi sa zaprepašćenjem i ogorčenjem gledali taj paganski spektakl koji je zamenio čisto i duhovno bogoslužjenje hrišćanske zajednice. Čim bi se vrata crkve širom otvorila, sigurno bi bili uvređeni dimom tamjana, mirisom cveća i odsjajem sveća i lampi koje su, u po bela dana, širile gizdavu, suvišnu i, po njihovom mišljenju, svetogrdnu svetlost.” Gibon iznosi još mnogo toga u istom maniru. Može li, sada, iko poverovati da je sve to bilo slučajno? Ne. To je očigledno bio rezultat te iste neprincipijelne politike papstva, čije nebrojene primere smo već videli tokom ovog istraživanja.²⁴³

Papa Damas je uvideo da će, ukoliko u gradu, koji je prevashodno odan idolopoklonstvu, pokuša da očuva čistotu i celovitost Jevanđelja, morati da nosi krst, da nailazi na mržnju i protivljenje, da trpi zlo kao dobar vojnik Isusa Hrista. S druge strane, mogao je isto tako da uvidi da će, ako ponese *titulu* oko koje su vekovima bile skoncentrisane sve nade i naklonosti paganizma, pružiti svojim pristalicama razlog da veruju kako je spreman i da deluje u pravom duhu te titule, a onda bi mogao da računa na popularnost, veličanje i slavu. Koju je, dakle, alternativu Damas bio više sklon da izabere? Čovek koji je na položaj rimskog biskupa došao kao lopov i razbojnik, preko mrtvih tela više od stotine svojih protivnika, nije se mnogo dvoumio oko toga za šta da se odluči. Ishod pokazuje da se poneo u skladu sa svojim karakterom, da je, preuzimajući tu pagansku titulu, bio spreman da žrtvuje istinu u svakom pogledu, samo da bi u očima pagana stekao pravo na nju, i postao legitimni predstavnik njihove duge linije pontifa. Ne postoji način da se te činjenice ikako drugačije obrazlože. Očigledno je, takođe, da su on i njegovi naslednici u tom svojstvu bili *prihvaćeni* od strane pagana, koji su pohrlili u Rimsku crkvu, i okupili se oko svog novog pontifa, ne menjajući ni *svoje* verovanje ni bogoslužjenje, već su *i jedno i drugo* uneli sa sobom u Crkvu. Čitaoci su se već uverili koliko je celovita i savršena bila kopija starog vavilonskog paganizma koja je, pod pokroviteljstvom pape, uneta u rimsku crkvu. Uvideli su da bog kome se papstvo klanja kao Sinu Svevišnjeg, ne samo što se, uprkos Božjoj zapovesti, obožava u vidu kipa načinjenog prema umeću i zamislama čoveka kao u dane otvorenog paganizma, nego mu se i pripisuju atributi potpuno *suprotni* onima koji su svojstveni milosrdnom Spasitelju, a to su upravo oni atributi koji se pripisuju Molohu, bogu vatre, ili Ala Mahozimu, „bogu utvrđenja”. Uvideli su da je otprilike u isto vreme kada je rimskom biskupu dodeljena paganska titula pontifa, naš Spasitelj dobio ime Ihtis, ili „Riba”, čime se poistovećuje sa Dagonom koji je bog-riba; i da je od tada, napredujući korak po korak, koliko su okolnosti dopuštale, pod krinkom obožavanja Hrista, uvedeno obožavanje istog tog vavilonskog božanstva, uz svu pompu, sve obrede i ceremonije, upravo kao u drevnom Vavilonu. I na kraju, uvideli su da je suvereni pontif takozvane hrišćanske crkve u Rimu poneo takvu *titulu*, koja mu

243 Gibon o tome otvoreno govori. „Mora se priznati”, kaže on, „da su sveštenici Katoličke crkve na ingeniozan način oponašali paganski model koji su navodno bili toliko nestrpljivi da unište.”

je dodeljena krajem četvrtog veka, i koja ga i danas, kao i vekovima ranije, dovodi u direktnu vezu sa istim onim „imenima hulnim” koja su prvobitno dodeljivana starim vavilonskim pontifima.²⁴⁴

Ako, dakle, okolnosti pod kojima se papa uzdigao do te visine moći i bogohulnih pretenzija uporedimo sa predviđanjima iznetim u Knjizi proroka Danila, koja zbog nedostatka pravog ključa nikad nisu pravilno shvaćena, mislim da će se čitaoci i sami uveriti u kojoj meri se to predviđanje u istoriji rimskih papa doslovno ispunilo. Predviđanje na koje aludiram odnosi se na takozvanog „samovoljnog cara”, kako je opisan u jedanaestom poglavlju Knjige proroka Danila. Među komentatorima postoji opšta suglasnost da se taj „samovoljni car” pojavljuje u eri jevanđelja i u okviru hrišćanstva, ali na njega se generalno gleda kao na ateističkog antihrista, koji se protivi ne samo istini, već i papstvu i svemu što se podrazumeva pod imenom „hrišćanstvo”. Međutim, ako to proročanstvo pročitamo u svetlu činjenica koje smo dosad razmatrali, dobija se nešto drugačija slika.

„I taj će car činiti što hoće, i podigneće se i uzvisiće se iznad svakoga boga, i čudno će govoriti na Boga nad bogovima, i biće srećan dokle se ne svrši gnev, jer će se izvršiti što je određeno. Neće mariti ni za bogove svojih otaca ni za ljubav žensku, niti će za koga boga mariti, nego će se uzvišivati nada sve” (Danilo 11:36, 37). Do sada te reči daju tačan opis papstva, s njegovom ohološću, bogohulništvom, prisilnim celibatom i devičanstvom. Ali u vezi sa stihovima koji slede, komentatori nikako ne uspevaju da se slože, kakvo god značenje im pridavali, bilo da smatraju kako se to sve odnosi na papu, ili zastupaju neku drugu teoriju. Dopustite, međutim, da se ti stihovi samo doslovno prevedu i uporede sa papskom istorijom – i sve

²⁴⁴ Čitaoci koji su imali priliku da se upoznaju sa prvim izdanjem ovog dela, zapaziće da u obrazloženju koje ovde iznosim, nisam naveo ništa o tom formalnom imenovanju pape za pontifa, od strane imperatora Gracijana, što mu je davalo direktnu vlast nad *paganima*, iako sam to učinio u prethodnom izdanju. To nije zato što ne verujem u istinitost tog događaja, već zato što u ovom trenutku postoji izvesna nejasnoća u vezi s tim predmetom. Velečasni Barkroft Bok, vrlo učeni sveštenik crkve Engleske na Cejlonu, dok je boravio u ovoj zemlji, saopštio mi je rezultate svojih istraživanja na tu temu, koja su me naterala da se uzdržim od tvrdnje da je Gracijan bilo kakvu formalnu vlast nad paganima predao biskupu Rima. Ipak, lično sam još uvek uveren da je prvobitna tvrdnja bila suštinski tačna. Pokojni gospodin Džons, u časopisu *Žurnal proroštva*, pozivao se na *Dodatak Theodosijevom zakoniku*, ne samo da bi potkrepio takve tvrdnje, već i da bi, naglašavajući reči *zakonika*, izričito izjavio da je došlo do nadmetanja za poziciju pontifa, i da su postojala dva kandidata – jedan paganin, Simah, koji je prethodno bio Valentinijanov zamenik, a drugi je bio biskup Rima (*Tromesečni žurnal proroštva*, Oktobar 1852). Nisam uspeo da nađem potvrdu za tu izjavu gospodina Džonsa, ali ona je, u svakom slučaju, toliko posredna da se uopšte ne može dovesti u pitanje, a da se pri tom ne ospori pouzdanost onoga ko ju je dao. Uočio sam neke greške gospodina Džonsa u vezi sa raznim pitanjima, ali ne i greške takve prirode. Uostalom, karakter tog čoveka ne daje povoda za takvu pretpostavku. Štaviše, jezik *Dodatka* praktično ne dopušta bilo koje drugo tumačenje. Međutim, čak i da biskup Damas nije bio formalno imenovan za pontifa čija vlast se protezala i nad *paganima*, ipak je jasno da je on, Gracijanovim ukazom (čiju autentičnost u potpunosti priznaje precizni Gizeler), postao vrhovni duhovni autoritet *Zapadnog* carstva u vezi sa *svim verskim pitanjima*. Kada su, dakle, paganski *sveštenici* 400. godine, iz političkih razloga, „bili postavljeni za *javne službenike*” od strane hrišćanskog cara *Zapadnog Rima* (*Teodosijev zakonik, POMPEJ, Za i protiv*), oni su nužno potpali pod jurisdikciju rimskog biskupa, jer nije bilo drugog tribunala, osim njegovog, za odlučivanje o svim pitanjima koja su se ticala religije. Ipak, u ovom tekstu, nisam se pozvao na te podatke. Mislim da će se čitaoci složiti da su moji argumenti dovoljno ubedljivi i bez toga.

postaje jasno, dosledno i skladno. Nadahnuti prorok najavio je da će u Hristovoj crkvi ustati neko ko neće samo ciljati visoko, nego će i dostići svoje ciljeve „čineći što hoće”. Njegova volja biće neprikosnovena, nasuprot svim zakonima, ljudskim i božanskim. Da li je taj car navodno trebalo da bude naslednik ribara iz Galileje, pitanje je koje se prirodno nameće. Kako je on uopšte mogao imati sredstava da se uzdigne do te visine vlasti? Reči koje slede daju jasan odgovor na to pitanje: „On neće *poštovati*²⁴⁵ ni bogove otaca svojih... ni bilo kojeg boga. Uzdizaće sebe iznad svih. *Mesto* Boga najsilnijeg, slaviće *boga utvrđenja (Ala Mazohim)*, kojeg nisu znali očevi njegovi. Ukrašavaće ga zlatom, srebrom, dragim kamenjem i nakitom. Podići će utvrđenja drugom bogu. One koji ga priznaju obasuće počastima, daće im vlast nad mnogima i deliće im zemlju kao platu” (Danilo 11:37-39, Milin).

Tako glasi proročanstvo. I to je upravo ono što je papa učinio. Veličanje sebe oduvek je bilo glavni princip papstva, a u svom „*uzdizanju*”, obožavao je samo „boga utvrđenja”. Uvođenjem kulta tog boga u rimsku crkvu, on je potencijalni izvor svoje slabosti pretvorio u samu tvrđavu sopstvene snage – od rimskog paganizma koji ga je okruživao načinio je bedem svoje moći. Kad su приметili da je papa voljan da usvoji paganske principe pod hrišćanskim nazivima, pagani i paganski sveštenici postali su njegovi najsvesrdniji i najodaniji branioci. A kad je počeo da upražnjava i svetovnu vlast nad hrišćanima, ko su bili ljudi koje je papa preporučivao i unapređivao u časti i moći? Upravo oni koji su bili najodaniji „obožavanju drugog boga” koje je on uveo u hrišćansku crkvu. Zahvalnost i lični interesi bili su deo te zavere. Jovinijan i svi ostali koji su se opirali paganskim idejama i običajima, bili su ekskomunicirani i progonjeni. Samo oni koji su od srca podupirali to otpadništvo (a niko nije mogao biti iskreniji u tome od pravih pagana), bili su favorizovani i unapređivani. Takvi ljudi su iz Rima odašiljani u svim pravcima, čak i do Britanije, kako bi obnovili vladavinu paganizma – nagrađivani su visokim titulama, zemlje su razdeljene među njima, a sve to da bi se uvećao „dobitak” rimske stolice, da bi se „Petrov novčić” iz svih krajeva planete donosio rimskom pontifu. Ali kaže se da je to išlo još dalje, da je taj car koji je uzvisio sebe, slavio boga kojeg njegovi očevi nisu poznavali, „zlatom i srebrom i dragim kamenjem”. Princip na kome počiva transupstancijacija nesumnjivo je vavilonski, mada nema dokaza da se on ikad primenjivao na isti način kao što se to čini u papstvu. Ono za šta imamo dokaze, to je da se u paganskom Rimu nikad nije obožavalo tako nešto kao što je božanstvo hostije, što papstvo čini. „Da li je iko ikad bio toliko lud”, kaže Ciceron, koji je i sam bio rimski augur i sveštenik – „da ono čime se hrani proglaši za boga?” Ciceron to ne bi mogao da tvrdi da je u Rimu postojalo nešto poput obožavanja hostije. Međutim, ono što je za paganske Rimljane bilo previše apsurdno, za papu uopšte nije bilo tako. Hostija ili osveštani hleb je veliki bog rimske crkve. Ona se pohranjuje u kovčeg ukrašen zlatom, srebrom i dragim kamenjem. Dakle, očigledno je da se „bog” kojeg čak ni papini *paganski* „oci nisu znali”, danas poštuje na način na koji je proročanstvo i ukazalo da hoće. Prema tome, kad je papi dodeljena paganska titula pontifa, on se svojski potrudio da tu titulu, u svakom pogledu, ostvari i u praksi, i ispunio je, do najsitnijih detalja, Danilovo proročanstvo zabeleženo više od 900 godina ranije.

245 Kao što će čitaoci приметiti, nije rečeno da on neće *slaviti* nijednog boga. Baš naprotiv, rečeno je da neće *poštovati* nijednog, da je sopstvena slava njegov najviši cilj.

Ali da se vratimo apokaliptičkim simbolima. Iz usta „crvene aždaje” potekla je „voda kao reka”. Papa, kakav je i danas, bio je krajem četvrtog veka jedini predstavnik Valtazara ili Nimroda na zemlji, jer su ga pagani očigledno *prihvatili* kao takvog. U istoj meri bio je, naravno, i legitimni naslednik *rimске* „crvene aždaje”. Kada se on, dakle, pošto je udostojen titule pontifa, prihvatio propagiranja stare vavilonske doktrine o novorođenju putem krštenja, bilo je to samo direktno i formalno ispunjenje Božjih reči da će velika crvena aždaja da „ispusti... za ženom iz usta svojih vodu kao reku, da je utopi u reci”. On i njegovi saradnici u tom delu, utabali su put uzdizanju ogromnog građanskog i duhovnog despotizma, koji je stao na čelo Evrope 606. godine nove ere, kada je, usred previranja i komešanja naroda kao na olujnom moru, rimski papa proglašen za vaseljenskog biskupa, i kada ga je deset glavnih kraljevstava Evrope priznalo za Hristovog namesnika na zemlji – jedino središte njihovog jedinstva, jedini izvor stabilnosti njihovih prestola. A on je tada, po sopstvenim postupcima i delima, i uz *pristanak sveopšteg paganizma* u Rimu, zapravo bio predstavnik Dagona. I kao što danas na glavi nosi mitru Dagona, imamo razloga da verujemo da je isto činio i tada.²⁴⁶

Da li bi se uopšte moglo naći tačnije ispunjenje teksta Otkrivenje 13:1-3: „I stadoh na pesku morskome; i videh zver gde izlazi iz mora, koja imaše sedam glava, i rogova deset, i na rogovima njezinim deset kruna, a na glavama njezinim imena hulna... I videh jednu od glava njezinih kao ranjenu na smrt, i rana smrti njezine izleči se. I čudi se sva zemlja iza zveri, i pokloniše se zmiji, koja dade oblast zveri.”

246 Od tog perioda, tj. od 6. veka se okvirno može početi sa računanjem čuvenih 1260 dana, jer se pre toga papa ne pojavljuje kao jedna od glava deseteroge zveri i poglavar vaseljenske crkve. Čitaoci će zapaziti da je gore pomenuta zver, mada je prošla kroz more, i dalje zadržala svoje prvobitne karakteristike. Vođa otpadništva u početku je bio Kronos, „*Rogati*”. I Kronos je još uvek vođa otpadništva, jer je on zver „sa sedam glava i *deset rogova*”.

Zver iz zemlje

U trinaestom poglavlju knjige Otkrivenje, posle zveri iz mora, predstavljena nam je druga zver: „I videh drugu zver gde izlazi iz zemlje, i imaše dva roga kao u jagnjeta; i govoraše kao aždaha. I svu vlast prve zveri činjaše pred njom; i učini da zemlja i koji žive na njoj pokloni se prvoj zveri kojoj se isceli rana smrtna” (Otkrivenje 13:11, 12). To što se ta zver *pominje* posle morske zveri, ne znači da je ona i došla u *postojanje* posle nje. Dela koja ona čini ukazuju na suprotno, jer je upravo ona to oruđe koje će navesti ljudski rod da se „pokloni prvoj zveri”, kojoj se iscelila smrtna rana, što ukazuje da je morala postojati i ranije. Razlog što se ona *pominje* kao druga jednostavno je taj što ona vrši svu vlast prve zveri, i navodi sve ljude da joj se poklone, tako da ne bi ni mogla biti adekvatno opisana pre nego što se prva zver pojavila na sceni. U drevnoj Haldeji postojao je sličan primer. U Vavilonu se taj bog zvao Nebo, u Egiptu Nub ili Num,²⁴⁷ a među Rimljanima Numa, jer je Numa Pompilije, veliki car-sveštenik Rimljana, zauzimao isti položaj kao vavilonski Nebo.

Među Etruscima, od kojih su Rimljani preuzeli najveći deo svojih obreda, bio je poznat kao Tages,²⁴⁸ a o njemu je posebno zabeleženo da je kao dete, poput zveri što „izlazi iz zemlje” u Jovanovoj viziji, iznenada i čudesno rođen iz brazde ili rupe u zemlji. U Egiptu je taj Bog prikazivan sa glavom i rogovima ovna (**Slika 55**). Izgleda da su ga u Etruriji prikazivali na donekle sličan način, jer tamo nalazimo izloženo božansko i čudesno dete sa rogovima ovna (**Slika 56**). Ime Nebo, čuveno, prepoznatljivo ime tog boga, u stvari znači „Prorok”, i on je zaista, kao takav, iznositelj proročanstva, praktikovao augurizam, tvrdio da ima čudesne moći i bio vičan magiji. Bio je veliki čudotvorac i, kao takav, tačno ispunjava kriterijume proročanstva koje glasi: „I učini čudesa velika, i učini da i oganj silazi s neba na zemlju pred ljudima” (Otkrivenje 13:13). Dakle, upravo po tim osobinama je etrurski Tages bio poznat, jer se za njega kaže da je podučavao Rimljane augurizmu i svakom sujeverju i čudotvoračkim obmanama u vezi s tim. Kao što u novije vreme često slušamo o kipovima Bogorodice koji plaču ili namiguju, i nebrojenim sličnim čudima, koja se u rimokatoličkoj crkvi stalno dešavaju kao dokaz ove ili one papske dogme, tako je bilo i u vavilonskom sistemu. Teško da je postojao neki oblik „pobožne pre-

247 U Egiptu, posebno među populacijom koja govori grčki, egipatsko *b* je često prelazilo u *m*.

248 Za Tagesa se inače tvrdi da je osnivač etrurske religije, a poznat je iz izveštaja latinskih autora kasne Rimske republike i Rimskog carstva. Zalagao se za kosmički pogled na božanstvo i predlagao metode za utvrđivanje božanske volje u vezi sa događajima od javnog interesa. Takvim proricanjem su se u rimskom društvu bavili sveštenici poznati kao *haruspici*. Religiozne tekstove koji beleže otkrivenja Tagesa (i nekoliko drugih proroka) Rimljani su nazivali *Disciplina Etrusca* (*Etrurska nauka*), još u kasnoj Republici. Napisani su na etrurskom jeziku sa latinskim naslovima. Nijedan od njih nije sačuvan. Poslednji autor koji tvrdi da je čitao elemente *Nauke* bio je Jovan Lidijac iz šestog veka, koji je pisao u Carigradu. Prema tome, znanje o Tagesu potiče uglavnom iz onoga što su o njemu zabeležili klasični autori. Jovan Lidijac je, međutim, smatrao da je Tages samo parabola. (*prim. prev.*)

Slika 55. Bog sa glavom ovna iz Egipta (VILKINSON, ploča 22, „Amum”).

Slika 56. Bog-dečak sa glavom ovna iz Etrurije (F.A. DAVID, *Etrurske starine*, tom V, ploča 57).

vare” ili svetačke podvale koji se u to vreme praktikovao na obalama Tibra, a da se pandan njemu ne bi mogao naći na obalama Eufrata, ili u sistemima koji su iz njega proizašli. Da li su viđeni kipovi Bogorodice koji rone suze? Isto tako su mnoge suze prolele i paganske statue. Na te idole nežnog srca aludira Lukan, govoreći o čudima koja su se dešavala tokom građanskih ratova:

„Bogova prolivene suze, zaštitnika zemlje naše,
I znoj lara²⁴⁹, o jadima grada kazivaše.”

Vergilije se takođe poziva na isto, kad kaže:

„Kipovi što plakaše ratove prorekoše,
A znoj sveti s bakarnih idola kapaše.”

Kada je za vreme konzulata Apija Klaudija i Marka Perpene, Publije Kras ubijen u bici sa Aristonikom, Apolonova statua u Kumi ronila je suze četiri dana bez

249 Kućni bogovi-zaštitnici kod Rimljana. (*prim. prev.*)

prestanka. Bogovi su imali i svoja vesela raspoloženja, kao i svoje napade plača. Ako rimska crkva smatra božanskim podvigom kada sveta statua njene Bogorodice „namigne”, sigurno nije bilo ništa manje laskavo ni kada bi se crte lica svetih kipova paganizma povremeno razvukle u osmeh. A da su to činile, imamo brojna svedočanstva. Tako nas vizantijski pisac Mihajlo Psel izveštava kako su se, kada bi sveštenici upotreбили svoje magične moći, „statue *smejale*, a lampe spontano palile”. Međutim, kad bi se kipovi razveselili, oni su izgleda pobuđivali drugačija osećanja u grudima onih koji su to gledali. „Teurgisti²⁵⁰ su”, piše Salverte, „izazivali pojavu bogova u vazduhu, usred oblaka pare koji bi se odvojili od vatre. Teurgista Maksimus se nesumnjivo poslužio nekom sličnom tajnom veštinom, kada se kroz isparenja tamjana koji je spalio pred kipom Hekate, moglo videti da se kip tako prirodno smeje, da je to *posmatrače ispunilo užasom*.” Ipak, bilo je trenutaka kada su kipovi pobuđivali i prijatnija osećanja. Zar nisu kipovi Bogorodice pravljene tako da ona s velikom blagonaklonošću posmatra odanog poklonika, i šalje ga kući sa uverenjem da je njegova molitva uslišena? Tako je bilo i sa kipovima egiptijske Izide. Bili su tako uobličeni, da je boginja mogla da protrese srebrnu zmiju na čelu, i potvrdno klimne glavom onima koji su svoje molitve iznosili na način koji joj je godio. Čitali smo o rimokatoličkim svecima koji su svoje čudesne moći pokazivali prelazeći reke ili mora na najneverovatnije načine. Tako je za Svetog Rejmonda zapisano da se preko mora prevezao na svom ogrtaču. Ni paganstvo ne zaostaje u tom pogledu. Na primer, o budističkom svecu, Suri Ačarji, zabeleženo je: „Kad je posećivao svoja stada zapadno od Inda, lebdeo je preko potoka na svojoj mantiji.” Zapravo, bogovi i sveštenici paganstva pokazivali su daleko veću sposobnost levitacije čak i od te. U današnje vreme neki vernik u rimskoj crkvi, negde na Kontinentu, veliča ime svetog Kupertina, koji je bio toliko preplavljen duhovnošću, da kad bi se molio, nije bilo načina da se njegovo telo zadrži na zemlji, već se, uprkos svim zakonima gravitacije, uzdizao i po nekoliko stopa u vazduh. Tako je bilo i sa poznatim svetim Franjom Asiškim, Petrusom Martinom i Franjom Mace-ratom pre više vekova. Ali sveti Kupertin, sveti Franjo, i njima slični, daleko su od originalnosti kad je reč o toj nadljudskoj predanosti. Sveštenici i magovi upoznati sa haldejskim Misterijama pretekli su ih, ne stotinama, već hiljadama godina. Kelius Rodiginus²⁵¹ tvrdi, „da, prema Haldejcima, svetlosni zraci, koji izviru iz duše, ponekad božanski prodiru u telo, koje se onda samo po sebi uzdiže od zemlje, što je bio slučaj i sa Zoroasterom.” Učenici Jambliha su tvrdili da su često bili svedoci istog čuda kad je reč o njihovom učitelju, koji se, tokom molitve, uzdizao na visinu i do desetak lakata od zemlje. Ipak, najveće čudo koje rimska crkva navodno čini je to što ponavljanjem pet magičnih reči uspeva da sa neba spusti telo, krv, dušu i božanstvo Gospoda našeg Isusa Hrista, kako bi On, zaista, i telesno prisustvovao sakramentu oltara. Haldejski sveštenici su na sličan način, svojim magijskim veštinama, navodno uspevali da spuste svoja božanstva u njihove statue, kako bi se

250 Teurgija je naziv za rituale, ponekad magijske prirode, izvedene s namerom da se prizove prisustvo ili delovanje jednog ili više božanstava, posebno s ciljem postizanja *henoze* (sjedinjavanja sa božanskim) i, kako se verovalo, usavršavanja sebe. (*prim. prev.*)

251 Kelius Rodiginus (Caelius Rhodiginus rođen Lodoviko Ričeri; 1469-1525) bio je venecijanski pisac i profesor grčkog i latinskog jezika. Njegovo glavno delo bio je *Drevne lekcije* – šesnaest knjiga objavljenih 1516. u Veneciji. (*prim. prev.*)

njihovo „stvarno prisustvo” vidljivo ispoljilo u njima. To su nazivali „stvaranjem bogova”, i otuda nesumnjivo potiče bogohulna izreka papskih sveštenika, da imaju moć „da stvore svog Stvoritelja”. Koliko sam uspeo da saznam, nema dokaza da je tanki okrugli kolačić, „beskrvna žrtva mise”, u vavilonskom sistemu ikada bio smatran nečim drugim, osim *simbolom*, i da se ikada tvrdilo kako se on *pretvara u boga* koga predstavlja. Pa ipak, doktrina o transupstancijaciji očigledno je suštinski magijska, sa svojom tvrdnjom da se izgovaranjem par moćnih reči jedna tvar može pretvoriti u drugu, ili da se veštīm manipulisanjem, jedna tvar može u potpunosti ukloniti i zameniti drugom. Osim toga, papa je, na osnovu svoje ogromne moći, pripisao sebi pravo da upravlja munjama Jahvea, i da svojim „fulminacijama”²⁵² zbriše svakoga ko bi ga uvredio. Kraljevi i čitavi narodi, verujući u tu moć, drhtali su i klanjali se pred njim, strahujući da će biti pogođeni njegovim duhovnim gromovima. Sveštenici paganizma pripisivali su sebi istu moć, a da bi učvrstili veru u to, čak su pokušavali da izazovu stvarne udare munja, u čemu su, prema nekim indicijama, zaista i uspevali. Tvrdi se da je Numa Pompilije to činio s potpunim uspehom. Međutim, Tul Hostilije, njegov naslednik, oponašajući taj primer, stradao je u pokušaju, pošto su on i cela njegova porodica, poput profesora Rajhmana u novije vreme, pogođeni munjom koju je uspeo da izazove.²⁵³ Takve čudotvorne sile je božanska Reč pripisivala zveri koja je trebalo da izađe iz zemlje, a stari vavilonski tip je, tobože, sve te sile i koristio.

U znak sećanja na rođenje boga iz „rupe u zemlji”, obredi Misterija često su se vršili u pećinama pod zemljom. Tako je bilo i u Persiji, jer se, kao što je Tages navodno rođen iz zemlje, i za Mitru tvrdilo da je na sličan način izašao iz pećine u zemlji.²⁵⁴

I sam Numa iz Rima pretvarao se da je sva svoja otkrivenja dobijao od nimfe Egerije – u pećini. U tim pećinama ljudi su najpre bili inicirani u Misterije, a posle Nimrodove smrti su, znakovima i lažnim čudesima koja su vršena pred njima, navedeni da se vrate obožavanju tog boga u novom obliku. Dakle, ova apokaliptička zver koja „izlazi iz zemlje”, podudara se u svakom pogledu s tim drevnim bogom rođenim iz „rupe u zemlji”; jer nijedna reč ne bi mogla tačnije da opiše njegovo delo od reči proroštva: „I ona činjaše velika čudesa, tako da i vatru s neba spusti na zemlju pred ljudima... I učinila /je/ da se zemlja i njeni stanovnici klanjaju prvom zveri, čija je smrtna rana zalečena” (Otkrivenje 13:12, 13, Čarnić). Ta čudotvorna zver, zvana Nebo, ili „Prorok”, kao prorok idolopoklonstva, bila je, naravno, „lažni prorok”. Kad uporedimo pasus koji smo upravo pročitali sa tekstom Otkrivenje 19:20, postaje očigledno da se ta zver, koja je „izašla iz zemlje”, upravo i oslovljava

252 Od latinskog glagola *fulminare*, koji se obično prevodi kao „udar groma”, jer potiče od *fulmen*, latinskog naziva za munju. Kada je u 15. veku glagol „fulminate” usvojen u engleskom jeziku, uglavnom je izgubio svoje značenje vezano za grom, i koristio se skoro isključivo kao tehnički izraz za izdavanje formalnih denuncijacija od strane crkvenih vlasti. (*prim. prev.*)

253 Sredstva kojima su se mogli izazvati udari munja i gromova opisana su u knjigama o etruskom Tagesu. Numa je prepisivao uputstva iz tih knjiga, i ostavio iza sebe komentare o tome, što je Tul pogrešno shvatio i time izazvao katastrofu.

254 JUSTIN MUČENIK. Zanimljivo je da, kao što je Mitra rođen u pećini, i neki hrišćani sa Istoka tvrde da se naš Spasitelj na sličan način rodio u pećini (KITO, *Enciklopedija*, „Betlehem”). Međutim, u Svetom pismu nema ni najmanjeg nagoveštaja o nečemu takvom.

tim imenom: „I bi uhvaćena zver, i s njom *lažni prorok* koji učini pred njom znake kojima prevari one koji primiše žig zverin i koji se poklanjaju ikoni njezinoj.” Pošto je „zver iz zemlje” „činila čuda” pred prvom zveri, to pokazuje da je „zver iz zemlje” zapravo „lažni prorok”. Drugim rečima, to je „Nebo”.

Ako proučimo istoriju Rimskog carstva, otkrićemo da i ovde postoji tačna podudarnost između tipa i antitipa. To što je smrtna rana paganizma zalečena, i obnovljena stara paganska titula pontifa, dogodilo se uz pomoć korumpiranog sveštenstva, simbolizovanog, prema opštem verovanju, i to opravdano, slikom zveri sa rogovima poput jagnjeta, u skladu sa rečima našeg Gospoda: „*Čuvajte se lažnih proroka, koji vam dolaze u ovčijem ruhu, a iznutra su grabljivi vuci*” (Matej 7:15). Sveštenstvo se, kao korporativno telo, sastojalo od dve velike grupe – redovnog i sekularnog sveštenstva, što odgovara slici dva roga, odnosno dve snage zveri, i sjedinjavalo je u sebi, već u vrlo ranom periodu, i sekularnu i duhovnu moć. Biskupi su, kao poglavari tog sveštenstva, imali veliku sekularnu vlast, mnogo pre nego što je papa zadobio svoju svetovnu krunu. Za to imamo jasne dokaze i kod Giza i kod Gibona. Pošto je pokazao da se sveštenstvo, još pre petog veka, ne samo odvojilo, već postalo i nezavisno od naroda, Gizo dodaje: „Hrišćansko sveštenstvo imalo je, povrh toga, još jedan vrlo različit izvor uticaja. Biskupi i sveštenici postali su *glavni opštinski magistrati*... Ako otvorite zakonik, bilo Teodosija ili Justinijana, naći ćete brojne propise koji opštinske poslove prepuštaju sveštenstvu i biskupima.” Gizo daje nekoliko citata. Sledeći izvod iz Justinijanovog zakonika dovoljan je da pokaže koliko je velika bila građanska vlast koja je dodeljena biskupima: „Što se tiče godišnjih gradskih poslova, bilo da je reč o uobičajenim gradskim prihodima, sredstvima koja potiču od imovine grada, privatnih poklona, zaveštanja, ili bilo kog drugog izvora; bilo da je reč o javnim radovima, o skladištima zaliha ili akvaduktima, o održavanju kupališta i luka, o gradnji zidova ili kula, o popravci mostova ili puteva, ili o ispitivanjima u kojima grad može biti angažovan u vezi sa javnim ili privatnim interesima, izdajemo sledeću naredbu: Vrlo pobožni biskup i tri ugledne ličnosti, izabrane među prvim ljudima grada, sastace se radi sledećeg: oni će svake godine ispitati obavljene radove; pobrinuće se da oni koji ih vode ili su ih vodili, precizno izvrše svoje dužnosti, podnesu račune i pokažu da su uredno vodili svoje poslove u administraciji, bilo javnih spomenika, bilo suma za nabavke ili javna kupatila, za troškove održavanja puteva, akvadukta ili bilo kojih drugih radova.” Dakle, to je taj dugački spisak funkcija položenih na duhovna pleća „veoma pobožnog biskupa”, od kojih se nijedna ni izdaleka ne pominje u božanskom nabranju dužnosti biskupa koje nalazimo u Božjoj reči (videti 1. Timotiju 3:1-7 i Titu 1:5-9). Kako je došlo do toga da biskupi, koji su na taj položaj prvobitno postavljeni iz čisto duhovnih pobuda, uspeli da prigrabe tako mnogo svetovne vlasti? Gibon rasvetljava stvarno poreklo te, kako je Gizo naziva, „enormne moći”. Kao autor knjige *Opadanje i propast Rimskog carstva*, on pokazuje da je, ubrzo posle Konstantinovog vremena, „crkva” (a samim tim i biskupi, posebno od kad su proglašeni posebnim redom u odnosu na ostalo sveštenstvo) stekla veliku sekularnu moć zahvaljujući pravu na azil, što je pripadalo paganskim hramovima, a što su imperatori preneli na hrišćansku crkvu. On iznosi sledeće: „Beguncu, čak i ako je bio kriv, bilo je dopušteno da se božanstvu i njegovim sveštenicima obrati ili za pravdu ili za milost.” Tako je postavljen temelj preuzimanju nadležnosti građan-

skog suda od strane crkvenih autoriteta, nakon čega su se osmelili da posegnu za celokupnom vlašću državne. Šarlota En Iton, autorka knjige *Rim u 19. veku*, govoreći o tom pravu na azil, primećuje da su time „oltari postali utočište upravo za one zločine koje je trebalo da proteraju iz sveta”. To je veoma značajno zapažanje, jer potvrđuje da se svetovna moć papstva, od samih početaka, temeljila na „bezakonju”, i pruža dodatni dokaz mnogima koji tvrde da je poglavar rimskog sistema, kome su podređeni svi biskupi, zapravo „čovjek bezakonja” (2. Solunjanima 2:8), prorečen u Svetom pismu kao predvodnik „tajne bezakonja”. Sva ta svetovna moć dospela je u ruke ljudi koji su se izjašnjavali kao Hristove sluge i sledbenici Jagnjeta, a u stvari su težili samo sopstvenom veličanju, i da bi to ostvarili, nisu oklevali da izdaju delo kojem su navodno služili. Duhovnu moć koju su imali nad ljudskim dušama, isto kao i svetovnu vlast koju su stekli u ovozemaljskim poslovima, koristili su nasuprot ciljevima čiste i neokaljane religije. U početku su ti lažni proroci, u vođenju ljudi na stranputicu, u nastojanju da ujedine paganstvo i hrišćanstvo, delovali takoreći *iz podzemlja*, rovuareći poput krtica u mraku i potajno kvareći prostodušne, na šta je i Pavle upozorio rekavši da, „se već radi *tajna bezakonja*”. Ali, vremenom, pred kraj četvrtog veka, kad su ljudski umovi već bili dosta dobro pripremljeni, i kad se činilo da im okolnosti idu na ruku, vukovi u ovčijem runu izašli su na površinu, iznoseći, malo pomalo, svoje tajne doktrine i običaje na svetlost dana. I tako su, iz veka u vek, kako im je moć rasla, služeći se svakom „prevarenom nepravde”, „znacima i lažnim čudima” (2. Solunjanima 2:9, 10), obmanjivali posvetovljene hrišćane, pošto su ih ubedili da je njihova anatema isto što i Božje prokletstvo – drugim rečima, da su mogli učiniti „da i oganj silazi s neba na zemlju”, tako da se „zemlja i koji žive na njoj pokloni... prvoj zveri kojoj se isceli rana smrtna” (Otkrivenje 13:12, 13).²⁵⁵

Kada je „smrtna rana” paganske zveri zarasla i pojavila se zver iz mora, kaže se da je ta zver iz zemlje postala priznati, ovlašćeni izvršitelj volje velike morske zveri: „I svu vlast prve zveri činjaše pred njom” (Otkrivenje 13:12), doslovno „u njenom prisustvu” – pod njenim nadzorom. S obzirom na to ko je prva zver, izraz „u njenom prisustvu” ima veliku snagu. Zver koja izlazi iz mora je „mali rog”, koji „ima oči kao oči čovečije” (Danilo 7:8). Dakle, to je Janus Tuens, „Svevideći Janus”, drugim rečima – vasseljenski biskup ili „vrhovni nadzornik”, koji sa svog prestola na sedam brežuljaka, putem organizovanog sistema ispovedaonica, *vidi i zna* sve što se čini unutar granica njegovog prostranog carstva. Upravo u vreme kad je papa postao vasseljenski biskup, uveden je običaj da se glavnim biskupima zapadnog carstva daruje papski ogrtač, palijum, „kako bi”, tvrdi Gizeler, „simbolizovao i jačao njihovu vezu sa Rimskom crkvom”.²⁵⁶

255 Mada je Papa veliki „Jupiter Tonans” papstva, i „fulminira” iz Vatikana, kao što je ranije navodno činio njegov prethodnik sa Kapitola, ipak *on* zapravo nije taj koji čini da „oganj siđe s neba”, već to čine njegovi sveštenici. Ali zbog uticaja kojim sveštenstvo svuda zaslepljuje ljude, papski gromovi ipak ostaju samo „bruta fulmina” – prazne pretnje. Simbol se, dakle, najtačnije može primeniti kada se „silazak ognja sa neba” pripíše zveri iz zemlje, a ne zveri iz mora.

256 GIZELER. Od Gizelera saznajemo da je još 501. godine rimski biskup, darivanjem palijuma, postavio *temelje sinoda* biskupa. Međutim, on u isto vreme izričito tvrdi da je tek oko 602, prilikom uspona '63. Foke na carski presto – onoga koji je papu proglasio za vasseljenskog biskupa – papa počeo da dodeljuje palijum, to jest, da ga dodeljuje sistematski i u većim razmerama.

Taj palijum, koji se nosio na ramenima biskupa, bio je s jedne strane deo papske odežde, i one koji bi ga primili obavezivao je da postupaju kao zvaničnici Rima, pošto bi svu svoju vlast primili i sprovodili pod nadzorom pape, kao „biskupa na biskupima”, dok je, s druge strane, to zapravo bilo javno stupanje na dužnost tih vukova u ovčijem runu. Jer šta je uopšte bio palijum papskog biskupa? Bio je to ogrtač koji je papa blagoslovio, načinjen od vune svetih jaganjaca koje su čuvale časne sestre svete Agneze, i satkan njihovim svetim rukama, da bi se mogao pokloniti onima kojima su pape želele da ukažu čast, u svrhu, kao što je to jedan od njih izrazio, „njihovog pridruživanja našem društvu u jedan *pastirski tor*”.²⁵⁷

Pošto ih je vaseljski biskup tako ustrojio i tako rukopoložio, oni su uspešno radili svoj posao i učinili da se „zemlja i koji žive na njoj pokloni prvoj zveri ... koja je imala ranu smrtnu i ostala živa” (Otkrivenje 13:12, 14). Ovo je bio *deo* predskazanog posla ove zveri. Ali bio je još jedan, ne manje značajan, koji je ostao da se razmotri.

257 (GIZELER, „*Papstvo*”). Čitaoci koji budu pregledali rana pisma papa u vezi sa darivanjem palijuma, sigurno će zapaziti veliku razliku u značenju između pomenutog „jednog pastirskog tora” i „jednog tora” našeg Gospoda. Ovo drugo se zaista odnosilo na tor koji čine pastori ili pastiri. Međutim, papska pisma nedvosmisleno upućuju na organizaciju biskupa kao zasebno telo, potpuno nezavisno od Crkve i zavisno samo od papstva, što se, po mom mišljenju, izvanredno slaže sa proročanstvom o zveri iz zemlje.

Ime zveri, broj njenog imena – Nevidljiva glava papstva

Pošto su Dagon i papa sada prepoznati kao ista sila, to nas prirodno i lako dovodi do dugo traženog imena i broja zveri i, uz potpuno nove dokaze, potvrđuje staro protestantsko gledište na tu temu. Termin „Lateinos” (Latin)²⁵⁸ opšte je prihvaćen od strane protestantskih pisaca, kao ime na koje mnogi elementi ukazuju s velikom verovatnoćom. Pa ipak, oduvek je delovalo kao da tu nešto nedostaje, da bi se to pitanje rešilo na način koji ne ostavlja prostora ni za kakvu sumnju. Gledajući na ovu temu sa stanovišta vavilonskih Misterija, nalazimo zanimljive činjenice koje će nam pomoći da pobliže identifikujemo ime i broj zveri. Ozirisu, ili Nimrodu, koga papa predstavlja, pripisivali su više raznih titula, što ga, kako primećuje Vilkinson, dovodi u gotovo istu ravan s njegovom ženom, koja se zvala Mirionimus – boginja sa „deset hiljada imena”. I kako onda da utvrdimo na koje među tim nebrojenim imenima Božji Duh ukazuje, kada zagonetnim jezikom govori o imenu zveri i broju njenog imena? Ali ako znamo apokaliptičko ime tog *sistema*, to nas dovodi do imena *predvodnika* sistema. A naziv tog sistema je „Tajna” (Otkrivenje 17:5). Tu, dakle, nalazimo ključ koji rešava enigmu. Sada treba samo da otkrijemo pod kojim imenom je Nimrod bio poznat kao bog haldejskih Misterija. A to ime je, kao što smo već videli – Saturn. I „Saturn” i „Misterija” su haldejske reči i to su uzajamno povezani pojmovi. Kao što Misterije označavaju „skriveni sistem”, tako i Saturn označava „skrivenog boga”.²⁵⁹

Dakle, onima koji su bili inicirani bog se objavljivao, a za sve ostale ostajao je skriven. Ime Saturn na haldejskom se izgovara Satur, ali se zapravo (kao što je poznato onima koji su proučavali haldejski jezik) sastoji od samo četiri slova, dakle – Stur. A to ime tačno odgovara apokaliptičkom broju 666:

S = 60; T = 400; U = 6; R = 200; ukupno: 666

Prema tome, ako je papa, kao što smo videli, legitimni predstavnik Saturna, onda je i broj pape, kao predvodnika Tajne bezakonja, takođe 666. Osim toga, prvobitno ime samog Rima, kao što smo već pokazali, bilo je Saturnia – „Saturnov grad”. O

258 Povezivanje imena „Lateinos” sa brojem 666 prvi je predložio Irinej (oko 130-202) savremenik Polikarpa, u svojoj knjizi *Protiv jeresi*. Irinej objašnjava svoje viđenje broja zveri 666 sabiranjem numeričke vrednosti svakog „grčkog slova” unutar imena „Lateinos” – ΛΑΤΕΙΝΟΣ: 30+1+300+5+10+50+70+200 = 666. (*prim. prev.*)

259 Vernici su učeni da se u litanijama tokom mise mole na sledeći način: „Skriveni Bože, Spasite-lju moj, smiluj nam se” (M’GAVIN, *Protestant*). Odakle bi moglo poticati to prizivanje „skrivenog Boga”, ako ne iz drevnog obožavanja Saturna, koji je bio poznat upravo pod tim imenom? I kao što je papstvo, kao „mučenika”, već kanonizovalo vavilonskog boga, pod imenom sv. Dionisija i sv. Bahusa, tako je i „Satur” pod tim istim imenom upisan u crkveni kalendar. Obeležava se 29. marta kao „sv. Satur”, mučenik (ČEMBER, *Knjiga dana*).

tome nam svedoče Ovidije, Plinije i Aurelije Viktor. Otuda, papa polaže dvostruko pravo na ime i broj zveri. On je danas *jedini* legitimni predstavnik prvobitnog Saturna, i vlada upravo u istom gradu na sedam brežuljaka, u kom je nekad vladao rimski Saturn, na osnovu čega je i cela Italija „dugo bila poznata pod istim imenom”, kao „zemlja Saturnijanaca”. Ali, mogli bi da se zapitamo, kakve to veze ima sa nazivom Latin koje, prema opštem uverenju, predstavlja „ime zveri”? Ima mnogo veze, jer ono upravo dokazuje da je to opšte uverenje sasvim utemeljeno. Saturn i Latin su zapravo sinonimi – imaju isto značenje i pripisuju se podjednako istom bogu. Čitaoci će se sigurno setiti Vergilijevih stihova, koji pokazuju da je Latin, od koga Rimljani, odnosno latinski narodi vode poreklo, kao „dete Sunca”, prikazivan sa *oreolom* oko glave. Dakle, očigledno je da su, prema popularnom mišljenju, *prvobitni* Latini zauzimali isti položaj kao i Saturn u Misterijama, koji je bio podjednako obožavan kao „potomak Sunca”. Štaviše, očigledno je da su Rimljani znali da ime Latin označava „Skrivenog”, jer njihovi istoričari uvek potvrđuju da je Latium svoje ime dobio po Saturnu, koji je tu „ležao *skriven*”. Dakle, na osnovu etimologije, kao i svedočenja samih Rimljana, Latin je istovetan sa „Skrivenim”, odnosno Saturnom, „bogom Misterija”.²⁶⁰

Mada je Saturn, kao što smo pokazali, „ime zveri” i sadrži mistični broj, Latin (Lateinos), koji sadrži isti broj, pojednako je neobičan i karakterističan naziv za istu zver. Papa je, otuda, kao glava zveri, jednako Latin kao i Saturn, odnosno poglavar vavilonskih „Misterija”. Kada, dakle, papa zahteva da se sve njegove službe obavljaju na „*latinskom jeziku*”, to je isto kao da kaže da se one moraju vršiti na jeziku „Misterija”. Kada svoju Crkvu naziva *Latinskom* crkvom, to je isto kao da kaže da je to crkva „Misterija”. Dakle, upravo tim imenom koje je papa sam izabrao, on je na samom čelu svoje otpadničke zajednice sopstvenom rukom napisao njeno božansko apokaliptičko određenje, „*Tajna – Vavilon veliki.*” Tako smo, korak po korak, vođeni najčistijom logikom, došli do tajanstvenog broja 666, nepogrešivo i

²⁶⁰ Latium, Latinus (rimski oblik grčkog Lateinos) i Lateo, što znači „ležati skriven” – svi potiču od haldejskog izraza „lat”, istog značenja. Ime Lat, ili „Skriveni”, očigledno se, uporedo sa imenom Saturn, pripisivalo velikom vavilonskom bogu. To je vidljivo iz imena ribe Latus koja se, zajedno sa egipatskom Minervom, obožavala u gradu Latopolis u Egiptu, danas poznatom kao Esneh (VILKINSON). Ta riba Latus očigledno je samo drugo ime za boga-ribu, Dagona. Videli smo da je Ihtis, ili Riba, bilo jedno od imena Bahusa, a asirska boginja Atergatis je, zajedno sa sinom Ihtisom, navodno bačena u Askalonsko jezero. Da je bog Sunca, Apolon, bio poznat pod imenom Lat, može se zaključiti iz grčkog imena njegove majke-žene Leto, ili na dorskom narečju Lato, što je samo ženski oblik tog imena. Rimsko ime Latona to potvrđuje, jer ono znači „oplakivanje Lata”, kao što Belona znači „oplakivanje Bela”. Indijskom bogu Šivi, koji se, kao što smo videli, ponekad prikazivao u liku deteta na grudima majke, i odlikovao se istim, krovrednim karakterom kao Moloh ili rimski Saturn, pripisuje se upravo to ime, kao što se može videti iz sledećeg stiha koji govori o kipu pronađenom u njegovom proslavljenom hramu u Somnautu:

„Ovaj mračni lik, čije je ime LAUT,
Hrabri Mahmud pronašao je kad je zauzeo Sumnaut.”
(BOROU, *Zinkali, izveštaj o Romima u Španiji*).

Budući da je ime Lat korišćeno kao sinonim za Saturna, nema nikakve sumnje da je i Latin, ili Latinus, korišćeno u istom smislu.

Oboženi kraljevi dobijali su imena po bogovima od kojih su tvrdili da potiču, a ne po teritorijama nad kojima su vladali. Možemo biti sigurni da je isti slučaj bio i sa Latinusom.

neizbrisivo utisnutog na njegovom čelu, i do zaključka da onaj čiji se presto nalazi na sedam brežuljaka Rima, ima isključivo i neosporno pravo da se smatra *vidljivom* glavom zveri.

Međutim, čitaoci koji su pažljivo razmotrili stihove u vezi sa imenom i brojem zveri iz Otkrivenja, sigurno su zapazili da u terminima koji je opisuje još uvek postoji enigma koju ne bi trebalo prevideti. Tekst glasi ovako: „Ko ima um neka izračuna broj zveri: jer je broj *čovekov* i broj njezin šest stotina i šezdeset i šest” (Otkrivenje 13:18). Šta znači to da je „broj zveri” u stvari „broj *čoveka*”? Da li to jednostavno ukazuje da je ime koje zver nosi ranije nosio neki pojedinac? To bi bilo uobičajeno značenje koje se tom tekstu pridaje. Međutim, u tome ne bi bilo ničeg zaista specifičnog – ničeg što ne bi moglo isto tako da se pripíše i nebrojenim drugim imenima. Ali ako taj jezik sagledamo u kontekstu utvrđenih činjenica o kojima je do sada bilo reči – kakva božanska svetlost odjednom zablista iz tog izraza! Naime, Saturn, skriveni bog – bog Misterija, kojeg papa predstavlja, čije tajne su se otkrивale samo iniciranima, zapravo je identičan sa Janusom, koji je svima u Rimu, iniciranima i neiniciranima, bio poznat kao veliki Posrednik, onaj koji otvara i zatvara, koji ima ključeve nevidljivog sveta. A šta uopšte znači ime Janus? To ime se, prema Makrobiju, pravilno izgovaralo Eanus, a u drevnoj Haldeji izraz *e-anush* je označavao „tog čoveka”. Upravo tim imenom nazvana je vavilonska zver iz mora prilikom svog prvog pojavljivanja.²⁶¹

Naziv E-anuš, ili „taj Čovek”, primenjivalo se na vavilonskog Mesiju, pri čemu se on poistovećivao sa obećanim semenom žene. Naziv „taj Čovek”, primenjeno na *boga*, trebalo je da ga označi kao „*bogočoveka*”. Videli smo da hinduistički Šastri (učitelji) tvrde da je Sunce, kao vrhovno božanstvo, da bi omogućilo bogovima da savladaju svoje neprijatelje, trebalo da se inkarnira i rodi od žene. Antički narodi su imali legendu potpuno istog značenja. „Na nebu je postojalo verovanje”, kaže Apolodor, „da džinovi nikako ne mogu biti savladani osim uz pomoć izvesnog *čoveka*”. A taj čovek, za koga se verovalo da je pobedio neprijatelje bogova, bio je Janus, bogočovek. Zbog karaktera i podviga koji mu se pripisuju, Janusu je tobože darovana velika moć, a postavljen je i za čuvara nebeskih kapija, i onoga koji određuje čovekovu večnu sudbinu. Kao što smo videli, taj vavilonski „čovek” – papa, legitimni je predstavnik Janusa. On, dakle, nosi Janusov ključ zajedno sa ključem Kibebe, njegove majke-žene, i u ovom času polaže pravo na sve njegove bogohulne pretenzije. Prema tome, sama činjenica da papa svoje pravo na sveopšte poštovanje zasniva na posedovanju nebeskih ključeva, i to u smislu koji mu, nasuprot svim principima hrišćanstva, daje moć da otvara i zatvara vrata slave, shodno svojoj suverenoj volji i zadovoljstvu, predstavlja dodatni, upečatljiv dokaz da je on ta glava zveri iz mora, čiji je broj, kao onoga koji se poistovećuje sa Janusom, broj *čoveka* i iznosi tačno 666.

Međutim, u imenu Janus ili Eanus postoji još nešto što se takođe ne bi smelo prevideti. Dok je bio javno obožavan kao Mesija ili bogočovek, Janus je takođe bio

²⁶¹ Prema Berosusu, to ime na grčkom je *O-annes*, i to je upravo oblik u kom bismo očekivali da se „heaneš”, „taj čovek”, pojavi na grčkom. *He-siri*, na grčkom, postaje Oziris, *He-sarsifon* postaje Osarsifon, pa tako i *He-aneš* na sličan način postaje Oanes. Barker koristi ime Oanes u značenju „Bogočovek” (*Kućni bogovi*). Pretvaranje H u O nalazimo i kod Iraca, pa tako ono što je danas, na primer, O’Brajan i O’Conel prvobitno je bilo H’Brajan i H’Conel (*Crtime iz irske istorije*).

slavljen i kao „Principium Decorum”, ishodište svih paganskih bogova. U tom svojstvu smo ga već pratili unatrag, preko Kuša, sve do Noja, ali da bi se ta tvrdnja do kraja pravilno ispratila, mora se ići još dalje u prošlost. U vreme kad su Misterije nastale, u doba Šema i njegove braće, koji su kroz Potop prešli iz starog u novi svet, pagani su znali, a nisu ni mogli da ne znaju celu priču o Adamu, i zato je, da bi se čovečanstvo obožilo, bilo neophodno da se njegovo izuzetno dostojanstvo, kao *ljudskog „Oca bogova i ljudi”*, nipošto ne zanemari. A zaista i nije! Misterije su pune onoga što je on činio i šta ga je snalazilo, a ime E-anuš, ili, u egipatskom obliku, Ph’aneš, „taj čovek”, bilo je samo drugo ime za našeg velikog praoca. Ime Adam na hebrejskom jeziku Prve knjige Mojsijeve gotovo uvek se javlja uz određeni član koji se nalazi ispred njega – „Ha Adam” ili „taj čovek”. Tu, međutim, postoji razlika – „Ha Adam” se odnosi na čoveka koji nije pao, dok se E-anuš, odnosi na „palog čoveka”. Prema tome bi, dakle, E-anuš, kao „Principium decorum”, „Izvor i otac bogova” bio *pali Adam*.²⁶²

Načelo paganskog idolopoklonstva bilo je direktno usmereno ka tome da veliča *palo* čovečanstvo, da posvećuje njegovu požudu, da ljude ohrabruje da žive po telu, i da im uliva sigurnost da ih, nakon takvog života, ipak čeka večno blaženstvo. E-anuš, „pali čovek”, postavljen je za ljudskog poglavara tog sistema korupcije – te „tajne bezakonja”. Na osnovu toga uviđamo pravo značenje imena često primenjivanog na božanstvo koje se obično obožavalo u Frigiji zajedno sa Kibelom, a odgovara opisu upravo tog Janusa, koji je istovremeno bio otac bogova, i posredničko božanstvo. To ime bilo je Atis, Attis, ili Attes,²⁶³ a njegovo značenje očigledno je nastalo od dobro poznate grčke reči *ate*, koja označava „grešku ili greh”, a očigledno potiče iz haldejskog glagola *hata*, „grešiti”.

Atis ili Ates, imena nastala od istog glagola i na sličan način, znače „grešnik”. Čitaoci će se setiti da su Reju ili Kibelu u Frigiji obožavali pod imenom Idaia Mater, „majka znanja”, i da je u ruci, kao svoj simbol, nosila nar, na osnovu čega možemo zaključiti da je, prema proceni pagana, to bio plod „zabranjenog drveta”. A koje bi drugo božanstvo bolje odgovaralo „majci znanja” od Atesa, „grešnika”, a ujedno i njenog muža, kog je navela da sudeluje u njenom grehu i podeli s njom to fatalno znanje, na osnovu čega je u punom smislu postao „čovek bezakonja”²⁶⁴ – čovek

262 Aneš *pravilno* označava *slabost* i *krhkost* palog čovečanstva, međutim, svako ko konsultuje Ovidija (*Kalendar*), u vezi sa prirodom Janusa, zapaziće da E-anuš, kada je obožen, nije bio samo pali čovek u svojoj *slabosti*, već pali čovek u svojoj *pokvarenosti*.

263 SMIT, *Klasičan rečnik*, „Atis”. Poistovećivanje Atisa sa Bahusom ili Adonisom, koji je istovremeno bio otac bogova i posrednik, može se dokazati uzimanjem u obzir različitih argumenata: 1. Mada je izvesno da je omiljeni bog frigijske Kibebe bio Ates, na osnovu čega je nazvan „Kibelius Ates”, od Strabona saznajemo da je božanstvo koje se u Frigiji obožavalo uporedo sa Kibelom nosilo upravo ime Dionisa ili Bahusa. 2. Ates je *prikazivan* na potpuno isti način kao Bahus. Kod Brajanta nalazimo zapis posvećen njemu, zajedno sa idenskom boginjom, to jest Kibelom, pod imenom „Atis Minotaur” (*Mitologija*). Bahus je imao rogove bika, a dobro je poznato da je Minotaur takođe bio polučovek, polubik. 3. U jednoj *egzoteričnoj* priči govori se da je stradao od divlje svinje na isti način kao i Adonis (PAUSANIJA). 4. U obredima Magna Mater ili Kibebe, sveštenici su ga prizivali rečima „Deus propitius, Deus sanctus”, „milosrdni bog, sveti bog” (ARNOBIJE, *Velika biblioteka starih otaca*), pripisujući mu isti karakter kakav je odlikovao Bahusa ili Adonisa kao boga posrednika.

264 Za čitavu priču o Atesu može se u svim pojedinostima dokazati da je to zapravo priča o padu Adama i Eve. Dovoljno je navesti samo to da je, čak i površno gledano, taj greh bio povezan sa

kroz kojega „dođe na svet greh, i kroz greh smrt, i tako smrt uđe u sve ljude, jer svi sagrešiše” (Rimljanima 5:12)?

Tom Atesu, „čoveku bezakonja”, nakon prolaska kroz muke i stradanja, koje su njegovi poklonici svake godine obeležavali, odavale su se počasti i pripisivale prepoznatljive karakteristike Mesije. Poistovećivan je sa Suncem,²⁶⁵ jedinim bogom, izjednačavan je sa Adonisom, pa su se, samim tim, na njega primenjivale i reči 16. Psalma, koje predviđaju pobedu našeg Spasitelja nad smrću i grobom: „Jer nećeš ostaviti duše moje u paklu, niti ćeš dati da svetac tvoj vidi trulost” (Psalam 16:10).

Dobro je poznato da se prvi deo tog proročanstva primenjivao na Adonisa, jer se godišnji plač žena za Tamuzom brzo pretvarao u veselje, zbog njegovog legendarnog povratka iz Hada, odnosno paklenih oblasti. Međutim, manje je poznato da je paganizam na svog boga posrednika primenjivao prorečenu neraspadljivost Mesijinog *tela*. Ali da je to činjenica, saznajemo na osnovu otvorenog svedočenja Pausanije. „Agdistis”, a to je Kibela, „je preko Jupitera izdejstvovala da nijedan deo Atesovog tela *ne istruli i ne raspadne se.*” Tako je paganizam Atesu, „grešniku”, pripisivalo neizrecivu čast Hrista, koji je došao da „izbavi svoj narod od greha njihovih” – kako je to nadahnutim rečima izrazio „divan psalmista Izrailjev”, hiljadu godina pre hrišćanske ere. Ako, dakle, kao što smo videli, papa zauzima mesto samog Janusa „čoveka”, onda je sasvim jasno da on u podjednako meri zauzima i mesto Atesa, „grešnika”. I kad sve to uzmemo u obzir, koliko je zaista prikladno to ime – „čovjek bezakonja”, koje Bog, putem proročanstva (2. Solunjanima 2:3), daje onome ko je trebalo da postane vođa hrišćanskog otpadništva, i da u tom otpadu skoncentriše svu pokvarenost vavilonskog paganizma?

Time je dokazano da papa, po svakom osnovu, predstavlja *vidljivu* glavu zveri. Međutim, ta zver nema samo vidljivu glavu, već ima i jednu nevidljivu, koja zapravo njome upravlja. Ta nevidljiva glava je niko drugi do Sotona, predvodnik prvog velikog otpada, začetog još na nebu. Sledeći tekst otklanja svaku sumnju u tom pogledu: „I pokloniše se zmiji, koja daje oblast zveri. I pokloniše se zveri govoreći: ko je kao zver? i ko može ratovati s njom?” (Otkrivenje 13:3, 4). Jezik koji je tu upotrebljen otkriva da je obožavanje zmije direktno proporcionalno obožavanju zveri. Da je zmija u prvom redu Sotona, arhi-neprijatelj lično, jasno je na osnovu teksta iz prethodnog poglavlja: „I zbačena bi aždaha velika, stara zmija, koja se zove đavo i Sotona, koji vara sav vasioni svet” (Otkrivenje 12:9). Ako je dakle papa, kao što smo videli, vidljiva glava zveri, onda pristalice Rima, obožavajući papu, neizbežno obožavaju i samog Đavola. S obzirom na Božje reči koje su nam predočene, nemoguće je izbeći takav zaključak. A to je upravo ono što bismo mogli očekivati po drugim osnovama. Imajmo na umu da je papa, kao predvodnik tajne bezakonja, zapravo „sin pogibli”, Iskariot, lažni apostol, izdajnik. Kad je reč o Judi Iskariotskom, izričito se navodi da je, pre njegovog čina izdaje, „Sotona”, knez đa-

neprikladnom ljubavlju prema „nimfi, čija je sudbina zavisila od *drveta*” (OVIDIJE, *Kalendar*). Ljubav Atesa prema toj nimfi bila je, prema jednoj verziji, *uvreda* za Kibelu, dok je, prema drugoj, to bila ljubav prema samoj Kibeli, jer Kibela u osnovi ima dva različita lika – javlja se kao Sveti duh, a takođe i kao naša pramajka Eva. „Nimfa čija je sudbina zavisila od *drveta*” očigledno je bila Reja, majka čovečanstva.

265 BRAJANT. Kao osnov za poistovećivanje Atesa sa Suncem očigledno je poslužilo to što se reči hata, što znači *greh*, i hatah, što znači *goreti*, izgovaraju gotovo isto (videti **belešku 16**).

volski, „ušao u njega”, i obuzeo ga u celosti. Na osnovu analogije, možemo očekivati da je to i ovde slučaj. Pre nego što je papa uspeo da smisli tako komplikovan plan izdaje u korist svog gospodara, kao što dokazi protiv njega potvrđuju, pre nego što se uopšte „kvalifikovao” za uspešno sprovođenje takvog izdajničkog plana, u njega je morao ući sam Sotona. Jer, tajna bezakonja je trebalo da napreduje „po činjenju Sotoninu sa svakom silom, i znacima i lažnim čudesima” (2. Solunjanima 2:9).²⁶⁶

Upravo zato, sam Sotona, a ne neki niži duh pakla, mora upravljati celim tim ogromnim sistemom osveštanog zla. On mora lično da zaposedne onoga ko je njegova vidljiva glava, da bi sistem mogao biti vođen njegovom đavolskom veštinom i „osnažen” njegovom nadljudskom silom. Kad to uzmemo u obzir, istog trenutka nam postaje jasno da se sledbenici pape, dok obožavaju zver, istovremeno se klanjaju i „zmiji, koja daje oblast zveri”.

Dakle, čak i nezavisno od istorijskih dokaza na tu temu, dolazimo do neizbežnog zaključka da je bogosluženje papskog Rima zapravo jedan ogroman sistem obožavanja Đavola. Kad jednom priznamo da je papstvo glava zveri iz mora, onda smo prinuđeni da, na osnovu samog svedočenja Božje reči, bez ikakvih drugih dokaza, prihvatimo kao činjenicu da, svesno ili nesvesno, oni koji se klanjaju papi zapravo obožavaju Đavola. Ali, i pored toga, postoje istorijski dokazi, i to vrlo značajni, o tome da je papa, kao poglavar haldejskih Misterija, istovremeno i direktni predstavnik Sotone, kao i vavilonskog lažnog mesije. Irinej je davno, otprilike krajem drugog veka, primetio da ime Teitan sadrži mistični broj 666, i izneo svoje mišljenje da je Teitan „najverovatnije ime” zveri iz mora.²⁶⁷

Pretpostavke na kojima je Irinej, prema sopstvenom priznanju, temeljio svoje zaključke, nemaju neku veliku težinu, međutim, on je same te zaključke najverovatnije preuzeo od drugih, koji su imali bolje i pouzdanije razloge za svoje mišljenje na tu temu. Naime, pažljivije ispitivanje pokazuje da je Saturn bilo ime *vidljive* glave, dok je Teitan, u isto vreme, bilo ime *nevidljive* glave zveri. Teitan je zapravo samo haldejski oblik imena Šejtan²⁶⁸, kojim su obožavaoci Đavola iz Kurdistana od pamtiveka nazivali Sotonu. A iz Jermenije i Kurdistana se to obožavanje Đavola, oličeno u haldejskim Misterijama, širilo na zapad ka Maloj Aziji, a odatle ka Etruriji i Rimu.

U prilog tome da je Teitan među antičkim narodima zaista bio poznat kao Sotona, duh pakosti i začetnik moralnog zla, navodimo sledeće dokaze: Istorija Teitana (Titana) i njegove *braće*, koju iznose Homer i Hesiod, dvojica najranijih grčkih

²⁶⁶ Pojam „činjenje” (*energija – ἐνέργεια*) koji je tu upotrebljen, isti je onaj koji se sve vreme koristi u haldejskim knjigama, kako bi se opisalo nadahnuće koje bogovi i demoni ulivaju svojim poklonicima (TEJLOR, *Jamblih*).

²⁶⁷ IRINEJ. Mada je ime Teitan izvorno izvedeno iz haldejskog, ipak se uveliko odomaćilo u grčkom jeziku. Čini se, otuda, da je Božji Duh, kako bi pružio obilnije dokaze u vezi s tom važnom temom, odredio da broj Teitana u grčkoj računici bude isti kao i broj Saturna koji pronalazimo kod Haldeja.

²⁶⁸ Upućenijim čitaocima verovatno nije potrebno navoditi primere koji dokazuju te česte haldejske transformacije glasova *š* ili *s* u *t*, ali radi ostalih, iznosimo sledeće: hebrejski *šekel*, „izmeriti”, na haldejskom postaje *tekel*; hebrejski *šabar*, „razbiti”, postaje *tabar*; hebrejski *serafim* postaje *terafim*, vavilonski falsifikat naziva za Božje heruvime i serafime; hebrejski *asar*, „biti bogat”, postaje *atar*; hebrejski *šeni*, „drugi”, postaje *tanin*, itd.

pisaca, mada su se kasnije legende očigledno izmešale s njom, tačno se podudara sa biblijskim izveštajem o Sotoni i njegovim palim anđelima. Homer piše da su se „svi bogovi Tartara”, ili pakla, „nazivali Teitanima”. Hesiod nas izveštava kako su ti Teitani, ili „bogovi pakla”, dospeli tamo. Njihov predvodnik je, uz simpatije mnogih drugih „nebeskih sinova”, počinio neko zlo delo protiv svog Oca, vrhovnog Boga neba, tako da ih je Otac „sve nazvao pogrđnim imenom Teitani”, izgovorivši nad njima kletvu, nakon čega su, kao posledica te kletve, „bačeni u pakao” i „svezani lancima tame” u bezdanu. I dok je to, među Grcima, bio najraniji izveštaj o Teitanu i njegovim sledbenicima, nalazimo da je Teitan, u haldejskom sistemu, bio samo sinonim za Tifona, zloćudnu zmiju ili zmaja, koji se univerzalno smatrao Đavolom ili začetnikom sveg zla. Upravo Tifon je, prema paganskoj verziji priče, ubio Tamuza i isekao ga na komade. Međutim, Laktancije, koji je bio dobro upoznat s tom temom, prekoreva svoje paganske sunarodnike zato što „obožavaju dete koje su Teitani rastrgli na komade”. Dakle, nepobitno je da se Teitan, prema paganskim verovanjima, izjednačavao sa zmajem, odnosno Sotonom.²⁶⁹

A u samim Misterijama, kao što je prethodno nagovešteno, dolazilo je do važnih promena čim bi se za to ukazala prilika. Prvo je Tamuz bio obožavan kao onaj koji je stao na glavu zmiji, što je značilo da je on proglašen za uništitelja Sotoninog carstva. Zatim je i sam Sotona, u liku zmije, pristupio da primi određenu meru obožavanja, kako bi ga, prema rečima pagana, „utešili zbog gubitka moći” i sprečili da ih povredi. A na kraju je sam zmaj, odnosno Teitan, odnosno Sotona postao najviši predmet obožavanja, tako da su Titanije, obredi Teitana, zauzimali istaknuto mesto u egipatskim Misterijama, a takođe i u grčkim. Od kako je vitalne važnosti bilo mesto koje su ti Teitanovi ili Sotonini obredi zauzimali, može se prosuditi na osnovu činjenice da se na Plutona, boga pakla (koji je, u *krajnjoj liniji*, bio zapravo veliki Protivnik), gledalo sa strahopoštovanjem kao na velikog boga od koga je u najvećoj meri zavisila sudbina ljudi u večnom svetu. Jer, navodno je Plutonu pripadala dužnost „da pročisti duše nakon smrti”. Čistilište, koje je u paganizmu, kao i u papstvu, predstavljalo tu veliku povezujuću kariku između svešteništa i sujeverja, davalo je veliku moć „bogu pakla”! Nije nikakvo čudo što je zmija, Sotonio veliko oruđe za zavođenje ljudi, obožavana svuda na Zemlji uz tako izvanredne izraze poštovanja. U Oktateuhu ostana²⁷⁰ zabeleženo je da su „zmije bile iznad svih bogova i knezova Univerzuma”. Zato ne treba da nas čudi što je na kraju zaživelo čvrsto verovanje da je Mesija, od koga su zavisile sve nade sveta, zapravo i *sam* bio „seme zmije”! To je očigledno bio slučaj u Grčkoj, jer u jednoj od priča koja je svoje vreme tamo kružila, prvi Bahus je rođen iz veze njegove majke sa ocem bogova, u obličju velike „pegave zmije”.²⁷¹

269 Videli smo da je *zapravo* Šem bio taj koji je pogubio Tamuza. I oni koji su ga mrzeli upravo su njega, kao velikog protivnika paganskog mesije, zbog tog njegovog dela, proglasili velikim neprijateljem svih, Tifonom ili Đavolom. „Kad su domaćina nazvali Veelzevulom”, nije ni čudo što su i njegovog slugu nazvali sličnim imenom.

270 Ostane (od grčkog Ὀστάνης) su pripadale grupi pseudoepigrafskih „helenističkih magova”, odnosno dugom nizu grčkih i drugih helenističkih pisaca koji su pisali pod imenom poznatih „magova”. (prim. priv.)

271 OVIDIJE, *Metamorfoze*. Ideja o „semenu zmije”, kao velikom caru sveta, bila je tako duboko utisnuta u paganski um da bi se, svaki put kada bi neki čovek bio proglašen za boga na Zemlji, smatralo suštinskim da se dokaže da je „zmijsko seme”, kako bi se njegova titula u tom

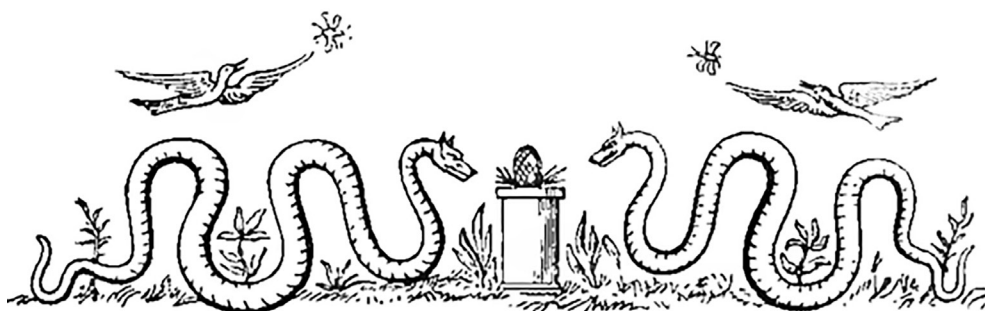
Taj „otac bogova” očigledno je bio „bog pakla”, jer je Prozerpina, majka Bahusa, koja je na čudesan način začela i rodila čudesno dete, i čije silovanje od strane Plutona zauzima bitno mesto u Misterijama, bila poštovana kao *supruga* boga pakla, što smo već videli, pod imenom „Sveta Devica”. Priča o zavođenju Eve²⁷² od strane zmije očigledno je uneta u tu legendu, što su Julije Firmikus i ostale ranohrišćanske apologete snažno isticali u raspravama sa paganima svog doba, mada je paganskoj legendi dat sasvim drugačiji smisao u odnosu na onaj koji ima priča u Božjoj reči.

Tako je veliki varalica, poput šibicara na ulici koji spretno premešta kuglice ispod čaša, postigao da među ljudima, koji su u početku osećali veliku odvratnost prema njegovoj ličnosti, gotovo svuda bude priznat kao „bog ovog sveta”. Uticaj koji je Sotona uspeo da ostvari u drevnom svetu bio je tako dubok i snažan da je, čak i u vreme širenja hrišćanstva, dok je istinska svetlost sijala s Neba, doktrina koju upravo razmatramo nalazila svoj put do onih koji su se predstavljali kao Hristovi sledbenici. A oni koji su zastupali tu doktrinu nazivali su se *ofiani* ili *ofiti*, to jest, obožavaoci zmije. „Ti jeretici”, piše Tertulijan, „veličaju zmiju do te mere da je vole više čak i od samog Hrista, jer nam je, kažu oni, dala prvo znanje o dobru i zlu. Upravo zbog takvog poimanja njene moći i veličanstva Mojsije je bio podstaknut da podigne bakarnu zmiju, da bi svako ko pogleda u nju bio izlečen. I sam Hristos, tvrde oni, u Jevanđelju oponaša svetu moć zmije, kada kaže: ‘Kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba sin čovečiji da se podigne.’ I unose je kad pristupaju euharistiji.” I tako su se ti jeretici iskreno klanjali staroj zmiji, ili Sotoni, kao velikom dobrotvoru čovečanstva, jer im je otkrio znanje o dobru i zlu. I tu doktrinu su poneli sa sobom iz paganskog sveta iz kog su poticali, ili iz Misterija, kad su došli da bi bili prihvaćeni i proslavljeni u Rimu. Mada je Teitan, u danima Hesioda i rane Grčke, bilo „pogrdno ime”, u Rimu, u doba Carstva i ranije, stvari su se sasvim preokrenule. U Rimu se o njemu govorilo kao o „sjajnom” i „slavnom” Teitanu. To je bilo ime koje se uobičajeno davalo Suncu, bilo kao nebeskom telu ili kao božanstvu. Čitaoci su se već upoznali s tim da je drugi oblik boga Sunca, ili Teitana, u Rimu bila epidaurska zmija, obožavana pod imenom „Eskulap” ili „Asklepije”, što znači „zmija koja podučava čoveka”.²⁷³

svojstvu potvrdila. Opšte je poznato da je majka Aleksandra Velikog, Olimpija, kad je on preuzimao božanske počasti, izjavila kako on nije potomak kralja Filipa, njenog supruga, već Jupitera, u obliku zmije. Slično tome, prema autorki knjige *Rim u 19. veku*, rimski car, „Avgust je tvrdio da je sin Apolona, i da je taj bog poprimio oblik zmije da bi ga začeo”.

272 Saznajemo da su Semelu, majku grčkog Bahusa, poistovećivali sa Evom, jer joj je bilo dato i Evino ime, o čemu nas Fotije izveštava kad kaže da je „Ferekid Semelu nazivao Hue”, a to je zapravo hebrejsko ime za Evu bez oznaka za vokale.

273 Aiš-škul-ape, od *aiš*, „čovek”; *škul*, „uputiti”; i *aphe* ili *ape*, „zmija”. Grčki oblik tog imena, Asklepios, označava jednostavno „zmiju koja podučava”, a potiče od *a*, određenog člana, *skl*, „podučavati” i *hefi* „zmija”, (od haldejskih reči modifikovanih u Egiptu). Ime Asklepije, međutim, može imati i drugi smisao, izvedeno od *aaz*, „snaga” i *khlep*, „obnavljati”, te je, prema tome, u egzoteričnoj doktrini, Asklepije bio poznat jednostavno kao „obnovitelj snage” ili Bog koji leči. Ali, s obzirom da se on poistovećuje sa zmijom, čini se da je pravo značenje njegovog imena ipak ono prvo. Makrobije, iznoseći izveštaj o mističnoj doktrini drevnih naroda, tvrdi da je Eskulap zapravo bio onaj blagotvorni uticaj Sunca koji je prožimao ljudsku dušu. Dakle, *Zmija* je bila simbol prosvetljujućeg Sunca.

Slika 57. Eskulapova zmija i lastavica koja jede muve - simboli Veelzevula (*Pompeji*, tom II, str. 141).

Dakle, u Rimu se Teitan, ili Sotona, poistovećivao sa „zmijom koja je učila čovečanstvo“, otvorila im oči (dok su oni, naravno, bili slepi), i pružila im „znanje o dobru i zlu“. U Pergamu i celoj Maloj Aziji, odakle je Rim direktno preuzeo svoje znanje o Misterijama, situacija je bila ista. Naročito se u Pergamu, gde je bio „Sotonin presto“, božanstvo Sunca, kao što je poznato, obožavalo u vidu zmije i pod imenom Eskulap, „zmije koja poučava ljude“. Prema osnovnoj doktrini Misterija, koja je iz Pergama doneta u Rim, Sunce je bilo jedini bog. U skladu s tim, i Teitan, odnosno Sotona, prepoznat je kao jedini bog, a Tamuz, ili Janus, u liku sina ili „ženskog semena“, bio je samo inkarnacija tog jedinog boga. Dakle, velika tajna Rimskog carstva konačno je izneta na videlo – naime, pravo ime božanskog učitelja Rima. Ta tajna bila je najljubomornije čuvana, u toj meri da je Valerije Soran, čovek najvišeg ranga i, prema tvrdnjama Cicerona, „najučeniji od svih Rimljana“, bio nemilosrdno usmrćen, kad ju je nehotice otkrio. Sada je ona, međutim, potpuno razotkrivena. Simboličan prikaz bogoslužjenja rimskog naroda u delu *Pompeji* upečatljivo potvrđuje ovaj zaključak opipljivim dokazima. Neka čitaoci obrate pažnju na drvorez koji je ovde prikazan (**Slika 57**). Već smo videli da autor *Pompeja* priznaje da su zmije u donjem delu samo još jedan način prikazivanja mračnih božanstava predstavljenih u gornjem delu. Ako isti princip uvažimo i ovde, iz toga proizlazi da lastavice, ili ptice koje se hrane movama, predstavljaju isto što i zmije iz donjeg dela slike. Ali zmija koja je tu duplo predstavljena, nesumnjivo je zmija Eskulapa. Otuda i lastavica koja se hrani movama sigurno predstavlja isto božanstvo. Opšte je poznato kako se zvao „gospodar muva“ ili bog uništitelj muva Orijentalnog sveta. Bio je to Veelzevul. To ime, čije značenje je „Gospodar muva“, za neupućene označava samo silu koja uništava rojeve muva, koji su u tropskim zemljama često zadavali mnogo muka ljudima koje su napadali. Ali kad se to ime primeni na zmiju, ono postaje jedno od prepoznatljivih imena Sotone. I kako je samo prikladno to ime kad se uđe u njegovo mistično ili ezoterično značenje. Jer, koje je pravo značenje tog poznatog imena? Veelzevul jednostavno znači „nemirni Gospodar“,²⁷⁴ čak i nesrećni gospodar, koji „hoda tamo-amo prolazeći Zemlju uzduž i popreko“, koji „luta bezvodnim mestima tražeći odmor, ali ga ne nalazi“. Neizbežan zaključak na

²⁷⁴ Videti KRISTIJAN STOK, *Ključ svetog jezika*, „Zebub“. Tu se navodi da reč *zevul* (*zebub*), koja se odnosi na muvu, potiče od arapskog korena, i označava kretanje od jednog do drugog mesta, kao što muve to čine, a da se nigde ne zadržavaju. Veel-zevul je, dakle, u svom tajanstvenom značenju: „Gospodar nemirnog i nezaustavljivog kretanja“.

osnovu svega navedenog glasi da je Sotona, pod sopstvenim imenom, *morao* biti veliki bog njihovog tajanstvenog kulta, što objašnjava neobičnu tajanstvenost u pogledu toga.²⁷⁵

Kada je, dakle, Gracijan ukinuo zakonsku odredbu o podršci obožavanju vatre i obožavanju zmija u Rimu, vidimo kako se tačno ispunilo Božje proročanstvo: „I zbačena bi aždaha velika, stara zmija, koja se zove *đavo* i *sotona*, koji vara sav vasioni svet, i zbačena bi na zemlju, i anđeli njezini zbačeni biše s njom” (Otkrivenje 12:9).²⁷⁶

Dakle, kao što je paganski pontif, čijim se moćima i prerogativima papa služi kao njegov naslednik, bio Sotonin vrhovni sveštenik, tako je i papa, kad je stupio u savez s tim sistemom obožavanja Đavola, kad je pristao da zauzme sam položaj tog pontifa i unese sve njegove gadosti u Crkvu, što je i učinio, nužno postao Đavolji prvosveštenik i naravno, u potpunosti potpao pod njegovu vlast isto kao i njegov prethodnik, paganski pontif.²⁷⁷

Kako se tačno ispunila božanska najava da će dolazak „čoveka bezakonja” biti „po činjenju Sotoninu sa svakom silom” (2. Solunjanima 2:9). Dakle, veliki zaključak koji nam se nameće, kako na osnovu istorije, tako i na osnovu Biblije: Kao što je tajna pobožnosti to što se Bog javio u telu, tako je i tajna bezakonja – u meri u kojoj je tako nešto moguće – utelovljeni Đavo.

275 Smatram da je Laktancije došao do zaključka da je Eskulapov sluga bio izričiti simbol Sotone, budući da u svom izveštaju o dovođenju epidaurske zmije u Rim, kaže sledeće: „Tamo [tj. u Rimu] doveden je Demoniarhes [ili đavolji knez] u svom pravom obličju, neprerušen; jer su oni koji su poslani tim poslom, doveli sa sobom zmaja neverovatne veličine.

276 Navedene činjenice bacaju sasvim posebno svetlo na dobro poznato praznoverje među nama (u Škotskoj). Možda ste čuli za dan svetog Svitina koji se obeležava 15. jula. Verovalo se da će, ako tog dana padne kiša, posle toga padati neprekidno tokom šest nedelja. A ko ili šta je bio sveti Svitin da bi *njegov* dan bio povezan s neprekidnom četrdesetodnevnom kišom? Jer šest nedelja je otprilike period od četrdeset dana. Prvo, očigledno je da on nije bio hrišćanski svetac, mada se kaže da je nadbiskup Kanterberija u desetom veku bio nazvan njegovim imenom. Zaštitnik četrdesetodnevne kiše bio je upravo Tamuz ili Odin, koga su među našim precima obožavali kao otelotvorenje Noja, u čije je vreme kiša padala četrdeset dana i četrdeset noći bez prestanka. Tamuz i sveti Svitin su, dakle, morali biti jedno te isto. Ali, budući da je u Egiptu, Rimu, Grčkoj, i gotovo svugde po svetu, mnogo pre hrišćanske ere, Tamuz bio prepoznat kao inkarnacija Đavola, ne treba da nas iznenadi otkriće da sveti Svitin nije niko drugi do sveti Sotona. Jedan od tadašnjih oblika imena velikog buntovnika među paganima upravo je Sitan ili Sithan. To ime, primenjeno na Zloga, moglo se naći svuda na Istoku sve do carstva Sijam. Druidi su to očigledno znali, i povezivali su to sa Potopom. Jer, govorili su, Seitinov sin je bio taj koji je, pod uticajem pića, dopustio da more preplavi Zemlju i potopi veliku i naseljenu oblast (DEJVIS, *Druidi*). Kad je to ime došlo do Anglosaksonaca, oni su ga spontano promenili iz Sitan u Svitana, na isti način kao što su od Odina napravili Vodina. Tako, dakle, u danu svetog Svitina i sujeverju što je s njim povezano, nalazimo u isto vreme upečatljiv dokaz o raširenom obožavanju Đavola u paganskom svetu, kao i dokaz da su naši paganski preci bili temeljno upoznati sa velikom biblijskom istinom o četrdesetodnevnoj neprekidnoj kiši tokom Potopa.

Ako neko smatra neverovatnim da je Sotona na taj način bio kanonizovan od strane papstva u mračnom srednjem veku, dozvolite mi da skrenem pažnju na očiglednu činjenicu da se, čak i u relativno novije vreme, zmaj – Đavolov univerzalno priznati simbol, obožavao od strane rimokatolika u gradu Poatjeu pod imenom „dobra Sveta Štetočina”!!! (*Beleške Društva anti-kvara Francuske*, SALVERTE)

277 Ovo daje novo i mračnije značenje mističnom *Tau* ili znaku krsta. U početku je to bio amblem Tamuza, ali je konačno postao znamenje Teitana, odnosno samog Sotone.

Zaključak

Ovim završavam zadatak koji sam sebi postavio, mada dokazi nisu ni približno iscrpljeni. Ipak, na osnovu svega što je izneto, pozivam čitaoce da sami prosude da li sam uspeo da dokažem svaku pojedinost koju sam želeo da predstavim. Postoji li iko ko je iskreno razmotrio iznete dokaze, a ko još uvek sumnja da je papski Rim u stvari apokaliptički Vavilon? Postoji li iko ko bi se usudio da porekne kako je taj sistem, od temelja do najvišeg vrha, u suštini paganski? Šta bi onda trebalo da bude praktičan zaključak na osnovu svega iznetog?

1. Neka svaki hrišćanin od sada pa nadalje na sistem rimske crkve gleda kao na izopštenika iz tabora hrišćanstva. Umesto da o njoj govorimo kao o hrišćanskoj crkvi, neka bude priznata i smatrana za „tajnu bezakonja” – da, za samu Sotoninu zbornicu. Sa tako jakim dokazima o njenom pravom karakteru, bilo bi ludo – ili još gore – bila bi to izdaja Hristovog dela – zauzimati isključivo odbrambeni stav, pregovarati s njenim sveštenicima o zakonitosti protestantskih službi, o valjanosti protestantskih sakramenata, ili mogućnosti spasenja bez njenog pričešća. Ako papski Rim sada bude prihvaćen kao deo Hristove crkve, zašto onda ne bi bilo dopušteno i paganizmu kakav je nekad postojao, ili onome koji danas postoji, da se pozove na ista prava? Na osnovu čega bi poštovaoci prvobitne Bogorodice sa detetom iz starih vremena bili „otuđeni od izrailjskog društva”, i kako bi se pokazalo da su oni „bez udela u obećanim zavetima”? Na osnovu čega bi onda poštovaoci Višne danas mogli biti stavljeni izvan granica tako široke liberalnosti? Drevni Vavilonci nekad su se držali, a moderni hinduisti još uvek se drže jasne i izrazite tradicije Trojstva, utelovljenja i iskupljenja. Pa ipak, ko bi se usudio da kaže da takvo nominalno priznavanje glavnih tačaka božanskog otkrivenja može da oslobodi karakter takvih sistema od žiga smrtonosnog i bogohulnog paganstva? A tako je i u pogledu papskog Rima. Istina, ono nominalno priznaje hrišćanske pojmove i hrišćanska imena, ali sve ono što je naizgled hrišćansko u njegovom sistemu *više* je nego neutralisano zloćudnim paganizmom koji on utelovljuje. Recimo da se za hleb koji papstvo daruje svojim posvećenicima može dokazati da je izvorno načinjen od najfinije pšenice. Ali, šta ako je svaka trunka tog hleba izmešana sa cijanovodoničnom kiselinom ili strihninom? Može li izvrstan kvalitet tog hleba poništiti otrov koji je u njemu? Može li u biti ičega drugog osim smrti, duhovne i večne smrti, za one koji se i dalje hrane tim otrovima? Da, to je pitanje i s njim se treba pošteno suočiti. Može li biti spasenja u zajednici u kojoj se kao osnovno načelo uzima da je Bogorodica „naša najveća nada; da – *jedini osnov naše nade*”?²⁷⁸

Došlo je vreme kada milosrđe prema ljudskim dušama koje ginu, prevarenim od strane paganskog sveštenstva koje zloupotrebljava Hristovo ime, zahteva da se istina o tom pitanju jasno, glasno i nepokolebljivo objavi. Zver i ikona zveri stoje razotkriveni pred očima čitavog hrišćanstva, i strašna pretnja Božje reči u pogledu njihovog bogoslužjenja sada postaje potpuno relevantna: „I treći anđeo za njim ide govoreći glasom velikim: ko se god pokloni zveri i ikoni njezinoj, i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gneva Božijega, koje je nepomešano uto-

278 Izjava pokojnog pape Grgura, suštinski prihvaćena od trenutnog pontifa.

čeno u čašu gnjeva njegova, i biće mučen ognjem i sumporom pred anđelima sveti-
ma i pred Jagnjetom” (Otkrivenje 14:9, 10). To su reči od ogromne važnosti, i teško
čovjeku koji se nađe kriv za ono protiv čega one upozoravaju. Te reči, kao što je
Eliot već primetio, sadrže „hronološko proročanstvo”, proročanstvo koje se ne od-
nosi na mračno doba, već na period blizu završetka vremena, kad evanđelje bude
objavljeno po celom svetu, i kad bude bačena jaka svetlost na karakter i propast
otpadničke crkve u Rimu (Otkrivenje 14:6-8). One će se ostvariti prema božanskoj
hronologiji događaja, odmah nakon što anđeo proglaši: „*Pade, pade Vavilon!*”! Mi
smo, takoreći, sopstvenim ušima slušali taj prorečeni „pad Vavilona”, objavljen sa
visokih mesta samog Rima, kada je sedam brežuljaka „Večnog grada” odjekivalo
od pucnjave iz oružja što je proglasilo, ne samo građanima Rimske republike, već
i celom svetu, da je „*Papstvo palo, de facto i de jure, sa svetovnog prestola Rimske
države*”.²⁷⁹

Dakle, prema prorečenom redosledu događaja, ta strašna pretnja odnosi se na
period *nakon* prvog pada Vavilona. Može li onda biti ikakve sumnje u to da se
strašna pretnja iz teksta Otkrivenje 14:6-8 posebno odnosi na ovo vreme? Nika-
da dosad pravi karakter papstva nije bio u potpunosti razotkriven. Nikada dosad
„ikona zveri” nije bila javno izložena. Dok se to nije dogodilo, čak ni u Rimu nije
postojao toliki otpad, niti tolika krivica, kao ona koja se sada nalazi pred vratima
velikog rimokatoličkog Vavilona. To je, dakle, tema od beskrajne važnosti za sva-
koga ko se nalazi unutar tabora Rimske crkve – takođe i za svakoga čiji je pogled
uperen, kao što je slučaj sa mnogima danas, prema Gradu na sedam brežuljaka.
Ako neko može da dokaže da papa nije preuzeo sve prerogative, i ne nosi suštinski
sve bogohulne titule vavilonske zveri, „koja imade ranu smrtnu i osta živa”, onda
on može sebi da dopusti da zanemari pretnje sadržane u Božjim rečima. Ali, ako
se to ne može dokazati (a ja vas pozivam na najstrožu proveru u vezi toga), onda
bi svako ko se nalazi u taboru papstva, trebalo da zadrhtati zbog te pretnje. I neka
sada, kao nikada pre, Božji glas, taj glas najnežnije ljubavi, odjekne sa Večnog pre-
stola, među svim pristalicama mističnog Vavilona: „Izidite iz nje, narode moj, da
se ne pomešate u grehe njezine, i da vam ne naude zla njezina” (Otkrivenje 18:4).

2. Međutim, ako je tako velika krivica i opasnost u kojoj se nalaze oni koji se
drže Rimske crkve, verujući da je to jedina crkva u kojoj se može naći spas, koli-
ka mora biti krivica onih koji se predstavljaju kao protestanti, a ipak podržavaju
osuđeni Vavilon? Ustav ove zemlje zahteva od naše kraljice da se, pre nego što joj
stave krunu na glavu, pre nego što zauzme svoje mesto na prestolu, *zakune* u to da
„*veruje*” da su suštinske doktrine papskog Rima „*idolopokloničke*”. Sve britanske
crkve jednoglasno tvrde isto. Sve su one sistem Rima proglašavale sistemom bo-
gohulnog idolopoklonstva... Pa ipak, pripadnici tih Crkava protestantskim novcem
daruju i podržavaju škole, fakultete i kapele tog idolopokloničkog sistema. Ako
je, dakle, krivica rimokatolika velika, krivica protestanata koji podržavaju takav
sistem mora biti desetostruko veća. Ta krivica se znatno uvećala tokom poslednje
tri ili četiri godine. Dok je italijanski kralj, upravo u crkvenim državama – koje su
sve donedavno bile u papinom ličnom posedu – zatvarao manastire (i u roku od

²⁷⁹ Otkrivenje Jovanovo najavljuje dva *pada* Vavilona. Pad o kom je ovde reč očigledno je tek *prvi*.
Proročanstvo jasno najavljuje da će se Rim, *nakon* prvog pada, uzdići još više nego ranije,
zbog čega je takvo upozorenje bilo neophodno.

dve godine zatvorena su ni manje ni više nego pedeset i četiri manastira, a njihova imovina je konfiskovana), britanska vlada se ponašala sasvim suprotno tome. Ne samo da je pomirljivo gledala na podizanje manastira, što je zabranjeno državnim zakonom, već je tim ilegalnim institucijama darivala zadužbine pod izgovorom da je reč o popravnim ustanovama. Nedavno je, u izveštaju organizacije *Katolički direktorijum*, konstatovano kako su u roku od tri godine monaškom sistemu Velike Britanije *dodata* pedeset i dva nova objekta, gotovo isto onoliko koliko je konfiskovano u Italiji, ali hrišćani i hrišćanske crkve u Britaniji na to gledaju sa potpunom ravnodušnošću. Ali, ako je ikad postojao izgovor za to što se na krivicu zbog naše nacionalne podrške idolopoklonstvu gleda olako, taj izgovor više neće biti održiv. Jer, u Indiji je Bog providenja jasno demonstrirao da je On i Bog otkrivenja. On je zaprepašćenom svetu dokazivao, uz pomoć događaja od kojih su im uši bridele, da je svaka reč gneva protiv idolopoklonstva, zapisana pre tri hiljade godina, i dan danas potpuno na snazi, kao i onda kad je pustošio zavetni narod Izraela zbog njihovih idola, i predavao ih u ruke njihovih neprijatelja. Ako su se ljudi uverili koliko je opasno za hrišćane da podržavaju pagansko idolopoklonstvo u Indiji, onda bi zaista morali biti potpuno slepi pa da ne vide da je podjednako opasno podržavati pagansko idolopoklonstvo u papskom Rimu. Jer, po čemu se rimski paganizam razlikuje od hinduizma? Samo po tome što je potpuniji, dovršeniji, opasniji i podmukliji od onog u Indiji.

Bojim se da će se posle svega što je rečeno, dosta ljudi pobuniti zbog ovakvog poređenja papstva sa otvorenim paganizmom. Dopustite mi zato da svoje mišljenje potkrepim svedočenjima dvojice uglednih pisaca, dovoljno kvalifikovanih da diskutuju na tu temu. Oni će bar pokazati da nisam usamljen u proceni koju sam izneo. Pisci na koje se pozivam su ser Džordž Sinkler iz Ulbsteria i dr Bonar iz Kelsoa. Malo je ljudi koji su temeljnije proučavali sistem Rima od Ser Džordža, a u svojim *Pismima protestantima Škotske*, on je otkrio svu plodnost svog genija i *curiosa felicitas* (odmerenost u izražavanju) svog stila. Svedočenje ser Džordža je sledeće: „Rimokatolicizam je samo prefinjeni sistem pohristovljenog paganizma, a od svog prototipa razlikuje se uglavnom po tome što je *više* izdajnički, *više* okrutan, *više* opasan i *više* netolerantan”. Dr Bonar iznosi potpuno isto zrelo razmišljanje, imajući u vidu posebno masakr u Kanpuru²⁸⁰: „Mi za papstvo kod kuće činimo”, kaže on, „isto ono što smo za idolopoklonike činili u inostranstvu, i rezultati će na kraju biti isti. Zapravo ne, *biće još gori*, jer su papska okrutnost i žeđ za krvlju nevinih, nešto najdivljije i najnemilosrdnije što je zemlja ikad videla. Kanpur, Delhi i Bareili samo su prašina u poređenju sa *demonskim brutalnostima* koje su počinili inkvizicija i

280 Opsada Kanpura, (grada u Indiji u državi Utar Pradeš) bila je ključna epizoda indijske pobune 1857. Opoljene čete i civili (u Kanpuru) nisu bili spremni za produženu opsadu, pa su se predali pobunjeničkim snagama pod Nana Sahibom, da bi zauzvrat dobili siguran prolaz do Alahabada. Međutim, njihova evakuacija iz Kanpura pretvorila se u masakr, i većina muškaraca je ubijena. Dok su se spasilačke snage Istočnoindijske kompanije iz Alahabada približile Kanpuru, 120 britanskih žena i dece, koje su zarobile snage Sepoja, ubijeni su u onome što je postalo poznato kao masakr Bibigar, a njihovi ostaci bačeni su u obližnji bunar u pokušaju da se sakriju dokazi. Nakon ponovnog zauzimanja Kanpura i otkrića masakra, izvršena je velika odmazda nad zarobljenim vojnicima i lokalnim stanovništvom. Ta ubistva su izazvala veliko ogorčenje protiv pobunjenika Sepoja među redovnim snagama britanske vojske, i inspirisala ratni poklič „Zapamtite Kanpur!” (*prim. prev.*)

vojske papskog fanatizma." To su istinite i trezvene reči, koje niko ko je upoznat sa istorijom moderne Evrope ne može da ospori. Međutim, u ovom trenutku postoji velika opasnost da se te reči potpuno previde. Bila bi fatalna greška da se to dopusti. Nemojmo zanemariti značajnu činjenicu da, prema božanskom proročanstvu, sad kad se apokaliptička istorija privodi kraju, sav ostali paganizam sveta na neki način pada u senku paganizma papskog Rima. Vavilon koji sedi na sedam brežuljaka je taj na koga su sveti upozoreni, jer upravo zbog obožavanja zveri i njene ikone, „sedam čaša gneva Božijega” biće izliveno na sve narode. Ako se Božji glas zaista čuo u skorašnjim indijskim nesrećama, onda će se britanski protestantizam potruditi da ukloni svu svoju nacionalnu podršku idolopoklonstvu Hindustana i još zloćudnijem idolopoklonstvu papskog Rima. Tada bismo zaista mogli da imamo dugotrajan mir, tada bi postojala nada da će Britanija biti uzvišena, i da će njena moć počivati na čvrstim i stabilnim temeljima. Ali ako nećemo da čujemo glas, ako ne prihvatamo ukor, ako odbijamo da se vratimo, ako nastavimo da održavamo, na račun naroda, onaj „idol od revnosti koji draži na revnost” (Jezekilj 8:3), onda ćemo, nakon ponovljenih i *sve jačih* udaraca koje će Božja pravda spuštati na nas, imati sve razloge da se bojimo da će se nesreće, koje su tako teško zadesile naše sunarodnike u Indiji, možda još teže obrušiti na nas same, unutar granica naše zemlje. Jer, kad su starešine Jude u Jerusalimu postavile „idola od revnosti”, Gospod je rekao: „Zato ću i ja u gnevu postupiti s njima. Neće se sažaliti oko moje, niti ću se smilovati. Kad počnu glasno vikati u uši moje, neću ih uslišiti” (Jezekilj 8:18). Onaj ko je dozvolio Sepojima,²⁸¹ čijim smo se idolopokloničkim osećanjima i nedruštvenim sklonostima toliko ulagivali, da nas kazne za počasti koje smo odavali njihovom idolopoklonstvu, može isto tako lako dozvoliti papskim silama Evrope da nas kazne zbog našeg kriminalnog ulizivanja papstvu.

3. Osim toga, ako su stavovi izneti u ovom delu ispravni, onda je vreme da se Božja Crkva probudi i podigne. Zar je sada vreme za ravnodušnost, lenjost i mlakost u religiji? Ali, avaj! Kako je malo onih koji podižu svoj glas poput trube, koji oglašavaju uzbunu na Božjoj svetoj gori, koji postupaju u skladu sa ozbiljnošću situacije, da bi Gospodnju vojsku okupili na bojnom polju za predstojeći sukob? Rimokatolički izaslanici godinama neprestano rade, danju i noću, u vreme i u ne-vreme, na svaki zamisliv način, kako bi unapredili delo svog učitelja i u velikoj meri uspevaju u tome. Ali su „sinovi svetlosti” dopustili sebi da se uljuljkaju u kobnu sigurnost, skrstili su ruke i spavaju tako čvrsto kao da je papski Rim sasvim nestao s lica zemlje, kao da je i sam Sotona već svezan i bačen u bezdan, gde će ostati ućutkan i sputan hiljadu godina. Koliko dugo će još trajati ovo stanje? O, Crkvo Božja, probudi se, probudi se! Otvori oči i pogledaj ima li na horizontu tamnih oblaka, koji se spuštaju sve niže i najavljuju oluju. Pretražujte Sveto pismo sami za sebe, upoređujte ga sa istorijskim činjenicama i, posle svega, recite ima li razloga za sumnju u to da svetima predstoje teža iskušenja nego što većina njih očekuje. Ako se pokaže da su stavovi izneti na ovim stranicama biblijski i dobro utemeljeni, onda su dostojni barem toga da postanu predmet ozbiljnog istraživanja i molitve. Nikad nije dobro prepuštati se neispitanom i lažnom osećaju sigurnosti.

²⁸¹ Sepoji je bilo ime indijskih pešadinaca zaposlenih u vojsci Britanske istočnoindijske kompanije od 1700. do 1857. godine, i kasnije, u britanskoj indijskoj vojsci od 1858. do 1947. Indijski ustanak 1857. godine, bio je takođe poznat i kao „Sepojka pobuna”. (*prim. prev.*)

nosti, kada se, *ako je* ovo što iznosim istina, jedina sigurnost može naći u pravovremenom uviđanju opasnosti i odgovarajućoj pripremi, kojoj treba da posvetimo sva svoja dela, svu revnost i sve duhovne snage našeg uma. Pod pretpostavkom da su neobične opasnosti zaista pred nama, Božja dobrota ogleda se u tome što nam je u svojoj proročkoj Reči sve otkrio. Ukazao nam je na opasnost, da bismo, unapred upozoreni, mogli unapred da se naoružamo; da bismo, svesni sopstvene slabosti, mogli da se oslonimo na Njegovu svemoguću blagodat; da bismo osetili potrebu za svežim krštenjem Svetim Duhom; da bismo zato što je radost Gospodnja naša snaga, bili potpuno i odlučno na strani Gospoda, i samo na strani Gospoda; da bismo radili u Gospodnjem vinogradu, svako u svom domenu, sa još više elana i marljivosti, i spasili sve duše koje možemo dok još ima prilike, i dok se najavljena mračna noć u kojoj niko neće moći raditi, još uvek nije spustila. Mada su pred nama mračni izgledi, nema mesta za malodušnost. Nema osnova da bilo ko kaže kako je, sa takvim izgledima, naš trud uzaludan. Gospod može da blagoslovi i potpomogne napore onih koji su zaista spremni da biju Njegove bitke čak i u najbeznadežnijim prilikama. I baš u trenucima kad neprijatelj navali kao reka, On može svojim Duhom da podigne zastavu nasuprot njemu. Ne samo da je to moguće, već imamo sve razloge da, na osnovu proročke reči, verujemo da će zaista tako i biti, da se poslednji trijumf „čoveka bezakonja” neće ostvariti, a da najpre ne dođe do slavne borbe onih koji su svim srcem odani Caru sa Siona. Ali ako zaista želimo da postignemo ikakav uspeh u tom ratovanju, neophodno je da poznajemo, i da ne prestano imamo pred očima zastrašujući karakter te „tajne bezakonja”, utelovljene u papstvu, protiv koje moramo da se borimo. Papstvo se hvali da je „stara religija”, i zaista, na osnovu onoga što smo videli, izgleda da je čak i prastara. Njeno poreklo seže mnogo dalje od pojave hrišćanstva, skoro 4000 godina unazad, sve do vremena Potopa i izgradnje Vavilonske kule. Tokom čitavog tog perioda njeni suštinski elementi ostali su gotovo isti, i naročito dobro prilagođeni iskvarivosti ljudske prirode. Većina ljudi izgleda misli da je papstvo sistem koji se može jednostavno prezirati i ismevati. Ali Božji Duh ga svugde karakteriše na sasvim drugačiji način. Svaka izjava u Svetom pismu pokazuje da je ono zaista opisano kao „remek-delo Sotone” – savršenstvo njegove strategije obmanjivanja i porobljavanja sveta. Ni državnička veština političara ni mudrost filozofa ni resursi ljudske nauke ne mogu se nositi s lukavstvom i prepredenošću papstva. Sotona, koji ga nadahnjuje, uvek iznova trijumfuje nad svima njima. Zašto su baš oni narodi u kojima je obožavanje Carice nebeske, uz sve prateće gadosti, najviše cvetalo u svim vekovima, bili zapravo najcivilizovaniji, najuglađeniji, i najviše se isticali u umetnosti i nauci? Vavilon, u kom je doživela svoj uspon, bio je kolevka astronomije. Egipat, koji ju je negovao u nedrima, bio je začetnik svih umetnosti. Maloazijski grčki gradovi, u kojima je našla utočište nakon proterivanja iz Haldeje, poznati su po svojim pesnicima i filozofima, među kojima je i Homer. A narodi evropskog kontinenta, gde se književnost već dugo neguje, sada se klanjaju pred njom. I vojna sila joj, bez sumnje, u ovom trenutku stoji na raspolaganju. Ali, postavlja se pitanje: Kako je baš taj sistem, između svih ostalih, postao tako dominantan, da i vojna sila sluša njegove naredbe? Ne može se dati drugi odgovor, osim da Sotona, bog ovog sveta, koristi svoje najviše moći u njegovu korist. Vojna sila nije uvek bila na strani haldejskog kulta Carice nebeske. U više navrata vojne snage su se okretale protiv

njega, ali je uvek do sada uspevao da prevaziđe svaku prepreku i savlada svaku teškoću. Kir, Kserks i drugi medo-persijski carevi prognali su njegove sveštenike iz Vavilona i trudili se da iskorene taj kult iz svog carstva, ali on je našao sigurno utočište u Pergamu, i tamo je „presto Sotonin” ponovo postavljen. U međuvremenu je minula slava Pergama i ostalih maloazijskih gradova, ali obožavanje Carice nebeske nije jenjavalo. Naprotiv, prešlo je na viši nivo i zaselo na tron carskog Rima. Ali taj tron je srušen. Arijanski Goti su izvršili upad kipteći od besa protiv poklonika devičanske Carice, pa ipak se taj kult uzdigao iznad svih pokušaja da ga sruše. I sami arijanski Goti ubrzo su se poklonili pred vavilonskom boginjom, slavno ustoličenom na sedam brežuljaka Rima. U novije doba, svetovne vlasti svih kraljevstava Evrope prognale su jezuite, glavne promotere tog idolopokloničkog bogoslužjenja, iz svojih krajeva. Francuska, Španija, Portugal, Napulj, čak i sam Rim, usvojili su iste mere, pa ipak – šta vidimo u ovom času? Isti jezuitizam i kult Bogorodice uzdigli su se iznad gotovo svakog prestola na Kontinentu. Kad pogledamo poslednjih 4000 godina istorije, kako značajne postaju reči nadahnuća o „bezakoniku”, „kojega je dolazak po činjenju Sotoninu sa svakom silom” (2. Solunjanima 2:8, 9). Da li je to sistem čija moć, iz godine u godinu, raste i u našoj zemlji? Može li se i na trenutak zamisliti da bi mlaki, kolebljivi protestanti podeljenog srca, mogli da se suprotstave takvom sistemu? Ne! Došlo je vreme da se Gedeonov poziv razglasi po celom taboru Gospodnjem: „Ko se boji i koga je strah, neka se vrati i nek ide odmah ka gori Galadu” (Sudije 7:3). O nekadašnjim mučenicima Sveto pismo kaže: „Oni ga pobediše krvlju jagnjetovom i rečju svedočanstva svojega, i ne mariše za život svoj do same smrti” (Otkrivenje 12:11). Isti odlučan, samopožrtvovani duh potreban je i danas kao što je oduvek bio. Zar nema nikoga ko je spreman da ustane i da se u tom duhu spremi za veliki sukob koji *mora* doći, pre nego što Sotona bude svezan i bačen u svoju tamnicu? Zar iko veruje da bi tako nešto moglo da se dogodi bez strašne borbe – da bi „bog ovog sveta” tiho pristao da se povuče s vlasti kojom je hiljadama godina raspolagao, i da se pritom ne razgnevi, i ne upregne sve svoje snage i veštine kako bi sprečio takvu katastrofu? Ko je, dakle, na Gospodnjoj strani? Ako ima onih koji su poslednjih godina doživeli probuđenje i duhovno živnuli, ne iz nekog ljudskog zanosa, već delovanjem svemogućće blagodati Božjeg Duha – kakva je svrha svega toga? Da li je jedini cilj da se oni sami izbave od gneva koji dolazi? Ne. Cilj je da, revnujući za slavu svog Gospoda, mogu da budu istinski svedoci, da se usrdno bore za veru koja je jednom predata svetima i brane Hristovu čast, suprotstavljajući se onome ko bogohulno uzurpira njegove prerogative. Ako su sluge Antihrista tako verne svom gospodaru, i tako neumorne u promovisanju njegovih interesa, zar da se za Hristove sluge kaže da su manje odane svom Učitelju? Čak i ako se niko drugi ne odazove, sigurno je da velikodušnim srcima mlade i rastuće Hristove službe, u obzirnosti njihove mladosti i ljubavi prema zalaganju, poziv neće biti upućen uzalud, ako se uputi u ime Onoga koga ljube njihove duše – poziv da u ovom trenutku velike krize za Crkvu i svet priskoče „u pomoć Gospodu, u pomoć Gospodu s junacima” (Sudije 5:23), da učine sve što do njih stoji, kako bi ojačali ruke i ohrabрили srca onih koji žele da zaustave plimu otpadništva, i odupru se naporima ljudi koji s takvom revnošću, i uz tako opsesivnu podršku od strane „vlasti koje vladaju”, nastoje da ovu zemlju ponovo vrate pod okrilje „čoveka bezakonja”. Da bi uzeli učešća u takvom delu, da bi postojano i

uporno nastavili da ga ostvaruju, usred tolike mlakosti koja se sve više širi, Hristove sluge će nužno morati da postave „čelo svoje kao kremen” (Isaija 50:7). Ali ako budu dovoljno plemeniti da se prihvate tog dela, neće im izmaći bogata nagrada na kraju. Pravovremeno će dobiti čvrsto i verno obećanje: „Dokle traju dani tvoji trajaće snaga tvoja” (5. Mojsijeva 33:25). Svi koji zaista žele da ispune svoj udeo kao dobri vojnici Isusa Hrista, primiće najjače i najbogatije ohrabrenje. Sa krvlju Hristovom na savesti, sa Njegovim Duhom koji greje i podstiče srce, sa imenom našeg Oca na čelu, dok svojim životom, kao i usnama, dosledno „svedočimo” o Bogu, bićemo spremni za sve što se bude dešavalo. Ali obično, površno posvećenje neće biti dovoljno za tako neobična vremena. Ako su pred nama zaista izgledi kakve sam ovde nastojao da izložim, onda naš život, osećanja i postupci moraju biti takvi kao da u našim ušima svakodnevno odzvanjaju reči velikog Vojvode našeg spasenja, „Koji pobedi daću mu da sedne sa mnom na prestolu momemu, kao i ja što pobedih i sedoh s ocem svojim na prestolu njegovu... Budi veran do same smrti, i daću ti venac života” (Otkrivenje 3:21; 2:10).

Na kraju, pozivam svakog čitaoca ovog dela da sam prosudi da li ono sadrži argumente u prilog božanskog nadahnuća Svetog pisma, i da li razotkriva podvale Rima. Nesumnjivo, ako išta može pouzdano da se utvrdi sa ovih stranica, to je da Biblija nije nikakva vešto smišljena bajka, već da su sveti Božji ljudi od davnina govorili i pisali onako kako ih je Sveti Duh pokretao. Šta bi drugo moglo da objasni zapanjujuće jedinstvo svih idolopokloničkih sistema sveta, osim činjenice da su se događaji opisani u prvim poglavljima Prve knjige Mojsijeve zaista odigrali, da je njima bilo obuhvaćeno celo čovečanstvo, tako da je celo čovečanstvo, u okviru svojih zasebnih verskih sistema, sačuvalo sećanje na njih, kao svojevrzne i neporecive podsetnike, mada su oni koji su ih sačuvali odavno izgubili pravi ključ za njihovo tumačenje? Šta bi drugo, osim Božjeg sveznanja, moglo predvideti da će jedan takav sistem, kakav je papstvo, ikada moći da uđe u hrišćansku Crkvu, da radi sve to što radi, i da u tome uspeva i napreduje? Kako bi ikada Jovan, tokom svog usamljeničkog izgnanstva na Patmosu, mogao i pomisliti da će se neki od tobožnjih učenika tog Spasitelja koga je on voleo, i koji je rekao: „Carstvo moje nije od ovoga sveta” (Jovan 18:6), drznuti da prikupe i sistematizuju svo to idolopoklonstvo, sujeverje, i sav nemoral Valtazarovog Vavilona, da ih uvedu pod okrilje Crkve, i da se, pomoću njih, popnu na presto Cezara, odakle će, kao prvosveštenici Carice nebeske i bogovi na zemlji, gvozdenom palicom vladati narodima čitavih 1200 godina? Čoveku samom to nikad ne bi pošlo za rukom, ali je taj izgnanik na Patmosu sve to unapred video. Njegovo pero je, dakle, moralo biti vođeno rukom Onoga ko „od početka javlja kraj” (Isaija 46:10), ko „zove ono što nije kao ono što jest” (Rimljanima 4:17). Ako se mudrost Božja tako jasno ogleda u samom izrazu „Vavilon veliki”, u kom je sažeta takva dubina značenja, zar to ne bi trebalo da nas vodi ka većem poštovanju i obožavanju te iste mudrosti, koja je utisnuta na svakoj stranici nadahnute Reči? Zar ne bi trebalo da, zajedno sa psalmistom, kažemo: „Toga radi zapovesti tvoje držim da su verne” (Psalam 119:128). Doduše, našem iskvarenom, izopačenom umu, ponekad može izgledati da su Božje zapovesti teške. One ponekad mogu zahtevati nešto što je za nas bolno. Mogu zahtevati da se odreknemo nečega što telu i krvi godi. Pa ipak, bilo da znamo razlog iz kog su te zapovesti date ili ne, dovoljno je znati da one potiču od „jedinoga premudroga

Boga i spasa našega” (Juda 1:25), pa da budemo sigurni da se u njihovom vršenju krije velika nagrada. Mogli bismo i vezanih očiju ići kuda god nas Božja reč povede, i opet počivati u čvrstom uverenju da, čineći tako, sledimo stazu sigurnosti i mira. Ljudska mudrost je, u najboljem slučaju, samo slepi vodič. Ljudska politika je nešto što zaslepljuje i zavodi na stranputicu, a oni koji je slede hodaju u tami i ne znaju kuda idu. Ali onaj „ko hodi bez mane” (Psalam 15:2), ko se drži nepogrešive Božje reči, otkriće da „hodi pouzdano” (Priče Solomonove 10:9), i da, bez obzira na dužnosti koje moraju da izvrše, i opasnosti s kojima moraju da se suoče, „velik mir imaju oni koji ljube zakon Tvoj, i u njih nema spoticanja” (Psalam 119:165).

Beleške

1 - Žena sa Zlatnom čašom

Kod Pausanije nalazimo izveštaj o boginji koja je predstavljena sa svim obeležjima „Žene” iz Otkrivenja. On kaže: „Ali od ovog kamena [parskog mermera] Fidija je napravio statu u Nemesis; a na glavi boginje nalazi se kruna ukrašena jelenima i malim slikama pobeda. Takođe, u levoj ruci drži granu jasena, a u desnoj čašu na kojoj su uklesani Etiopljani” (PAUSANIJA, *Atika*). Pausanija kaže da nije u stanju da odredi razlog zašto su na peharu bili uklesani „Etiopljani”; ali značenje Etiopljana, kao i jelena, će biti očigledno svima koji dalje čitaju. Međutim, u istom poglavlju nalazimo izveštaj da je Nemesis, iako često predstavljena kao boginja osvete, morala biti poznata i po sasvim drugačijim osobinama. Tako Pausanija nastavlja, komentarišući statu: „Ali ova statua boginje nema krila. Međutim, kod Smirnjana, koji imaju najsvetije prikaze Nemesis, sam kasnije primetio da su ove statue imale krila. Jer, *kako se ova boginja uglavnom odnosi na zaljubljene*, moglo bi se pretpostaviti da su Nemesis dali krila, kao i ljubavi”, tj. Kupidonu. Davanje krila Nemesis, boginji koja se „uglavnom odnosila na ljubavnike”, zbog toga što ih je Kupidon, *bog ljubavi*, imao, po Pausanijinom mišljenju govori da je ona bila *pandan* Kupidonu, ili *boginji ljubavi*, tj. Veneri. Iako ovaj zaključak prirodno sledi iz Pausanijinih reči, potvrđen je i jasnom Fotijeva izjavom, kada govori o statui Nemesis iz Ramnunta: „Ona je u početku bila podignuta u obliku Venere, i stoga držala granu drveta jabuke” (FOTIJE, *Leksikon*). Iako se boginja ljubavi i boginja osvete po osobinama mogu činiti veoma udaljenim jedna od druge, ipak nije teško videti kako je do toga došlo. Boginja koja je inicirana u Misterijama bila prikazivana na najprivlačniji način, bila je poznata i kao najnemilosrdnija i najneumljivija u osveti onima koji su razotkrivali ove Misterije; jer je svakog od takvih, koji bi bio otkriven, čekala nemilosrdna smrt” (POTER, *Starine*, „Eleusinja”). Tako je boginja koja je nosila pehar istovremeno bila Venera, boginja razuzdanosti, i Nemesis, stroga i nemilosrdna prema svima koji bi se pobunili protiv njene vlasti. Kako je izvanredno predstavljen tip žene koju je Jovan video, i koju je opisao s jedne strane kao „Majku bludnica”, a s druge kao „Pijanu od krvi svetaca”!

2 - Hebrejska hronologija

Dr. Hejls je pokušao da zameni hebrejsku hronologiju dužom hronologijom Septuaginte. Ali to bi značilo da Hebrejska crkva kao telo nije opravdala poverenje koje joj je ukazano u vezi sa čuvanjem Pisma, što je u direktnoj suprotnosti sa svedočanstvom koje je naš Gospod dao u vazi sa Pismom (Jovan 5:39; 10:35), a takođe i sa Pavlovim svedočanstvom (Rimljanima 3:2), gde nema ni najmanjeg nagoveštaja nepouzdanosti. Takođe možemo pronaći razlog koji bi prevodioce Septuaginte u Aleksandriji mogao navesti da *produže* period drevne istorije sveta, dok ne možemo naći razlog koji bi podstakao Jevreje u Palestini da je *skrate*. Egipćani su imali duge, izmišljene ere u svojoj istoriji, a Jevreji koji su živeli u Egiptu možda su poželeli da produže svoju svetu istoriju što je moguće više u prošlost, i dodavanje samo po stotinu godina godinama patrijaraha, kao u Septuaginti, izgleda doista

kao namerni falsifikat; dok ne možemo da zamislimo zašto bi palestinski Jevreji uopšte pravili ikakve izmene u tom smislu. Dobro je poznato da Septuaginta sadrži bezbroj grubih grešaka i umetnutih delova.

Bansen odbacuje *svu* biblijsku hronologiju, bilo da je hebrejska, samarićanska ili grčka, i usvaja nepotvrđene Manetonove dinastije, kao da su one bile dovoljne da ponište Božju reč u pogledu istorijskih činjenica. Ali, ako Sveto pismo nije istorijski istinito, ne možemo biti sigurni u njegovu istinitost ni po bilo kojem drugom pitanju. Vredno je zapažanja da, iako Herodot svedoči da je u jednom trenutku u Egiptu istovremeno bilo čak dvanaest kraljeva, Maneton, kako je primetio Vilkinson, ovo ne nagoveštava, već smešta svoju tinitu, memfijsku i diospolitsku dinastiju kraljeva, kao i mnoge druge dinastije, jednu za drugom!

Period koji pokrivaju Manetonove dinastije, počev od Menesa, prvog kralja ovih dinastija, sam je po sebi veoma dug, i prevazilazi svako racionalno uverenje. Ali Bansen, nezadovoljen ovakvim argumentima, veoma samouvreno tvrdi da su u Gornjem i Donjem Egiptu postojale duge loze moćnih monarha, „u periodu od dve do četiri hiljade godina”, čak i pre Menesove vladavine. Takav zaključak on očigledno zasniva na pretpostavci da naziv Mizraim, što je biblijski naziv za zemlju Egipat, očigledno izveden iz imena Hamovog sina i Nojevog unuka, ipak nije ime *osobe*, nego ime ujedinjenog kraljevstva formiranog pod Menesom od „dva Misra”, „Gornjeg i Donjeg Egipta”, koji su ranije postojali kao zasebna carstva. Naziv *Misrim* je, prema njemu, reč u množini. Ovo objašnjenje naziva Mizraim ili Misrim kao množine neizbežno ostavlja utisak da je Mizraim, sin Hamov, samo mitska ličnost. Ali nema stvarnog razloga da se misli da je Mizraim reč u množini, ili da je postala naziv za „zemlju Hamovu” iz bilo kog drugog razloga osim zato što je ta zemlja takođe bila zemlja Hamovog sina. Mizraim, kako stoji na hebrejskom jeziku Postanja, bez dijakritika, je Mecerim; a Mecer-im znači „Ograđivač ili nasip *mora*” (reč izvedena od *Im* – isto što i *Jam*, „more” – i *Cr*, „ograditi”, sa tvorbenim prefiksom *M*).

Ako su izveštaji koje nam je drevna istorija prenela o prvobitnoj državi Egipta tačni, prvi čovek koji je tamo stvorio naselje *mora* da je učinio upravo ono što ovo ime podrazumeva. Diodor sa Sicilije nam govori da se u prvobitnim vremenima, za ono što je u njegovo vreme „bio Egipat, govorilo da nije bio država, već *jedno univerzalno more*”. Plutarh takođe kaže (*O Izidi*) da je Egipat bio more. I od Herodota imamo vrlo upečatljive dokaze u tom smislu. On iz svoje izjave izuzima provinciju Tebu; ali kada se uzme u obzir da „provincija Teba” nije pripadala Mizraimu, niti samom Egiptu, za koji autor članka „Mizraim” u *Biblijskoj enciklopediji*, kaže da „u stvari označava Donji Egipat”; videće se da je Herodotov iskaz u potpunosti slaže sa Diodorovim i Plutarhovim. On tvrdi da je u vreme vladavine prvog kralja „čitav Egipat (osim provincije Tebe) bio jedna velika močvara. Nije se mogao videti nijedan deo onoga što se sada nalazi iza jezera Moeris, a udaljenost između tog jezera je sedam dana putovanja”. Tako da je sav Mizraim ili Donji Egipat bio pod vodom.

Ovakvo stanje zemlje je proisteklo iz obilatog izlivanja Nila, koji je, da upotrebimo Vilkinsonove reči, „ranije zapljuskivao podnožje peščanih planina libijskog venca”. Da bi Egipat mogao da postane pogodno mesto za život ljudi – da bi postao ono što je kasnije bio, jedna od najplodnijih zemalja, bilo je neophodno da

se postave granice izlivanja *mora* (jer se Nil u prošlosti nazivao upravo Okean ili More – DIODOR), i da se u tu svrhu njegove vode *ograde* ili *ograniče* velikim nasipima. Ako je Hamov sin, dakle, poveo zajednicu u Donji Egipat i tamo je nastanio, sigurno je obavio ovaj posao. I šta bi bilo prirodnije nego da mu se da ime u znak sećanja na njegovo veliko dostignuće? I to tako deskriptivno i precizno kao što je Metzr-im, „Onaj koji pravi nasip mora”, ili kako se ime danas primenjuje na *ceo* Egipat (VILKINSON), Musr ili Misr? U živom govoru, imena uvek teže skraćivanju, pa je „Zemlja Misr” očigledno „Zemlja onoga koji pravi nasip”. Iz ovoga proizilazi da je „nasipanje mora” – njegovo „ograđivanje” unutar određenih granica, bilo u stvari *stvaranje reke* u Donjem Egiptu. U tom svetlu možemo posmatrati i značajne božanskog jezika u Jezekilju 29:3, gde se osuđuje egipatski kralj, predstavnik Metzr-ima, „onoga koji pravi nasip”, zbog svog ponosa: „Evo me na te, Faraone care misirski, zmaju veliki što ležiš usred reka svojih, koji reče: Moja je reka; ja sam je *načinio* sebi.”

Kad se okrenemo onome što je zabeleženo o postupcima Menesa, koji je po Herodotu, Manetonu i Diodoru bio prvi car u istoriji Egipta, i uporedimo ono što je rečeno o *njemu* sa ovim jednostavnim objašnjenjem značenja imena Mizraim, kako to jedno rasvetljava drugo? Vilkinson opisuje veliko delo koje je donelo slavu Menesu, kome je, kako kaže, „opštim pristankom dozvoljeno da bude prvi suveren zemlje”. „Preusmerivši tok Nila, koji je ranije zapljuskivao podnožje peščanih planina libijskog venca, primorao ga je da teče u središtu doline, gotovo na jednakoj udaljenosti između dva paralelna grebena planina koja ga opasuju na istoku i zapadu; i sagradio je grad Memfis u koritu drevnog kanala. Ova promena je izvedena izgradnjom nasipa na oko sto stadiona²⁸² iznad mesta na kom je planiran grad, a njegove uzvišene humke i snažni *nasipi* preusmerili su vodu ka istoku, i efikasno *ograničili* reku na njeno novo korito. Kasniji kraljevi su pažljivo održavali i popravljali nasip; straža na nasipu je održavana sve do persijske invazije, da nadgleda neophodne popravke i pazi na stanje nasipa.” (*Egipćani*).

Kada vidimo da je Menes, prvi od priznatih istorijskih kraljeva Egipta, ostvario upravo ono što se podrazumeva u imenu Mizraim, ko može da se odupre zaključku da su Menes i Mizraim samo dva različita imena za istu osobu? I ako je tako, šta će biti sa Bansenovom vizijom moćnih dinastija suverena „tokom perioda od dve do četiri hiljade godina” pre vladavine Menesa, kojom je trebalo da bude poremećena sva biblijska hronologija u odnosu na Noja i njegove sinove, kada se ispostavi da je Menes bio Mizraim, unuk samog Noja? Tako dakle, Pismo u svom naručju sadrži sredstva kojima samo sebe dokazuje; i njegovi najmanje značajni delovi, čak i u vezi sa opšte poznatim činjenicama, kada se duboko razumeju, na iznenađujući način rasvetljaju mračne delove svetske istorije.

3 – Šing Mu i Ma Cupo iz Kine

Ime Šing Mu, koje su Kinezi primenili na svoju „Svetu Majku”, u poređenju sa drugim imenom iste boginje u drugoj kineskoj provinciji, snažno favorizuje zaključak da je Šing Mu samo sinonim za jedno od dobro poznatih imena boginje-majke

282 Stadion – drevna jedinica za dužinu, u raznim narodima iznosila je između 157 i 209 metara. (prim.prev.)

Vavilona. Gilespi (u svojoj knjizi *Zemlja Sinim*) navodi da kinesku boginju-majku ili „kraljicu neba” u provinciji Fuh-kien obožavaju pomorci pod imenom Ma Cupo. „Ama Cupa” označava „Majku koja gleda”; i postoji mnogo razloga za verovanje da Šing Mu označava isto; jer je Mu bio jedan od oblika u kojem se Mut ili Maut, ime velike majke, pojavilo u Egiptu (BANSEN, *Rečnik*); a Šngh na haldejskom znači „gledati” ili „zuriti”. Egipatskog Mu ili Mauta simbolizovao je ili lešinar, ili oko okruženo krilima lešinara (VILKINSON). Simbolično značenje lešinara se može shvatiti iz biblijskog izraza: „Tamo je put koji nijedna ptica ne zna i koji oko lešinara nije videlo.” (Jov 28:7).²⁸³ Lešinar je bio zapažen po svom oštroj pogledu, pa je stoga oko okruženo krilima lešinara pokazalo da je, iz nekog razloga, velika majka bogova u Egiptu bila poznata kao ona „koja gleda”. Ali ideja sadržana u egipatskom simbolu je očigledno posuđena od Haldeja; jer je Reja, jedno od najzapaženijih imena vavilonske majke bogova, samo haldejski oblik hebrejskog Raa, koji istovremeno označava „ženu koja gleda” i „lešinara”. Sam hebrejski Raa takođe se, prema dijalektičkoj varijaciji, izgovara Rea; i otuda je ime velike boginje, majke Asirije, bilo nekad Reja, a nekad Reia. U Grčkoj je očigledno ista ideja bila vezana za Atinu ili Minervu, za koju smo videli da su je neki smatrali Majkom dece Sunca. Jedna od njenih prepoznatljivih titula bila je Oftalmitis (SMIT, *Klasični rečnik*, „Atena”), istakavši je tako kao boginju „oka”. To nesumnjivo ukazuje da je, isto kao što je egipatski Maut nosio lešinara na glavi, tako i atinska Minerva bila predstavljena kako nosi kacigu sa dva oka, ili rupe za oči na kacigi (VAUKS, *Starine*).

Prateći tako zagledanu majku nad zemljom, pitamo se: Šta je moglo dati poreklo takvom imenu koje se odnosilo na majku bogova? Fragment Sanhuniatona, koji se tiče feničanske mitologije, pruža nam zadovoljavajuć odgovor. Tamo se kaže da je Reja zatrudnela sa Kronosom, koji joj je bio rođeni brat, a ipak je bio poznat kao otac bogova, i kao posledica, rodila je sina koji se zvao Mut, to jest kako Filon iz Biblosa pravilno tumači reč, „Smrt”. Kako Sanhuniaton izričito razlikuje ovog „oca bogova” od „Hipsistosa”, „Svevišnjeg”²⁸⁴, to nas svakako podseća šta Hesiod kaže u vezi sa svojim Kronosom, ocem bogova, koji je zbog nekog zlog dela nazvan Titan, i bačen u pakao (*Teogonija*).

Kronos na kojeg se poziva Hesiod je očigledno u osnovi različit Kronos od ljudskog oca bogova ili Nimroda, čija istorija zauzima tako veliko mesto u ovom delu. On je očigledno niko drugi do lično sam Sotona; ime Titan ili Teitan, koje mu se ponekad daje, kako smo na drugom mestu zaključili, je samo haldejski oblik Šeitana, uobičajenog imena za velikog Neprijatelja među Arapima, na mestu gde su prvobitno osmišljane haldejske misterije. Taj protivnik je bio prvobitni otac svih neznabožackih bogova i koji je (da bi *mu* takođe pripala titula Kronos, „Rogati”) simbolično prikazan kao Kerastes ili *Rogata* zmija. Sva „braća” ovog oca bogova, koja su umešana u njegovu pobunu protiv njegovog oca, „Boga nebeskog”, podjednako su nazivana „prekornim” imenom „Titani”; ali, kao vođa pobune, *on* je, naravno, bio najistaknutiji Titan. Boginja zemlje je bila zabrinuta zbog ove pobune Tita-

283 U Daničićevom prevodu stoji: „Te staze ne zna ptica, niti je vidje oko kragujevo.” Iz hebrejskog teksta se vidi da se ne radi se o lešinaru, nego o sokolu, što se verovatno još bolje uklapa u kontekst oštrog vida. (*prim. prev.*)

284 Čitajući Sanhuniatona, neophodno je imati na umu ono što Filon iz Biblosa, njegov prevodilac, navodi na kraju *Feničanske istorije*, da su se istorija i mitologija u tom delu pomešali.

na, a rezultat je bio taj (kad uklonimo lik pod kojim je Hesiod skrivao tu činjenicu) da je po prirodi stvari postalo nemoguće da Bog Neba ima decu na zemlji, što je jasna aluzija na pad u greh.

Pod pretpostavkom da je ovo „Otac bogova”, od koga je Reja, čije je zajedničko ime Majka bogova, a koja je takođe identifikovana sa Geom, ili boginjom Zemlje, imala dete po imenu Mut ili Smrt, ko bi mogla biti ova „Majka bogova”, osim sama naša pramajka Eva? A ime Reja ili „ona koja gleda”, koje joj je dodeljeno, čudesno je značajno.

To je bio „pogled” sa kojim je majka čovečanstva uz pomoć Sotone začela greh i donela to smrtonosno rođenje, pod kojim je svet grcao. Kroz njene se oči prvo stvorila fatalna veza između nje i velikog Protivnika, u obliku zmije, čije ime, Nahaš ili Nakhaš, kako stoji u jevrejskom jeziku Starog zaveta, takođe označava „pažljivo gledati” ili „gledati” (1. Mojsijeva 3:6). „I žena *videći* da je rod na drvetu dobar za jelo i da ga je *milina gledati*... uzabra rod s njega i okusi, pa dade i mužu svom, te i on okusi.” Ovde, dakle, imamo poreklo greha i smrti. „Tada zatrudnevši slast rađa greh; a greh učinjen rađa smrt” (Jakov 1:15). Iako je Mut ili Smrt, bio sin Reje, ovo njeno potomstvo se počelo posmatrati ne kao apstraktna smrt, već kao *bog* smrti; zato je, kaže Filon iz Biblosa, Mut protumačen ne samo kao smrt, već i kao Pluton (SANHUNIATON). U rimskoj mitologiji Pluton je bio smatran, po časti, na nivou Jupitera (OVIDIJE, *Kalendar*); a u Egiptu imamo dokaze da je Oziris, „seme žene”, bio „Gospodar neba” i car pakla ili „Pluton” (VILKINSON; BANSEN). Može se pokazati ispitivanjem pojedinosti (a čitalac ima donekle dokaze iznete u ovoj knjizi) da on nije bio niko drugi do sam Đavo, za koga se pretpostavljalo da se otelotvorio; koji je, iako je prvim prestupom i svojom vezom sa ženom, doneo greh i smrt na svet, ipak pomoću njih doneo nebrojene koristi čovečanstvu. Kako ime Pluton ima isto značenje kao i Saturn, „Skriveni”, isto tako, ma koji god drugi aspekt ovo ime imalo, primenjivano je na oca bogova, to jest na Sotonu, Skrivenog Gospodara pakla. Konačno, kada se svemu uđe u trag, kada se pažljivo ispituju različiti mitovi o Saturnu, ispostavlja se da je on ujedno i Đavo, otac svakog greha i idolopoklonstva, da je sebe *sakrio* pod maskom zmije, da se Adam *sakrio* među drvećem vrta, da je Noje ležao *skriven* čitavu godinu u kovčegu, da je Nimrod bio skriven u tajnosti vavilonskih misterija. Da bi se Nimrod proslavio, formirao se čitav haldejski sistem bezakonja. Bio je poznat kao Nin, „sin”, a njegova supruga kao Reja, koja se zvala Amas, „Majka”. Ime Reja, primenjeno na Semiramidu, imalo je još jedno značenje, osim onoga koje je imalo kada se odnosilo na nju samu, koja je zaista bila prvobitna boginja, „majka bogova i ljudi”. Ali ipak, da bi se razabralo puno veličanstvo njenog karaktera, bilo je neophodno da se ona poistoveti sa tom praboginjom; i, prema tome, iako je sin kojeg je rodila, u njenom naručju predstavljan kao onaj koji je rođen da uništi smrt, ipak su je često predstavljali simboli koji su doneli smrt na svet. Tako je bilo i u različitim zemljama u kojima se vavilonski sistem širio.

4 – Ala-Mahozim

Ime „Ala-Mahozim”, koliko znam, nikada nije pronađeno ni kod jednog drevnog nenadahnutog autora, a u samom Pismu nalazi se jedino u proročanstvu. Uzima-

jući u obzir da su proročanstva osmišljena tako da uvek ostavljaju određenu nezvesnost u vezi sa događajem, iako pružaju dovoljno svetla za praktično vođenje iskrenih proučavalaca, ne treba se čuditi tome da se upotrebi neobična reč koja bi opisala dotično božanstvo. Ali, iako ovo tačno ime ne može biti pronađeno, mi imamo sinonim koji nas može dovesti do Nimroda. U Sanhuniatonu je „Astarte, putujući po nastanjivom svetu”, pronašla „zvezdu koja pada kroz vazduh, koju je uzela i posvetila na svetom ostrvu Tir.” Šta je sad ova priča o zvezdi koja pada nego samo druga verzija pada Mulsibera sa neba, ili Nimroda sa njegovog visokog položaja? Jer kao što smo već videli, Makrobije pokazuje (*Saturnalijske*) da je priča o Adonisu – oplakanome, tako omiljena tema u Fenikiji, poreklom iz Asirije. Ime velikog boga na svetom ostrvu Tir, kao što je poznato, bilo je Melkart (KITO, *Ilustrovani komentari*), ali ovo ime, doneto iz Tira u Kartaginu, a odatle na Maltu (koja je bila kolonizovana od strane Kartagine), gde se i danas nalazi na spomeniku. To baca ne malu svetlost na ovu temu. Neki smatraju da je ime Melkart nastalo od Melek-erec, ili „zemaljski kralj” (VILKINSON); ali način na koji je izvajana na Malti pokazuje da je to zaista bio Melek-kart, „kralj grada opasanog zidinama”. Kir, isto kao i velški Kaer, pronađen u Kaer-narvonu itd., označava „opsežni zid” ili „grad u potpunosti zazidan okolo”; a Kart je bio ženski oblik iste reči, što se može videti u različitim oblicima imena Kartagina, koje je ponekad Kar-hedon, a ponekad Karthada ili Kart-hago. U Pričama Solomunovim nalazimo malu varijaciju ženskog oblika „Kart”, koji se očigledno koristi u smislu bedema ili utvrđenja. Tako u Pričama Solomonovim 10:15, čitamo: „Bogatstvo je bogatima tvrdo *grad* (Karit)”, odnosno njegov čvrst *bedem* ili *odbrana*”. Dakle Melk-kart, „kralj grada opasanog zidinama”, prenosi istu ideju kao i Ala-Mahozim. U GRUTEROVIM *Natpisima*, kako ih citira Brajant, nalazimo titulu koja je takođe data Marsu, rimskom bogu rata, koja se tačno podudara po značenju sa Melkartom. Na drugom mestu smo videli obilje razloga da zaključimo da je originalni Mars bio Nimrod. Titula o kojoj govorim, a koja potvrđuje ovaj zaključak, sadržana je u rimskom natpisu na drevnom hramu u Španiji. Ova titula pokazuje da je hram bio posvećen „Marsu Kir-adenu”, gospodaru „Kira”, ili „opasanog grada”. Rimsko C, kao što je poznato, tvrdo je kao K; a Adon, „Gospod,” je takođe Aden. Vođeni ovim tragom, možemo odmah da razotkrijemo ono što je do sada veoma zbunjivalo one koji se bave mitologijom u pogledu imena *Marsa Kvirina* koji se razlikuje od *Marsa Gradivusa*. K u Kir je ono što se na hebrejskom ili haldejskom zove Kof, različito slovo od Kape, i često se izgovara kao Q. Quir-inus, prema tome, označava „onoga koji pripada gradu sa zidinama”, a odnosi se na sigurnost koja je data gradovima sa opasanim zidovima. Gradivus, s druge strane, potiče iz „Grah”, „sukob”, i „divus”, „bog” – drugačiji oblik reči Deus, za koji se već pokazalo da je haldejski termin; i zato označava „Boga bitke”. Obe ove titule tačno odgovaraju dvojnomoj karakteru Nimroda kao velikog graditelja grada i velikog ratnika, a za to da su obe ove prepoznatljivije osobine navedene u dva imena koja ukazuju na njih, imamo jasne dokaze u FUSOVIM *Starinama*. „Rimljani su”, kaže on, „obožavali dva idola te vrste (to jest bogove pod imenom Mars), jednog zvanog Kvirin, čuvara grada i njegovog mira; drugog zvanog Gradivus, koji je *gladan rata i klanja*, čiji je hram stajao izvan granica grada”.

5 – Značenje imena Kentaur

Uobičajeno klasično objašnjenje porekla ovog imena nije baš zadovoljavajuće; jer, iako bi moglo da se izvede iz reči koje označavaju „Ubice bikova” (ali neprecizno i manjkavo), takvo značenje uopšte ne baca svetlo na istoriju Kentaura. Ako je posmatrate kao haldejsku reč, odmah će se videti da se cela istorija prvobitnog Kentaura u potpunosti slaže sa istorijom Nimroda, sa kojim smo ga već poistovetili. Očigledno je da Kentaurus potiče od *Kehn*, „sveštenika” i *Tor*, „ići u krug”. „Kehn-Tor” je, prema tome, „sveštenik onoga koji ide u krug”, odnosno Sunce, koje, naizgled, čini dnevni obilazak oko Zemlje. Ime sveštenika, kako je napisano, je samo Khn, a samoglasnik se izgovara prema različitim dijalektima onih koji ga izgovaraju, tako da to bude ili Kohn, Kahn ili Kehn. Tor, „koji ide u krug”, primenjeno na Sunce, očigledno je samo drugo ime za grčki Zen ili Zan koje se primenjuje na Jupitera, koji je poistovećen sa Suncem, i znači „Okruživač” ili „Obuhvatač” – upravo onu reč od koje potiče reč „Sunce”, koja je u anglosaksonskom bila Sunna (MALET, *Glosar*), a kojoj u Egiptu nalazimo različite tragove u terminu snu (BANSEN, *Rečnik*), koje se odnosi na sunčevu orbitu. Hebrejski Zon ili Zavon, „okružiti”, odakle potiču ove reči, na haldejskom postaje Don ili Davon, i tako prodiremo u značenje imena koje su Beočani dali „Moćnom lovcu”, Orionu. To ime je bilo Kandaon, kao što se vidi iz sledećih reči Likofronovog naratora, citiranog kod Brajanta: „Orion, kojeg Beočani zovu i Kandaon”. Dakle Kahn-daon i Kehn-tor, bila su samo različita imena za istu službu – ona koja znači „Sveštenik Okruživača”, a druga, „Sveštenik onoga koji će okreće” – nazivi koji su očigledno jednaki tituli Bol-kan ili „Sveštenik Baala, ili Sunca”, što je, nema sumnje, bio prepoznatljiv naziv Nimroda. Kako se titula Kentaura na taj način tačno slaže sa poznatim položajem Nimroda, tako se slaže i istorija Kentaurvog oca. Već smo videli da su čak sami Grci, iako su Iksiona postavili za oca te mitske rase, priznali da su Kentauri imali mnogo uzvišenije poreklo, pa je stoga Iksion, što se čini da je grčko ime, preuzelo mesto ranijeg imena. Prema toj sklonosti, koju je posebno uočio Salverte, ljudski rod često „na ličnosti poznate u jednom vremenu i jednoj zemlji primenjuje mitove koje su pozajmili iz druge zemlje i ranije epohe” (*O nauci*). Ako se samo ime Iksion ukloni na trenutak, videće se da se sve ono što se govori o ocu Kentaura, odnosno Konjaniku-strelcu, odnosi tačno na Nimroda, predstavljenog različitim mitovima koji se odnose na prvog rodonačelnika ovih Kentaura. Prvo je, tako, Kentaur predstavljen kao uznesen na nebo (DIMOK, *Iksion*), to jest kao uzvišen posebnom nebeskom naklonošću; tada se u tom stanju uzvišenosti zaljubio u Nefelu, koja je bila poznata pod imenom Junona, „Nebeska carica”. Ovde je priča namerno zbunjujuća, kako bi mistifikovala ono što je obično, i čini se da se redosled događaja promenio, što se lako može objasniti. Kako Nefele na grčkom znači „oblak”, tako se kaže da je potomstvo Kentaura proizvelo „oblak”. Ali Nefele je, na jeziku zemlje u kojoj je priča prvobitno uokvirena, označavala „Palu ženu”, pa je upravo od te „pale žene” rečeno da su Kentauri zaista nastali. Priča o Nimrodu, kao Ninu, glasi da se on zaljubio u Semiramidu kada je ona bila žena drugog muškarca, i uzeo je za svoju ženu, pri čemu je ona dvostruko pala – pala kao žena²⁸⁵ – i otpala od prvobitne vere u kojoj je morala biti odgojena; a dobro je poznato da je ova „pala žena”, pod imenom Junona ili Golubica, nakon smrti bila obožavana među Vaviloncima.

285 Ime Nefele je korišćeno, čak i u Grčkoj, kao ime Atamantove *degradirane* supruge. (SMIT, *Klasični rečnik*, „Atamant”).

Kentaura je, zbog njegove drskosti i ponosa, vrhovni Bog udario munjom i bacio u pakao (DIMOK, *Iksion*). Ovo je, dakle, još samo jedna verzija priče o Fajetonu, Asklepiju i Orfeju, koji su svi bili udareni na sličan način i iz sličnog razloga. U svetu pakla, otac Kentaura predstavljen je kao vezan zmijama za točak koji se neprestano okreće, što čini njegovu kaznu večnom (DIMOK). Zmije očigledno ukazuju na jedan od dva simbola Nimrodovog obožavanja vatre. Ako je uveo obožavanje zmije, kao što sam nastojao da pokažem, postojala je poetska pravda u tome da zmija postane instrument njegovog kažnjavanja. Tada točak koji se okreće vrlo jasno ukazuje na sam naziv Kentaur, koji označava „sveštenika Sunca koje se okreće”. Postojala je vrlo jasna aluzija na obožavanje Sunca u liku „Onoga koji se obrće”, ne samo u krugu, koji je među neznabošcima bio simbol boga Sunca i plamtećeg točka kojim je često bio predstavljen (VILSON, Religija Parsa), već i u *kružnim* plesovima Bahanalija. Otuda je i fraza „Bassaridum *rotator* Evan” – „Evan od Bahovih sveštenica koje se *okreću*” (STACIJE, *Šume*). Otuda, takođe, i kružni plesovi druida koji se pominju u sledećem citatu iz druidske pesme: „Rumena je bila morska plaža gde su pristuni izvodili *kružno obrtanje* sa belim trakama u gracioznoj ekstravaganciji” (DEJVIS, *Druidi*). Da se ovaj kružni ples među paganskim idolopoklonicima zaista odnosio na sunčevo kolo, nalazimo u posebnoj Lucijanovoj izjavi u njegovoj studiji *O plesu*, gde, govoreći o kružnom plesu drevnih istočnih naroda, izričito pominje boga Sunca: „Sastojao se u plesu koji imitira ovog boga”. Na takav način ovde vidimo vrlo specifičan razlog za kružni ples Bahovih sveštenica, kao i za večno okretanje točaka velikog Kentaura u oblastima pakla.

6 – Olenos, nosilac greha

U različitim delovima ovog dela postoje dokazi koji ukazuju da je Saturn, „otac bogova i ljudi”, u jednom aspektu bio naš praroditelj Adam. A za Saturna se kaže da je progutao svu svoju decu.²⁸⁶

U egzoteričnoj priči se ovo, među onima koji nisu znali stvarnu činjenice, prirodno pojavilo kao mit, u obliku u kojem ga obično nalazimo – da ih je, naime, sve prožderao čim su se rodili. Ali ono što je zaista sadržano u tom tekstu o proždiranju dece, je biblijska činjenica pada – naime, *da ih je uništio jedući* – ne jedući njih, već jedući *zabranjeno voće*. Kada je nastalo ovo tužno i sumorno stanje, paganska priča dalje kaže da je uništavanje dece oca bogova i ljudi zaustavljeno pomoću njegove supruge Reje. Reja je, kao što smo već videli, imala toliko udela u proždiranju Saturnove dece, kao i sam Saturn; ali, u napretku idolopoklonstva i otpadništva, Reja ili Eva je dobila slavu na račun Saturna. Saturn ili Adam, je bio predstavljen kao sumorno božanstvo; Reja ili Eva, kao izuzetno bezazlena; i, u svojoj bezazlenosti, svom suprugu je poklonila kamen umotan koncem, koji je on pohlepno prožderao i od tada su deca oca ljudoždera bila na sigurnom. Kamen umotan u povoj je, na svetom jeziku, „Ebn Hatul”; a Ebn-Hat-tul²⁸⁷ takođe označava „Sina koji nosi greh”.

286 Ponekad se kaže da je proždirao samo svoju mušku decu; ali pogledajte SMITOV (Veći) *Klasični rečnik*, „Hera”, gde će se utvrditi da su i ženska i muška deca proždriana.

287 Hata, „greh”, se u haldejskom takođe javlja kao Hat. Tul je iz Ntl, „podnositi”. Ako čitalac obrati pažnju na Horusa sa njegovim zavojima (BRAJANT), Dijanu sa njenim oko nogu, simboličkog

To ne znači nužno da je Eva, ili majka čovečanstva, sama donela obećano seme (mada o tome postoji i mnogo mitova), već da ga je, pošto je i sama primila radostnu vest i prihvatila je, predstavila njenom mužu, koji ga je primio verom od nje, i da je ovo postavilo temelj njegovom sopstvenom spasenju i njegovom potomstvu. Proždiranje umotanog kamena od strane Saturna samo je simbolički izraz revnosti s kojom je Adam verom primio dobru vest o ženinom semenu; jer čin vere se, kako u Starom zavetu tako i u Novom, simbolizuje *jelom*. Tako Jeremija kaže: „Kad se nađoše reči Tvoje, pojedoh ih, i reč Tvoja bi mi radost i veselje srcu mom” (Jeremija 15:16). To takođe snažno pokazuje i sam naš Gospod Isus Hristos, koji je, postavljajući pred Jevreje neizostavnu potrebu da se jede Njegovo telo i hrane se Njim, istovremeno rekao: „Duh je ono što oživljava; telo ne pomaže ništa. Reči koje vam ja rekoh duh su i život su” (Jovan 6:63). Da je Adam s nestrpljenjem primio dobru vest o obećanom semenu i u svom srcu ga čuvao kao život svoje duše, vidi se iz imena koje je dao ženi odmah nakon što ga je čuo: „I Adam nadede ženi svojoj ime Jeva, zato što je ona mati svima živima” (1. Mojsijeva 3:20).

Priča o umotanom kamenu ne završava se gutanjem i zaustavljanjem propasti Saturnove dece. Za ovaj umotani kamen rečeno je da je „sačuvan u blizini hrama u Delfima, gde se vodilo računa da svakodnevno bude pomazan uljem i pokriven vunom” (MORIS, *Indijske starine*). Ako je ovaj kamen simbolizovao „sina grešnika”, on je naravno simbolizovao i Jagnje Božje, zaklano od postanja sveta, u čiji su simbolički pokrivač umotani naši praroditelji kada ih je Bog obukao u ogrtače od kože. Stoga, iako je na oči predstavljen kao kamen, mora imati odgovarajući pokrivač od vune. Kada je predstavljen kao Božja grana, ta grana je takođe bila umotana u *vunu* (POTER, *Religija Grčke*). Svakodnevno pomazanje uljem je veoma značajno. Ako je kamen predstavljao „sina koji nosi greh”, šta bi moglo da znači svakodnevno pomazanje tog „sina koji nosi greh” uljem, ako ne to da se ukaže na njega kao „Gospodnjeg pomazanika” ili „Mesiju”, koga su idolopoklonici obožavali u suprotnosti sa *istinskim* Mesijom koji tek treba da se otkrije?

Jedno od imena kojim je nazvan ovaj umotani i pomazani kamen veoma upečatljivo potvrđuje gornji zaključak. To ime je Baitulos. To nalazimo kod Priskijana, koji govoreći o „onom kamenu za koji se kaže da je Saturn pojeo za Jupitera”, dodaje da su ga Grci zvali „Baitulos”. „B’hai-tuloh” označava „dete koje obnavlja život”.²⁸⁸

Otac bogova i ljudi uništio je svoju decu jedući; ali se kaže da ih je prijem „umotanog kamena” „vratio u život” (HESIOD, *Theogonija*). Otuda i ime Baitulos; i ovo značenje imena je u potpunosti u skladu sa onim što se u Sanhuniatonu kaže o

bika Persijanaca koji se zavio na sličan način, pa čak i na bezoblični balvan Tahicana, koji je korišten kao bog i vezan konopcima (VILIJAMS), mislim da će uvideti da mora postojati neka važna tajna u ovom umotavanju.

288 Od *Tli*, *Tleh* ili *Tloh*, „Infans puer”, „malo dete” (KRISTIJEAN STOK, *Ključ svetog jezika*), i *Hia*, ili *Haja*, „živeti, obnavljati život”. (GEZENIJUS) Od *Hia*, „živeti”, sa prefiksom digame, dolazi grčko „život”. Da se *Hia*, kada je prešla u grčki jezik, takođe izgovarala *Haja*, imamo dokaz u imenici muškog roda *Hiiim*, „život”, koji se izgovara *Hajim*, što na grčkom predstavlja „krv”. Tako je dokazano je da su za Mojsijev princip da je „krv bila život”, osim Jevreja znali i drugi. Dakle, *Haja*, „živeti ili obnavljati život”, sa prefiksom digamme, postaje *B’haja*: i tako u Egiptu otkrivamo da je *Bai* označavalo „dušu” ili „duh” (BANSEN), što je princip *života*. *B’haitulos* je, dakle, „dete koje vraća život”. *P’haja-n* je isti taj bog.

Baithuliji koga je načinio feničanski bog Uranos: „Bog Uranos je taj koji je smislio Baithuliju, vešto je napravio kamenčiće koji su se kretali kao da *imaju život*“. Ako je kamen Baitulos predstavljao „dete koje obnavlja život“, bilo je prirodno napraviti ga da, ako je moguće, izgleda kao da ima „život“ u sebi.

Postoji velika analogija između ovog umotanog kamena koji je predstavljao „sina koji nosi greh“ i onog Olenosa kojeg je Ovidije pomenuo, koji je na sebe preuzeo krivicu koja nije njegova, i koji je kao posledica toga pretvoren u kamen. Već smo videli da je Olenos, kada je pretvoren u kamen, postavljen u Frigiji na svetu Ida planinu. Imamo razloga da verujemo da je kamen za koji se pretpostavlja da je toliko učinio za Saturnovu decu i postavljen u blizini hrama u Delfima, bio samo prikaz istog tog Olenosa. Otkrivamo da je Olen bio prvi prorok u Delfima, koji je tamo osnovao prvi hram (PAUSANIJA, *Fokida*). Kako su proroci i sveštenici uglavnom nosili imena bogova koje su predstavljali (Hesihije nam izričito kaže da je sveštenik koji je predstavljao velikog boga pod imenom grane u misterijama i sam bio nazvan imenom Bahus), to ukazuje na jedno od drevnih imena boga Delfa. Ako je na Ida planini postojao sveti kamen zvan kamen Olenosa, i sveti kamen u predgrađu hrama u Delfima, koji je osnovao Olen, može li biti sumnje da je sveti kamen iz Delfa predstavljao isto što je predstavljao sveti kamen Ide? Priskijan, na mestu koje je već citirano, povijeni kamen postavljen u Delfima izričito naziva „bogom“. Taj bog, koji je simbolički bio božanski pomazan i slavljen zato što je vratio u život decu Saturna, oca bogova i ljudi, identifikovan sa Olenosom sa Ide, preuzeo je samo mesto Mesije, velikog „Grehonoše“, koji je došao da ponese grehe ljudi, koji je zauzeo njihovo mesto i stradao umesto njih; jer je Olenos, kao što smo videli, dobrovoljno uzeo na sebe krivicu u kojoj nije imao udela.

Iako smo videli koliki je deo patrijarhalne vere bio skriven pod mističnim simbolima paganizma, još treba obratiti pažnju na okolnost koja pokazuje kako je Misterija bezakonja u papskom Rimu uspjela da uveze ovaj umotani kamen neznaboštva u ono što se naziva hrišćanskom simbolikom. Baitulos, ili umotani kamen, bio je okrugao ili loptasti kamen. Ovaj loptasti kamen često je predstavljen umotan i vezan, ponekad sa više, ponekad sa manje zavoja. Kod BRAJANTA, gde je boginja Kibela predstavljena kao „Spes Divina“ ili Božanska nada, vidimo temelj ove božanske nade koja se pruža prema svetu u predstavljanju umotanog kamena s

Slika 58. Papska slika „Boga“ sa trakom na paganskoj kugli (DIDRON, *Ikono grafija*, tom I, str. 301).

njene desne strane, povezanog sa četiri različita obruba. U Davidovim *Etrurskim starinama* pronalazimo boginju predstavljenu sa Pandorinom kutijom, izvorom celokupnog zla, u pruženoj ruci, i sa umotanom kuglom koja sa nje visi; i u ovom slučaju, ta kugla ima samo dva zavoja, jedan koji prelazi preko drugog. A šta je ova zavijena kugla paganizma, nego pandan onog globusa koji ima traku i mistično *Tau* ili krst na vrhu, koji se naziva „znak vlasti” i koji je često predstavljen, kao u priloženom duborezu (**Slika 58**), u svetovnim prikazima u rukama Boga Oca. Čitaocu sada ne treba reći da je krst izabrani znak i *obeležje* upravo onog boga kojeg je povijeni kamen predstavljao i da je, kada se taj bog rodio, rečeno: „Gospod cele zemlje je rođen” (VILKINSON). Kako je bog kojeg simbolizuje umotani kamen ne samo oživio decu Saturna, već je i samome Saturnu vratio gospodstvo nad zemljom koju je prestupom izgubio, ne treba se čuditi što se za „ovo posvećeno kamenje” kaže da su, dok su „jedni bili posvećeni Jupiteru, a drugi Suncu” „smatrani na određeni način sveti Saturnu”, Ocu bogova (MORIS). Kao posledica toga Rim je stavio okrugli kamen u ruku lika kojem su obesvećujuće pripisali ime Boga Oca, i pošto od njega potiče ta zavijena kugla, prekrivena znakom Tamuza, ona je postala simbol vladavine širom cele papske Evrope.

7 – Poistovećivanje Reje ili Kibele i Venere

U egzoteričnoj doktrini Grčke i Rima, likovi Kibele, majke bogova, i Venere, boginje ljubavi, su generalno vrlo različiti, toliko da će neki možda naići na poteškoće da poistovete ova dva božanstva. Ali ta poteškoća će nestati ako se ima na umu osnovni princip Misterija – naime, da su u suštini prepoznawali samo Adada, „Jedinog Boga”. Kada se oformila vavilonska misterija bezakonja koja je vezana za tri različita *oblika* božanstva – oca, majku i sina, izašlo je na videlo da je Adad Trojedin. Sva višeobrazna božanstva kojima je paganski svet obilovao, ma koje razlike među njima postojale, su suštinski imala mnogo manifestacija jedne ili druge božanske osobe, tačnije samo dve od njih, jer je prvo lice uglavnom bilo u pozadini. Imamo jasne dokaze za to. Apulej nam kaže da mu se boginja Izida, kada je bio iniciran, otkrila kao „Prva od nebesa i kao jednoobrazno ispoljavanje bogova i boginja... čije je *jedno jedino božanstvo* poštovala cela zemlja u višestrukome obliku, sa različitim obredima i pod raznim nazivima”; i prolazeći kroz mnoge od ovih naziva, ona se izjašnjava da je istovremeno „Pesinuntika, majka bogova [tj. Kibela] i Pafijska Venera”. Kao što je to bilo u kasnijim vekovima Misterija, tako je moralo biti i od samog početka kada su *uspostavili* obaveznu doktrinu o *jedinstvu* božanstva. To bi, naravno, dovelo do apsurdna i nedoslednosti. I Vilkinson i Bansen su, da bi se rešili nedoslednosti sa kojima su se susreli u egipatskom sistemu, smatrali neophodnim da u osnovi pribegnu istim objašnjenjima kao i ja. Tako Vilkinson kaže: „Rekao sam da su Amun-re i drugi bogovi imali oblik različitih božanstava, i iako se na prvi pogled čini da to predstavlja određenu poteškoću, lako se može objasniti kad uzmemo u obzir da je svako od onih čiji su likovi ili simboli usvojeni, bio samo *emanacija* ili oboženi atribut *istog velikog bića* kome su pripisivali razne likove, prema nekoliko funkcija koje je trebalo da obavlja. Sledeća izjava Bansen je od istog značaja: „Na osnovu ovih dokaza smatramo opravdanim zaključkom da su dve serije bogova prvobitno bile identične i da su svi ti atributi koncentrisani

u velikom paru bogova, iz čijeg je razvoja u raznim personifikacijama nikao onaj mitološki sistem koji smo već razmatrali”.

Slika 59. Vrhovno božanstvo drevne Persije sa Kibelinim vrpcama, „Onaj koji vezuje uzicama”.

Ovo utiče na pitanje poistovećivanja Kibele i Astarte ili Venere. U osnovi, postojala je samo jedna boginja – Sveti Duh, predstavljen kao žena, kroz izopačenje velike ideje Svetog pisma, da su sva deca Božja rođena od Oca, i rođena od Duha; i pod ovom idejom, Duh Božji, kao Majka, bio je predstavljen u obliku golubice, u znak sećanja na činjenicu da je taj Duh pri stvaranju „lepršao” – jer je to, kao što sam ranije pokazao, tačno značenje izraza u 1.Mojsijevoj 1:2 – „dizaše se nad vodom”. Ovu boginju su tada zvali *Ops*, „ona koja leprša” ili *Junona*, „Golubica” ili *Khubele*, „ona koje vezuje uzicama”. Ovaj poslednji naziv se odnosio na „uzice čovečije, užad ljubavi” (nazvani tako u Osiji 11:4, „*Khubeli Adam*”), kojima Bog, ne samo da neprekidno, svojom providenjem i dobrotom, *privlači* ljude k sebi, već i kojima je naš prvi roditelj Adam, kroz prebivanje Duha, dok je još edemski zavet bio neprekinut, bio vezan za Boga. Paganske priče su se detaljno bavile ovom temom i ima mnogo dokaza; ali ovde ne mogu da se tome posvetim. Ali, neka se samo bude primećeno da su Rimljani spojili dva termina *Junona* i *Khubele*, ili kako se to obično izgovara, *Kibela*, a u određenim prilikama su svoju vrhovnu boginju prizivali imenom *Junona Kovala* – to jest, „Golubica koja veže uzicama”.

Ako čitalac pogleda kod Lejerda trojedini amblem vrhovnog asirskog božanstva, upravo će uočiti kako je ta ideja vidno otelotvorena. Tamo su krila i rep golubice povezani sa *dve trake* umesto sa stopalima (LEJERD, *Ninevija i njeni ostaci*; tom II, str. 418; videti takođe priloženi duborez (**Slika 59**) kod BRAJANTA, tom II, str. 216; i KITOOVU *Biblijsku enciklopediju*; tom I, str. 425).

U vezi sa događajima nakon *pada*, Kibela je dobila novu sliku vezanu za njeno ime. *Khobel* označava ne samo „vezivanje vrpcama”, već i „mučenje u rođenju”;

i zato se Kibela pojavila kao „Majka bogova”, od koje se sva Božja deca moraju iznova roditi ili nanovo roditi. Ali, u tu svrhu je smatrano neophodnim da u prvom redu treba da postoji unija sa Rejom, „onom koja gleda”, *ljudskom* „majkom bogova i ljudi”, da bi propast koju je uvela mogla biti ispravljena. Otuda i podudarnost Kibebe i Reje, koje su u svim Panteonima proglašene samo za dva različita imena iste boginje, mada su, kao što smo videli, ove boginje zapravo bile potpuno različite. Ovaj isti princip primenjivan je i na sve druge obožene majke. Obožene su samo pretpostavljenim čudesnim poistovećivanjem sa Junonom ili Kibebe – drugim rečima, Svetim Božjim Duhom. Svaka od ovih majki imala je svoju legendu i svoj odgovarajući način obožavanja; ali su smatrane otelotvorenjem jednog Božjeg duha, velike Majke svih, i uvek se smatralo da im pripadaju atributi tog jednog Duha. To je, dakle, bio slučaj i sa boginjom koja je prepoznata kao Astarta ili Venera, kao i sa Rejom. Iako su postojale razlike između Kibebe ili Reje i Astarte ili Milite, asirske Venere, Lejerd pokazuje da je između njih takođe bilo dodirnih tačaka. Kibela ili Reja je bila izuzetna po svojoj kruni sa kupolom. Milita ili Astarte, bila je predstavljena sa sličnom krunom. Kibelu ili Reju, vukli su lavovi; Milita, ili Astarte, je bila predstavljena kako stoji na lavu. Obožavanje Milite ili Astarte je praćeno velikim nemoralom (HERODOT). Obožavanje Kibebe, pod imenom Tera, takođe (AVGUSTIN, *O državi Božijoj*).

Prva obožena žena bila je nesumnjivo Semiramida, jer je prvi oboženi muškarac bio njen suprug. Ali očigledno je da se to oboženje dogodilo neko vreme nakon što su Misterije počele, jer tek nakon što je Semiramida umrla ona je bila uzdignuta do božanstva i obožavana u obliku golubice. Međutim, kada su Misterije prvobitno smišljane, dela Eve, koja je, povezujući se sa zmijom, donela *smrt*, morala su imati neko mesto. Tajna greha i smrti leži u osnovi svih religija, a u doba Semiramide i Nimroda, i Šema i Hama, svi ljudi su morali biti dobro upoznati sa činjenicama o padu. U početku je Evin greh mogao biti priznat u svoj svojoj grešnosti (inače bi ljudi uglavnom bili užasnuti, posebno kada je opšta savest bila oživljena Šemovom revnošću); ali kada je trebalo obožiti ženu, forma koju je poprimila mistična priča pokazuje da je taj greh ublažen. Promenio je svoj karakter i to izopačenjem imena koje je dato Evi. Kao „majka svih živih”, odnosno svih novorođenih, ona je proslavljena kao autor duhovnog života, i pod samim imenom Reja je prepoznata kao majka bogova. Onima koji su delovali u tajni bezakonja nije bilo teško da pokažu da ovo ime Reja, koje je prvobitno odgovaralo majci *čovečanstva*, nije bilo ništa manje prikladno za nju koja je bila *stvarna* majka *bogova*, tj. svih oboženih smrtnika. Reja, u aktivnom smislu, označava „Ženu koja gleda”, ali u pasivu označava „ženu koja je gledana”, to jest „lepotu”, a samim tim su, pod istim terminom, majka čovečanstva i majka paganskih bogova, to jest Semiramida, bile spojene. Kao što je poznato, Reja je trenutno prepoznata kao „Majka bogova i ljudi” (HESIOD, *Teogonija*). Stoga, ne čudi što se ime Reja primenjuje na nju, koju su Asirci obožavali u samom liku Astarte ili Venere.

8 – Devica majka paganizma

„Gotovo svi tartarski prinčevi”, kaže Salverte (*Okultne nauke*) „vode poreklo do nebeske device, oplodene zrakom sunca ili nekim podjednako čudesnim sred-

stvima". U Indiji se kaže da je majka Suriya, boga Sunca, koji je *rođen* da uništava neprijatelja bogova, na ovaj način zatrudnela, snop sunca je ušao u njenu matericu, usled čega je rodila boga Sunca. Znanje o ovom široko rasprostranjenom mitu baca svetlo na *tajno* značenje imena Aurora, dato suprugi Oriona, o čijem braku sa tim „moćnim lovцем” govori Homer (*Odiseja*). Dok ime Aur-ora, u fizičkom smislu, takođe znači „z zatrudnela svetlošću”; a od „ohra”, „z zatrudneti” ili biti „trudna”, na grčkom imamo reč za ženu. Nimrod je, prema persijskim izveštajima, bio poput Oriona. On je pod imenom Nin bio obožavan kao *sin* svoje žene. Kada je postao obožen kao bog Sunca, to ime Aurora, primenjeno na njegovu ženu, je očigledno imalo za cilj da prenese istu ideju koja preovlađuje u Tartariji i Indiji. Ovi mitovi o Tartarima i Hindusima jasno dokazuju da paganska ideja o čudesnom začecu nije proizašla iz bilo kakvih mešavina hrišćanstva sa tim sujeverjem, već direktno iz obećanja o „semenu žene”. Ali mogli bismo se upitati kako je nastala ideja da se zatrudni sunčevim zracima? Postoji razlog da se veruje da je to poteklo od jednog od prirodnih imena Sunca. Haldejski *zhr*, „sijati”, postaje u participiju aktiva *zuhro* ili *zuhre*, „Onaj koji sija”. Stoga su, od *zuhro*, „Onaj koji sija” pod podsticajem sveštiničkog dizajna, ljudi nesumnjivo navedeni na ideju *zuro*, „seme”. „Onaj koji sija” i „seme” su, prema zamisli paganizma, tako identifikovani kao isto. To je očigledno bio slučaj u Persiji, gde se Sunce kao veliko božanstvo kod „Persijanaca”, kaže Morris, „zvalo bog Sure” (*Starine*).

9 – Boginja majka kao prebivalište

Šta je moglo navesti čovečanstvo da pomisli da veliku boginju-majku ili majku bogova i *ljudi* naziva kućom ili staništem? Odgovor se očigledno može naći u izjavi datoj u 1. Mojsijevoj 2:21, u vezi sa stvaranjem majke *čovečanstva*: „I Gospod Bog pusti tvrd san na Adama, te zaspao; pa mu uze jedno rebro, i mesto popuni mesom; i Gospod Bog stvori (doslovno *izgradi*) ženu od rebra, koje uze Adamu”. Da su Vavilonci dobro znali ovu istoriju u vezi sa rebrom, vidi se iz jednog od imena datih njihovoj praboginji, pronađenoj u Berosu. To ime je Talat. Ali Talat je samo haldejski oblik hebrejskog *Czala*, u ženskom rodu – upravo one reči koja se u Prvoj knjizi Mojsijevoj koristi za rebro, od kojeg je Eva nastala. Drugo ime koje Beros udružuje sa Talat itekako ovo potvrđuje, jer to ime, koje glasi Omorka,²⁸⁹ znači „Majka sveta”.

Kada na taj način dešifrujemo značenje imena Talat, primenjeno na „majku sveta”, to nas istovremeno vodi ka razumevanju imena Talasius, koje su Rimljani primenili na boga braka. Za poreklom tog imena se do sada uzalud tragalo. Talat označava „pripadnost rebro” i kod Rimljana postaje Talatius ili Talasius, „čovek od rebra”. I koje je ime prikladnije od ovog za Adama, kao boga braka, koji je, kad mu je to rebro doneto, rekao: „Ovo je sada kost mojih kostiju i meso mog mesa; zvaće se Žena, jer je izvađena iz čoveka.” U početku, kada je Talat, rebro, *ugrađeno* u ženu, ta „žena” je bila, u veoma važnom smislu, „Stanište” ili „Hram Božji”, i da se nije desio pad, sva njena deca bi, kao posledica pukog prirodnog rođenja, bila

289 Od „Am”, „majka”, i „arka”, „zemlja”. Prvo slovo alef u obe ove reči se često izgovara kao *o*. Tako se izgovor *a* u Am, „majka”, vidi u grčkom „rame”. Am, „majka” dolazi od *am*, „da podržim”, a od *am*, izgovarano *om*, dolazi rame koje *nosi* teret. Otuda i ime Oma, kao jedno od imena Dobre boginje (Bona Dea). Oma je očigledno „Majka”.

deca Božja. Ulazak greha u svet poremetio je prvobitni poredak stvari. Ipak, kada je dato i prihvaćeno obećanje Spasitelja, dato je i obnovljeno prebivanje Svetog Duha, *ne* da bi *ona* time u sebi mogla imati bilo kakvu moć da rađa decu Bogu, već *samo* zato da bi mogla pravilno da izvrši ulogu majke svom potomstvu koje živi duhovno – onima koje bi Bog svojom besplatnom blagodaću trebao da oživi i dovede iz smrti u život. Paganizam je sve ovo namerno prevideo, i čim su njegove pristalice bile spremne da ovo prihvate, podučavani su da je obnovljeno prebivanje Božjeg Duha u ženi značilo poistovećivanje sa njim, i tako je ona bila obožena. Na takav način se Reja, „ona koja gleda”, majka čovečanstva, poistovetila sa Kibelom „onom koja vezuje vrpcama” ili Junonom, „golubicom”, odnosno Svetim Duhom. Tada je, u bogohulnom paganskom smislu, postala Ator, „Božje stanište”, ili Saka ili Sakta, „šator” ili „hram”, u kome je prebivala „sva punina božanstva telesnog”. Tako je postala Heva, „Živa”, ne u onom smislu u kojem je Adam dao to ime svojoj ženi nakon pada, kada su neočekivano dobili nadu za život usred smrti, nego u smislu one koja ljudima *prenosi* duhovni i večni život, jer se Reja zvala „*fontana* blaženih”. Onda je bilo neophodno posredovanje ove obožene žene za rađanje duhovne dece Bogu, u ovom, kako je opšte prihvaćeno, palom svetu. Posmatrano sa ove tačke gledišta, značenje imena datog vavilonskoj boginji u 2. Carevima 17:30 biće odmah jasno. Za naziv Sukot-benot je često govoreno da je množina i da se odnosi na izdvojena mesta ili šatore koji su se u Vavilonu koristili u sramne svrhe. Ali, kako je primetio Lekler (*O Haldejcima*) koji se poziva na rabine koji su istog mišljenja, kontekst jasno pokazuje da to ime mora biti ime idola: „Ali *načiniše* sebi svaki narod svoje *bogove*, i pometaše ih u kuće visina, koje behu načinili Samarjani, svaki narod u svojim gradovima u kojima življahu. Jer Vavilonjani načinise Sokot-Venotu” (stihovi 29 i 30). Ovde se očigledno govori o idolu; a kako je ime žensko, taj idol je morao biti slika boginje. U tom smislu i u svetlu haldejskog sistema kakav se sada otkrio, značenje „Sukot-benot” primenjeno na vavilonsku boginju je upravo „Šator rađanja deteta”.²⁹⁰

Kada se razvio vavilonski sistem, Eva je bila predstavljena kao prva koja je uzela ovo mesto, a samo ime Benot, koje označava „rađanje deteta”, objašnjava i kako je došlo do toga da je Žena – koja je, kao Hestija ili Vesta, sebe zvala „Naselje” – dobila zaslugu „što je *izumela umetnost gradnje kuća*” (SMIT, *Hestija*). Bena, glagol od kojeg potiče Benot, istovremeno označava „rađati decu” i „graditi kuće”; dok se rađanje dece metaforično posmatra kao „gradnja kuće”, odnosno porodice.

Dok se paganski sistem, što se tiče Boginje majke, zasnivao na ovom *poistovećivanju* nebeske i zemaljske majke „blaženih” besmrtnika, svako od ova dva božanstva i dalje se slavilo kao da ima, u nekom smislu, svojstvenu individualnost. Kao posledica toga, sve različite inkarnacije spasiteljevog semena bile su predstavljene kao rođene od dve majke. Dobro je poznato da je Bimater ili Dve majke, jedan od prepoznatljivih epiteta koji se primenjuje na Bahusa. Ovidije, kao razlog primene ovog epiteta na Bahusa navodi mit koji kaže da je, kada je bio u embrionu, bio izbavljen iz plamena u kojem je majka umrla, zašiven u Jupiterovu butinu, a zatim je rođen kad je za to bilo vreme. Bez ispitivanja tajnog značenja ovoga, dovoljno je navesti da je Bahus imao dve boginje-majke; jer, ne samo da ga je začela Semele,

²⁹⁰ Odnosno, Skinija u kojoj je boravio Božji Duh, u svrhu rađanja duhovne dece.

već ga je na svet donela boginja Ipa (PROKLO, *Komentari o Timeju*). Nesumnjivo, na isto to se misli kada se kaže da je nakon smrti njegove majke Semele njegova tetka Ino služila i kao majka i kao negovateljica. Ista stvar se javlja u egipatskoj mitologiji, jer tamo čitamo da je Ozirisa, u obliku Anubisa, koga je iznedrila Nef-tida, usvojila boginja Izida i odgojila kao svog rođenog sina. Kao posledica ovoga, dve majke i sin su svuda bili omiljena trijada. Kod Vilkinsona čitalac može pronaći božansku trijadu koju čine Izida, Neftida i Horusovo dete između njih. U Vavilonu, Diodorova izjava pokazuje da su tamo trijadu u jednom periodu činile dve boginje i sin – Hera, Reja i Zevs; a u Kapitolu u Rimu su, na sličan način, trijadu činili Junona, Minerva i Jupiter; kada su Jupitera rimske matrone obožavale kao „Jupitera puera” ili „Jupitera dete”, zajedno sa njim su bile obožavane Junona i boginja Fortuna (CICERON, *O nadahnuću*). Čini se da se ova vrsta božanske Trijade pronalazi još od vrlo starih vremena među Rimljanima; jer i Dionisije Halikarnašanin i Livije navode da je ubrzo posle proterivanja Tarkvina u Rimu nastao hram u kome su se obožavali Cereru, Libera i Liberu (DIONISIJE HALIKARNAŠANIN i LIVIJE).

10 – Značenje imena Astarte

Da je Semiramida, pod imenom Astarta, obožavana ne samo kao utelovljenje Božjeg Duha, već kao majka čovečanstva, imamo vrlo jasne i zadovoljavajuće dokaze. Nema sumnje da je „sirijska boginja” bila Astarta (LEJERD, *Ninevija i njeni ostaci*). Ovu asirsku boginju, ili Astartu, su Atinagora (*Poslanstvo*) i Lukijan (*O sirijskoj boginji*) poistovećivali sa Semiramidom. Ova svedočanstva u vezi Astarte, ili sirijske boginje, koja je u jednom pogledu Semiramida bila, prilično su ubedljiva.

1. Ime Astarte, primenjeno na *nju*, odnosi se na nju kao Reju ili Kibelu, boginju koja nosi kulu, prvu, kako kaže Ovidije (*Opera*), koja je „pravila (kule) u gradovima”; jer kod Lejerda nalazimo u sirijskom hramu Hijerapolisu da je „ona [Sirijska boginja ili Astarta] bila predstavljena kako stoji na lavu *krunisanog kulama*”. Nijedno ime ne bi moglo preciznije da oslika lik Semiramide, kao kraljice Vavilona, od imena „Aš-tart” jer to upravo znači „žena koja pravi kule”. Svi priznaju da poslednji slog „tart” potiče od hebrejskog glagola „Tr”. Međutim, uvek se podrazumevalo da „Tr” znači samo „ići u krug”. Ali imamo dokaze da, u imenicama izvedenim od njega, takođe označava „biti okrugao”, „okružiti” ili „obuhvatati”. U muškom rodu nalazimo „Tor” koji se koristi za „obrub ili red dragulja oko glave” (vidi PARKURST i GEZENIJUS). A u ženskom rodu, kako je dato u Hesihiju (*Leksikon*), nalazimo značenje, mnogo ubedljivije izneto. Turis je samo grčki oblik za Turit, gde je, prema genijalnosti grčkog jezika, krajnje t pretvoreno u s. Aš-Turit, što je očigledno isto što i hebrejski „Aštoret”, samo je „žena koja je napravila *okružujući zid*”. S obzirom na to koliko je slavu tog dostignuća, kada je u pitanju Vavilon, Semiramidi davao ne samo Ovidije, već i Justin, Dionis, Afer i drugi, i ime i muralna kruna na glavi te boginje su svakako bili veoma prikladni. Kao potvrdu ovakvog tumačenja značenja imena Astarta, mogu da navedem epitet primenjen na grčku Dijanu, koja je u Efesu nosila krunu na glavi i poistovećena je sa Semiramidom, što je dosta upadljivo. To je sadržano u sledećem Livijevom odlomku: „Kada je vest o bici [kod Pidne] stigla do Amfipolja, matrone su zajedno otrčale do hrama Dijane, koju nazivaju Tauropolom, da je zamole za pomoć.” Tauropol, od Tor, „kula”, ili „okružujuće utvr-

đenje”, i Pol, „praviti”, jasno znači „onaj ko pravi kule” ili „onaj ko pravi okružujuća utvrđenja”. Prirodno su se njoj, kao boginji utvrđenja, obraćali kada bi se plašili napada na svoj grad. Semiramida je, pošto je bila obožena kao Astarta, uzdignuta do najviših počasti, a cilj njene promene u golubicu je očigledno bio taj, kao što je već pokazano, da se pod pod imenom *Majke* bogova, poistoveti sa tim Božanskim Duhom, koji je bogohulno predstavljen u ženskom polu i bez čijeg delovanja niko ne može biti rođen kao Božje dete. Njegov amblem je na simboličnom jeziku Pisma bila golubica, kao što je Mesijin bio jagnje. Pošto je Božji Duh izvor svake mudrosti, prirodne i duhovne, pripisuju Mu se umetnosti, izumi i veštine svake vrste (2. Mojsijeva 31:3; 35:31). Tako je i Majka bogova, u kojoj je taj Duh navodno utelovljen, slavljen kao začetnik neke od korisnih umetnosti i nauka (DIODOR SA SICILIJE). Otuda, takođe, lik koji se pripisuje grčkoj Minervi, čije je ime Atina, kao što smo videli razlog da tako zaključimo, samo je sinonim za Beltis, dobro poznato ime asirske boginje. Atina, Minerva iz Atine, univerzalno je poznata kao „boginja mudrosti”, pronalazač umetnosti i nauka.

2. Ime Astarta znači i „Tvorac *istrage*”, pa je u tom pogledu bio primenljiv na Kibelu ili Semiramidu, što je prikazano golubicom kao simbolom. Da je ovo jedno od značenja imena Astarta, vidi se iz poređenja sa srodnim imenima Asterija i Astrea (u Grčkoj – Astraija), koja su nastala uzimanjem poslednjeg člana složenice u muškom, umesto u ženskom rodu, Teri ili Tri (kasnije se izgovaralo kao Trai ili Trae), što je isto po smislu kao i Tart. Asterija je bila žena Perseja, Asirca (HERODOT), koji je bio osnivač Misterija (BRAJANT). Pošto je Asterija dalje predstavljena kao Belova kćerka, to podrazumeva položaj sličan Semiramidinom. Astrea je, pak, bila boginja pravde, koja je poistovećena sa nebeskom devicom Temidom, pri čemu ime Temida označava „savršenu”, koja je dala proročanstva (OVIDIJE, *Metamorfoze*), i koja je, pošto je živela na zemlji pre Potopa, napustila zemlju neposredno pre same te katastrofe. Temida i Astrea se ponekad razlikuju a ponekad poistovećuju, ali obe imaju isti karakter kao boginje *pravde*. Objašnjenje ovog neslaganja je očigledno u tome da se na Duha ponekad gledalo kao na utelovljenog, a ponekad ne. Kada se se utelovi, Astrea je kćerka Temide. Koje bi se ime moglo tačnije slagati sa likom boginje pravde, nego Aš-Trai-a, „Tvorac *istrage*”, i koje bi ime moglo prikladnije predskazati jedan od likova Božanskog Duha, koji „sve *ispituje*, i dubine Božije”? Kao Astrea, ili Temida, bila je „Fatidica Themis”, „Proročka Temida”, što je takođe bila jedna od karakteristika Duha jer, odakle može doći bilo koje istinsko proročanstvo ili proročko nadahnuće, osim od nadahnutog Duha Božjeg? Zatim, najzad, šta se tačnije može složiti sa božanskom izjavom u 1. Mojsijevoj u vezi Božjeg Duha, nego što je Ovidijeva izjava da je Astrea bila poslednje od nebeskih tela koje je ostalo na zemlji, i da je njeno napuštanje bilo znak za pljusak razornog potopa? Najava dolazećeg Potopa je u Pismu (1. Mojsijeva 6:3) navedena ovim rečima: „A Gospod reče: neće se duh moj doveka preći s ljudima, jer su telo; neka im još sto i dvadeset godina.” Svih ovih 120 godina Duh se trudio, a kad su došli do kraja tog perioda, Duh je prestao da se trudi, napustio je zemlju i prepustio ovaj svet njegovoj sudbini. Ali, iako je Božji Duh napustio zemlju, on nije napustio porodicu pravednog Noja. Ušao je s patrijarhom u barku, a kada je taj patrijarh izašao iz svog dužeg zatvora, izašao je zajedno s Njim. Tako su neznabošci imali istorijsku osnovu za svoj mit o golubicu, koji počiva na simbolu barke u vavilon-

skim vodama, i sirijskoj boginji, ili Astarti – koja je isto što i Astrea – koja je izašla iz njega. Semiramida je tada, kao Astarta, obožavana kao golubica, smatrana utevljenjem Božjeg Duha.

3. Kao što je Val, gospodar neba, imao svoj vidljivi simbol, *Sunce*, tako i ona, kao Beltis, kraljica neba, mora imati svoj – *Mesec*, koji je u drugom smislu bio Aš-Tart-e, „Tvorac *obrta*”, jer nema sumnje da Tart vrlo često označava „ići u krug”.

4. Ali ceo sistem mora biti međusobno povezan. Kao što je majka *bogova* bila i majka *čovečanstva*, Semiramida ili Astarta se mora poistovetiti i sa Evom, a ime Reja, koje joj je dato, prema *Pashalnoj hronici*, dovoljno dokazuje njeno poistovećenje sa Evom. Primenjeno na običnu majku ljudskog roda, ime Astarte je posebno prikladno jer, pošto je bila *Idaia mater*, „Majka znanja”, pitanje je „Kako je došla do tog znanja?” Odgovor na to može biti samo: „Kobnim *istragama* koje je sprovela”. Bio je to jedan ogroman eksperiment koji je napravila kada se, protivno božanskoj zapovesti i uprkos zaprećenoj kazni, usudila da „*pretražuje*” to zabranjeno znanje koje je njen Tvorac u svojoj dobroti zatajio od nje. Tako je ona preuzela vođstvo na onom nesrećnom putu o kome Pismo govori – „Bog je stvorio čoveka dobra, a oni *traže* svakojake pomisli” (Propovednik 7:29). Sada je Semiramida, obožena kao golubica, bila Astarta u najmilostivijem i bezazlenom obliku. Lucije Ampelije je naziva „boginjom dobroćudnom i milostivom prema meni” (dovodeći ih) „u dobar i srećan život”. U odnosu na ovu dobroćudnost njenog karaktera, očigledno joj se pripisuju oba naziva, Afrodita i Milita. Prvi sam na nekom drugom mestu objasnio kao „pokoritelj gneva”, a drugi je u potpunoj saglasnosti sa njim. Milita, ili, na grčkom – Mulita, označava „posrednicu”. Hebrejski Melic, što na haldejskom postaje Melit, očigledno je upotrebljen u Jovu 33:23, u smislu posrednika, „glasnika, *tumača*” (Melic), koji će se čoveku „smilovati” i reći mu „izbavi ga da ne otide u grob; našao sam otkup”, budući da je zaista „Glasnik, *Posrednik*”. Parkurst uzima tu reč u ovom smislu i izvodi je od „Mltz”, „biti sladak”. Ženski rod od reči Melic je Melica, od čega potiče Melisa, „pčela” (*zaslađivač* ili proizvođač *slatkoće*) i Melisa, uobičajeno ime sveštenica Kibebe, i kao što možemo zaključiti za Kibelu, kao Astartu, ili samu kraljicu neba, nakon što je Porfirije izjavio da su „stari zvali sveštenice Demetre – Melisa”, i dodao da su i „Mesec zvali Melisa”. Dalje, imamo dokaze koji idu daleko u poistovećivanju ove titule sa titulom Semiramide. Za Melisu ili Melitu (APOLODOR) – budući da se to ime daje na oba načina – kaže se da je bila majka Foroneja, *prvog koji je vladao*, u čije dane je došlo do rasejanja čovečanstva, među koje su se uvukle podele, dok su ranije svi bili u harmoniji i govorili jednim jezikom (*Higin*). Ne postoji niko drugi na koga se ovo može primeniti osim na Nimroda, a pošto je Nimrod postao obožavan kao Nin, sin svoje žene, ta identifikacija je tačna. Melita majka Foroneja, je isto što i Milita, dobro poznato ime vavilonske Venere, a to ime, u ženskom rodu od Melic, posrednik, prema tome označava posrednicu. Još jedno ime je takođe dato majci Foroneja, „prvog koji je vladao”, i to je Arhija (LEMPRIJER; SMIT). Ta Arhija označava „*duhovno*” (od hebrejske reči „Rkh”, koja znači „duh”, koja je na egipatskom takođe „Rkh” [BANSEN], a na haldejskom, sa produženim a kao prefiksom, to postaje Arkh).²⁹¹ Iz istog korena očigledno potiče

²⁹¹ Hebrejski Dem, krv, na haldejskom postaje Adem, a na sličan način Rkh postaje Arkh.

i epitet Arhitis, primenjen na Veneru koja je plakala za Adonisom. Venera Arhitis je duhovna Venera.²⁹²

Tako je, onda, majka-žena prvog kralja koji je vladao bila poznata kao Arhija i Melita, drugim rečima, kao žena u kojoj se utelovio „Božji Duh”, i tako se pojavio kao „Dea Benigna” (dobročudna boginja), „*Posrednica*” za grešne smrtnike. Prvi oblik Astarte, kao Eve, doneo je greh na ovaj svet; drugi oblik pre Potopa, bio je *osveta* kao boginje pravde. Ovaj oblik je bio „dobronameran i milostiv”. Tako je, takođe, Semiramida, ili Astarta, kao Venera, boginja ljubavi i lepote, postala „*nada celog sveta*”, a ljudi su rado pribegli „*posredovanju*” one koja je bila tako tolerantna prema grehu.

11 – Oanes i Souro

Razlog za verovanje da je Oanes, za koga se govorilo da je bio prvo od čudesnih stvorenja koja su izašla iz mora i poučila Vavilonce, predstavljen kao riba sa jarčevim rogovima je sledeći: Prvo, ime Oanes, kao što je na drugom mestu pokazano, samo je grčki oblik od He-aneš, ili „taj čovek”, što je sinonim za ime našeg prvog roditelja, Adama. Za Adama se može dokazati da je prvobitni Pan, koji se zvao i Inuus, što je samo još jedan izgovor Anoaša bez određenog člana, koji je, u našem prevodu 1. Mojsijeve 5:7 postao Enos. Ovo ime je, kao što je univerzalno priznato, opšte ime za čoveka posle pada, kao slabog i bolesnog. *O* u Enosu je ono što se naziva *vau*, a što se ponekad izgovara *o*, nekad *u*, a nekad *v*. Legitiman izgovor je, prema tome, samo Enus ili Envs, isto po zvuku kao Inuus, što je drevno rimsko ime za Pana. Samo ime Pan znači „onaj koji je skrenuo u stranu”. Kao što hebrejska reč za „čestitost” označava „hodati pravo po putu”, tako je svako odstupanje od *prave linije* dužnosti bilo *greh*. Hata je reč za greh, koja uopšteno znači „udaljiti se od prave linije”. Priznaje se da je Pan bio Glava Satira – to jest, „prvi od Skrivenih”, jer Satir i Sautr, „Skriveni”, očigledno su samo ista reč, a Adam je bio prvi čovek koji se *sakrio*. Kaže se da je Pan voleo jednu nimfu zvanu Pito, ili, dato u drugom obliku, Pitis (SMIT, *Pan*). A šta je Pito ili Pitis nego samo ime obmanute žene koja je, pošto je i sama bila *obmanuta*, igrala ulogu *obmanjivačice* svog muža, i navela ga na taj korak, usled čega je on dobio ime „Pan”, „čovek koji je skrenuo u stranu”. Pito ili Pitis očigledno potiču od Peth ili Pet, „prevariti”, a od tog glagola je čuvena zmija Piton dobila ime. Ovaj zaključak u vezi ličnog identiteta Pana i Pitona, u velikoj meri potvrđuju nazivi dati Faunovoj ženi. Faun, kaže Smi, je „samo drugo ime za Pana”.²⁹³

Faunova žena se zvala Oma, Fauna i Fatua, što su imena koja jasno znače „majka koja je skrenula, obmanuta”. Ovu obmanutu majku takođe bez razlike nazivaju „sestrom, ženom ili kćerkom” njenog muža, a čitaocu ne treba govoriti kako se to slaže sa odnosima Eve prema Adamu.

292 Od UVAROVA saznajemo da je majka trećeg Bahusa bila Aura, a Orfej je rekao da je Faeton bio sin „široko rasprostranjenog vazduha” (LAKTANCIJE). Veza na svetom jeziku između vetra, vazduha i duha dovoljno objašnjava ove izjave i pokazuje njihovo pravo značenje.

293 Na haldejskom, isto slovo koje se izgovara P, izgovara se i Ph, to jest F, pa je stoga Pan samo Faun.

Jedno ime Pana bilo je Jarac ili „Onaj sa jarčevim rogovima” (DIMOK, *Pan*), a poreklo ovog imena se mora pratiti od onoga što se dogodilo kada je naš prvi roditelj postao glava Satira – „prvi od Skrivenih”. On je *pobegao* da se sakrije, a Berkha, „begunac”, označava i „jarca”. Otuda poreklo epiteta Jarac ili „s jarčevim rogovima”, primenjeno na Pana. Ali kako je Jarac u horoskopu generalno predstavljen kao „jarac-riba”, ako Jarac predstavlja Pana, ili Adama ili Oanesa, to pokazuje da to mora biti Adam, nakon što je, zahvaljujući metempsihozi, prošao kroz vode Potopa. Jarac, kao simbol Pana, predstavlja Adama, *prvog* oca čovečanstva, u kombinaciji sa ribom, simbolom Noja, *drugog* oca ljudske rase. Nimrod, nekada Kronos, „otac bogova”, i Souro, „seme”, bio je novo utelovljenje, inkarnacija njih obojice. Među idolima Vavilona, kao što je predstavljeno u KITOVOM *Ilustrovanom komentaru*, nalazimo predstavu upravo ovog Jarca, ili ribe s jarčevim rogovima, a Beros nam govori da su u Vavilonu najstarijeg vremena pronađene dobro poznati prikazi Pana, od kojih je Jarac modifikacija. O ovoj temi bi se moglo izneti mnogo više dokaza, ali priznajem čitaocu poraz ako gore navedena izjava ne objašnjava u dovoljnoj meri poreklo tog izuzetnog znaka u horoskopu, „ribe sa jarčevim rogovima”.

12 – Identitet skandinavskog Odina i vavilonskog Adona

1. Nimrod, ili Adon, ili Adonis, iz Vavilona, bio je veliki bog rata. Odin je, kao što je poznato, bio to isto.

2. Nimrod, u liku Bahusa, smatran je bogom vina. Odin je predstavljen kao neko ko ne uzima nikakvu drugu hranu osim vina. O tome čitamo u *Edi*: „Što se njega tiče, njemu [Odinu] nije potrebna hrana. Vino mu je umesto hrane, prema onome što je rečeno u ovim stihovima: Slavni otac vojske, svojom rukom hrani svoja dva vuka, ali pobedonosni Odin ne uzima sebi drugu hranu osim onoga što proizilazi iz povremenog ispijanja vina” (MALET, *Dvadeseta priča*).

3. Ime jednog od Odinovih sinova ukazuje na značenje Odinovog sopstvenog imena. Bolder, zbog čije smrti su bila oplakivanja, izgleda je očigledno samo haldejski oblik Val-Zera, „Valovo seme”. Jer hebrejsko *z*, kao što je poznato, često, u kasnijem haldejskom, postaje *d*. Val i Adon podjednako označavaju „Gospoda” i, prema tome, ako se Bolder prizna kao seme ili sin Vala, to je isto kao da se kaže da je on Adonov sin i, shodno tome, Adon i Odin moraju biti isto. Ovo, naravno, vraća Odina korak unazad i čini da njegov sin a ne on sam bude predmet oplakivanja. Ali isto je bilo i u Egiptu, jer je tamo *dete* Horus ponekad bilo predstavljeno kao rastrgano na komade, kao što je bio Oziris. Kliment Aleksandrijski kaže (*Opomena neznabošcima*, tom I, str. 30): „Oni oplakuju dete koje su Titani raskomadali.” Jadikovke za Bolderom su vrlo jasan pandan jadikovkama za Adonisom. I, naravno, ako je Bolder bio, kao što to jadikovke dokazuju, omiljeni oblik skandinavskog Mesije, on je bio Adon, ili „Gospod”, kao i njegov otac.

4. Zatim, na kraju, ime drugog Odinovog sina, moćnog i ratobornog Tora, pojačava sve prethodne zaključke. Ninija, sin Nina ili Nimroda, nakon očeve smrti, kada je idolopoklonstvo ponovo ojačalo, bio je, naravno, po prirodi tog mističnog sistema, postavljen kao Adon, „Gospod”. Kao što je Odin imao sina po imenu Tor, tako je i drugi asirski Adon imao sina Taura. Ime Touro je izgleda samo još jedan

oblik od Zoro ili Doro, „seme”, jer nam Fotije kaže da je kod Grka Touro označavao „seme”. D se često izgovara kao Th – Adon se na hebrejskom izgovara kao Athon.

13 – Zoroaster – začetnik kulta vatre

O tome da je Zoroaster bio začetnik kulta vatre, postoji obilje dokaza. Da i ne spominjemo da je ime Zoroaster bilo gotovo sinonim za obožavatelja vatre, o čemu je Plutarh izneo značajno svedočenje: „Plutarh potvrđuje da je Zoroaster među Haldejcima ustanovio mage²⁹⁴, po ugledu na koje su i Persijanci imali svoje (mage).²⁹⁵ S druge strane, arapska istorija ukazuje da Zaradusit, ili Zerdušt, nije prvi osnovao, već (samo) reformisao religiju Persijanaca i maga, koji su bili podeljeni u mnoge sekte.”

Svedočenje Agatija navodi na isti zaključak. Prema njegovom mišljenju, običaj obožavanja vatre preneo se sa Haldejaca na Persijance. Da su magi među Persijancima bili čuvari „svete i večne vatre”, saznajemo od rimskog istoričara Kurcija, koji je tvrdio da je vatra nošena pred njima „na srebrnim oltarima”, kao i na osnovu tvrdnji Strabona (Geografija), da su „magi čuvali na oltaru znatnu količinu pepela i besmrtnu vatru”, i Herodota, da se „bez njih nije mogla prineti nijedna žrtva”. Obožavanje vatre bilo je suštinski deo sistema persijskih maga (VILSON, Religija Parsa), ali oni nikad nisu tvrdili da su sami osmislili taj kult. Prema njihovom popularnom predanju, poreklo tog običaja seže unatrag do dana Hošanga, oca Tahmura, koji je osnovao Vavilon (VILSON), tj. do vremena Nimroda. U prilog tome, videli smo da jedan od fragmenata Apolodora upućuje na Nina kao na začetnika kulta vatre. Lejerd, citirajući taj fragment, iznosi pretpostavku da se Nin razlikuje od Zoroastera (Ninevija i njeni ostaci), međutim, iako su i mnogi drugi nosili ime Zoroaster, svi dokazi upućuju na to da su Nin, Nimrod i Zoroaster zapravo jedna ista osoba. Legende o Zoroasteru otkrivaju da je on bio poznat ne samo kao mag, već i kao ratnik (ARNOBIJE). Platon za Erosa Armenija (koga LEKLER u delu O Haldejcima, poistovećuje sa četvrtim Zoroasterom) tvrdi da je umro i ponovo ustao deset dana nakon što je ubijen u bici, i da je ono što je navodno naučio u Hadu, prenosio ljudima u svom novom životu (PLATON, Republika). Mada, kao što smo videli, smrt Nimroda, prvobitnog Zoroastera, nije bila smrt ratnika ubijenog u bici, ipak se ta legenda o ratniku Zoroasteru u potpunosti slaže sa pretpostavkom da prvobitni Zoroaster, prvobitni vođa maga, nije bio samo sveštenik, već i kralj ratnik. Osim toga, sledbenici Zoroastera, ili obožavaoci vatre, bili su opšte poznati pod imenom Guebri ili Gabri. A Mojsije tvrdi da je Nimrod bio prvi „Gabr”.²⁹⁶

294 Reč koja se u engleskom ovde koristi je *magi* (množina od oblika *magus*). Međutim, ona se ovde odnosi se na zoroastrijske sveštenike, a ne na neke magove (čarobnjake), kako bi u našem jeziku moglo da se pomisli. (*prim. prev.*)

295 Velika starost institucije magova vidi se i na osnovu već pomenute izjave Aristotela, sačuvane kod Teopompa, prema kojoj su oni još „stariji od Egipćana”, čija starost je dobro poznata (*Teopompovi fragmenti*, MILER).

296 To jest, na hebrejskom, „geber” – silan. Tekst 1. Mojsijeva 10:8 glasi: „Hus rodi i Nevroda; a on prvi bi *silan* na zemlji”. Zapravo, izraz „gibor” u tom stihu je naglašeni oblik reči „geber”. (*prim. prev.*)

Kao što je Zoroaster bio začetnik kulta vatre, tako je to očigledno bio i Tamuz. Već smo videli dokaze koji u dovoljnoj meri pokazuju identitet Tamuza i Nimroda, ali par dodatnih reči bi možda moglo to još jasnije da potvrdi, i baci više svetlosti na izvorno obožavanje vatre.

1. Na prvom mestu, dokazano je da su Tamuz i Adonis ista božanstva. Jeronim, koji je živio u Palestini dok su se rituali u čast Tamuza još uvek poštovali, bar do trenutka kad je on pisao, u svom Komentaru na Knjigu proroka Jezekilja, u kojoj se pominju Jevrejke koje plaču za Tamuzom, izričito poistovećuje Tamuza sa Adonisom – a svedočenje Jeronima na tu temu je opšte prihvaćeno. Zatim, obredi koji su se u Siriji vršili u čast Tamuza, odnosno Adonisa, bili su u osnovi isti kao i obredi u čast Ozirisa. Tvrdnje Lucijana (O sirijskoj boginji) to upadljivo potvrđuju, a i Bansen to jasno priznaje. Identičnost Ozirisa i Nimroda u velikoj meri je dokazana u ovoj knjizi. Kako se, dakle, Tamuz ili Adonis poistovećuju sa Ozirisom, logično je da se Tamuz može poistovetiti i sa Nimrodom. To se u potpunosti slaže sa tvrdnjama Biona, koji u svom delu *Jadikovka za Adonisom*, opisuje kako Venera, nakon Adonisove smrti (poput obožavalaca Bahusa), izbezumljena od tuge, prolazi brda i doline „doživajući svog asirskog muža”. To se isto tako slaže i sa Majmonidovom izjavom u vezi sa velikim prizorom oplakivanja Tamuza koji se, nakon njegovog ubistva, odigrao u vavilonskom hramu.

2. Dakle, ako je Tamuz bio Nimrod, ispitivanje značenja imena potvrđuje vezu Nimroda sa prvim obožavanjem vatre. Jer, budući da su Haldeji prvi poštovali ime i moć kraljeva (SINKEL), i da je Nimrod nesumnjivo bio prvi od tih kraljeva, te samim tim, i prvi koji je nosio titulu Moloha, odnosno kralja, nije potrebno posebno dokazivati da su upravo njemu u čast „deca provođena kroz oganj Molohu”. A svrha tog prolaska kroz oganj bila je, nesumnjivo, pročišćenje. Ime Tamuz je očigledno povezano s tim, jer ono znači „usavršiti”, to jest „očistiti vatrom”.²⁹⁷ Dakle, ako je Nimrod, kao što ga predstavljaju Uskršnja hronika i opšti glas antike, bio začetnik kulta vatre, onda to ime vrlo tačno izražava njegov karakter u tom pogledu.

Očigledno je, međutim, na osnovu jednog zoroastrijskog stiha, citiranog na drugom mestu, da se i sama vatra obožavala kao Tamuz, jer se ona nazivala „ocem koji je sve usavršio”. U izvesnom smislu, to je vatru predstavljalo kao stvaralačkog boga, ali nema sumnje da se, u drugom smislu, taj izraz odnosio na „usavršavanje”

²⁹⁷ Od *tam*, „usavršiti” i *muz*, „izgoreti”. Biti „čistog srca” u Svetom pismu, isto je što i biti „savršenog srca”. S druge strane, poznato ime Deukalion, povezano sa potopom, bilo je izgleda prikladan izraz za obožavatelje vode. Dukh-kaleh označava „prečistiti pranjem”, od Dikh, „pranje” (KRISTIJAN STOK, *Ključ svetog jezika*), i Khaleh, „dovršiti” ili „usavršiti”. Imenica izvedena iz tog drugog glagola, koju nalazimo u tekstu 2. Dnevnika 4:21, otkriva da njen koren znači „prečistiti”, „usavršiti zlato”, što se u Septuaginti ispravno prevodi kao „čisto zlato”. Osim toga, postoji jedno ime koje se ponekad primenjuje na cara nad bogovima, i ono ima neke veze sa ovom temom. To ime je „Akmon”. Šta ono znači? To je očigledno samo haldejski oblik hebrejskog izraza *khnna*, „gorionik”, koji postaje Akmon na isti način kao što i hebrejski *dem*, „krv”, na haldejskom postaje „Adem”. Hesihije tvrdi da je Akmon u stvari Kronos. Kod Vergilija (*Eneida*) nalazimo da je to ime u stvari složenica koja predstavlja tačan sinonim za Tamuza, pri čemu je Pirakmon ime jednog od tri čuvena Kiklopa o kojima pesnik govori. Videli smo da su prvobitni Kiklopi bili Kronos i njegova braća, a ime Pirakmon je izvedeno od „Pur”, što je haldejski oblik reči *bur*, „pročišćenje” i „Akmon”, „gorionik” – što jednostavno označava „gorionik koji pročišćava”.

ljudi kroz „pročišćenje”. A vatra je posebno usavršavala one koje bi „progutala”. I upravo to je ideja koja je, od pamtiveka pa sve donedavno, navodila tako mnogo udovica u Indiji da se zapale prilikom pogreba svojih muževa, jer bi se takva žena smatrala posebno blaženom, onom koja je postala Suti, tj. „očišćena vatrom”.

To je, nesumnjivo, služilo i kao opravdanje roditeljima, koji su zapravo na okrutan način žrtvovali svoju decu Molohu, držeći se verovanja da će ih vatra, koja ih je progutala, istovremeno „usavršiti” i pripremiti za večnu sreću. A budući da su i prolazak kroz vatru i gorenje u vatri bili ključni obredi u obožavanju Moloha ili Nimroda, to ujedno dokazuje da je Nimrod u stvari Tamuz. Kao sveštenik i predstavnik usavršujuće i pročišćujuće vatre, on je bio taj koji je sprovodio to delo usavršenja ili pročišćenja vatrom, pa je zato i nazvan njenim imenom.

Ako se osvrnemo na indijske legende, nalazimo dokaze koji upućuju na iste ključke kao i oni koje smo izneli u vezi sa Zoroasterom, odnosno Tamuzom kao začetnikom kulta vatre. Peta glava Brahme koja je bila odsečena, zato što je „sjajem svojih blistavih zraka” izazivala nevolje u tri sveta, o čemu je već bilo reči u ovoj knjizi, poistovećuje se sa Nimrodom. Činjenica da je ta peta glava predstavljena kao ona koja je čitala Vede – svete knjige koje su proizvele ostale četiri glave, ukazuje, po mom mišljenju, na određeno nasleđe.²⁹⁸

Ako pođemo od Noja, o kakvom nasleđu je tu moglo biti reči? Imamo izveštaje Berosusa da je u vreme Belusa, tj. Nimroda, ustanovljen običaj prikazivanja likova, kao što je učinjeno u slučaju dvoglavog Janusa. Pretpostavimo onda da je Noje, kao neko ko je živeo u dva sveta, bio prikazan sa dve glave. Ham bi, u tom slučaju, bio treći, Hus (Kuš) četvrti, a Nimrod, naravno, peti. A ta peta glava bila je odsečena upravo iz istog razloga iz kog je i Nimrod posečen. Može se, dakle, naslutiti da taj indijski mit sadrži ključ za tumačenje jedne izjave Plutarha, koja inače deluje apsurdno. Radi se, naime, o sledećem: Plutarh je (u četvrtoj knjizi svog dela Simpozijum) tvrdio kako „Egipćani smatraju da je tama prethodila svetlosti, a da je svetlost stvorena od miševa, u petoj generaciji, u vreme mladog meseca”. U Indiji se, pak, kako saznajemo, verovalo da je taj „mladi mesec” bio stvoren u drugačijem smislu od uobičajenog značenja tog pojma, i da njegovo stvaranje nije bilo važno samo u indijskoj mitologiji, već se očigledno poklapalo sa vremenom u kom je peta glava Brahme spržila svet svojim nepodnošljivim sjajem. A izveštaj o njegovom stvaranju teče ovako: I bogovi i ljudi bili su potpuno nezadovoljni Mesecom koji su dobili, „zato što nije davao svetlost”, tako da su biljke bile kržljave, sa plodovima od kojih nije bilo koristi. Zato su uzburkali Belo more (ili, kako se obično kaže, „uzburkali su okean”), i tada se sve izmešalo, tj. došlo je do opšte zabune, a onda je imenovan novi Mesec, sa novim upraviteljem, koji je doneo i potpuno novi porijek stvari (Azijska istraživanja). Iz Morisovih Indijskih starina saznajemo da je u vreme tog uzburkavanja okeana zemlja bila zapaljena i da je rezultat bio veliki

²⁹⁸ Izgleda da indijske Vede, koje danas postoje u pisanom obliku, nisu velike starosti. Međutim, legende sežu mnogo dalje od bilo čega što se događalo u Indiji. Istorija pismenosti je, po svemu sudeći, veoma duga, ali bez obzira da li je u Nimrodovo doba postojao neki pisani verski dokument, Vede su sigurno postojale. Jer, šta uopšte znači reč „Veda”? To je očigledno isto što i anglosaksonska „edda”, samo sa određenim prefiksom, a obe očigledno potiču od pojma „ed” – „svedočenje”, „verski izveštaj”, ili „ispovedanje vere”. Takvi „izveštaji” ili „svedočenja”, bilo u usmenom ili pisanom obliku, mora da su postojali od početka.

požar. A naziv za Mesec u Indiji je Soma ili Som (jer je zadnje „a” praktično samo izdah na kraju reči, a ta reč se nalazi u imenu poznatog hrama Somnaut, što znači „Gospodar Meseca”), i pri tom je Mesec u Indiji muškog roda. Budući da je ceo taj opis simboličan, prirodno se postavlja pitanje na koga se misli pod pojmom Mesec ili upravitelj Meseca, koji je zbačen u petoj generaciji sveta? Ime Som odmah nagoveštava ko bi to morao biti. Som je zapravo Šem, jer Šemovo ime potiče od Šom, što znači „imenovati”, a izgovara se kao Som, tj. Sem (Sim), kako glasi na grčkom. I upravo je bilo potrebno rešiti se Šema (ili posle smrti njegovog oca ili kada mu dođe staračka nemoć), kao velikog učitelja sveta, odnosno velikog izvora duhovne svetlosti, i to u petoj generaciji, kada je svet bio zbunjen, a zemlja zapaljena. Ispravnost poređenja Šema sa Mesecom pokazaće se ako uzmemo u obzir način na koji je, u simboličkom smislu, predstavljan njegov otac Noje. Glava porodice se uobičajeno poredila sa Suncem, kao u Josifovom snu (1. Mojsijeva 37:9), i lako se može zamisliti da se na Noja, u njegovom potomstvu, gledalo kao na onoga ko zauzima najvažnije mesto – kao Sunce sveta. I zaista, Brajant, Dejvis, Faber i drugi istraživači slažu se da je Noje bio upravo na taj način simbolički predstavljen u paganizmu. Kada je, međutim, njegov mlađi sin – jer Šem je bio mlađi od Jafeta (1. Mojsijeva 10:21) – trebalo da ga zameni, na koga je svet gledao kao na „veću svetlost”, prirodno je što su Šema počeli da porede sa „manjom svetlošću” ili Mesecom, pogotovo oni koji ga nisu voleli i koji su mu se protivili.²⁹⁹

Stvaranje svetlosti od strane miševa u tom periodu upravo potvrđuje taj zaključak. Miš na haldejskom je „aakbar”, a gheber ili kheber, na arapskom, turskom i nekim drugim istočnim dijalektima, postaje „akbar”, kao u poznatoj muslimanskoj izreci „Alahu Akbar”, „Bog je velik”. Dakle, cela Plutarhova izjava, kad se oslobodi besmislica, samo potvrđuje da su svetlost proizvodili „guebri”, ili obožavaoci vatre, u vreme kad je Nimrod postavljen nasuprot Šemu, kao Nojev predstavnik i veliki prosvetitelj sveta.

14 – Priča o Fajetonu

Postoji mnoštvo dokaza koji potvrđuju identitet Fajetona i Nimroda, osim opšte prihvaćene tvrdnje da je Fajeton bio Etiopljanin ili Kušit, i sličnosti njegove sudbine, s obzirom da je oboren s neba dok je, kao „dete Sunca”, vozio sunčane kočije, sa svrgavanjem Molk-Gebera, koga i samo njegovo ime, kao boga vatre, poistovećuje sa Nimrodom.

1. Apolodor tvrdi da je Fajeton bio sin Titona. Međutim, kad se ispita značenje imena Titon, postaje očigledno da je on sam bio Titon. Titon je bio suprug Aurore (DIMOK). U fizičkom smislu, kao što smo već videli, Aurora označava „buđenje svetlosti”, što odgovara atributima tog Titona, kao onog koji „rasplamsava sve-

²⁹⁹ „Kada je reč o kraljevstvu, *orijentalni tumači snova* se slažu da je Sunce simbol kralja, a da Mesec označava onoga ko je sledeći do njega na vlasti.” Ta tvrdnja, izvučena iz Dabazovog *Simboličkog rečnika*, ilustriranog razboritim opaskama mog učenog prijatelja, velečasnog A. Forbsa iz Londona, samo pokazuje da je zaključak u pogledu simboličkog značenje *Meseca*, do kog sam došao pre nego što sam ga konsultovao, potpuno u skladu sa orijentalnim obrascima razmišljanja.

tlost” ili „potpaljuje vatru”.³⁰⁰ „Fajeton, sin Titona”, na haldejskom glasi „Fajeton Bar Titon”. Ali to takođe znači „Fajeton, sin koji potpaljuje vatru”. Polazeći, dakle, od pretpostavke da je Fajeton zapravo Titon, dolazimo do zaključka da se on može poistovetiti i sa Nimrodom. Jer, kao što smo videli, Homer (Odiseja), pominje brak Aurore sa Orionom, moćnim lovcem, čiji je identitet sa Nimrodom već potvrđen. U tom slučaju, ime proslavljenog sina iz braka Aurore i Titona, pokazuje da je Titon, u svom prvobitnom liku, zaista morao biti sam „moćni lovac” iz Svetog pisma. Dakle, ime tog sina bilo je Memnon (MARSIAL i OVIDIJE, Metamorfoze), što bi značilo „Sin pegavog”³⁰¹, čime se dotični otac prepoznaje kao Nimrod, čiji simbol je bila koža pegavog leoparda. S obzirom da su Nina ili Nimroda obožavali kao sina sopstvene žene, Aurore, boginje zore, vidimo s kolikom preciznošću se reči proroka Isaije odnose na Fajetona – reči upućene vavilonskom caru, čiji je Fajeton bio predstavnik: „Kako si pao s neba, o Lucifere, sine zore” (Isaija 14:12, prevod stiha King Džejms verzije). Prema Homeru, brak Oriona sa Aurorom, tj. njegovo postavljanje za onoga koji „rasplamsava svetlost”, kao „začetnik kulta vatre”, bio je uzrok njegove smrti, te je zbog toga postradao od gneva bogova.

2. Dovoljan dokaz da se Fajeton obično predstavljao kao sin Aurore predstavlja opšte poznata priča koju iznosi Ovidije. Dok je Fajeton tvrdio da je sin Feba ili Sunca, u jednoj svađi mu je prebačeno da je sin običnog smrtnika – Meropsa, muža svoje majke Klimene (OVIDIJE, Metamorfoze). Prema priči, ta majka se predstavljala kao Aurora, ne u fizičkom, već u mističnom značenju tog izraza – kao „žena koja je trudna svetlošću”, te je, shodno tome, njen sin bio smatran velikim „donosiocem svetlosti” koji je trebalo da prosvetli svet, kao „Lucifer, sin jutra” i navodni prosvetitelj ljudskih duša. Ime Lucifer, koje se pominje u Knjizi proroka Isaije, upravo je ona reč iz koje očigledno potiče Eleleus, jedno od Bahusovih imena – reč „helel”, što znači „zračiti” ili „donositi svetlost”, i ekvivalentna je imenu Titon. Dakle, sada imamo dokaz da je Lucifer, sin Aurore ili „sin jutra”, bio obožavan u istom obličju kao Nimrod, kada se iznova pojavio kao malo dete.

Za tog Fajetona ili Lucifera, koji je zbačen, kasnije se pokazalo da je Janus – jer je Janus bio poznat pod imenom „Pater Matutinus” (HORACIJE), a značenje tog imena pojaviće se u jednom od svojih aspekata kada se utvrdi značenje imena Dea Matuta. Dea Matuta označava „boginju koja potpiruje ili donosi svetlost”,³⁰² te je, shodno tome, Priskijan poistovećuje sa Aurorom.

Matutin je očigledno neodvojiv od Matute, boginje jutra, a Janus je, prema tome, kao Matutin, „Lucifer, sin jutra”. Ali zatim, Matuta se poistovećuje sa Ino, nakon što je zaronila u more, te se, zajedno sa svojim sinom, Melikertom, preobrazila u

300 Njegovo ime potiče od reči *cet* ili *cit*, „razgoreti” ili „zapaliti” – što na haldejskom postaje *tit* – i *thon*, „dati”.

301 Od *Mem* ili *Mom*, „pegavi” i *Non*, „sin”.

302 Matuta potiče od iste reči kao i Titon, tj. od *cet*, *cit* ili *cut*, što na haldejskom postaje *tet*, *tit* ili *tut*, i znači „zapaliti”. Od glagola *tit*, „zapaliti”, potiče latinsko ime Titio, „podstrekač”, a od *tut* sa prefiksom „M”, potiče ime Matuta, baš kao što je od glagola *naseh*, „zaboraviti”, sa istim prefiksom nastalo Manaseh (Manasija), „zaboravljanje” – ime starijeg Josifovog sina (1. Mojsijeva 41:51). Kao koren tog glagola obično se navodi „*ict*”, ali u nekim izvorima (BEJKER, *Leksikon*), navodi se takođe i „*ct*”. Očigledno je da iz istog korena na sanskritu potiče reč „Suti” (Sati), o čemu je već bilo reči.

božanstvo mora. Otuda je i njen sin, Melikert, „kralj grada opasanog zidinama”, zapravo Janus Matutin, Lucifer, Fajeton, ili Nimrod.

Postoji još jedna veza preko koje se Melikert, morsko božanstvo, ili Janus Matutin, poistovećuje sa prastarim bogom obožavalaca vatre. Ime koje se najčešće koristilo za Ino, ili Matutu, nakon njenog prolaska kroz vodu, bilo je Leukoteja (OVIDIJE, Metamorfoze), a to ime ima dvostruko značenje, jer potiče ili od „lukhoth”, što znači „osvetliti”, „zapaliti”, ili od „lukoth”, „skupljati”. Na jednoj malteškoj gravuri, pored te boginje, prikazan je klas pšenice, koji ona inače, na drugim prikazima, češće drži u ruci, što u svom skrivenom značenju zapravo ukazuje na nju kao na majku Bara, „sina”, dok je neupućeni vide kao Spicilegu, „Sakupljačicu” – što je, prema tvrdnjama Hajda „popularno ime za ženu sa klasom pšenice koja se prikazuje u sazvežđu Device”. Prema Brajantu, Kibela je oslikavana sa dva ili tri klasa u ruci. Jer, budući da su postojala tri posebno istaknuta Bahusa, toliko je, dakle, bilo i „sinova”, te je i ona mogla biti predstavljena sa jednim, dva ili tri klasa u ruci. Ali, vratimo se na maltešku gravuru o kojoj je upravo bilo reči. Plamenovi koji izlaze iz glave Leukoteje, „Sakupljačice”, pokazuje da je ona i dalje, mada je prošla kroz vodu, smatrana za „onu koja gori” ili „daje svetlost”. A zraci oko mitre boga u pozadini potvrđuju njegov identitet kao Eleja ili Fajetona – drugim rečima, kao „blistavog sina”. Taj „blistavi sin”, kao Melikert, „kralj grada opasanog zidinama”, zauzima mesto samog „Ala-Mahozima”, čiji je papa predstavnik, što smo već pokazali. Ali on je u isto vreme i božanstvo mora, koje u tom svojstvu nosi mitru Dagona. Dakle, mitra u vidu riblje glave koju papa nosi, pokazuje da je on, kao „zver iz mora”, istovremeno i neosporni predstavnik Melikerta.

15 – Rimski carski zastava sa likom zmaja – simbol kulta vatre

U jednom odlomku Amijan Marcelin, govoreći o tom barjaku, naziva ga „purpureum signum draconis”. U vezi s tim, moglo bi se postaviti pitanje: Da li se epitet purpureum, koji opisuje boju zmaja, odnosio na vatru? Sledeći izvod iz dela Fransa Salvertea donekle to rasvetljava: „Zmaj je bio značajno prisutan među vojnim obeležjima Asiraca. Miđani i Persijanci su ga usvojili pod uticajem Kira. Pod rimskim carevima, kao i pod carevima Vizantije, svaka kohorta ili centurija nosila je znak zmaja.” Nema sumnje da su zastave sa likom zmaja ili zmije u Asiriji i Persiji bile u vezi sa obožavanjem vatre, jer su kultovi vatre i zmije bili izmešani u obe te zemlje. A budući da su Rimljani svoje zastave očigledno pozajmili upravo iz tih izvora, pretpostavlja se da su na njih i gledali u istom svetlu kao i narodi od kojih su ih pozajmili, pogotovu jer je to bilo u skladu s njihovim sopstvenim sistemom obožavanja vatre. Epitet purpureus ili „purpurno”, nas zapravo ne asocira neposredno na boju vatre. Međutim, kao mešavina crvene i plave, ona ipak asocira na crvenu boju, a među idolopokloničkim narodima se crvena boja, u jednoj od te dve nijanse, gotovo jednoobrazno koristila kao simbol vatre. Egipćani (BANSÉN), Hindusi (MUR, Panteon, „Brahma”), Asirci (LEJERD, Ninevija) – svi oni su vatru predstavljali crvenom bojom. Očigledno je da su isto činili i Persijanci, jer Kvint Kurcije, kad opisuje mage koji su pratili „sveti i večni oganj”, on govori o koloni od 365 mladića, odevenih u „grimiznu odeću”, pri čemu je boja te odeće, bez sumnje, upućivala na vatru, čiji su sveštenici oni bili. Izraz puniceus istovetan je sa purpureus, jer je

upravo u Fenikiji „purpura” ili „purpurna riba” prvobitno pronađena. Boja koja se dobijala iz te purpurne ribe bila je grimizna ili skrerletna, a samo ime te ribe, „arguna”, pominje se u Knjizi proroka Danila, gde se kaže da će se onaj ko protumači tajanstveni natpis na zidu obući „u skerlet” (Danilo 5:16, 29). U Tiru su negovali umetnost pravljenja prave ljubičaste, kao i skerletne boje. I mada nema sumnje da se izraz *purpureus* često koristio u smislu koji se uglavnom povezuje s našom rečju „ljubičasto”, izvorno značenje tog epiteta je ipak „grimizno”. A budući da se jarko grimiznom bojom uobičajeno predstavlja vatra, imamo razloga da verujemo kako je ta boja, kada je korišćena za odeću zvaničnika u Tiru, posebno upućivala na vatru. Osim toga, tirske Herkul, koji se smatra pronalazačem ljubičaste boje (BRAJANT), smatrao se takođe i „kraljem vatre” (NON, Dionisova dela). Dakle, pošto smo utvrdili da je od tirkog purpura proizvedena grimizna boja, koja prirodno predstavlja vatru, i da se izraz *puniceus*, koji je istovetan sa *purpureus*, očigledno koristio za grimiznu boju, ništa nas ne sprečava da izraz *purpureus* ovde razumemo u istom smislu. Naprotiv, činjenice to zahtevaju. Mada se, generalno gledano, radilo o dubljoj nijansi, i mada je reč *purpureus* označavala pravu ljubičastu boju, ipak se crvena, kao njena primesa, tradicionalno uzima za boju vatre. A s obzirom da je zmija bila opšte priznati simbol kulta vatre, velika je verovatnoća da je crveni zmaj na carskoj zastavi Rima trebalo da bude simbol upravo tog verskog sistema od kojeg je, kako se verovalo, zavisila bezbednost carstva.

16 – Ates, grešnik

Videli smo da je ime Pan, koje znači „skrenuti u stranu, zastraniti”, i za koje smo zaključili da je sinonim za Hata, „grešiti”, čije pravilno generičko značenje je „skrenuti s prave linije”, zapravo bilo ime našeg praroditelja, Adama. Jedno od imena Eve, kao iskonske boginje, koju su obožavali u drevnom Vavilonu, mada u principu potvrđuje taj zaključak, takođe rasvetljava još jedan klasičan mit na pomalo neočekivan način. Ime te iskonske boginje, prema Berosusu, bilo je Talat, što, kao što smo videli, označava „rebro”. Adamovo ime, kao njenog muža, bilo bi otuda „Val-Talat”, „muž rebra”, jer Val, što označava Gospoda, često znači i „muž”. Međutim, „Val-Talat”, prema jednom posebnom hebrejskom idiomu, kao što smo već zapazili, znači i „Onaj koji se zaustavio ili krenuo postrance”.³⁰³

To je drevno poreklo Vulkanove hromosti, jer je Vulkan, kao „oca bogova”, trebalo poistovetiti sa Adamom, kao i ostalim „očevima bogova”, o čemu je već bilo reči. Zbog svog greha i odstupanja s prave linije dužnosti, Adam je celog života, u dvostrukom smislu, bio „Val-Talat” – ne samo „muž rebra”, već i „čovjek koji je zaustao ili hodao postrance”. U znak sećanja na to skretanje u stranu Valovi sveštenici su „hramali oko oltara” (1. O carevima 18:26), moleći svog boga da ih usliši (jer je to pravo značenje reči u originalu, kod nas prevedene kao „skakahu” – videti KITO, Biblijska enciklopedija). Druidski sveštenici su se kretali postrance prilikom obavljanja nekih svojih svetih rituala, kao što se vidi iz sledećeg Dejvisovog odlomka: „Ples se izvodio veoma ceremonijalno, oko jezera i svetilišta, oko kojih su se sveštenici kretali postrance, dok se u svetilištu usrdno prizivao kralj koji se nećujno

303 Haldejski *talat*, „rebro” ili „strana”, potiče od glagola *thala*, što je haldejski oblik od *tzalaa*, i znači „skrenuti u stranu”, „zaustaviti se”, „skrenuti s puta” ili „hodati postrance”.

spušta, pred kim je devojka povlačila veo koji prekriva ogromno kamenje” (DEJ-VIS, Druidi). Dejvis je to smatrao povezanim sa pričom o Jupiteru, ocu bogova, koji je, u obličju zmije, zlostavljao sopstvenu kćerku. Neka čitaoci samo pogledaju šta se nalazi na grudima Dijane efeske, kao majke bogova, i videće nešto što ukazuje na njen udeo u istom činu kretanja u stranu. Jer, ona na sebi ima krabu. A kako se kraba kreće? Postrance! To, dakle, pokazuje značenje još jednog od znakova zodiijaka. Rak (ili kraba) nas podseća na fatalno zastranjivanje našeg praroditelja sa staze pravednosti, kada je edemski savez bio prekršen.

Pagani su znali da to zastranjivanje ili odlazak na stranputicu podrazumeva smrt – smrt duše („Jer u koji dan okusiš s njega, umrijećeš”), i zato se, tokom prolećnih praznika Kibele i Atesa, prvo oplakivala Atesova smrt, a onda, na praznik Hilarija, koji se slavio 25. marta – na Blagovesti, poslednjeg dana praznika – tuga se pretvarala u radost, „povodom ponovnog vraćanja mrtvog boga u život” (DUPVI, Poreklo svih kultova). Ako je Ates bio taj koji je svojim „zastranjivanjem” na svet doneo greh i smrt, kakav bi mogao biti taj život u koji je on tako brzo vraćen, ako ne onaj novi, božanski život koji ulazi u svaku dušu kada se „nanovo rodi”, i tako „pređe iz smrti u život”. Kada je dato obećanje da će ženino seme stati na glavu zmiji, i kad se Adam verom uhvatio za njega, bio je to, van svake sumnje, dokaz da je božanski život obnovljen i da je on nanovo rođen. I na taj način same Misterije Atesa, koje su bile ljubomorno čuvane, i čije tajno značenje Pausanija, uprkos svim svojim naporima, nije uspeo da otkrije (Ahaja), nose jasno svedočanstvo, jednom kada značenje imena Ates bude dešifrovano, o saznanjima koja je paganstvo samo imalo o stvarnoj prirodi Pada i o suštinskom karakteru te smrti, kojom je bilo zaprećeno u prvobitnom zavetu.

To novo rođenje Atesa poslužilo je kao osnov za njegovo prikazivanje u liku malog deteta, te se otuda poistovećuje i sa Adonisom, koji se, i pored toga što je umro kao odrastao čovek, prikazivao upravo na taj način. U eleusinskim Misterijama, koje su obeležavale silovanje Prozerpine, odnosno zavodjenje Eve, oplakivani bog, ili Bahus, bio je predstavljen kao beba na grudima velike Majke, koju Sofokle naziva Deo (Antigona). Imena Deo ili Demete primenjivana su na veliku Majku, što je očigledno bio samo još jedan oblik imena Idaia Mater, „Majka znanja” (od glagola „znati”, koji je glasio daa ili idaa). Prema tome, i to malo dete, u jednom od svojih aspekata, nesumnjivo je bilo Ates, a samim tim i Deoius, kako je glasilo njegovo ime. Hilarija, ili Gospin dan, ili veseli praznik koji se slavio 25. marta, dugovao je svoju radost najavi rođenja do kog će tek doći, rođenja „ženinog semena”. Ali, u isto vreme, radost praznika bila je uvećana neposrednim novorođenjem Atesa upravo tog dana – Atesa „grešnika”, odnosno Adama, koji je zbog kršenja zaveta umro u svojim „prestupima i gresima”.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

272-65:252.3

ХИСЛОП, Александар, 1807-1865

Dva Vavilona / Aleksandar Hislop ; [prevod grupa prevodilaca]. - 1. izd. -
Beograd : B. Đurić, 2022 (Beograd : Apollo Plus). - 273 str. : ilustr. ; 20 cm

Prevod dela: The two Babylons / by Alexander Hislop. - Tiraž 20. - Napomene
i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-900652-6-4

а) Римокатоличка црква -- Вавилонска митологија

COBISS.SR-ID 75762185